ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
2
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
2 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8407 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4308

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՋԼԱՄԱՐՏԸ

Մինչ Ժընեւի խորհրդաժողովը ժամա – նակաւոր դադարի չրջան մը կը բոլորէր — Ֆոսթըը Տըլլըսի յուպարկաւորութեան առթիւ —, Խրուշչեւ կը թռէր դէպի Ալ – պանիա՝ փորձելով նոր սպառնալիքներու սարսափին տակ պահել ազատ աշխարհը :

Հերթական ջլամարտը Իրանէն վերջ կը փոխադրուէր դէպի Պալքանները :

Հիւլէական զէնքերու, մասնաւորաբար հեռաթռիչ հրթիռներու մշտական զարգացումը մեծապէս կը մտահոգէ կր – թամլինի վարիչները, որոնք ամէն կողմէ թշնամիներով պաշարուած կը զգան Խոր – հրդային Միութիւնը :

Կը կարծեն , որ Ատլանտեան Ուխտի ապագայորը իր ռազմավարութեան զրլ – խաւոր նպատակն է դարձուցած հրթիռ արձակելու յատուկ կայաններ հաստատել յարկոյս երկաթեայ վարագոյրին : Այ – սինքն խորհրդային դրախտին եւ արբան – եակներուն սահմանակից երկիրներուն մէջ :

Այս հեռանկարը ջղայնութեան մատնած է Մոսկուայի մէնատէրը, որ ո՛չ մէկ ա – ռիթ կը փախցնէ դրացի երկիրներուն սպառնագին աղդարարելու համար որ չընդունին յանուն Ատլանտեան Ուխտին՝ նման կայաններու հաստատումը իրենց հողերուն վրայ :

Քանիցս նման ազդարարութիւններ ուղ – ղած էր Թուրքիոյ, Իրանի, Յունաստանի, Իտալիոյ եւ Արեւմտեան Գերմանիոյ :

Զօրավար Մալինովսքի եւ Մուհիտին – նով՝ իսկամ ականատես վարիչ մը՝ կ'ըն – կերանային Խրուշչեւի, առաջին օրէն իսկ : Այժմ Ալպանիոյ մէջ կը համախմբ – րուին վարչապետի Ուխտին ներկայացու – ցիչները, կարմիր Չինաստանի եւ Հիւս. Քորէայի պինուորական եւ պետական պատասխանատուները :

Արեւմտեան ազատ աշխարհը զարմանքի մատնուած է արեւելեան ճակատի ցոյց տուած այս իրարանցումին համար այն պահուն, երբ Ժընեւի մէջ ճիգեր կ'ըլլան համաձայնութեան եզր մը գտնելու :

Տարակոյս չկայ, որ Մոսկուա մեծ կա – բեւորութիւն կ'ընծայէ Ալպանիոյ ռազ – մավիտական դիրքին :

Իրադեկներ կը հաւատան թէ բոլոր – դիները սուզանաւի արդիական խարիսխ – ներ չինած են Ադրիական ափերուն վը – րայ, պինուորական օդակայաններ հաս – տատած՝ երկրին ներսերը եւ լեռներուն վրայ : Դեռ աւելին, երկու հազար եւ երեք հազար քիլոմեթր հասողութեամբ հրթիռի արձակարաններ կը կառուցանեն ...

Այս կայաններէն կարելի է սպառնալ Յունաստանի, Իտալիոյ, նոյնիսկ Թուր – քիոյ :

Թիրանայի, Շքոտրայի եւ Կորիտայի մէջ խօսած մարտաչունչ ճառերով Խրուշ – չեւ կը զգուշացնէ Իտալիան եւ Յունաս – տանը հրթիռի կայաններ հաստատելու փորձութեան դէմ :

Իսկ Եուկոսլաւիոյ հանդէպ բարեացա – կամ վերաբերում ցոյց կուտայ : Ապա – ցոյց՝ իր բարեկամական հեռագիրը մա – ուչալ Թիթոյի :

Իտալիոյ եւ Յունաստանի խիստ բողոք – ներէն վերջ, նախագահ Այզընհաուըր՝ մեծապէս ազդուած Ալպանիոյ անցուդար – ձերէն՝ բուռն ազդարարութիւն մը կ'ուղ – ղէ խորհրդային վարիչներուն, որոնք ի – րենց ցուցարարական համախմբումներով կը սպառնան վտանգել աշխարհի խաղա – ղութիւնը :

Մինչեւ ե՞րբ պաղ պատերազմի մար – դանքները, որոնք յարատեւ զերապրիւո վիճակի մէջ կը պահեն մարդոց ջիղերը :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ ՄԵՐԺԵՑ ՀԵՐԹԸՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԸ 10 15 ՕՐ
ԵՒՍ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

★

Ժընեւի ժողովը այլեւս մտաւ դադարի բանակցութեանց փուլին մէջ : Հրապարա – կային նիստեր պիտի չգումարուին : Ո – րոշուած է նաեւ որ մամուլին տեղեկու – թիւնները պիտի չտրուին :

Գերմանացի ներկայացուցիչներն ալ ժողովին չեն մասնակցիր :

Կը կարծուի թէ այս խորհրդակցու – թիւնները տակաւին 10 – 15 օր պիտի շա – րունակուին : Խօսակցութեանց առանցքը պիտի կազմէ Պերլին, սակայն Արտաքին նախարարները այդ ուղղութեամբ որո – շում մը պիտի չտան : Պիտի պահանան՝ մեծերու հանդիպումին «հող պատրաս – տելով», ինչպէս կը յայտարարուի կի – սապաշտօնական աղբիւրներէ :

Այնպէս կը կարծուի թէ Այզընհաուըր , Տը Կոլ, Խրուշչեւ եւ Մաքմիլըն Յուլիսին կամ Օգոստոսին պիտի գումարուին միջազ – գային չրջանակներու կազմէ այնքան բազմացուած ժողովը :

Ամէն պարագայի մէջ, Արտաքին Նա – խարարներու ժողովին մէջ յստակ է այլ – եւս, որ կազմերը դիջումներ պիտի չընեն : Ռուսերը փոփոխութեան չեն ենթարկեր իրենց ծրագիրը : Արեւմուտքը հաստատ կը մնայ իր որոշումներուն վրայ :

Խ. Միութեան վարչապետ Խրուշչեւ , Թիրանայի մէջ ճառ մը խօսելով պաշտօ – նապէս մերժեց Հերթբրի ներկայացու – ցած ծրագիրը .— « Եօթը կէսերէ բաղ – կացած այդ ծրագիրը ոչ մէկ կէտ կը պարունակէ, որ արժանի ըլլայ բանակ – ցութեան : Չի համապատասխաններ մի – ջազգային լարուած կացութեան լուծում մը գտնելու ընդհանուր բաղձանքին :

« Խ. Միութիւնը անկեղծօրէն կը փա – փաքի համաձայնութեան մը յանդիլ : Բայց մենք չենք ընդունիր այն սկզբուն – քը՝ որ մէկ կողմի մը պայմանները կը պարտադրէ միւս կողմին : Անիկա Աթլն – տեսրի եւ Ֆոն Պրենթանոյի սկզբունքն է : Անոնք կ'ըսեն . հարկ է բանակցիլ Խ. Միութեան հետ՝ ոչ մէկ դիջում ընելով եւ ո չմէկ դիջում առանալով ...:

«Գալով մեզի, մեր ծրագիրը առաջար – կելով՝ չչարժեցանք, այն առեւտրական – ներուն պէս որոնք իրենց գինը կ'ե – ռապատկեն, սակարկութիւններէ ետք բուն գինին իջնելու համար : Ոչ մէկ պատճառ ունինք՝ գիջումներ ընելու հա – մար, որովհետեւ մեր առաջարկները սա – կարկութեան նպատակով չենք ըրած : Խ. Միութիւնը պիտի խորհրդակցի այն բո – լոր առաջարկներուն չուրջ՝ որոնք կը կա – տարուին միջազգային կացութիւնը մեղ – մացնելու նպատակով : Բայց եթէ մեր պիտացիները նոյն նպատակները չունին՝ չատ դժուար պիտի ըլլայ իրար հասկնալ եւ համաձայնութիւն մը գոյացնել » :

Խրուշչեւ տակաւին բաւական երկար պիտի մնայ Թիրանա, հակառակ անոր որ պաշտօնական այցելութիւնը վերջացաւ՝ ռուսեւալպանական յայտարարութեամբ մը :

Խորհրդային պատուիրակութեան վեց անդամները վերադարձան Մոսկուա : Խր – րուշչեւի հետ Թիրանա կը մնայ նաեւ մատչալ Մալինովսքի : Ոչ մէկ բացատ – րութիւն տրուեցաւ այս մասին, քանի որ պատուիրակութեան անդամները պիտի մնային մինչեւ Յունիս վեց :

Կը կարծուի թէ Խրուշչեւ հոն կը մը – նայ՝ պալքանեան երկիրներու համագու – մարի կոչ մը ընելու համար, հրաւիրե – լով Ալպանիան, Պուլկարիան, Ռումա – նիան, Եուկոսլաւիան, Իտալիան, Յու – նաստանը եւ Թուրքիան :

Իսկ Պաուերզամական նախարար Մա – լինովսքիի հոն մնալու պարագան կը բա – ցատրուի Ալպանիոյ մէջ հրթիռներու արձակարաններու հաստատման չուրջ չրջան ընող զրոյցներով : Այս ուղղու – թեամբ յայտարարութիւններ ընելով Խր – րուշչեւ եւ Ինվէր Հոճա ըսին թէ արձա – կարաններ պիտի զետեղուին՝ եթէ Յու – նաստան արտօնէ որ իր հողամասին վրայ օտար խարիսխներ հաստատուին : Երկու ճառախօսներն ալ չմոռցան սպառնալ Ի – տալիոյ՝ որ համաձայնած է արդէն :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԷՄ ...

Խրուշչեւ ճառ մը խօսելով քննադատեց նաեւ Ֆրանսայի զերմանական քաղաքա – կանութիւնը .— « Ֆրանսայի պետական մարդիկը, ըսաւ ան, մօտաւորապէս այս – պէս կը տրամաբանեն. «Գերմանիա զօ – րաւոր պետութիւն մըն է, որ ունի կա – րեւոր ճարտարարուեստ եւ մարդկային ուժ : Պատերազմի ընթացքին՝ Գերմանա – ցիները լաւ զինուորներ են : Հետեւաբար՝ Եւրոպայի ապահովութիւնը հաստատուն հիմերու վրայ դնելու համար պէտք է Ֆրանսա մօտենայ Արեւմտեան Գերմա – նիոյ, որպէսզի ան մնայ Ատլանտեան Ուխտի մէջ եւ զինուի ամէն տեսակ զէն – քերով » :

«Բայց Գերմանիան զինել՝ հիւլէական զէնքերով եւ ստեղծել բանակ մը, այն յոյսով՝ թէ ան հակազդեցութեան տակ պիտի ըլլայ, անձնասպանութեան մը համա – պատասխան է » :

Խրուշչեւ խստօրէն քննադատելէ ետք Ֆրանսան՝ որ ուժ կուտայ Գերմանիոյ վե – րազինման, եզրակացուց .— « Այդ պա – րագային Ֆրանսան չէ որ պիտի հսկէ Գերմանիոյ վրայ, այլ Արեւմտեան Գեր – մանիան է որ պիտի զեկավարէ Ֆրան – սան » :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ ՔԱՐԻՒՂ ԳՏՆՈՒԵՑԱԻ

Օրանի հարաւային չրջանին մէջ, Ա – լարէն հարիւր քիլոմեթր անդին մասնա – գէտներու փնտռտուքները յաջողութեամբ պսակուեցան եւ 730 մեթր խորութենէն քարիւղը ժայթքեց : Օրական՝ 50 խորա – նարդ մեթր քարիւղ դուրս կուգայ :

Երկրորդ հոր մը սկսած է փորուիլ մէկ քիլոմեթր անդին. աշխատանքները երբ վերջանան՝ կարելի պիտի ըլլայ գնահա – տել քարիւղին քանակութիւնը :

Այս առիթով սկզբունքի որոշում մը տր – ուեցաւ նաեւ նաւթուղիներու ցանցին ըն – դարձակման համար :

Հոն ո՛Մէլի նաւթուղին պիտի անցնի Լաղուաթէն եւ Թիարէ – Մոնկոլֆիէ գի – ծով պիտի հասնի Պէլ Հասէլ, ուրկէ եր – կուքի պիտի բաժնուի. մէկ թեւը պիտի երթայ դէպի Օրան, միւսը՝ Ալժէ :

Ինչպէս ծանօթ է, Ալժերիոյ Քարիւղի Ընկերութիւնը երկար տարեկէ ի վեր փըն – տռտուքներ կը կատարէր՝ Սահարայի քարիւղի հանքերու յայտնաբերումէն յե – տոյ : Առաջին նաւթահորը գոյց տուաւ թէ մասնագէտները չէին սխալած :

×

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կիրակի օր տեղի ունեցան ծերակու – տական ընտրութիւնները Ալժերիոյ մէջ : Ընտրուեցան 32 ծերակուտականներ ո – րոնց 22ը մահմետական : Ընդհանուր պատկերը կը ներկայացնէ չափաւորա – կաններու յաղթանակ մը :

Ընտրուածներու կարգին կրնանք յիշել Անալպէտ (նախկին ծերակուտական) , Լէոփոլտ Մոռել (երեսփոխան) բայց Պարտուած են .— Անդրէ Մորիս (նախ – կին նախարար , Ալէն Տը Սեւրինեի (քաշուած էր) եւ Փրոֆ. Լանպեռ որ Մայիս 13ի ժողովրդական Շարժումին գլուխն էր :

Նաստանը եւ Թուրքիան :

Իսկ Պաուերզամական նախարար Մա – լինովսքիի հոն մնալու պարագան կը բա – ցատրուի Ալպանիոյ մէջ հրթիռներու արձակարաններու հաստատման չուրջ չրջան ընող զրոյցներով : Այս ուղղու – թեամբ յայտարարութիւններ ընելով Խր – րուշչեւ եւ Ինվէր Հոճա ըսին թէ արձա – կարաններ պիտի զետեղուին՝ եթէ Յու – նաստան արտօնէ որ իր հողամասին վրայ օտար խարիսխներ հաստատուին : Երկու ճառախօսներն ալ չմոռցան սպառնալ Ի – տալիոյ՝ որ համաձայնած է արդէն :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԷՄ ...

Խրուշչեւ ճառ մը խօսելով քննադատեց նաեւ Ֆրանսայի զերմանական քաղաքա – կանութիւնը .— « Ֆրանսայի պետական մարդիկը, ըսաւ ան, մօտաւորապէս այս – պէս կը տրամաբանեն. «Գերմանիա զօ – րաւոր պետութիւն մըն է, որ ունի կա – րեւոր ճարտարարուեստ եւ մարդկային ուժ : Պատերազմի ընթացքին՝ Գերմանա – ցիները լաւ զինուորներ են : Հետեւաբար՝ Եւրոպայի ապահովութիւնը հաստատուն հիմերու վրայ դնելու համար պէտք է Ֆրանսա մօտենայ Արեւմտեան Գերմա – նիոյ, որպէսզի ան մնայ Ատլանտեան Ուխտի մէջ եւ զինուի ամէն տեսակ զէն – քերով » :

«Բայց Գերմանիան զինել՝ հիւլէական զէնքերով եւ ստեղծել բանակ մը, այն յոյսով՝ թէ ան հակազդեցութեան տակ պիտի ըլլայ, անձնասպանութեան մը համա – պատասխան է » :

Խրուշչեւ խստօրէն քննադատելէ ետք Ֆրանսան՝ որ ուժ կուտայ Գերմանիոյ վե – րազինման, եզրակացուց .— « Այդ պա – րագային Ֆրանսան չէ որ պիտի հսկէ Գերմանիոյ վրայ, այլ Արեւմտեան Գեր – մանիան է որ պիտի զեկավարէ Ֆրան – սան » :

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Խումներամ բազմութիւն մը լեցուցած էր Շաթօթ զիշեր 6րդ թաղապետարանի ընդարձակ սրահը վերակոչելու համար ազատատենչ Հայութեան ազատութեան եւ անկախութեան թուականը՝ Մայիս 28 :

Տօնակատարութեան կը նախագահէր ընկեր Հրանտ Սամուէլ : Խօսք առին կ. Փօլատեան եւ ընկեր կ. Մեհեան : Նոր Սերունդի կողմէ ուղերձ մը կարդաց ընկ. Օննիկ Ալթունեան :

Գեղարուեստական խնամուած եւ ճոխ յայտագիր մը զնահատուեցաւ հանդի – սականներու կողմէ, ազա սկսան պարե – րը մինչեւ լոյս :

Մանրամասնութիւնները՝ վաղը :

×

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

★

Լոնտոնի մեր թղթակիցը կը հեռագայ – ցէ .— *Կիրակի օր Մայիս 31ին, պ. Ն. Տարայեանի ճաշարանին մէջ տօնուեցաւ Հայաստանի Անկախութեան տարեդարձը խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ :*

Ներկայ էին եւ խօսք առին Օքսֆոր – տէն՝ Հայր Գարեգին վարդապետ, պ. Շաւարշ Թորիկեան եւ Լուտըր Գավէդ – եան : Խօսած են նաեւ Տիկին Գէորգեան , պ. Ս. Աստրիէեան, Տիկին Քէօչէեան : Գործադրուած է խնամուած զեղարուես – տական բաժին մը : Մանրամասնութիւն – ները յաջորդով :

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔ. ԲԱՐՈՅԵԱՆ

ԱՂՕԹՔՈՎ ՄԸ ԲԱՑՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԾԵՐԱԿՈՑ – ՏԻՆ

★

« Գերաչնորհ Խորէն Արք. Բարոյեան, Հինդշաբթի առաւօտ, Մայիս 28, 1959, Հայաստանի Անկախութեան 41րդ տարե – դարձին առթիւ , մասնաւոր հրաւէրով, բացումը կատարեց Միացեալ Նահանգնե – րու Ծերակոյտին նիստին՝ հայերէն եւ անգլերէն աղօթքներով :

Աղօթքէն անմիջապէս ետք Նիւ Եորքի ծերակուտականներէն, Քէնէթ պ. Քի – թինկ յայտարարութիւն մը ըրաւ Հա – յաստանի Անկախութեան Տարեդարձին առթիւ :

Այս յայտարարութիւնը լոյս պիտի տեսնէ Քոնկրէշընըլ Ռիքօուտ մէջ :

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ», 30 Մայիս

ԼԻԲԱՆԱՆ

56 ՆՈՐԱԳԻՐՆԵՐ ԿԱՆՑՆԻՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐՔԵՐԸ

●

Երկուշաբթի , 25 Մայիսի երեկոյեան ժամը 9ին, Նոր Մարաչի Գերմանիկ սը – րահին մէջ, տեղի ունեցաւ Սարզարա – պատ կոմիտէութեան ընկերական ընդհա – նուր ժողովը, նորագիրներու երդման ա – րարողութեան միակ օրակարգով :

Ժողովը բացաւ Կոմիտէի հերթապահը եւ հրաւիրեց ընկեր Կարօ Սասունին՝ ըս – տանձնելու կնքահայրութիւնը նորագիր – ներուն, թիւով 56 հոգի :

Ընկեր Սասունիի աւուր պատշաճի խօս – քէն ետք, տեղի ունեցաւ երդման յուզիչ արարողութիւնը, եւ 56 նոր ընկերներ մտան Հ. Յ. Դաշնակցութեան մեծ ընտա – նիքին մէջ :

Արարողութենէն ետք խօսք առին ըն – կերներ Մովսէս Տէր Գալուստեան եւ Միհրան Հերարդեան :

ԱՐՏԱՇԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ''ԳՐԱԿԱՆ ԴԻՄԱՍՏՈՒԵՐՆԵՐԸ''

—o—

Նախորդ յօդուածիս մէջ («Ծառայ», Մայիս 24), կը գրէի. « Ոեւէ գրադէտի կամ հանրային գործիչի դիմագիծը այն աեն կը յայղղի, երբ դիմանկարիչը կը մտահղգուի իր ստանձնած գործով, երբ առարկայական ճշմարտութեան բոլոր առորոգելիներով զինուած, ենթակային առաւելութիւնները, գրական գիծերը քննախոյզ ակնոցով կը ներկայացուին, երբ երկրորդական գոյներն ու յատկանիշները ստուերի մէջ կը ձգուին »:

Ահաւասիկ այս չափանիշներով է որ Ա. Ծարուխիւնեան կը դիմանկարէ իր դէմքերը :

Մատթէոս Մամուրեան, որ իր տոհմին իմացական ու բարոյական գործունէութեան մասին ընդարձակ սահմանի մը մէջ, բարձր ու լայնածիր հայեցողութիւններ ունի : Անձուկ միտքը չէ ան, որ իր կեանքի նպատակը ճղճիմ սահմաններու կը պատնիշէ : Գաղափարային ճգնութիւն մի բարձրութիւնը, որուն կըմխիին իրմէն ու գործը, գինքը վեր կը բռնեն ամէն երկրայութենէ, ամէն կարճ նկատողութիւն : Մամուրեան, այս հայեցակէտով, իդէալիստ մը, գաղափարապաշտ մըն է :

Ա. Ծարուխիւնեան փիլիսոփայական իր ծանօթութիւններն ու համոզումները կը ներկայացնէ այն գրական դիմաստուերին մէջ, զոր նուիրած է Եղիա Տէմիրճի – պաշեանի :

Այս վերջինը, որ մեր արեւմտահայ գրականութեան մէջ, իր բացասական ու գրական յատկանիշներով, անկախ անհատականութիւն մըն է, առիթ տուած է վերլուծող քննադատին, որ մէջ բերէ իր բմբռնումները, բարոյագիտական, իմաստասիրական ու գիտական հայեցակէտերով :

Տէմիրճիպաշեանի գրականութեան համակրող մը չէ ինք : Այդ պատճառով է որ անոր կ'ուղղէ քննադատական սլաքներ : Անոր ոչնչապաշտ ու անէացման ջատագովութիւնը կը մատնանշէ : Հետզհետէ համոզուած է որ Տէմիրճիպաշեան ախտաւոր միտքը, աղէտ մըն է որեւէ առողջ գործարանաւորութեան համար : Տէմիրճիպաշեանի գրականութիւնը, իր թեյա – դրողի եւ հրապուրողի գերազանց յատկութիւններով, — վասն զի ուժ մը, հրապոյր մըն է ան, բայց ախտաւարակ ու վնասակար, — մեր մէջ ամբողջ գրական սերունդ մը գերեզմանական խոնաւ ցանկութիւններով վառեց : Անոր համեմատ չէ՞ր որ ճշմարիտ բանաստեղծները հարկ էր ըլլային ժպտոյն եւ թոքախտաւոր :

Բայց Ա. Ծարուխիւնեան իր անկողմնակալութեան ապացոյցը կուտայ, խոստովանելով որ Տէմիրճիպաշեան ունի գրական արժանիքներ ալ, որոնք մեր արդի գրականութեան մէջ նշանակելի պիտի մնան : « Գրիգոր Օտեանէն ետք, կը գրէր, առաջնակարգ արձակագիրը աբ – ուեստագէտն է մեր աչխարհիկ գրականութեան առաջին շրջանին : Ոչ ոք իրեն չափ ամենակարող Աստուածն է իր գրչին, այդ մողական, առաձգական, գե – բառաձգական փետուրին, որուն այնքան արուեստով էջեր կը պարտինք » :

Գրական հին սերունդին կը պատկանի դիտուն Գալուստ Կոստանդեան, որուն մասին արդի սերունդը գրեթէ ոչինչ գիտէ : Պատճառը չատ պարզ է, որովհետեւ մեր միջնակարգ վարժարաններուն մէջ, գրականութեան դասերուն, մեր դասախարակները երկրորդական ու երրորդական հեղինակներով ու մտաւորականներով զբաղած են, քան այն քանի մը բացառիկ դէմքերով, որոնք այլեւս պատմութեան կը պատկանին, եւ որոնք մուտք դասած չեն նոյնիսկ ոչ գրականութեան պատմութեան եւ ոչ ալ գրական ժողովածոներուն մէջ :

Գալուստ Կոստանդեան մէկն է անոնցմէ. Ա. Ծարուխիւնեան չէր կրնար յարգանքի իր տուրքը չբերել մէկու մը յիշատակին իր դիմաստուերով :

Անոր կը պարտինք «Մեթոտի վրայ» անուն դիրքը : Մէկ կողմէն, բնական ու բնապատմական դիտութիւններու յայտնած ճշմարտութիւններուն համեստ ու համառօտ մէկ ուրուագիծը, միւս կողմէն, տրամաբանական, բնազանցական եւ աստուածաբանական ըմբռնումներու աուերակներուն վրայ, գրական ու գիտական մտքին յաղթանակը կը հռչակէ եւ գիտա[illegible] մեթոտի ամէնէն պերճախօս, ամէն [illegible] ժով ու անկեղծ ջատագովութիւնն է :

Ա. Ծարուխիւնեան իր համակրալից տողերուն հետ, զոր կը նուիրէ անոր Դիմաստուերին, չի կրնար զսպել իր արդար զայրոյթը հանդէպ հասարակութեան մը ամբոխային տրամաբանութեան, որ գիտունը խաչը հանել, նոյնիսկ իր կենդանութեանը : Ժամանակներ ու մարդիկ փոխուած են, սակայն իրողութիւնները նոյնը կը մնան այսօր ալ, որովհետեւ մեր մէջ կայ դասակարգ մը, որ թշնամի է դիտութեան, ազատատենչ ու գրական մտքի, կենսունակ ստեղծագործութեան ու ազգային քաղաքական արժէքներու վերաղնահատումին :

Ինչպէս կը ներկայացուի, Գալուստ Կոստանդեան գիտութեան խմաստին աւետարանիչ մըն էր : Իր դրքոյկը, «Մեթոտի վրայ», տեսակ մը հանդանակ է, ուր կը տագնան ու կը բռնկին իր վճռական մարդու բացարձակ անկեղծութիւնն ու խանդավառութիւնը : Այդ խանդավառութիւնը չինիչ ըլլալէ առաջ պարտաւորուած էր կործանարար ըլլալ : Ահկ՝ այն հալածանքը, որ առաքեալին կեանքը կը հետապնդէ զարերէ ի վեր : Վասն զի պըզտիկ ոճիր մը չէ այն յանդգնութիւնը, որ կը միտի մտաւորական ու բարոյական հանդարտ ու երջանկարեր սթաթիւ քիւօ մը ամբարիշտ տակնուվրայութեան ...:

Իր դիմաստուերներու չարքին մէջ Քրիստահայ գրականութեան բոլոր ներկայացուցիչները տեղ գրաւած են : Այսպէս գիտունին ու փիլիսոփային կողքին, բանաստեղծն ու հրապարակագիրը, արձակագիրն ու լեզուաբանը :

Մկրտիչ Աճէմեան հին սերունդին պատկանող բանաստեղծ մըն է : Իր քնարին վրայ արձագանգ գտած են յոռետես ու լաւատես երգեր : Հակառակ իրենց մելամաղձոտ չունչին, անոնք կը պահեն կենդանի ու գուարթ դրոշմ մը, որ կը բխի բանաստեղծին հոգիէն : Ծերունի Աճէմեանի գրածները նոյնիսկ հակասութիւն մը չեն ներկայացներ երիտասարդ տարիքի արտադրութիւններուն, որոնք կը մատնեն իր սիրտը, որ «կ'ուտի երիտասարդութեան օրերուն կարմիր կարօտով » : Եթէ Աճէմեան մեր ժամանակին ամենամեծ բանաստեղծը չէ, մեր ժամանակին ամէնէն զուտ բանաստեղծն է անոնց տարակոյսի : Կրթութեան եւ նեղ դաշնակութեան պաշտամունքը, Մուսաներու լեզուին սէրը, ոչ ոք իրեն չափ անխոնո խանդավառութեամբ հետապնդած է : Հետեւեալ տողերով կը վերջանայ այս դիմաստուերը : Մեր ժամանակին մէջ, ուր չատ են բանաստեղծները ու չատ քիչ իրական տաղանդները, մխիթարական է որ այս ճշմարիտ բանաստեղծը երբեմն բանայ իր հնօրեայ դարակները, անոնցմէ դուրս քաշելու եւ մեր հիացումին ու վայելքին նուիրելու համար իր ձեռագործներէն մէկը, որ եթէ երբեմն ըլլայ իսկ նորազուրկ ու հնարոյր մտքի արդուզարդ մը, այլ չատ զանճ մը ու գոհար մըն է :

Իր դիմաստուերներու չարքին մէջ Ա. Ծարուխիւնեան չեղում մը կ'ընէ : Փոխանակ առարկայօրէն դիմանկարելու Արամ Անտոնեանը, երեւան հանելու համար ա – նոր գրադէտի եւ հրապարակագրի արժանիքները, ծածկանուններու եւ հարազատ անուններու հոգեբանական փոխյարաբերութեամբ կը մատնահղուի : Դիմակին հոգեբանութիւնը, կ'ըսէ բարդ ու բազմակնճիռ է : Անհրաժեշտ օրի – նակի համար ենթադրելու թէ, անընդհատ անուն փոխելու այս մոլութիւնը հոգեկան հիւանդութեան մը ախտանիշն է : Կ'ենթադրէ, օրինակի համար, թէ տար – տամ, յեղյեղուկ, ոչ ինքնավստահ անհատականութեան մը խարխափանքները կրնային յատկանշուիլ այդ միւնոյն քըմահաճոյքով :

Արամ Անտոնեան մեր այն գրագէտ հը – րապարակագիրն է, որ բազմաթիւ ծածկանուններ գործածած է : Իրն են Մարտ, Մերսէտէս, Այբայր, Էտլվայս եւ ուրիշ ծածկանուններ : Եթէ վերեւի տողերը պատչաճեցնենք Անտոնեանի, ի՞նչպէս պէտք է արդարացնել հետեւեալ տողերը, զոր ստորագրած է Ա. Ծարուխիւնեան, « Արժանի գովեստներ ունիմ իրեն ըսելիք : Շատ անկեղծ է եւ համարձակ – խօս, ու նաեւ անկախ : Ասոնք պզտիկ յատկութիւններ չեն հրապարակագրի մը համար, մանաւանդ երբ նկատենք թէ հաղուագէպ է հանդիպիլ անոնց մեր հրապարակագիրներուն մօտ : Անտոնեանի գրական տաղանդին ամէնէն հարազատ ու ամէնէն աղնիւ ծիլերը չնմարեցի՞ք . իմ մասիս, ես պիտի սիրէի որ Արամէն՝ էջ :

ԱՐԴԻ ԹՈՒՐՔԻԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՑԻԻ ՄԸ ԱԿՆՈՑՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ՕԳՆԷ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԻԹԻՒՆԸ ՆՈՒԱԶԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

●

Զգոհանալով միայն ամերիկեան օդնութենէն, Մենաերէս գնումներ ըրաւ Անգլիայէն, Ֆրանսայէն, Գերմանիայէն եւ Իտալիայէն, այդ երկիրներուն պարտականութիւնները մօտ 1·2 միլիառ տոլար : Եւրոպացիները, բախտախաղի նման գործ մը տեսան, ենթադրելով որ Միաց. Նահանգները պատասխանատու պիտի ըլլային Թուրքիոյ պարտքերուն համար, եւ հետզհետէ իրենց վարկերը մեծցուցին : Սակայն, 1958ին, վերջապէս սկսան մտահոգուիլ, եւ Թուրքիոյ որեւէ ապրանք յանձնելէ առաջ, կանխիկ դրամ պահանջեցին :

Աղէտը չուտով ցցուեցաւ Թուրքիոյ առջեւ : Ներածուած ապրանքները անյայտացան խանութներէն : Գրեթէ անկարելի դարձաւ գնել երկրին մէջ՝ օճառ, ածելի, դեղեր, նոյնիսկ տնական հասարակ առարկաները, ինչպէս պնակ, կերակուր եփելու աման, ասեղ եւ գնդասեղ : Ճէնէրըլ Իլէքթրիք Ընկերութիւնը, որ Պոլսոյ մէջ բացած է երկու միլիոն տոլար արժած գործարան մը, ելեկտրականութեան լամբարներ պատրաստելու համար, երկու ամիս անդործ մնաց, որովհետեւ չէր կրնար նոր նախահիւթեր ներածել :

4 Օգոստոս, 1958ին, Միաց. Նահանգները համաձայնեցան Թուրքիոյ փոխ տալ 75 միլիոն տոլար եւս, իր տնտեսական զարգացման համար, եւ յետաձգել, 44 միլիոն տոլարի նախորդ փոխառութեան մասնավճարներու իրենց պահանջը, մինչեւ 1965 : Մ. Նահանգները նոյնպէս յանձն առին հարիւր միլիոն տոլար եւս տալ, եմտական ընթացիկ տարուան մէջ, եւ ասոր հետ՝ 15 միլիոն տոլարի արժէքով երկրագործական արտադրութիւններ : Վերոյիշեալ դումարը այս տարի լրիւ պիտի չվճարուի, սակայն Թուրքիա պիտի ստանայ, 15 միլիոնէն չատ աւելի արժէքով երկրագործական նիւթեր, եւ իր ստանալիք ոչ – զինուորական իրեղէններու ամբողջական փոխարժէքը պիտի հասնի աւելի քան 150 միլիոն տոլարի :

Թուրքիոյ տրուած ամերիկեան թեքնիք օժանդակութիւնը, կը թուի լաւ արդիւնքներ տալ, յատկանշուելով վարկերու եւ փոխատուութեանց մէջ, երկրին տնտեսական զարգացման համար :

Այս թեքնիք օժանդակութեան չնորհիւ, տարեկան 120·000 անգրագէտ գինուորներու կը սորվեցնեն գրել եւ կարդալ, հազարաւորներ կը մարզուին իբրեւ գատական հոգաբարձուներ, հողի պահպանման, անտառապահութեան, ջրաբաշխութեան համար, ամէն տարի մօտ 125·000 արտադրութեանց որակը : Այս աչխատանքներով, ամերիկեան թեքնիք օժանդակութիւնը կ'օգնէ Թուրքիոյ գիւղացիներուն ապրուստի մակարդակին բարձրացման եւ հատնարար երկրին ամբողջ տնտեսութեան :

Այս կարգի օժանդակութիւնը իրեւ ծախք ունի միայն մասնագէտներու վարձատրութիւնը եւ կարգ մը ցուցադրութիւններ, որոնք չեն կրնար Թուրքիոյ եմրատական կեանքը խանգարել, թէթեւցրամի առատութիւն առաջ բերելով :

Ընթացիկ եմտական տարեշրջանին, Թուրքիա պիտի ստանայ 4·5 միլիոն տոլարի արժէքով թեքնիք օժանդակութիւն : 1947էն ի վեր, Թուրքիոյ եղած ոչ – զինուորական օգնութիւնը պիտի հասնի 1·1 միլիառ տոլարի այս տարեշրջանի վախճանին, եւ այդ դումարէն 23·900·000 տոլարը ծախսուած պիտի ըլլայ թեքնիք օգնութեան համար :

Այս դումարներուն չնորհիւ, սկսած են 231 ծրագիրներ, երկրագործութեան, ճարտարարուեստի, փոխադրութեանց, կրթութեան, առողջապահութեան, հանրային վարչութեան, եւ այլ ճիւղերու մէջ, ու 192ը անոնցմէ արդէն իրագործուած են :

Սկսելով Ապրիլ մէկէն, զօրակոչի են թակայ բոլոր անգրագէտ զինուորցունեները, (որոնք յիսուն առ հարիւր կը կազմեն ամբողջ զինուորներուն) , պիտի ստանան երկու ամսուան արագ կրթութիւն մը, կարգալ – գրել սորվելու, նաեւ նախնական թուաբանութիւն, ապա, յաւելուածական՝ չաբաթական տասը ժամուան կրթութիւն, իրենց մնացեալ 22 ամսուան ծառայութեան ընթացքին : Նկատելով որ կառավարութիւնը տարեկան 240·000 հոգի չէնքի տակ կը կանչէ այս ծրագիրը ուրեմն պիտի գործադրուի 120·000 գին – ուորի համար :

Կրթական ծրագրին համար, ամերիկեան ճորճթաուն համալսարանին մասնագէտները, միջազգային համագործակցութեան վարչութեան պայմանագրութեամբ, պատրաստած են մասնաւոր դասագիրքեր, եւ մարզած՝ 1090 ուսուցիչներ, որոնք նախապէս թուրք նախակրթարաններու ուսուցիչները էին :

Տարրական զրաճանաչութեան այս ծրագրին առաջին օրերուն, կարգ մը նորակոչ գինուորներ վարանոտ վերաբերում ունէին : Հովիւ մը կ'ըսէ. «Ոչխարը գրել կարդալ չի գիտեր, ես ի՞նչ ընեմ գրել սորվելով» : Քանի մը օր յետոյ սակայն, կախարդուած էին բառերու մոգութեամբ, եւ այն ըմբռնումով որ, այս դասերուն հետեւելով, պիտի կրնային գիրք եւ թերթ կարդալ :

Իր դասերը աւարտելէ յետոյ բանակ վերադարձած գինուոր մը կը գրէ իր ուսուցչին. « Ես որ գրել – կարդալ գիտեմ հիմա, ինչո՞ւ պէտք է ծառայեմ անգրագէտ տասնապետի մը հրամանին տակ » :

Տղերս գրողը այցելեց նման դասըն – թացքի մը երկրորդ խումբին, ու տեսաւ թէ ինչպէս գիւղացի տղաք, որոնք դեռ հաղիւ ամիս մը առաջ սորված էին մատիտ բռնել, կրցան գրել իրենց անուններն ու ծննդավայր գիւղերուն անուններ – րը, ընթեռնելի հռոմէական դիրերով : Երբ ուսուցիչը աչակերտները գրատախտակին կանչեց, հաչիւ մը լուծելու համար, անոնք վազելով եկան, ու երբ կրցան լուծել, ամբողջ դասարանը ծափահարեց :

Անգրագիտութիւնը նուազեցնելու կրթական ծրագրին համար, Միաց. Նահանգները ծախսած են 2·300·000 տոլար, որմէ երեք հարիւր հազարը իրրեւ տոլար կը տրուի, իսկ մնացեալը՝ ամերիկեան սեփականութիւն եղող ֆրանսական ֆրանք եւ իտալական լիրէք : Թուրք կառավարութիւնը կը ծախսէ երեսուն միլիոն ոսկի (3·333·000) տոլար, դասատրանոցներու չինութեան համար :

Անգարայի մօտ, Կիւղէլհիսարի բնակիչ 360 գիւղացիներու խանդավառ գործակցութեամբ, ամերիկացի մասնագէտ երկրագործներ ցոյց կուտային, թէ ինչպէս կարելի է աւելցնել հողին արտադրութիւնը, բարելաւել հաւարածութիւնը, եւ աւելի լաւ սնունդ տալ կաթնատու կենդանիներուն :

(4 Շար.) Զ. ՄԵՆԼԻ

տլվայսի Թափառումները եւ Մարայի Ասսուլիսները չատ յաճախ կարդայի » :

Պոլիսը ներկայացնող ու այդ միջավայրէն իսկ իրենց անունը ստացող գրական դիմաստուերներուն քով՝ Յովհ. Գազանճեանինը գաւառական գրականութեան եւ բանասիրութեան յատկանիշներով կը ներկայանայ : «Ինքն ալ մէկն է, կ'ըսէ այն անանուն ծաղիկներէն, որոնք անջրդի ժայռի մը կողին վրայ կը բուսնին, գրժուարաւ դուրս գալով քարերու բացուածքներէն, եւ արեւին հայրական խնդաստանքին տակ, օրին մէկը իրենց բովանդակ ուժն ու կենսունակութիւնը կը դղացնեն առոյգ ու ջերմ բողբոջումով մը, որ այնքան ուժգնօրէն կ'ընդխմադրէ ջերմանոցներու կեղծ մթնոլորտին մէջ ու պարտիզպանի խնամքներուն ներքեւ հասնող ծաղիկներուն հիւանդ գեղեցկութեան : » Ց. Գազանճեան մէկն է զաւակներէն այն գրողներէն, որոնք իրենց ուժը ի սպաս գրին վաղուան հայ գրականութեան (այսինքն Հայաստանի եւ մասամբ սփիւռքի հայ գրականութեան) ցեղայնութեան եւ ինքնուրոյնութեան առողջ ու կենսունակ զաղափարին :

Հոս կանգ կ'առնեմ այլեւս, որպէսզի յօդուածի մը սահմանները չընդարձակուին :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Ց. Գ.— Արտաչէս Ցարուխիւնեանի «Գրական Դիմաստուերներէն» Մ. Մամուրեան գրուած է 1902ին «Մասիս» չաբաթաթերթին մէջ, էջ 35 :

1902ին « Արեւելեան Մամուլ » կիսամսեայ հանդէսին մէջ Եղիա Տէմիրճիպաշեան, էջ 244 : Գալուստ Կոստանդեան, նոյն տեղը, էջ 388 – 389 Մկրտիչ Աճէմեան, էջ 497, Արամ Անտոնեան էջ 623 եւ Յովհ. Գազանճեան էջ 731 :

ՀԱՏՈՒԿ ՋՈՒՅՆԸ

Թ.

Ճեսդ, ուղղորդեա՛, Եր՛, բանիկ իր հոգիդ։

— Նո՛ր նայէ՛, Կէլթուտ, ուրեք վէրտուտ, ամուսնացա՛ւ, յիմարո՛ւ ... Հա՛ նիկ էնքա՛ն ... Կէ՛տ ... Կէ՛տ դառնա՛ս յ... նիկ տեղ, Հա՛յ ... ամո՛ւր, ես ալ ուրիշ մորեցիր յ՛ի՛ն ես ալ ամո՛ւր։ Հա՛յ ... ամո՛ւր։

Ինքնամոռաց ծամածռութեան մը ենթարկեցաւ դէմքը Կէլթուտին, որ ճիշդ այդ պահուն կը նկատէր, որ Ճեսդ ալ, որ ինքն էր, որ իր հետ կը խօսէր։ Ան ալ ինքնամոռաց ժպիտ մը ունէր դէմքին վրայ։ Ան ալ կը մտածէր, որ ինքն էր, որ Կէլթուտին հետ կը խօսէր։ Ան ալ կը մտածէր, որ Կէլթուտ ալ ինքն էր, որ ինքն էր։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տոքթ. Մամբրէ Գարաճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ժորժ Քալէմքէրեան (Հալէպ) եւ բոլոր պարագաները իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն ա-նոնց որոնք անձամբ, հեռագրով, ծաղկ-պսակով եւ ապր. հաստատութիւններու փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուու-թիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբացեալ կնոջ, մօր, եւ պապակա-նին Տիկին Կատարինէ Մ. Գարաճեանի մահուան առթիւ :

×

Կրընոպլի Կապ. Խաչը ի նպաստ իր դպրոցին Տէր եւ Տիկին Ճէլալեանէ չնորհակալութեամբ ստացաւ հազար Ֆր. նուէր :

ՆՈՒԷՐ

Պ. Ծատուր Ասատուրեան (Մարսէյլ) երեք հազար ֆրանք կը նուիրէ Շաւիլի եկեղեցիին եւ չորս հազար՝ Իսիի եկեղե-ցիին : (Ստանալ «Ցառաջ»էն) :

ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս Շորեքշաբ-թի պիչեր, ժամը 21ին, Քառէի սրահը : Կը խօսի Պ. Արտաւազդ Պէրպէրեան : Նիւթ՝ «Հայկական մանրանկարչութիւ-նը» : Լուսաթաղակով ցոյց պիտի տրուի նը-մոյշներ այդ արուեստէն :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով, ա-ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ fէ-պապ» :

Մուտք 100 ֆրանք
ԽԻՍՏ ԿԱՐԵԻՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես-ուած է կէսօրին, անձ գլուխ 800 ֆրանք ճաշ եւ մուտք : Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել : (Դիմել Աղթաամա-խնամի զրասենեակը, 32 Րիւ տը Թրէ-վիզ, հեռաձայն ՓՐՕ. 77-73) :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Կապ. Խաչի դպրոցական տարեվերջի քննութիւն, կիրակի 21 Յու-նիս, առաւօտեան, պատշ դպրոցի աշա-կերտութեան համար կէսօրէ վերջ :

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան-դէս, կիրակի 28 Յունիսին : Անձրեւի պա-րագային կը յետաձգուի Յուլիս հինգին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Դպրոցասէրի 28 Յունիսի մրցանակա-բաշխութեան հանդէսէն եառ, տեղի պիտի ունենայ դաշտահանդէսը : Մանրամաս-նութիւնները յառաջիկային :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

Կ. ՄԵԼԵԱՆԻ

Իմաստութեանց Ուղիով
(Հէքեաթներ եւ աւանդութիւններ)
ԳԻՐՔ Ա.

ԵՕԹ ԶՐԿԵԱԼՆԵՐ

ԵՒ

ԵՕԹ ՕԺՏԵԱԼՆԵՐ

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բացառիկ պատրաստութեամբ :
ԿԻՐԱԿԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ

CASA D'ITALIA (Théâtre Verdi)

×

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը երեքին, Խրիմեան Հայրին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» կո-միտէի : Հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ. կոմիտէի :

Կը խօսի ընկերը Կ. ՄԵՀԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կ'երգեն Տիկին Շաֆէ Գալայճեան, Տիկին Մուրատեան, Օր. Ա. Քէօսէեան, Նահապետեան քոյրերը :

Կ'արտասանեն Եր. Գրիգորեան, Զ. Մու-րատեան :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է

×

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Յունիս 7ին :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տէսինի Նոր Սերուն-դի կողմէ :

Շաբաթ, Յունիս 6, ժամը 9ին, Սալ տէ Ֆէթ տը լա Մէրի, Տէսին :

Նուագախումբ՝

RUDY MISSOL

Հայերէն երգեր՝ ԺՕ ՊՕՂՈՍԵԱՆ :

COTILLONS-BAR-BUFFET

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, Ֆրանս. Համալսարանի Ամֆիթեատրոնը, 40 Ալէ Լէօն Կամպէթա :

Կը նախագահէ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱՅԵԱՆ :

Կը խօսի Վ.Ե.Ր. Ց. ՀԵՎՎԱՃԵԱՆ :

Նիւթ՝ Ա. Իսահակեանի «Արու Լալա Մահարի»ն, Ատուածաշունչի լոյսին տակ : Մուտքը ազատ է :

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

SALLE PAUL FARALICQ

21. Rue Yves Toudic. Paris - Métro Répuplique

Երկուշաբթի, Յունիս 8, ժամը ճիշդ 20·45ին :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզահայ թատ-րոնի լաւագոյն արուեստագէտներուն :

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳԵՈՐԳ ՏԵՐՎԻՇԵԱՆ

Կը ներկայացնէ եւ կը խաղայ

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Տրամ չորս արար, Ա. Շիրվանզադէի :

ԲեմադրութիւնՏիկ. ԱՆՆԱ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆի

Կը մասնակցին.— Քնար Ազնաւուր, Բերկրուհի Դաւիթեան, Նոյեմի Շահին-եան եւ Հայկուհի Խտշեան, Տրդատ Նշանեան, Նուրհան Մարգարեան, Ս. Սուրէնեան, Ն. Պշտիկեան, Օ. Սարաֆ-եան, եւ Արտաշէս Գմբէթեան :

Մուտքի գիները՝ սովորական :

Դիմել՝ Հր. Բալուեան գրատունը, 43, Րիւ Րիշէ, Փարիզ :

Սամուէլ – Մուրատեան Վարժարանի Աշակերտաց Ծնողքներու եւ Մուրատ-Ռափայէլեան Ն. Ա. Միութեանց միացեալ կազմակերպութեամբ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՃՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾԱՌԱՅԱՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ԺԱՄԸ 16ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20 ԷՆ ԵՏՔ

... ՈՒՐԱՀ, ԶՈՒԱՐԹ ՄԲՆՈՂՈՐՏ ...

ՏԷՏԷՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

իր ամբողջական կազմով

Փարիզի մէջ առաջին անգամ

ԱՆՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

հեղինակ–երգիչ

ԵՐԳ, ԽՄԲԱԿԱՆ ՊԱՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

« Շիշ fէպապ »

ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Անճպատ օդի պարագային, հանդէսը տեղի կ'ունենայ ներքին սրահներու մէջ

26, RUE TROYON, SÈVRES — MÉTRO : PONT DE SÈVRES

EMPRUNT 1959

CHARBONNAGES DE FRANCE

ՕԴԱՓ. ԿԱՑԱՆ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Օդափոխ. կայանին արճանապրութեանց վերջնական ձեւ մը տալու համար, նախապէս արճանա-պրուողները պէտք է ներկայանան մինչեւ Յունիս 10, Րիւ Մէյրան 5, Երկուշաբթի, Շորեքշաբթի եւ Ուրբաթ, ժամը 13–14 եւ 18 – 20, այս օրերէն դուրս ժամադրու-թեամբ, հեռ. Թրուտէն 27·35 :

Մինչեւ Յունիս 10 չներկայացողները պիտի համարուին հրաժարած :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Արճանապրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արճանապրել փա-փաքող ծնողքները փութան դիմել տես-չութեան, գրաւոր կամ հեռախօսով, ա-մէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES
TEL. OBS. 18-28

Վարժարանի մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային գիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծը-րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ ԵՒ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

1959 – Զ. ՏԱՐԻ

640 մեծադիր էջերով, 300 հին ու նոր նկարներով եւ բազմատեսակ նիւթե-րու կարգին նաեւ Ֆրանսահայ գա-ղութին վերաբերեալ ընդարձակ բա-ժինով (170 էջ) :

«Ամէնուն Տարեգիրքը» հետաքրք-րական հրատարակութիւն մըն է ա-մէնուն համար :

Հատորը կ'արժէ՝ լաթակազմը 1700 ֆրանք եւ թղթակազմը՝ 1400 ֆր. : Դիմել՝ Փարիզի մէջ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամեան եւ Հ. Բալուեան գրատուներուն եւ «Ցառաջ»ի խմբ-բագրատունը, իսկ գաւառներու մէջ՝ Տարեգրքի ներկայացուցիչներուն :

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ԿՈՒԶՈՒԻ

Ազատ ժամերու զբաղումի մը համար պաշտօնեայ կ'ուզուի : Դիմել Զ. Ալեք-սանեանի, 18, Րիւ տ'Էֆս, Մարսէյլ :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան ընդհանուր ժողովը այս կիրակի, Պար տիւ Կլօլ, առաւօտեան ժամը 9ին : Նիւթական ու բարոյական դեկու-ցում եւ վարչութեան ընտրութիւն :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Փարիզի եկեղեցւոյ Պանէէօ – Քաշանի դպրոցի ամավերջի հանդէսը՝ Յունիս 7ին, կիրակի օր ժամը երեքին, Քաշանի թաղապետարանի Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Հովանաւորութեամբ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Կը նախագահէ Պ. Լեւոն Տօնիկեան

Երգ, պար, արտասանութիւն, տրամա-խօսութիւն աշակերտներու կողմէ, դեկա-վարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Հռիփ-սիմէ Պալըզճեանի, բոլոր ծնողքները եւ հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ այս հանդէսին :

Ծանօթ.— Հաղորդակցութեան մէջոց, իջնել Քաշանի Մէթրոյի կայարանը :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կրընոպլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան մեծ դաշտահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 14 Յունիս, կիրակի ամբողջ օրը : Կը խնդ-րուի տեղւոյս կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ վերոյիշեալ թուականը : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մատակարքարի աղէտեալներուն ի նը-պաստ :

Կազմակերպուած Մարսիլիահայ սա-բողջ գաղութին անունով :

Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 8·30ին, Գարիթոլ սինեմա, Լա Գանըպիէր, Մար-սէյլ :

«ՍԵԻԱՆԱՑ ԼԻՃԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ»

Ն. Ս. Օ. ՎԱՉԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ (արտադրութիւն երեւա-նի սթուտիօներու) :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն արուեստագէտներ՝ Ս. Պօղոսեան, Սիւզի Թոմ, Ժ. Փափազեան :

Պար ու նուագ, փոքրիկներ Ճօշկունեան եւ Միհրանեան :

Մատակարքարի աղէտեալներուն ի նը-պաստ սարքուած սոյն հանդէսին առթիւ Մարսիլիահայ հանուր գաղութը կը հրա-ւիրուի իր պարտականութիւնը կատարել :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ

Յունիս 10ին, Շորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,

ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78, Rue Cardinet. Paris

Կը մասնակցին

ՍԷՐԺ ԳՈՒԼՕ (բամբ Լութակահար)
ՄՈՆԻՔ ՄԱՔԱՆԵԸ (դաշնակահար)

Երեկոյթը նուիրուած է զերման վիպա-կան երաժշտութեան (ՇՈՒՄԱՆ, ՊԸ-ՐԱՄՍ) :

Առաջին ունկնդրութիւն ՄԱՐՍԷԼ ՏԸ ԼԱՆՈՒԱՑի վերջին մէկ գործին. Սիւա-միք :

Տոմսերու համար դիմել՝

DURAND, PLACE DE LA MADELEINE
OU MLLE. ITCHKALATZIAN, 73, FBG. POISSONNIERE, TEL. PRO. 64-23

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք : Հատը 20 ֆր.

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՑՈՒՆԻՍ
MERCREDI
3 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8408 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4309

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Խուռներամ ու հաւատաւոր, անդամ մը եւս եկած էր Հայոց ժողովուրդը լեցնելու Ցրտ Թաղապետարանի ընդարձակ սրահ – ները : Ներկայ էին նաեւ Կովկասեան ժո – ղովուրդներու եւ ազգ. կազմակերպու – թեանց ներկայացուցիչները :

Զոյգ եռագոյններով չքեղօրէն զար – դարուած բեմէն՝ օրուան նախագահ ընկ. Հր. Սամուէլ կը բանայ հանդէսը :

« *Համաշխարհային պատմութեան մէջ եղակի եւ արտակարգ երեւոյթ մըն է այն, որ տեղի ունեցաւ 41 տարիներ ա – ռաջ Արարատեան դաշտին վրայ, յաւի – տենական Մասիսի ստորոտը : Իսկական հրաշք մըն էր որ ղօրձեց հայ ժողովուր – դը, ճակատագրական եւ բախտորոշ այդ օրերուն, երբ նժարի վրայ էր ղրուած ազգին կեանց եւ մահու խնդիրը* » :

« *Այդ վճռական օրերուն էր, որ մէկ միլիոն նահատակներու վրէժը իրենց սրտին մէջ, հայութեան բոլոր զաւակնե – րը, առանց սեռի, տարիքի եւ զաւանան – քի, խորութեան, հերոսաբար եւ առիւծի պէս կռուեցան եւ մեր նենգամիտ եւ ոճ – րածին թշնամիին պարտադրեցին Ազատ եւ անկախ Հայաստանի հանրապետու – թիւնը* » :

« *1875ին մեր անկախութիւնը կորսն – ցնելէ 543 տարի յետոյ 1918ին աշխարհի քարտէսին վրայ արձանագրեցինք Հա – յաստան ցանկալի անունը, իբր կորիզ ա – պագայ մեծ Հայաստանին* » :

« *Այս հանդիսաւոր օրուան առթիւ մեզ հրախտագիտական մտածումները կ'ել – թան դէպի այն հազարաւոր ռազմիկնե – րը, հերոսներն ու նահատակները որոնք իրենց արիւնը տուին ազատութեան ճա – նապարհին վրայ* » :

« *Փա՛ռք ու պատիւ եւ յարգանք անոնց անմոռանալի յիշատակին* » :

Մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութենէ յետոյ բեմ կը հրաւիրուի Պ. Կարապետ Փօլատեան (Մարսէյլէն), որու ժառը կա – րելի էհեաւեւալ կերպով անփոփել :

« *Հոգեկան անդերազանցելի հրճուանք է եւ երջանկութիւն Հայու մը համար խօ – սիլ հայկական յաղթանակի մը մասին* » :

« *Այս վայրկեանիս ինքզինքս կը զգամ աշխարհի ամէնէն բարձր լերան մը գա – գաթը : Այդ չքեղ լեռը Հայոց պատմու – թիւն կը կոչուի ու անոր երկնաճեմ գա – գաթն ալ Մայիս 28* » :

« *Ի՞նչ է սակայն Մայիս 28 : Իսկա – կան հրաշք մը, Հայոց հրաշալուր պատ – մութեան մէկ նոր հրաշքը, եւ արդէն ծայրէ ծայր հրաշք մը չէ՞ միթէ Հայոց պատմութիւնը* » :

« *Վեց տարիէ ի վեր իր անկախութիւ – նը կորսնցուցած խառնիճաղանճ բազմու – թիւն մըն էր Հայութիւնը, ցաւին, սուգ – ատանին եւ չէյխին քմահաճոյքէն ենթա – կայ : Սակայն յանկարծ ուժ մը եկաւ ցն – ցել զայն, ազատութեան չունչն էր ան, յեղափոխութեան չունչը :* »

« *1890 Թուականին, Քրխտափոր Ռոս – տոմ եւ Զաւարեան կը հիմնէին Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, հրաշք մը չէ՞ր այս : Քսան եւ ութ տարիներ յետոյ 1918ին, Հայութեան դարաւոր երազին իրականա – նալը եւ պետական անկախութիւն ստեղ – ծուիլը հրաշք մը չէ՞ր, միթէ* » :

Կարելի՞ է միթէ վիճաբանութեան առարկայ դարձնել այսպիսի հրաշքները : Ի՞նչ կը պակսի անոր ամբողջ Հայութեան կողմէ ընդունուելու համար իբրեւ ազ – գային տօն, թերի՞ է միթէ այս գործն ալ » :

« *Իրրեւ Հայ, միմիայն Հայ, նման բո – լոր Հայերուն որոնց համար Հայ ըլլալը պատիւ է, կը յայտարարեմ, սրբութիւն է Մայիս 28ը, հայկական հարազատ ու պանծալի տօն է Մայիս 28ը : Կռուած ենք մինակ, չհաշած ենք մինակ, անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է այս :*

« *Հայ ժողովուրդի ազատութեան թշ – նամիները են զայն ուրացողները եւ կը կրկնուին համայնավար, որովհետեւ ա – նոնց հետապնդած նպատակները միեր չեն : Անոնք կ'ըսեն թէ գժոխք էր Հայաս – տանը իրենց գալէն առաջ եւ դրախտի վերածուեցաւ իրենց գալէն վերջը : կը պատասխանենք, սխալ է, Հայը ոչ միայն հոն, այլ ուր որ ալ գտնուի կը չէնցնէ, կը ծաղկեցնէ, անապատները ծաղկաս – տաններու կը վերածէ* » :

« *Միմիայն Մայիսեան կռիւներն էին որ փրկեցին Հայաստանը եւ տուին պետա – կան անկախութիւն, համայնավարու – թիւնը ոչ մէկ բաժին ունի անոր մէջ* » :

« *Մայիս 28ը ուրացողները կը դաւա – ճանեն իրենց ցեղի ողիին, հայ չեն այդ – պիսիները եւ իրենց պոռչտուքը անտե – ղի* » :

« *Մենք Հայերս ամէն տարի այս տա – րեդարձին մեր գլուխները պիտի բար – ձրացնենք եւ հպարտութեամբ նայինք ո – կեղէն գիրերով գրուած Մայիս 28ին* » :

« *Վստահ եմ որ պիտի գայ օրը երբ ամբողջ Հայութիւնը, ամբողջական Հա – յաստանի մէջ, պիտի գիտէ հայկական բանակին տոզանցքը* » :

Բեմ կը բարձրանայ ընկեր Կ. Մեհեան եւ կը տնօրինէ իր բանախօսութիւնը հետեւ – եալ բովանդակութեամբ .—

« *Երգ մը գիտեմ ես, պարզունակ երգ մը, մէկը այն երգերէն որ տասնամեակ – ներէ ի վեր կ'երգուի. Մենք չենք ուզեր ազատ կամքի բռնութիւն* :

« *Հայը իր ծնունդէն ի վեր միշտ սի – րած է ազատութիւնը, վկայ է պատմու – թիւնը* » :

« *Այդ ազատ կամքի բռնութիւնը չու – զելուն համար էր որ Հայկ Նահապետ տապալեց հսկայ Բէլը : Ազատ կամքի բռնութիւն չուզելուն համար էր նաեւ որ հայ ժողովուրդը ծառացաւ պարսիկ հըս – կայ բանակներուն դէմ եւ հիմնեց Բազ – րատունեաց իշխանութիւնը* » :

« *Նոյնը եղաւ նաեւ արաբական արշա – ւանքներուն ժամանակ եւ հիմնուեցաւ Ռուբինեանց իշխանութիւնը* » :

« *Հինգ հարիւր տարիներէ ի վեր յոյսը այսօրին վրայ դրած Հայը, երկաթեայ բազուկով բարձրացաւ ու թնդացուց հայրենի լեռները : Սարտարապատի մէջ իր բռունցքը բարձրացուց եւ հայկական եռաւոյն դրօշը կոթողեց Արարատի ստո – րոտը : Փետրուար 18ին փողոց նետեց եկ – ուոր իշխանութիւնը* » :

« *Ինչո՞ւ կը տօնենք Մայիս 28ը : Կը տօ – նենք որովհետեւ ամէն բանէ առաջ ան յաղթանակն է հայ ժողովուրդին, զինքը Ջարդող բռնակալին վրայ* » :

« *Այսէն օր կը տեսնենք թէ ինչ սխրա – գործութիւններ կը կատարէ համայնա – վարութիւնը, նոյնիսկ վեղարաւորներու միջոցաւ, ջնջելու համար այդ փառաւոր Թուականը* » :

« *Մայիս 28էն առաջ ունէինք հող, լե – ռներ, պատմութիւն, սակայն ազատութիւն չունէինք, այսօր նոյն դժբախտ վիճակին մէջն ենք* » :

« *Մեզի կը պարտադրուի որ խորհրդա – յին բառը դնենք Հայաստան անունին առ – ջեւ : Ոչ կ'ըսենք մենք անոնց : Հերիք է այլեւս, յաղնեցանք լսելով Թրքահայաս – տան, Պարսկահայաստան, Ռուսահայաս – տան, հիմակ ալ խորհրդայինը : Ձենք ըն – դունիր մենք զայն, այլ միմիայն Հայաս – տան* » :

« *Ազատամարտ եղած է մեր ամբողջ պատմութիւնը, որովհետեւ անվերջ պայ – քար եղած է մեր կեանքը յանուն ազա – տութեան* » :

«*Մեր հայրենիքին մէջ բոլոր զանգա – կատուններն ու զանգակները քանդեցին, սակայն չկրցան ու պիտի չկրնան քանդել արտասահմանի Հայութեան կուրծքին տակ զողացնող զանգակը : Հայու ազա – տատենչութեան զանգակն է այդ, եւ մենք կը հաւատանք որ այդ զանգակները հա – ւաքաբար, միանուագ պիտի զօղանջեն օր մը մեր հայրենիքին մէջ* » :

Նոր Սերունդի կողմէ ուղերձ մը կար – դաց ընկեր Օ. Ալթունեան, որ առանձին պիտի հրատարակուի «Յառաջ»ի մէջ :

Պատրաստուած էր ճոխ գեղարուեստա – կան բաժին մը, արժանի գնահատանքի :

Փարիզի պետական երաժշտանոցէն Ա. մրցանակի արժանացող Օրիորդները Կիս – լէն տը Մօնսօ Յուքակով, Օր. Փիզէլ տը Մօնսօ թաւ Յուքակով, իսկ Տիկին Մօնսօ դաշնակով՝ նուագեցին «Կանչէ կուտնկ»ը, «Քուն եղիր Բալաս»ը, «Մայր Արաքսի»ն, «Ալաքեազ»ը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ եւրոպական կտորներ մեծ յաջողու – թեամբ : :

Տիկին Պրեսէ քնարի վրայ ճկուն կեր – պով նուագեց եւրոպական կտորներ :

Ապրումով արտասանեցին Յանօթ դերա – սան Պ. Ա. Գմբէթեան, ինչպէս նաեւ Տի – կին Գարակէօզեան եւ ընկեր Վ. Թորոս – եան : Ընկեր Մարտիրոս Գակէօզեան եր – գեց քանի մը հայերէն երգեր :

Ողեւորիչ տպաւորութիւն թողուց Տէ – ռէճեանի նուագախումբը իր հայկական կտորներով, մանաւանդ երբ կ'ընկերակ – ցէր Յանօթ երգիչ Մկրտիչ Պօղոսեանի եւ Օր. Մարուքեանի երգերուն :

Վերջին մասը կը կազմէր Հ. Յ. Դ.Նոր Սերունդի Պանեէոյի խումբին մինուպա – րերը, որոնք մեծապէս խանդավառեցին ներկաները : Աւելի խանդավառիչ պիտի ըլլար անշուշտ կը խորհինք – –քանի որ տեղւոյն վրայ ներկայ էին — եթէ այդ պարերը ղեկավարուէին Տէյէճեան նը – ւագախումբին կողմէ : Աւելորդ է ըսել որ գեղարուեստական բաժնի բոլոր ներկա – տարները արժանացան ծափահարու – թեանց :

Գեղարուեստական բաժինը վերջացաւ նախագահին փակման խօսքերով եւ կէս գիշերէն յետոյ սկսան խնջոյքը եւ եւրո – պական պարերը ղեկավարութեամբ Յան Ֆլոտ Փէլբիէ նուագախումբին չատ հա – ճելի մթնոլորտի մը մէջ տեւելով մինչեւ լոյս :

Պ. ՊԱՐԹԵՒ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒԱՆ ԴԱՐԹԱԴՈՒԼԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՃՇԴԵՑԻՆ ԻՐԵՆՑ ԱԼԺԵՐԻԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

★

Երկուշաբթի օրուան մեթրոյի բան – ուորներու գործադուլը կատարեալ յա – ջողութիւն մը եղաւ. բազմաթիւ թերթեր կը չեշտեն թէ աղդարարութիւն մըն էր ան՝ կառավարութեան ընկերային քաղա – քականութեան դէմ :

Երկուշաբթի առաւօտ փարիզաբնակնե – րը մեթրոյի կայարաններու դուռները փակ գտան : Միայն մէկ գիծ՝ Փորթ տը Վըլիլ – Կառ Սէն Լազար, սովորականին նման կ'աշխատէր :

Կէսօրուան մօտ՝ 27 գիծերու վրայ եր – թեւեկ կար եւ մօտ 200 կայարաններու մուտքի դուռները փակ կը մնային :

Փարիզի փողոցները սովորականէն դուրս պատկեր մը կը ներկայացնէին : Նկատելով որ հանրակառքերը բաւական չէին՝ գործատէրներն ու պաշտօնեաները քալելով կ'երթային իրենց գործին : Գոր – ծատեղիներէն կը հաղորդուի թէ 40 առ հարիւր համեմատութեամբ յապաղում – ներ արձանագրուած են :

Իրիկուան դէմ բանուորական կազմա – կերպութիւնները զեկոյց մը հրատարա – կեցին, չեշտելով գործադուլին յաջողու – թիւնը եւ աւելցնելով թէ այս պարագան ցոյց կուտայ՝ որ բանուորներու պահանջ – նորը պէտք է քննութեան առնուին :

Մինչ կողմէ, ընկերվարականներու ղե – կավար մարմինը ժողով մը գումարեց երկուշաբթի օր, կարեւոր որոշումներ տալով :

Նշեցուել եղաւ թէ ընկերվարական կու – սակցութիւնը Լիլի, Թուլուզի եւ Իսի լէ Մուլինոյի համագումարներուն մէջ ճչ – ղեց ալժերիական իր քաղաքականութիւ – նը՝ հրատարակուած զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ այս քաղաքականութեան հիմնական կտէրը չեն փոխուած :

Կուսակցութիւնը դէմ է էնթէկրասիոնի ծրագրին եւ կը դատապարտէ կառավա – րութեան քաղաքականութիւնը :

Քննադատելով Լորիոլի ներկայացու – ցած տեղեկագիրը, Ընկերվարականներու ղեկավար մարմինը կը յայտարարէ թէ այդ ճեւով (էնթէկրասիոն) տարակար – ծութիւններ պիտի ստեղծուին, դժուա – րացնելով ալժերիական հարցին լուծու – մը : Ծայրայեղներու առաջարկն է ան եւ ընկերվարական կուսակցութեան համար՝ անընդունելի :

Եղրակացութեան մէջ, ղեկավար մար – մինը ըսելէ ետք թէ Ալժերիոյ վերջին ընտրութիւնները ոչ մէկ բանի կը ծառա – յեն, կ'աւելցնէ թէ ողբերգութեան վերջ մը տալու համար անկեղծ եւ օրինաւոր խօսակցութիւնները անհրաժեշտ են, ո – րուն համար ընկերվարականները պիտի աշխատին Ժողովրդարանին մէջ. «Ալժե – րիոյ բնակչութեան ներկայացուցիչներուն հետ, առանց բացառութեան, բանակցիլ՝ միակ միջոցն է, այս խնդրին քաղաքա – կան լուծում մը գտնելու համար » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԺԸՆեւի մէջ Արտաքին նախարարները կեդրոնացած են Պերլինի հարցին վրայ : Երկուշաբթի օրուան դռնփակ նիստէն ետք, Խ. Միութեան Արտաքին նախարար Կրոմիկոյի առաջարկով երեքշաբթի օր երկու նիստեր պիտի գումարուէին. մէկ – կը՝ հրապարակային, միւսը՝ դռնփակ : Ամէն պարագայի մէջ, մամուլը ընդար – ձակ տեղեկութիւններ չունի ժողովին աշխատանքներուն մասին եւ կը սպասուի հրապարակային նիստին՝ որպէսզի կարե – լի ըլլայ որոշ լուրեր ստանալ :

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐԻ ընտրութիւններուն յաղ – թեց ժողովրդական դործունէութեան կուսակցութիւնը, որ ոչ համայնավար բայց հակադաղթատիրական չարժում մըն է : Այս ընտրութիւններով Սինկա – փուր՝ որ մինչեւ կիրակի անգլիական դաղթավայր մըն էր դարձաւ՝ ինքնավար հողամաս մը անդամ Անդլիական Հասա – րակապետութեան : Նոր ժողովին 51 ա – թոռներուն 43ը դրաւեց ժողովրդական չարժումը : Անմիջական հարցը կառավա – րութեան կազմութեան խնդիրն է :

ԱՄԵՐԻԿՈՒՀԻ ծանօթ լրագրող՝ Մար – կրիթ Հիկինս յայտարարեց թէ Տըլլըս կարեւոր «քաղաքական կտակ» մը ձգած է : Համաձայն Հիկինսի Տըլլըսի թելա – ղրած վերջին հարցն է «խուսափիլ Մե – ծերու ժողովէ մը որ ծուղակ մը պիտի ըլլայ Ամերիկայի համար » :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՐՏԱՊԱՀ ՄԱՐԴԻԿ

Ամէն Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Սրտապահ Մարդիկ կը հաւաքուին Ս. Ներսէս Շնորհալի եկեղեցւոյ մէջ եւ ապա կը մեկնին Ս. Ներսէս Շնորհալի Վարժարանի բակը, ուր կը կատարուին մարմնամարզական զանազան վարժութիւններ :

Ամէն Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին Սրտապահ Մարդիկ կը հաւաքուին Ս. Ներսէս Շնորհալի Վարժարանի բակը, ուր կը կատարուին մարմնամարզական զանազան վարժութիւններ :

Ամէն Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին Սրտապահ Մարդիկ կը հաւաքուին Ս. Ներսէս Շնորհալի Վարժարանի բակը, ուր կը կատարուին մարմնամարզական զանազան վարժութիւններ :

ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ

Ֆրանսական Ե. Հանրապետութեան առաջին կառավարութիւնը խոր բարեփոխումներ կատարեց հանրային դրութիւն բոլոր մարզերուն մէջ։

Կարեւորագոյններէն մէկը եղաւ դատական բարեփոխումը որ 22 եւ 23 Դեկտեմբեր, 1958 թուակիր բազմաթիւ հրովարտակներու նիւթը կը կազմէ ։

Կարելի չէ հոս մանրամասնօրէն պարզել նոր տրամադրութեանց պարունակութիւնը որ քանի մը հարիւր էջեր կը զբաղէ։ Կը նշանագրենք միայն անոնց ընդհանուր գծերը։

Մէկուկէս դարէ ի վեր Ֆրանսական դատական կազմաւորումը դրեթէ անփոփոխ կը մնար հակառակ երկրին բնաշրջմանը։ Քիչ շատ արմատական բարեփոխմանի փորձերը զանազան ընդդիմութեանց բախելով անյաջողութեան կը մատնուէին։ Նոր կառավարութիւնը, օգտուելով խորհրդարանին իրեն չնորհած լիազօր իրաւասութենէն, կարճ ժամանակի մէջ դլուխ հանեց փոփոխութիւններ ո՛րոնք «յեղափոխական» որակման արժանացան եւ մարտ 2ին գործադրութեան մտան։

Ամենացուցական փոփոխութիւնները կը վերաբերին դատական կազմաւորութեան։

Ցարդ գոյութիւն ունէին, բացի վճռաբեկ Ատեանէն՝ 30 վերաքննիչ, 351 նախադատ, եւ 2918 հաշտարար ատեաններ։

Մարտ 21էն ի վեր հաշտարար դատարանները ջնջուեցան։ Անոնց փոխարէն հաստատուած են 454 պարզ նախադատ ատեաններ, որոնք ունին միակ դատաւոր մը, ինչպէս անցեալի հաշտարար դատարանները։ Կը քննեն ընդհանուր կերպով մինչեւ 150·000 ֆրանք հասնող պահանջները անվերաքննելիօրէն, եւ, մինչեւ 300 հազար ֆրանք՝ վերաքննութեան պայմանով։

300·000էն բարձր պահանջները եւ բոլոր այն խնդիրները որոնց համար այլ պէս չէ տրամադրուած, կը պատկանին մեծ նախադատ ատեաններուն, որոնք, թիւով 172, հաստատուած են նահանգային կեդրոններուն եւ բազմամարդ քաղաքներուն մէջ։

Այդ հաստարակաց դատարաններէն դատ, միշտ ի զօրու կը մնան իրազիտաց խորհուրդները, (Քոնսէյ տէ Փրուտոմ) աշխատանքի վերաբերեալ դատերուն համար։ Վաճառականական դատարանները, դիւղական վարձումներու դատարանները եւ Ընկերային Ապահովութեան Նախադատ Ցանձնախումբերը ։

Վերոյիշեալ դատարաններու վճիռներու վերաքննութիւնը, երբ արտօնուած է, կը կատարուի Վերաքննիչ Ատեաններու առջեւ։ Նախկին դրութեան մէջ հաշտարար դատարաններու եւ իրազիտաց խորհուրդներու վճիռները կը վերաքննուէին նախադատ դատարաններուն կողմէն։ Ընկերային Ապահովութեան նախադատ խորհուրդներու վճիռները կը վերաքննուին վերին յանձնախումբերու կողմէն։ Ըստ նոր կանոնադրութեան բոլոր վերաքննութիւնները անխտիր կը պատկանին Վերաքննիչ Ատեաններուն ։ Այս վերջիններուն յանձնուած խնդիրները բազմապատկուած են. իրենց թիւը անփոփոխ պահուած ըլլալուն անոնց յաւելուածական անհեռակներ, նախագահներ եւ խորհրդականներ յատկացուած են ։

Բոլոր դատարաններուն առջեւ կարելի է անձամբ կամ ռէյ փոխանորդի մը միջոցաւ ներկայանալ։ Միայն մեծ Նախադատ եւ Վերաքննիչ Ատեաններուն առջեւ երդուեալ – փոխանորդի եւ փաստաբանի միջնորդութիւնը պարտադիր է։ Դատաբուն լուծումը արագացնելու համար խստացուած են իրաւազրկումները դատաղանցներուն եւ յապաղիչ միջոցներ գործածողներուն դէմ ։

Նոր հրովարտակներէն դուրս կը մնան վարչական դատարանները որոնք իրաւասու են Պետութեան դէմ կամ հանրային հաւաքականութեանց դէմ բացուած դատերուն վերաբերմամբ ։

Պատժական օրէնսդրութիւնը բազմաթիւ կէտերու վրայ փոփոխութիւն կրած է ։

Մինչ այժմ հաշտարար դատարանը, իրը պարզ ոստիկանական դատարան, իրաւասու էր կանոնազանցութեանց վերաբերմամբ որոնց պատիժը տասը օր բանտարկութենէ կամ 36·000 ֆրանք տուգանքէ դերազանց չէր։ Այդ իրաւասութիւնը յանձնուած է նախադատ ատեանին բայց ընդլայնուած մինչեւ երկու ամիս բանտարկութիւն եւ երկու հարիւր հազար ֆրանք տուգանք ։

Աւելի ծանր բանտարկութեան կամ տուգանքի արժանացող յանցանքները մեծ նախադատ դատարանի պատժ. բաժանման իրաւասութեան կը պատկանին ։

Ինչպէս քաղաքային խնդիրներուն համար բոլոր վճիռներուն վերաքննութիւնը ի հարկին կը կատարուի Ատեանի առջեւ։

Ոճիրները, որոնց պատիժներն են մահ, ժամանակիր աշխատանք, խցարկելու – թիւն եւայլն, առաջուան պէս կը դատուին Ոճրադատ Ատեանին կողմէն որուն կը նախագահէ Վերաքննիչ Ատեանին պատկանող նախագահներէն կամ խորհրդականներէն մէկը ։ Առաջին նախագահը կրնայ միշտ, եթէ յարմար դատէ, ինքն անձնապէս Ոճրադատ Ատեանին նախագահութիւնը ստանձնել։ Ժամանակակից շրջանին մէջ անգամ մը այդ պատահեցաւ երբ ան Փռովանսի մէջ երբ դատուեցան Եուկոսլաւիոյ Ազգքանդը թագաւորին եւ նախարար Պարթուի սպաննիչ «Ուսթաշի»ները։ Նախագահէն զատ կան երկու խորհրդականներ կամ դատաւորներ, եւ երդուեալները։ Այդ բոլորը անցեալէն չի տարբերիր։ Փոփոխումներուն կարեւորները միայն յիշենք՝

Ա.— Երդուեալներուն թիւը եօթէն 9ի բարձրացած է. ուրեմն վճռողներուն դուրմարը — Ատեան եւ երդուեալներ միասին — փոխանակ տասնի կը հասնի 12ի։

Բ.— Դատավարութեան թղթածրարը այլեւս խորհրդակցութեանց սենեակը չի տարուիր այլ կը մնայ դիւանապետին մօտ։ Որեւէ ճշդումի մը անհրաժեշտութեան պարագային, ստուգումը կը կատարուի դատախազին եւ փաստաբանին ներկայութեամբ ։

Գ.— Ամբաստանեալը « յանցաւոր » կը յայտարարուի ոչ պարզ մեծամասնութեամբ, այլ առ նուազն՝ 12ի վրայ ութ ձայնով ։ Ցանցաւորութեան պարագային պատժին չափն ու ծանրութիւնը կ'որոշուին պարզ մեծամասնութեամբ, այսինքն առ նուազն 7 ձայնով ։

Դ.— 6 Դեկտեմբեր, 1954 թուակիր օրէնք մը արդիլած էր լուսանկարչական եւ ձայնադրական գործիքներու գործածութիւնը նիստի ընթացքին բայց կ'ընդունէր որ արդարութեան նախարարը կրնար բացառիկ արտօնութիւններ տալ։ Նոր հրովարտակը հաստատելով արդիլումը լուռ կը մնայ որեւէ բացառութեան մասին եւ մեղանչողներուն հանդէպ կը սահմանէ 30 հազարէն մինչեւ ինը միլիոն ֆրանքի տուգանք ։

Ե.— Վճռին դէմ վճռաբեկ Ատեանին դիմումին պայմանաժամը հինգ օրուան վերածուած է փոխանակ երեքի ։

Դատավարութենէն առաջ նախավճիռ կամ ընդհանուր բնոյթի որոշումներու դէմ ոչ մէկ բողոք կրնայ ներկայացուիլ։ Ասոնք կրնան միայն վերաքննիչ Ատեանի առջեւ բերուիլ վճռին դէմ ներկայացուած բողոքին հետ միասին։

Զ.— Վերաքննիչ Ատեանի Ամբաստանութեանց Սենեակը, որուն իրաւասութիւնը ընդարձակ էր արդէն, աւելի ընդլայնած իշխանութիւն կը ստանայ ։ Մանաւանդ անոր նախագահին հակակշիռին տակ են քննիչ դատաւորները եւ ով որ, ոստիկան կամ այլ պաշտօնեայ, օրինապէս կը մասնակցի քննական գործողութեանց ։

Նախադատ քննութեան գաղտնի բնոյթը, որ յաճախ կ'անտեսուէր անցեալին, յատկապէս խստացուած է եւ պէտք է յարգուի ոչ միայն դատաւորներուն այլ անոնց բոլոր գործակիցներու կողմէ։ իրը պաշտօնի բացարձակ գաղտնիք ։ Այդ տրամադրութիւնը մամուլին մէջ ընդհանուր բողոքի ծայր տուաւ ։

Դատական նոր պահանջներուն բաւարարութիւն տալու համար դատաւորներուն կարգապահութիւնը կրեց խոր փոփոխութիւններ որոնք ոչ – մասնագէտ – ներուն դիւրամատչելի չեն։ Բաւնք միայն որ հանգստեան տարիքը 68ի իջած է նախադատ ատեաններու անդամներուն համար՝ մինչ կը մնայ 70 վերաքննիչ ու վճռաբեկ Ատեաններու անդամներուն եւ անոնց համահաւասարներուն համար ։

Վ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ԱՐԴԻ ԹՈՒՐՔԻԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԸ ԱԿՆՈՑՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀԱՐԿԱՏՈՒՆ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅ – ԹԷ ՀԵՐԿԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՆ

2100 արտաւար հողի տէր դիւղ մը ունի ինը քաշան (թրաֆէօր), որոնք Միացեալ Նահանգներու կողմէ տրուած են, եւ կ'արժեն՝ հասր 1000 տոլար, ներկայ դինով. (9000 Թրք. ոսկի)։ Դիւղը ունի 140 դլուխ արջառ, հարիւր դոմէչ, վեց հարիւր ոչխար, երեք հարիւր դառնուկ եւ 56 ձի։ Դոմէչները չատ կը դործածուին Թուրքիոյ մէջ, իրրեւ բեռնատար կենդանի, եւ կաթընտու։ Այս կենդանիները կովէն քիչ կաթ կուտան, սակայն չատ աւելի հարուստ՝ կարագով։

Թուրք դիւղացիներ կը սորվին դործածութիւնը պարարտացուիչներու, որոնք կը չինուին երկրին մէջ, ամերիկեան թէչնիքին առաջնորդութեամբ ։ Գոմէչի եւ կովու աղբ չի դործածուիր այս նպատակով, այլ աղբը կը խառնուի ցորենի յարդով, կը չորցուի, եւ կը դործածուի իրրեւ վառելանիւթ ։

Թուրքերը վառած են բոլոր ծառերը իրենց երկրին մեծ մասին մէջ, եւ այդ յարդի եւ աղբի խառնուրդը իրենց միակ վառելանիւթն է այժմ ։

Թուրքիոյ ածուխի եւ լիկնիթի (սրճաղոյն ածուխ) արտադրութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ, եւ հաւանաբար բաւարար ածուխ պիտի հայթայթուի աղարակներուն, այնպէս որ, կենդանիներու աղբը կարելի պիտի ըլլայ իրրեւ պարարտացուցիչ դործածել ։

Այն համոզումը կայ, թէ Թուրքիա տէրն է դեռ երեւան չելած հանքային հարստութեանց, որոնք կրնային իր տնտեսութեան դարդացումը արագացնել ։ Տակաւին վաւերացման սպասող ծրադրի մը համաձայն, Միաց. Նահանգները Թուրքիոյ պիտի տան 900·000 տոլարի վարկ մը, արդիական միջոցներով կատարելու համար հանքերու պրպտումը ։

ՄԱՄՈՒԼԻ ԽԻՍՏ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԻԳՈՀՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքիոյ մայրաքաղաքին՝ Անդարայի բանտը, Անդարա – Հիլթըն կը կոչուի խմբագիրներու եւ հրատարակիչներու կողմէ, որոնք ակամայ հիւր եղած են հոն, չատեր՝ քանի մը անդամ ։

Անդարա – Հիլթընի մէջ կան այժմ եօթը խմբագիրներ, եւ ասիկա միջին թիւն է։ Ընդհանրապէս երեք – չորս հոդիէն մինչեւ 12 կ'ըլլան բանտարկեալները ։ Անոնք արդելափակուած են, իրրեւ երկրին մամուլի օրէնքը բռնաբարողներ, եւ այդ օրէնքը առաւելադոյն երկու տարուան բանտարկութեան եւ հինդ հազար լիրա տուգանքի կը դատապարտէ բոլոր անոնք, որոնք «սխալ, չափազանցուած եւ ձգտումնաւոր» լուրեր կը տարածեն ։

Ոեւէ մէկու համար, որ «կը նախատէ ուրիշի մը պատիւը, սեփականութիւնը, կամ կը մտնէ անոր անձնական կեանքին բանտարկութիւնը բացառիկ միջոց հրահանգուած է եւ մանրակրկիտ կանոններու ենթարկուած ։ Վերաքննիչ Ատեանի Ամբաստանութեանց Սենեակը, որուն իրաւասութիւնը ընդարձակ էր արդէն, աւելի ընդլայնած իշխանութիւն կը ստանայ ։ Մանաւանդ անոր նախագահին հակակշիռին տակ են քննիչ դատաւորները եւ ով որ, ոստիկան կամ այլ պաշտօնեայ, օրինապէս կը մասնակցի քննական գործողութեանց ։

Նախադատ քննութեան գաղտնի բնոյթը, որ յաճախ կ'անտեսուէր անցեալին, յատկապէս խստացուած է եւ պէտք է յարգուի ոչ միայն դատաւորներուն այլ անոնց բոլոր գործակիցներու կողմէ։ իրը պաշտօնի բացարձակ գաղտնիք ։ Այդ տրամադրութիւնը մամուլին մէջ ընդհանուր բողոքի ծայր տուաւ ։

Դատական նոր պահանջներուն բաւարարութիւն տալու համար դատաւորներուն կարգապահութիւնը կրեց խոր փոփոխութիւններ որոնք ոչ – մասնագէտ – ներուն դիւրամատչելի չեն։ Բաւնք միայն որ հանգստեան տարիքը 68ի իջած է նախադատ ատեաններու անդամներուն համար՝ մինչ կը մնայ 70 վերաքննիչ ու վճռաբեկ Ատեաններու անդամներուն եւ անոնց համահաւասարներուն համար ։

Վ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ԳԱԲՐԻԷԼ ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑ
(ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ)

Դէպքին ականատես ժամանակակից մը, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ զայն.

« Հանդէսը վերջացաւ դիշերուայ ժամը մէկին եւ մեր պատուելի ծերունին պատրաստուեց տուն վերադառնալու։ Թատրոնի առաջ խռնուած բազմութիւնը նրան էր սպասում ։ Հէնց որ դուրս եկաւ, չորս կողմից սկսեցին կեցցէներ կանչել ու ափ չըջապատելով բարձրացրին ձեռքերի վրայ ու ճոխ պէս թոցրին մինչեւ հավքարերի տակ հաղիւ էին լսում ծերունու խօսքերը .— Հերիք է, հերիք է, չատ չնորհակալ եմ, ներքեւ դրէք, կոլքերս կու ջարդէք» ։

Եւ հետեւեալ օրը, ժողովրդասէր ու ժողովուրդին համար ապրող ու աշխատող ծերունին, հետեւեալն է յայտարարած ։

« Շատ հանդէսներ եմ տեսեր, չատ մարդկանց մէջ եմ եղել, ամա էդպիսի բաւականութիւն չեմ ստացի։ Ղուրթ է վուր ինձ չատ վեր վեր թոցրին, ու կողքերս էլ մի քիչ ջարդեցին, բայց էդ ամէնը հէնց քաղցր ու դուրեկան էր, վուր մինչեւ մահ չեմ մոռանայ։ Ա՛յ թէ ինչ է ժողովուրդը եւ ում մէկ ու ում համար պիտի ապրենք մենք։ Ժողովուրդի համար, ժողովուրդի մէջ » ։

Եւ այս զմայլելի ծերունին կեանքին մէջ բազմաթիւ են այն դէպքերը, ուր ան ամէն վայրկեան հաճոյակատար փութկոտութեամբ մը բարիք սփռած է իր չորս դին, երջանկացնելով դժբախտներն ու հարստահարուածները ։

×

Իր կեանքի վերջալոյսին, երբ արդէն ութսունը անց ծերունի մըն էր, մեծ բազմադուարդը կը դրէ «կտակը» տիտղոսով փիէս մը, որ այնքան ալ ծանօթ չէ եւ դրեթէ ներկայացուած ալ չէ ։

Եւ իր այդ նոր փիէսը աւարտելէն անմիջապէս եաքը, կը դրէ նաեւ իր անձնական կտակը։ Նիւթական ժառանգութիւն չէ որ կը կտակէ ծերունին իր հարազատներուն, այլ անոր կտակը պարզապէս հրաժեշտի նամակ մըն է, որուն մէջ քանի մը յորդորներ կան իր թաղման կարգի եւ իր յիշատակին հանդէպ ըլլալիք որեւէ արարքի մասին ։

Սունդուկեանը, այս մեծ տրամադուրդը եւ հրեշտակատիպ անձը, աշխարհէն բաժնուած է խաղաղ սիրտով եւ հանդիստ հոգիով, եւ իր մահը դիմագրաւած է որպէս պարզ երեւոյթ մը — անցք մը դէպի « էնհանդի տիղ, որդիանց ջեր ոչ ով չի հիդ էկի» ։ Այստեղ, Սունդուկեանց տարբեր հոգեբանութեամբ նոր Համլէթ մըն է ։ Դանիացի խոովայոյզ իշխանը ըսած էր. « ... այն անձանօթ աշխարհը, ուրկէ ոչ ոք դեռ ետ չէ եկած» ։ Շէյքսփիրի խօսքերն է որ կը կրկնէ ծերունին, եւ արդարեւ իր բնապրին մէջ չակերտաւորած է զանոնք ։

Ան մահը ընդունած է որպէս յաւիտենական քուն, երբեք չէ մտահոդուած դրախտ կամ դժոխք իյնալու դաղափարով, Աստուծոյ հետ բանակցութեան մտնելու եւ միջնորդներու միջոցով Աստուծմէ ողորմութիւն խնդրելու դարտով, որովհետեւ այդ բոլորը ան կը համարէ իրրեւ բացարձակ անհաւատութիւն ։

Անոր մտահոդութեան առարկան իր մահը կամ իր հոդիին փրկութիւնը չեն ։ Կը մտածէ ողջ մնացողներուն մասին. « Դուք լաւ ըլլիք, երկար օր ունենաք, ջանով առողջ ըլլիք, սրտով ուրախ, հոդով հանդիստ ...» կը դրէ իր կտակին մէջ, ու կը չարունակէ.

« Ինձ թաղելիս ոչ մի թանթանա հար – կաւոր չի. իմ վրէն չի լաք, սեւեր չհագնէք, անդամ պսակներ չպատուիրէք եւ ուրիշներից պսակ չընդունէք ։ Թաղումից առաջ տանը վուչ մի արարողութիւն չը լի։ Ամպհովան ու ուրիչ ցերեմոնիք իսկի չըլի ...» ։

Միանդամայն համեստ, անշուք ու անաղմուկ, ահա թէ ինչպէս կը ցանկանար Սունդուկեանցը որ տեղի ունենար իր յուղարկաւորութիւնը։

Եկեղեցական մասնաւոր ծիսակատարութեան պահանջն ալ դոյութիւն չունի իր կտակին մէջ։ Մերժած է բոլոր տեսակի միջնորդութիւնները, մանաւանդ եկեղեցական միջնորդութիւնները, իր եւ երկնքին ու աստծոյ միջեւ։ Իր կտակին մէջ, ոչ մէկ տեղ, որեւէ խորհրդածութիւն չկայ «հանդերձեալ կեանք»ի վերաբերմամբ ։

Կը համաձայնի միայն որ իրենց տանեցի քահանան « Հայր մեր » մը ըսէ, այն ալ յուղարկաւորներուն համար եւ ոչ թէ հանդուցեալի «հոդու փրկութեան համար»։

« Ինձ թաղելու օրը մէկ քահանայ ըլլի մինակ, իմ տանու քահանան — իմ առջեւէն գնացող — ու մէկ էլ մէկ տիրացու, նրան ծառայող ։ Ուրիչ քահանաներ, ուրիչ հոգեւորականների օչխվի չկանչիք ։ Իմ առջեւը գնացող քահանան ու տիրացուն սուս ու փուս գնան իր ճամբէն. տնից ինչըլի եկեղեցին ու էնտեղից ինչըլի գերեզման. ճամբին վուչինչ չարական ու բարձրաձայն աղօթքներ չըլի»։

Իր կրակին մէջ չատ անգամ չէ յիշատակուած Աստուծոյ անունը։ Միայն մէկ տեղ, ծերունի տրամադուրդը կ'ը – սէ. «Աստուած հայ ժողովուրդին իր վաթանին արժանի անէ »։

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԻԹԵԱՆ

(12 Շար.)

նէրս», եւ կամ կը սպառնայ ընել այդ՝ օրէնքը կը նախատեսէ մինչեւ երեք տարի բանտարկութիւն եւ տասը հազար ոսկի տուգանք: Եթէ նման յանցանքներ դործուին պաշտօնական անձերու դէմ, պատիժը կրնայ բարձրանալ մէկ երրորդով:

Մէկը, որ պետութեան քաղաքական կամ տնտեսական վարկին վնասով հրատարակութիւններ կ'ընէ, եւ կամ գրկը - ուներ առաջ կը բերէ հանրային կարծիքին մէջ, նոյնպէս կրնայ մինչեւ երեք տարի բանտարկութեան, եւ հազարէն մինչեւ տասը հազար ոսկի տուգանքի դատապարտուիլ: Ցանցանքը կրկնելու պարագային, պատիժներն ա լիը կրկնուին:

Այս օրէնքը մէկն է այն ճնշիչ միջոց - ներէն, որոնք մաս կը կազմեն վարչու - թեան Թուրքիոյ, որ, Նախագահ Այդընհաուըրի համաձայն, « ազատ ազդերու հաւաքականութեան » կը պատկանի, եւ ցարդ Ամերիկայէն ստացած է մօտ 2·5 միլիառ տոլարի օգնութիւն:

Թուրքիոյ այժմու տիրող Դեմոկրատ կուսակցութիւնը, 1950ին չահեցաւ ընտրութիւնները, յարձակելով Հալք կուսակցութեան 27 տարիներու բռնատիրութեան դէմ, եւ խոստանալով թուրք ժողովուրդին այն բոլոր ազատութիւնները, զորս պէտք էր ունենար ըստ սահմանադրութեան: Սակայն վարչապետ Մենտերէս, բռնատիրական օրէնսդրութեամբ, ճնշեց մամուլը, ընդդիմադիր կուսակցութիւնները, եւ նոյնիսկ դատարանները:

Օրէնքի դէմ է քաղաքական ժողովներ դումարել, առանց արտօնութեան, եւ ոչ մէկ նման ժողով տեղի կ'ունենայ, բացի ընտրապայքարի չրջանէն, ընտրութիւններէն կարճ ժամանակ առաջ: Քասըմ Կիւլէք, Հալք կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը եւ հրատարակիչը « Ուլուչ » թերթին, ձերբակալուած է, որովհետեւ դիւղական պաղարի մը մէջ ձեռքը թօթուած է ընկ բարեւելու եկող դիւղացի - ներուն:

Կիւլէք, որ հաւանաբար Թուրքիոյ յառաջիկայ վարչապետն ըլլայ, եթէ իր կուսակցութիւնը իշխանութեան վերադառնայ 1961ին, ինճ պատմեց, թէ 150 անդամ հետապնդուած է, իր թերթին կատարած անձնական յարձակումներուն եւ խմբապրական օրինազանցութեանց համար: Երեք անդամ բանտարկուած է, առաջադրյնը, մէկ ամիս:

« Ամբաստանեալս չատերը բանտարկուած են» ըսաւ Կիւլէք: Անոնցմէ մէկը դեռ նոր ազատեցաւ, մէկուկէս տարի բանտ մնալէ յետոյ: «Այժմ բանտն է, մէկը մեր խմբագիրներէն, եւ ծպտրա - նկարիչ մը »:

Ուլքի Արման, «Ուլուչ»ի խմբագիրներէն, տակաւին բանտն էր, երբ տղերս գրողը կը խօսէր Կիւլէքի հետ. դատա - պարտուած էր մէկ տարուան, եւ Մարտ 12ին ստացաւ նոր վճիռ մըն ալ՝ 16 ա - միս բանտարկութեան եւ չորս հազար լիրա տուգանքի (444 տոլար): Իր յանցանքն այն էր՝ որ հրատարակած էր մէկ ամփոփումը՝ «Ինտիանափոլիս Սթար» Թերթին յօդուածներուն: Մամուլի մաս - նաւոր դատարան մը որոշեց, թէ խնդրոյ առարկայ յօդուածները, զոր գրած էին « Սթար»ի հրատարակիչը եւ նախ փոխ - լիմ եւ իր տիկինը՝ Նինա, կը ձգտէին պղտիկցնել Մենտէրէսը: « Ուլուչ»ի հր - բատարակութիւնը նաեւ դադրեցաւ, մէկ ամիս:

Պոլիս լոյս տեսնող « Վաթան » Թուրքիոյ ամէնէն պատասխանատու օրաթերթն է: 1955ին Թերթը 15 օր դադարման դատապարտուեցաւ, կառավարութիւնը քննադատած ըլլալուն համար: Իր խմբագիրը, եւ հրատարակիչը Ահմէտ Էմին Եալման, կ'ըսէ, թէ իր թերթին համար արտօնուած է միայն քառասուն հազար օրինակի թուղթ ստանալու, մինչ որ սպառման հաղիւ կէսն է:

Թուրքիոյ համալսարանի եւ դպրճի փրոֆէսօրներ, օրէնքով դրկուած են հանրային կեանքի մասնակցելէ: Ինչպէս չատերը Թուրք մատուռականներէն, ա - նոնք խստիւ հակառակ են Մենտերէսի:

Ուրիչ օրէնք մը, դատական նախարարին իրաւունք կուտայ, ըստ կամս դատաւորներ փոխելու: Երկու տարի առաջ, բարձրագոյն ատեանի դլխաւոր դատաւորը եւ 13 ուրիչ դատաւորներ արձակուեցան, եւ տրուած միակ բացատրութիւնը այն էր, թէ «դատական նախարարը այդպէս անհրաժեշտ նկատած էր»:

Բանակն իսկ կասկածէ դերծ չէ: 1958 Յունուարին, ձերբակալուեցան ութ սպաներ, որոնք ուրիչ սպայի մը կողմէ մամբաստանուած էին՝ «պետութեան դէմ դաւադրելու » յանցանքով: Մէկ տարիէն աւելի տեւած դատավարութենէ մը յետոյ, դինուորական ատեան մը ազատ արձակեց դանոնք, եւ բանտարկեց ամբաստանող սպան, իբրեւ զրպարտիչ:

Սակայն, Թուրքերը Մենտերէսի բռնատիրութենէն չեն վախնար այլեւս, ինչպէս չեն վախնար նաեւ Ռուսերէն, որոնց դէնքերուն սպառնալիքին տակ կ'ապրին: Ամբաստանեալները կը չարունակեն տալ լուրերը, եւ քննադատել կառավարութիւնը, եւ երբ ոմանք բանտ կ'երթան, ուրիշներ կը չարունակեն անոնց գործերը:

« Թայմ » չաբաթաթերթը մեծապէս պախարակեց Թուրքերը դրելով, թէ անոնք կ'ապրին ընկերութեան մը մէջ, ուր մարդիկ «ուսերու վրայէն կը նային, թէ լսող կ՞յ»:

Թուրք առեւտրականներ եւ արհեստաւորները, դասախօսներ, ընդդիմադիր քաղաքացիները, բանուորական առաջնորդներ, սպասաւորներ, կամ ինքնաչարժի վարիչներ, երբ կը խօսին Ամերիկացիներու հետ, կը դատապարտեն իրենց կառավարութիւնը, եւ հոդ չեն ըներ, թէ ո՞վ կը լսէ:

Շատ Թուրքեր կը նախատեսեն, թէ Դեմոկրատները պիտի պարտուին յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ, եթէ տեղի ունենան...

Զ. ՄԵՆԼԻ

(5 Շար.)

ՄԵՐ ՀՈՐՈՒՍՏՆԵՐԷՆ

ՇԱՒԱՐՇ ԹԱՇՃԵԱՆ

★

Մարսիլիահայ գաղութը, ընդհանրապէս եւ ազգանուէր կազմակերպութիւններ (Հ. Ց. Դաշնակցութիւն, Համազգային, Կալոյտ Խաչ, եւ Նոր Սերունդի մասնաւորապէս, այս վերջին տարիներուն ցաւով արձանագրեցին կորուստը քանի մը ղէմքերու ինչպէս՝ Ցակոբ Մալաքեան, Տոքթ. Սիվրիհիսարլեան, Բենիամին Միլտոնեան, Ազդին Մարտիրոսեան եւ ահա մեր սիրելի Շաւարշը:

Մարսիլիահայ գաղութին ամէնէն հին եւ ամէնէն նուիրեալ անդամներէն էր՝ Շաւարշ: Զայն կը դանէինք ազգային ամէն կազմակերպութեան եւ ձեռնարկի մէջ եւ միշտ առաջին դիծին վրայ: Հանդուգնեալը ծնած էր Մարրեղ եւ մօտէն կը ճանչնար այդ հայաշատ կեդրոնին բոլոր լուսաւոր դէմքերը, որոնք յետոյ նահատակներ դարձան՝ Շահպազ, Թլկատինցի եւ ուրիշներ: Ջինադադարի տարիներուն դանուած է Պոլիս եւ եռանդուն մասնակցութիւնը բերած, ազդային-կուսակցական բոլոր ձեռնարկներուն:

Երկու տարիէ ի վեր դիտէինք թէ մեր ընկերը բժիշկներու խնամքին տակ է, ու իր երեւոյթապէս ժպտուն եւ արտաքինին տակ կը մխար առօրեայէն եւ մեծ արհաւիրքէն մաշած փիղիքական մը:

— Ճաշացուցակս կրամներով կ'ապրուած է — այնքան սրամտօրէն կը սիրէր կրկնել:

Իր աշխատանքներու եռանդուն ձեւը սին խարկանքով մը կը հանդստացնէր մեզ եւ յոյս կը ներշնչէր իր չրջապատին:

Իր պատահական մեկուսացումներուն մէջ խոկ կը բարախէր իր սիրտը, ու միտքը կը դործէր այն բոլոր խէաչներուն համար որոնք Հայուն երազներն էին վերջերս հակառակ իր առողջական վիճակին, կրկին նետուեցաւ ասպարէզ եւ երիտասարդական խանդով նուիրուեցաւ իր սիրած հանրային կուսակցական պատասխանատու աշխատանքներու, ինչպէս նաեւ Համազգայինի, Ֆ. Կ. Խաչի վարչական դործունէութեան:

Հայրենասէր մեր ընկերը կարծէք կը նախդդար իր մօտալուտ վախճանը եւ կ'ուղէր մեռնիլ այն լուսաւոր ճամբուն վրայ ուր մուտք դործած էր քառասուն եւ աւելի տարիներ առաջ:

×

Մայիս 18ին, Փրատոյի Մայր եկեղեցին լեցուած էր ընկերներով, բարեկամներով՝ յարդանքի իրենց վերջին տուրքը մատուցանելու համար ընկերոջ մը, որ ամբողջ կեանքի մը ընթացքին ոչ մէկ անդամ ուրացաւ իր ազգային հաւատքը, ոչ մէկ անդամ ետ կեցաւ ազգային պարտականութեան առջեւ, ոչ մէկ անդամ ետ նայեցաւ իր ընտրած ճամբուն վրայ:

Ընկերոջ մը, որ ամբողջ կեանքի մը ընթացքին

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Համազգային Ընկերութեան պարբերա-կան դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, Յունիս վեց, երեկոյեան ժամը 9ին, Մը-չակոյթի տան մէջ (17 Ռիւ Պլէօ) :

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ
ԴԱՍԱԽՕՍ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ ՊՈՐԻՍ ՓԱՄԹԵՐՆԱՔ՝ (Նա-պելեան մրցանակ) :

Մարդը, բանաստեղծը եւ իր վէպը՝ «ՏՐ· ԺԻՎԱԿՕ» :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին, Ֆրանս· Համալսարանի Ամփիթեատրոնը, 40 Ալէ Լէօն Կամպէթա :

Կը նախագահէ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՂԱՅԵԱՆ :

Կը խօսի Վեր· Ց· ՀԵԼՎԱՃԵԱՆ :

Նիւթ՝ Ա· Իսահակեանի «Աբու Լալա Մահաբի»ն, *Աստուածաշունչի լոյսին տակ : Մուտքը ազատ է :*

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տէսինի Նոր Սերուն-դի կողմէ :

Շաբաթ, Յունիս 6, ժամը 9ին, Սալ տէ Ֆէթ տը լա Մէրի, Տէսին :

Նուագախումբ՝

RUDY MISSOL

Հայերէն երգեր՝ ԺՕ ՊՕՂՈՍԵԱՆ :

COTILLONS-BAR-BUFFET

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Շահլամեան եւ որդին Սուրէն խ-րենց թանկագին զաւկին եւ քրոջ Տիկին Զարուհի Ճիվանեանի յիշատակին հա-զարական Ֆրանք կը նուիրեն, եկեղեցւոյ կրթ· մարմնին, Որբ· Տիկնանց Մխու-թեան, Կապոյտ Խաչի օղափ· կայանին, Հայկազեան դասընթացքին, Հայ-Բոյժին, Հայ Երիտ· Մխութեան (Ժ·Ա·Ֆ·) եւ Փարիզի հայ երգչախումբին :

Նոյն առթիւ փոխան ծաղիկի կը նուի-րեն՝ Տիկին Փառանձեմ Օհանեան հազար Ֆրանք Աղքատախնամին, հինգ հարիւր Ֆր· Կարմիր Խաչի բուժարանին, Օր· Ճէ-նազեան հազար Ֆր· Հայկազեան դասըն-թացքի : (Տառնալ «Ցառաջ»էն) :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսիլիոյ Թոքաբոյ Հայր· Մխութեան առաժամեայ վարչու-թեան կողմէ : Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ Պոմոնի Թրուալիւֆի պարտէզին մէջ :

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայու-թեամբ Պ· Մկրեանի, նախագահութեամբ Պ· Ալղազի :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ԶՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Բացառիկ պատրաստութեամբ :
ԿԻՐԱԿԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ

CASA D'ITALIA (Théâtre Verdi)

×

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը երեքին, Արիմեան սրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» կո-միտէի : *Հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ· կոմիտէի :*

Կը խօսի ընկեր Կ· ՄԵՀԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կ'երգեն Տիկին Շաֆէ Գալայճեան, Տիկին Մուրատեան, Օր· Ա· Քէօսէեան, Նահապետեան *քոյրեր :*

Կ'արտասանեն եր· Գրիգորեան, Զ· Մու-րատեան :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէին, մասնակցու-թեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Սիա-մանթօ» խումբին, Ֆ· կապ· Խաչին եւ Ազգային Մխութեան :

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Գ· Թա-ղապետարանի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկեր ՆՇԱՆ ՊԱՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, ար-տասանութիւն եւ մեներգ :

Խմբերգ, Նոր Սերունդի երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ· Աբրահամ-եանի :

Մուտքը ազատ է:

×

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Յունիս 7ին :

Ժամը 15·30ին, Րիւ Ժէյի սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Եօթնեղ-բայեան Էնթակոմիտէին եւ մասնակցու-թեամբ Կապոյտ Խաչի եւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդին :

Կը նախագահէ Ընկ· Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ :

Կը բանախօսէ ընկ· ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին՝ տեղական կարող ուժերու կողմէ : Երգ, արտասանութիւն, խմբերգ Նոր Սերունդի երկսեռ երգչախումբին կողմէ :

Տոհմիկ պարեր կը պարէ Կապ· Խաչի պարախումբը : Անոյշ օրկրկթը միջնարա-բին :

ԱՄԱՌ Է

Ձեր պատրաստութեան մի մոռ-նաք հանդիսիլ՝

RESTAURANT JEAN
7, Rue de la Paroisse
CHATOU (S. & O.)

Ուր պիտի գտնէք մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն եւ ֆրանսական խնամ-ուած ճաշացուցակ :

Ճաշարանը կը տառնձնէ նաեւ հարսա-նիքի, նշանախօսութեան, մկրտութեան և նման հանդիսութեանց սպասարկութիւնը :

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ՓԱԿ Է

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

Սամուէլ – Մուրատեան Վարժարանի Աշակերտաց Ծնողքներու եւ Մուրատ-Ռափայէլեան Ն· Ա· Միութեանց միացեալ կազմակերպութեամբ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՃՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾԱՌԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ԺԱՄԸ 1ԵՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20 ԷՆ ԵՏՔ

... ՈՒՐԱՀ, ԶՈՒԱՐԹ ՄԲՆՈՂՈՐՏ ...

ՏԷՏԷՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
իր ամբողջական կազմով

Փարիզի մէջ առաջին անգամ

ԱՆՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
հեղինակ-երգիչ

ԵՐԳ, ԽՄԲԱԿԱՆ ՊԱՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
« Շիշ Էպապ »
ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Անընպատ օդի պարագային, հանդէսը տեղի կ'ունենայ ներքին սրահներու մէջ

26, RUE TROYON, SÈVRES — MÉTRO : PONT DE SÈVRES

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա· ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ
ՕՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

SALLE PAUL FARALICQ
21. Rue Yves Toudic, Paris - Métro République

Երկուշաբթի, Յունիս 8, ժամը ճիշդ 20·45ին :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզահայ Թատ-րոնի լաւագոյն արուեստագէտներուն :

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ
Կը ներկայացնէ եւ կը խաղայ

ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

Տրամ չորս արար, Ա· Շիրվանզադէի : *Բեմադրութիւն Տիկ· ԱՆՆԱ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆԻ*

Կը մասնակցին.— Փնար Ազնաւուր, Բերկրուհի Դաւիթեան, Նոյեմի Շահին-եան եւ Հայկուհի Խտշեան, Տրդատ Նշանեան, Նուրհան Մարգարեան, Ս· Սուրէնեան, Ն· Պշտիկեան, Օ· Սարաֆ-եան, եւ Արտաշէս Գմբէթեան :

Մուտքի գիները՝ սովորական :

Դիմել՝ Հր· Բալուեան գրատունը, 43, Րիւ Բիշէ, Փարիզ :

ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս Զորեքշաբ-թի պիէսը, ժամը 21ին, Քատէի սրահը : Կը խօսի Պ· Արտաւազդ Պէրպէրեան : Նիւթ՝ «Հայկական մանրանկարչութիւ-նը» : *Լուսաբեմակով ցոյց պիտի տրուի նը-մոյշներ այդ արուեստէն :*

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան ընդհանուր ժողովը այս կիրակի, Պար տիւ կլօզ, առաւօտեան ժամը 9ին : Նիւթական ու բարոյական զեկու-ցում եւ վարչութեան ընտրութիւն :

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի
ՆՈՐ ԳՈՅՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ
Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

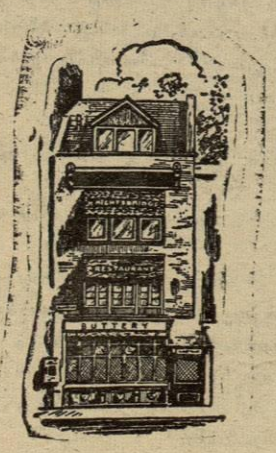
16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)
Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԻՆ-ԹԻԹԻՔ եւ ՎԻՆԻԼԻՔ նորոյթ իւղաներկներու, դեղարուեստական պատի թուղթերու, ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻԻՆԵՎԻԼՆերու տեսակները, նաեւ ձեր բը-նակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14e)

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

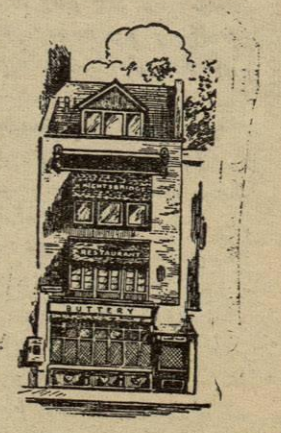
ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
(HYDE PARK)

Knightsbridge Buttery 26, Knigthsbridge, London S.W.I.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ՃՕՂԻՆ

RAKI DUZE
ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8,30ԷՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 2

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒՆԻՍ

JEUDI 4 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8409 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՀԻ, ԹԻՒ 4310

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱԻԵԼԻ ԾԱՆՐ ՔԱՆ ՅԱՆՑԱՆՔԸ

—o—

Նիս – Մաքէնի ծանօթ «զբուելի եւ զպրելի» զրուքիւնը, որուն անդրադարձեր էինք Յառաջի 25 եւ 26 Մարտի թիւերով, իսր զայրոյթ առաջ բերած էր հայկական բոլոր շրջանակներուն մէջ անխտիր :

Արտասահմանի հայերէն թերթերն ալ արտատպեցին մեր զրածները, իրենց կարգին խարանելով յոդուածագիր Տիկին Ռընէ Փիէր – Կոսէն, որ այնքա՛ն թե – թեւօրէն հաւատացած էր իր թուրք «բարեկամ»ին յերիւրածոյ պատմութեան եւ խմբագրած իր վարկաբեկիչ զրուքիւնը :

Ընդ առաջ երթալով մեր կոչին, բազ – մաթիւ հայրենակիցներ բողոքի եւ զայ – րոյթի նամակներ ուղղած էին թերթի խմբագրութեան եւ յոդուածագիր կնոջ — որ Թանժէ կը բնակի :

Ժաք Թէրի Նիսի «Փաթրիոթ» թերթին մէջ արժանավայել պատասխանը տուած էր արդէն: Քանի մը Հայեր ալ անձամբ այցելելով «Նիս – Մաթէն»ի խմբագրա – տու՝ հասկցուցեր էին թերթի պատաս – խանատու խմբագրին Հայերուն ո՛վ եւ ի՛նչ ըլլալը :

Այս բոլորէն վերջ կը սպասուէր, որ յոդուածագիր Տիկին կոսէ յետս կոչում մը կ'ընէ կամ կը խոստովանի թէ թերթ – քական խաբերայութեան մը զոհ ըլ – լած է :

Ջո՛ւր յոյսեր :

Փոխանակ չքմեղանքի խօսքեր ընելու — ինչ որ մեծապէս պիտի մեղմացնէր իր յանցանքը — Տիկինը « Նիս–Մաթէն »ի Մայիս 12ի թիւին մէջ, բոլորովին տար – բեր նիւթի մը մասին զրուած յոդուածի մը վերջաւորութեան աւելցուցած է «Ցետ գրութիւն» մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ իր զպրելի պատմութեան «վաւերականու – թեան երաշխիքներ»ն ունի :

Յուցեր է նախատական նամակներ : Կը ցաւի որ «ակամայ» վիրաւորեր է չատ մը Հայեր: Իր զրութեան մէջ ո՛չ մէկ չարակամութիւն կայ եղեր ... : Ու կ'ա – ւելցնէ .

« Հակառակ նամակագիրներու մեծ մա – սին կարծիքին, ո՛չ ոքի ծախուած եմ եւ ո՛չ մէկ նենգամիտ զգացում կը տածեմ հանդէպ հինաւուրց հայ ժողովուրդին, որ բոլորին պէս ունի իր առաքինութիւն – ներն ու թերութիւնները, եւ սակայն ո – րուն արժանիքներուն ու երկարատեւ ու տաժանելի պատմութեան ծանօթ եմ» :

Այս քիչ թէ չատ քաղաքավարական խօսքերէն եառ, կ'ըսէ որ հայ բարեկամ – ներ ունի, ու կը յիշէ անունը արուես – տագէտ Գրիգոր Ասլանեանի, որ տարի – ներ առաջ «Քօքօ Ասլան» կը կոչուէր : Բայց կը կարծէ — չատ իրաւամբ — որ Հայերը այլեւս բարեկամ չեն իրեն :

Ցետոյ կը խոստովանի որ «չատ յաւ թուրք բարեկամներ» ունի եւ ատիկա իր իրաւունքն է : Եւ սակայն ինքը կոսմ չէ հայերէնութիւնը զարաւոր վէճին մէջ ...

Եւ ի վերջոյ կ'ուզէ հասկնալ իր «հայ բարեկամներուն» եւ բոլորին, որ երբ ինք կը զրէ «իրական պատմութիւն »մը, հոգը չէ թէ հերոսը Հա՞յ է, Սուսանցի՞ , Ա – մերիկացի՞ թէ Չինացի :

Այսինքն թէ ինք այնքան անկողմնակալ լրագրող մըն է, որ մարդոց ազգութիւնը, ցեղը եւ դաւանանքը ոչ մէկ կերպով ի չաուեղաղունէ կ'ազդեն իր վրայ ...

« Ջրմեղանքը աւելի ծանր է քան յան – ցագիր», կ'ըսէ Թրքական ծանօթ առածը :

Տիկին Ռընէ Փիէր – Կոսէ երբ կը յա – ւանին դրել թէ ծանօթ է մեր ազգի «ա – ժանիքներուն եւ երկարատեւ ու տաժա – նելի պատմութեան», ի՞նչպէս կը չամա – ռի տակաւին պնդել իր զպրելի ու զրգ – ուելի «հէքեաթ»ին վաւերականութեան վրայ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՐՕՄԻՔՕ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՕՐԻՆԱՒՈՐ Է ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

★

ՀԵՐԹԸՐ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ ՊՈԼՅԻ՝ ՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍՈՐՎԻ

Ժընեւի մէջ վիճաբանութիւնները կը չարունակուին եւ տակաւին եղրակացու – թեան մը մասին կարելի չէ խօսիլ : Արեւ – մտեան Գերմանիոյ ներկայացուցիչ Կրեէ իր ճառին մէջ չհշտեց այն պարագան՝ որ բանակէցը բաւական երկարեցաւ. ու եթէ այսպէս չարունակուի՝ դժուար թէ կարելի ըլլայ վերջ հասկնալ : Կրոմի – քոյի ուշադրութեան յանձնեց այն իրո – ղութիւնը՝ որ Արեւմտեան Պերլինի օ – տար բանակները Ատլանտեան Ուխտին կապուած չեն եւ անոնց փոքր թիւն ու տկար կազմը ցոյց կուտան թէ պատե – րազմական նպատակներ չեն հետապնդեր :

Կրեէ աւելցուց. — Կրոմիքօ խօսեցաւ նաեւ Արեւմտեան Պերլինի քարոզչական կեդրոն մը ըլլալուն մասին : Ձեմ կարծեր թէ այս ժողովին նպատակներուն ծառա – յած պիտի ըլլայ՝ եթէ փաստաթուղթե – րով ցոյց տամ թէ միայն վերջին երեք չարաթներու ընթացքին քարոզչութեան ընդհանուր ղանակները օգտագործուած են Արեւելեան Պերլինի մէջ եւ անկէ տա – րածուած աշխարհի չորս կողմը ... :

Այնուհետեւ խօսեցաւ Արեւելեան Գեր – մանիոյ Արտաքին Նախարար Տոքթ.Պոլց, որ երկար ճառով մը սկսաւ բացատրել թէ Արեւմտեան Պերլին «զինաթափ եւ ա – զատ քաղաք» մը պէտք է ըլլայ :

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին Նա – խարար Հերթըր Պոլցի ճառը ընդմիջե – լով յայտարարեց .— Արեւելեան Գերմա – նիոյ ներկայացուցիչին արտակարգ այս յայտարարութիւնը մեկնաբանելու նպա – տակ չունիմ : Միայն թէ, պարոն նա – խագահ,— աւելցուց Հերթըր՝ Կրոմիքոյի դառնալով, — կը կարծեմ թէ դուք կըր – նաք իրեն օգնել՝ որպէսզի լաւ ծանօթա – նայ Գերմանիոյ դրաման հետ կապ ու – նեցող վերաւոր փաստաթուղթերուն՝ որ – պէսզի անդամ մը եւս Արեւմուտքին դաս չտայ այն բաներու մասին, որոնք մեր ի – րաւունքներն են ...

Ոչ Պոլց եւ ոչ ալ Կրոմիքօ պատասխա – նեցին :

Խօսք առաւ նաեւ Խ. Միութեան Արտա – քին Նախարարը, առաջին առթիւ մեր – ժելով Հերթըրի ներկայացուցած եօթը կէտերէ բաղկացած ծրագիրը .— Պերլի – նի եօթը կէտերով ծրագիրը պատրաս – տուած է Արեւմտեան զօտիին մէջ ներ – կայ վարչակարգը մնայուն զարձնելու եւ Արեւելեան Պերլինը այդ վարչակարգին տակ առնելու նպատակով :

Ինչպէս կը սպասուէր՝ Կրոմիքօ ար – տասանեց Խրուշչեւի խօսքերը. արդարեւ, խորհրդային Վարչապետը Թիրանայի մէջ յայտարարած էր. «Հերթըրի ծրագիրը ոչ մէկ կէտ ունի՝ որուն վրայ հիմնուե – լով կարելի ըլլայ բանակցիլ » :

Կրոմիքօ անդամ մը եւս չեշտեց թէ Խ. Միութիւնը անկեղծօրէն կը փափաքի համաձայնութիւն մը գոյացնել Պերլինի չուրջ՝ Եւրոպայի խաղաղութիւնը ապա – հովելու համար : Ուշադրաւ է սակայն Արտաքին Նախարարին հետեւեալ յայտա – րարութիւնը .— «Ամերիկեան , անգ – լիական եւ Ֆրանսական ուժերու Պերլին գտնուելու պարագան ապօրինի չենք նը – կատեր», ինչ որ կը նշանակէ թէ Մոս – կուա կ'ընդունի արեւմտեան բանակներու օրինապահութիւնը :

Վերջին խօսողն էր Անգլիոյ Արտաքին Նախարար Սելուին Լոյտ, որ յայտարարեց թէ արդէն իսկ ծանօթ կարծիքներու կրկ – նութիւնը ոչ մէկ օգուտ ունի Պերլինի համար .— « Պէտք է չինարար արդիւնք – ներ փնտռենք » :

Անգլիոյ ներկայացուցիչը իր եղրակա – ցութեան մէջ չեշտեց՝ թէ իրաւունքները պահելով պէտք է ճիգ թափել ներկայ կացութիւնը բարելաւելու համար :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ փոխ վար – չապետ Էրհարտ Նիւ Եորք հասնելով յայ – տարարեց թէ բազմաթիւ պատճառներ կան՝ որոնք Պերլինի հարցին լուծում մը գտնելու յոյսը կը ներշնչեն :

ՏԸ ԿՈԼ - ՄՈՒԼԷՅ ՀԱՍԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ՝ ՏԸ ԿՈԼ – ՄՈՀԱՄԷՏ Ն· ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Մարոքի գահաժառանգ իշխանը՝ Մու – լէյ Հասան, երկու անգամ տեսակցեցաւ Նախագահ Տը Կոլի հետ, որմէ ետք պաշ – տօնական հաղկերոյթ մը սարքուեցաւ Էլիզէի մէջ :

Յօսակցութիւնները եղած են զլուխ – զլխի : Ոչ մէկ յայտարարութիւն՝ օրա – կարգի հարցերուն չուրջ : Երկու կողմերն ալ զաղտնապահ են :

Մարոքեան շրջանակները կը զոհանան ընդլով թէ երկու երկիրները չահադրգ – ռող հարցերու մասին կարծիքներու փո – խանակութիւն եղած է եւ գահաժառանգ իշխանը չատ լաւ տպաւորութիւն ունի : Կ'աւելցնեն նաեւ՝ թէ Ֆրանսայի Հան – րապետութեան Նախագահին եւ Մարոքի թագաւորին տեսակցութեան թուականն ու վայրը պիտի որոշուին եւ հրատարակ – ուին «յարմար թուականի մը » :

Ամէն պարագայի մէջ, Էլիզէի խօսակ – ցութիւններուն մէջ գլխաւոր երկու հար – ցերը հետեւեալները պէտք է ըլլան .

1·— Ֆրանքեմարոքեան տարակար – ծութիւնները :

2·— Ալժերիոյ թնճուկը :

Տեղական մամուլը կը չեշտէ մասնա – ւորապէս Մարոքի կարգ մը թերթերուն յարձակողական յոդուածները՝ գահաժա – ռանդին ճամբորդութիւնը ձախողեցնելու համար. մինչեւ իսկ յայտարարուեցաւ թէ Մուլէյ Հասան «յետաձգած է իր ճամբորդութիւնը » :

Այսօր, երբ ան եկած է եւ խօսակցու – թիւններ ունեցան Նախագահին հետ՝ պարզ է թէ խափանարարական բոլոր փորձերը ձախողած են : Ապահովաբար՝ համաձայնութիւն մըն ալ գոյացած է :

—o—

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔՑԻՆԵՐՈՒՆ արդիլուեցաւ Ցրան – սա այցելել: Ցրանսան արդէն դիւանա – գիտական յարաբերութիւններ չունի Իրա – քի հետ, պահելով հանդերձ քարիւղի չա – հագործին 25 առ հարիւրը: Կառավարու – թեան որոշումով Իրաքցիներուն անցա – դիրը այլեւս ի զօրու չէ Ցրանսայի հա – մար :

ԱՐԱԲ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ «Ազգային Ուղղութեան» նախկին նախա – րարը Սալահ Սալէմ, որ վերջերս մամու – լի կարեւոր խմբակցութեան մը նախագահ նշանակուեցաւ կոչ մը ուղղած է Իրաքի, իր մէկ օրաթերթին՝ Ալ Կումհուրիէյի մէջ: Քննելով Իրաքի քաղաքական կացու – թիւնը, Սալահ կը զտնէ որ, ի մօտոյ , Զօր. Քասըմ բացէ ի բաց բախումներ պիտի ունենայ համայնավարներուն հետ, այդ պատճառով ալ հրաւէր կ'ուղղէ Քա – սըմի որ ժամ առաջ ապահովէ արաբ ազ – գայնականներու օժանդակութիւնը փոխ – կելու համար Իրաքը: Առաջին անդամն է որ Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան մամուլը Քասըմը չի նկատեր իրը թշնա – մի մը արաբ ազգայնականութեան :

(Լուրերու շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԶՕՐ. ՏԻՒՖԻՈՅԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ

●

Առաջին աշխարհամարտին՝ Ֆրանսա – կան բանակի վերին սպայ եւ պետական պատուիրակ Միջին Արեւելքի մէջ, Զօր· Տիւֆիւօ զինուորական վարիչը եղաւ կի – լիկիոյ ճակատի կարգ մը ռազմակուիւ – ներուն :

Այդ տարիներուն, զինուորականը հիա – դումով՝ քաղաքական պատուիրակը յու – դումով վկայ եղած էր հայ կամաւորին հերոսութեան եւ մեր ժողովուրդին հայ – րենասէր ոգեցքին, հայապատկան կիլի – կիոյ լեռներուն եւ դաշտերուն վրայ :

Ցետպատերազմեան, դաշնակից պետութիւննե – րու կիլիկեան հակահայ կարզադրութիւ – նը , յուսախաբ ըրած էր հայասէր Ֆը – րանսացին

Անցեալ Կիրակի առաւօտ՝ Մայիս 31ին, Կաթողիկէ Ս· Խաչ Եկեղեցին, հոգեհան – դստեան հայածէս պաշտօն կատարեց զօ – րավարին է յիշատակ : Պատարագն ու պաշտօնը մատոյց Գերպ· Կ· Ամատունի : Արարողութեանց ներկայ էին հանդուց – եալին ընտանիքը, Ֆրանսայի զինուորա – կան եւ քաղաքային անձնաւորութիւններ, Ս·Յովհ·Մկրտիչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան առենապետը, լեգէոն· խումբերու ներկայացուցիչները իրենց դրօշով, Հայ Ռազմիկներու Միութեան պատուիրա – կութիւնը հայկական եռագոյնով եւ հան – դուցեալին յիշատակը յարգող բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ Հայեր :

Գերապայծառ պատարագիչը ամփոփ կենսագրականը ըրաւ զօրավարին եւ պատմականը անոր երկար ասպարէզին :

Եկեղեցական արարողութենէն ետք , ներկաները մաեմօրէն հիւրասիրուեցան Առաջնորդարանի վերնայարկը :

Կիլիկիոյ անմոռաց ողբերգութիւնը վերյիշեցնող օր մըն էր : Այս առիթով կարզադրուած էր նաեւ պատուէր, «Զար – չարանք Կիլիկիոյ» պատմական հատորին հեղինակը՝ Պ· Փօլ Տիւ Վէուս, որուն կը չնորհուէր՝ Վատիկանի կողմէ, Մեծն Ս· Գրիգոր կարգին ասպետութեան աստիճա – նը : Պատկան մարզպաթին ընթերցումէն եւ պաշտօնական յանձնումէն ետք , Ս· Խաչ Ընկերակցութեան փոխ – առենապե – տը՝ Պ·Արմենակ Սիրունեան, պատկերա – լից ուղերձով մը թուեց Ֆրանսայի եւ Հայոց անցեալ ու ներկայ յարաբերու – թիւնները եւ, ասոնց առնչութեամբ, Փօլ Տիւ Վէուի կատարած զբէի դերը մեր օ – բերուն :

Նորընտիր ասպետին չնորհակալութեան զղայուն խօսքերով փակուեցան յիչատա – կի եւ մեծարանքի զոյզ հանդիսութիւն – ները :

ՏԱՐՈՒՆԻ·— ՄԵԼՔՈՆ ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Պէյրութի մէջ Յունիս 2ին, մեռած է Մելքոն Տէր Մել – քոնեան, բնիկ Այնթապցի :

Ողբացեալը ազգային եւ բարեսիրական գործունէութիւն ունեցած է Լիբանանի մէջ եւ անդամ էր Համազգային Մշակ· Ընկերութեան : Կ'աչխատակցէր «Ազգա – կ»ի եւ «Ակօս»ի :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Յունիս 3ին, Պէյրութ :

Մեր ցաւակցութիւնները Տիկին Լիւսի Տէր Մելքոնեանին, զաւակներուն՝ Շա – քէի, Սուրէնի եւ Էլսիի , ինչպէս նաեւ ողբացեալին եղբօրը՝ Պ· Յակոբ Տէր Մել – քոնեանի :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ վարչապետ Րաչիտ Քարա – մէ Յունիս 6 – 8 Գահիրէ պիտի մնայ, տնտեսական համաձայնութիւն մը սոս – րագրելու համար Արաբ Միացեալ Հան – րապետութեան հետ :

ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայերէնագիտութիւնը և ընդհանրապէս հայագիտութիւնը վաղուց արդէն դուրս են եկել ազգային շրջանակներից եւ դարձել համաշխարհային դիտութիւն : Հայերէնի ուսումնասիրութեամբ զբաղուել են ոչ միայն հայ լեզուաբանները, այլեւ տարբեր դպրոցների եւ ուղղութիւնների պատկանող օտարազգի շատ մասնագէտներ :

Հայագիտութեան մէջ արժէքաւոր ներդրում է Փրոֆ. Է. Ադայեանի «Հայ լեզուաբանութեան պատմութիւն » աշխատութիւնը, որի առաջին հատորը արդէն լոյս է տեսել : Սոյն աշխատութեան հեղինակը իր ուսումնասիրութեան շրջանակների մէջ է առնում Հայոց լեզուին ա ընչուող ընդհանուր լեզուաբանական այնպիսի հարցեր, ինչպէս լեզուի փիլի սոփայութիւնը, Հայոց լեզուի պատմա համեմատական ուսումնասիրութիւնը , տուղաբանութիւնը եւայլն :

Հայ լեզուաբանութեան պատմութիւնը հեղինակը բաժանում է երեք շրջանների : Առաջին շրջանն ընդգրկում է հնագոյն ժամանակներից մինչեւ 19րդ դարի ս կիզբները, երկրորդ շրջանը՝ 19րդ դարի սկիզբներից, երբ լեզուաբանութիւնը ձեւաւորւում է որպէս առանձին դիտութիւն՝ մինչեւ Հայաստանի ներկայ կարդերի հաստատումը, եւ վերջին՝ երրորդ շրջանը՝ ներկայ իշխանութեան տարինեը : Իւրաքանչիւր շրջան իր հերթին հեղինակը տտրաբաժանում է առանձին ուղղութիւնների եւ դպրոցների, մանրամասն ներկայացնելով դրանց աչքի ընկնող ներկայացուցիչներին :

Առաջին եւ երկրորդ շրջանները հանդիսանում են զրախօսուող հատորի ուսումնասիրութեան առարկան : Աշխատութեան սկզբում կցուած է ընդարձակ նեածութիւն, որտեղ համառօտակի չարադրուած է ընդհանուր լեզուաբանութեան պատմութիւնը հնագոյն ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը :

Աշխատութեան մէջ ամենայն իրաւամբ առաջին հայ լեզուաբանն է համարւում հայ գրերի դիւտի հանճարեղ հեղինակ Մեսրոպ Մաշտոցը, որի 5րդ դարում կազմած հայերէն այբուբէնը մինչեւ այժմ գործածում են նրա երախտապէտ սերունդները :

Հայ լեզուաբանութեան առաջին շրջանը, ինչպէս հեղինակն է բնորոշում , նախապատրաստական փուլ էր, երբ լեզուաբանութիւնը որպէս առանձին դիտութիւն գոյութիւն չունէր եւ լեզուի զանազան հարցեր արծարծւում ու իրենց լուծումն էին ստանում փիլիսոփայական պատմական եւ քերականական աշխատութիւնների մէջ : Լեզուաբանական դիտողութիւններն էլ ոչ թէ հիմնուածէին դիտական տուեալների, այլ Աստուածաշունչի վրայ : Ելակէտ ընդունելով Աստուածաշունչը, այդ շրջանում հայերէնը համարում էին բաբելոնեան խառնակութիւնից առաջացած տասնեակ լեզուներից մէկը :

5 – 6րդ դարերում հայերէն է թարգմանւում Դիոնիսոս Թրակացու յայտնի քերականութիւնը եւ այնուհետեւ տըրւում են հայ մեկնիչների մեկնութիւնները (Մովսէս Քերդող, Դաւիթ Անանուն, Մատ. Սիւնեցի, Գր. Մագիստրոս, Ց. Երզնկացի) : Այդ շրջանում կատարուել են նաեւ բառերի ստուգաբանութեան առաջին փորձերը, որոնք մեծ մասամբ մտացածին եւ սխալ էին :

Երկրորդ փուլը ընդգրկում է համարեա ամբողջ միջնադարը (ընդհուպ մինչեւ 19րդ դարի առաջին կէսը), երբ երեւան են գալիս իր ժամանակի համար Հայոց լեզուի համեմատաբար լուրջ, դիտական ուսումնասիրութիւններ, առանձին քերականութիւններ, որոնք արդէն յենարկնի օրէնքների յարմարեցումը չեն հայերէնին, այլ հեղինակները փորձում են հայերէնի կանոններ սահմանել : Ցաւականը չական է, որ այս շրջանում հայերէնով գրաղւում են նաեւ օտարերկրացիները, որոնցից նշանաւորն է Սկրոդերը : Նա 1711 թուին Ամստերդամում լոյս է ընծայում Հայոց լեզուի ուսումնասիրութեան գործում գարագլուխ կազմող «Բամեան լեզուի գանձ» աշխատութիւնը : Զարգացման մեծ թափ է ստանում հայ բառարանագիտութիւնը, երեւան են գալիս հայերէնին առնչուող առաջին բառարանները, որոնցից Ռիվոլայի հայ – լատ. բառարանը (1621 թ.) աշխարհի հնագոյն տպագիր բառարաններից մէկը պէտք է համարել : 1749 թուին լոյս է տեսնում Մխիթար Սեբաստացու հայերէն բացատրական առաջին լուրջ բառարանը , որը հանդիսանալով նախորդ շրջանի հայ լեզուաբանութեան եւ բառարանագիտութեան նուաճումների ամփոփումը, ճանապարհ է հարթում յետագային համար : Վ. Յակոբեան 1836 – 37 թթ. լոյս է տեսնում հայ բառարանագիտութեան անզուգական կոթող Մ. Ալէքսեանի, Գ. Ալեքսանեանի եւ Ղ. Սուրմէլեանի Նոր Հայկեան բառարանը, որը անդնահատելի է ոչ միայն որպէս հայերէնի բացատրական բառարան, այլեւ մեծ արժէք է ներկայացնում որպէս տուղաբանական եւ ընդհանրապէս լեզուաբանական աշխատութիւն :

Գրախօսուող աշխատութեան մէջ իրաւացիօրէն մեծ տեղ է յատկացուած նոր շրջանին, երբ սկզբնաւորւում եւ բուռն կերպով զարգանում է դիտական լեզուաբանութիւնը : Անցեալ դարի 30ական թուականներից սկսւում է Հայոց լեզուի համեմատական ուսումնասիրութեան մի նոր շրջան՝ համեմատական լեզուաբանութեան դիտական սկզբունքներով : Այդ շրջանի առաջին ներկայացուցիչները են Հ. Պետերման, Ֆ. Վինդիշման, Ֆ. Բոպ, թէեւ արդէն ապացուցուած է (Գ. Ջահուկեան) որ այդ ուղղութեամբ առաջին քայլերն արել էր հայ մեծ լուսաւորիչ Մ. Աբովեանը : Նա առաջինը կիրառելով պատմա – համեմատական մեթոդը, փորձել էր ապացուցել հայերէնի ցեղակցութիւնը ռուսերէնին, գերմաներէնին եւ ֆրանսերէնին : Սոյն աշխատութեան մէջ հարուստ փաստերով ցոյց է տրուած հայերէնի ցեղակցական կապերի ուսումնասիրութեան ասպիճանականզարգացումը : Պետերմանն ու Վինդիշմանը առաջինները եղան, որ հայերէնը հնդեւրոպական լեզու համարեցին, որը եւ ընդունելով Ֆ. Բոպը, իր «Հնդեւրոպական լեզուների համեմատական քերականութեան » երկրորդ հրատարակութեան մէջ (1857 – 1861) հայերէնը տեղադրում է հնդեւրոպական լեզուների շարքում : Ցետագայում արդէն, սկզբում դեռ Ռ. Գոշէն ապա Ֆ. Միւլլերն ու Պ. Լագարդը որոշում են հայերէնի դիրքը հնդեւրոպական լեզուների շարքում , հոչակելով այն որպէս իրանեան մի բարբառ : Այնուհետեւ սոյն աշխատութեան հեղինակը եզրակացնում է, որ իր ամբողջ դրական գործունէութեան հետ այս դպրոցի հետեւորդները չկարողացան յայտնաբերել հայերէնի յատուկ գծերը, նրա սեփական օրէնքները, չկարողացան տարբերել բուն նիկը՝ փոխառեալից : Այդ իսկ պատճառով էլ նրանք չկարողացան ճշդորոշել հայերէնի դիրքը հնդեւրոպական լեզուների շրջանում : Այդ մեծ եւ պատասխանատու գործը կատարեց մեծագոյն հայագէտ Հ. Հիւբշմանը , որի «Հայերէնի դիրքի մասին հնդեւրոպական լեզուների շրջանում » հոչակաւոր յօդուածը (1875 թ.) շրջադարձային կէտ հանդիսացաւ հայերէնի համեմատական ուսումնասիրութեան եւ ցեղակցութեան հարցերի վերաբերեալ : Նա մի շարք մեծարժէք ուսումնասիրութիւններով կարողանում է տարբերել հայերէնի մէջ սեփականը , բնիկը փոխառութիւններից ուսումնասիրելով հայերէնի բնիկ տարրը, ճշդորոշեց բայայայտում է հայերէնի ընոյթը եւ առաջին անգամ դիտութեանն ապացուցում ,որ հայերէնը ոչ թէ իրանեան ճիւղի մի բարբառ է, այլ անկախ հնդեւրոպական լեզու : Որոշելով հայերէնի դիրքը հնդեւրոպական լեզուների շարքում , որպէս առանձին հնդեւրոպական լեզու, նա մանրազնին ուսումնասիրութեան է ենթարկում հայերէնի ամբողջ բառային կազմը եւ ինչպէս հայերէն բնիկ, այնպէս էլ փոխառեալ բառերի համար սահմանում հնչիւնական օրէնքները, որոնք յետագայում հայերէնի ուսումնասիրութեան գործում ուղեցոյց դարձան :

19րդ դարի երկրորդ կէսը շրջադարձային հանդիսացաւ հայերէնի տարբեր փուլերի՝ զրաբարի, միջին հայերէնի մանրակրկիտ ուսումնասիրութեան եւ առանձնապէս աշխարհաբարի հաստատման համար մղուող պայքարում : Այն ժամանակ, երբ օտարազգի դիտնականները ուսումնասիրում էին հայերէնը, որոշելու համար նրա ցեղակցական կապերը այլ լեզուների հետ, Վիէննայի Մխիթարեան–

ները (Հ. Գաթըրճեան, Մ. Գարագաշեան, Ղ. Յովհաննեան, Ա. Այտընեան, Հ. Տաշեան) զասական եւ ոչ զասական զրաբարի դիւան են անում, ուսումնասիրում են «Նարեկի համկօրէնը» եւ լուսաբանում հայերէնի շատ մութ կողմերը :

Հասարակութեան կեանքում գոյութիւն ունեցող պայքարը հնի եւ նորի միջեւ , իր զարն ազդած եւ զարգացողի միջեւ , ինչպէս զրում է զրքի հեղինակը, իր արտայայտութիւնն է գտել նաեւ լեզուի հարցում : Կղերա – ֆէոտալական հոսանքը կառչելով հնին , աշխատում էր զրաբարը պահպանել իբրեւ զրական լեզու , իսկ աղատական ու դեմոկրատական հոսանքները, որոնք հանդէս էին գալիս միանաբար , պայքարում էին աշխարհաբարը զրական լեզուի աստիճանին բարձրացնելու համար : Այդ պայքարը, որ զրապայքար անունն է ստացել, ծաւալում է Արեւելեան եւ Արեւմտեան Հայաստանում՝ 50 – 60ական թուականներին : Արեւելեան Հայաստանում չարունակելով հայ մեծ լուսաւորիչ Մ. Աբովեանի գործը , հայ յեղափոխական դեմոկրատ Մ. Նալբանդեանը եւ Ստ. Նազարեանցը « Հիւսիսափայլ»ում աւարտման են հասցնում զրապայքարի առաջին փուլը : Արեւմտեան Հայաստանում աշխարհաբարի յաղթանակը լեզուաբանական – զիտական տեսակէտից ապահովում է Ա. Այճընեանը՝ իր «Քննական քերականութիւն աշխարհաբար կամ արդի հայերէն լեզուի » (1866 թ.) հոյակապ աշխատութեամբ :

Անցեալ դարի առաջին կէսերից հայ զիտութիւնն սկսում է զարգանալ Ռուսաստանում : Գրախօսուող զրքի մէջ յիշատակւում են Բրոսսէի ,Լանգլուայի հայագիտական աշխատութիւնները, Բորնեւի քերականութիւնը , կարապետ Եդովի ուսումնասիրութիւնները, բայց առանձնապէս նշում է Քերովբէ Պատկանեանը (1833 – 1889), որի հայագիտական ուսումնասիրութիւնները խոշոր արժէք են ներկայացնում Հայոց լեզուի եւ մանաւորապէս հայ բարբառագիտութեան համար :

Վերջապէս սոյն աշխատութեան մէջ բնութագրւում են անցեալ դարի վերջերի եւ մեր զարագլխի , ինչպէս նաեւ ժամանակակից եւրոպական հայագէտները, որոնցից ամենանշանաւորն է մեծ լեզուաբան Ա. Մեյէն (1866 – 1936), որն իր Հայոց լեզուի քերականութեան եւ բառային կազմի խոր եւ բազմակողմանի ուսումնասիրութիւններով բացայայտել է ոչ միայն հայերէնի ձեւաբանութեան ու շարահիւսութեան հնդեւրոպական ընդհանրութիւնները, այլեւ պարզաբանել է հայերէնի ոչ հնդեւրոպական տարրերի յետագայում հայկական հողի վրայ առաջանալու բնականան օրինաչափութիւնները : Նա տուել եւ միաժամանակ ճշդել է բազմաթիւ հայերէն բառերի պիտական ստուգաբանութիւններ, որոնք խոշոր աւանդ են ներկայացնում Հայոց լեզուի ուսումնասիրութեան բնագաւառում :

Այսպէսով , զրախօսուող աշխատութեան ակնյայտ արժանիքն այն է, որ Փրոֆ. Է. Ադայեանը փաստական հարուստ նիւթի վրայ հիմնուելով առաջին անգամ մատչելի ձեւով տալիս է հայ լեզուաբանութեան ընդարձակ պատմութիւնը, լեզուաբանական մտքի ստեղծագործական զարգացումը հնագոյն դարերից , իր սաղմնային վիճակից սկսած մինչեւ նոր բազոյն ժամանակները՝ լեզուաբանութեան հասունութեան եւ արդասաւորութեան շրջանը : Ներկայացնելով լեզուաբանական առանձին ուղղութիւններն ու դպրոցները, ինչպէս նաեւ դրանց ակնառու ներկայացուցիչներին, հեղինակը իր վճռական խօսքն է ասում, պնդում եւ որոշում է նրանց տեղն ու դերը հայ լեզուաբանութեան պատմութեան մէջ :

Աշխատութեան մեծ արժանիքն էլ այն է, որի հակակշիռ մինչեւ վերջերս տածուած այն կարծիքի, ըստ որի Հայոց լեզուի ուսումնասիրութիւնների պատիւը վերապրում էր միայն Եւրոպացիներին , Փրոֆ. Է. Ադայեանը անառարկելի փաստերով ցոյց է տալիս հայ լեզուաբանների մտցրած խոշոր աւանդը հայերենական լեզուաբանութեան մէջ :

Սոյն աշխատութիւնը իր մասնակի թերութիւններով հանդերձ կարեւոր ձեռնարկ է հանդիսանում հայ լեզուաբանութեան պատմութեան ուսումնասիրութեան համար :

Ա. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ.
«Ս. Հայաստան» (ամսագիր)

ԱՐԴԻ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻԻ ՄԸ ԱԿՆՈՑՈՎ

ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԲՈՒՌՆ ԴԱԳՈՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՆ, ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ,

ԿԱՐՍԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՄԲՈՒԻՆ ՎՐԱՑ

Ոմանք կ'ըսեն , թէ Մենտերէս ցամքած – փճացած է, ինչպէս այն պատմական դեմը՝ Մենտերէս, ուրկէ առաւ անը իր անունը, 1934ին, երբ Աթաթիւրք հրամայեց բոլոր Թուրքերուն ընտանեկան անունները ընտրել : Ուրիշներ կը տարակուսին, թէ Մենտերէս փճացած է, նկատելով որ ան հարուստ հողատէր մըն էր, քաղաքականութեան մտնելէ առաջ, սա կան կը դանդատին, թէ ան չի փորձեր զսպել իր կաշառակեր պաշտօնեաները : Անոնք կ'ամբաստանեն նաեւ, թէ Մենտերէսի մարզիկը, 1957ի ընտրութեանց առթիւ, զրամ բաժնած են դիւղացիներուն : Այս վերջիններուն քուէն, դեմոկրատներու զլխաւոր ուժը կը կազմէ :

Քաղաքներու մէջ սակայն, կառավարութեան հանդէպ ընդդիմութիւնը զերակշիռ է, եւ շատ մը Թուրքեր վստահութեամբ կը նախատեսեն, թէ յառաջիկայ ընտրութեանց ընթացքին, դեմոկրատները պիտի պարտուին, սակայն նշանակելի կերպով կ'աւելցնեն, « եթէ ուրիշ բնաւորութիւն մը տեղի ունենայ ...» :

Սահմանադրութեան համաձայն պէտք է կատարուի նոր ընտրութիւն մը, 1961ին, եթէ ոչ աւելի կանուխ : 1957ի ընտրութեանց ընթացքին, դեմոկրատները ստացան քուէներուն 47·9 առ հարիւրը, սակայն, Թուրքիոյ ընտրական օրէնքով , անոնք ձեռք ձգեցին Ազգ. Մեծ Ժողովի 610 աթոռներէն 424ը :

1959ի Յունուարին, Հալք կուսակցութիւնը ձուլուեցաւ « Ազատութիւն » կուսակցութեան հետ : 1957ի ընտրութեանց մէջ, երկու կուսակցութիւնները հատ – քատր ստացած էին զրեթէ դեմոկրատներուն չափ քուէ, մնացած փոքր մասը չհաշած ըլլալով «Ազդ» կուսակցութիւնը , որ կրօնական մոլեռանդութեան կոչ ուղղող անջատ հատուած մըն է :

Վերոյիշեալ միացած ընդդիմադիր կուսակցութեանց կողմէ հրատարակուած յայտարարութիւն մը կ'ըսէ, թէ անոնք պիտի ջնջեն այն բոլոր օրէնքները, որոնք կը սահմանափակեն խօսքի , մամուլի , ժողովի, արուեստի եւ կրօնի ազատութիւնները, հաստատելով սահմանադրական աւեան մը, որ պիտի պահպանէ յիշեալ ազատութիւնները եւ միւսները : Ներկայի սահմանադրութեամբ, Թուրքը իրրեւ թէ կը վայելէն այդ ազատութիւնները, սակայն ամէն ինչ առաձգական է, եւ Զորհրդարանը կրնայ «օրէնքով» ճշդել այդ ազատութիւնները :

Ընդդիմադիրները նոյնպէս կը խոստանան նախաձեռնութեան ազատութիւն , սեփականութիւն, աշխատելու իրաւունք, ինչպէս եւ զործադուլի : Թուրքիոյ ներկայ օրէնքներով բանուորական միութիւնները թոյլատրուած են, եւ կան այդ միութեանց համադաշնակցութիւններ , սակայն զործադուլը ապօրէն կը նկատուի :

Թուրքիա ունի յաւելուածական մասնաւորական զասակարգ մը, որ կրնայ առաջնորդութիւն հայթայթել իր ժողովուրդին : Հազարաւոր Թուրքեր կրթուած են Ամերիկայի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ համալսարաններուն մէջ. — անցեալ տարի կ'ուսանէին 3192 հոգի, արտասահմանի մէջ : Այս Թուրքերը վարակուած են ազատականութեան զաղափարներով, եւ անտարբեր պիտի չմնան Մենտերէսի արեւելեան ոխերիմ բռնատիրութեան հանդէպ :

Թուրքերը ծագում առած են կեդր. Ասիայէն , եւ մօտէն ցեղակից են Հիւսիս. Չինաստանի Մոնկոլներուն եւ Մանչուներուն, իսկ Ֆիններուն եւ Հունգարներուն՝ Եւրոպայի մէջ : Իրենց երկրին ասիական մասը՝ աւելի ընդարձակ է քան Թէքսաս նահանգը , իսկ եւրոպական մասը՝ աւելի փոքր է քան Նիւ Հեմփշիրը : Սակայն Թուրքերը խառնուած են շատ մը ազգերու, ոմանք եւրոպական , որոնք իրենցմէ առաջ կը բնակէին Փոքր Ասիոյ մէջ :

Մաքուր մորթ ունին, եւ ֆիզիքապէս աւելի կը նմանին Եւրոպացիներու, քան Ասիացիներու, եւ ընդհանրապէս եւրոպացի կը նկատուին : Կան խարտեաշ, շագանակագոյն եւ կարմիր մազերով Թրքուհիներ, որոնցմէ շատեր զեղեցիկ են : Թուր–

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍԻ ՏԱՃԱՐԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

Սույն թվականի մարտի 24-ին (ձուպ.— նիսան, 24) Մ. Մ. Մ.

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ բանակի սպայակոյտի նախկին պետը՝ Զօր. Պըղրի ապաստանի իրաւունք ուղեց Իրաքի կառավարութե – նէն եւ այս վերջինը տուաւ: Պաղատանի ձայնասփիւռը ճշդեց որ Զօր. Պըղրի «եւ – րոպայի մէջ տեղ մը կը գտնուի» եւ որ – ոնուած է ուղած տանը Իրաք երթալու:

ՊԵԼՃԻՈՑ թագաւորը Պրիւքսէլ վերա – դարձաւ եւ խանդավառ ընդունելութեան մը արժանացաւ ժողովուրդին կողմէ: Միւս կողմէ Պապը հրաժարած է դահա – ժառանգ իշխան Ալպերի եւ Փաոլայի պը – սակը կատարել: Իշխանական զոյգին ա – մուսնութիւնը պիտի կատարուի Պելժիոյ մէջ ինչ որ մեծ ուրախութիւն պատճառէց ժողովուրդին եւ կառավարութեան:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ պատերազմական նախա – րարութիւնը կը յայտարարէ թէ վերա – բուժական զործողութեան մը հետեւան – քով մեռած է էպըլ կապիկը: Այս կենդա – նին ուրիշ կապիկի մը հետ առջի չարաթ հրթիռով մը ճամբորդած էին մթնոլոր – տին մէջ եւ ողջ – առողջ վերադարձած: Էպըլի վրայ կատարուած զործողութիւնը կը ձգտէր հանելու զործիք մը որ հաղոր – դակցութեան մէջ էր երկիր գտնուած ճայնադրիչ մեքենաներու հետ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Գերմանիոյ հետաոտիչէն հինգ լրագրողներ խօսեցան Պերլինի մա – սին: Անոնց երեքը՝ արեւմտեան լրա – զրողներ էին, երկուքը՝ արեւելեան: Ա – նոնցմէ մէկը չեզոքեց թէ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ կան ցուցատախտակներ ուր զրուած է. «Ամերիկուները ընտրել կը նչանակէ՝ աթոմական մահը ընտրել»: Արեւմտեան լրագրողները (Ֆիկաուօ – Նիւ Եորք Թայմզ եւ Շթուտկառտ օրաթեր – թը) պարզած են արեւմտեան տեսակէտը:

ՍՈՒՏԱՆի մէջ պաշարման վիճակ յայ – տարարուեցաւ. վերջին օրերուն երկու նախարարներ եւ բազմաթիւ պինուորա – կաններ ձերբակալուած են:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գապաքճեան կը ծանուցանեն իրենց անգրանիկ զաւկին՝ վարուժանի ծնունդը եւ այս առթիւ Հայ Մշակոյթի Տան կը նուիրեն երկու հազար ֆրանք:

Նոյն առթիւ Տէր եւ Տիկին Կար. Սու – պարալեան կը նուիրեն 1000 ֆրանք Մշակոյթի Տան եւ հազար ֆրանք «Ցառա – յ»ի բարգաւաճման, Տէր եւ Տիկին Ղա – զարոս Գապաքճեան՝ երկու հազար ֆր. Մշակոյթի Տան: (Բ. հրատարակու – թիւն):

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Համազգային Ընկերութեան պարբեր – կան դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, Յունիս վեց, երեկոյեան ժամը 9ին, Մշակոյթի տան մէջ (17 Ռիւ Պլէօ):

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ ՊՈՐԻՍ ՓԱՄԹԵՐՆԱՔ՝ (Նա – պլէեան մրցանակ):

Մարդը, բանաստեղծը եւ իր վէպը՝ «ՏՐ. ԺԻՎԱԿՕ»:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պուլվար Օտտոյի Ս. Ցա – կոբ եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի յաւարտ պա – տարագի ժամը 10·30ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի վաստակաւոր ուսուցիչ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆի մահ – ուան քառասունքին առթիւ:

Եւ նոյնպէս Թաղիս մէջ պաշտօնավա – րած քահանայ հայրերու Տէր Մեսրոպ ֆհիլ. Աւետեանի, Տէր Բաբգէն ֆհիլ. Աս – լանեանի, Տէր Գալուստ ֆհիլ. Մովսէս – եանի, Տէր Շահէն ֆհիլ. Աբէլեանի: Եւ Թաղիս վաստակաւոր եկեղեցականն ու դպ – րոցականներու բարեզէն Հայրա – պետեանի, Տիգրան Ստեփանեանի, Բար – սեղ Փիլիկեանի, Պօղոս եւ Յակոբ Պալ – եանի, Նշան Փափազեանի, Միհրայէլ Կուլեանի եւ համայն Թաղիս հին եւ նոր ննջեցեալց հոգւոյն:

Կը հրաւիրուի Թաղիս բարեպաշտ հայ հասարակութիւնը:

×

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԵՐՍԷՍ ՕՀԱՆՆԵԱՆի

Մահուան քառասունքին առթիւ, իր զաւակներուն եւ թոռներուն փափաքին համաձայն հոգեհանգստեան պաշտօն պի – տի կատարուի այս կիրակի առաւօտ, փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշա – տակը յարգողները:

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բացառիկ պատրաստութեամբ:

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ

CASA D'ITALIA (Théâtre Verdi)

×

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը երեքին, Խրիմեան ազահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» կո – միտէի: Հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ. կոմիտէի:

Կը խօսի ընկերը Կ. ՄԵՀԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կ'երգեն Տիկին Շաֆէ Գալայճեան, Տիկին Մուրատեան, Օր. Ա. Քէօսէեան, Նահապետեան քոյրեր:

Կ'արտասանեն Եր. Գրիգորեան, Զ. Մուրատեան:

Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէին, մասնակցու – թեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիա – մանթօ» խումբին, Ֆ. կապ. Խաչին եւ Ազգային Միութեան:

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Գ. Թա – պետարանի սրահին մէջ:

Կը նախագահէ ընկ. ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի ընկերը ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, ար – տասանութիւն եւ մնեղրզ:

Խմբերգ, Նոր Սերունդի երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Աբրահամ – եանի:

Մուտքը ազատ է:

×

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ

Յունիս 14ին:

×

ԿՐԸՆՊԼԻ ՄԷՋ

Յունիս 7ին:

Ժամը 15·30ին, Րիւ Ժէլի սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Եօթնեկ – բայեան ենթակոմիտէին եւ մասնակցու – թեամբ Կապոյտ Խաչի եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին:

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ:

Կը բանախօսէ ընկ. ԽԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին՝ տեղական կարող ուժերու կողմէ: Երգ, արտասանութիւն, խմբերգ Նոր Սերունդի երկսեռ երգչախումբին կողմէ:

Տոհմիկ պարեր կը պարէ Կապ. Խաչի պարախումբը: Անոյշ օրէրէթը միջնարա – բին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիին.— Այրի Տիկին Սիրանույշ Պա – պիկեան եւ ընտանեկան պարագաները ի – րենց խորին չնորհակալութիւնները կը յայտնեն Տէր եւ Տիկին Թէրզիպաշեանի (Լիոն), Վիինի Հայ Կամ. եւ Մարտիկ – ներու Միութեան, Վիչնաբնակ եւ այլուր բնակող կէմէրկէկի հայրենակիցներուն եւ բոլոր անոնց որոնք իրենց ներկայու – թեամբ, նամակով, ծաղկեպսակով եւ նը – ւիրատուութեամբ մասնակցեցան իրենց մեծ ցաւին եւ սուգին՝ ողբացեալ Խաչիկ Պետիկեանի (Խաչոյ Տայի) մահուան առ – թիւ (17 Մայիս 1959):

×

Որբերու Օգն. Մարմինը (Փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն) չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Գաբրիէլ Համբարձումեանէ հազար ֆրանք, Օհանեան ընտանիքէն հինգ հազար ֆրանք ողբացեալ Տիկին Ֆ. Ներսէս Օհաննեանի յուշարկաւորութեան առթիւ:

×

Շաւիլէն Պ. Պաղտիկ Քիւլէկեան երկու հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի, Տի – կին Ալիս Գալայճեանի զառնաղէտ մահ – ուան առթիւ:

×

Մարսիլիայի Ազգասեռնամ վարչու – թիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Ցակոբ Փափազեանէ եւ Պ. Ա. Տէր-Զա – քարեանէ հազարական ֆր. Շաւարշ Թաշ – ճեանի կսկծալի մահուան առթիւ:

×

Շաւիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Լըմէ հինգ հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Տիկին Նուարդ Պալեանի մահ – ուան առթիւ:

Սամուէլ – Մուրատեան Վարժարանի Աշակերտաց Ծնողքներու եւ Մուրատ–Ռափայէլեան Ն. Ա. Միութեանց միացեալ կազմակերպութեամբ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՃՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾԱՌԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ԺԱՄԸ 16ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20 ԷՆ ԵՏՔ

... ՈՒՐԱՀ, ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ...

ՏԷՏԷՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

իր ամբողջական կազմով

Փարիզի մէջ առաջին անգամ

ԱՆՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

հեղինակ–երգիչ

ԵՐԳ, ԽՄԲԱԿԱՆ ՊԱՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

« Շիշ Էպապ »

ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Անձնպատ օդի պարագային, հանդէսը տեղի կ'ունենայ ներքին սրահներու մէջ

26, RUE TROYON, SÈVRES — MÉTRO : PONT DE SÈVRES

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՑՈՒՇԱՑԵՑ�Ք

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ չրջանի բոլոր ընկեր – ները: Այս Շաբաթ ժամը 21ին: Առնու – վիլի ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլորին ներ – կայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան ընդհանուր ժողովը այս կիրակի, Պար տիւ Կլօպ, առաւօտեան ժամը 9ին: Նիւթական ու բարոյական զեկու – ցում եւ վարչութեան ընտրութիւն:

COLLÈGE DE FRANCE

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ԽԱՉԱԿՐՕՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դասախօսական շարք

Օր. ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Դասախօս Հարուստրի համալսարանը:

ժամը վեցին, թիւ երեք սրահը:

ՅՈՒՆԻՍ 5 – 10 – 12 – 17 եւ 19:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր. Միութեան առժամեայ վարչու – թեան կողմէ: Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ Պոմոնի Թրուալիւֆի պարտէզին մէջ:

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայու – թեամբ Պ. Մկրեանի, նախագահութեամբ Պ. Ալղազի:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ.— Դպրոցասէրի նուիրա – տումներու երկրորդ ցանկին մէջ յիշա – տակուած տասը հազար ֆրանքի նուիրա – տուն, Մարսէյլէն Պարոն Ցակոբ Փափազ – եանն է:

ԱՄԱՌ Է

Ձեր պատյաններու ընթացքին մի մոռ – նաք հանդիպիլ՝

RESTAURANT JEAN

7, Rue de la Paroisse

CHATOU (S. & O.)

Ուր պիտի գտնէք մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն եւ ֆրանսական խնամ – ուած ճաշացուցակ:

Ճաշարանը կը ստանձնէ նաեւ հարսա – նիքի, նշանախօսութեան, մկրտութեան եւ նման հանդիսութեանց սպասարկութիւնը:

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ ՓԱԿ Է

ANTI-VOMI

Marque et modèle déposés

ՀԱՆԳԻՍ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ

Այսուհետեւ ուզածնուդ չափ կրնաք կառքով ճամբորդել, առանց որեւէ դլխու պտոյտի կամ անհանգստութեան:

Գիւտը դիւրաւ զործադրելի է ամէն կառքի մէջ: Մեռաղով չինուած, այժմու դինն է՝ 400 ֆրանք:

Փոխարժէքը կրնաք նամակագրօրէն վճարել:

Վաճառականներուն համար մասնաւոր պայմաններ:

Ստանալու համար դիմել՝

FERMETURE ETEX

7, RUE LOUIS BALMENS

GAP (H. A.)

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԱՂՈՒՆԱՎԱՃԱՌ

Կամաւոր Ազգային Ծառայութեան կոչի ենթարկուած Ֆրանսահայ երիտասարդ մը կ'ուզէ ծանօթանալ աղունավաճառ մը որ կրնայ զինք ներկայացնել Ֆրանսայի մէջ: Գրել Ազդակ թերթի Վարչութեան՝ Ա. Ա. Ա. նշանով:

ՍԵՆԵԿԱԿԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՀԻ

*Կը փնտռուի Սենեկական սպասարկուհի մը որ կրնայ նաեւ խոհարարել: Կը պահանջուի որ ունենայ լաւ յիշատակներ: Կը նախընտրուի Հայուհի մը: Դիմել՝ 3, Rue Lamartine, Paris 9e, 1er étage, porte droite

ՀԱՅՐԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
5
ՅՈՒՆԻՍ
VENDREDI
5 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8410 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4311

ՕՐՈՒԱՆ ՀՕՍՔԸ

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Կարդացի՛ք մեր միւնուճարէն հասած վերջին լուրը: «ԱնաստուածուԹեան հա – մալսարան » մըն է բացուելիք Հայաստանի մայրաքաղաքին մէջ ...

« Սովետական Հայաստան » ԹերԹը , որ այս աւետիսը կուտայ իր Մայիս 20ի Թիւով, կը բացատրէ Թէ «Համալսարան»ին դասընԹացքը պիտի տեւէ մէկ տարի: Նպատակն է «բնակչուԹեան պիտանի անաստուածուԹեան քարոզչուԹիւնը բարելաւել »: Մասնաւոր զարկ պիտի տրուի անաստուածուԹեան դաղափարներ – րուս տարածման աշխատաւորներու մէջ:

Մեր մամուլը տասնեակ տարիներէ ի վեր՝ փաստերու վրայ հիմնուած՝ կը մատնանչէ անաստուածեան քարոզչու – Թիւնները խորհրդային դրախտին, — ա – նոր չարքին նաեւ Հայաստանի մէջ :

Կը չեչտէ, որ բոլշեւիկեան դաղափա – րանուԹիւնը իր էուԹեամբ Թշնամի է կրօնքին: Լենին զայն կը նկատէր « ա – փիոն», ժողովուրդները քնացնելու եւ խաբելու համար :

Համայնավար կուսակցուԹեան անդամ – ները, նոյնիսկ դեռատի կոմսոմոլները ծաղր ու ծանակ կը դարձնեն կրօնքն ու կրօնաւորները:

Գաղտնիի մը չէ, որ Հայաստանի մէջ հարիւրաւոր եկեղեցիներ ու վանքեր դը – րաւեալով ախոռ կամ մԹերանոցի, լա – ւագոյն պարագային չարժանկարի սրահի վերածուած են :

Երջանկայիշատակ Տէրէն Ա. կաԹողի – կոս Մուրատրէգեան 1934ին իրեն այցե – լող Ֆրանսացի հայագէտ Փրոֆ. Միշէլ Թոնվալի խորհրդաբար կը յայտնէր Թէ՝ էջմիածնի մայր տաճարին մէջ երգող դպիրներու անունները կ'արձանագրուին չեկիստներուն կողմէ ...

Երկրորդ աշխարհամարտը որոշ մեղ – մացում առաջ բերաւ կրօնական ճակա – տին վրայ :

Տէրմանկ Սթալինի՝ քալ դիտնալով ռուս ժողովուրդին աւանդական կրօնա – մոլուԹիւնը, «հայրենական պատերազմ»ը սկիզբի դարձնելու եւ ժողովուրդը հրա – պուրելու նպատակով Թուլցուց սեղմում – ները: Պատրիարքական գահին վրայ բազ – մացուց Ալեքսի եպիսկոպոսը :

Միւս կողմէ դինուորականները սկիզբ – չահելու համար վերահաստատեց հին սիւռոսներն ու պատուանշանները :

Դաշնակիցները կարծեցին, որ բոլշե – վիկեան վարչաձեւը դէպի ժողովրդավա – րուԹիւն կ'երԹայ՝ չնորհիւ «ժողովուրդ – ներու մեծ առաջնորդ, արեւ Սթալին»ի իմաստուն քաղաքականուԹեան ...:

ԱնդաղրուԹենէն վերջ չարունակուե – լու նոյն քաղաքականուԹիւնը՝ այս ան – գամ պարզապէս խաբելու համար խոր – հրդային ահմանիներէն դուրս ապրող մարդիկը :

Հայաստանի մէջ 1945ին եւ 1955ին կա – Թողիկոսական ընտրուԹիւն կատարել տալով, կրեմլինի վարիչները ուզեցին հրապուրել Սփիւռքի ՀայուԹիւնը՝ զայն կապելու համար խորհրդային սայլին :

Ու յաջողեցան երկպառակուԹիւն , — իրենց բառով «երկփեղկում » — առաջ բերել արտասահմանի հայ դաղուԹիներուն մէջ:

Ամենայն Հայոց կաԹողիկոսն ու մայր աԹոռի պաշտօնաԹերԹ էջմիածինը «ար – տածելի ապրանք »են խորհրդային իշխա – նուԹեան համար : Հայաստանի մէջ ո՛չ ոք արժէք կուտայ անոնց :

Դիմակները վար առնուած են այլեւս :

Երեւանի մէջ «անաստուածուԹեան հա – մալսարան » բանալով, բոլշեւիկեան վա – րիչները մտած են իրենց իսկական դերին մէջ, «դէն չպրտելով »ամէն կեղծիք :

Ի՞նչ կը մտածէ Վեհ. Վազգէն Ա.:

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԱՆՉՐԱԺԵՇՏ ԶԷ

ԾԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒՐԸ

ՏԸ ԿՈԼ – ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒՐԸ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

★

Նախագահ Այզընհաուըր չարաԹական մամուլի իր ասուլիսը տուաւ Սպիտակ Տան մէջ, մասնաւորապէս յայտարարե – լով Թէ Արեւմուտքին նախարարներու ժողովը պարզ ոչ մէկ յաջողուԹիւն արձանագրած է արդարացնելու համար մեծերու ժո – ղովի մը անհրաժեշտուԹիւնը :

Արդարեւ, պարզ ոչ մէկ համաձայնու – Թիւն գոյացաւ Ժընեւի մէջ, իսկ «յաջո – ղուԹիւն» ըսելով՝ Ամերիկայի Նախա – գահը կ'ակնարկէր Պերլինի մէջ Արեւ – մտեաններու իրաւունքներուն ճանաչման :

Այսուհանդերձ, Նախագահը մերժեց խօսիլ իր «նուազագոյն պայման»ներուն մասին՝ մեծերու ժողովի մը մասնակցե – լու համար. պարզապէս ըսաւԹէ անտրա – մարանական կը Թուէր այն պարագան՝ որ ինքնիչխան երկրի մը դեկավարը ըն – դունի ժողովի մը երԹալ ի պատասխան իրեն եղած սպառնալիքներուն ...:

Հակառակ այս բոլորին, Այզընհաուըր անգամ մը եւս չէչտեց Թէ պատրաստ է մասնակցելու նոյնիսկ մէկէ աւելի ժո – ղովներու՝ եԹէ պայ պատերազմին վերջ մը դնելու նուազագոյն հաւաստիքը ու – նենայ :

Նախագահը աւելցուց Թէ ապահովա – բար Խրուշչեւի վերջին կարգ մը յայտա – րարուԹիւնները եղած էին միջազգային լարուած կացուԹիւնը մեղմացնելու նպա – տակով, բայց այդ յայտարարուԹիւններ – րով կարելի չէր հասկնալ Խրուշչեւի բուն նպատակը. Ա. Միւնխէնի համար Մեծե – րու ժողով մը կարեւո՞ր է Թէ ոչ :

Ընդհանուր տպաւորուԹիւնը այն է, Թէ Նախագահ Այզընհաուըր յուսախաբ եղած է Ժընեւի Արտաքին չորս նախարարնե – րու խօսակցուԹիւններէն. ամուլ բանա – վէճեր, որոնք ոչ մէկ արդիւնքի հասած են ու եԹէ այսպէս չարունակուի՝ դժ – ուար Թէ կարելի ըլլայ որոշում մը տալ:

Այզընհաուըրի մտահոգուԹիւնը այն է, որ եԹէ Արտաքին նախարարները իրար չհասկցան, ինչպէ՞ս կարելի է մտածել որ մեծերու հանդիպում մը արդիւնաւոր կը – նայ ըլլալ :

Անուղղակի ազդարարուԹիւն մը՝ Ժը – նեւի ժողովականներուն .— եԹէ յաջո – ղուԹեան յոյսեր չկան՝ մեծերու ժողով մը անհրաժեշտ չէ:

Միւս կողմէ, «Նիւ Եորք Թայմզ» կը դրէ Թէ Նախագահ Տը Կոլ եւ Նախագահ Այզընհաուըր հանդիպում մը պէտք է ունենան՝ լուծելու համար Ֆրանսայի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ գոյուԹիւն ունեցող տարակարծուԹիւնները :

ԹերԹը հետեւեալ ձեւով կը պատճա – ռաբանէ իր առաջարկը .— Այնքան աւեն – ոլ մենք պիտի չընդունինք Ատլանտեան Ուխտի հովանոցը տարածել Ափրիկէի եւ կարմիր Ծովու չրջանին վրայ, ինչպէս կ'ուզէ զօրավարը, եւ այնքան աւեն որ Ուխտին մէջ պատասխանատուուԹեան մեծ բաժին մը պիտի չտանք Ֆրանսայի՝ Տը Կոլ պիտի չարունակէ իր ընԹացքը :

Ահա՛ Թէ ինչու, կ'եզրակացնէ ԹերԹը, չատեր կը յուսան Թէ կոլիզմի վերածը – նումին երկրորդ տարուան ընԹացքին պատերազմի երկու հերոսները, Այզընհաուըր եւ Տը Կոլ, հանդիպում մը պիտի ունենան եւ բանակցին՝ բոլորովին նոր դեկանի մը վրայ :

Գլխաւոր մտահոգուԹիւնը՝ Ատլան – տեան Ուխտը աւելի հաստատուն հիմերու վրայ դնելու մէջ կը կայանայ :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

« Ա. Միւնխէնն ու Ալպանիան առա – ջարկեցին որ մօտ ատենէն պալքանեան երկիրներու մեծերու ժողով մը գումար – ուի հրատապ հարցերու եւ մասնաւորա – պէս Պալքանները ապագինեալ գօտիի մը վերածելու մասին խորհրդակցելու հա – մար » կը դրէ Մոսկուայի «Նոր ժամա – նակներ » ԹերԹը, աւելցնելով .—

Նման ժողովի մը նպատակը պիտի ըլ – լայ՝ Աբեւելեան Միջերկրականի մէջ խա – ղաղուԹիւնը պահպանել եւ նոր տագ – նապներու առաջքն առնել :

ԹերԹը մասնաւորապէս կը մեղադրէ Ճունաստանն ու Իտալիան՝ որոնք այդ չրջանին մէջ խռովուԹիւններ կը տեղ – ծեն:

Ինչպէս գրած էինք, վերջերս Խրուշչեւ խստօրէն քննադատեց հեռաւոր հրԹիռ – ներու արձակարաններ ընդունելու իտա – լիոյ որոշումը եւ զգուշացուց հեղինէն կա – ռավարուԹիւնը՝ նման որոշումի մը դէմ:

Միւս կողմէ, Խրուշչեւի եւ Ինվէր Հո – ճայի կողմէ ստորագրուած դեկոյցը հե – տեւեալ ձեւով կը վերջանար .— Ժողով մը՝ խորհրդակցելու համար պալքանեան երկիրներու գործակցուԹեան հարցին չուրջ, ժողով մը՝ ինչպէս առաջարկած էր ռումանական կառավարուԹիւնը երկու տարի առաջ, կրնայ նպաստել Պալքանե – րու մէջ ապագինեալ գօտի մը ստեղծելու կարեւոր հարցին :

Խրուշչեւ իր գործը վերջացուցած է Ալպանիոյ մէջ: Հաւանական է որ այսօր – վայը մեկնի Թիրանայէն՝ դէպի Հուն – գարիա: Կարդ մը լուրերու համաձայն հունգարեւեւսլաւիա սահմանին վրայ Թիթօ – Խրուշչեւ հանդիպում մը պիտի ըլլայ :

× Լեհաստանի ժողովրդավար հանրա – պետուԹեան 15րդ տարեդարձին ոծնա – կատարուԹիւններուն մասնակցելու հա – մար՝ Յուլիս 22ին Խրուշչեւ Վարշաւա պիտի երԹայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԱՄԼՍՈՒՀԻԷի (Արեւմտեան Գերմա – նիա) դատախազը յայտարարեց Թէ քրիս – տոնեայ ժողովրդավար կուսակցուԹեան երկու անդամները ձերբակալուեցան, իր – րեւ լրտես: Այս ձերբակալուԹիւններով , 23ի կը բարձրանայ այն կուսակցականնե – րու Թիւը որոնք ամբաստանուած են իր – րեւ լրտես Ա. Միւնխէնի հաչտին :

ԻՄՐԱՑԷԼԻ վարչապետ՝ Պէն Կուրիոն յայտարարեց խորհրդարանին առջեւ Թէ եգիպտոսի կատարած վերջին արարքը (ղանիկան նաւուն ղրաւումը) անոնա – խընԹաց է եւ կը վնասէ ոչ միայն Իսրա – յէլի չահերուն այլ նաեւ՝ Միացեալ Ազ – գերու Ուխտին, Պոլսոյ դաչինքին եւ ա – պահովուԹեան խորհուրդին որոշումնե – րուն :

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ մէջ Ֆոն Պրաուն յայտա – րարեց Թէ 3 հանդրուանով կարելի պիտի ըլլայ դէպի Հրատ երԹալ : Առաջին հան – դրուանը՝ հրԹիռով երԹալ մինչեւ «ծիա – ցող կղզի» մը, Բ. հանդրուանը՝ ուրիչ հրԹիռի մը միջոցով պիտի տեւէ 260 օր: Ապա՝ վերջնական կայանը :

ՉԻՆԱՅԻՆԵՐԸ բռնի աշխատանք հաս – տատեցին ԹիպեԹի մէջ: Չինական հըս – կողուԹեան տակ ապրող ԹիպեԹցի ամէն մէկ ընտանիք պարտաւոր է առնուազն մէկ անձ տրամադրել իրագործելու հա – մար համայնավար զօրքին ճչղած ծրա – գիրները:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ Խորհուրդը կարեւոր ժողով մը դումարած էր երեքչաբԹի օր : Առա – ջին առԹիւ վարչապետ Տըպրէ մեկնեց Ալժերիոյ ընտրուԹիւնները ,: 1960ի եւ – մտացոյցին համար, ելմտական նախա – րարուԹիւնը ապահովեց Թէ ոչ մէկ նոր

ՀԱՅ ՃԱՐՊԻԿ ԽԱՐԵԲԱՑ ՄԸ

★

«Նիւ Եորք Հերըլտ» (Եւրոպական տը – պագրուԹիւն) «Հայ կեղծ կրօնաւոր մը դիմակազերծ եղած կուսակցուԹեան վա – րիչներուն կողմէ» խորագրին տակ կը դրէ. —

Հայաստանի Կոմունիստ ԹերԹը կը դրէ Թէ ինչպէս Աբգանով Յովհաննէսեան ա – նունով մէկը կրօնական կեղծարարու – Թեամբ մարդկային տկարուԹիւնը չահա – դործելով կարճ ժամանակի մէջ մեծ դու – մարներու տիրացած է :

Փոխանակ «ընկերային օգտակար աչ – խատանքի» նուիրուելու, Յովհաննէսեան ինքզինքը կը ներկայացնէր իբրեւ Աստու – ծոյ կողմէ ղրկուած առաքեալ մը, «խա – բելով հաւատացեալները եւ չահագործե – լով տկար նկարագրի տէր մարդոց զգա – ցումները »:

Հայկական փոքրիկ դիւղերու մէջ խա – նութ բանալով՝ մէկը լեցուցած էր Սուր – բերու եւ հրեշտակներու նկարներ, խա – չեր, յուռուԹքներ եւ այլ սուրբ առար – կաններ :

Շուտով համբաւ հանած էր՝ սրտցաւ – օրէն լուր տալով մայրերուն, որ իրենց զաւակները կը ծխեն կամ դիւղին աղջիկ – ներուն հետեւէն կը վազեն: Ուրիշներու դալտնօրէն ըսած է Թէ մօտ ժամանակէն կոլխոզներէն հոգի ընտիր բաժին մը պի – տի առանան :

Կոմունիստ կ'ըսէ Թէ քանի՛ մեծցաւ իր ժողովրդականուԹիւնը, այնքան չատ դը – րամ չահեցաւ :

ԿուսակցուԹեան տեղական վարիչները տեսնելով որ կրօնքի պիտակին տակ ոս – մէկ ժողովուրդը խաբեբայօրէն կը չա – հագործուի, չուտով վերջ տուին Յով – հաննէսեանի սուրբ չահատակուԹեանց :

Երէ դիւղին սովետի նախագահը եւ տե – ղական կոլխոզի կուսակցական քարտու – ղարը իր «սրբատեղին» մտնելով ինքնու – Թեան ԹուղԹերը ուզած են, Յովհաննէս – եան պատասխանած է Թէ չունի եւ պէտք ալ չունի ունենալու, քանի որ ինք երկին – քի մէջ կ'ապրի: Բանտ առաջնորդուելով, հասկցուած է չուտով, որ ծնած ու մեծ – ցած էր ոչ Թէ երկնային դղեակի մը մէջ, այլ Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի փողոցներուն մէջ :

Կոմունիստ չըսաւ Թէ ի՛նչ եղած է ի վերջոյ Յովհաննէսեան: Սակայն կը վրա – տահեցնէ իր ընԹերցողները, որ «անիա – ուռնակ վախճան» մը ունեցան անոր սխրագործուԹիւնները :

տուրք պիտի չնչանակուի եւ ելքը՝ 6400 միլիառը պիտի չանցնի: Կարճ յայտա – րարուԹիւն մը ըրաւ Զօր. Տը Կոլ : Ըսաւ Թէ Մուղէյ Հասանի հետ ունեցած տեսակ – ցուԹիւնը « նախապատրաստական » էր , եւ Մարոքի Թագաւորին պիտի հանդիպի Օդոստոսի սկիզբը :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ համայնավար կուսակցուԹեան Կ. Կոմիտէն նամակ մը ղրկած է Աբընաուըրի որպէսզի վերջ տա – ւի կուսակցուԹեան դէմ եղած արգել – քին :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ծանր արբանեակ մը ղըր – կուեցաւ առջի օր, մէջը՝ չորս սեւ մու – կեր որոնց ականջները եւ պոչը վարդա – գոյն էին: Փորձը սակայն ձախողեցաւ :

ՅՈՒԹՊՈԼԻ եւրոպական ակումբներու բաժակը չահեցաւ Ռէալ տը Մատրիտը Օի դէմ 2 կէտով պարտուԹեան մատնելով Ռէնսը: Մրցումը տեղի ունեցաւ Շեֆիլտ – կառուի մէջ :

«ԺԻՕՆ ՆԱՍԻՈՆ» (ալ) ԹերԹի բաց – ոեկ Թիւը ղրաւուեցաւ առջի օր, Ֆրան – սայի մէջ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Պերլինի մէջ Ցելթցե Ա – լէ անունը պիտի փոխուի եւ այսուհե – տեւ կոչուի Ֆոսթըր Տըլըս Ալէ, անմի – ջապէս որ ընտանիքը իր համաձայնու – Թիւնը տայ :

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑԸ ՈՐՊԷՍ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՄԱՐՏԻԿ ԽՈՐՀՐԴԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ (1)

Վաղամեռիկ գրագէտ Ակսել Բակունցի մասին Լ. Մկրտիչեանի այս երկար խո – րագրով մենագրութիւնը, չատ մը հետա – քրքրական տեղեկութիւններ կը պարու – նակէ :

Ոչ գրական ուսումնասիրութիւն է եւ ոչ ալ քննադատական վերլուծում : «Այս – տեղ նպատակ է դրուած ընդհանուր առ – մամբ ներկայացնել խորհրդահայ իրակա – նութեան մէջ դեր խաղացած ականաւոր դէմքերից մէկի՝ Ակսել Բակունցի գոր – ծունէութիւնը իր մի չարք դրսեւորում – ներով, ցոյց տալ նրա տեղը մանաւանդ խորհրդահայ մշակոյթի պատմութեան մէջ», կ'ըսէ հեղինակը եւ կը բնորոշէ Բակունցի միջավայրն ու հիմնական աշ – խարհայեացքը :

Ակսէ չորս տարի առաջ, 1955ին, Հայ – պետհի ամսագրի Օգոստոսի թիւին մէջ, Ակսել Բակունցի կեանքի եւ գրականու – թեան նուիրած յօդուածս կը վերջացնէի հետեւեալ խորհրդածութեամբ.—

« Վերագնահատման այս պահասաւոր փորձը, հիմնուած եօթը պատմուածքնե – րու եւ յիշողութեանց վրայ, թերեւս խո – շոր մը դառնայ լայն ուշադրութեան ա – ռարկայ դարձնելու Բակունցի ամբողջա – կան գրականութիւնը, գոյն աւելի հան – դամանօրէն ներկայացնելու համար » :

Եւ ահա, Լ. Մկրտիչեան, խորհրդային կարգերուն իրեւ քաջածանօթ եւ իրա – զեկ, Բակունցի ծննդեան 60ամեակը եւ մահուան քսանամեակը կը դիմաւորէ այս երկով, տարաբախտ գրագէտը ներկայա – նեցնելով իր ստեղծագործական աշխարհին մէջ :

Խորհրդային իշխանութիւնը , համայն մարդկութեան եւ ազգերու ղեկուն դար – ձած է փանտորի չարեաց տուփ մը : Իր կարմիր ղեկին տակ, հայ նահատակնե – րու եղերական չարքը, մչտնջենական ցաւում ու բողոք կը դառնան իւրաքան – չիւր ինքնագիտակից Հայու մէջ: Ո՞ւր են եւ ինչո՞ւ անհետացած են Ե. Չարենցը, Ակ. Բակունցը, Վ. Թոթովենցը, Զ. Ե – սայեանը եւ ուրիշներ, որոնք «հաւատա – քով» ու նուիրումով լծուած էին երկրի վերաշինութեան գործին: Լուռ են եւ լուռ պիտի մնան անոնց մահուան պա – րագաներու մասին, բայց պիտի փառա – բանեն ու արձաններ կանգնեցնեն յետ մահու, եւ ներբողներ հիւսեն ...

×

Ակսել Բակունցը, (Ալէքսանդր Թեւոս – եան) իրը գրագէտ հասունցած ու կազ – մուած էր խորհրդային կարգերուն մէջ, բայց, հին գաւարիւն հայկական խմորէն էր ան: Բակունց եւ Չարենց, Չարենց եւ Բակունց , գարձած էին խորհրդահայ գրականութեան երկու կարկառուն սիւ – ները: « Այդ երկուսը, կ'ըսէ Լ. Մկրտիչ – եան, իրենց բազմապիսի յատկութիւննե – րով առանձնանում էին» միւսներէն, մէ – կը՝ արձակագրութեան, միւսը՝ բանաս – տեղծութեան բնագաւառին մէջ:

Այս հաստատումէն վերջը, հեղինակը դն ծանրանայ մանաւորապէս Բակունցի հայրենապաշտ եւ անխարդախ ժողովրդ – դասիրական զգացումներուն վրայ :

Բակունց, իրը անուրանալի գրական մեծութիւն, հանդէս է եկած 1924ին, բայց իր գրական փորձերը կատարած է չատ աւելի առաջ, դպրոցական նստա – բաններէն, 1912ին, Տիգրան Նաղարեան – ցի « Աղբիւր – Տարազ » մանկական ամ – սագիրին մէջ, Թիֆլիս, մինչդեռ Ե. Չա – րենցը անակնկալ յայտնութիւն մը եղաւ 1919ին, Նիկոլ Աղբալեանի դասախօսու – թենէն վերջ:

Տասներկու տարուան ընթացքին, 1924էն մինչեւ իր բանտարկութիւնը 1936 Օգոս – տոս, Բակունց գրական բեղուն գործու – նէութիւն մը ունեցաւ :

Ան գրած է չուրջ վաթսունի չափ պատ – մուածքներ ու գրական ուսումնասիրու – թիւններ, հայ գաղթաշխարհին անծանօթ ու անմատչելի մնացած, ցարդ : Հոս , ժամանակագրական կարգով, թուենք կա – րեւորները միայն :

1926ին, « Խորհ. Հայաստան» թերթի մէջ սկսած է հրատարակել Միրհաւ պատմուածքը, «Նորք» գրական հանդէ – սի մէջ Իվան Բէյը, իսկ առանձին գր – քոյկ Գալուստի վիկը: 1927ին, երե – ւանի մէջ սկսած է լոյս տեսնել Մքնաձո – րի պատմուածքներու ժողովածուն եւ Յովնաթան Մարչ երդիծական վիպակը : 1928ին, Պատմուածքները, իսկ 1929ին , Մոսկուայի մէջ Սպիտակ ձին եւ «Նոր Ուղի» ամսագրին մէջ կարմրաբար անա – ւարտ վէպը : Երկու տարի դադրած էր գրելէ, որովհետեւ ուղղափառ պրոլետա – րական գծէն դուրս ելած եւ ազգային գրող պիտակին էր արժանացած (ի՜նչ սրբապղծութիւն ...) :

1931ը, անկիւնադարձ մը կ'ըլլայ Բա – կունցի գրականութեան , երբ Աբա. կա – րինեանի խմբագրութեամբ լոյս տեսնող « Նոր Ուղի» ամսագրի խմբագրական կազմին անդամ կ'ընտրուի : Միաժամա – նակ Պրոլետարական Գրողներու վարչու – թեան մէջ կը մտնէ, Չարենցի կողքին :

« Բակունցի համար, կ'ըսէ Լ. Մկրտիչ – եան, սկսում էր գործունէութեան մի նոր շրջան, որը կլանում էր նրա եռանդը եւ ժամանակ չէր տալիս զուտ գեղար – ուեստական երկեր արտադրելու: Այդ պայմաններում էր, որ Հայաստանի կոմ – կուսի կենդկոմը 1932ի Յունուարին, ո – րոշեց 12 գրողի, մէկ տարով ազատել , իրենց հիմնական պաշտօններից եւ նիւ – թապէս ապահովել, որպէսզի նրանք մի – այն գրական աշխատանքով զբաղուին : Դրանց մէջ էր եւ Բակունցը»:

Ապա, Բակունցին կը դտնենք Սոցիա – լիստական Ագրոնոմիա տարեգրքի խմբ – բագրութեան կազմին մէջ, իսկ 1930 – 1934ին ալ, Կոլխոզնիկ երկշաբաթաթերթ – թի խմբագրութեան մէջ: Միաժամա – նակ, Հոկտեմբեր – Նոյեմբեր հասատփոր տարեգրքի խմբագիրներէն էր :

1932ին, կը հրատարակէ պատմա – նասիրական ուսումնասիրութիւն մը՝ Խա – չատուր Աբովեանի անյայտ բացակայու – մը խորագրով :1933ին, «Գրական Թեր – թ»ի խմբագրական կազմի անդամ կը դառնայ եւ կը հրատարակէ Սեւ ցեղերի սերմնացանը խորագրով պատմուածքնե – րու ժողովածուն: 1934ին, Բակունց կը մասնակցի գրական կազմակերպչական բոլոր աշխատանքներուն եւ կը թարգմա – նէ Գողոլի Տարաս Բուլբան եւ Ճոնաթան Սուիֆթի Գուլիվերի ճամբորդութիւննե – րը :1935ին ,կը հրատարակէ Աւետիք ժողովա – ծուն, իսկ 1936ին ալ եղբայրութեան ըն – կուզենիները երկաբաշունչ պատմուած – քը: Հրատարակած է նաեւ ԺԳ. դարու առակագիրը Վարդան Այգեկցու Աղուէսա – գիրքը, բովանդակալից մեկնաբանու – թեամբ :

Բակունց, չարժանկարային մարզին մէջ ալ բերած է իր նպաստը եւ Հայկֆիլմի համար գրած Սեւ թաթի տակ եւ Արեւի Ձաւակ ֆիլմերը: Գրած է «Ձանգեզուր»ը, որ համալսարար գրաքննիչներու կոմիէն մերժուած է: Բակունց ամէն ջանք կը թափէր, որ «Հայկինոյի գործունէու – թեան ծրագրի մէջ մտցուէր հայ ազատա – գրական պայքարի վաւերական ու հերո – սական գրուագները, որի համար չափա – զանց քննադատուեց գաղափարական դա – տախազների կողմից »:

Ի հարկէ, խորհրդային գրախտէն ներս ի՞նչպէս կարելի է ազատագրութեան մա – սին խօսիլ եւ արձագանգել նուիրական պա – տմունքի առարկայ գրուագները ...

Բակունցի գրական գործունէութիւնը կ'ընդհատուի Ազատ Խանճեանի սպանու – թենէն անմիջապէս վերջը, 1936ին: Կը դառնայ կասկածելի եւ կ'աքսորուի ան – յայտ ուղղութեամբ ...

Այսօր, Խորհ. Հայաստանի մէջ, բա – կունցագիտութիւնն ու բակունցափառա – բանութիւնը իւ պատուի են դարձած :

Ձանգեզուրի Լոր գիւղին մէջ, ուր ու – սուցիչ եղած է Բակունց, յուշաքանդակ մը կը զետեղեն իր ապրած տան քով, իսկ գիւղի Շամեայ գպրոցն ալ կը կոչեն Բա – կունցի անունով: Գորիսի մէջ ալ միջնա – կարգ գպրոցն ու փողոցներէն մէկը կրէ իր անունը :

1955ին, կը հրատարակեն Բակունցի « Երկեր »ու ժողովածուն : Բերանները աստիճանաբար աւելի լայն կը բացուէն եւ կը հրատարակուին Գ. Մահարիի, Ա – դամեանի եւ Գրիգորեանի կողմէ մեծա – գրութիւնները: Ամէնէն վերջինը՝ Սուրբն Աղաբաբեանի «Ակսել Բակունց»ը, 1959 – ին, որ ցարդ տեսնելու բախտը չենք ու – նեցած :

ԱՐԴԻ ԹՈՒՐՔԻԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՑԻԻ ՄԸ ԱԿՆՈՑՈՎ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՆՊԱԿԱՍ ԿԱՍԿԱԾՈՎ ԿԸ ՀՍԿԵՆ ԻՐԵՆՑ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

—o—

ԹՈՐՔԵՐԸ ՉԵՆ ՏԱՐԱԿՈՒՍԻՐ ՈՐ ՌՈՒՍԻԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ ԿԱՐՍԸ ԵՒ ԱՐՏԱՀԱՆԸ

★

Ամէն առտիճանի սպաներ, բանակի հը – րամանատարէն մինչեւ երրորդ տեղակա – լը, սահմանապահուն վրայ, կը չեչաեն ի – րենց մեռնելու որոշումը ,Ռուսերուն թիզ մը հող տալէ առաջ :

Սակայն ,մեռնելու այդ որոշումը յայտ – նելով, Թուրքերը կ'ըսեն , թէ չրջա – պատուած պիտի ըլլան նաեւ Ռուսերու դիակներով, եթէ պիտի մեռնին: Երկ – րորդ դաւաթ մը օղի խմելէ յետոյ ,Թուրք սպաները կը խօսին նոյնիսկ ազատագրե – լու մասին այն հինգ միլիոն Թուրքերը , որոնք այսօր կ'ապրին Ռ. Միութեան լու – ծին տակ :

Բազմաթիւ ազդերու հերոսապատում – ները բարդուած են կարսի անցքին սա – ռած զգաթներուն վրայ: Եւրոպան ու Ա – սիան նուաճած բանակներու մեծ մասը, պատմութեան թէ նախապատմական չըր – ջաններուն ,անցած են այս անցքէն : Ա – նոր Հիւսիս – Արեւելքը՝ Վրաստանի մէջ է կորին, Սթալինի ծննդավայրը, ստորո – տը այն լերան, ուր , աւելի հին յեղափո – խական մը, կրակ դողդոջ Պրոմեթեւս, չղթայուած էր Ամրաղդի կողմէ :

Դէպի Հիւսիս – արեւմուտք, Սեւ Ծո – վու արեւելեան ծայրամասերուն, կը գտ – նուի պատմական Կողքիսի ծովեզրը, ուր հինները փնտռեցին Ոդկեզեղմը, իսկ ռուս Արգոնաւորդներ քարիւղ գտան :

Թուրքիոյ հարաւ – արեւելեան կողմը կը գտնուի Արարատ լեռը (16·916 ոտք բարձր) , ուր հանդչեցաւ Նոյի Տապանը : Դարձեալ հարաւ – արեւելքը կը գտնուի Երեւանը, մայրաքաղաքը Խորհրդ· Հա – յաստանի, ուր վերջերս Ռուսերը վար ք – ոին ամերիկեան օդանաւ մը, իր 17 դին – ուորներով, որոնք մեռած կը նկատուին , թէեւ միայն վեց դիակներ վերադար – ձուած են :

Թրքական բանակը, գործածելով ամե – րիկեան հսկայ, ձիւն մաքրող մեքենայ մը, բացաւ 38 մղոն ճամբայ մը, կարսի եւ Շահնազարի միջեւ, մեզի փոխադրե – լու համար ռուսական սահմանը : Այսու – հանդերձ, վերջին 10·5 մղոնը սահնակով ճամբորդեցինք :

Ղըղըլչախչախի, դումարտակի կայանի մը մէջ թէյ խմելէ յետոյ, վերջապէս հա – սանք սահմանապահի թինիզ պահակա – նոցը: Բարձրացանք քարաչէն դիտարանի մը վրայ, եւ հեռադիտակով դիտեցինք ռուս պահակը, որ նոյնպէս մեզ կը դի – տէր հեռադիտակով, պողպատէ աշտա – րակի մը մէջ, քանի մը հարիւր եարտա հեռու :

Միակ երկաթուղին, որ ռուսական հո – ղէն Թրքականին կ'անցնի, Լենինականէն կարս կ'երթայ , անցնելով Թինիզէն: Ընդհանրապէս բեռնատար այս կառա – խումբը չարաթը երկու անգամ կուգայ , կանգ առնելով սահմանին վրայ, ուր կը փոխուին վայրաշարժը եւ պաշտօնէու – թիւնը: Երկու կողմէն, միշտ անպակաս ռազմատահութեամբ կը նային իրարու : Թուրք եւ ռուս ներկայացուցիչներ , եր – բեմն կը հանդիպին իրարու , փոխադար – ձաբար հետաքրքրութեան արժանի սահ – մանային հարցեր լուծելու համար: Ամէն պահականոց ունի իր «վերոթոգոլ»ի սրա – հը, եւ ժողովը կը դումարուի, առաջարկ բերողին կողմը: Հիւրընկալ հրամանա – տարը միշտ կը հրամցնէ վօտկա կամ գոնեաք :

Բաւական դժուար էր հասնիլ Թինիզի պահականոցը, սակայն, չատ աւելի դիւ – րին՝ քան միւս պահականոցներուն հաս – նելը: Ոմանք այնքան մեկուսացած են , որ ձմրան ընթացքին, սահնակով իսկ հա – դիւ չարաթը երկու – երեք անգամ կարելի է երթալ անոնց :

Երիտասարդ դնդապետ Հասան, որ տղերքս զբոսղին ընկերացաւ, իրրեւ Թարգման, Գ. բանակին կոմիկ , բա – ցատրեց բանակին դիրքերը եւ ամ – րութիւնները, մինչ կը մօտենայինք սահ – մանին: Կարսի բարձրաւանդակը, որ մը – գոն մը բարձր է, կը խաչաձեւուի լեռնե – րով , որոնցմէ ոմանք երկու մղոն բարձր են: Ներսուրբոտ եւ դժուարին չրջան մըն է, սակայն, բնականօրէն պաշտպանուե – լիք սահման մը չէ: Ամերիկացի հրամա – նատարներ, որոնք Գերմանիոյ մէջ հրա – սայլային մրցութիւններ վարած են, վեր – ջին պատերազմին, կ'ըսեն, թէ չրջանը յարմար է հրասայլի պատերազմի :

Սակայն ,լեռներու կիրճերուն մէջ հաս – տատուած թնդանօթներ կը տիրեն հո – վիտներուն եւ բոլոր անցքերուն: Նաեւ, ճամբաները ականներով լեցուն են, եւ պայթուցիկներ կապուած են կամուրջնե – րու, որոնք անմիջապէս օդը պիտի հան – ուին, եթէ ռուսական թանկերը սահմանը անցնին: Բոլոր զինուորական մրցութիննե – րը, չոկատէն մինչեւ դումարտակ եւ զօ – րաբաժին , ունին նախասահմանուած դիրքեր, եւ անմիջապէս պիտի հասնին անոնց, եթէ յարձակում մը տեղի ունե – նայ: Ամբողջ չրջանին մէջ, ռազմական տական դիրքերու վրայ կան ռազմանիւթի մթերանոցներ :

Ամբողջ ճամբուն վրայ տեսանք ամե – րիկեան «Լէօ» երկուքուկէս թօննոց բեռ – նատար կառքեր, եւ չատ մը ամերիկեան մ' 47 հրասայլեր, 90 միլիմեթրնոց թնդ – անօթներով: Սարըղամըշի չուրջ մար – գուղ լեռնային հեռեւակազօրքը կը զոր – ծածէր ամերիկեան զահուկներ եւ ձիւնի կօշիկներ: Ամերիկեան հրացաններ կային զօրանոցներու մէջ, եւ ամէն ինչ կրնար մաքրութեան քննութիւն մը անցընել յա – ջողութեամբ: Սակայն, չատ մաքուր են դէնքերը, կ'ըսեն ամերիկացի սպաներ, ո – րովհետեւ լաւ է իւղի թեթեւ խաւ մը պահել հրացաններու վրայ ,դանոնք պահ – պանելու համար ժանգէն :

Թուրք զինուորը իր ծառայութեան ա – ռաջին տարին, ամսական կը ստանայ 31 դրուշ (43·4 սենթ) եւ 62 դրուշ՝ երկրորդ տարին:

Բանակէն կը ստանայ սակայն իր բոլոր նիւթերը, նաեւ որոշ չափով սիկարէթ : Նորակոչ զինուորները, իրրեւ հայրենա – իր կան պարտականութիւն կը կատարեն իրենց ծառայութիւնը, առանց դանգա – տելու:

Աւելի դժուար է ամուսնացած սպանե – րու եւ ոչ – մնայուն սպաներու կացու – թիւնը, կանոնաւոր բանակին մէջ: Գն – դապետ մը, որ ամուսնացած է եւ զա – ւակ մը ունի, կ'ըսէ , թէ իր ամենամն է 570 թրք· ոսկի եւ աւելի՝ 110 ոսկի անոն – դեղէնի համար (75·55 տոլար ընդամէ – նը) , որմէն 250 ոսկի կը վճարէ տան վարձքի համար: Պետական նոր պիւտճէն թերեւս յաւելում մը կը նախատեսէ սպա – նելու ռոճիկին վրայ :

Կառավարիչ Տաճատուր եւ Թուրք հրա – մանատար մը, տղերս զբոսղը տարին կարսի մէկ բարձր ամրութեան վրայ , բերդ մը, որ չինուած է 16րդ դարուն , Սուլթան Մուրատի կողմէ : Անոնք ցոյց տուին՝ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր ներխուժման ճամբաները եւ ռազմավայ – րերը, ուր աւելի արիւն հոսած էր քան Սուրբ Հողերու վրայ: Թուրքերը կ'ըսեն, թէ միայն կարսի մէջ , 27 պատերազմ – ներ մղած են Ռուսերուն դէմ :

Բերդէն հաղիւ կը տեսնուէր քաղաքը, որ ծածկուած էր ցած ամպերու տակ , ջուրի տակ մնացած քաղաքի մը նման, որուն մինարէները միայն բարձր կը մնային :

Կարս երբեմն եղած է մայրաքաղաքը հայկական անկախ իշխանութեան մը , դրաւուած եւ քանդուած է 11րդ դարուն ,

Լ. Մկրտիչեանի այս դիրքը, ինչ խօսք, որ թանկագին առաջնորդ մըն է Բակունցի գրականութիւնը լայնօրէն ուսումնա – սիրելու համար :

Ժամանակակից ռուս համայնավար քն – նադատներէն կորնելի Չելչինսկին, իրա – ւունք ունի ըսելու .—

« Քննելով Բակունցի երկերը, մենք , կարծես, նորից ենք զգում այն հոգի բոյ – րը, որ անուշեց նրա տաղանդը եւ ար – ուեստի մարդկանց հանդէպ տածած նրա սէրը, այն ամէնը, ինչով ապրում էր նա: Շնորհակալութիւն քեզ այս ամէնի հա – մար Ակսել Բակունց, իմ տաղանդաւոր ժամանակակից »:

ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

---

(1) Հեղինակ Լ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ, գլանա – տիպ (միմէոկրաֆիկ) հրատարակութիւն, ԽՍՀՄ-ի Ուսումն. Ինստիտուտ, Միւ – նիխ, 1959:

ՀՈՒՇ

Ջ.

Իրիկուն եղավ... Կամաց կամաց ամ – պոցը դադրեցավ, աղոտ խաւ իսկ խառնվեցավ ամ – պարին, եւ ամէն ինչ ընկղմեցաւ խաւարի մեջ։ Լուռ էր ամէն կողմ, միայն ոտնաձայներ կը լսուէին ամայի փողոցներուն մեջ, ուր հազիւ թէ կայծակ մը կը փայլատակէր ամպերուն միջեն, շուտ մը մարելու համար։

Հոս, տան մը առջեւ, ձիեր կային կառքերու առջեւ, որոնց կողքերուն վրայ ոսկեգիր տառերով գրուած էր Մ. Ա. Բաղրատունի։

Ներսը, ընդարձակ սրահի մը մէջ, ուր կը վառէին մեծ ջահեր, հարիւրաւոր հիւրեր կը պարէին։ Ամէն կողմ ծաղիկներ, ամէն կողմ ոսկի եւ արծաթ։ Ամէն կողմ ուրախութիւն

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Համազգային Ընկերութեան պարբերա – կան դասախօսութիւնը այս Շաբաթ , Յունիս վեց , երեկոյեան ժամը 9ին , Մը – չակոյեի տան մէջ (17 Ռիւ Պլէօ) :

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ
ԴԱՍԱԽՕՍ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ ՊՈՐԻՍ ՓԱՄԹԵՐՆԱՔ՝ (*Նո – պելեան մրցանակ*) :

Մարդը , բանաստեղծը եւ իր վէպը՝ «ՏՐ· ԺԻՎԱԿՕ» :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Տէսինի Նոր Սերուն – դի կողմէ :

Շաբաթ , Յունիս 6 , ժամը 9ին , Սալ տէ Ֆէթ տը լա Մէրի , Տէսին :

Նուագախումբ՝

RUDY MISSOL

Հայերէն երգեր՝ ԺՕ ՊՕՂՈՍԵԱՆ :

COTILLONS-BAR-BUFFET

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆՆԵՏԻԿ

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԽՈՒՄԲ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ *Շաբաթ , Օգոստոս* 8 ,
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ *Երկուշաբթի , Օգոստոս* 18 :

Պայմաններուն համար դիմել՝

Պ· ՖԷՐՏԻ ԱՊԱՃԵԱՆ

293, Ave. St.-Ju ier, Marseille 12· - Tel. 4879-75

×

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ , ՎԵՆՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԳԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8 :
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31 :

Ձամբորդներու թիւը սահմանափակ է :
Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :

Պայմաններու համար դիմել՝

Պ· ՁՊՈՒԿՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56 31

Պ· ԹԱՐՈՆ՝

58, Bd. Serrurier, Paris 19 - métro Pré-St-Gervais

Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ՝

11, Ave. Béranger, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Պուլվար Օտտոյի Ս· Յա – կոբ եկեղեցւոյ կրօն· Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի յատարա պա – տարագի ժամը 10·30ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի վաստակաւոր ուսուցիչ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ մահ – ուան քառասունքին առթիւ :

Եւ նոյնպէս Թաղիս մէջ պաշտօնավա – րած քահանայ հայրերու Տէր Մեսրոպ ֆինյ· Աւէտեանի , Տէր Բարգէն ֆինյ· Ա – լաճեանի , Տէր Գալուստ ֆինյ· Մովսէս – եանի , Տէր Շահէն ֆինյ· Աբէլեանի : Եւ Թաղիս վաստակաւոր եկեղեցականն ու դպ – րոցականն ազգայիններու Բարսեղ Հայրա – պետեանի , Տիգրան Ստեփանեանի , Բար – սեղ Փիլիկեանի , Պօղոս եւ Յակոբ Պալ – եանի , Նշան Փափազեանի , Միքայէլ Կուլեանի եւ համայն Թաղիս հին եւ նոր ննջեցեալոց հոգւոյն :

Կը հրաւիրուի Թաղիս բարեպաշտ հայ հասարակութիւնը :

×

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆԵՐՍԷՍ ՕՀԱՆԵԱՆԻ

Մահուան քառասունքին առթիւ , իր զաւակներուն եւ թոռներուն փափաքին համաձայն հոգեհանգստեան պաշտօն պի – տի կատարուի այս կիրակի առաւօտ , Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին մէջ: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշա – տակը յարգողները :

×

Այրի Տիկին Պերճ Զիլինկիրեան եւ զա – ւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Մայր եկեղե – ցին , իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր ողբացեալ ՊԵՐՃ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆԻ մահ – ուան 3րդ տարելիցին առթիւ : Կը հրա – ւիրուին ողբացեալին յիշատակը յար – գողները :

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱՃԻՆ

Ամառուան ամիսներուն համար վարձու – ևն երեք սենեակ , խոհանոց եւ տուղ , Ան – թիպի մէջ: Հրաշալի տեսարան , ծովէն երկու քիլոմեթր հեռու : Մանրամասնու – թեան համար դրել՝

M. GARABEDIAN
VILLA SAYAT NOVA, LA CONSTANCE
ANTIBES - A.M.

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ,

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Բացառիկ պատրաստութեամբ :
ԿԻՐԱԿԻ 14 ՅՈՒՆԻՍ

CASA D'ITALIA (Théâtre Verdi)

×

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը երեքին , Խրիմեան ազահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» կո – միտէի : Հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ· կոմիտէի :

Կը խօսի ընկերը Կ· ՄԵՀԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կ'երգեն Տիկին Շաէէ Գալայճեան , Տիկին Մուրատեան , Օր· Ա· Քէօսէեան , Նահապետեան քոյրեր :

Կ'արտասանեն Եր· Գրիգորեան , Զ· Մու – րատեան :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը ազատ է

×

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէին , մասնակցու – թեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Սիա – մանթօ» խումբին , Ֆ· կապ· Խաչին եւ Ազգային Միութեան :

Այս Շաբաթ , ժամը 20·30ին , Գ· թա – ղապետարանի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը խօսի ընկերը ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին , երգ , ար – տասանութիւն եւ մեներգ :

Խմբերգ , Նոր Սերունդի երգչախումբին կողմէ , ղեկավարութեամբ Պ· Աբրահամ – եանի :

Մուտքը ազատ է :

×

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին :

×

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Յունիս 7ին :

Ժամը 15·30ին , Րիւ Ժէյի սրահին մէջ , նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Եօթնեղ – բայեան ենթակոմիտէին եւ մասնակցու – թեամբ Կապոյտ Խաչի եւ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդին :

Կը նախագահէ Ընկ· Ս· ՍԻՍԼԵԱՆ :

Կը բանախօսէ ընկ· ԽԱԶԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին՝ տեղական կարող ուժերու կողմէ : Երգ , արտասանութիւն , խմբերգ Նոր Սերունդի երկսեռ երգչախումբին կողմէ :

Տոհմիկ պարեր կը պարէ Կապ· Խաչի պարախումբը : Անոյշ օրէրէթը մինչնարա – բին :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Համազգային Մշակութային Միութիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տիկին Ժանին Թաշճեանի եւ ընտանիքին ողբացեալ Շաւարշ Թաշճեանի մահուան առթիւ :

Այս տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսա – կի ընծայակատարութեամբ ստացած է հե – տեւեալ նուէրները .— Պ· Պ· Արամ Թէր – զիպաշեան երկու հազար Ֆրանք , Թ· Գըլըճեան երեք հազար , Օ· Հրաչեան , Կ· Փօլատեան , Վ· Պանտիկեան հազարական Ֆրանք , Սեպուհ Միլոռնեան երկու հա – զար :

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Զղըրեան , իրենց սիրելի զաւակներուն՝ Մկրտիչի եւ Գայանէի անմոռանալի յիշատակին տասը հազար Ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան , հինգ հազար Ֆրանք Կապոյտ Խա – չին , հինգ հազար Ֆրանք Կարմիր Խա – չին (ստանալ «Յառաջ»էն) եւ հազար Ֆրանք «Յառաջ»ին :

×

Տիկին Հեղինէ Երեմեան փոխան հո – գեհանգիստի իր ամուսնոյն Լեւոն Երեմ – եանի , Օննիկ Երեմեանի եւ ներոջ՝ Ով – սաննա Երեմեանի յիշատակին , 4000 Ֆր· կը նուիրէ Աղքատախնամին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՆՈՒԻՐ

Տիկին Փարիս Կարապետեան հազարա – կան Ֆրանք կը նուիրէ Կարմիր եւ Կա – պոյտ Խաչերուն : (Ստանալ Յառաջէն) :

Սամուէլ – Մուրատեան Վարժարանի Աշակերտաց Ծնողքներու եւ Մուրատ–Ռափայէլեան Ն· Ա· Միութեանց միացեալ կազմակերպութեամբ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾԱՌԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ԺԱՄԸ 16ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20 ԷՆ ԵՏՔ

... ՈՒՐԱՀ, ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ...

ՏԷՏԷՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

իր ամբողջական կազմով

Փարիզի մէջ առաջին անգամ

ԱՆՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

հեղինակ–երգիչ

ԵՐԳ, ԽՄԲԱԿԱՆ ՊԱՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
« Շիշ էֆլապ »
ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Անձնպատ օդի պարագային , հանդէսը տեղի կ'ունենայ ներքին սրահներու մէջ

26, RUE TROYON, SÈVRES — MÉTRO : PONT DE SÈVRES

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
Ա· ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ
ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

ՄՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

SALLE PAUL FARALICQ
21. Rue Yves Toudic, Paris - Métro République

Երկուշաբթի , Յունիս 8 , ժամը ութը 20·45ին :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզահայ թատ – րոնի լաւագոյն արուեստագէտներուն :

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

կը ներկայացնէ եւ կը խաղայ

Բեմադրութիւն Տիկ· ԱՆՆԱ ԲՈՒԴԱՂԵԱՆի

Կը մասնակցին .— Քնար Ազնաւուր , Բերկրուհի Դաւիթեան , Նոյեմի Շահին – եան եւ Հայկուհի Խտշեան , Տրդատ Նշանեան , Նուրհան Մարգարեան , Ս· Սուրէնեան , Ն· Պշտիկեան , Օ· Սարաֆ – եան , եւ Արտաշէս Գմբէթեան :

Մուտքի գիները՝ սովորական :

Դիմել՝ Էր· Բալուեան գրատունը , 43 , Րիւ Րիշէ , Փարիզ :

ԱՂՓԱՏԱԽՆԱՄԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ
ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի , Յունիս 21 , ժամը 15էն – 22

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ , ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ճոխ պիւֆէ , մատչելի գիներով , ա – ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ էֆ – պապ» :

Մուտք 100 ֆրանք
ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

200 հոգիանոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես – *ուած է կէսօրին , անձ գլուխ 800 Ֆրանք ճաշ եւ մուտք : Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել : (Դիմել Աղքատա – խնամի գրասենեակը , 32 Րիւ տը Թրէ – վիզ , հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73) :*

ԾԱՆՕԹ .— Նոգեկառք առնել կարելի նորէն մինչեւ Անկէն : Անցնիլ կամրջակը եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ Կրօլէ կայանը : Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ 10·45 , 11·13 , 11·35 , 12·5 , 13·33 , 13·54 , 14 , 14·30 : Վերադարձ·— 19·21 , 19·30 , 19·51 , 20·09 , 20·51 , 21·14 , 22·16 : Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին :

ՓԱՐԻԶԻ Ս· ՅՈՎՀ· ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի առաւօտ յատարա Ս· պա – տարագի կաթ· Պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ծայրագոյն վարդապետի աստիճան պիտի տայ նոր ձեռնադրուած՝

ԲԱՐԳԷՆ ԵՊԻՍԿ· ԱՊԱՏԵԱՆԻՆ

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի :

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՉ. ԵԿԵՂԵՑԻ

20, RUE JEMMAPES
ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Պաշտամունք՝ այս կի – րակի , Սէն Ժերոմ՝ ժամը 9·30ին , Րիւ Ժէմաբ , Մարսէյլ՝ ժամը 10·45ին :

Կը քարոզէ՝ Վեր· Յ· ՀԵԼՎԱՃԵԱՆ :

Նիւթ՝ «Քրիստոս ամէն բանի մէջ նա – խապատիւ » :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ
ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Փարիզի եկեղեցւոյ Պանեէօ – Քաշանի դպրոցի ամավերջի հանդէսը՝ Յունիս 7ին , կիրակի օր ժամը երեքին , Քաշանի Թաղապետարանի Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Հովանաւորութեամբ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի

Կը նախագահէ Պ· Լեւոն Տօնիկեան

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսիլիոյ Թոքատի Հայր· Միութեան առժամեայ վարչու – թեան կողմէ : Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ Պոմոնի Թրուալիւֆի պարտէզին մէջ :

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայու – թեամբ Պ· Մկրեանի , նախագահութեամբ Պ· Ալպաղի :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՑԱՏԵՏՐ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ .— Հ· Յ· Դ· «Վարդան» ենթակոմիտէն ամիսդարեայ ժողովի կը հրաւիրէ չորքի բոլոր ընկեր – ները : Այս Շաբաթ ժամը 21ին : Առնու – վիլի ծանօթ հաւաքատեղին : Բոլորին ներ – կայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան ընդհանուր ժողովը այս կիրակի , Պար տիւ Կլօզ , առաւօտեան ժամը 9ին : Նիւթական ու բարոյական դեկու – ցում եւ վարչութեան ընտրութիւն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· կապ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւ – ղի գաշտապարահանդէսը որ տեղի պիտի ունենայ Յուլիս հինգին :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 6 ՅՈՒՆԻՍ SAMEDI 6 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8411 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4312

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ԱՊՐԱՆՔ

Կրկնենք անգամ մը եւս, որ համայնավարական պաղպաղաբանութիւնը ըստ էութեան հակակրօնական է եւ անաստուածեան :

Ահա՛ թէ ինչ կը գրէր Ամէն. Գարեգին Պատրիարք «Աշխարհի լոյսն ի Հայս»ի Ա. հատորի «Ներածական – Յառաջաբան»ին մէջ.

« Կրօնքը ափիոն է»,— կը պատգամէ Լենինեան ժխտումնասէր նոր վարդապետութիւնը: Բայց դարավերջիկ այս ուսուցումն իսկ «ափիոն» մըն է, թմրեցուցիչ մ'իրական, ընկերային հաղցրաւեցիի մը մէջ լուծուած, որ շատ հեշտութեամբ կը ներարկուի Տեսիլի եւ Գադափարականի բարձր ու ազնուական քրոջիչներէն զուրկ տկար միտքերուն եւ հոգիներուն »:

Խորհրդային դրախտին մէջ կը կիրարկուի «երկու չափ երկու կչէռ»ի սկզբունքը :

Կրօնքը երկրէն ներս կը հալածուի եւ եկեղեցիները կը փակուին: Զեկիստները էջմիածնի մայր տաճարին մէջ երգող դպիրներու անունները կ'արձանագրեն՝ սարսափի տակ պահելով զանոնք: Երեւանի միլիոն բնակչութեան համար երեք վոլքի եկեղեցիներ միայն ձգած են՝ քանի մը քահանաներով :

Կրօնական կնունք, պսակ եւ յուղարկաւորութիւն ժամանակավրէպ կը համարուին Հայաստանի մէջ :

Էջմիածնի հոգեւոր Գերագոյն Խորհուրդի անդամներուն ալգամ կը զլացուի թաղուիլ եկեղեցական արարողութեամբ: Փաստերը թարմ են դեռ եւ չեն մոռցուած: Ակադեմիկոս Ստեփան Մալխասեանցի եւ վարպետ Աւետիք Իսահակեանի յուղարկաւորութիւնը կատարուած է աչխարհական – քաղաքային կարգով, ի մեծ դայթակղութիւն ... Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Հայաստանի հաւատացեալ ժողովուրդին եւ հանդուցեալներու ընտանեկան պարագաներուն :

Վեհ. Վազգէն Ա. բարեմտօրէն կը հաւատայ եւ կ'ուզէ հաւատացնել թէ «Մայր Աթոռի վերակենդանութիւնը եւ վերաշինութիւնը պայմանաւորող մէկ ուրիշ կարեւոր ազդակ կը հանդիսանայ կրօնական կեանքի նկատմամբ մեր Հայրենի Պետութեան լայնախոհ եւ բարեացակամ վերաբերմունքը, որ կ'արտայայտուի իրաւական եւ գործնական ձեւերով, որով մեր եկեղեցական կեանքը, յատկապէս Մայր Աթոռը, հեղհեղուկ, քայլ առ քայլ կը վերաշինուի, կը կազմակերպուի եւ կը ծաղկի » (Էջմիածին, Հոկտեմբեր – Նոյեմբեր 1958, էջ 12):

Երանի՛ հաւատացողաց :

Գործը կը ժխտէ դժբախտաբար խօսքը: Էջմիածինը՝ «պաշտօնական ամսագիրը հայրապետական Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի», կը հրատարակուի սփիւռքի Հայութեան համար: Երկրին մէջ զայն կարդացողները չկան :

«Արտածելի ապրանք» է, ինչպէս կրօնքը, ինչպէս Հայաստանեայց առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, ինչպէս Սահմանադրութիւնը, զոր Էջմիածին կ'ուզէ պարտադրել արտասահմանի հայ գաղութներուն :

Խորհրդային իշխանութեանց արտաքին քաղաքականութեան մաս կը կազմէ կրօնքի, եկեղեցիի եւ Մայր Աթոռի չհաղորդծումը՝ յօգուտ իրենց պրոպագանտին :

Այս նպատակին համար անոնք կ'օգտագործեն «կաթողիկոսական նուիրակ »ները: Անոնցմով կ'ողողեն սփիւռքի թեմերը եւ կը յաւերժացնեն անոնց պաշտօնները: Մինչդեռ «նուիրակ»ը մասնաւոր առաքելութիւն մը պէտք է ունենայ, սահմանափակ պայմանաժամով :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԵՂՔԱՅԼԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐ

★

Արտաքին նախարարները կը չարունակեն զննփակ նիստեր գումարել, բայց յաջողութեան ոչ մէկ նշան կը տեսնուի ցարդ :

Կը կարծուէր թէ անելը վերջնական է եւ Արեւմտեանները իրենց առաջարկները ապառած են, բայց առջի օր յայտարար – ուեցաւ թէ նոր եւ նախորդներէն աւելի վճռական առաջարկներ ներկայացուած են Արեւմուտքի կողմէ : Հերթերի բնակարանին մէջ դումարուող դաշնի նիստի մը ընտացքին կրոմիքոյի յանձնուած է յուշագիր մը :

Համաձայն այս յուշագրին՝ Արեւմտեան Պերլինի իրենց իրաւունքները կը պահեն : Զորս մեծերը հատարակաց յայտարարութեամբ մը քարոզչութիւնն ու խափանարարական աչխատանքները պիտի արգիլեն՝ փոխադարձ դեռնի վրայ : Արեւելեան թէ Արեւմտեան Գերմանացիները պիտի ղբաղին Արեւմտեան Պերլին մուտքի եւ ելքի գործերով՝ ինչ որ Արեւելեան Գերմանիոյ որոշ իրաւասութիւններ կուտայ :

Այս համաձայնութիւնները ի գործու պիտի մնան մինչեւ Գերմանիոյ վերամիացումը :

Կրոմիքոյի եղած առաջարկներուն մաս կը կազմէ նաեւ չորս մեծերու եւ երկու Գերմանիաներու մասնակցութեամբ խառնըն յանձնախումբի մը կազմութիւնը՝ վէճերն ու տարակարծութիւնները հարթելու եւ Պերլինի նրբանցքին մէջ քարոզչական աչխատանքներուն հսկելու համար :

Առ այժմ մամուլին ծանօթ կէտերը առնոք են եւ պաշտօնական շրջանակներու կարծիքը այն է թէ Կրոմիքօ, իր կարգին, վճռական առաջարկներ պիտի ընէ եւ վերջապէս դրական դիրք մը պիտի որդեգրէ կողմերու մերձեցումը դիւրացնելու համար :

Այս կարծիքը հող չունի առ այժմ առնուազն աստեն՝ երբ Մ. Միութեան Արտաքին նախարարը առաջարկեց որ հրապարակային նիստ մը գումարուի : Հաւանական է՝ որ կարեւոր յայտարարութիւններ ընէ այս նիստին ընթացքին, քանի որ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի Արտաքին նախարարները ընդունեցան Կրոմիքոյի առաջարկը :

ԼԱՈՍԻ ՀԱՐՑ՝ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

Անկախ զաղանի եւ հրապարակային ընդհանուր նիստերէ՝ Արտաքին նախարարները ղբեթէ ամէն օր առանձին հանդիպումներ կ'ունենան իրարու հետ : Անպաչտօն կամ կիսապաչտօնական այդ խօսակցութեանց ընթացքին կարեւոր հարցեր սեղան կը ղրուին եւ, թերեւս, աւելի դիւրին կը լուծուին ... :

Վերջերս Կրոմիքօ – Սելվին Լոյտ աւելի քան վեց ժամուան խօսակցութեան մը ընթացքին, խորհրդային Արտաքին նախարարը իր կառավարութեան մէկ առաջարկը ներկայացուց Սելվին Լոյտի .—Մ. Միութիւնը Անգլիան կը հրաւիրէ իրեն միանալ՝ որպէսզի Լաոսի արքայական կառավարութեան միասնարար առաջարկեն ընդունիլ միջազգային յանձնախումբին հրաւէրը :

Համայնավար երկիրները կը յայտարարեն թէ բուռն բախումներ եղած են Լաոսի մէջ, արքայական ուժերու եւ ընդդիմադիրներու միջեւ . անոնք կը հաստատեն նաեւ որ արքայական կառավարութիւնը 1954ի ժինեվրայի համաձայնութիւնները չի յարգեր : Եթէ այսպէս չարունակուի, սպառնայ Կրոմիքօ, Հնդկաչինի մէջ խաղաղութիւնը պիտի վտանգուի : Հետեւաբար, միջազգային յանձնախումբ մը պէտք է ղրկել՝ որ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրէ կացութիւնը :

Անգլիոյ Արտ. նախարարը խոստացած է հարցը ուսումնասիրել : Ուրբաթ իրիկուն՝ Կրոմիքօ եւ Սելվին Լոյտ նոր հանդիպում մը պիտի ունենային, Լաոսի խնդիրը աւելի մանրամասնօրէն քննելու համար :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

ՏՐՊՐԷ ԿԸ ՃՇԴԷ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

●

Վարչապետ Տըպրէ Հինդչաբթի օր, երկար ճառով մը պարզեց կառավարութեան ներկայ եւ ապագայ քաղաքականութիւնը :

Ալժերիոյ մասին խօսելով, Տըպրէ ճըշդեց թէ կը չարունակուի Զօր. Տը Կոլի քաղաքականութիւնը եւ «ինչ որ կը պատրաստուի՝ վաղուան Ալժերիան եւ Ֆրանսան է, միացած լաւագոյն եւ հաստատ կայ ճակատագրի մը համար »:

Տըպրէի յայտարարութիւնները չատ յստակ են: Որեւէ պատրանք չի մնար Ալժ. Ազատ. Ճակատի դեկավարներուն կամ զանոնք պաչտպանողներուն համար որ պայմանաւորէ նաեւ Ալժերիոյ քաղաքական ապագան :

Անդրադառնալով Ֆրանսայի ներկայութեան օրինաւորութեան Ալժերիոյ մէջ, Տըպրէ չէչտեց .— « Ֆրանսական օրէնքը նաւորութիւնը դիմաւոր հարցն է Ալժերիոյ մէջ: Եթէ Ֆրանսան իշխանութիւնը վարելու իրաւունքն ունի այսօր, այդ՝ նախ իր անցեալին կապակցութեամբ է, ինչ է որ տուած է Ալժերիացիներուն պետութեան մը եւ ազգի մը պատկանելու պատճառով » :

Ալժերիոյ վերելքին համար Տըպրէ կուտայ նաեւ բացուած վարկերուն քանակութիւնը — 1959ին՝ հարիւր միլիառ, 1960ին 120 միլիառ, 1961ին 150 միլիառ, եւ կ'աւելցնէ .— « Կը տեսնուի թէ ինչ ոստում մը պիտի կատարէ Ալժերիան՝ մահմետական աչխարհի միակ երկիրը որ միաժամանակ կը հասնի իր տնտեսութեան բարգաւաճման, ընկերային բարեփոխման եւ քաղաքական ժողովրդավարութեան » :

—o—

ԱՏԼՆԱՒՒՐԸ ՎԱՐՁԱՊԵՏ ԿԸ ՄՆԱՅ

★

Արեւմտեան Եւրոպայի մամուլի դատողութիւնը հաղորդեց թէ Ատլնաւուրը եւս առած է իր թեկնածութիւնը Հանրապետութեան նախագահի աթոռին :

Ծանօթ է որ վերջերս Ատլնաւուրը թեկնածու էր Դաչնակցային Հանրապետութեան նախագահութեան եւ իր ընտրութիւնը կասկած չէր վերցներ : Սակայն քաղաքական շրջանակներու մէջ բաւական տարակարծութիւններ ծագեցան իր յաջորդին մասին :

Ատլնաւուրը կ'ուզէր որ երբ ինք նախագահ ըլլայ, վարչապետութիւնը յանձնուի եզմտական նախարար՝ Ժոանց Էցելի, մինչ խորհրդարանին քրիստոնեայ — ժողովրդավար խմբակցութեան մեծամասնութիւնը դէմ էր Էցելի եւ կ'ուզէր վարչապետ ընտրել անհեսական նախարար՝ Լուսվիկ Էռհարտ :

Այս ձեւով Ատլնաւուրը վարչապետ կը մնայ եւ Էցել թեկնածու՝ Հանրապետութեան նախագահութեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԵՇՏԱՅԷՆ կը հաղորդեն թէ Խրուչչեւ Թիրանայէն ուղղակի դացած է Հունգարիա, ուր պիտի մնայ երկու օր : Հունգար կառավարութեան ներկայացուցիչները՝ պինգը դիմաւորած են օդակայանին մէջ :

ԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը ընդունած է վեց միլիոն տոլար վճարել նյինեռու զոհերուն ընտանիքներուն (Հրեաներու) :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հանրապետութեան Նախագահ Տը Կոլ նոր չրջապտոյտի մը ելաւ. դնպի Օվեռնիա :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ 18 հոգինոց պատուիրակութիւն մը երկուչաբթի օր պիտի երթայ Մոսկուա՝ Վարչապետ Կրոթվոլի եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Խլզրիխթի դլխաւորութեամբ :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ առժամեայ «կառավարութեան» դեկավար Ֆերհաթ Ապպաս չարաթ օր Գահիրէէն պիտի մեկնի Եւկոսլաւիա, մասնչալ Թիթոյի հրաւէրով պաչտօնական այցելութիւն մը տալու համար. պիտի տեսնուի Թիթոյի եւ Եւկոսլաւ այլ դեկավարներու հետ :

ԱՏԼԱՆՏեԱՆ ՈՒԽՏԻ Ընկերակցութեան փոխ նախագահ զօր. Քարփանթիէ յայտարարեց թէ Ալժերիոյ մէջ ապստամբութեան դէմ կռուելով, Ֆրանսա կը պայքարի համայնավարութեան դէմ :

ՓՐՈՖ. ԺԱՆ ՏՐԼԻ, մեծ մասնագէտ մտային եւ ղպային հիւանդութեանց Ֆրանսական Ակադեմիայի անդամ ընտրուեցաւ հինդչաբթի օր : Ծնած 1907ին, Տրլի ունի բացի դիտական եւ բժչկական աչխատութիւններէ, վէպեր եւ դրական քննադատութիւններ : Ուսումնասիրութիւններ ունի Ժիտի եւ Փրուսթի մասին : Տրլի ընտրուեցաւ Ժորժ Լըքոնթի աթոռին, 21 ձայնով, առաջին քուէարկութեամբ :

ՊԻՏՐՈՒԹԻՆ կը հաղորդեն թէ լիբանանեան կառավարութիւնը եւ Այ – Փի – Սիճ (Իրաքի Քարիւղի Ընկերութիւն) համաձայնութեան եկած են : Բաչխա քարամէ, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին տուաւ հետեւեալ մանրամասնութիւնները : Այ – Փի · Սիճ 11 միլիոն լիբանան ոսկի պիտի տայ, տարեկան Լիբանանի պետական գանձին եւ 35·000 անգ· ոսկի այն չրջաններու թաղապետութեանց ուր ընկերութիւնը չինութիւններ ըրած է : Յարդ Լիբանանի կը վճարուէր տարեկան 3·250·000 լիբ· ոսկի :

ՊԱՂՏԱՏԷն կը հաղորդեն թէ Իրաք պիտի քաչուի սթերլինի չրջանէն : Քաղաք ընելով այս յայտարարութիւնը ըսաւ սակայն թէ բարեկամական կապերը պիտի պահուին Անգլիոյ հետ :

ՊԱՐՍԻՑ Շահը Թեհրան վերադարձաւ :

ԼԱՏԻՆ Ամերիկայի մէջ կացութիւնը միշտ ծանր է : Միջադէպեր եւ հրդեհներ պատահած են էքուաթորի մէջ : Պաչտպանութեան վիճակ յայտարարուած է : Փարագուէյի մէջ, նոյնպէս, ծանր դէպքեր տեղի ունեցած են : Համաձայն Լա Փռեճնա թերթին ուսանողական ցոյցի մը ընթացքին 4 հոգի սպաննուած են եւ 30 հոգի վիրաւորուած : Փերուի մէջ, դրամատան պաչտօնեաները որ վաթսուն օրէ դործադուլը կը չարունակեն, փորձեցին վերսկսիլ աչխատանքը, բայց յարձակումներու ենթարկուեցան :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Պերլինի քաղաքապետը՝ Վիլի Պռանտ Յունկա 11ին պիտի ընդունուի Զօր. Տը Կոլի կողմէ : Պռանտ նախապէս տեսակցած է Այզընհաուըրի եւ Մաքմիլլընի հետ :

ՎԱՒԱՆԷՆ (Սպանիա) կը հաղորդեն թէ սպանական ոստիկանութիւնը կարգ մը ձերբակալութիւններ ըրած է, ձախակողմեան ուսանողներու չրջանակներու մէջ :

ԱԻԵԼԻ ՈՒՇ Է

ՔԱՆ ԿԸ ԿԱՐԾԵՍ ԴՈՒՆ

Անցեալ ամառ, երբ արձակուրդի համար գացեր էի իր հանքային ջուրերով նշանաւոր քաղաք մը, հոն եկաւ բանաստեղծ Թափառականը: Ձինքը մօտէն չճանչցողներուն համար ըսեմ թէ իր գրչանունը արդարացնող մարդ մըն է, բոլոր մը տեղ մը հանդարտ նստիլ չի դիտեր: Եթէ ընելիք մը չունենայ, կը նստի կառք ու աննպատակ կը վարէ: Դժուար է ըսել թէ այդ մինակութեան պահերուն ի՞նչ կ'ընէ. բայց երբ քովը մէկը ըլլայ, անընդհատ կը խօսի հինէն նորէն, կ'երգէ, կամ՝ իր կամ իր սիրած բանաստեղծներէն ոտանաւորներ կ'արտասանէ: Իր անհանդարտ պահերէն մէկուն էր որ զիս առաւ տարաւ Վարդերու Պարտէզը: Շիտակն ըսե՛ լով այդ համբաւաւոր վարդերու պարտէզէն յուսախաբուեցայ. ամենահասարակ ու ամէնէն դիւրին աճող տեսակներէն հարիւրեակ մը թուփեր՝ երկու ծերունի պարտիզպաններու մշտական խնամքին ու հսկողութեան յանձնուած: Չկար թուփ մը որուն ծաղիկներուն բուրումը անցնող հովին թեւերով քթիդ հասնէր կամ զոյնը աչքիդէդ քեզ: Այսքանը՝ Վարդերու Պարտէզին ու իր պարունակած վարդերուն համար. բայց միւս մասերը, մանաւանդ այդ խաղաղ ու արեւշատ վայրին պատմութիւնը ինքնին յուզիչ է ու հետաքրքրական: Ան ժամանակին եղած է բնակավայրը հարուստի մը, որուն մէկ հատիկ զաւակը, Ջրախեղդ է եղած կալուածի երկու աւազաններէն մէկուն մէջ: Սրտաբեկ ծնողքը, ապարանքն ու ամբողջ կալուածը յատկացուցած են առանձնու թեան մէջ խոկալ ու աշխատիլ փափաքող մտաւորականներու, ու իրենք քաշուած հեռու տեղ մը՝ միաժամանակ յանձն առնելով կալուածի մատակարարման ու պահպանման բոլոր ծախքերը:

Կալուածը, ինչպէս ըսի, ունի երկու աւազաններ, անտառակ մը, լայնանիստ ու հին զօրանոցներու պէս ամուր հիմերով ընդարձակ տուն մը ու, բացատի մը կեդրոնը, խէժաբոյր մայրիներու խառնաղ չուքին տակ բարձրացող ցած պատուանդանի մը վրայ, լեցուն ու կլոր մարմարէ ժպտուն աղջնակի մը մարմարէ արձանը: Այնքան թարմ է ան, այնքան իրական ու կենդանի որ, ահա կ'ըսես պիտի իջնէ իր պատուանդանէն ու քալէ անտառի դով խորքը կամ աւազանը՝ որուն խաղաղ ու քիչ մը կանաչ ջուրերուն մէջ ան խեղդուած է սեւ օր մը...

Մոռցայ ըսելու թէ աւազաններէն մէկուն կեդրոնէն ցայտաղբիւր մը իր ջուրերը վեր կը նետէ ու արեւոտ օրերը մշտական ծիածան մը ունի իր վրայ կը լորցող. միւսը, որ համեմատաբար աւելի մեծ է ու խոր, ջրաշուշաններով լեցուն է: Ըսին իւիթի թէ այս վերջնոյն մէջ է տեղի ունեցած ողբերգութիւնը ու մութ աչքերով տեսայ ծաղիկներու գոյներուն ու չուշաններու լայն, ծփացող տերեւներուն մէջ: անբախտ աղջնակին կապարագոյն դէմքը...

Վայրը լեցուն է այցելուներով, լուսանկարչական գործիքներով ու ամէնազգի հետաքրքիրներով. ու, հակառակ այդ բոլորին, անսահման խաղաղութեամբ: Պատմութեան ողբերգականութիւնն է՞ պատճառը, թէ ոչ՝ ուրիշ ու ինծի անծանօթ պատճառ մը կայ, չգիտեմ, ամէն մարդ կը քալէ, կը խօսի ու կը չարժի հաղար զգուշութեամբ տեսակ մը երկիւղածութեամբ... կարծես մտահան չընելով թէ հոն, այդ դրախտանման վայրին մէջ, անժամանակ այցելած է մահը... Այցելած՝ ու սպաւոր ծնողք մը թողած իր ետին ու իր հետքին վրայ...

Դարատափի մը վրայ, դաբնեվարդե բու պատ մը կայ. ու անոր առջեւ ալ, ալ հնութեան ու քայքայումի նշաններ յայտնաբերող պատուանդանի մը վրայ՝ արոյրէ արեւի ժամացոյց մը: Մեծ հաւատք չունիմ այդ գործիքներուն վրայ, որոնք, բանի մը ծառայելէ աւելի, զարդարանք են կարծես, տեսակ մը անհրաժեշտութիւն՝ վայրին իրական ու լման պարտէզի երեւոյթ տալու՝ ինչպէս նոյն նպատակին կը ծառայեն օրինակի համար մականոլիաներու չուքին տակ դրուած երկու հովինոց նստարաններն ու ծառերու բուներուն ամրացուած թռչուններու մարդակերտ բոյները... Առարկութիւն չունիմ մեղուներու բզզոցին, ջուրերու [illegible] չուքերնին ցոլացնող անանուխնե-

ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒ ՀԱՅ ԱՐՁԷՔՆԵՐ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԼԱՄԴԱՐԵԱՆ

ԽՄԲ.— Պուքրէշի «Նոր կեանք»էն կ'ատատպեճ Մեսիա Էսկիճեանի շահեկան այս յօդուածը, արեւմտահայերէնի վերածելով.—

Հայ միջնադարեան բանաստեղծութեան վերջալոյսը ևնոր բանաստեղծութեան արշալոյսը նշուած է լուսեղէն դէմքով մը.— Յարութիւն Ալամդարեան, որ հայ գեղարուեստական նոր գրականութեան նախապատգամը կը հանդիսանայ:

Յարութիւն Ալամդարեան ապրած է այնպիսի ժամանակաշրջանի մը մէջ, երբ ընկերային տիրող դասակարգերն էին հոգեւորականութիւնը եւ ազնուականութիւնը, որոնք կը վարէին հայ հասարակութեան գործերը եւ, երբ անոնց կողքին կը բարձրանար հայ առեւտրականութիւնը, որ կը ձգտէր մասնակցիլ հասարակութեան գործերուն տնօրինման: Ալամդարեանն ալ հոգեւորական էր (նախ քահանայ, ապա՝ վարդապետ):

Ան ուսումնասիրած է հայ, ռուս, ինչպէս նաեւ արեւմտաեւրոպական մշակոյթը եւ դարձած՝ իր ժամանակի լաւագոյն մարդերէն մէկը:

Ալամդարեան ապրած եւ ստեղծագործած է Մոսկուայի, Ատրախանի, Թիֆլիսի, Հալբատի, Նոր Նախիջեւանի մէջ: Յայտնի չէ, թէ ե՛րբ սկսած է բանաստեղծութիւններ գրել: Իր մահէն վեց դար յետոյ՝ 1884ին, Պետերբուրգի մէջ հրատարակուած «Զափաբերականք» ժողովածուի թուակիր ամէնէն հին ոտանաւորը՝ «Նաղելւոյս դէմքն էր ճերմակ ու կարմիր ...», կը կրէ «12 Օգոստոս. 1821» թիւը: Ուստի կարելի է ենթադրել, որ Ալամդարեան սկսած է ստեղծագործել ծել 19րդ դարու քսանական թուականներուն սկիզբը: Անոր ստեղծագործական կեանքը երկար չէ տեւած եւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ բանաստեղծական չատ երկեր չէ յօրինած: Ինչպէս կ'երեւի «Զափաբերականք»էն, ան ունի ընդամէնը 32 բանաստեղծութիւններ: Բայց էականը քանակը չէ, այլ՝ որակը: Ալամդարեանի բանաստեղծութիւնը հայ դասական դրականութեան գոհարներէն է:

Այդ բանաստեղծութիւնները կարելի է բաժնել երկու մասի՝ պատմակրօնական եւ աշխարհիկ:

Պատմ.— կրօնականներէն գնահատենք «Տաղերգութիւն»ն որ «Տեսիլ»ը, որոնք գրուած են 1827ին՝ ռուս-պարսկական պատերազմի ընթացքին եւ կը հանդիսանան ժամանակակից հայ հասարակութիւնը խորապէս յուզող հարցին՝ Հայաստանի փրկութեան եւ վերածնման հրատապ խնդրին արձագանգը: «Տաղերգութիւն»ն ու «Տեսիլ»ը անկեղծ հայրենասէրին սրտէն բխած խօսքեր են, հայրենասիրական բանաստեղծութեան յաջող օրինակներ:

Ալամդարեան աշխարհիկ բանաստեղծութիւններուն մէջ կ'երգէ սէրը, վաղամեռ կինը, իր դժբախտ կեանքն ու միայնութիւնը, թռչունները, ծաղիկները եւն: Այդ բանաստեղծութիւններուն մէջ կայ կարօտի եւ տխրութեան հոգեբուխ, անկեղծ չեշտը:

Ալամդարեանի արտայայտած յոյզերուն մէջ կ'իշխէ սէրը: Սէրը մարդկային կեանքի իմաստն է: Սիրոյ պատճառած բերկրանքը ամէնէն նուիրական զգացումը մըն է մարդու հոգեկան աշխարհին մէջ: «Պարերդութիւն» բանաստեղծութեան մէջ Ալամդարեան կը յայտնէ թէ եթէ ոեւէ մէկը «զաչխարհ լի դանճուք» երեւ պարզեւէր՝ այնքան ուրախ չէր ըլլար, «որքան ի գալս առ կուսին»:

Ալամդարեանի համար Սիրոյ պէս «իր հզօր» զօրութիւն չունի աշխարհի մէջ:

Սիրոյ զգացումն ու անոր ձգտող ուժը «Դաւ երեւակայութեան» ոտանաւորին մէջ կը նմանցնէ չարք մը բնական երեւոյթներու:

Ինչպէ՞ս էր բանաստեղծին սիրոյ առարկան, պարկեշտ օրիորդ մը՝ մարդատեսիլ մարմնով, վայելուչ հասակով, հրաշակերտ, անզուգական իրանով, ոսկեփայլ մազերով, չքնաղ դէմքով, ազնիւ ղեղամման յօնքով, հոգեթաղ աչքերով, վարդաթոյր այտերով, անուշահամ, նուրբ շրթներով, սրտակէզ լեզուով, հրաբուխի ծոցով, բոցավառ ստինքով. մի այնպիսի դեղուհի, որու նմանը չկար «յոլորտս աշխարհի»:

Այդ դեղուհին Ալամդարեան կը համեմատէ պատմական եւ առասպելական դեղուհիներու՝ Յուդիթի, Սաթենիկի, Բերսարէի, Եսթերի, Հռաքէլի, Կղեոպատրայի հետ է կ'ըսէ թէ վերջինները «գիշեր» են, իսկ առաջինը՝ «տիւ աննման» («Դաւ երեւակայութեան»):

Ո՞վ էր այդ աննման դեղուհին. Մարգարիտ Արղանդիւլեանը: Վերջինիս սիրով վառուած բանաստեղծը գիշերը չէ քնացած, տխուր՝ անկողինը պառկած, տանջուած է, բայց առաւօտուն լսելով նաղելիին ձայնը՝ ցնծութեամբ կը համակուի («Անուրջք»):

Անպատմելի խինդ եւ հոգեմայլութիւն ունեցած է Ալամդարեան, երբ ամուսնացած է Մարգարիտի հետ: Այս ճշմարտութիւնը կենսաթրթիռ տողերով տըրուած է «Պարերդութիւն» բանաստեղծութեան մէջ:

Դժբախտաբար բանաստեղծը երկար չէ կարողացած վայելել կնոջ դեղը: Վաղաժամ մեռած է իր սիրելին՝ եւ ինք մնացած է վշտահար, երեք որբ աղջիկներով:

Ալամդարեան սրտի խոր կսկիծով կ'ողբայ այդ մեծ կորուստը, իր հոգին կը հալի ու կը մաշի («Կոծ»):

Բանաստեղծը հրաժեշտ ողջոյն կու տայ իր զաւակներուն եւ կ'երթայ փընտռել իր կորսնցուցածը («Ողջոյն հրաժեշտ զաւակաց իմոց»): Ալամդարեան կը խօսի իր որբերուն հետ եւ անոնք կը խնդրէն իրմէ որ չի «մորմոքի» ու հանդստանայ: Բայց բանաստեղծը երբեք չէ հանգստացած: Կնոջ մահը իր վրայ այնպիսի անջնջելի տպաւորութիւն ձգած է, որ ան ցմահ ապրած է տարաժամ դաղրած իր սիրոյ ողբերգութիւնը: Ինձ կը թուի թէ անխոխարինելի կենսընկերոջ կորուստն է մղած Ալամդարեանը՝ գրե լու: Այս կարծիքը կարելի է հաստատել անով, որ բանաստեղծի թուակիր ամէնէն հին՝ «Նաղելւոյս դէմքն էր ճերմակ ու կարմիր ...» բանաստեղծութիւնը գրուած է կնոջ մահէն յետոյ:

Այդ վշտի այլաբանական դրսեւորումն են «անթաղդ» սոխակի սիրոյ ողբերգութիւնը պատկերող բանաստեղծութիւնները, որոնց ամէնէն ուշագրաւն է «Վարդակորոյսը»: Առաւօտուն՝ սոխակը իր վարդը չգտնելով վշտաբեկ կը հեծէ:

Բանաստեղծը կ'արտայայտէ այն միտքը, թէ «անթաղդ» սիրահարին համար մահը քաղցր է եւ սիրոյ խիստ ցաւին «ո՛չ տեղ կայ, ո՛չ ճար»:

Ալամդարեան գրած է նաեւ անհատական բանաստեղծութիւններ, որոնց մէջ կ'երգէ իր տաւտպանքը: Այս տեսակէտէն արժէքաւոր են իր «Գարուն», «Կողկողանք առ խաչ Փրկչին», «Սաղմոս ԾԵ.» գործերը: կենսագրութենէն յայտնի է, որ Ալեմդարեան չատ տառապած է, հալածուած է ցարական պաշտօնեաներու կողմէ, Ի. Ֆ. Պասկեւիչի պահանջով աքսորուած է Հաղրատ: Հոն. Հաղրատի մէջ, 1831 Ապրիլ 27ին ան գրած է «Գարուն» բանաստեղծութիւնը, ուր բնութեան գարնանային գարթօնքին կը հակադրէ իր «անդարձ գերութիւն»ն ու կրած պղկանքները:

Ցարութիւն Ալամդարեան իր ստեղծագործութեան մէջ կ'արտայայտէ իր միտ ու արիւն դարձած մտքերն ու զգացումները: Ուստի, անոր բանաստեղծութիւնը ակնբախ է յուզանութեամբ, անկեղծութեամբ: Ալամդարեանի բանաստեղծութիւնէն ընթերցողին առջեւ կը յառնեն հայ միջնադարի վերջին բանաստեղծը՝ քրիստոնէական աշխարհայեացքով ու ըստեղծագործական հին մեթոտով, եւ նոր ժամանակի առաջին բանաստեղծը՝ մարդու միտքն ու հոգին կաչկանդող կրօնական աշխարհայեացքի կապանքներէն ազատուելու ձգտումով ու բանաստեղծական արուեստի նոր տարրերով:

Ըսի թէ հայ միջնադարի վերջին բանաստեղծին աշխարհայեացքը կրօնական է: Անոր զգաստիարով աշխարհը մարդու համար «թշնամի է անդութ», մարդը «հանրախորհուրդ» է, եւ

Սէրն և ձեռաց Արարչին
Սեղ մահացուացս է ձիր նոր:

Բանաստեղծը կը դիմէ «սուրբ» խաչին, Աստուծոյ, որպէսզի պաշտպանէն դինքը կեանքի «զարանները»ու դէմ, իր որբ աղջիկները կը կամենայ յանձնել «Հօր հանման սրբոց, Փրկչին Քրիստոսի» եւն.—

Ըսի նաեւ, որ իր բանաստեղծական արուեստը ստեղծագործական հին մեթոտն է, որուն յատկութիւններէն են՝ սիրու հին նմանութիւնը հրեշտակի հետ, բարձր, փքուն մակդիրները, աստուծոյ, սիրամօր, «սուրբ» խաչի պատկերումներ եւն.:

Նոր ժամանակի առաջին բանաստեղծը քրիստոնէական աշխարհայեացքի չղթաներէն ազատուելու բուռն ձգտում մը ունի: Այդ ձգտումը յատակ է.— Ի հակասութիւն քրիստոնէական դաղափարախոսութեան՝ որ կ'աշխատի մարդերը հեռու պահել իրական կեանքէ, վայելքներէ, սէրէ, կինէ, Ալամդարեան ապրած է իրականութիւնը, խորութեամբ ու զգացումով երգած է սէրը, սիրոյ հրապոյրը, կինը, անոր զեղեցկութիւնը, մարդար տափակ մարմինը, հրաչի ծոցը, բոցավառ ստինքը, եւն.:

Ալամդարեան օգտագործած է բանաստեղծական արուեստի նոր տարրերը, իրերը վերաստեղծած է իրական գոյներով: «Տաղերգութիւն» գործին մէջ անոր պատկերաց առասպելական Հայկի ըստ ուերը իրական ռազմիկի նկարագիրը մըն է:

Ինչպէս մոռնալ սիրած կնոջ զեղին պատկերումը, որ տեղ-տեղ իրական այնպիսի նրբութեան կը հասնի, որ մարդու առջեւ կը յառնէ կենդանի կինը եւ մարդու սիրտը կը վառի հեշտանքի տենչանքով, իրրեւ ապացոյց՝ հատուած մը բերենք.

Ծոցն էր լի հրով, ստինք բոցավառ,
Լանջացն գովեստ՝ չէ բան իմ լեզուի:

Ալ չեմ խօսիր սիրահարին հոգեվիճակէն այն խիստ յաջող վերաստեղծման մասին որ Ալամդարեան ըրած է իր չարք մը բանաստեղծութիւններուն մէջ:

Ալամդարեան կատարած է բնական համեմատութիւններ, նմանութիւններ: Անզուգական է «Դաւ երեւակայութեան» մէջ սիրոյ նմանեցումը բնական չարք մը երեւոյթներու հետ:

Բանաստեղծը կիրառած է այնպիսի

ԱՇԽԱՐՀԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ 2 ՄԻԼԻՈՒՆ 800 ՀԱԶԱՐ

Մինչեւ Ապրիլ 1958ի ապագրական համաչխարհային տարեցոյցը հրատարակուեցաւ ՄԱԿի կողմէ. կը պարունակէ ազգագրական ամէն կարգի տուեալներ, որոնց կարգին ուշադրաւ են հետեւեալները.—

Աշխարհի բնակչութեան թիւը կը հասնի երկու միլիառ 800 հազարի, որուն աւելի քան կէսը կ'ապրի Ասիոյ մէջ. այս համեմատութիւնը վաթսուն առ հարիւրի պիտի բարձրանայ երկու հազար թուա-

---

մակղիներ, որոնք առաւել եւս բնորոշ են տուեալ առարկաներու կամ երեւոյթներու համար:

Ահա այս բոլորով՝ կրօնական մտածման սահմաններէն դուրս գալու ձգտում եւ բանաստեղծութեան նոր, աշխարհիկ բովանդակութեամբ, Ալամդարեան դարձած է նոր ժամանակներու առաջին հայ նշանաւոր բանաստեղծը: Սակայն ան չէ հանդիսացած հայ նոր գրականութեան հիմնադիրը, որովհետեւ գրաբար գրած է թէեւ ոչ խրթին, այլ պարզ ու մեկին), չէ զգացած ժողովուրդին հասկնալի լեզուով գրելու պահանջը եւ չէ նուիրուած այդ էական պահանջին դոհացում տալու աշխատանքին:

Ալամդարեան իր ստեղծագործութեամբ հարթած է իր սիրելի աշակերտ՝ Յակոբոս Օտեանի ուղին եւ նախապատրաստած անոր գրական – ընկերային աշխատանքը: Ան բարերար ազդեցութիւն ձգած է մեծ երգիչ Աւետիք Իսահակեանի բանաստեղծութեան վրայ:

Ալամդարեան թէ՛ Պատմա – կրօնական եւ թէ՛ աշխարհիկ բանաստեղծութիւննե – րը մեծ մասամբ ստեղծած է քնարերգական չունչով:

Ան օգտագործած է բառերու քանի մը համահնչումը՝ յանդ, յարակից, խաչ – վերուկ յանգեր:

Բանաստեղծութեան բովանդակութեան համապատասխան՝ Ալամդարեան տաղաչափական տարբեր ձեւեր կիրառած է, ինչ որ կը նշանակէ թէ բաւականին բարձր մշակոյթի տէր բանաստեղծ եղած է:

Անշուշտ, ան զարգացուցած է հայ դասական բանաստեղծութիւնը:

Ցարութիւն Ալամդարեան հայ գեղարուեստական նոր գրականութեան նախակարապետն է: Ան ունի հայրենասիրական, սիրային – անհատական քերթուածներու յաջող նմուշներ: Այդ բանաստեղծութիւններու զգալափարական ու գեղարուեստական նորոյթով Ալամդարեան դարձած է նոր ժամանակի առաջին հայ անհատական բանաստեղծը:

Ան ազդած է հայ գրականութեան յետագայ զարգացման վրայ:

Ալամդարեան այնպիսի գեր խաղացած է հայ գրականութեան պատմութեան մէջ, որ անմահացած է:

կանին: Եւրոպա ունի աշխարհի բնակչութեան 14 առ հարիւրը միայն ու եթէ այսպէս չարունակուի՝ դարուս վերջը պիտի իջնէ տասը առ հարիւրի:

Ամէն տարի 45 միլիոն հոգի կ'աւելնայ, այսինքն՝ Ֆրանսայի բնակչութեան չափ. ժամական՝ աւելի քան հինգ հարիւր հոգի: Ամէն վայրկեան աշխարհի մէջ կը ծնին 85 հոգի:

Ծնունդները համեմատաբար շատ են Աֆրիկէի եւ Հարաւային Ամերիկայի մէջ, իսկ աւելի քիչ՝ Եւրոպայի մէջ:

Մինչեւ հաշուով հազար հոգիի վրայ 34 հոգի կը ծնին. ծննդաբերութեան տեսակէտէն առաջին կարգի վրայ կուգայ Կինէ՝ վաթսուն առ հազար համեմատութեամբ, մինչ 18·6 առ հազար է, Միացեալ Նահանգներու եւ Մ. Միութեան մէջ՝ 25 առ հազար:

Մահերու համեմատութիւնը տարեկան քսան առ հազարէն նուազ է միջին հաշուով, բայց Աֆրիկէի եւ Ասիոյ մէջ շատ աւելի բարձր է: Կինէ, որ ծննդաբերութեան տեսակէտէն առաջին երեկիրն է, առաջին տեղը կը գրաւէ նաեւ մահերու համեմատութեան մէջ. 40 առ հազար. այնուհետեւ կուգան Նեփալ՝ 30, Հնդկաստան՝ 27, Պելժիական Քոնկօ՝ 22 եւ Պրազիլիա՝ 21:

Աշխարհի ամէնէն խիտ բնակչութիւնը կը գտնուի Մալթայի, Պերմուտեան եւ անգլեւնորմանական կղզիներու մէջ՝ 500 հոգի մէկ քառակուսի քիլոմէթրի վրայ: Այնուհետեւ կուգան Հոլլանտա, Մորիս կղզին, Պելժիա, Ֆորմոզա եւ Փորթօ Ռիքօ՝ աւելի քան 250 հոգիով:

Ամէնէն քիչ բնակչութիւն ունեցող շրջաններն են՝ սպանիական Սահարա, Կրէնլանտա, Ալասքա, Չրանսական Կիւյեան եւ Աւստրալիա՝ ուր մէկ քառ. քիլոմեթրի վրայ մէկ հոգի կայ: Քանատայի և Իսլանտայի մէջ՝ երկու հոգի:

Եւրոպա 84 հոգի ունի մէկ քառ. քիլոմեթրի վրայ, Միացեալ Նահանգները՝ 22:

Ամէնէն բազմամարդ չորս երկիրներն են.—

Չինաստան (640 միլիոն):

Հնդկաստան (400 միլիոն):

Մ. Միութիւն (աւելի քան 200 միլիոն):

Միացեալ Նահանգներ (աւելի քան 170 միլիոն):

Ամուսնութեան միջին տարիքը 27 է՝ այր մարդոց համար, քսանը չորս՝ կիներուն:

Ամուսնալուծուողները աւելի կարճատեւ կեանք ունին քան անոնք՝ որ ամուսնացած կը մնան:

Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ ամուսնալուծումները 0,1 անգամ աւելցած են հազար ղոյղի համար, Ալժերիոյ խալամնեըուն մօտ այդ համեմատութիւնը կը հասնի 3,8ի: Միացեալ Նահանգները կը պահեն ամուսնալուծման մրցանիշը, իսկ ամէնէն քիչ ամուսնալուծումները կ'ըլլան Հիւս. Իրլանտայի (8,07 առ հազար), Փորթուգալի եւ Հարաւ. Ամերիկայի մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՀԱՆՐԱՑԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Արեւմտեան Գերմանիոյ Ալէնսպուխ քաղաքին մէջ կարեւոր հաստատութիւն մըն է «Հասարակաց Կարծիքներու Ակումբ»ը:

Այս հաստատութիւնը վերջերս կազմակերպած է տեսակ մը հանրաքուէներ, որուն մէջ կը չօշափուին օրուան հրատապ հարցեր:

Հաւաքուած պատասխանները յանգած են այն եզրակացութեան, թէ՝ Արեւմտեան կողմի Գերմանացիները կատարելապէս տիրացած են հանդուրժողական ոգիին եւ թէ՝ «մաքի ազատութիւնը» ամէն տարի նոր յառաջդիմութիւն մը կ'արձանագրէ Դաշնակցային Հանրապետութեան մէջ:

«Ո՞վ է այն Գերմանացին որ առաւելապոյնս աշխատած է Գերմանիոյ համար», հարցումին, հարցապնդուողներէն 26 առ հարիւրը ընտրած են Առընաւորը: Պիսմարք երկրորդ կուգայ 23 առ հարիւր ձայնով: Հիթլեր կը հանդիսանայ երրորդ, համեմատականի մնալով Պեթհովէնի, Պախի եւ Կէօթէի հետ:

Ուրիշ հարցում մը.—

«Եթէ ազգային ընկերվարական կուսակցութիւնը (Նացի) փորձէ իշխանութեան գլուխ գալ, ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեր դիրքը»:

Ժողովուրդին 26 առ հարիւրը պատասխանած են թէ՝ այդ պարագային զօրաւոր ընդդիմութիւն մը յայտ պիտի տան, առանց սակայն դիտնալու թէ ի՞նչ պէտք է ընեն արդիւնելու համար յիշեալ կուսակցութեան իշխանութեան գլուխ անցնելը: Քսան առ հարիւրը պատասխանած են թէ՝ անտարբեր պիտի մնան, 19 առ հարիւրը՝ պիտի մնան անորոշութեան մէջ, իսկ հարիւրին երեքը պատասխանած են թէ հոգեւին պիտի սատարեն Հիթլերի ողբացեալ կուսակցութեան իշխանութեան գլուխ գալու գործին:

Ցատկանշական հարցում մը եւս.—

«Ի՞նչ խնդրի համար պիտի հաւանիք դոհել ձեր կեանքը»:

Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ ապրող Գերմանացիներուն հարիւրին 42ին համար, ըստ իրենց պատասխանին, գոյութիւն չունի որեւէ խնդիր որ արդարացնէ այդ տեսակ զոհողութիւն մը:

Մեծամասնութեամբ, բոլորն ալ ժխտած են որեւէ ձեւի «միլիթարիզմ»: Եւ պատերազմի, բանակի եւ զինուորական ծառայութեան հարցերուն վերաբերմամբ, երիտասարդութեան հարիւրին 79ը պատասխանած են թէ՝ պատերազմի մը պարագային պիտի մերժեն ներկայ գտնուիլ: Քսան առ հարիւրը միայն տակաւին կը մտածեն զինուորական ասպարէզին մասին:

Գալով ծնողքներուն, հարցապնդուած երկու հազար զոյգերու վրայ 1700ը պատասխանած են թէ՝ չեն ցանկար որ իրենց զաւակները ընդգրկեն զինուորական ասպարէզը:

Անոնք լաւագոյն արհեստը կը նկատեն՝ առեւտուրը:

ՊԱԼԱՔԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ ՇԻՆՈՒԱԾ

Սրտի անհուն զոհունակութեամբ կը յայտնենք թէ՝ Պալաքեան Սրբազանի եւ վեց քահանայ հայրերու դամբարանին շինութիւնը լրացած է: Հարիւր տարուան համար, հոդին վճարուած է 142·000 ֆր: 12 դագաղի համար շինուած դամբարանը արժած է՝ 162·000 ֆրանք: Պետական ծախք՝ 19·440 ֆրանք, քաղաքապետութեան վճարուած՝ հինգ հազար ֆրանք, ընդհանուր գումար՝ 328·440 ֆրանք:

Մինչեւ այսօր եղած նուիրատուութիւններէն գոյացած է՝ 660·000 ֆրանք, որով պատրաստ կայ 340·000ի մօտ գումար մը:

Կը մնայ չիրիմին կառուցումը:

Ցանձնախումբը որոշեց մղում տալ հանգանակութեան, եւ արժանավայել չիրիմ մը կանգնել, ապացուցանելու համար թէ՝ հայ ժողովուրդն ալ դիտէ յարգել հանգուցեալ իր մեծ դէմքերը:

Սեւ մարմարէ, շատ գեղեցիկ կոթող մը պիտի ըլլայ այդ չիրիմը, որուն վրայ պիտի քանդակուին եպիսկոպոսական թագը, Անթի Մայր եկեղեցւոյ հայկական խաչը, դիմապատկերը, եւայլն:

Ցանձնախումբը ունի հետեւեալ կազմը. Տ. Համայեակ քահանայ՝ նախագահ, Պ. Պ. Պանտիկեան եւ Տօռումեան՝ Պոմոնի թաղականութենէն, Պ. Ց. Պետրոսեան՝ Սէն Ժեռոմի թաղականութենէն Պ. Գալուստ Աւագեան՝ Ս. Մարկրիթի թաղականութենէն, Պ. Լ. Գրիգորեան՝ Քամփանեը Ֆրէզի թաղականութենէն (Ս.Անթուան), եւ Մաշիկ Արզումանեան՝ Պուլվ. Օսմոյի թաղականութենէն: Թոզատի ազգային-ներ՝ Պ. Պ. Ց. Մկրեան, Ալքազ, Կար. Իմիւտեան եւ Ցարութիւն Ղազարեան: Դպ. Դասէն՝ Պ. Յովհ. Յակոբեան եւ Պ. Պէրպէրեան:

Ցանձնախումբի անդամները անձնուիրաբար, օրընդմէջ մէկ երկու ժամ լքելով իրենց անձնական գործերը Տ. Համայեակ հօր հետ կ'այցելեն ծանօթ եւ խղճամիտ ազգայիններու, անոնց նուէրները ընդունելու համար ի նպաստ համազգային այս ձեռնարկին:

Կ'հաւատանք, որ Մարսիլիոյ եւ արուարձաններու մեր ժողովուրդը քաջալերի պիտի հանդիսանայ յանձնախումբի ձեռնարկին՝ իր նկատմամբ ցուցաբերելիք մեծ ազնուութեամբ:

Ձեռնարկը լոկ համազգային բնոյթ ունի: Մեր ժողովուրդը կուտայ եւ պիտի տայ՝ ազգանուէր եւ չինարար իր հանդուցեալ Առաջնորդին յիշատակը յաւերժացնող ձեռնարկը իր լրման հասցնելու հաստատ հաւատքով:

ԼԵՒՈՆ ՃԷՐԱՀԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

ԼՌԱԾ ՋՐԱՂԱՑԸ

Զ.

Տղայ էր դեռ, ճիշդ է, եւ այնպէս ալ մնաց մինչեւ այսօր ... անհոգ, անհանդարտ, չարաճճի՝ ինչպէս մանուկ մը ... Եւ, պիտես, եթէ սանձը քիչ մը կարճ բռնես՝ կը սպառնայ ամէն բան խորտակել: Բայց այսպէս հաճելի կուգայ ինծի,— դուրդուրանքի փայլակ մը լուսաւորեց իր պիծերը,— եւ եթէ լաւ մտածես, պիտի չկրնայի այլեւս իր խենթութիւններէն որեւէ մէկին բաժնուիլ... Գիտես որ ես միշտ պէտք ունէի հայրութիւն ընել ռեւէ մէկուն. երբեմն քեզի ունէի, այժմ անիկա:

Թեթեւցնելով իր սիրտը, ընկմեցաւ խոր լռութեան մը մէջ:

— Եւ երջանի՞կ ես, հարցուց Թան:

Մաթէն Թանձր ծուխեր արձակեց իր ծխամորճէն եւ պինդը պատող ամպին մէջ կմմնջաց, նոր դադարէ մը ետք:

— Հը՛, ատիկա կախում ունի ...

— Ի՞նչ բանէն.

— Պէտք է որ ոխ չպահես անոր հանդէպ.

— Ե՞ս, ո՞ւր պահել անոր համար.

— Օ՛, օ՛, մի պաշտպաններ ինքզինքդ.

Թան ոչինչ պատասխանեց. դժուար չէր իր եղբայրը տարհամոզել, եւ աչքերը փակելով գլուխը դարձեալ մխրճեց տեւրեւրուն մէջ, որոնք կը չարժէին հովէն.

Լոյսի ճառագայթ մը աչքերը վեր բարձրացուց.

Կէրթրուտն էր որ կեցած դրան սեմին, ճրագ մը ձեռքը, չփոթած երեւոյթ մը ցոյց կուտար: Իր հնորհալի դէմքը ծածկուած էր վառ կարմիրով եւ իր խոնարհած արտեւանունքները լեցուն այտերուն վրայ կիսաշրջանակ երկու ստուերներ կը ձգէին:

— Ինչ խենթուկ ես, ըսաւ Մաթէն, քնքշութեամբ չոյելով անոր անկարգ մազերը:

— Զէ՞ս ուզեր պառկելու երթալ Թան, հարցուց ան մեծ լրջութեամբ մը.

Բայց իր ձայնը կը մատնէր դեռ թեթեւ ծիծաղ մը, զոր կը չանար զսպել.

— Գիշեր բարի, եղբայր.

— Սպասէ, քեզի հետ վեր պիտի ելլեմ.

Թան ձեռքը իր հարսին տուաւ, որ գըլուխը անդին դարձուց պահելու համար իր ժպիտը:

Մաթէն առաւ անոր ձեռքէն ճրագը եւ իր եղբօրը առջեւէն սկսաւ վեր բարձրանալ սանդուղքէն: Վեր հասնելով, բռնեց անոր ձեռքը եւ առանց բան մը ըսելու, իր անկեղծ նայուածքը վայրկեան մը Թանի դէմքին վրայ ուղղեց, կարծես դեռ չէր կրնար զսպել իր երջանկութիւնը. յետոյ լուռ կերպով ուղղուեցաւ դէպի դուռը եւ մեկնեցաւ:

Թան հառաչեց եւ ճամկտեցաւ, երկու ձեռքերը կուրծքին վրայ դրած: Կ'ուզէր եղբօրը մօտ երթալ անոր սիրտը թեթեւցնելու համար դուրդուրանքի եւ երախտապարտութեան մէկ քանի խօսքերով, բայց արդէն Մաթէնի քայլերուն թըմբդիւնը կը լսուէր վարը, դասիքին մէջ: Շատ ուշ էր:

Նախ քան անկողին մտնելը, պէտք էր որ դնէր իր հանդարտութիւնը: Մարեց ճրագը եւ բացաւ պատուհանի մէկ փեղկը: Գիշերուան զով օդը որ խարազանեց իր դէմքը, լաւ եկաւ իրեն եւ հանդարտեցուց զինքը:

Հակեցաւ պատուհանի յենակին վրայ եւ եղանակ մը սուլեց, ակնարկը սուզելով վերջալոյսի ստուերին մէջ: Իրմէ վար, խնձորենին ծաղկալից, կ'օրօրէր իր ծաղիկներու գլուխները: Իր տղայութեան, քանի անդամներ մաղցած էր անոր ճիւղերուն մէջ: Քանի անդամներ, խաղալէն յոգնած, անոր բունին կռթնած էր, եւ երազով տարուած, մինչդեռ տեւրեւրը սիրուն հէքեաթներ կը պատմէին իրեն: Եւ յետոյ, աշունը, երբ հով մը կ'անցնէր ծառին վրայէն, ոսկեզօծ խընձորներու տարափ մըն էր որ կ'իջնէր գըրեթէ իր թեւերուն մէջ: Ի՞նչ ուրախութիւն էր:

Ի՞նչ մտածումներ չեն ծնիր մտքիդ մէջ, երբ այս պէս կը սուլես: Իւրաքանչիւր նոր երգ մը կ'արթընցնէ, իւրաքանչիւր եղանակ նոր յիշատակներ կը յարուցանէ: Անցեալի երգերուն հետ կ'արթննայ նաեւ անցեալի երազանքը, որ կը թռչի թիթեռնիկի թեւերով եւ կը կարէ կ'անցնի մեր ընդարձակ կայսրութիւնը լուսնի ծագումէն մինչեւ արշալոյսի ծագումը ...

Եւ երբ գիտինը կը դիտէր ուր ամէն բան կը սուզուէր խաւարին մէջ, իր ներքեւ տեսաւ պատուհանի մը մեղմօրէն բացուիլը եւ գլուխի մը երեւումը, դէմքը իրեն դարձած: Դէմքին ժպտուն ձուաձեւին մէջ, որ պայծառութեամբ կ'ամայացուէր մազերու չուքէն, անիկա տեսաւ երկու սեւ եւ խորամանկ աչքերու փայլիլը, որոնք գինքը կը դիտէին պզտիկ կատուի չարութեամբ:

Ցանկարծ դադրեցուց սուլումը. այն ատեն, իր ականջին հնչեց ծաղրական ծիծաղ մը, եւ իր հարսին ուրախ ձայնը գոչեց:

— Օն, Թան, չարունակէ:

Հ. ԶՈՒՏԻՄԱՆ

(Շար.)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Համազգային Ընկերութեան պարբերա-կան դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, Յունիս վեց, երեկոյեան ժամը 9ին, Մը-չակոյթի տան մէջ (17 Ռիւ Պլէօ)։

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԴԱՍԱԽՕՍ՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթը՝ ՊՈՐԻՍ ՓԱՄԹԵՐՆԱՔ՝ (Նո-պելեան մրցանակ)։

Մարդը, բանաստեղծը եւ իր վէպը՝ «ՏՐ. ԺԻՎԱԿՕ»։

ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՍԱՆԵՐՈՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

1-— *Յառաջիկայ 1959 – 1960 տարեշր-ջանին համար Մելգոնեան կրթ. Հաստա-տութիւնը սահմանափակ թիւով նոր սա-ներ պիտի ընդունի զանազան հայ գա-ղութներէ։*

2-— *Թեկնածուները պէտք է չրջանա-ւարտ ըլլան Ազգ. Վարժարանի մը 2. դասարանէն եւ յանձնարարուած տնօրէ-նութենէն։*

3-— *Թեկնածուները մինչեւ 30 Յունիս պէտք է լրացուցած ըլլան իրենց բոլոր փաստաթուղթերը համաձայն ընդունե-լութեան պայմաններու ցուցակին եւ զա-նոնք յանձնած չրջանի Բարեգործական դրասենեակին։*

4-— *Ընդունելութեան պայմաններու մասին համառօտ տեղեկութիւն ստա-նալու համար դիմել Բա-րեգործական դրասենեակին։*

5-— *Բոլոր թեկնածուները մուտքի դրամը քննութիւն պիտի անցնեն Յուլիս 10 – 11, Բարեգործական Տունը, առա-ւօտեան ժամը 9 – 12, հետեւեալ նիւթե-րու մէջ — Հայերէն, անգլերէն, Հայոց պատմութիւն եւ թուաբանութիւն։*

6-— *Նկատի ունենալով որ կիսդրամ մուտքի վիճակախաղը ժամանակ կը պահանջէ, Յունիս 30էն ետքը կատար-ուած դիմումները անհետեւանք պիտի մնան։* (ԿՆԻՔ)

15 Մայիս, 1959, Նիկոսիա

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայեօ կամ Շամփէրէ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10·45ին։ Կը խօսի Պատ. ՍԻՍԼԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Ահա Իւ առջեւդ, բաց դուռ մը դրի»։

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Մօտիկ արուարձանի մը մէջ, վեց սեն-եակ, խոհանոց, բաղնիկ, ջեռմութիւն, չորրորդ յարկ, առանց վերելակի։ Կա-րելի է երկու յարկաբաժինի վերածել։ Մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Ամառուան ամիսներուն համար վարձու են երեք սենեակ, խոհանոց եւ տուշ, Ան-թիպի մէջ։ Հրաշալի տեսարան, ծովէն երկու քիլոմեթր հեռու։ Մանրամասնու-թեան համար դրել՝

M. GHARAKEN
VILLA SAYAT NOVA, LA CONSTANCE
ANTIBES - A.M.

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԵԼ·— Հ. Յ. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէն սոսկողաբար ժողովի կը հրաւիրէ չրջանի բոլոր ընկեր-ները։ Այս Շաբաթ ժամը 21ին։ Առնու-վիլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլորին ներ-կայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՓԱՐԻԶ·— Հ. Յ. Դ. Ուս. Ռուբէն Մի-ութեան ժողովը՝ այս կիրակի, ժամը 15ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պար-տաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան ընդհանուր ժողովը այս կիրակի, Պար տիւ կլօպ, առաւօտեան ժամը 9ին։ Նիւթական ու բարոյական դեկու-ցում եւ վարչութեան ընտրութիւն։

ՎԱԼԱՆՍԻ Հայ Մարզական Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը, այս երեքչաբ-թի ժամը 20·30ին, Միութեանս կեդրո-նը, Պ. Սարգիս Միթիլեանի սրճարանի վերնայարկը։ Օրակարգ·— Ա) Նիւթական ու բարոյական հաշուետուութիւն։ Բ) Նարչութեան ընտրութիւն։ Գ) Առաջարկ-ներ եւ թելադրութիւններ։

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՉ. ԵԿԵՂԵՑԻ

20, RUE JEMMAPES
ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Պաշտամունք՝ այս կի-րակի, Սէն Ժերոմ՝ ժամը 9·30ին, Ռիւ Ժէմար, Մարսէյլ՝ ժամը 10·45ին։

Կը քարոզէ՝ Վեր. Յ. ՀԵՎՎԱՃԵԱՆ։

Նիւթ՝ «Քրիստոս ամէն բանի մէջ նա-խապատիւ»։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒՉՈՒԻՆ

REPRÉSENTANTS A CARTES MULTIPLES

Տարիքը կարեւորութիւն չունի.

ՊԱՏՄԱՆԱԻ ՈՐ ԼԱԻ ՃԱՆՉՆԱՑ

Ա) Արեւելեան նպարավաճառները, Հայ, Յոյն, Արաբ, Պուլկար եւն. եւն.։

Բ) Արեւելեան եւ ֆրանսական պանդոկ-ները, ճաշարաններ եւ սրճարաններ։

Ֆրանսերէն գրել՝

ORIENT EXPRESS, 87, Rue Baudin
Levallois Perret (Seine)

Կ'ՈՒՉՈՒԻ

Հայ տիկին մը պանդոկի մը մէջ աչ-խատելու համար, Անգլիա, չորս ամիս։ Դիմել՝

Charles
62, Rue St.-Honoré. Paris 1er
Métro : Louvre ou Chatelet

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը։
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կ'ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԿՕՎ

ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ
ՔԱՋԱ Տ'ԻՔԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՄՕՏԻՆ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵԼԵԱՆ

Կերգէ Փարիզէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒԼ ԲԱԺԻՆ

ԵՐԳ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ
(Ե. ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Ա.Ն. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Լ. ՇԱՆԹ, Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆ, ՋՕՐ. ՍԻԼԻԿԵԱՆ — *կ'արտասանեն իրենց պատմական ճառերը*)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԻՆ ԵՏՔ

ԻՍԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը երեքին, Արիմեան սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ «Զաւարեան» կո-միտէի։ Հովանաւորութեամբ Փարիզի Շրջ. կոմիտէի։

Կը խօսի ընկեր Կ. ՄԵՀԵԱՆ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Մուտքը ազատ է

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Յունիս 7ին։

Ժամը 15·30ին, Րիւ Ժէյի սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Եօթնեղ-բայեան Ենթակոմիտէին եւ մասնակցու-թեամբ Կապոյտ Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին։

Կը նախագահէ Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ։

Կը բանախօսէ Ընկ. ԽԱՉԻԿ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէին, մասնակցու-թեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Սիա-մանթօ» խումբին, Ֆ. Կապ. Խաչին եւ Ազգային Միութեան։

Այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Գ. Թա-պաետարանի սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ընկ. ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, տա-տասանութիւն եւ մեներգ։

Մուտքը ազատ է։

×

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին։

Սամուէլ – Մուրատեան Վարժարանի Աշակերտաց Ծնողքներու եւ Մուրատ–Ռափայէլեան Ն. Ա. Միութեանց միացեալ կազմակերպութեամբ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՃՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԾԱՌԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ, ԺԱՄԸ 16ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 20 ԷՆ ԵՏՔ

... ՈՒՐԱՀ, ՁՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ...

ՏԷՏԷՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

իր ամբողջական կազմով

Փարիզի մէջ առաջին անգամ

ԱՆՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

հեղինակ–երգիչ

ԵՐԳ, ԽՄԲԱԿԱՆ ՊԱՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

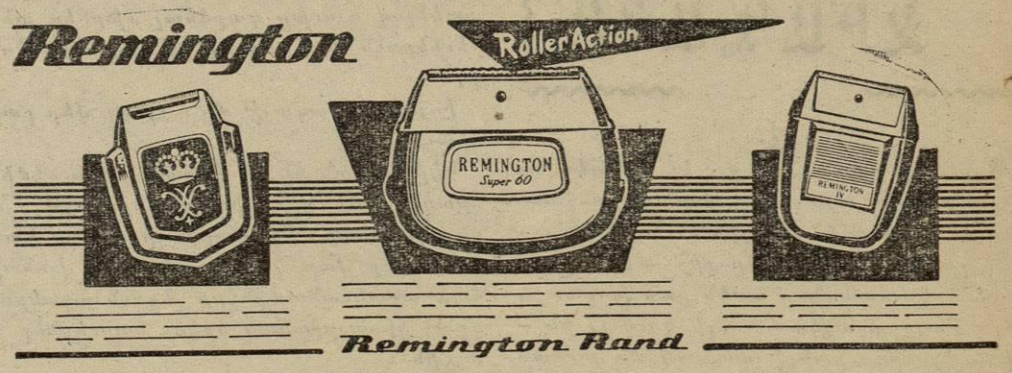
« Շիշ էէպապ »

ՁՈՒԼ ՊԻՒՖԼ ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Անընպատ օդի պարագային, հանդէսը տեղի կ'ունենայ ներքին սրահներու մէջ

26, RUE TROYON, SÈVRES — MÉTRO : PONT DE SÈVRES

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ

REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտելը

REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾԸ
Super-confort du rasage électrique

REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն
մատչելի ՄՕՏԵԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Ց
ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

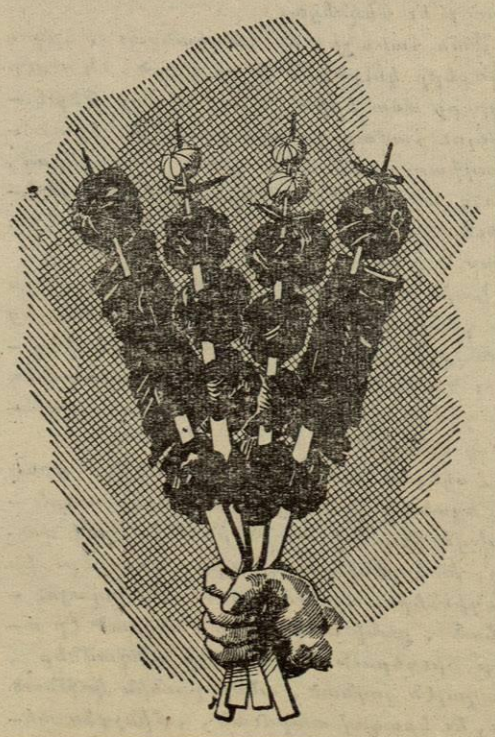
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս-եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31 21
ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ
7
ՅՈՒՆԻՍ
DIMANCHE
7 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8412 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4313

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆԸ

Գարնան արեւոտ օրերուն հետ վեր – սկսան Հայ Մշակոյթի Տան վերաշինու – թեան աշխատանքները:

Ձմրան ցուրտ ու անձրեւոտ օդը թոյլ չէր տուած արագացնելու յատակագծի գործադրութիւնը:

Ամրան ամիսները առաւելագոյն չա – փով պիտի օգտագործուին՝ լրացնելու համար նախատեսուած նորոգութիւննե – րը:

Լիայոյս ենք, որ աշնան վերամուտին մեծ յառաջդիմութիւններ պիտի արձա – նագրենք:

Ներքնայարկի մէկ մասը վերածուած է տպարանի, ուր կը տպուի Յառաջ 1957 Սեպտեմբերէն ի վեր:

Միւս մասը յատկացուած է Դիւանա – տան, ուր փոխադրուած են արդէն Մո – մորանսկի մեր Տան վաւերաթուղթերը: Քանի մը օրէն հոն պիտի տեղաւորուին նաեւ անկիղէլի պահարաններն ու Թան – գարանի գոյքերը:

Գետնայարկի մեծ սրահին մէջ ամիսնե – րէ ի վեր տեղի կ'ունենան Համազգայինի դասախօսութիւնները:

Շուտով անիկա պիտի վերածուի Ա. – կումբ – Ընթերցասրահի, իր ճոխ գրադա – րանով եւ փոքրիկ ըմպարանով (պառ): Մեր ընթերցասէր հայրենակիցները այն – տեղ իրենց տրամադրութեան տակ պիտի ունենան հայերէն թերթերու, պարբերա – կաններու եւ ամէն տեսակ հրատարակու – թեանց հետ նաեւ Հայոց պատմութեան եւ գրականութեան վերաբերեալ ֆրան – սերէն գրքեր:

Ակումբ – Ընթերցասրահը պիտի դառ – նայ իսկական ժամադրավայր մը, ուր ի – րարու պիտի հանդիպին բոլոր Հայերը:

Գաւառէն ու արտասահմանէն Փարիզ եկող մեր հայրենակիցները վերջապէս պիտի ունենան հասցէ մը:

Առաջին յարկի Շ. Միսաքեան սրահին նորոգութիւնները վերջանալու վրայ են: Ամիլիապէս վերջ պիտի ձեռնարկուի երկ – րորդ յարկի թանգարանի տարբաւորման:

Զորրորդ յարկի տանիքն ու ցածլիկ եւ խարխուլ սենեակները բոլորովին քան – դուած են: Տեղը նոր ու արդիական բնա – կարան մը եւ սենեակներ կը շինուին ներկայիս:

Յանձնառուն՝ ճարտարապետ Պ. Արամ Թէրզեանի անմիջական եւ հոգածու հսկո – ղութեան տակ՝ զարկ կուտայ շինարա – րական աշխատանքներուն:

Հայ Մշակոյթի Տան կեդրոնական Յանձնախումբը այս բազմածախս գործին համար ճամբայ էր ելած առանց դրա – մագլուխի, իր ղեկաւար յոյսը դնելով հայ շինարար եւ հայրենասէր ժողովուր – դի անվերապահ աջակցութեան վրայ:

Շնորհիւ իր հաւաքած լումաներուն եւ կարգ մը նուիրատուութեանց՝ ոչ միայն վճարուած են շէնքին ամբողջական գինն ու փոխանցման ծախքերը, այլ եւ յանձ – նառուի պահանջին կարեւոր մասը:

Տակաւին շատ աշխատանքներու եւ ծախքի կը կարօտի շէնքը՝ ներկայանալի եւ բոլորովին օգտագործելի վիճակի հաս – նելու համար:

Ելեկտրականութեան, կեդրոնական ջերմութեան եւ ջուրի գետեղման, ներ – քին եւ արտաքին ներկի, ինչպէս նաեւ սրահներու եւ սենեակներու կահաւորման համար մեծ գումարներ անհրաժեշտ են:

Կարելի չէ մէկ անգամէն գլուխ հանել այս բոլորը:

Կեդրոնական յանձնախումբը քաջալեր – ուած ցարդ հայութեան բոլոր դասակար – գերուն կողմէ իր ձեռնարկին հանդէպ ցոյց տրուած համակրութենէն՝ վստա – հութեամբ եւ մեծ հաւատքով կը նայի ապագային:

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՐՕՄԻՔՕ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ՈՒԶԷ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԻՆ ՇՈՒՐՋ

ՀԵՐԹԸՐ – ԿՐՕՄԻՔՕ ԲՈՒՌՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ազգաքին նախարարներու 15րդ նիս – տը, Ազգերու Պալատին մէջ, յար եւ նման էր իր նախորդներուն: Հերթըր եւ Լոյտ անդամ մը եւս փորձեցին Կրոմիքոյի հաս – կըցնել Արեւմուտքի նպատակները: Մի – ացեալ Նահանգներու Արտաքին նախա – րարը երկար խօսեցաւ: Իսկ Լոյտ, սովո – րականին պէս մեղմ լեզուով, խորհրդա – յին իր պաշտօնակիցէն խնդրեց որ այլեւս դիրքորոշում մը ընէ:

Հակառակ այս բոլորին՝ Կրոմիքօ յար – ձակողական չէշտով մը պատասխանեց եւ բանավէճի բռնուեցաւ:

Ը. Միութեան Արտաքին Նախարարը երկու ժամներ ըրաւ Հերթըրի.—

« Ձեր առաջարկներուն մէջ, ըսաւ ան, բռնի ուժի չդիմելու վերաբերեալ յիշա – տակութիւն մը ըրիք. կրնա՞յիք յաւելեալ մանրամասնութիւններ տալ այդ մասին:

« Ձեր ծրագրին մէջ ըսիք նաեւ որ Եւ – րոպայի մէջ զինուորական յատուկ շրջան մը կարելի է ստեղծել: Կրնա՞յիք կարդ մը լուսաբանութիւններ ալ տալ այդ մա – սին ... »:

Ի՞նչ նշանակութիւն ունէր այս զոյգ հարցումը:

Ժընեւի դիւանագիտական շրջանակնե – րուն կարծիքով՝ Կրոմիքօ կ'ուզէ հրաժա – րիլ Պերլինի հարցէն եւ սկզբունքի հա – մաձայնութիւն մը կը փնտռէ մեծերու ժողովին համար,

Կամ՝ ժամանակ կ'անցընէ, հրահանգ – ներու սպասելով. այդ հրահանգները կը – նան ուշանալ՝ այնքան առեն որ Խրուշչեւ – Իւլպրիխթ խորհրդակցութիւնները չեն վերջացած:

Սակայն Հերթըր անմիջապէս պատաս – խանեց Կրոմիքոյի, չեշտելով թէ Արեւ – մտեան ծրագիրը «տրամաբանական լու – ծում մը կ'առաջարկէ՝ մինչեւ Գերմա – նիոյ վերամիացումը զոյութիւն ունենա – լիք տաղնապին համար »:

Ամերիկայի Արտաքին նախարարը աւել – ցուց թէ որեւէ կարզադրութիւն պէտք է համապատասխանէ հետեւեալ պայման – ներուն.—

1.— Արեւմուտքի իրաւունքները պէտք է յարգուին Պերլինի մէջ, քանի որ էա – կան են անոնք՝ Արեւմտեան Պերլինի ա – զատութեան պահպանման համար:

2.— Արեւելեան Գերմանիոյ վարչա – կարգը պիտի չճանչցուի:

3.— Արեւմտեան Պերլին անտեսական եւ քաղաքական իր կապերը պիտի պահէ Արեւմուտքի հետ:

Հերթըր Կրոմիքոյի հասկցուց մանա – ւանդ՝ որ Պերլինի հարցին լուծում մը գտնելու համար Արեւմուտքը Արեւելեան Գերմանիոյ ճանչնալու նպատակ չունի:

« Ազատ Քաղաք »ի խորհրդային ծրա – գիրը անիրականանալի է, եզրակացուց Հերթըր:

Ժողովը յետաձգուեցաւ յաջորդ օր – ուան, առանց արդիւնք մը տալու:

Այսուհանդերձ, կը կարծուի թէ հա – մաձայնութեան կամ անհամաձայնու – թեան օրերը մօտեցած են: Կրոմիքօ վճ – ռական յայտարարութենէ մը առաջ կը սպասէր Խրուշչեւի լուրերուն:

Ը. Միութեան վարչապետը Արեւելեան Գերմանիոյ պեկավարներուն կարծիքը կ'ուզէր ունենալ՝ բազմաթիւ հարցերու շուրջ:

Մինչ այս մինչ այն՝ Մոսկուայի օտար լրագրողներու լուր տրուեցաւ թէ Խրուշ – չեւ կարեւոր յայտարարութիւններ պիտի ընէ:

Արդարեւ, Ալպանիոյ եւ Հունգարիոյ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈ՚ի խանդավառ ընդու – նելութեան մը արժանացաւ Օվեռնիայի մէջ, ուր գացած էր իր չորրորդ շրջա – պտոյտը կատարելու համար: Օրիւեաքի մէջ դիմաւորուեցաւ պաշտօնական անձե – րու կողմէ եւ ուղղակի զնաց ոսոիկա – նատուն, ուր մտերիմ խօսակցութիւններ ունեցաւ եւ կարգ մը յայտարարութիւն – ներ ըրաւ, բայց կարեւոր ճառ մը խօսե – ցաւ քաղաքապետարանի մէջ, հազարա – ւոր Օվեռնիացիներու խանդավառ բացա – յանչութիւններով ընդհատուելով: Նա – խագահը մասնաւորապէս ըսաւ, Ալժերիոյ մասին.— « Մարդկային պարտականու – թիւն մը կը կատարենք Ալժերիոյ մէջ՝ հաւասարութիւն, ազատութիւն եւ եղ – բայրութիւն տալու համար բոլորին: Այդ գործը միայն Ֆրանսան կրնայ կատարել. հետեւաբար՝ թող ձգեն որ կատարէ» Զօր. Տը Կոլ յայտարարութիւններ ըրաւ նաեւ Սէն – Ֆլուրի եւ Փուիի մէջ:

1959 – 111 դասը ծառայութեան պիտի կանչուի Յուլիս մկկէն սկսեալ: Այս դա – սին մաս կը կազմեն անոնք որոնք ծնած են 1939 Մայիս մկկէն Յուլիս մկկ:

ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ 227 հոդատէրեր զրկուե – ցան իրենց սեփական հողերէն բարձրա – գոյն խորհուրդի որոշումով:

ԱՐՃԱՆԹԻՆԻ մէջ ձերբակալուեցան փերոնական քանի մը զեկավարներ: Ֆրոնտոխիի կառավարութիւնը յայտնեց նաեւ թէ գաւադրութիւն մը երեւան հան – ուած է, որ պատրաստած էին փերոնա – կանները եւ համայնավարները:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆի համայնավար կուսակ – ցութեան պատմութեան առեղծ զրքին մէջ, գլուխ մը յատկացուած է 1957ի դէպքերուն: Մանօթ է որ այդ թուակա – նին « հակակուսակցական » խմբակցու – թիւնը դատապարտուեցաւ, ապահովելով Խրուշչեւի յաղթանակը: Յատկանշական է որ Վորոշիլովի անունը չկայ այն 19 հո – գիներու կարգին որոնք զօրավիղ կանգ – նեցան Խրուշչեւի: Այս գիրքը կը փոխա – րինէ նախորդը որ քննադատուեցաւ Մո – կոյեանի կողմէ իրրեւ անբաւարար: Նո – րը ունի՝ 743 էջ: Այս գիրքին մէջ, մաս – նաւոր գնահատանքի կ'արժանանայ Խ – րուշչեւ, որ դատապարտած է «անհատի պաշտամունքը Սթալինի օրով»: Այս առ – ձեռն հատորը մէկ էջէն պակաս կը յատ – կացնէ 1937ի մաքրագործութեանց եւ կը գրէ.— « Բերիա, քաղաքական արկածա – խնդիր մը կը չահագործէր Սթալինի տը – կարութիւնները »:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ կառավարութեան բանբերներէն մէկը մամուլի ասուլիս մը տալով յայտարարեց թէ Պելկրատ կը քաջալերէ Պալքաններու մէջ ապահու – լէական զօտի մը ստեղծելու խորհրդա –

մէջ կատարած իր շրջապտոյտը վերջա – ցնելով, շաբաթ օր Խրուշչեւ պիտի վե – րադառնար Մոսկուա. նոյն օրը, խորհր – դային Վարչապետը ճառով մը պիտի պարզէր իր ծրագիրը:

Հաւանական է, որ Կրոմիքօ պիտի խօսի իր «առաջնորդ»ին կատարելիք յայտարա – րութիւններէն ետք:

ՇՈՒՆԵՐՈՒ ՄՈՒՏՔԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱՅ...

Հինգշաբթի օրուան Արտաքին նախա – րարներու ղաղանի ժողովը զումարուե – ցաւ Ցանսայի Արտաքին նախարար Քուվ Տը Միւրվիլի բնակարանին մէջ: Մամուլի զործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Քան – նոփոն արտաքսուած է ղաղանի նիստէն:

Քանոփոն Քուվ Տը Միւրվիլի ընկերն է: Երբ Արտաքին նախարարները կը խօսակ – ցէին միջազգային հարցեր լուծելու մա – սին, Քանոփոն յաղթական մուտք մը զործած է ժողովասրահ՝ Հերթըրի եւ Կրոմիքոյի միջեւ ... Խօսակցութիւնները ընդհատուած են՝ մինչեւ որ ընիկը դուրս հանուի ...:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐՈՋՍ

Դու ջերմ եղիր համբոյրի պէս,
Եւ նրա պէս քաղցր եղիր,
Եղիր գուլալ աղբիւրի պէս,
Եւ նրա պէս քաղցր եղիր,
Մաճուր եղիր դու առաջին
Սիրոյ նման այն անմարում,
Երբ սիրածը իր սիրածին
Գրկում է լոկ երազներում ...

Եղիր կանչող կարօտի պէս,
Եւ սեղանի պէս բաց եղիր,
Մարդու խիղճով խնդա՛ անկեղծ,
Նրա վշտով դու լաց եղիր ...
Հնչիր ինչպէս երգը պայծառ,
Ջերմացրու կրակի պէս,
Թէ փարոս չես դու շողարձակ,
Վառուիր գոնէ նրագի պէս ...

Մէկին յոյս տուր, լոյս տուր անմար,
Մէկին՝ ճամբայ, միւսին՝ երգ,
Թող fու կեանքը մարդու համար
Դառնայ կամուրջ, դառնայ վերելք,
Հպարտացիր, թէ fո ջանիով
Կեանքը թեկուզ fիչ fաղցրանայ,
Երբ fո ձեռով, աշխատանքով
Մարդը, մարդը վեր բարձրանայ:

ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

յին առաջարկը, որովհետեւ այդ երկիրը – ներուն մէջ յարաբերութիւնները բարելա – ւելու կոչուած ամէն աշխատանք պէտք է պնահատել:

ԼՈՆՏՈՆի մէջ զումարուող Ատլանտեան համագումարին մասնակցելու համար Անգլիա զացած ընկերվարական պարա – գլուխ կի Մոլէ Վարչապետ Մաքմիլլընի ճաշի հիւրը եղաւ առջի օր. երկու դիւա – նագէտները երկար խօսակցութիւններ ու – նեցան:

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ չորս հարիւր հազար բան – ուորներ զործադուլ հռչակեցին՝ կիներու եւ այրերու միջեւ աշխատանքի եւ աշխա – տավարձքի հաւասարութիւն պահանջե – լով:

ԵԳԻՊՏՈՍ չինած է իր սեփական հրե – թիռը՝ որուն փորձը կատարուած է ան – պատին մէջ, կը գրէ Գահիրէի «Ալ Ախ – պար» թերթը:

ԱԼԺԵՐԻՈՑ Ազատագր. ճակատը ֆը – րանսացի պինուր մը ազատ արձակեց առջի օր՝ թունուզեւալժերիական սահ – մանին վրայ:

ՔՈՒՊԱՅի արեւելեան նահանգներուն մէջ Ֆիտէլ Գաստրոյի կառավարութեան դէմ պատրաստուած գաւադրութիւն մը երեւան ելած է ոսոիկանութեան կողմէ. բազմաթիւ զինքեր, մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ զրաւուած են եւ Պաթիսթա – յի կողմնակիցներ ձերբակալուած:

ՀԱՒԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅի մէջ կացու – թիւնը միշտ լարուած է եւ զրեթէ բոլոր երկիրներու մէջ խռովութիւնները կը շա – բունակուին: Նիքարակուայի մէջ օդային եւ նաւային ուժերը հսկողութիւններ կը կատարեն Ատլանտեանի ափերուն վրայ՝ ուր ցամաքահանում մը պիտի կատարեն Քուպայէն երթալիք կամաւորներ: Կառա – վարութեան դիրքը զօրաւոր է, բազմա – թիւ ձերբակալութիւններ եղած են: Իքուատէօրի մէջ նոր միջադէպեր պա – տահած են, խռովարարները յարձակում զործելով վաճառատուներու վրայ՝ կո – ղոպտուի սկսած են: Ոսոիկանութիւնը միջամտած է. 24 սպանեալ եւ 150 վիրա – ւորներ կան:

ԿՈՒԱԹԵՄԱԼԱՅի մէջ կեդրոնական Ա – մերիկայի վեց երկիրները ժողով մը զու – մարեցին՝ համայնավարութեան ներթա – փանցման դէմ պայքարելու մասին խոր – հրդակցելու համար: Որոշուեցաւ հա – մայնավար երկիրներէ կեդրոնական Ամե – րիկա զացողներուն այսուհետեւ viզա չտալ:

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ

"ՈՒՄ" ՈՒ "ԿՈՐ"

ՀԱՅԵՑԻ ԵՒ ՀԱՐԱՉԱՏ

Դ.

Քերականագէտները « մասունք բանի » կը կոչեն խօսքը, որու լրիւ, ամբողջական կամ ամէնէն ընդարձակ կազմութիւնը կը բաղկանայ ութ «մասերէ»,— Դաւիթ Անյաղթ կը գրէ·— « Քերթողք զամենայն բան յութ մասն ժողովեցին» :

Մեր մէջ, սկզբնաբար, այդ ութ մասերն էին·— Անուն, բայ, ընդունելութիւն, յօդ, դերանուն, նախադրութիւն, մակբայ, շաղկապ :

Որ փոփոխութիւն կրեց խօսքի մասերուն այս բաժանումը, դարերու ընթացքին : Նեառեցին յօդը, որ կը մնար մինչեւ Պաղտասար Դպիր : Երկուքի բաժնեցին անունը՝ առանձին դասակարգելով գոյականը եւ ածականը : Աւելցուցին ձայնարկութիւնը (հետեւողութեամբ լատիներէնի) : Արեւելահայերուն մօտ Գուրգէն Սեւակ, իսկ արեւմտահայերուն մօտ Ս· Գոբամաճեան, լինին(*) բարձրացուցին խօսքի մասերուն թիւը, (առաջինը կ'աւելցնէր թուական անունը, երկրորդը՝ դերբայը) : Կը թուի թէ վերջնական չէ դեռ խօսքի մասերուն կրած փոփոխութիւնը, — այժմ վէճը կը դառնայ գլխաւորաբար այն հարցին չուրջ թէ ընդունելութիւնը պէ՞տք է ընդունիլ իբրեւ առանձին «խօսքի մաս», բային մաս կը կազմէ՞ դերբայը (**) թէ կը մնայ առանձին մաս :

Շփոթութիւնը փարատած չէ երբեք : Արդարեւ Ա· Աբրահամեան պայքարի եղած է բոլոր անոնց դէմ, որոնք դերբայը կը համարին առանձին «մասն բանի» կամ ընդունելութեան մէկ եղանակը, չհնայելով հին ու նոր բոլոր քերականներուն,— Բագրատունի, Այտընեան, Պալասանեան, Աբեղեան (Հայերէնի դերբայները եւ ըրքանց ձեւաբանական նշանակութիւնը, 1953) :

Հետաքրքրական է քննել քերականական այս տարաղներուն պատմութիւնը, նկատելով որ «բոլորովին անժխտելի է եւ մէկ առ միշտ ապացուցուած պէտք է համարիլ, որ ըրական լեզուի անկատար դերբայի ում վերջաւորութիւնը հայերէնի ներդոյական հոլովի վերջաւորութիւնն է» (Ար· Ղաբիրեան, Հայ բարբառագիտութիւն, տպ· 1953, էջ 164) :

Ի՞նչ է ընդունելութիւնը :

Այստեղ խօսած եմ Դիոնեսիոս Թրակացիի մասին, որու քերականութեան վրայ ձեւուած, որու քերականութեան հետեւողութեամբ գրուած, եթէ կ'ուզէք՝ որու քերականութենէն թարգմանաբար քաղուած՝ ունինք հայերէն քերականութիւն մը, ամենահին գործը նման աշխատութեանց մէջ, որովհետեւ կը հասնի մեզի·— չեւ Ե· դար, ինչպէս ընդունուած է :

Այս գործին մէջ է որ կ'երեւայ ընդունելութիւն բառը առաջին անգամ՝ իբրեւ քերականական տարազ կամ «մասն բանի» : Ցունարէն բնագրին մէջ այս «մասն բանին» կը գրաւէ ԺԹ· գլուխը, հայերէնին մէջ՝ ԺԶ· գլուխը, (հրատ· Զրպետի, յունարէն – հայերէն –ֆրանսերէն, տպ· 1830, էջ 48) :

Ցունարէնն է մեդոխի (հին ընթերցուածով), որ կը նշանակէ մասնակցութիւն : Արդարեւ այս «մասն բանին» իր «յատկութիւնքը կ'ընդունի բայէն եւ անունէն, եւ անոնց հետ կը մասնակցի» (Հ· Գաբրիէլ Ալեւիքեան, Քերականութիւն հայկական, 1815, էջ 294) :

Դիոնեսիոս Թրակացիի քերականութեան թարգմանութենէն .—

« Ընդունելութիւն է բառ ընդունական բայից եւ անունց յատկութեան : Եւ յարին նմա այնք որք եւ բային, (այլ) թարց դիմաց եւ ներխոնարհութեանց » (Զրպետի հրատարակութիւն) :

Երեւանի «Լեզուի Ինստիտուտի» հրատարակութեան մէջ՝ Ա· Աբրահամեան, հետեւելով Ադոնցի հրատարակութեան, նոյն սահմանումը կուտայ այսպէս .— «Ընդունելութիւն բառ ընդունական բայից եւ անունց յատկութեան եւ յարեւին նմա այնք, որք եւ բային թարց դիմաց եւ ներխոնարհութեանց » :

Եթէ սրբագրած չէ Զրպետ, Ադոնցի տեսածը մաքուր ձեռագիր մը չէ, ուղիղը Զրպետին տուածն է, ինչպէս կը հաս – տատուի Արսէն Դպիրի քաղերով, Գիրք տրամաբանութեանց խորագրեալ (տպ· 1749, Պոլիս, — ունեցածս ընդօրինակութիւն (***) մըն է) ·—

« Ընդունելութիւն է բառ ընդունական բայից եւ անունց յատկութեանց · եւ յարին նմա այնք որք եւ բային առանց դիմաց եւ ներ խոնարհութեանց » :

Թրակացիի նոյն սահմանումն է, որ կուտայ Ս· Գոբամաճեան՝ երբ կը սահմանէ ··· դերբայը· «Դերբայ կ'ըսուին այն կարգ մը բառերը՝ որոնք թէ բայի եւ թէ գոյականի կամ ածականի գործութիւն ունին» : Չալըխեան – Այտընեան քերականութիւնը, իր կարգին, այսպէս կը սահմանէ դերբայը·— «Բայերուն անթերեւոյթըն եւ ընդունելութիւնը հոլովական բառեր են : Անթերեւոյթին հոլովածը դերբայ կ'ըսուի » :

Առաջին անգամ Յովհաննէս վարդ· Յակոբեանն էր, ծանօթ առաւելապէս Յովհաննէս Հոլով անուամբ, որ գործածեց «դերբայ» տարազը իր քերականութեան մէջ (1674), բայէն անջատելով բայական այս ձեւը : Աւելի առաջ, Կղեմէս Գալանոս (1645) փորձեր էր առեղծել դերբայական նոր ձեւեր, մասնաւորաբար «գործակալ» անուանելով քերականական տարազ մը, որ պիտի համապատասխանէր լատինական ձեւին (ժէրոնտիֆ) : Շրէօտէր եւս կը խօսի դերբայական նոյն ձեւին մասին (Գանձ Աբամեան լեզուի, տպ· Ամստերտամ, 1711, էջ 117, 121, 129, 139) : Եւ խորհիլ որ ֆրանսերէնն անդամ իրեն խորթ կը համարի լատինական դերբայական ձեւերը, ժէրոնտիֆ ու սիւփէն :

Դերբային պատմութենէն եաքը՝ այժմ հետեւինք իր ստացած ձեւերուն, դարերուն մէջէն, հասնելու համար ՈՒՄԻՆ :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Արիստոտէլ խօսքի մասերը կը բաժնէր երեքի, — բայ, անուն, շաղկապ, (Կուինտիղիանոս դիտողութիւն կ'ընէ այս բառին լատիներէն եւ յունարէն համարժէքներուն մասին) : Ստոյիկեանները եօթէն աւելցուցին յօդը, եւ յաջորդաբար նախադրութիւնը, դերանունը, ընդունելութիւնը, մակբայը, իսկ Լատիները՝ միջարկութիւնը : Քերական մըն ալ աւելցուց առասպութիւնը : Այսպէ՛ս, խօսքի մասերուն թիւը բարձրացաւ իննի, տասնի : Բայց իմաստասէրները կրճատեցին կարգ մը «մասեր» նուագեցնելով մինչեւ հինգ, իսկ իտալացի Բերթող մը՝ մինչեւ չորս : Այսուհանդերձ այժմ ընդունուած է ութի բաժնել ամբողջութիւնը, իսկ էական մասերը՝ երկուքի, հետեւողութեամբ Արիստոտէլի, մեր մէջ՝ Դաւիթ Անյաղթի, որու ներշնչումը կը կրէ Պաղտասար Դպիր·—

Զի գլխաւոր մասունք բանի
Են ասքին ·—
Անուն եւ բայ, աշխատելիք
Երկոքին :
Վասն որոյ հին քերթողքն մեր
Հայկական ,
Ըղբայն երկրորդ մասն ասացին
Ցետ անուան :

Կուինտիղիանոս, ընդհակառակն, առաջնութիւնը կուտայ բային :

(**) Դերբայ բառը կազմուած է ԴԵՐ եւ ԲԱՅ բառերով, ինչպէս դերանուն բառը՝ ԴԵՐ եւ ԱՆՈՒՆ բառերով : Խնդիր է գիտնալ թէ ի՛նչպէս պէտք է արտասանել ԲԱՅ (կամ ԴԵՐԲԱՅ ու ՄԱԿԲԱՅ) բառը, — ինչպէս *Հա՞յ՝* հնչելով երեք տառերն ալ, ինչպէս *կա՞յ՝* հնչելով միայն առաջին երկու տառերը (*կա*) :

Ղ· Աղայեան կը կարծէ թէ «հնումը գրելը գրողի կամքիցն էր կախուած, իսկ կարդալը՝ կարդացողի» (*Մուրճ*, 1890, էջ 1585),— կարծիք մը որ··· ծիծաղի ենթ է միայն : Այսուհանդերձ դժուար է ստուգել կամ ճշդել բազմաթիւ հայերէն տառերու եւ բառերու հնագոյն արտասանութիւնը :

Բայ կամ դերբայ բառերուն արտասանութիւնը տեսէք թէ ո՛ւր կ'առաջնորդէ մեր հետաքրքրութիւնը, մերժելէ հետ Աղայեանի կարծիքը :

Քիչ բառեր ունինք, նմանաձեւ ու միավանկ, որոնք կ'արտասանուին ինչպէս մեր ժողովուրդին անունը, — ՀԱՅ : Որքան գիտեմ՝ այդպէս կ'արտասանուին ՊԱՅ, ՆԱՅ, ՎԱՅ : Նմանօրէն կ'արտասանուի հիմա ՃԱՅ բառը, որ սկզբնաբար, եթէ ճիշդ է թէ բնաձայն ծագում ունի, կ'արտասանուէր երկատառ, ինչպէս ՃԱ: Ունինք դարձեալ հայհոյէ բառին տարաճյատեալ ձեւը, ՀԱՅ (հուչ), գրուած նաեւ ՅԱՅ (յու), ծաղրական ու նախատական բացագանչութիւն՝ տառապանքի ամբողջական արտասանութեամբ : Այս նախատական նշանակութենէ՞ն կը մնայ արդեօք, որ ունինք բառ մը եւս, ՀԱՅ, ապականութիւն, աղբ, նշանակութեամբ : Մալխասեան կուտայ ուրիշ բառ մը, դարձեալ ՀԱՅ, «դժուար կացութիւն, նեղութիւն» իմաստով, որ··· հայերէն բառ չէ՝ ըստ իս եւ ըստ վկայութեան : Յիշենք վերջապէս հայիլ (ճայիլ) բային արմատը, ՀԱՅ,— առանձին անգործածական : Աւելորդ չէ թերեւս արձանագրել թէ երեմիայի բառարանը կուտայ ՀԱՅ բառ մըն ալ, «հսկայ» նշանակութեամբ, — կուտանք՝ բանասէրներուն թողլով ճշդել թէ «ներբինացեալ» բառ մը չէ՞ արդեօք :

Նմանօրէն կազմուած՝ ԼԱՅ, ՏԱՅ, ԳԱՅ, ԿԱՅ բառերը կ'արտասանուին իբրեւ երկատառ, ինչպէս եւ Դ, Զ, Ծ, Ջ, Շ, Ջ· Ռ· գիրերուն անուանները՝ նոյնիսկ եթէ գրուին եռատառ, (Շնորհալի կը գրէ եռատառ) :

Վերադառնալով ԲԱՅ բառին, ուրեմն ճի՞շդ է արտասանել զայն իբրեւ երկատառ : Բազրատունի ԲԱՅ կամ ԴԵՐԲԱՅ բառերը կը կարդայ՝ ինչպէս ԱՐԲԱՅ, ՏՂԱՅ բառերուն վերջավանկը (տես Ի ՊԼՏՍ, էջ 655), նոյնիսկ ԽՈՅ բառը՝ իբրեւ երկատառ· բայց նոյն էջին վրայ, ֆանի մը տող վար, կ'աւելցնէ թէ «ռամանիճ » ամբողջական կը կարդան ԲԱՅ եւ ԽՈՅ բառերը, այսինքն եռատառ, ճիշդ ինչպէս թուրբերէն ՁԱՅ եւ ՊՈՅ :

ԲԱՅ բառը երեք նշանակութեամբ կը ներկայանայ լեզուին մէջ·

1·— Բայ, գոյական, կը նշանակէ գազաններու որջ :

2·— Բայ, գոյական, կը համապատասխանէ ֆրանսերէն ՎԷՌՊ բառին, — ու – րեմն բերականական տարազ է :

3·— Բայ, ինչ եւս այսպէս, բայաձեւ է : Աճառեան կը կարծէ թէ հին բայի մը խոնարհման մէկ ձեւն է,— ԲԱՀ = խօսիլ, ասկէ՝ ԲԱՄ, ԲԱՍ, ԲԱՅ (կը խօսիմ, կը խօսիս, կը խօսի) : Դարձեալ, նոյն այս բային խոնարհման ձեւերով է կազմուած *բամբասանք* (բամ – կը խօսիմ, բաս – կը խօսիս) : Վերջապէս այս բառն է որ տուած է խաբեբայ :

Այս պարագային՝ ԲԱՅ միշտ պէտք է կարդալ ԲԱ,— արդարեւ այս արտասանութեամբ՝ ունինք նաեւ շաղկապ մը եւ միջարկութիւն մը : Աւելցնենք, որ հայ լեզուն, գէթ ի հնումն, միշտ կը փակէր բառավերջի այբը յ տառով, որ կը թուի թէ անձայն կը մնար՝ երբ այբը կը վերջանար իրմով : Բառին ծայրը, այբէն ետքը, յ դնելու այս վարժութիւնը հիները կը կոչէին «աչքի յանգ» կամ «տեսողական յանգ » :

Բոլոր այս պրպտումներէն ետքը՝ կը հետեւի թէ հայ լեզուին խորք է ԲԱՅ բառը կարդալ ՁԱՅ կարդալու ձեւով, ինչպէս նմանօրէն որեւէ այլ բառ : Բացառութիւն է մեր ժողովուրդին անունը, — ՀԱՅ, բացառութիւն մը որ շատ բան կը խօսի ստուգաբանական տեսակէտով :

Եզրակացութիւն՝ կարդալու նոր ձեւ է *բայ, դերբայ, մակբայ, անթերբայ* բառերուն ծայրը հնչել յ տառը : Եզրակացութիւն մը, որու պէտք պիտի ունենանք, երբ քննենք *Ցուսաբերի* հարցարանը, — *Ո՞Յ* թէ *Օ*:

(***) Գիրքը ունի տպագրական 528 էջ զոյգ սիւնակ : Ընդօրինակած եմ ձեռովս : Ըստ յիշատակարանիս՝ «աւարտեցաւ ընդօրինակութիւնը 10 Հոկտ· 1944–ին, Գշ· գիշեր, ժամը 10·15, ցուրտ սեպեակիս մէջ, պատերազմի ընթացքին » :

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑ

1936 թուականը ճակատագրական եղաւ Ակսել Բակունցի, ինչպէս խումբ մը ուրիշ գրագէտներու եւ մտաւորականներու համար :

Ստեղծագործութեան եւ հասուն տարիքի լիութեան մէկ, դժբախտ օր մը անոնք կը հետեւէին ոտիկաններուն եւ անորոշութեան ու անստուգութեան մէջ կը հեռանային հայրենիքի սահմաններէն, իբրեւ թէ ոճրագործներ ըլլային կամ հայրենադաւներ :

Այն աստեն բացարձակ լռութիւն կը պահուէր : Ոչ ոք կը համարձակէր հետաքրքրութիւն ցոյց տալ կատարուած խորհրդաւոր արարքին համար : Իրրեւ հետեւանք, բոլոր ժողովածուներուն եւ դասագիրքերուն մէջ կ'արգիլուէր յիշատակութիւնը Ակսել Բակունցին, Եղ· Չարենցին, Վահան Թոթովենցին ու Տիկ· Զապէլ Եսայեանին :

Պէտք եղաւ սպասել քանի տարիներ, որպէս զի 1956ին լեզուները բացուէին :

1955ին լոյս տեսաւ Ակսել Բակունցի «Երկեր»ը : Գրական քննադատութիւններ, վերլուծումներ, ուսումնասիրութիւններ եւ յօդուածներ իրարու յաջորդեցին :

Հայ հեղինակներէն զատ, երկու ռուս գրական քննադատներ, Կորնելի Զելինսկի եւ Վալերի Կիրպոտին անդրադարձան Ակսել Բակունցի գրականութեան եւ արուեստին :

Նկատի առնելով Ակսել Բակունցի մասին վերը յիշուած հեղինակներուն բոլոր գրուածքները, կը տեսնենք որ «Մթնաձոր»ի հեղինակը զոհ մը եղած է, ինչպէս միւսները, որոնք աչխարհայեացքով, մտայնութեամբ եւ իրենց ստեղծագործութեամբ հակայեղափոխական ամբաստանուած էին : Ակսել Բակունց գրական եւ արուեստի ուրիշ հանգանակներ ունէր : Ժողովրդական հարազատ տարրերը ոչ մէկ դնով անտեսել ու արհամարհել կը միտէր :

1936ին «Հայաստանի Գրողներու Միութիւնը » իր չարքերէն կը հեռացնէր Ակսել Բակունցը, երբ արդէն բանտարկուած էր :

Ուրիշ մեղադրանք մըն ալ կը ծանրանար աքսորեալներուն վրայ : Իրրեւ թէ Ա· Խանճեանի հովանաւորութեամբ կատարած էին հակապետական եւ ազգայնական գործեր : 1950ին դժբախտաբար քիչերը կը վերադառնային աքսորէն : Չէր վերադառնար նաեւ տարաբախտ Ակսել Բակունց : 1936ին ոտիկանութիւնը կ'ոչնչացնէր նաեւ այս վերջինին ձեռագիրները, մանաւանդ անաւարտ վէպերը :

Կ'արժէ մանաւորաբար մէջբերում մը ընել Կորնելի Զելինսկիի եւ Վալերի Կիրպոտինի դրուածքներէն : Առաջինը կը գրէր·— «Բակունցն իր վերջին անաւարտ վէպը նուիրել է Խաչատուր Աբովեանի երիտասարդ տարիներին : Աբովեանի վախճանը եղել է ողբերգական ու խորհրդաւորութեամբ պատուած : Մի ան – դամ, ղիչերը, Խաչատուրը դուրս է գալիս տնից, որպէս ղի այլեւս չվերադառնայ այնտեղ : Եւ ընդմիշտ անյայտանում է : Բակունցի վախճանը մի դրուագն էր մի այլ ողբերգութեան : Մեր Կուլտուրայի թշնամիները 1937 թուականին Ակսել Բակունցին տարան իր տնից, եւ նա ղիմաւորեց իր մահը որպէս կոմունիստ եւ այլեւս չվերադարձաւ տուն : ··· Եւ ահա, քննարկելով արուեստագէտի երկիրը, մենք կարծես նորից ենք զգում եւ այն հոգի բոյրը, որ անուշեց նրա տաղանդը, եւ արուեստի ու մարդկանց հանդէպ տածած նրա սէրը, այն ամէնը, ինչով ապրում էր նա : Շնորհակալութիւն քեզ այս ամէնի համար, Ակսել Բակունց, իմ տաղանդաւոր ժամանակակից, որին ես չէի ճանաչում» (*) :

Վալերի Կիրպոտին գրած է հետեւեալ տողերը «Սէրը հասարակ մարդկանց նըկատմամբ» վերնագրով (**) ·—

«Ակսել Բակունցը անբաւարար քիչ է յայտնի համամիութենական ընթերցողին : Անբաւարէն, որովհետեւ իր կարճատեւ կեանքի ընթացքում Բակունցը ստեղծել է հիանալի երկեր, որոնք պատկանում են արդի խորհրդահայ արձակի լաւագոյն գեղարուեստական էջերին : Երբ նա գրում է, նրա սիրտը այրւում է : Բակունցը չի կարող եւ չի ուզում թաքցնել ոչ իր սէրն ու վիշտը, ոչ իր արհամարհանքն ու զայրոյթը, ոչ էլ իր յոյսերը : Բակունցը քնարական է, նրա պատկերները խոխոջում են, որպէս առուակներ, ոչ բարձրաձայն, բայց բիւրեղի պէս մաքուր եւ տիրական» :

1956 Ցունիսին, հայկական արուեստի եւ գրականութեան տասնօրեակի ընթացքին, Մոսկուայի մէջ կազմակերպուեցան հաւաքոյթներ, խորհրդահայ արդի գրականութեան կարգ մը նիւթերը քննելու համար : Բանաստեղծութեան մասին կը խօսի բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան Ցունիս 4ին եւ 5ին : Մամուլին մէջ –

(*) Կ· Զելինսքի, «Ակսել Բակունց », « Գրական թերթ» 1956 :

(**) Վ· Կիրպոտին, Մոսկուայի «Գրական թերթ»ին մէջ 1956 :

ուած հաղորդակցութեան մէջ կը կար – դանք ։—

« Այդ տարիներէ ընթացքում քիչ չեն եղել նաեւ սխալները : Հայ գրականու – թեանը հսկայական վնաս պատճառեցին 1936–1937ի իրագործութիւնները, «ժողո– վրդի թշնամիների» անուան տակ գրող – ների չարքերից հեռացրին ազգային մշա – կոյթի ականաւոր գործիչներին» :

Ուրեմն օտար եւ հայ հեղինակներ հա– մաձայն են արձանագրելու, որ Ակսել Բակունցի վախճանը ողբերգութիւն մըն էր : Մշակոյթի թշնամիները տունէն տա– րին գայն, եւ այլեւս չվերադարձաւ : Այդ տարիներու սխալներ գործուած են, Հայ գրականութեան մեծ վնաս պատճա– ռած են ժողովուրդի իսկական թշնամինե– րը, հեռացնելով ազգային մշակոյթի ա – կանաւոր գործիչները :

Այս տողերը գրեցի աչքի առջեւ ունե – նալով Լ. Մկրեանի նոր գործը, «Ակսել Բակունցը որպէս անխոցելի ժողովր – դայնութեան առաջամարտիկ խորհրդա – հայ գրականութեան մէջ» խորագրով, որ լոյս տեսած է 1959ին Մխիթարեան մէջ : Գիրքը կը բացակայ տասը գլուխներէ , վերջաւորութեան անդլերէն լեզուով հա– մառօտ ամփոփում մը :

Իր այս մենագրութեամբ, հեղինակը չա– հեկան վկայութիւններով ու մէջբերում – ներով, կը ջանայ երեւան հանել տարա– բախտ գրագէտին դէմ նիւթուած բոլոր զաւերը, որոնք յանդեցան հեղինակին աքսորին ու անյայտացման :

Կ'արժէ սակայն որ խօսինք Ակսել Բա– կունցի գրականութեան եւ արուեստին մա– սին : 1924ին սկսած եւ ընդհատուած 1936ին, 12 տարիներու մէջ կը խտանայ անոր գործը, որուն մէջ ոչ արուեստա – կութիւն կայ եւ ոչ ալ պարտադրութիւն : Ինքնատիպ , տրամաբանական եւ տա – զանդով յղացուած, ամբողջութիւն մը կը ներկայացնէ :

Ակսել Բակունցի գրականութեան աչ – խարհը իր ծննդավայրը, Զանգեզուրն է : Ապրած ու վերապրած է մանկութեան եւ պատանեկութեան աւանդութիւնները : « Մթնում կորած խրճիթներուն » թշուառ , բայց եւ այնպէս բարախուն կեանքը կը ներկայացնէ :

Եղ· Զարենց հետեւեալ տողերով յատ – կանշած է անոր գրականութեան նկարա – գիրը ։—

Քո «Մթնաձոր»ում թախիծ է ծորում՝
Ու կարօտ մանկուդ հարազատ ձորի :

Ակսել Բակունց գիւղագիր մըն է, ինչ– պէս ուրիշ գիւղագիրներ : Բայց միշտ քա– նարերգական ու հովուերգական է իր բո– լոր պատմուածքներուն մէջ : Մէկն է այն գրագէտներէն, որոնք արեւմտահայ աչ – խարհն ալ գրականութեան նիւթ ըրած են : «Մթրանի փողը» այդպիսի լաւագոյն պատմուածքներէն մէկն է, Սասունցինե– րու կեանքէն, ուր կ'ողկոյզուի Մարու – թայ սարը, հետեւեալ յատկանշական տո–

ՋԻՒԱՆԻ

(ՄԱՀՈՒԱՆ 50ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ)

Սայաթ – Նովայէ յետոյ թերեւս ոչ մէկ հայ աչուղ չունեցաւ այնքան ժողովրդա– կանութիւն՝ որքան աչուղ Ջիւանին (Սե – րոբ Լեւոնեան) : Եւ այդ պատահական չէր : Ջիւանի փոքր հասակէն սկսեալ կը– րեց կեանքի դրկանքներն ու վիշտը : Գիւ– ղացի, անկիւռ նուիրուած էր հարազատ ժողովուրդին, որուն խոհերն ու յոյզերը իրենց արտացոլումն են գտած աչուղի ստեղծագործութիւններուն մէջ :

Ասպարէզ իջնելով անցեալ դարու 60ա– կան թուականներուն՝ Ջիւանին իր ջու – ճակով արտայայտեց ընկերային բողոքի մերթ անզօր , յաճախ ալ ցասման ղա – ղումներ :

Ջիւանի հրապարակախօս աչուղ էր : Անոր ստեղծագործութեան նիւթը իր ժամանակի, ընկերային կեանքի իրաղար– ձութիւններն էին :

Անոր քնարը արձագանգ հանդիսացաւ թրքահայ հարցին, հայկական կոտորած– ներուն, ռուսական դաժան վարչակար – գին, հայկական գպրոցներու փակման եւն· : Ըլլալով դէպքերու ականատես՝ Ջիւանի իր ցասումը արտայայտեց , խա– րազանելով ռուսական չահագործումը , անհաւասարութիւնը :

Ընկերային անհաւասարութեան գեղար– ուեստական արտայայտութիւնն է Ջիւա– նիի «կեանքը» բանաստեղծութիւնը , ո– րուն առաջին քառեակը կը պարզէ ամէն բան·

Մարդ կայ զարդարուած ոսկով–արծա – թով,
Մարդ կայ՝ որ կաշիէ բամբ էլ չունի ,
Մարդ կայ ուրախութիւն կ'աճի շաբա – թով,
Մարդ կայ մի աւուր պաշար էլ չունի :

Սակայն աչուղը միրոզ անհաւասարու– թեան պարզ նկարագրողը չէ միայն : Ան լաւ գիտէ որ «ամէն տեղ բռնութիւն »է , «ամէն տեղ ճնշում» եւ որ «երբեք խղճի ազատութիւն չկայ», բայց այդ բոլորէն

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՀԱՆՐԻ ՊԵՐԿՍՈՆԻ ՀԱԲԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Ֆրանսայի Ազգային Մատենադարանը նախաձեռնած է ոսկեակատարել աչխար – հահռչակ փիլիսոփայ Հանրի Պերկսոնի ծննդեան հարիւրամեակը եւ ցուցահան – դէսով մը ոգեկոչել յիշատակը Ֆրանսայի մեծ մտածողին :

« Փիլիսոփայի մը կեանքը ո՛չ մէկ լոյս կը սփռէ իր վարդապետութեան վրայ » գրած է Հանրի Պերկսոն, եւ հաստատելու համար կարծես իր այս մտածումը , մե – ծանուն խորհողը իր կտակին մէջ աւել – ցուցած է ·

« Կ'արգիլեմ բացարձակապէս որ մահ – ուընէս եւք հրատարակուին իմ ձեռագիր– ները, եւ ոչ իսկ պատառիկ մը անոնցմէ , զորս կարելի պիտի ըլլայ գտնել թուղթե– րուս մէջէն կամ այլուր : Կ'արգիլեմ նոյն– պէս հրատարակութիւնը իմ նամակնե – րուս ···» :

Այս պայմաններուն մէջ, ուրեմն, ինչ– պէս կարելի պիտի ըլլար Հանրի Պերկսո– նի յիշատակը ոգեկոչել,— ծնած էր 18 Հոկտեմբեր 1859ին, Փարիզ :

Ազգային Մատենադարանի տնօրէնը՝ Պ· Ժիւլիէն Բէն, այս հարցին պատասխանը կուտայ, Ռիշըլիէօ փողոցի Մատենադա – րանի սրահներուն մէջ ցուցադրելով ար – ժէքաւոր փաստաթուղթեր, որոնք կապ ունին Պերկսոնի կեանքին հետ :

Իր կտակը յարդուած է, չկան ցուցա – հանդէսին մէջ իր նամակները , ոչ ալ ձե– ռագիրներ իրմէ , սակայն կան տետրակ– ներ ու գրքեր, նաեւ բազմաթիւ նկարներ, որոնք կը կազմեն իր կեանքին գրեթէ ամ– բողջական պատկերը :

դուրս ելլելու միջոցը կը գտնէ ժողովուր– դի պայքարին մէջ : Ջիւանի կը մեծարէ այդ պայքարի ուժն ու թափը ·

Ժողովուրդը ահռելի ջրհեղեղ է,
Առաջը առնելը շատ դժուար բան է
Թէ գրգռուեց, կատաղի է, ահեղ է ,
Քարափները կը քանդէ, ամէն ինչ կ'անէ :

Թէեւ Ջիւանիի երգերուն մէջ ընկեր– ային կեանքն ու ժամանակի յուզող հար – ցերը լայն տեղ գրաւած են, բայց բոլոր աչուղներուն նման՝ ան ալ երգած է սէ – րըն ու տառապանքը :

Ջիւանի շատ լաւ կը մեկնարաներ իր երգերը, որոնց համար մեծ յարգ կը վա– յելէր Թիֆլիսի եւ Ալեքսանդրապոլի հայ ունկնդիրներու չքանակին մէջ : Այդ եր – գերը մասնաւորապէս շատ տարածուած էին Շիրակի աչխատաւորներուն մէջ :

Մահէն յետոյ տարի եւք ալ՝ իր երգե– րէն չատեր, ինչպէս՝ «Բարի, գեղեցի – կ»ը, «Անհոգ ես, չգիտես»ը, «Զախորդ օրեր»ը եւ ուրիշներ տակաւին կ'երգուին Հայաստանի ու արտասահմանի մէջ :

Տարիներու հոլովումի ընթացքին գեղ– նած այդ նկարներուն մէջ կ'երեւի մեծ փիլիսոփան, 1878ին նկարուած եւ չրջա – պատուած իրեն գաղափիլ ընկերներէն Պուրիյաս (կարդինալ), Ժան ոժրէս , եւ Բիւվիլիէ : Այս վերջինը, նոյնպէս փիլի– սոփայ մը, նուազ փայլուն քան ինքը՝ Պերկսոն, սակայն եւ այնպէս չատ ծա – նօթ փիլիսոփաներու չրջանակին մէջ :

Ուրիշ նկարի մը մէջ կ'երեւի Պերկսոն երբ Անժէի Լիսէին մէջ կը դասախօսէր , չրջապատուած իր աչակերտներով, որոնց մէջ ինք աւելի երիտասարդ կ'երեւի քան այս վերջինները :

Ցուցահանդէսին մէջ կ'երեւին, տակա– ւին ուրիշ բազմաթիւ լուսանկարներու չարքին, գիրքեր, տետրակներ, որոնք պատկանած են Հանրի Պերկսոնի եւ եղած են իր աչխատանքի գործիքները :

« Բարոյականի եւ կրօնքի երկու ակ – բիւրները»ու հեղինակը իր փառքիգագաթ– նակէտին հասած է 1914ին, երբ կը դա– սախօսէր Գոլէժ տը Ֆրանսի մէջ : Աւրա– բեւ, այս չրջանին, ուսանողներ մասնա – ւոր խնդրագրերով կը ցանկային գոնէ անկիւն մը ունենալ այն դասարանին մէջ, ուր կը դասախօսէր Պերկսոն, քանի որ նստարանները երկու ժամ առաջ արդէն գրաւուած կ'ըլլային ազատ ունկնդիրնե – րու կողմէ :

Այս ցուցահանդէսը լոյս կը սփռէ կեան– քին վրայ խաղաղ ու հանդարտ մարդու մը որուն ներաչխարհը եղաւ արկածալից եւ որուն մտածումներէն չատ բան իւրա– ցուց ժամանակակից փիլիսոփայութիւնը, առանց սակայն խոստովանելու այդ իւ – րացումը :

×

ԺԵՐԱՐ ՏԸ ՆԵՐՎԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Փարիզի քաղաքապետութիւնը, որ 1955– ին արդէն յարդած էր յիշատակը մոայլ պարագաներու տակ մահացած Ժերար Տը Ներվալի, Փարիզի փողոցներէն մին անոր անունով կոչելով, այս անգամ դժ– բախտ բանաստեղծին մահուան հարիւ – րամեակին առթիւ կատարեց յիշատակա– բանի մը բացումը :

Յիշատակարանը՝ որ դորչ մարմարով է չինուած, գետեղուեցաւ Սքուար Սէն Ժա– ղի մէջ : Աւրեստի գեղեցիկ գործ մըն է, որուն վրայ կ'երեւի բանաստեղծին դիմանկարը, ու քիչ մը անդին փորա – գրուած են անոր ծանօթ բանաստեղծու – թիւնէն հետեւեալ տողերը· — « Մոայլ եմ ես, այրին ու անմխիթարը ···» :

Բացումին ներկայ են եղած Փարիզի Թաղապետական Խորհուրդի բոլոր ան – դամները, Մշակոյթի նախարար Պ· Անդ– րէ Մալրոյի ներկայացուցիչը՝ Պ· Ժակ Ժոժար եւ Կոնքուռի կաճառէն Պ· Անտրէ Պիլլի : Պ· Էմիլ Հանրիօ կարդացած է ակադեմական Ֆէրնան Կրէկի կողմէ գր – ուած ճառ մը :

ԼՌԱԾ ՉՐԱՊԱՑԸ

Ջ·

Եւ որովհետեւ անիկա չէր ուզեր այս հրաւէրը գործադրել, չրթունքները եր – կարելով, ինքն սկսաւ օուլել մէկ քանի խազեր՝ խիստ անկատար կերպով :

Այն ատեն տան ներսէն լսուեցաւ կար– ճահասակ Մառթէնի որոտագին ձայնը , որ յանդիմանութեան չեչտով մը կ'ըսէր·

— Խեղկատակութիւններ մի ըներ, կէրթրուտ, թող որ քնանայ :

— Բայց անիկա չի քնանար , պատաս– խանեց յանդիմանուող տղու մը նեղացած չեչտովը :

Ցետոյ պատուհանը դոցուեցաւ եւ ձայ– նները մարեցան :

Ժան գլուխը երերցուց խնդալով եւ ան– կողին մտաւ· բայց չկրցաւ քնանալ այն ծաղիկներուն պատճառով, զորս կէր – թրուտ գրած էր իր անարին եւ որոնց ոս– տերը կ'ինչային մինչեւ անկողնին ե – զերքը :

Լէյլակներու մանիչակագոյն փունջե – րուն կը խառնուէին նարգիսները, իրենց թեթեւ մը ճերմակ աստղաձեւ բաժակնե – րովը : Դարձաւ, յետոյ ծունկի եկաւ ան– կողինին վրայ եւ դէմքը մխրճեց ծաղիկ– ներուն մէջտեղ : Փափուկ թերթերը փայ– փայեցին եւ համբուրեցին անոր կոպերն ու չրթունքները :

Ցանկարծ, ականջ տուաւ : Լսեց որ տախտակամածէն անիմանալի ծիծաղի մը չչուկը կը բարձրանար, կարծես թէ զետ– նին տակէն ըլլար· մեղմ ծիծաղ մը , ինչ– պէս հովի թեւը որ խոտին կը քսուի , բայց այնքան երջանիկ, այնքան խենթ զուարթութեամբ :

Մտիկ ըրաւ վայրկեան մը, յուսաց որ երկրորդ անգամ մըն ալ պիտի լսէ զայն· բայց ամէն ինչ լուռ մնաց :

— Ինչ պղտիկ խենթուկ , ըսաւ ուրա– խացած :

Ինկաւ բարձին վրայ եւ քնացաւ՝ ժը – պիտը չրթունքներուն :

է·

Ցաջորդ առաւօտ ժան սենեակին մէջ փնտռեց աչխատութեան իր հագուստ – ները : Անոնք թեթեւ մը կը սեղմէին ու– սերը· օ՛ քիչ մը դիրցեր էր :

Արեգակը արդէն բարձրացած էր :կար– ծես թէ ուրիչ ամէն տեղ անիկա կէս մը պակաս լոյս ու ջերմութիւն կուտար սր– տին : Տարբեր է ծննդավայրի արեւը :

կ'օսկեզօծէ այն ամէնը, որոնց կը հպի , եւ երգեր կը ցայտեն այն չրթներէն, զորս կը փայփայէ : Որքան զեղեցիկ է կեանքը հայրենի տան մէջ : Կեցցէ ուրախութիւ – նը :

— Հիմակ, զուարթ թռչուններու ամ – բողջ բոյն մը ունիմ տունս, ըսաւ Մառ– թէն խնդալով, որ եկաւ բարի լոյս ըսե – լու : Շարունակէ երգել , պղտիկ ··· ես վարժուած եմ երգի , այն օրէն որ կէր – թրուտ հոս է··· Բայց ի՞նչ կ'ուզես ընել այս ճերմակ թիկնոցով :

— Արդեօք կը կարծես թէ ձեռքերս ծալլա՞ծ պիտի մնամ հոս :

— Օր մըն ալ հանդիչէ դեռ :

— Ոչ իսկ ժամ մը : Դատարկապորտի հագուստներս դամէն կախուած են ար – դէն :

Սակայն, Մառթէն նչմարեց այն ծա – ղիկները, որոնք անկողնին քով դրուած էին եւ նեղացած երեւոյթով մը ըսաւ , խնդալով ·

— Կը տեսնե՞ս այս սաղայէլական ան – զգամը : Այդ բանը արդիլեցի ես ինծի համար, եւ ահա կը սկսի ուրիշներու ը – նել այդ դէշ կատակը : Աւոր համար է ուրեմն, որ այնքան ժժգոյն ես այս ա – ռաւօտ :

— Ցժգո՞յն· ե՞ս, բնաւ երբեք :

— Ոչինչ մի ըսեր : Ես պիտի արդիլեմ անոր, որ չընէ այդ խեղկատակութիւն – ները :

Այս ըսելով վար իջաւ :

Կէրթրուտ տունը չէր :

— Ժամը հինգէն ի վեր պարտէզն է ան ,ըսաւ Մառթէն զոհունակութեամբ ժպտելով : Ամէն բան չոզիով կը քալէ հոս առաւօտէն ի վեր , այն օրէն որ տան կա – ռավարութիւնը իր ձեռքն առաւ ···

Ցուզակի մը պէս աչխոյժ , ոտքի վրայ է արշալոյսին խակ, եւ միշտ զուարթ ··· միշտ երգեր եւ ուրախութեան ճիչեր :

Երբ ջրաղաց կ'երթային, երկու եղ – բայրները տեսան որ իրենց դլխուն վրա – յէն ստեպղինի ցօղուն մը անցաւ թեթեւ մը իրենց քսուելով :

Մառթէն ետ դարձաւ խնդալով ,եւ մա– տովը սպառնալիքի չարժուձեւ մը ըրաւ :

— Ո՞վ էր հարցուց ժան, ակնարկ մը ձգելով բակին մէջ, ուր կենդանի ոչ մէկ չունչ կը նչմարուէր :

— Ո՞վ կ'ուզէք որ ըլլար անկէ զատ ,

— Եւ բան մը չես տեսներ , որ ուր ըլ– լալը դղացընէ ,

— Բացարձակապէս ոչինչ··· ճչմարիտ ոպի մըն է, ուզած տեղը անտեսանելի կը ղառնայ :

Եւ, ճաճանչադէմ , իր եղբօրը հետե – ւեցաւ դէպի ջրաղաց :

Ժամերը կը սահին : Ժան կ'ուզէ ցոյց տալ թէ ի՞նչ կրնայ ընել, եւ կ'աչխատի կրկնակի կորովով :

Հ· ԶՈՒՏՅԻՄԱՆ

(Շար·)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· Կապ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ այրի Տիկին Ժանին Թաշճեանի ,եւ իր ընտանեկան պարագաներուն իրենց ամուսնոյն, եղբօր եւ ազգականին, ողբացեալ Նաւարչ Թաշճեանի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Մայիս 28ի ժողովական արձանագրութեան կազմակերպիչ յանձնախումբը կու գայ հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները յայտնել Իսի լէ Մուլինօ, Քաֆէ Սփորի տնօրէն Պ· Յակոբ Ագաեանի որ սիրայօժար եւ ձրի կատարեց օրուան պիւֆէի համեղքներու փոխադրութիւնը :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ

ՕԳԱՍՏՈՍ 1ԷՆ 30

Փալատիւ գեղատեսիլ լճի եզերքին (Իզէռ), հսկայ եւ լաւ յարմարութիւն – ներով օժտուած չէնքի մը մէջ :

ՕՐԱԿԱՆ 800 ՖՐԱՆԿ

Աբճանագրութեանց համար դիմել՝ ՓԱՐԻԶ՝

17, RUE BLEUE

Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18 :

Միւս չրջաններու մէջ խումբերու վարչութեանց :

Անոնք որոնք կը փափաքին Փարիզէն պիյէ ֆոլէֆիֆով համբորդել, պէտք է արձանագրուին մինչեւ ՅՈՒԼԻՍ 11 :

ԿՐՃՆՈՂԸ·— Կապ· Խաչի զպրոցական տարեվերջի քննութիւն, կիրակի 21 Յունիս , առաւօտեան, պատշտօնական պարագաներուն իրենց ամուսնոյն, եղբօր եւ ազգականին համար կէսօրէ վերջ :

Մրցանակաբաշխութեան դահլիճան – դէս, կիրակի 28 Յունիսին : Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի Յուլիս հինգին :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Երաժշտապետ՝

ՊՕՂՈՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆԻ

(35ամեայ գործունէութեան առթիւ)

Նախաձեռնութեամբ խումբ մը բարեկամներու :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

ՍԵՐՈՎԲԻ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

կը նախագահէ՝

Պ· ՎԱՀԷ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ

(*Առենապետ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան*) :

Յունիս 13, Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·45

Սալ Շօփէն

Գեղարուեստական բաժին :

Փարիզի Եկեղեցւոյ երկսեռ երգչախումբը, *գեկավարութեամբ Պ· ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ :*

Օր· Իրիս Պիւպիլեան (*երգ*), Օր· Սօնիա Գաբրիէլեան (*դաշնակ*), Պ· Նուր Հան Մարգարեան (*արտասանութիւն*), Պ· Աւետիս Քիւրէղեան (*երգ*), *Օր·ներ* Նահապետեան ֆոյերը եւ Պ· Լ· Մուճեան :

Կը ներկայացուի էտմոն Ապուի՝

« ԽԵՆԹԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ »

Խիստ ծիծաղաշարժ դաւեչա մէկ արար :

Կը մասնակցին՝ Ա· Պետրոսեան, Ժ· Քէշիշեան եւ Օր· Յասմիկ , Ն· Պշտիկեան , Ս· Յակոբեան :

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսթիվալիէի օդափոխութեան կայանի բացումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս երեքին : Ա· խումբի վերջին բժշկական քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Ուրբաթ 26 եւ երկուշաբթի 29 Յունիսին , ժամը 9 – 12 , Հայ կարմիր Խաչի դարմանատունը , 15 , Րիւ ժան Կուժօն , Փարիզ : Կը խնդրուի ծնողքներէն ներկայանալ ֆիշ որ Լիէզօններով :

ՇԱԻԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի 14 Յունիս, ՄԱՏԱՂՕՐՀՆԻՔ

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՄԱԽԱՐԲ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ Տէսինի մասնաճիւղերու դաշտահանդէսը, կիրակի, հինգ Յուլիս ,Տէսինի մէջ :

ՎԱՐՁՈՒ Է

Ամառուան համար միայն, վարձու է կահաւորուած յարկաբաժին մը, երկու սենեակ եւ խոհանոց , օդասուն, քաղաքին կեդրոնը, Բ· յարկ : Երկու – երեք ամառուան համար : Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Պ· Ալթունեանի՝

26, Rue Moustier, Marseille

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Յ·Դ· Շրջ· կոմիտէի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցչական ժողովը՝ այս Շաբաթ , ժամը 20·30ին , Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ :

ՕՐԱԿԱՐԳ·— Զեկոյց պատգամաւորներու եւ ընտրութիւն :

ՎԱԼԱՆՍԻ Հայ Մարզական Միութեան տարեկան ընդհ· ժողովը , այս երեքշաբթի ժամը 20·30ին , Միութեանս կեդրոնը , Պ· Սարգիս Մխիթեանի սրճարանի վերնայարկը : Օրակարգ·— Ա) Նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւն : Բ) Նարչութեան ընտրութիւն : Գ) Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ :

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆԵՏԻԿ

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԽՈՒՄԲ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ *Շաբաթ, Օգոստոս 8 ,*
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ *Երկուշաբթի ,Օգոստ· 18 :*
Պայմաններուն համար դիմել՝
Պ· ՖԷՐՏԻ ԱՊԱՃԵԱՆ
293, Ave. St.-Julien, Marseille 12· - Tél. 4879-75

×

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ, ՎԵՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ
ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8 :
ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31 :
Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է :
Աբճանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :
Պայմաններու համար դիմել՝
Պ· ՉՊՈՒՌՃԵԱՆ
7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56 31
Պ· ԹԱՐՈՆ
58, Bd. Serrurier, Paris 19 - métro Pré-St-Gervais
Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
11 Ave. Béranger, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԷՆ՝ ԱՐՄ

Արսի Սուրբ Ժողովրդապետին մահուան դարադարձին առթիւ · հայկական ուխտագնացութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Լիոնէն Արս 21 Յունիսի կիրակի օրը :

Լիոնէն մեկնում, առաուն ժամը 6ին եւ Արսէն վերադարձ իրիկունը ժամը 7ին :

Արսի մէջ, առաուն ժամը 8·30ին հայկական ճայնաւոր պատարագ, իսկ կէս օրէն յետոյ թափօրի մասնակցութիւն :

Երթուդարձի համար 500 ֆրանք ճանապարհածախք անձ գլուխ : Արճանագրութիւններու համար դիմել մինչեւ Յունիս 15, Միքայէլ Վ· Մոմճեանի , 187 Տիւկէֆլէն փողոց :

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

REPRÉSENTANTS A CARTES MULTIPLES

Տարիքը կարեւորութիւն չունի

ՊԱՅՄԱՆԱԻ ՈՐ ԼԱԻ ՃԱՆՉՆԱՑ

Ա) Արեւելեան նպարավաճառներ , Հայ, Յոյն, Արաբ, Պուլկար եւն· եւն· :

Բ) Արեւելեան եւ ֆրանսական պանդոկներ , ճաշարաններ եւ սրճարաններ :

Ֆրանսերէն գրել՝

ORIENT EXPRESS, 87, Rue Baudin
Levallois Perret (Seine)

ANTI - VOMI

Marque et modèle déposés

ՀԱՆԳԻՍՏ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ

Այսուհետեւ ուղածնուդ չափ կրնաք կառքով ճամբորդել, առանց որեւէ վնասու պատյտի կամ անհանդստութեան :

Գիւտը դիւրաւ գործադրելի է ամէն կառքի մէջ: Մեառդով չինուած, այժմու գինն է՝ 400 ֆրանք :

Փոխարժէքը կրնաք նամակագրելով վճարել :

Վաճառականներուն համար մասնաւոր պայմաններ :

Ստանալու համար դիմել՝

FERMETURE ETEX
7, RUE LOUIS BALMENS
GAP (H. A.)

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԽՈՎ,

ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ
ՔԱՋԱ Տ'ԻԹԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հ· Յ· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ՄՕՍԻՆ

ՇԱԻԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՄԱՐՀԱՏ ԳԼՃՃԵԱՆ

Կ'երգէ Փարիզեն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՊ ԲԱԺԻՆ

Արտասանութիւն՝ Օր· Է· Կարապետեան, Օր· Ա· Յարութիւնեան, Պ· Յ· Սարգիսեան, *չութակ՝* Պ· Հրայր Գլըճեան , *դաշնակ՝* Օր· Է· Կարապետեան, մեներգ՝ Օր· Ժագլին Փափազեան :

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

Հ· ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ

(*Ա· ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Ալ· ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Լ· ՇԱՆՔ, Ն· ԱՂԲԱԼԵԱՆ, ՉՕՐ· ՍԻԼԻԿԵԱՆ*

— կ'արտասանեն իրենց պատմական ճառերը)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԻՆ ԵՏՔ

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
Ա· ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ
ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

SALLE PAUL FARALICQ

21, Rue Yves Toudic, Paris - Métro Répuplique

Երկուշաբթի, Յունիս 8, ժամը ճիշդ 20·45ին :

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզահայ թատրոնի լաւագոյն արուեստագէտներուն :

ԴԵՐԱՍԱՆ ԳԷՈՐԳ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ

կը ներկայացնէ եւ կը խաղայ

Տրամ չորս արար , Ա· Շիրվանզադէի :
Բեմադրութիւն Տիկ· Աննա Բուիդալեանի
Կը մասնակցին·— Փնար Ագնաւուր , Բերկրուհի Դաւիթեան, Նոյեմի Շահին – եան եւ Հայկուհի Խոշեան , Տրդատ Նշանեան, Նուրհան Մարգարեան, Ս· Սուրէնեան, Ն· Պշտիկեան, Օ· Սարաֆեան, եւ Արտաշէս Գմբէթեան :
Մուտքի գինները՝ սովորական :
Դիմել՝ Հր· Բալուեան գրատունը, 43, Րիւ Բիշէ, Փարիզ :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՑԷՔ խորհրդային Միութեան մէջ ապրող ձեր ազգականներն ու բարեկամները , ԾՐԱՐՆԵՐ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ:

Ձեր առաքումներուն համար ունինք առաջնորդակ ապրանքներ, ամէնէն նըպաստաւոր գիներով· *Զուտ բուրդէ կերպասներ, ճերմակեղէն, կօշիկ, զուլպայ, ժամացոյց* , եւայլն ···

Մաքսի, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ որեւէ ուրիշ ծախք նշանակուած գիներուն մէջ են :

ՍՏԱՑՈՂԸ ՎՃԱՐԵԼԻՔ ՉՈՒՆԻ :

ԱՌԱՔՈՒՄ· մինչեւ 20 քիլօ կշռող ծրարներուն համար՝ 2·500 ֆրանք :

ՅԱՆՁՆՈՒՄ· երեք չորս չաբաթէն ծրարները , ապահով , իրենց տէրերուն ձեռքը կը հասնի :

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՉՐԻ ՅՈՒՅԱԿ

SICOMEX

20, Rue Royale,
Tél. : OPE. 67-77 PARIS 8· Métro : Madeleine

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ԱՊՐԱՆՔ ՓՆՏՌԵԼԻ ԱՌԱՋ , ՄԵՋԻ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԵՒ ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ :

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի

ՆՈՐ ԳՈՑՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)

Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԻՆԹԷԹԻՔ եւ ՎԻՆԻԼԻՔ նորոյթ իւղաներկներու , գեղարուեստական պատկերներու , ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻԿՆԵՎԻԶներու տեսակները, նաեւ ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
9 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8413 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4314

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՏԱՐԻ ՄԸ ՎԵՐՋ

1958 Յունիս մէկին իշխանութեան գլուխ կուգար Զօր. Շառլ Տը Կոլ՝ ծանր պայմաններու տակ :

Երկու պլխաւոր մտահոգութիւններ ունէր Ֆրանսա : Ալժերիոյ պատերազմը եւ տնտեսական – ելմտական անդադրմեայ տագնապը, — երկրորդը իրրեւ հետեւանք առաջինին :

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմը իր ձախորդութիւններով մեծ զոհողութիւններ պարտադրած էր այս երկրին :

Ազատագրութիւնը բախտ չբերաւ :

Հնդկաչինի պատերազմը մարդկային ու նիւթական նոր զոհողութիւններու դուռ բացաւ եւ մեծ վնասներու ենթարկեց Ֆրանսան :

Մարոքի եւ Թունուզի անջատումն ու անկախութեան ոգիանալը նոյնպէս դժուարին կացութիւն մը ստեղծեցին :

Ալժերիա փորձեց հետեւիլ իր հարեւան ու կրօնակից երկու երկիրներու օրինակին, դիւրին յաջողութեան յոյսերով :

Ռազմատաշտի վերածուեցաւ այդ երկիրը, ուր արիւնը կը հոսէր ապարդիւն՝ 1954 Նոյեմբերէն ի վեր :

Կի Մոլէ իշխանութեան գլուխ եկած՝ իրրեւ հետեւանք 1956 Յունուար 2ի ընտրութեանց՝ իր առաջին գործն եղաւ քայլ մը ջոց մը դնել Ալժերիան խաղաղեցնելու եւ բնականոն վիճակ ստեղծելու համար :

Անձամբ գնաց Ալժէ՝ դիմադրել առաջարկելու եւ հաշտութեան եղր մը դնելու համար ապստամբներուն հետ :

Մի քանի տարի յաջորդ վարչապետերը յոյսեր դրած էր Ֆրանսայի Ընկերվարական կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարին վրայ, որ բոլորովին ձախողեցաւ իր առաքելութեան մէջ, ծայրայեղ ազգայնական տարրերու անհաշտ ընթացքին պատճառաւ :

Իրեն յաջորդող վարչապետները չկրցան նոյնպէս դուրս գալ անելէն : Տնտեսական տագնապը սաստկացաւ : Ֆրանսա պարտքերու տակ ինկաւ : Ելմտացոյցի բացը տարուէ տարի աւելցաւ :

1958 Մայիս 13ի դէպքերը Ալժերիոյ մէջ՝ ցոյց տուին, որ կարելի չէր երկիրը կառավարել Զորքերը Հանրապետութեան դէմ մեթոտներով :

Զօր. Տը Կոլ գործադիր իշխանութեան գլուխ ձեռք առած՝ լայն լիազօրութիւն – ներով՝ կարելին փորձեց խաղաղութեան նաւահանգիստ առաջնորդելու համար ալեկոծեալ նաւը :

Այսօր՝ տարի մը վերջ՝ Ֆրանսայի հաւատիքը բարելաւումով մը կը ներկայանայ : Գոնէ տնտեսական – ելմտական դետնի վրայ :

Շատեր սկեպտիկ էին, երբ ելմտական նախարար Անթուան Փինէ 1958 Դեկտեմբեր 27ին 17 տո հարիւր համեմատութեամբ արժեզրկեց Ֆրանքը, տոլարի պաշտօնական դին նշանակելով 493·70 Ֆրանք :

Իրմէ առաջ, 1957 Օգոստոս 11ին, Ֆէլիքս Կայեաս հարիւրին քանի արժեզրկում մը կատարած էր արդէն, 350էն 420 Ֆրանքի բարձրացնելով տոլարը :

Փինէի փորձը յաջող արդիւնք տուաւ : Ֆրանսա լրիւ վճարեց տեղական դրամատուներու ունեցած պարտքերը : Ելմտացոյցի բացը պակսեցաւ : Արտաքին մնացորդները աւելցան : Արտաքին աշխարհի առջեւ Ֆրանսայի վարկը բարձրացաւ :

Վերջացող չորեքուկէս ընթացքին նախարարապետին կողմէ ազգային ժողովին առջեւ եւ Հանրապետութեան նախագահին կողմէ իր դաւանական չէզոքացոյցին ընթացքին խօսուած ճառերը մեծ յոյսեր կը ներշնչեն մօտալուտ կարգադրութեան մը համար Ալժերիոյ կատող հարցին :

Խնդիրը հասունցած է այլեւս : Միտքերը պատրաստուած են :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՐՈՒՇՉեԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՅՈՒՍԱՍՏԻ ՆՇԱՆՆԵՐ ԺԸՆեԻի ՄԷՋ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԺՈՂՈՎԸ ՎԵՐՍԿՍԱՒ

Ինչպէս կը սպասուէր, Մոսկուա վերադառնալով՝ Խրուշչեւ ճառ մը խօսեցաւ, մանաւանդ ծանրանալով իր տաս – նօրեայ պատային պլխաւոր հանդրուաններուն վրայ :

Ս. Մխիթեան Վարչապետը անդամ մը եւս չեշտեց թէ Պալքաններու մէջ ապա – հիւլէական գօտի մը ստեղծումը համաձայնութիւնը կը դիւրացնէ. «Ալժերական – լիբիական ապահարզանը, Յունաստան եւ Իտալիա չեն հաւատար խաղաղասէր այն քաղաքականութեան՝ որուն կը հետեւին Պուլկարիա եւ Ալպանիա » :

Անդրադառնալով Ալպանիոյ տնտեսական յառաջդիմութեան՝ Խրուշչեւ ըսաւ թէ խորհրդային ազդեցութիւնը զգալի է այնտեղ, մանաւանդ՝ համալսարան – ներու մէջ, ուր թարգմանիչի կարիք չէ եղած երբ ինք խօսք առած է :

Հունգարիա այցելութիւնը յիշելով՝ Խրուշչեւ փառաբանեց համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Քատարը, աւելցնելով թէ տեսնուած է նաեւ Հիւս. Քորէայի Ժողովրդային Նախագահ Քիւսա Ան ժէնի հետ :

[illegible] մայնավար Չինաստանի Պատերազմական նախարարին հետ :

Հակառակ ենթադրութեանց՝ Խրուշչեւ չխօսեցաւ Ժընեւի մէջ իրենց որդեգրելիք դիրքին մասին : Բայց հունգարական մամուլի դործակալութեան թղթակիցին հետ իր ունեցած տեսակցութեան ընթացքին՝ կարդ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Ժընեւի մասին.— «Մի՛ջազգային կացութիւնը չատ աւելի լաւ է՝ քան երկու կամ եւթը տարի առաջ : Այսէն ինչ կարդի պէտք է դրուի՝ որպէսզի Արեւմուտքին նախարարները մտամարանական լուծումի մը յանդին Ժընեւի մէջ : Բայց մեծերու հանդիպումը պէտք է տեղի ունենայ՝ նոյնիսկ Ժընեւի ժողովին ձախողութեան պարագային » :

Պատասխանելով կարդ մը հարցումներու՝ որոնք կապ ունէին մանաւանդ մեծերու ժողովին հետ, Ս. Մ. Թեան վարչապետը ըսաւ.— «Կառավարութեանց դլեկավարներու հանդիպումը զուտ ճաշկերոյթ մը չէ : Այդ հանդիպումը անհրաժեշտ է միջազգային բազմաթիւ հարցերու լուծման համար » :

Միջազգային մամուլը իր յոյսը դրած է Կրոթվոլի եւ Իւլպրիխթի Մոսկուա այցելութեան վրայ : Արդարեւ, երկու, երկու չաբթի, Արեւելեան Գերմանիոյ դեկավարները Մոսկուա պացին, խորհրդային դեկավարներու հետ խորհրդակցելու նպատակով : Այս բանակցութիւնները վճռական կրնան ըլլալ՝ Ժընեւի ժողովին յաջողութեան կամ ձախողութեան համար :

Արեւելեան Գերմանիոյ Վարչապետին եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարին կ'ընկերակցէին 16 հոգի, բոլորն ալ վարչակարդին մասնադէտներ, ինչ որ կը նշանակէ թէ լուրջ հարցեր պիտի քննուին կրեմլինի մէջ :

Մինչ այս մինչ այն, Արտաքին նախարարներու խորհրդակցութեանց հինգերորդ չաբաթը սկսաւ կրոմիքոյի ապարանքին մէջ զումարուած նիստով մը : Կարդ մը լուրերու համաձայն՝ «Զորս»երը սկսած են արդէն պատրաստել Ժընեւի ժողովին վերջին դեկոյցը : Բայց վերջնական համաձայնութիւն մը չէ գոյացած տակաւին :

ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ ԱՏԸՆԱՈՒԷՐԻ ԵՒ ԷՐՀԱՐՏԻ ՄԻՋԵԻ

Արեւմտեան Գերմանիոյ նախագահականն ընտրութեան հարցին չուրջ բացուած վէճը կը չարունակուի տակաւին :

Ինչպէս ծանօթ է, Վարագչետ Ատենապետը զժուարութեամբ համոզեց խորհրդարանական իր խմբակցութիւնը՝ իր պաշտօնին վրայ մնալու համար : Բայց հակառակ Քրիստոնեայ – Դեմոկրատ 250 երեսփոխաններու համաձայնութեան, բազմաթիւ ուրիշներ ակամայ ընդունած են տրուած որոշումը :

« Ակամայ ընդունեցանք՝ բայց չէինք կրնար ուրիշ բան ընել » կը յայտարարեն շատեր :

Պատճառ չկայ որ տագնապի մը մասին չրջան ընող զրոյցները ճիշդ չըլլան՝ քանի որ Ատենապետը առաջին անդամ ըլլալով չէ որ տակարծիք է իր խմբակին հետ :

Այս անդամ սակայն հարցը աւելի բարդ է եւ տագնապը կրնայ ծանրանալ, քանի որ վարչակարդին ուժեղագոյն դէմքերէն՝ Տնտեսական նախարար Էրհարտի անունն ալ խնդրոյ առարկայ դարձաւ :

Ատենապետը վստահ է իր յաղթանակին վրայ եւ ներկայիս կ'աշխատի աւելի եւս զօրացնել իր դիրքը : Կը մնայ մէկ հարց. — Որոշել Հանրապետութեան Նախագահի աթոռին համար՝ Քրիստոնեայ – Դեմոկրատ թեկնածուն :

Այսուհանդերձ, ամերիկեան հեռատեսիլին տեսակցութիւն մը տալով, Տնտեսական Նախարար Էրհարտ [illegible] բարեց թէ Ատենապետի վարչապետ մնալու որոշումը ցաւալի է՝ Գերմանիոյ չահերուն համար իսկ, ինչպէս նաեւ «Դեմոկրատական չահ»երուն համար :

Ուշագրաւ է սակայն Էրհարտի այն յայտարարութիւնը՝ որ պիտի չընդդիմանայ Վարչապետին տուած որոշումին :

Գլխաւոր չորս հարցերու յիշատակութիւնը հաւանական է զեկոյցին մէջ :

1·— Պերլինի հարցը եւ Գերմանիոյ վերամիացումը :

2·— Օտար ուժերը պիտի մնան Պերլինի մէջ՝ խորհրդանշական իմաստով :

3·— Հսկողութիւն՝ մուտքի եւ ելքի դուռներուն վրայ :

4·— Մեծերու ժողովը :

Անցած հինդ չաբաթներու ընթացքին բաւական մեկնութիւններ տրուեցան՝ այս հարցերուն չուրջ : Կոմմերու միջեւ եղած փոխանակութեան մը մասին խօսք չկայ ցարդ : Եթէ վերջին պահուն, Խրուշչեւ – Կրոթ – վոլ – Իւլպրիխթ խօսակցութիւններէ նոր նոր ուղղութիւն մը չորդեկրուի՝ Արտաքին նախարարներու ժողովը պիտի փակուի առանց արդիւնքի :

Այսուհանդերձ, կ'ըսուի թէ մասնակի համաձայնութեան մը յուսատու նշաններ կան տակաւին՝ Պերլինի համար :

Մինչ Արտաքին չորս նախարարներու ժողովը իր վախճանին կը հասնի՝ երկուչաբթի օր Ժընեւի մէջ վերսկսաւ երկար ժամանակէ ի վեր ընդհատուած երեքնեքրու ժողովը՝ հիւլէական փորձերու եւ դէնքերու արդիլման համար :

Միացիլ Նահանդներու, Ս. Մխիթեան եւ Անգլիոյ հիւլէական մասնագէտները կը մտածեն թէ այս անդամ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնիլ զլխաւոր կէտերու չուրջ եւ պատրաստել ծրագիր մը՝ որ ի զօրու ըլլայ հիւլէական բոլոր երկիրներու մէջ :

Առ այժմ երեք երկիրներու առջեւ դրուած դլխաւոր հարցը կը նկատուի՝ փորձերու ընդհատման վրայ ըլլալիք հակումութիւնը, միջազգային հսկիչ յանձնախումբին կազմութիւնն ու թիւը, ինչպէս նաեւ անոր իրաւասութեան սահմանները :

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ԵՒ ԴԱՍԱԴՈՒԼ

Վերջերս ծայր տուած գործադուլի չարժումները կնճռոտ հարցերու դուռ բացին Պէյրութի կառավարութեան համար եւ մինչ չուտափոյթ լուծումի մը կը սպասուէր՝ տագնապը աւելի ծանրացաւ :

Լիբանանեան մամուլին մէջ կացութիւնը կը ներկայացուի հետեւեալ ձեւով.—

Դասադուլ.— Երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչները դասադուլի մէջ են. մանաւանդ վճարում մը կը պահանջեն՝ իրենց մասնագիտութեան համար :

Դասաթողներու պատուիրակութիւն մը ընդունելով՝ կրթական նախարար Փիէռ Ճէմայէլ բացատրած է թէ մասնագիտութեան համար վճարումի հարց չի կրնար ըլլալ, քանի որ այդ պարագային բոլոր համալսարանականները յատուկ վճարումներ պիտի պահանջեն : Կրթական նախարարը յայտարարած է նաեւ՝ թէ դէմ է որեւէ գործադուլի, մանաւանդ ներկայ պայմաններու մէջ :

Փիէռ Ճէմայէլ դասաթող ուսուցիչներուն ըսած է.— « Քիչ մը եւս պիտի սպասեմ : Ապա պիտի հրատարակեմ դեկոյց մը եւ պայմանաժամ մը պիտի տամ որպէսզի բոլոր ուսուցիչները սկսին իրենց դասաւանդութիւնները : Անհնազանդները դործէ պիտի արձակուին » :

Բանուորներու գործադուլ.— Արհիսպ գործարաններու (Հիւսուածքներու) բանուորները արդէն գործադուլի մէջ են. անցեալ երկուչաբթի՝ ըսկըսած են նաեւ հացադուլ :

Բանուորները կը պահանջեն որ ապրուստի մարքութեան ընթացքին իրենց բացակայած օրերուն համար վճարում ըլլայ : Կը պահանջեն նաեւ գործադուլի երեք չաբթուան օրավարձքերը : Ընկերային նախարար Ալպեր Խէր միջամտած է գործարատնատիրոջ մօտ՝ բայց կողմերու անդիջող դիրքին պատճառով կարելի չէ եղած համաձայնութիւն գոյացնել :

Եօթը բանթողներ հացադուլին չդիմանալով ուչաթափ եղած եւ հիւանդանոց փոխադրուած են :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼ Օվեռնիայի չրջանը երեք օր մնալէ ետք Կիրակի դիշեր վերադարձաւ Փարիզ : Նոյն օրը խօսած էր Սէնթ – Էթիէնի եւ Ռոանի մէջ, ծանրանալով ընկերային յառաջդիմութեան եւ Ալժերիոյ վրայ :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի եւ Ա. Մ. Հ.ևան սահմանները փակուեցան (Սուրիա) Ամմանի կառավարութեան «գրգռութիւն»ներուն պատճառով, կը յայտարարուի Գահիրէի մէջ :

ՓԱՐԻԶի մէջ, չարաթ եւ կիրակի բազմաթիւ հրացանաձգութիւններ տեղի ունեցան հիւսիսային Աֆրիկեցիներու մի – ջեւ : Հինգ հոգի մեռած են եւ չորս ան – գորդներ վիրաւորուած :

ԴԱՀԻրէ հասաւ Լիբանանի վարչապետը՝ Ֆարամէ : Ա. Միացեալ Հանրապետութեան եւ Լիբանանի միջեւ պիտի ստորագրուի տնտեսական համաձայնութիւն մը Սուրիոյ եւ Լիբանանի վերաբերեալ :

ՍԻԿԻԼԻՈՑ մէջ, Կիրակի օր տեղի ունեցան երեսփոխանական ընտրութիւններ : 2·902·354 ընտրողներ որոնց՝ 1·514·209 կին, ընտրեցին. « Սիկիլիոյ ինքնավար չրջանին» տեղական չորրորդ ժողովը : Արդիւնքը ցարդ յայտնի չէ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի ձայնասփիւռը խստօրէն քննադատեց հիւլէական ռումբ չինելու Ֆրանսական ծրագիրը :

ԱՆՍՏՈՅԳ ԻՐԱՔԸ

Միջին Արեւելքի դործակալութիւնը ամիսներէ ի վեր քանի քանի անդամ կը յայտարարէ թէ՝ քրտական , ռուսական դինուած ուժեր կուգան Մ. Միութենէն , Սուէզի Ջրանցքին վրայով անցնելու համար Պասրա : Իսկ Մոսկուայի ձայնաս – մար Պասրա : Իսկ Մոսկուայի ձայնաս – փիւռը կը յայտարարէ թէ «Իրաքի ապս – տամբութեան ոճրային ծրագիրները հա – մապատասխան են Արեւմուտքի չահերուն , որովհետեւ ծրագրուած է Արեւմուտքի մէջ» : Եւ նոյն օրերուն , Մոսկուան 550 միլիոն րուբլի իբր թէ փոխառութիւն մը ըրաւ Իրաքին :

Այսպիսով համայնավար թափանցումը Միջին Արեւելքի մէջ մերթ սպառնալի – քով , մերթ դրամական առատ օգնութիւն – ներով և մերթ «մասնագէտներ» ու «փոր – ձագէտներ» ուղարկելով ,կը շարունա – նակուի Մոսկուայի կողմէ , եղբայրաս – պան կռիւներով Պաղտատի փողոցներուն մէջ յաճախ բարձրաձայն կը լսուի «կեց – ցէ համայնավար Ռուսիան , Իրաքի իրա – կան բարեկամը» : Պաղտատի դեսպանա – տան համայնավար մեքենան միշտ կը դործէ : Մոսկուայի քաղաքական վարիչ – ները բոլոր տեսակի մութ ու զարտուղի ճանապարհներով կ'ուղեն ու կ'աշխատին քաղաքական ուժեղ խարիսխ մը ստեղծել Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի մէջ , Պաղտատը դարձնելով միջազդային հա – մայնավարութեան կեդրոն , որ կը հան – դիսանայ դուռը եւ բանալին Միջին Արե – ւելքին : Եւ հսկայ դրամական ու դին – ուորական միջոցներու առջեւ կանդ չառ – նելով , Մոսկուան զաղտնի եւ ոչ զաղտնի կերպով կ'ուղէ Իրաքի կառավարութեան եւ իշխանութեան դլուխը իր ձեռքը առնել եւ համայնավար սկզբունքներով կառա – վարել Իրաքը , ինչպէս Արեւելեան Գեր – մանիան , Կովկասը , Պալթեան երկիրնե – րը , Ռումանիան եւ Պուլկարիան : Այդ նը – պատակին հասնելու եւ դեկավա – րելու համար Իրաքի համայնավար շար – ժումը ազատ դրամով Պաղտատ ղրկած է շքեղ ու ընտրուած նալարներ՝ Նազըմ Հիքմէթ , Խալիտ Պէկ – թաշ , Մուսթաֆա Պարզանի եւ ուրիշներ ,

Այս ամէնը կը յիշեցնէ 1917 Թուի մր – ռայլ օրերը , երբ Գերմանացիք առատ դրամներով , զաղտնի կերպով , Զուիցե – րիայէն փոխադրեցին դէպի Պետրոգրատ , տարագիր Լենինը , Տրոցկին , Ռատիկը , Բուխարինը եւ շատ ուրիշներ , որոնք Ռուսիա հասնելով բացականչեցին « կեց – ցէ քաղաքացիական կռիւը» : Եւ չարու – նակեցին եղբայրասպան կռիւները , մին – չեւ ռուսական բոլշեւիզմի յաղթանակը : Համայնավարութեան ոդին ու չունչը կը մնան նոյնը , կարմրացնել աշխարհը ա – րիւնի թափելով : Դեռ վերջերս Մոսկուա – յի հրահանգով Պարսկաստանի , Իրաքի , Սուրիոյ եւ Ցորդանանի համայնավար կուսակցութեան ղեկավարներու ժողովը տեղի ունեցաւ Պաղտատի մէջ , ուր լաւ հիմերու վրայ դնելու համար Իրաքի հա – մայնավար պայքարը , եւ դործադրելու համար 21րդ համագումարի որոշումնե – րը : Այդ ժողովին մէջ Սուրիոյ համայ – նավար կուսակցութեան ընդհ . քարտու – ղարը Խալիտ Պէքթաշ յայտարարած է թէ «ժամանակը եկած է որ համայնավար վարչաձեւ հաստատենք ամէն տեղ» եւ որոշուած է համայնավար «Փոլիթ – Պիւ – ռո» հաստատել Պաղտատի մէջ :

Արաբական թերթերը կը պնդեն թէ Ի – րաքի համայնավարները ձեռք անցուցած են երկրի բոլոր ներքին կազմակերպու – թիւնները եւ փաստօրէն համայնավարու – թիւնը կ'իշխէ երկրին մէջ : Ահա ինչպէս կը դործէ Մոսկուայի կարմիր մեքենան :

Պաղտատի ձայնասփիւռը կը յայտա – րարէ թէ «Այսուհետեւ ռուսերէնի դասեր պիտի տրուին Իրաքի դպրոցներուն եւ համալսարանին մէջ : Այս որոշումը տըր – ուեցաւ դիւրացնելու համար Իրաքի եւ Մոսկուայի փոխ յարաբերութիւնները , հասկցողին շատ բարեւ : Մոսկուայի վա – րիչները իրենց հաշիւները մաքրելու հա – մար եւ իրենց քաղաքական մութ նպա – տակներուն հասնելու համար ,յաճախ երբ առիթը հանդիսանայ , առաջ կը քաշեն « ազատ Քիւրտիստանի» խնդիրը : Մա – նաւանդ երբ կ'ուղեն սպառնալիքով խօսիլ Իրաքի , Իրանի , Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ հետ , ուր կ'ապրին միլիոնաւոր Քիւրտեր :

Մոսկուան այդ պիտակին տակ ոչ թէ կը մտածէ ազատ Քիւրտիստանի , այլ իր քաղաքական չահերուն համար Թունաւո – րելով քրտական աշխարհը : Ինչպէս այ – սօր արեւելեան Գերմանիան , ոչ թէ դերման ժողովուրդին համար , այլ Խոր – հրդային Ռուսիոյ համայնավար տիրա – պետութեան համար : Վերջերս վարչա – պետ Խրուշչեւ Թերթերու Թղթակիցնե – րուն յայտարարեց . «Ուր համայնավար իշխանութիւն կայ , թոյլ պիտի չտրուի երբեք այնտեղ որեւէ ուրիշ տարբեր իշ – խանութիւն» : Այս է իրենց դերագոյն նպատակը ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ : Եւ այդ հովերով տարուած , այսօր Խոր – հրդային Ռուսիան զէնքի տակ կը պահէ միջին երկուքուկէս – երեք միլիոն դին – ուած զօրք :

Ռուսական բոլշեւիզմը իր ծնած օրէն մինչեւ այսօր չէ հրաժարած իր կործա – նարար դործելակերպէն , այլ ընդհակա – ռակն նոյն ոդիով ու նոյն ուղիով կ'ուղէ միշտ յառաջանալ ու թափանցել ազատ ազխարհի երկիրները , խառնելով ու թու – նաւորելով արտաքին եւ թէ ներքին ճա – կատի վրայ : Զյաղթուելով Եդիպտոսի , Լիբանանի , Ցորդանանի եւ Սուրիոյ մէջ , այժմ կը փորձէ իր կարմիր դրօշակին տա , առնել Իրաքը եւ վարչապետ զօրա – վար Քասըմը : Լենինէն մինչեւ Խրուշչեւի օրերը Մոսկուայի քառասնամեայ քաղա – քականութիւնը կը մնայ միշտ նոյնը եւ միջազդային խաղաղութեան եւ մեծ ու փոքր ժողովուրդներու համակեցութեան մասին եկած բոլոր առաջարկները ուրիշ բան չեն ,եթէ ոչ խաբել ազատ աշխարհը , յանուն համայնավար կուսակցութեան տիրապետութեան : Համայնավարները ինչպէս միշտ եւ ամէն տեղ հաւատք չու – նին ոչ ժողովուրդներու եւ ոչ ալ պետու – թիւններու վրայ , սոսր համար անոնք միշտ կը դիմեն ահաբեկչական միջոցնե – րու իրենց բուն նպատակին հասնելու համար , զէնքի ու արիւնի միջոցով իշ – խանութեան տիրանալու : Այսպէս է եւ այսօր Իրաքի մէջ , դոր Մոսկուան ամէն կերպ կ'ուղէ դրաւել :

Մոսկուայի դրամներով լոյս տեսնող արաբական համայնավար թերթերէն , Պէյրութի «Իլէյֆամ» եւ Պաղտատի «Իթթիհատ էլ Շաաբ» անցեալները կը դրէին թէ «Դաշնակ դործակալները կը մասնակցին Մուսուլի եւ Շավաքի դա – տաղրութեան» : Մոսկուայի հրահանգով արաբական համայնավար թերթերը այս – պիսի դրութիւններով կ'ուղեն վարկաբե – կել արաբական աշխարհի մէջ Հ . Ց . Դաշ – նակցութիւնը սակայն սխալած են ի – րենց հաշիւներուն մէջ : Աշխարհ դիտէ , որ դործակալներու եւ դաւադիր – ներու դպրոցը կը դտնուի Մոսկուա :

Այդ դպրոցին մէջ է , որ կը դաստիա – րակուին համայնավար խմբադիրները , բոլշեւիկ դիւանադիտական ներկայա – յուցիչները , դեսպանները , հիւպատոս – ները , ամէն տեսակի դործակալները , դա – ւադիրները , լրտեսները ,որոնք առատ դը – րամներով կը ցրուեն աշխարհի բոլոր եր – կիրները , տարածելու Ռուսական ազդատ – ուր կոմունիզմի դաղափարը : Դաշնակ – ներու դպրոցին մէջ կ'ուիշխէ հայ ազատա – դրական յամառ պայքարի , ազատ հայ – րենիքի եւ հայ դարաւոր եւ հինաւուրց ժողովուրդի , ոդին ու չունչը , որ կուդայ Արտաշէսներէն , Տիգրաններէն , Բագրա – տունիներէն , Արշակունիներէն եւ Ռու – բինեաններէն : Հայ ազատադրական փշոտ ճանապարհին , Տարօնի աշխարհէն մինչեւ Սիւնիք եւ Ղարաբաղ , Դաշնակները յա – ճախ անողորմ կերպով պատժած են ա – մէն տեսակի դաւադիրները եւ դործա – կալները : Դաւադիրները ու դործակալնե – րը փնտռեցէք համայնավար աշխարհին մէջ , որտեղ ամէն ինչ հիմնուած է ու հաստատուած էրոնութեան ,լրտեսութեան եւ արիւնի վրայ : Արդէն փաստ է , որ այսօր արաբական աշխարհը տոդորուած է հակահամայնավար ցանկութիւններով ու տրամադրութիւններով : Անոնք տեսան թէ Մոսկուան իր առատ դրամներով , մասնագէտներով ու փորձագէտներով , ոչ թէ կը մտածէ Արաբներուն համար , այլ միջազդային համայնավար կուսակցու – թեան տիրապետութեան համար : Անոնք տեսան թէ Մոսկուայի կողմէ ուղար – կուած դեսպանները , հիւպատոսները ի – րենց հարիւրաւոր պաշտօնեաներով , ա – մէն տեղ եւ ամէն երկրի մէջ , կը ստեղ – ծեն 5րդ զօրասիւն եւ կը խառնեն ու կը պատակտեն այդ երկիրներու ներքին խա – ղաղ կեանքը արիւն թափելով ռուսական բոլշեւիզմին յաղթանակին համար :

Գ. ԲԱԼՄՑԵԱՆ

ԻՆՉՈ Ի ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԵՆՔ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ Պ. Մ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ԳԻՐՔԷՆ)

Բարեզործականը 1957ին «Մխիթարեան» Թերթին մէջ կը յայտարարէր . «Լիբանա – նի չրջանակի 48 դպրոցներու աջակցու – թիւն կ'ընծայուի» : Այս թիւէն դուրս կը մնան բազմաթիւ ազդային , բողոքական , կաթոլիկէ անհատական ինքնաւար վար – ժարաններ , որոնց Բարեզործականը մէկ առ մեկ անդամ չի յօժարիր նպաստ տալ . հետեւաբար , Բարեզործականի ներկայա – յուցած 48 թիւը , չէն – ձիւն , վե – րէն վար սրբագրելի կը մնայ :

Բարեզործականը ներկայիս սեփական վարժարաններ ունենալու մոլուցքէն բո – նուած է :

Պէյրութի Սուրբ Նշան ազդային վար – ժարանը իր պիւտճէն կը հաւասարակշռէ դպրոցական կրթաթոշակներով : Բարե – դործականը իր Ծովակիմեան – Մանուկ – եան վարժարանը փոխանակ կարօտ հայ թաղերու մէջ չինելու , Մ . Նշան ազդային վարժարանին ճիշդ դիմացը չինեց , որ – պէսզի Ս . Նշանի թոշակաւոր աշակերտ – ները Բարեզործականի նոր դպրոցը եր – թան եւ ազդային վարժարանին տեսեսու – թիւնը խանգարուի :

Անթիլիասի չատ փոքր զաղութին մէջ դոյութիւն ունէր վարժարան մը , կարօտ վիճակով : Բարեզործականը , փոխանակ օդնելու այս ազդային կարօտ վարժարա – նին , Անթիլիասի մէջ Բարեզործականի անունով ուրիշ դպրոց մը բացաւ , եւ իր ծախքով ճիւնիի աշակերտները Անթիլիաս փոխադրեց , որպէսզի ճիւնիի ազդ . վար – ժարանը խափանուի :

Տէրպէսիէի Հայութիւնը ունէր 40–50 աշակերտով ազդային դպրոց մը , կարօտ վիճակի մէջ : Բարեզործականը , փոխա – նակ օդնութիւն ընծայելու անոր , նոյն տեղը դպրոց մը եւս կը չինէ , խանդա – րելով արդէն եղած դպրոցը :

Արապ – Փունարի Հայութիւնը ունի ազդային « Ներսիսեան » վարժարան մը : Տեղւոյն հոգաբարձութիւնը կը դիմէ Բա – րեզործականին՝ օդնութեան մը յոյսով , սակայն Բարեզործականը պայման կը դնէ (նպաստ տալու համար) , որ ուսուցիչ – ները եւ հոգաբարձուները իր մարդոցմէն ըլլան : Բնականաբար կը մերժուի : Հե – տեւեալ տարին Բարեզործականը Արապ – Փունարի մէջ իր ծախքով դպրոց մը կը չինէ , կաղացնելով երկու դպրոցներն ալ եւ երկպառակելով տեղւոյն խաղաղ ու խեղճ դիւղացիութիւնը : Եւ այս նոր չինուած դպրոցները իրրեւ չինարարու – թիւն կը հրամցուին մեր ժողովուրդին , Բարեզործականի օրհան « Ծուչարար»ի միջոցով :

1955ին Քեսապ կը դտնուէի , ուր կայ ազդային վարժարան մը 120 աշակերտ – ներով , հայ կաթոլիկէներու վարժարան մը հարիւր աշակերտներով , բողոքակա – նաց վարժարան մը եօթանասուն աշա – կերտներով : Բարեզործականն ալ ունի նոյն Քեսապի մէջ վարժարան մը հինգ մը :

Բաներ կան , պարոններ , որ մեր յիշո – ղութեան մէջ կը դրոշմուին , նոյնիսկ եր – թէ միայն ակնթարթի մը տեւողութեան տեսած բլլանք : Այս դաղաղը՝ առոնցմէ եղաւ : Միայն մէկ անդամ տեսայ զայն , բայց եւ այնպէս կը յիշեմ իր ամենա – չեփին մանրամասնութիւնները : Միջա – հասակ մէկու մը համար չինուած դաղաղ էր , եւ , դիպակին վարդագոյն դոյնէն դատելով՝ երիտասարդ աղջկան մը հա – մար չինուած էր : Թանկարժէք ոսկեթելը , պրոնզեայ ոտքերն ու կանթեղը , ամէն բան ցոյց կուտար թէ հանդուցեալը հա – րուստ մէկն էր :

Մէկ չունչով սենեակէս դուրս նետուե – ցայ , եւ , առանց տրամաբանելու ոչ ալ մտածելու , միայն անդամալի վախ մը դդացումով , դէպի սանդուխները սլացայ : Նախամուտքն ու սանդուխները մութ էին . ուրքերս մուշտակէ վերարկուիս փէշերուն անցան . զարմանալի է որ չկոտրեցի : Անդամ մը որ փողոց հասայ , լուսաւորութեան կանթեղի մը թաց ձո – ղին չեներցայ եւ սկսայ խելքս դլուխս կանչել : Սիրտս սարսափելի կը զարնէր . ճնչուած կը դդայի ...

Ունկնդիր տիկիններէն մէկը լապտերին պատրոյդը բարձրացուց , Փանիխիանին մօտեցաւ եւ այս վերջինը չարունակեց :

Ունկնդիր տիկիններէն մէկը լապտերին պատրոյդը բարձրացուց , Փանիխիանին մօտեցաւ եւ այս վերջինը չարունակեց :

ԱՆՏՈՆ ՉԵԽՈՎ

(1 Շար.)

ԴԺՆԴԱԼԻ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Իվան Փէթրովիչ Փանիխիանին(*) տըժ – դունեցաւ , լապտերին պատրոյդը իջեցուց եւ սկսաւ՝ յուզուած ձայնով մը .

— Սէւ , թանձր մառախուղ մը կը տա – րածուէր երկրին վրայ երբ , 1883ի Ծը – նունդի դիշերը տուն կը վերադառնայի՝ այժմ մահացած բարեկամի մը քովէն ել – լելով , որուն տան մէջ ոգեհարցութեան երեկոյ մը՝ տեղի ունեցածէր :

Այն փողոցները , որոնցմէ կ'անցնէի , չեմ դիտեր ինչու լուսաւորուած չէին եւ ճամբուս կը հետեւէի դրեթէ կոյրի նման ձեռքերս առջեւ պարզած : Մոսկուայի մէջ , Դամբանէն Յարութիւն եկեղեցիին մօտ կ'ապրէի՝ պաշտօնեայ Թրուփո – վի (**) տան մէջ , այսինքն՝ Աբպաթի ա – մէնէն հեռուոր թաղերէն մէկուն մէջ : Ճամբուն ընթացքին , մտածումներս ծանր էին , ճնշիչ ... «Կեանքդ իր վախճանին կը հասնի ... ապաչխարէ» . ահա ինծի ըսած նախադասութիւնը Սփինոզայի , որուն ո – դին կանչելու յաջողած էինք : Խնդրած էի կրկնել . բայց դարձող ամանը , փոխանակ կրկնելու , աւելցուց՝ « ... այս դիշեր » :

Ոգեհարցութեան չեմ հաւատար , բայց մահուան դաղափարը , նոյնիսկ մահուան մասին ակնարկութիւն մը , դիս տխրու – թեան մէջ կը մխրճէ : Մահը , պարոններ , անխուսափելի է . իւրաքանչիւր օրուան համար է : Բայց , հակառակ ամէն բանի , իր դաղափարը խորչելի է մարդկային բնութեան ... Այդ պահուն , երբ անթա – փանցելի , ցուրտ մթութիւն մը դիս կը շրջապատէր եւ անձրեւի կաթիլներ կա – տաղօրէն կ'ողորուէին աչքերուս առջեւ , այդ պահուն երբ հովը տրամադիծ կը հեծծէր ղլխուս վերեւ , երբ չորս դիս կենդանի ոչ մէկ էակ կը տեսնէի , երբ մարդկային ոչ մէկ ձայն կը լսէի , ան – սահմանելի , անբացատրելի վախ մը պա – տեց հոդիս :

Ես , նախապաշարումներու չհաւատա – ցող մարդ , կ'աճապարէի , վախնալով դլուխս եւս դարձնել , վախնալով երկու կողմերս նայիլ : Ինծի այնպէս կը թուէր որ եթէ եւս դառնամ՝ մահը պիտի տես – նեմ երեւոյթին մէջ :

Փանիխիանին ընդմիջուած հառաչանք մը արձակեց , ջուր խմեց , եւ չարունակեց .

— Այս անսահմանելի վախը , դոր կ'ըմ – բռնէք , ինծմէ չհեռացաւ նոյնիսկ երբ Թրուփոխի տան չորս յարկերը բարձրա – նալէ վերջ դուրս բացի եւ ներս մտայ սենեակէս : Իմ համեստ բնակարանիս մէջ մութ կ'ընէր : Հովը կը հեծծէր վառա – րանին մէջ եւ կը չարժտկէր անոր դռնա – կը , կարծէք խնդրելով որ իրեն թոյլ տայ մտնելու տաք սենեակին ներս :

« Ըստ Սփինոզայի , ըսի ինքնիրենս ժպ – տելով , այս պիշեր պիտի մեռնիմ այս լա – ցերուն ընկերակցութեամբ : Ինչ ալ ըլ – լայ , մարդ կը վախնայ » :

Լուցկի մը վառեցի ... Հովի կատաղի ալիք մը ուլեց տան տանիքը : Մեղմ հե – ծեծանքները վերածուեցան չար ոռնոցի : Վարը , տեղ մը , իր սովնակէն կէսով փրցուած փեղկ մը զարնուեցաւ , եւ վա – ռարանին ճռռացող դռնակը օդնութիւն խնդրեց ողբալին :

« Շատ դէշ բան է , խորհեցայ , այս – պիսի պիշերով մը անապատան մնալ » :

Բայց այս ձեւի խորհրդածութիւններով տարուելու տաքը չէր : Մինչ լուցկիս փոսփորը կապոյտ լոյսով մը կը վառէր . եւ իմ աչքերս սենեակին չրջանը կ'ընէին , անսպասելի , սարսռազդեցիկ տեսարան մը ներկայացաւ ինծի ... Ինչ մեղք , որ հո – վը լուցկիս չմարեց . այն տաեն թերեւս բան մը պիտի չտեսնէի եւ մաղերս փուշ փուշ պիտի չանկուէին ... Ճիչ մը արձա – կեցի , քայլ մը առի դէպի դուռը , եւ , սարսափով , յուսահատութեամբ եւ ապ – շութեամբ լեցուած , աչքերս փակեցի ...

Սենեակին մէջտեղը դաղաղ մը կար :

Կապոյտ լոյսը չատ կարճ տաեն վա – ռեցաւ , բայց ժամանակ ունեցայ որո – չապէս տեսնելու դաղաղին ձեւը ... Ես – սայ վարդագոյն ոսկեթել մը , փալփլուն , եւ , կափարիչին վրայ , ոսկեպատ խաչ մը :

Բաներ կան , պարոններ , որ մեր յիշո – ղութեան մէջ կը դրոշմուին , նոյնիսկ եր – թէ միայն ակնթարթի մը տեւողութեան տեսած բլլանք : Այս դաղաղը՝ առոնցմէ եղաւ : Միայն մէկ անդամ տեսայ զայն , բայց եւ այնպէս կը յիշեմ իր ամենա – չեփին մանրամասնութիւնները : Միջա – հասակ մէկու մը համար չինուած դաղաղ էր , եւ , դիպակին վարդագոյն դոյնէն դատելով՝ երիտասարդ աղջկան մը հա – մար չինուած էր : Թանկարժէք ոսկեթելը , պրոնզեայ ոտքերն ու կանթեղը , ամէն բան ցոյց կուտար թէ հանդուցեալը հա – րուստ մէկն էր :

Մէկ չունչով սենեակէս դուրս նետուե – ցայ , եւ , առանց տրամաբանելու ոչ ալ մտածելու , միայն անդամալի վախ մը դդացումով , դէպի սանդուխները սլացայ : Նախամուտքն ու սանդուխներըմութ էին . ուրքերս մուշտակէ վերարկուիս փէշերուն անցան . զարմանալի է որ չկոտրեցի : Անդամ մը որ փողոց հասայ , լուսաւորութեան կանթեղի մը թաց ձո – ղին չեներցայ եւ սկսայ խելքս դլուխս կանչել : Սիրտս սարսափելի կը զարնէր . ճնչուած կը դդայի ...

Ունկնդիր տիկիններէն մէկը լապտերին պատրոյդը բարձրացուց , Փանիխիանին մօտեցաւ եւ այս վերջինը չարունակեց :

(*) Հոգեհանգիստեան :

(**) Դիակեան :

աշակերտով. այո, միայն հինգ աշակերտ եւ մէկ ուսուցիչ, մի՛ զարմանաք եւ մի՛ ծիծաղիք, հարցուցէք քեռապկիի մը: Բարեզործականը կը պահէ այս հինգ աշակերտով մէկ ուսուցիչը իրրեւ իր սեփականն վարժարանը, որպէսզի աղգային վարժարանին որեւէ նպաստ չտայ: Իմ Քեռապ զտնուած միջոցիս այցելեցի ազգային, բողոքական ու կաթոլիկէ վարժարանները, բայց ամէնքմէ Բարեզործականի հինգ աշակերտնոց վարժարանը այցելելու: Եւ դեռ ասոնք իմ դիտցածներս ու հաստատածներս են միայն:

« Ցուշարար »ի մէջ երբեմն կ'երեւան Պէյրութի « Ազգային Բուժարան »ի, «Թուշնոց Բոյն» որբանոցին, կամ « Կոյր-Համբերու» պատսպարան – զպրոցի պատկերները կամ անոնց մասին դրուագներ: Ասոնք տեսնողը կամ կարդացողը այն տպաւորութիւնը կը ստանայ, թէ Բարեզործականը այս մարդասիրական հաստատութեանց նուիրատէս կը նպաստ. ող, սխալ է: Բարեզործականը այդ հաստատութեանց ոչ մէկ օգնութիւն ը – րած է եւ ընելիք ալ չունի:

Բարեզործականը ունի Պէյրութի մէջ իր սեփական երկու վարժարանները, « Դարուհի Յակոբեան »աղջկանց եւ «Ցուվակիմեան – Մանուկեան » տղոց վարժարանները, որոնց երկուքին համար տարեկան 35–40 հազար տոլար կը ծախսէ, ինչպէս կ'երեւայ իր տարեկան տե – ղեկագրէն: Դպրոցներու աշակերտութիւնը կը բաղկանայ ունեւոր դասակարգի տղոցմէ, որոնք բարձր թոշակներ կը վճարեն, իսկ կարօտ դասակարգը չի կրնար օգտուիլ: Եւ մտածել, որ Բարեզործականը այս երկու դպրոցներուն համար ամէն տարի 35 – 40 հազար տոլար կը ծախսէ, մինչդեռ կան տակաւին ազգային վարժարաններ, որոնք կտրած դուռ ու պատուհան ունին:

1956 Փետրուար 20ի առաւօտուն, երբ Անթիլիասի Խորէն, Ղեւոնդ եւ Տաճատ եպիսկոպոսները վէհափառ Վազգէն կա – թողիկոսի ողջերթի համար օդակայան կը դառնէին, ազդին՝ Բարեզործականի այդ դպրոց վարժարաններուն աշակերտութիւ – նը, տնօրէններու առաջնորդութեամբ եւ կիներու ընկերակցութեամբ, մարզաւոր երկու օթոպուսներով լեցուն կ'երթայ Անթիլիասի Մայր Տաճարը կը զբաւէ իրրեւ մեծ յարթանակ մը: Հոն, Մայր Տա – ճարին մէջ կը կատարուի ինչ որ արեւ – նարբու թուրքն անդամ չէր ըրած. Հայոց եկեղեցիները, Աստուծոյ տաճարները չէին սրբապղծուած, չէին ապականուած այնքան, որքան մեր Բարեզործականի զոյգ վարժարաններու ՀԱՑ աշակերտու – թիւնը ըրաւ, առաջնորդութեամբ երկու ուսուցիչներու եւ կիներու բազմութեան մը:

Նոյն Փետրուար 20ի առաւօտ, Բարե – գործականի աշակերտները, իրենց մեծե – րուն առաջնորդութեամբ, եկեղեցին զը – բաւելով ուղած են արժէքը ըլլալ կաթո – ղիկոսական ընտրութեան, որ, փոխա – նակ եկեղեցիին, վէհարանին մէջ տեղի կ'ունենայ, ամենայն կանոնաւորու – թեամբ: Բայց այս հերոս աշակերտները իրենց առաջնորդներով եւ հայ կիներու դործակցութեամբ, չեն գոհանար ա – սով, այլ եկեղեցիին մէջ, պատուհաննե – րէն կը սկսին պոռալ, կանչել, հայհոյել, թքնել, ծխել եւ եկեղեցիին մէջ միզել, անբարոյ վայր մը դարձնելով մեր սրբու – թիւն սրբոց եկեղեցին: Այդ քանի մը ժամուան մէջ 192 վառած սիկարէթներ զտնուած են տաճարին մէջ, այսպէս ա – րատաւորելով թէ իրենց ծնողաց պատի – ւը եւ թէ ամբողջ Հայութեան վարկը:

Ասոնք իրականութիւններ են եւ ոչ թէ յերիւրանքներ:

Ամէնէն աւելի մեզի ցաւ կը պատճառէ այն, որ Բարեզործականը չէ սատած այն, որ Բարեզործականը չէ պատժած իր զպրոցին տնօրէնները, ընդհակառակն, քաջալերած է զանոնք:

Լաւ, լաւ, հայ ժողովուրդ, ասոնք թուրքի լակոտներ չէին, այլ Բարեզոր – ծականինն էին. լսեցէ՛ք, Բարեզործա – կանի բոլոր աղնիւ համակիրներ, զոր – ւպուհի մայրեր, այս սրբապիղծները ձեր զաւակներ, այս սրբապիղծները ձեր դրամով դաստիարակուած Բարեզործա – կանի ուսանողներն էին: Թրքատիպ փափ – կասուններ Բարեզործական աշխարհի:

Լսեցէք եւ դուք, մեր նոր սերունդի աղնիւ երիտասարդներ ու երիտասարդու – հիներ, որ ազգասիրական բարի զգացու – մով Բարեզործականի կրտսեր չարքերը կը խոցոտէք, լսեցէք եւ այժմէն տեղեակ եղէք Բարեզործականի ախուր կեանքին ու փառքեան:

Պիտի մոռնա՞նք արդեօք զպրոցականի այս անվայել սրբապղծութիւնները. ա – պագայ հայ պատմիչը ցաւելով պիտի արձանագրէ այս ամէնը:

Շնորհք եպիսկ. Գալուստեան, որ Բա – լիֆորնիոյ մէջ ընդհ. նահատակաց սուրբ օրը անարգած է եւ նահատակներուն ո – դիներուն կոմկ անիծուած անձ մըն է, Անթիլիասի Վէհարանին մէջ, Լոս Ան – ճէլըսի Ս. Խաչ եկեղեցիին հաւատացեալ ժողովուրդը Վէհափառ Վազգէն Կաթողի – կոսին կը ներկայացնէ անխիղճ կերպով իրրեւ թուրքէն ալ վար համայնք մը, այն համայնքը, որուն անդամներէն չա – տերուն սեղանները վայելած է. իսկ մենք այդ «թուրքէն ալ վար» անիծուած բառը չարմար չենք տեսներ նետել Բարեզոր – ծականի այդ դռեհիկ մանչ – աղջիկնե – րուն երեսին: Այս պրուէեանս մէջ, Բա – րեզործականի կողմնակալ եւ ազգավը – նաս վարմունքը չատ փոքր չափով միայն ներկայացուցի, առանց կարեւորութիւն տալու «Ցուշարար»ներու միջոցով չը – ոայլուած եւ չափազանցուած ծանու – ցումներուն եւ անոնց մէջ երեւցած ցու – ցամոլ պատկերներուն:

Ազգային վարժարաններու եւ ազգային իշխանութեանց դէմ Բարեզործականի ան – դիջող հակառակութենէն կ'եզրակացնենք, որ ան, Բարեզործականը, պատերազմ յայտարարած է հայութեան կէսին դէմ, Հայը Հայուն դէմ ճակատեցնելով:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՄԱՅԻՍ 28
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԷՋ

Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը մեծ չուքով տօնուեցաւ ա – տտաահմանի Հայաչատ կեդրոններուն մէջ: Ամէն տեղ, Միջին Արեւելքէն մինչեւ Ամերիկա, հայ ժողովուրդը բացառիկ խանդավառութեամբ մասնակցեցաւ հրա – պարակային հանդիսութեանց՝ անդամ մը եւս ցոյց տալով թէ պահանջատէրը կը մնայ ազգային իր իրաւունքներուն:

Միացեալ Նահանգներու հայաչատ քա – ղաքներուն մէջ տօնուեցաւ Հայկական անկախութեան տարեդարձը: Այս առի – թով, ամերիկեան մամուլը սիւնակներ նուիրեց հայ ժողովուրդին եւ Հայաս – տանի պատմութեան:

Թրոյի (Միացեալ Նահանգներ) «Թայմզ Ռիքորտ» թերթը տեղական հանդէսի մը նկարագրութիւնը եւ խմբագրական մը նուիրած է Մայիս 28ին:

Նիւ – Եորքի կառավարիչ Ռոքֆէլլերը յայտարարութիւն մը հրատարակած է՝ 1959 Մայիս 28 հայկական անկախու – թեան օր հռչակելով Նիւ – Եորքի նա – հանգին մէջ: Ռոքֆէլլերը իր յայտարա – րութեան մէջ կը չեշտէ.— «Աւելի քան երեք հազար տարիներու ընթացքին, քաջարի այս ժողովուրդը պահպանեց ազ – գային իր ինքնութիւնը: Քրիստոսէ ա – ռաջ ինը հարիւր թուականին հզօր թա – գաւորութիւն մըն էր ան, որ դերակշիռ դիրք մը ունէր համբաւաւոր Հիթիթներու հետ. Հիթիթները անհետացած են, բայց Հայերը տակաւին մեզ հետ են, անկա – խութեան աւելի նախանձախնդիր՝ քան երբեք: Իրենց անկախութիւնը պահպա – նելու քամար, անոնք պատերազմեցան Ա – սորիներու, Պարսիկներու, Հռոմէացի – ներու, Մոնկոլներու, Թուրքերու եւ վեր – ջապէս Ռուսերու դէմ: 1918 Մայիս 28–ին, Հայերը ճակատագրական զոյամար – տով մը ձեռք բերին իրենց անկախու – թիւնը: 1920 Օգոստոսին, Սեւրի դաշնա – դիրը ճանչցաւ Հայաստանի անկախու – թիւնը »:

× Պէյրութի եւ չրջաններուն մէջ նոյն – պէս մեծ չուքով տօնուած է Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը: Այս տօնակատարութեանց ընթացքին Հա – յաստանի Սահմանակից դաշտներուն ներկայ Հայաստանին կցումը եւ Սեւրի դաշնագրին միջազգային յանձնառու – թիւններու իրականացումը պահանջուած է:

Բարեզործականը, իր մլլիոններու անտուկը բռնած, ազդին դէմ կը յարձա – կայ, «ես եմ ձեր տէրը», «ուզածիս կու տամ, չուզածիս չեմ տար» ըսելով: Այս ազգը չատ է տեսեր սակայն այդպիսի բռնատէրեր, բայց ապրեր է մինչեւ այ – սօր, «քշնամիէ տանըն ընտանիէ ճորա հն, բայց արմատ արդարոց ոչ հարցին»:

Մ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

× Գահիրէի մէջ Անկախութեան տարե – դարձը տօնուած է Հ. Ց. Դ. Երիտ. Մի – ութեան նախաձեռնութեամբ, «Ցուսա – բեր»ի Նաւատարդ սրահին մէջ: Հանդէսը վարած է ընկեր Ա. Աւետիսեան, խօսած է՝ ընկեր Ե. Արթինեան: Գեղարուեստա – կան ճոխ բաժինէ մը եւս տեղի ունեցած է հարցարան – մրցում մը՝ Հայաստանի անկախութեան չրջանի դէպքերուն եւ դէպքերուն մասին:

×

ՀԱԼԷՊի Առաջնորդ Ղեւոնդ Արք. Տէր – ոտեան այցելութիւն մը տուած է Գա – մբշէի (Սուրիա), ուր ջերմ ընդունելու – թեան արժանացած է ժողովուրդին եւ պետական չրջանակներու կողմէ. բազ – մաթիւ ընդունելութիւններ կազմակերպուած են ի պատիւ Սրբազանին:

ՊՈԼՍՈՑ Թէքնիք համալսարանի փրո – ֆէսօրներէն երիտասարդ գիտնական Օր. Սիլվա Այնաճեան ճափոնական կառավա – րութեան կողմէ արքունական մրցումի մը մասնակցելով մրցանակը չահած է եւ եր – կու տարուան համար Թոքիո մեկնած՝ ուր պիտի չարունակէ կատարելագործել իր մասնագիտութիւնը: Ճափոնական թերթերը գնահատական տողեր նուիրած են Օր. Այնաճեանի:

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՍՂՈՒԹԻՒՆ, ՏԵՂԻ ՏԱԳՆԱՊ ԵՒ ՀՐԴԵՀ

Թուրքիոյ անտեսական տագնապը հետ – զհետէ կը ծանրանայ:

Վերջին երկու լուրերը հետեւեալներն են.—

Պոլսոյ Թաղապետական յանձնաժողո – վին որոշումով փայտի դիներուն վրայ յաւելում կատարուած է: Նոր սակագոյ – ցին համաձայն՝ կաղնեփայտի չէֆը 29էն 32 ոսկիի բարձրացած է: Իսկ իւրաքան – չիւր «չէֆ»ի փայտին փոխադրութիւնը չորս ոսկի պիտի արժէ, պայմանաւ որ փոխադրուելիք փայտին քանակը առ – նուազն չորս «չէֆ» ըլլայ եւ հեռաւորու – թիւնը տասը քիլոմեթր չանցնի:

Միւս կողմէ, Թղթատարութեան ընդ – հանուր տնօրէնին որոշումով հեռագիրի, հեռաձայնի, Թղթածրարի եւ նամակի դիներուն վրայ քառասուն առ հարիւրի յաւելում մը եղած է:

× Պոլսոյ դերեզմանատունները բերնէ բերան լեցուած են եւ դրեթէ անհնար դարձած է մեռելները թաղելու տեղ գտ – նել: Այս կացութեան առջեւ դերեզմանա – տան տնօրէնութիւնը քաղաքապետութեան դիմելով պահանջած է դերեզմանատան հող յատկացնել հեռաւոր վայրերու մէջ: Շահագրգռուողները կը յայտնեն թէ եր – կու տարիէն մէկ մեռեալ մը իսկ թաղելու տեղ պիտի չմնայ:

× Պէչիկթաչի մէջ հրդեհի մը պատճա – ռով 11 տուներ ամբողջութեամբ եւ չորս տուներ մասամբ այրած են: 25 ընտանիք – ներ անապաստան մնալով վրաններու տակ առնուած են:

«ՑԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԼՌԱԾ ՋՐԱՂԱՑԸ

է.

Երբ վերնայարկը կը հսկէր աղօրիքի ձաղարին մէջ ցորենին թափելուն վրայ, պղաց որ վարէն կը քաչէին իր թիկնոցին քղանցքը: Վար նայեցաւ: Կէրթրուտ, առնդուխին վրայ կանգնած, երեսները արեւէն այրած եւ աչքերը չողչողուն, նչան ըրաւ իրեն եւ ըսաւ.

— Նախաճաչի եկուր:

— Անմիջապէս:

Վերջացուց իր աշխատանքը եւ ցտակեց անոր քով.

— Պըր, ըրաւ անիկա թօթուելով, ի՞նչ ազուոր եղեր ես.

— Է, ի՞նչ.

— Օ՛.. երէկ, աւելի հաճելի կը թուէր ինծի:

Աբիկա ըսելով, ձեռք երկարեց՝ բարի լոյս ըսելու համար եւ արագօրէն իջաւ առնդուխէն զուարճութեամբ իր առջեւ ալիւրի անձրեւ մը սփռելով:

Երբ կ'անցնէր դրան առջեւէն այն խոր – հակ եկեղեցիին, վեհարանին մէջ տեղի կ'ունենայ, ամենայն կանոնաւորու – թեամբ: Բայց այս հերոս աշակերտները իրենց առաջնորդներով եւ հայ կիներու դործակցութեամբ, չեն գոհանար ա – սով, այլ եկեղեցիին մէջ, պատուհաննե – րէն կը սկսին պոռալ, կանչել, հայհոյել, թքնել, ծխել եւ եկեղեցիին մէջ միզել, անբարոյ վայր մը դարձնելով մեր սրբու – թիւն սրբոց եկեղեցին: Այդ քանի մը ժամուան մէջ 192 վառած սիկարէթներ զտնուած են տաճարին մէջ, այսպէս ա – րատաւորելով թէ իրենց ծնողաց պատի – ւը եւ թէ ամբողջ Հայութեան վարկը:

Ասոնք իրականութիւններ են եւ ոչ թէ յերիւրանքներ:

Ամէնէն աւելի մեզի ցաւ կը պատճառէ այն, որ Բարեզործականը չէ սատած, չէ պատժած իր զպրոցին տնօրէնները, ընդհակառակն, քաջալերած է զանոնք:

Լաւ, լաւ, հայ ժողովուրդ, ասոնք թուրքի լակոտներ չէին, այլ Բարեզոր – ծականինն էին. լսեցէ՛ք, Բարեզործա – կանի բոլոր աղնիւ համակիրներ, զոր – ւպուհի մայրեր, այս սրբապիղծները ձեր զաւակներ, այս սրբապիղծները ձեր դրամով դաստիարակուած Բարեզործա – կանի ուսանողներն էին: Թրքատիպ փափ – կասուններ Բարեզործական աշխարհի:

Լսեցէք եւ դուք, մեր նոր սերունդի աղնիւ երիտասարդներ ու երիտասարդու – հիներ, որ ազգասիրական բարի զգացու – մով Բարեզործականի կրտսեր չարքերը կը խոցոտէք, լսեցէք եւ այժմէն տեղեակ եղէք Բարեզործականի ախուր կեանքին ու փառքեան:

Պիտի մոռնա՞նք արդեօք զպրոցականի այս անվայել սրբապղծութիւնները. ա – պագայ հայ պատմիչը ցաւելով պիտի արձանագրէ այս ամէնը:

Շնորհք եպիսկ. Գալուստեան, որ Բա – լիֆորնիոյ մէջ ընդհ. նահատակաց սուրբ օրը անարգած է եւ նահատակներուն ո – դիներուն կոմկ անիծուած անձ մըն է, Անթիլիասի Վէհարանին մէջ, Լոս Ան – ճէլըսի Ս. Խաչ եկեղեցիին հաւատացեալ ժողովուրդը Վէհափառ Վազգէն Կաթողի – կոսին կը ներկայացնէ անխիղճ կերպով իրրեւ թուրքէն ալ վար համայնք մը, այն համայնքը, որուն անդամներէն չա – տերուն սեղանները վայելած է. իսկ մենք այդ «թուրքէն ալ վար» անիծուած բառը չարմար չենք տեսներ նետել Բարեզոր – ծականի այդ դռեհիկ մանչ – աղջիկնե – րուն երեսին: Այս պրուէեանս մէջ, Բա – րեզործականի կողմնակալ եւ ազգավը – նաս վարմունքը չատ փոքր չափով միայն ներկայացուցի, առանց կարեւորութիւն տալու «Ցուշարար»ներու միջոցով չը – ոայլուած եւ չափազանցուած ծանու – ցումներուն եւ անոնց մէջ երեւցած ցու – ցամոլ պատկերներուն:

Ազգային վարժարաններու եւ ազգային իշխանութեանց դէմ Բարեզործականի ան – դիջող հակառակութենէն կ'եզրակացնենք, որ ան, Բարեզործականը, պատերազմ յայտարարած է հայութեան կէսին դէմ, Հայը Հայուն դէմ ճակատեցնելով:

Ան փոյթ կերպով դալարիչէ նստարա – նին վրայ նետուեցաւ կէրթրուտ եւ բար – ձր պէս դլխուն տակը դրաւ արեւէն թը – խացած իր կլորիկ թեւերը:

Թանձր թաւուտքին մէջէն, հոս հոն, մէկ քանի ճառագայթներ կը խուսափէ – ին, որոնք ոսկի հետքեր կը ցանցնէին իր չրջազդեստին, կը թափառէին իր պարա – նոցին եւ այտերուն վրայ ու ճակատին հալանցելով, պայծառ բոց մը կը վառէին իր թուխ ու գանդուր մազերուն մէջ:

Ժան նստաւ անոր դէմ եւ դիտեց զայն անվերապահ հիացումով մը: Համոզուած էր թէ իր կեանքին մէջ չէր տեսած այս – քան չնորհ: Ինչ հրապոյր կէս մը պառ – կած իր դեռատի հասկին դիրքին մէջ:

Եղբօր խօսքերը միտքը եկան. «կարելի՞ էր որ չսիրէի դինքը »:

— Չեմ դիտեր, բայց կը դդամ որ չա – տախօսելու տրամադրութիւն ունիմ այ – սօր, ըսաւ ան վստահ ժպիտով մը.— եւ աւելի չարմար կերպով տեղաւորեց իր դլուխը.— իսկ դո՞ւն, տրամադի՞ր ես մտիկ ընելու.

Հաստատական նչան մը ըրաւ Ժան:

— Քու կոմկդ աղնուութիւն է ատ – կա, Ժան ... Այն ատեն ... մտածէ որ հացը առատ չէ տունը եւ թէ համբուած էին կտորները:

Հ. ՋՈՒՏԻՐՄԱՆ

(Շար.)

Մանակի զործադուլ մը սկսած է նաեւ ծխախոտի զործարանին մէջ, ուր 350 բանուորներ աշխատավարձի յաւելում կը պահանջեն :

Հեռաձայնային հաղորդակցութեանց պաշտօնեաներու զործադուլը կը շարու – նակուի, իսկ Ալճէի միջազգային օդա – կայանի օփերաթէօրները կը սպառնան զործը ձգել՝ եթէ զոհացում չտանան :

Զործադուլ սկսած են նաեւ քարիւղի շրջան վաճառորդները· չհաւաժինի յա – ւելում կը պահանջեն, ինչպէս նաեւ ըն – կերութեան պաշտօնական աշխատաւորի իրաւունք :

Այս պայմաններուն մէջ, ներքին Ապա – հովութեան Խորհուրդը բացառիկ նիստ մը զումարելով երկարօրէն քննած է բանթողներու պահանջները :

Լիբանանի մէջ աշխատանքի ազատու – թիւնը կատարեալ է : Բայց հանրային ան – զորրութիւնը ապահովելու եւ անախորժ դէպքերու զուռ չբանալու համար՝ ներ – քին Ապահովութեան խորհուրդը որոշած է ձեռք առնել յատուկ միջոցներ՝ տալ – նպատը չուտով լուծելու մտքով :

×Սուրի շրջանին մէջ երեւան հանած են Իսրայէլի հաշուոյն աշխատող լրտեսներու խմբակ մը : Զորս հոգի ձերբակալուած եւ յանձնուած են Զինուորական Իշխանու – թեանց :

× Տիւրզի համայնքի երկու պարագլը – լուխները՝ էմիր Մէճիտ Արսլան եւ ձոմ – պլաթ յեղափոխութենէն ի վեր սաստիկ հակամարտութեան մէջ են : Նախագահ Շեհապ իր իրաւարարութիւնը առաջար – կած է՝ զանոնք հաշտեցնելու համար :

ՆՈՒԷՐ

Նաղիկ Իսահակեան պանէզօ – Քաչանի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդին կը նուիրէ եր – կու հաղար ֆրանք ընկերուհի Անթառամ Ստաթեանի նշանախօսութեան ուրախ առիթիւ ընկեր Սիմէոն Քեհեանի հետ :

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՄ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

Մարտ – Ապրիլ թիւը (207–208), միշտ այլազան, հետաքրքրական ու ճոխ բո – վանդակութեամբ (48 էջ) :—

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ :— Տրզատ Թագա – ւորին հիւանդութիւնը (ՀԱՑ – ԲՈՑԺ) :— Զինածաղիկով բժշկութիւն (ՏՈՒԲ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ) :— Հանքային ջուրերը (ՏՈՒԲ. Գ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ) :— Պայքար պինեմոլութեան դէմ (ՏՈՒԲ. ՊԼՈՆՏԻ) : — Բարձրացնել նախաճաշին պատիւը (ՏՈՒԲ. ԱՇՃԵԱՆ) :— Ինչո՞ւ արիւն կը միզէ (ՏՈՒԲ. Շ. ԱՑՎԱՋԵԱՆ) :— Արա – զած լերան վրայ (Գ. ՍԵՐԵԲՐԻԱԿՈՎ) : — «Ցառաջդիմութիւն»... ի մահ (ՏՈՒԲ. ԱՄՔԱՆԱՋ) :— Ի՞նչ է կլիմիկը (Շ. ՆԱՐ – ԴՈՒՆԻ) :— Ամուսնութեան առողջական վկայական (ՏՈՒԲ. ԱՋԱՏԱՆԻ) :— Հա – մայնաղիտական տեղեկութիւններ (ՔԱՂ – ՀԱՆ) :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵ – ՐԸ :— Տարեկան 1500 ֆրանք Ֆրան – սայի համար, 1750 ֆրանք արտասահմա – նի համար : Դիմել Շ. Նարդունիին՝ Ցա – ռաջի խմբագրատան հասցէով :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Տիկին Օհանեանի մահուան առթիւ Օ – հանեան ընտանիքը կը նուիրէ հինգ հա – զար ֆրանք ի նպաստ Ֆէսանվիլիէի օդա – փոխադրութեան կայանի ընդարձակման ի – րենց սիրեցեալ մօր յիշատակին :

Հայ կարմիր Խաչի օրուան գեղարուես – տական ցերեկոյթին առթիւ Ֆէսանվիլիէի օդափոխադրութեան կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն :—

Պ. ձընկերեանի տասը հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Թէսիէ տիւ Գրօ 15·000, Տիկին Սեդրոսեան հինգ հազար, Օր. Ա. Փերփերեան երկու հազար, Պ. Գըրըք – ճեան հինգ հազար, Պ. Պալապանեան հինգ հազար, Պ. Յակոբ Յակոբեան եր – կու հազար, Տէր եւ Տիկին Քիւթիւկեան 1500, Պ. Ա. Մալաճեան երկու հազար, Պ. Յարութիւն Տապաղեան երեք հազար, Պ. Ա. Տապաղեան երկու հազար, Պ. Լե – ւոն Տօնիկեան երկու հազար, Տէր եւ Տի – կին Տօնիկեան 1500, Պ. ձէ – կին Տոքթ. Տամլամեան 1500, Պ. ձէ – րանեան հազար, Տիկին Ապուլեան հա – զար ֆրանք, Տիկին Շաթէր հազար ֆր. :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի մար – միններու եւ խումբերու ներկայացուցչա – կան ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 20·30 – ին, Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ :

ՕՐԱԿԱՐԳ :— Զեկոյց պատգամաւորնե – րու եւ ընտրութիւն :

ՓԱՐԻԶ :— Հ. Ց. Դ. Փոթորիկ խում – բին ժողովը այս Հինգշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ

ՕԳԱՍՏՈՍ 1ԷՆ 30

Փալատրիւ զեղատեսիլ լճի եզերքին (Իզէռ), հսկայ եւ լաւ յարմարութիւն – ներով օժտուած չէնքի մը մէջ :

ՕՐԱԿԱՆ 800 ՖՐԱՆՔ

Աբձանապրութեանց համար դիմել՝ ՓԱՐԻԶ՝

17, RUE BLEUE

Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18 :

Միւս շրջաններու մէջ խումբերու վար – չութեանց :

Անոնք որոնք կը փափաքին Փարիզէն պիյէ fուէֆքիֆով ճամբորդել, պէտք է արձանագրուին մինչեւ ՅՈՒԼԻՍ 11 :

COLLÈGE DE FRANCE

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ԽԱՉԱԿՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դասախօսական շարք

Ծր. ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Դասախօս Հարուարթի համալսարանը :

ժամը վեցին, թիւ երեք սրահը :

ՅՈՒՆԻՍ 10 – 12 – 17 ե ւ 19 :

ԾՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ո – ւրբաշաբթի պիչիր, ժամը 21ին, Քաուէի սրահը : Կը խօսի՝ Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ : Նիւթ՝ «Ց. Թումանեանի Անուշը» : Դասախօսու – թեան զուգընթաց պիտի տրուի երեւան – եան Անուշի օփերան, Գոհարիկ Դաս – պարեանի երգեցողութեամբ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կրընոպլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան դաշտահանդէսը այս Կիրակի ամբողջ օ – րը, Ֆոնթէնի եաեւ, Սիւր լը Թերէն տը Փամփիեկ, Ակռնէ ելլելու ճամբուն ճիշդ ակիզբի ծառաստաններուն մէջ, պաղ ապ – րիւրին քով :

Այս առթիւ մեծ խնամքով պատրաս – տուած է զեղարուեստական կոկիկ բա – ժին մը, հայկական երգերով եւ պարե – րով :

Կը բանախօսէ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ :

Առաջին անգամ ըլլալով նոյն օրը ոտ – նագնդակի մրցում մը՝ վիչնի եւ տեղ – ւոյս Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ, Ֆոնթէնի դաշտին վրայ : Աննպաստ օդի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յա – ջորդ կիրակիի :

Օթոքաւերը կը մեկնին առաւօտ ժամը 9ին, Հայնոյէն, 9·15 անց զպրոցին առ – ջեւ, 9·30ին Փլաս Վէնտէօն, 9·45ին Փաքսին առջեւ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԷՆ՝ ԱՐՄ

Արսի Սուրբ Ժողովրդապետին մահ – ուան զարտարձին առթիւ հայկական ուխտադնացութիւն մը տեղի պիտի ու – նենայ Լիոնէն Աբս 21 Յունիսի կիրակի օրը :

Լիոնէն մեկնում, առաուն ժամը 6ին եւ Արսէն վերադարձ իրիկունը ժամը 7ին :

Արսի մէջ, առաուն ժամը 8·30ին հա – յածէս ճաշուար պատարագ, իսկ կէս – օրէն յետոյ թափօրի մասնակցութիւն :

Երթուղարձի համար 500 ֆրանք ճա – նապարհածախք անձ գլուխ : Արձանա – գրութիւններու համար դիմել մինչեւ Յունիս 15, Միքայէլ Վ. Մոմճեանի, 187 Տիւկէֆլէէն փողոց :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը փոխան ծաղ – կեպսակի չնորհակալուիեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները, ողբ. Գառնիկ Պար – ծանքեանի մահուան առիթով :—Երեք հա – զար ֆրանք Պ. Վահրամ Պալըքճեանէ եւ հազար ֆր. Պ. Զարմայր Ալեքսանեանէ :

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41 ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒՔՈՎ

ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ

ՔԱՋԱ Տ'ԻՔԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՂԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՍՄԲՀԱՏ ԳԼՃԵԱՆ

Կ'երգէ փարիզէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒՄ ԲԱԺԻՆ

Արտասանութիւն՝ Օր. Է. Կարապետեան, Օր. Ա. Յարութիւնեան, Պ. Ց. Սար – գիսեան, *ջութակ՝* Պ. Հրայր Գլըճեան, *դաշնակ՝* Օր. Է. Կարապետեան, մե – ներգ՝ Օր. Ժագլին Փափազեան :

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ

(Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Ա.Լ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Լ. ՇԱՆԹ, Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆ, ՋՕՐ. ՍԻԼԻԿԵԱՆ — կ'արտասանեն իրենց պատմական ճառերը)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ԵՏՔ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ

Յունիս 10ին, Զորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,

ECOLE NORMALE DE MUSIQUE

78, Rue Cardinet. Paris

Կը մասնակցին

ՍԷՐԳ ԳՈՒԼՕ (բամբ ջութակահար)

ՄՈՆԻՔ ՄԱՔԱՆԵԱՆ (դաշնակահար)

Երեկոյթը նուիրուած է գերման վիպական երաժշտութեան (ՇՈՒՄԱՆ, ՊԸ – ՐԱՄՍ) :

Առաջին ունկնդրութիւն ՄԱՐՍԷյԼ ՏԸ ԼԱՆՈՒԱՅի վերջին մէկ զործին. Սիւլա – միթ :

Տոմսերու համար դիմել՝

DURAND, PLACE DE LA MADELEINE

OU MLLE ITCHKALATZIAN, 73, FBG. POISSONNIERE, TEL. PRO. 64-23

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել վա – ւիքող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, զբաւոր կամ հեռախօսով, ա – մէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL. OBS 18-28

Վարժարանի մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային դիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծը – րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի 14 Յունիս, ՄԱՏԱՂՕՐՀՆԷՔ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օդա – փոխադրութեան կայանի բացումը տեղի պի – տի ունենայ Յուլիս երեքին : Ա. խումբի վերջին բժշկական քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Ուրբաթ 26 եւ երկուշաբ – թի 29 Յունիսին, ժամը 9 – 12, Հայ կար – միր Խաչի զարմանատունը, 15, Րիւ ժան Կուժօն, Փարիզ : Կը խնդրուի ծնողքներէն ներկայանալ ֆիշ ու Լիդզոններով :

ԾԱՆՕՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

Մէկ սենեակ եւ խոհանոց մը ժանթիլի, մեթրօ փորթ տ'Իթալիի չատ մօտիկ, անմիջապէս տրամադրելի :

Դիմել Տիկին Թաթուլեանին զբաւոր,

21, RUE JULIEN-LACROIX. PARIS - 20e

ԾԱՆՕՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Մօտիկ արուարձանի մը մէջ, վեց սեն – եակ, խոհանոց, բաղնիք, ջերմութիւն, չորբերդ յարկ, առանց վերելակի : Կա – րելի է երկու յարկաբաժինի վերածել : Մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 14ին :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի կեդր. կրթ. Յանձ. Պելվիլ – Լէլայի զպրոցին ամավերջի հանդէսը, այս Կիրակի ժամը երեքին, Փրէ Սէն Փէրվէի, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, Փլաս Ժէնէրալ Լըզլէր : Հովանաւո – րութեամբ՝ Հայր. Պատուիրակ Գերշ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ :

Երգ, պար, արտասանութիւն, տրամա – խօսութիւն եւ կենդանի պատկեր, դեկա – վարութեամբ՝ Պ. Յարութիւն Թորոսեա – նի :

Բոլոր ծնողքները եւ հայ հասարակու – թիւնը կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ այս հանդէսներուն եւ քաջալերել աշակերտ – ութիւնը եւ ուսուցչութիւնը :

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Ամառուան ամիսներուն համար վարձու են երեք սենեակ, խոհանոց եւ տուշ, Անթիպի մէջ : Հրաշալի տեսարան, ծովէն երկու քիլոմեթր հեռու : Մանրամասնու – թեան համար դրել՝

M. GHARAKEN

VILLA SAYAT NOVA, LA CONSTANCE

ANTIBES - A.M.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ — ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ —

ՏՊԱՐԱՆ "ՏԱՐՕՆ"

20, Avenue des Cottages

CALLUIRE (Rhône)

Կը ստանձնէ հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ տպագրական մաքուր զոր – ծեր :

Արագ զործառնութիւն, դիւրամատչելի պայմաններ :

Առնել թիւ 8 թրոլէյպիւսը եւ իջնել Սէն Փլէրի (վերջին կայարանը) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
10
ՅՈՒՆԻՍ
MERCREDI
10 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8414 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4315

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Հինգերորդ Հանրապետութեան կառավարութիւնը եմտական տաղնապին առջեն առնելէ եւ պետական մեքենան ամուր հիմերու վրայ դնելէ վերջ մէկ ղէպքատուր մտահոգութիւն մը պիտի ունի, — Ալժերիան :

Վերջին ծայր բարդ է այս հարցը :

Բազմաթիւ ներքին եւ արտաքին զգակներ, քաղաքական ու տնտեսական շահեր դեր կը խաղան, արգելք հանդիսանալով արագ, արդար ու պատուաւոր լուծման մը :

1954էն ի վեր եկող ու գացող կառավարութիւնները համաձայն են մէկ կէտի շուրջ : Այն որ Ալժերիան անբաժանելի մասը կը կազմէ Ֆրանսայի :

Այս հիմնական սկզբունքէն մեկնելով է, որ անոնք հետեւողական կերպով ներքին խնդիր նկատած են ալժերիական վէճը եւ մերժած օտարներու միջամտութիւնը :

Օտարները երկու դասակարգի կը բաժնուին, — մեծ դաշնակիցներն ու արաբ խալամ պետութիւնները :

Դաշնակիցները կը փափաքին, որ ՄԸ-բանաս օր առաջ լուծում մը գտնէ այդ ցաւոտ հարցին, որպէսզի Ատլանտեան Ուխտի ճակատը զօրանայ : Շուրջ կէս միլիոն Ֆրանսական զինուորներ կրնան աւելնալ այս վերջինին վրայ, երբ խաղաղութիւնը վերահաստատուի Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ :

Նախարարապետ Միշէլ Տըպրէ Ցունիս չորսին ազգային ժողովին առջեւ իր խօսած ճառին մէջ չէշտեց, որ 1958ի մայիսեան դէպքերու նախօրեակին օտարները, անոնց չարքին նաեւ դաշնակիցները՝ կ'ուզէին իրենց կարգը պարտադրել Ֆրանսայի, լուծելու համար ալժերիական խնդիրը : Մորհրդարանը, կառավարութիւնը, բանակն ու ամբողջ ազգը հակառակ էին օտար միջամտութեան :

Օտարներու չարքին առաջին դէմն վրայ կուգան Արաբական Լիկային անդամ պետութիւնները, որոնք իրենց կը նկատեն ալժերիական դասը, գեղակցական եւ կրօնակցական նկատումներով :

Ապստամբները ղրամական եւ ռազմական օժանդակութիւն կը ստանան արաբական պետութիւններէն :

1956ի աշնան Սուէզի ղէպքերուն առթիւ այս վերջիններէն շատեր իրենց դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզած էին Ֆրանսայի հետ եւ «պոյքոթ»ի ենթարկած Ֆրանս· ապրանքները :

Ալժերիոյ պատերազմին երկարաձգումը արդելք կը հանդիսանայ բնականոն միջավայր ստեղծելու Ֆրանսայի եւ արաբական երկիրներու միջեւ :

Ե· Հանրապետութեան կառավարութիւնը մէկ տարիէ ի վեր կը ջանայ Ալժերիոյ մէջ ստեղծել «եղբայրական» մթնոլորտ մը, տեղացի խալամները նկատելով Ֆրանս· քաղաքացիներ՝ «ամբողջական իրաւունքներով», համաձայն Զօրավար Տը Կոլի հանդիսաւոր յայտարարութեան :

Հանրապետութեան նախագահը իր դասական վերջին չորեքշաբթի ընթացքին «ազատութիւն, հաւասարութիւն եւ եղբայրութիւն» խոստացաւ Ալժերիացիներուն :

Ֆրանս· յեղափոխութեան այս վեհ սկզբունքներուն կիրարկումը բոլորովին պիտի փոխէ Ալժերիոյ դիմագիծը :

Համաձայն նախարարապետ Տըպրէի, Ալժերիա երբեք պետութիւն մը չէ եղած անցեալին մէջ : Ֆրանսան է որ ստեղծած է զայն, Ալժերիացիներուն տալով պատութեան մը, ազգի մը պատկանելու զգացումը :

Կառավարութիւնը կը յուսայ, որ շնորհիւ իր նոր քաղաքականութեան, Ալժերիան պիտի խաղաղի չուտով :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԷՐՀԱՐՏԷՆ ԿԱԽՈՒՄ ՈՒՆԻ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ

Շաբաթ մը Միացեալ Նահանգները մնալէ ետք՝ Արեւմտ· Գերմանիոյ տնտեսական նախարար էրհարտ Պոն վերադարձաւ : Վարչապետ Ատենաուերի որոշումէն ետք ծայր տուած տաղնապին բանալին կը դտնուի իր մօտ : Կրնայ մէծնոլորտը ածելի ծանրացնել կամ մեղմացնել :

Դժուարութիւնը այն է՝ որ էրհարտ Տնտեսական նախարար եւ փոխ վարչապետ է միաժամանակ : Վերջին դէպքերը ցոյց տուին թէ Ատենաուերը չի փափաքիր որ ան ըլլայ իր յաջորդը : Հետեւաբար՝ եթէ հրաժարի, տաղնապը ծայր կրնայ տալ կուսակցութեան մէջ, հերձուած մը անհաւանական չէ : Եթէ մնայ իր պաշտօնին վրայ՝ խղդային աշխատանքներու տեղի կրնայ տալ :

Շատերու կարծիքն այն է թէ կարեւոր չարժումներ պիտի սկսին, մանաւանդ՝ եւրիտասարդ կուսակցականներու կողմէ, որոնք կ'ուզեն էրհարտը Վարչապետ ըն-տրել :

Ուրիշներ ալ կը մտածեն թէ էրհարտ պիտի մնայ իր պաշտօնին գլուխը՝ խրատը չխորացնելու մտահոգութեամբ :

Հաւանական է որ մնայ Տնտեսական նախարար, բայց ամերիկեան հեռատեսլէն իր կատարած յայտարարութիւնները ենթադրել կուտան՝ թէ հրապարակային բացատրութիւն մը պիտի պահանջէ Ատենաուերէն :

Ամէն պարագայի մէջ՝ Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ Տոքթ· էրհարտի համբաւը հետզհետէ կը բարձրանայ, ինչպէս նաեւ՝ իր համակիրներուն թիւը :

Երկուշաբթի օր Քրիստոնեայ Դեմոկրատներու ղեկավար մարմինը ժողով մը դումարեց՝ Վարչապետին նախագահութեամբ : Կուսակցութեան փոխ նախագահ եւ դերմանական խորհրդարանի նախագահ Կէրշթընմայըր խոստովէն քննադատեց Ատենաուերի ընթացքը : Վարչապետը ծանր պատասխան մը տուաւ Կէրշթընմայըրի, որ ժողովը ձգելով սրահէն հեռացաւ : Կուսակցութեան փոխ նախագահը այնքան զայրացած էր որ չկրցաւ պատասխանել լրագրողներու հարցումներուն : Շատ չանցած սակայն, երբ հանդարտած էր, վերադարձաւ ժողովասրահ՝ ուր ծափերով դիմաւորուեցաւ : Վարչապետը Ատենաուերը անոր ձեռքը սեղմելով՝ յարգանքով խօսեցաւ, մասնաւորապէս չէշտելով Կէրշթընմայըրի բարոյական քաջութիւնը : Միջադէպը վերջացած էր :

Պոնի մէջ կը հերքեն այն լուրը որուն համաձայն Ատենաուերը վարչապետ կը մնայ պարտադրս Այզընհաուերի պնդումին վրայ : Կը հերքեն նաեւ այն գրոյցը որուն համաձայն Ատենաուերը յայտարարած է ·— « Այզընհաուերը եւ ես միակ մարդիկն ենք որոնք կրնան չարունակել Տըլլըսի գործը » :

Անգլիացիները չատ խոստովէն կը քննադատեն Ատենաուերի որոշումը, նոյն-իսկ մամուլի մէջ հրատարակելով ծաղրանկարներ ուր Ատենաուերը կը նմանցնեն Հիթլէրի (Տէյլի Էքսփրէս) : Էրհարտի բերած յայտարարութիւնը, որով նախապէս «ցաւալի» կ'որակէր Գերմանիոյ Վարչապետին որոշումը լայնօրէն կ'օգտագործուի բրիտանական մամուլին կողմէ :

Տէյլի Մէյլ իր խմբագրականին մէջ կը դրէ «պարտութիւն՝ ժողովրդավարութեան համար » խորագրին տակ ·—1848ին դերման ազատականները չկրցան դիմադրել Փրուսիոյ թագաւորին , 1914ին՝ ընկերային – դեմոկրատները խոնարհե-

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՀԱՐՑԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ

•

Երեքշաբթի կէսօրէ ետք Ազգ· ժողովը սկսաւ քննել Ալժերիոյ հարցը :

Զօրս օր անցաւ Վարչապետ Տըպրէի կատարած յայտարարութենէն, բայց բազմաթիւ նորութիւններ եկան աւելնալ այս կարճ ժամանակամիջոցին :

Նախ՝ Զօր· Տը Կոլի յայտարարութիւնները, որոնք կասկած չեն ձգեր այլեւս թէ Նախագահը ի՞նչ կը մտածէ :

Մտահոգութեամբ կը սպասուի՝ թէ ի՞նչ պիտի ընեն Ալժերիոյ մէջ ընտրուած երեսփոխանները : Համերաշխութիւն պոյութիւն չունի իրենց միջեւ : Մէկ մասը միացած է Միութիւն Նոր Հանրապետութեան կուսակցութեան :

Զօրս նիստեր նախատեսուած են Ալժերիոյ վիճաբանութիւններուն համար · Երեքշաբթի եւ Չորեքշաբթի՝ կէսօրէ ետք եւ իրիկունը, քանի որ հարցը պէտք է փակուի Չորեքշաբթի դիշեր : Այնուհետեւ Ազգ· ժողովը իր աշխատանքները պիտի ընդհատէ մինչեւ յառաջիկայ Երեքշաբթի՝ Արմատականներու համագումարին պատճառով :

Երկու ծրագիրներ պիտի առաջարկուին երեսփոխաններուն ,— ելմտական եւ ղրամական հարցերու շուրջ,— որոնց քուէարկութեամբ վիճաբանութիւնները պիտի վերջանան : Սակայն, վիճաբանութիւնները կրնան երկարիլ· Երեքշաբթի առաւօտ 25 ճառախօսներ ցանկի վրայ կը դտնուէին : Խօսք առնելու համար արձանագրուողներու մէջ կան Ժորժ Պիտօ, Կի Մոլէ, Տէլմէյ, Վալէք – Ռուշէ եւն· :

Միւս կողմէ, Երեքշաբթի առաւօտ Մեքակոյտին մէջ նախկին ռազմիկներու շուրջ վիճաբանութիւններ սկսան՝ Ընկերվարականներու խմբակին առաջարկով :

Ուշագրաւ է նաեւ այն պարագան՝ որ կարգ մը ձերակուտականներ հրապարակայնաբար յայտարարեցին թէ համաձայն չեն կառավարութեան քաղաքականութեան :

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Արմատականներու 56րդ համագումարը տեղի պիտի ունենայ Ցունիս 11 – 14 , Փոյի մէջ :

Նախատեսուած է կարգ մը փոփոխութիւններ մտցնել կուսակցութեան մէջ · մասնաւորապէս՝

1·— Քիչ մը աւելի ժողովրդավարութիւն մտցնել կուսակցութեան կեանքին մէջ :

2·— Բարոյապէս զօրացնել կուսակցութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱՄՍՐ կը ծրագրէ մեծ ամբարտակ մը չինել տալ Սուրիոյ մէջ : Համաձայն պաշտօնական աղբիւրներու ամբարտակը պիտի չինուի Եփրատի վրայ, Ռաքքայի դիւղին մօտ : Առաջին աւթիւ այս ծրագիրը ուսումնասիրած է արաբ եւ խորհրդային փորձագէտներու կողմէ : Յարդ թուական ճշդուած չէ չինութեան համար, բայց տնտեսական նախարարութիւնը կ'ըսէ թէ 1961ին կարելի է սկսիլ աշխատանքները :

ՍԻԿԻԼԻՈՑ ընտրութեանց վերջնական արդիւնքները յայտնի չեն բայց արդէն ճշդուած է կուսակցութեանց դիրքը : Յայտնի է որ քրիստոնեայ դեմոկրատներ պիտի կարենան մեծամասնութեան դալիճ մը կազմել, քանի որ 34 աթոռ ապահոված են : Նոր – Ֆաշականները եւ արքայականները 12 աթոռ (9 եւ 3) ապահովելով, ալ բացարձակ մեծամասնութիւն մը կ'ունենան ժողովին մէջ (90ի վրայ 46) : Համայնավարները չահած են 21 աթոռ, ձախ ընկերվարականները (Նէննի) 11 :

ԺԸՆԵՒԻ մէջ կացութիւնը միշտ անորոշ է : Արտաքին չորս նախարարները երկարօրէն խօսած են Պերլինի մասին, բայց ոչ մէկ նորութիւն կը յայտարարուի այս մասին : Մորհրդային բանիերը ըսած· — « Կը հասկնանք ժողովրդական վերջնական փուլին, արդիւնք մը ունենայ կամ չունենայ : Եւ պիտ լաւ հասկնաք , ըսել չուզեցի թէ արդիւնք մը կայ » :

ՆԱՓՈԼԻՆ (Իտալիա) 40 քիլոմեթր հեռու Մարիլիանոյի մէջ, պիւղացիները կը-բանկի տուած են քաղաքապետարանը : Բողոքի այս ցոյցին գլխաւոր պատճառն է դետնախնձորի գիներու անկումը որ գլխաւոր արտադրութիւնն է չրջանին : Գիլօն 9 լիռի իջած էր (հօթը Ֆրանք) : Ցոյցին հետեւանքով վաթսուն հոգի ձերբակալուած են ,եւ բազմաթիւ վիրաւոր կան :

ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

—o—

Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան եւ դրացի երկիրներուն՝ Իսրայէլի, Յորդանանի եւ Թուրքիոյ միջեւ նոր միջադէպեր պատահեցան վերջերս :

Կիրակի օր արաբական եւ իսրայէլեան օդանաւերու միջեւ բախում մը պատահեցաւ Նեկեւի վերեւ : օդանաւամարտը կարճատեւ եղած է· Դահիրէ եւ Թել Աւիվ դիրար կը դատապարտեն : Բողոքդիր մը յանձնուած է ՄԱԿի դինադադարի յանձնախումբին :

Միւս կողմէ, Գահիրէի կառավարութիւնը յայտարարեց թէ կարգ մը միջադէպեր պատճառ եղած են որ Յորդանան եւ Սուրիա սահմանը փակուի : Ա· Մ· Հանրապետութեան իշխանութեանց համաձայն՝ Յորդանանեան դինեալ խումբեր մտած են սուրիական սահմանը եւ ապօրինի կերպով ձերբակալած սուրիացի դիւղացիներ եւ սպայ մը սպաննած :

Այս առիթով, Գահիրէի թերթերը վերսկսան բուռն կերպով քննադատել Հիւսէյն Թագաւորը եւ Ամմանի կառավարութիւնը :

Յորդանանի պատերազմական եւ նախարարաց Մորհուրդները խառն ժողով մը դումարեցին՝ կացութիւնը քննելու համար : Որոշուած է ՄԱԿի ուշադրութեան յանձնել ստեղծուած տաղնապը եւ հրաւիրել զայն՝ որ հարցին մօտէն հետեւի :

Վերջապէս, Ա· Մ· Հանրապետութեան կառավարութիւնը բողոքագիր մը յանձնեց Անդարայի կառավարութեան՝ որ թրքական օդանաւեր թռիչք կատարած են սուրիական հողամասին վրայ : Բողոքագրին համաձայն՝ թուրքեւսուրիական սահմանին վրայ երեք միջադէպեր պատահած են անցեալ չարթուան ընթացքին :

Մինչ տաղնապը հետզհետէ կը ծանրանայ Իսրայէլի եւ Ա· Մ· Հանրապետութեան միջեւ՝ Պէն Կուրիոն տեսակցութեան մը ընթացքին յայտարարեց թէ պատրաստ է ընդունելու զինադադարը՝ Միջին Արեւելքի համար ·— կամ զինաթափութիւնը կատարեալ պէտք է ըլլայ Միջին Արեւելքի բոլոր երկիրներուն մէջ եւ կամ Իսրայէլ Արաբական երկիրներու համագօր սպառազինում մը պէտք է ունենայ :

ՎԱՐԴԱՆ ՇԱՀՊԱԶ

ՊԷՅՐՈՒԹԻՆ կը հետապրեն թէ խոր ծերութեան մէջ մեռած է վէթերան ընկերը՝ Վարդան Շահպազ : Ողբացեալ ընկերը որ երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած էր Պէյրութ, յեղափոխական փայլուն անցեալ մը ունեցած է : Կանուխէն մըտած էր Դաշնակցութեան չարքերը :

Տակաւին առիթը կ'ունենանք անդրադառնալու իր կեանքին :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Իսկական ժողովրդական գրող մըն է Ակսել Բակունց: Ժողովուրդին սրտէն կը խօսի, եւ խաղաղութեան ջերմ կարօտն է որ կը բաբախէ անոր գրականութեան մէջ: Թախիծը, վիշտը, հոգը, վախն ու սարսափը մեծ չափով դեր մը խաղալու կոչուած են անոր պատմուածքներուն մէջ: Իր ընտրած դէմքերը այդ զգայութիւն – ներու ներգործութեան տակ կը դանուին: Մեր ճանչցած բոլոր գիւղացիներն այդ յատկանիշներով կը զանազանուին գրչի ուրիշ եղբայրակիցներէ :

Ծորհրդահայ քննադատները առաջին օրէն «ուրիշ երգեր» փնտռեցին Ակսել Բակունցի գրականութեան մէջ: Ընկերվարական ձգտումը փառաբանող գրագէտը տեսնել ուզեցին : Անոր նշանաբանն էր մշակել ժողովրդական եւ ազգայնական տարրերը գրականութեան մէջ: Ինչպէս արեւմտահայ բազմաթիւ գիւղագիրներ, Ակսել Բակունց ալ խուսափած է գրական պարտադրութիւն – ներէ :

Յ. Սուրխաթեան իր երկու հատոր գրականութեան ձեռնարկին մէջ, 1932ին Բակունցի մասին կը գրէր :– –« Թէ չկայ դասակարգային պայքարի կնիք. հեղի – նակը չունի դասակարգային մօտեցում եւ – բեւոյթներին ու մարդկանց »: Կը գտնէր սակայն ուրիշ պատմուածքներ ալ նոյն հեղինակէն, իբրեւ «դասակարգային վերլուծութեան արգասիք: Այստեղ Բակունցը գիտակցում է իր պրոլետարական գրողի դերին »:

« Եղբայրութեան ընկուզենիները » խոշորով հատորին մէջ Բակունց կուտայ իր ծննդավայրին, Գորիսի նկարագիրը , առաջին մասին մէջ: Երկրորդ մասը համանուն պատմուածքն է :

Գորիսը Զանգեզուրի ընդարձակ դաշտին կեդրոնն էր, Սեւանայ լճին հարաւը, որ մինչեւ Արաքս գետը կը տարածուէր : Հոն կ'ապրէին այլացեղ ու այլադաւան մէկէ աւելի ժողովուրդներ: Քաղաք մը, որ ոչ միայն երկու անուն ունէր, այլ երկու ժողովուրդ, ամէն մէկը իր լեզուով, սովորութիւններով, անուններով, իբրեւ թէ երկու տարբեր աղբեր ըլլային, որոնք իրարու լեզու չէին հասկնար: Մէկը, Գոբիսը, միւսը՝ Կորիսը, «իր երկարածոր լեզուով, դժուար անուններով եւ խրթին բարբառով »:

Գիրքը գրուած է երգիծական չունչով , եւ նկարագրական մանրամասնութիւններով : Մարդիկը նոյնպէս՝ այդ ոճով ու չունչով :Օրինակ, երբ կը նկարագրէ Գորիսի չուկան վառ գոյներով եւ կենդանի, կը ներկայացնէ « կարգ կանոնի վրայ հսկող քաղաքային ոստիկան Մուխանը, որ չիրի եւ թուղի բեռները տեսնելով , գրպանները եւ նոյնիսկ գլխարկի մէջ կը լեցնէ այդ անմահութեան գրախտէն »:

Երբ կը խօսի արհեստաւորներ Զաքմակի վեհական, հիւսն Ասանի եւ թամբագործ Թեւինի չատակերութեան մասին, կ'ըսէ· «երբ երեքով հարսնիքի մը անկոչ հիւրը դառնային, հարսանքատիրոջ չունը սոված կը մնար »:

Գորիսի պատմութեան մէջ կը գտնենք կենդանի աւանդութիւններ բնակիչներու կեանքէն: Առասպելական Ցուլ Օհանի պատմութիւնը օրինակ· ան սովորութիւն ունէր ուրիշներու կիները չարչարել , ո – րուն ձայնէն ոչ միայն կիները կը դողային ու անհանդիստ կ'ըլլային իրենց ամուսիններու գրկին մէջ, այլեւ գազան – ները ձորին մէջ կը պահուէին ... :

Ժողովրդական դէմքեր, տարօրինակ անուններով, բարքերով ու սովորութիւն – ներով, մարդկային կենդանի համայնապատկեր մը կը ներկայացնեն Ակսել Բակունցի գրականութեան մէջ:

Մանգասար Տային, որ կերպաս ու կը – տաւ կը ծախէ : Ափոնց ամին, որ գիւղացիներուն նամակները կը առնայ իրենց հարազատներէն եւ կը կարդայ իրենց տէրերուն : Աւազ գործակատար Ամբարի կատու Սողոմոնը, ալիւրի վաճառական , որ հազար կտոր կ'ըլլայ, երդում կ'ընէ, ջուր տեսած ալիւրը վաճառելու համար, որ միեւնոյն առեն «հացակարօտ» ժողովուրդը պահոդի համբաւ ունի : Վաճառական Խոջա Մակիչը, վաճառատան տէրը, ո – րուն սկզբունքն է յամախորդին նուէր տալ եւ պարապ ձեռքով խանութէն մէկը չհեռացնել : Նաւթավաճառ Գէորգը , որ նաւթին պահեստը չիներ է Ջրաղացներու առուին մօտ, չքսելու համար որ նաւթին մէջ ջուր կը խառնէ : Հայաստանցի Աւետիսը, որ «Արցունքի հովիտից» էր, որ իր էշով փայտ կը կրէր ուրիշներուն համար : Աւազ քահանայ Տէր ղի բազում տէր Զաւէնը, որ նոյնիսկ Թուրքի տունը կ'օրհնէր, եթէ աջհամբոյր տային :

Ընդհանրապէս բէյերուն նկարագիրը կը բնորոշէ այսպէս .— «Ներանք հողի չու – նէին, զիտէին որ աշխարհի մէջ կայ պետ եւ ստորագրեալ, հարկաւոր է թուղթ խաղալ, ուտել ու ձանձրանալ, յօրանջելով բամբասել եւ աղանները դարձնել աւելի բարձր պաշտօնեայ » :

Ըլլայ բնութեան նկարագրութիւնները, ըլլայ մարդոց նկարագիրը Ա. Բակունցի գրչին տակ չնորհ կը տառնան ու կենդանի կը դառնան, յաճախ նոյնիսկ մեկի համար աննշան թուող որեւէ երեւոյթ: Երբ կը մտնէ Ներսէս բէյի խոհանոցը .— « Արդէն դարպասի մօտ ղազուում է այն բոյրը, որով անսխալ կարելի է որոշել , թէ ի՞նչ վիճակումն է ղոլման: Աղեօք ա՞յն, երբ փակ կոկոնի նման հապիւ է երեւում մի կտոր վարդագոյն միս, երբ հետզհետէ փքուելով իր մէջ է կլանում չոլին եւ չոր մզուերի հիւթը եւ խաղողի տերեւի արանքներում ըրինձի հատիկները խաղում են »:

Գորիսի չատ առաքինի եւ անուանի տիկիններուն լ՞նչ վիճակուած էր: — «Բմբուլի բարձերը փքուած պահել, անկողինը փափուկ, ճաշն անթերի եւ առատ , տունը հարուստ, խմանալ սուրճ եփել եւ հիւրերին ղրաղեցնել մինչեւ սուրճը, եւ ապա լոտո կամ թուղթ խաղալ»:

Ուրիշ հեղինակներու պէս, Ա. Բակունց ալ կը սիրէ ներկայացնել անուանի չու – ներ որոնք անխուսափելի կերպով կը հետեւին մարդոց ու կ'ընկերանան անոնց ա – ռօրեայ կեանքին :

Ան կը հետեւի նաեւ Գորիսի արհեստաւորներուն եւ վաճառականներու տղոց կռիւներուն, եւ Հին ճանապարհի բնակիչները այսպէս կը ներկայացնէ : Անոնք ոչ արհեստաւոր էին եւ ոչ վաճառական: Ոչ մաճ բռնել գիտէին եւ ոչ ալ գիտէին իրենց պապերէն մնացած կալի տեղերը : Գինի խմողներ էին, ձկնորսներ չատ ան – գամ, եւ ձիավարներ: Ամառ ձմեռ , ամէն երեկոյ գինով վիճակի մէջ տուն կը վե – րադառնային ... :

Գալով Գորիսեցիին՝ « չքնաղ լեզու մըն էր, չուտէիր եւ չմմէիր, այլ միայն այդ լեզուով խօսէիր կամ լսէիր: Թէ ինչպէս քաղցր ու նուրբ հնչիւններով խօսում էր լուացարարուհի Մինան, ինչպէս էր ծոր տալիս, ասես ոչ թէ խօսում, այլ ճախարակի առաջ բարակ երգ էր ասում եւ բառերը նստում էին, ինչպէս փափուկ մալասները»: Հին ճանապարհի բնակիչներուն լեզուն .— «Այդ լեզու չէր, այլ կարօտ , տխրութիւն, զայրոյթ»: Ա.Բակունց բառ չի գտներ ներքոդը հիւսելու իր ծննդավայրի լեզուին.— «Գորիսի լեզուն, նա մի չքնաղ գորգ էր, նախշերով եւ վարդածաղիկներով մի հին երգ... ինչքան հնանում եւ մաշւում էր, այնքան չքեղանում էին գորգի գոյները եւ պատահում էր, որ Մինան, երբ այդ հին գորգը տանում էր վեր եւ լուանում էր, — Մինան լաց էր լինում եւ նրա հետ լաց էր լինում Գորիսի լեզուն ...»:

Այսպիսի պատկերաւոր ասեղնագործ – ծուքերն են Ակսել Բակունցի ոճը : Հայաստանի գրողներէն ոչ մէկը տիրա – պած է անոր լեզուին պերճախօսութեան :

Իր գրական վաստակը տասնամեակի մը աշխատանքին արդիւնքն է : Գորիսի նը – ւիրուած մենագրութենէն անկախաբար , իրարու հետեւէ կ'արտադրէ «Մթնաձո – ր»ը, «Անձրեւը», «Քեռի Դաւօն», «Սեւ ցելերի սերմնացանը», «Եղբայրութեան ընկուզենիները», Ս. Աբովեանի ան – յայտ բացակայութիւնը », պատմական ու – սումնասիրութիւն մը, «Վարդան Այգեկ – ցիի «Ազուէսագիրքը», կօկօլի « Թարաս Պուլպա»ին հայերէն թարգմանութիւնը , « Հոկտեմբեր – Նոյեմբեր» տարեգիրքը 1932ին, աշխատակցութեամբ Եղ. Զարենցի եւ Եղիա Ջուբարի : Առանցքէ գատ «Նոր Ուղի» հանդէսին մէջ հրատարակած է ընդարձակ վէպ մը, «Կարմրաքար» անունով, որ չէ աւարտած : Գրե – թէ բոլոր գործերը կը պարունակեն ազ – գագրական հարուստ նիւթեր :

Թչուառ մանկութիւն մը կ'անցընէ : Նախնական կրթութիւնը կ'առնէ ծննդավայրին մէջ: Յետոյ կը մտնէ Գէորգեան Ճեմարանը, գոր կ'աւարտէ : Առաջին գրուածքները երեւցած են Տ. Նազարեանի « Աղբիւր » մանկական ամսաթերթին մէջ 1911ին: Լրագրողի յատկութիւնները աշքի զարկած են մասնաւորաբար Շուշիի « Փայլակ» թերթին ուղղած թղթակցութիւններով, որոնցմէ մէկուն մէջ խիստ քննադատած էր կէօրէսի քաղաքագլուխն ու զաւառային վարչութիւնը, որուն հետեւանքով բանտ կ'առաջնորդուի: Բան – տէն արձակուելէն ետք ուսուցչութիւն կ'ընէ Լոր գիւղը, ինչպէս կը պատմէ իր «Խոնարհ աղջիկը» պատմուածքին մէջ : 1924ին « Մարտակոչ »ի մէջ կը հրատարակէ գաւառական նամակներու շարք մը, յաջորդաբար աշխատակցելով նաեւ Հայաստանի մամուլին: Իր պատմուածքներէն չատերը թարգմանուած են ռուսերէն, վրացերէնի, ուքրաներէնի եւ թուրքերէնի :Կ'արժէ առանձին յօդուած մը նուիրել Ակսել Բակունցի «Վարդան Այգեկցիի ազուէսագրքին» (Երեւան 1955) որուն նուիրած է ուսումնասիրութիւն մը եւ « Աշչատուր Աբովեանի անյայտ բացակայութիւնը», մենագրութեան, որոնք երկուքն ալ գրական տարբեր սեռի կը պատկանին, եւ որոնց մէջ ոչ միայն արձակագիրը, այլ եւ պրպտող եւ քննադատ միտքը կը յայտնուի· :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

× Կը խնդրուի նկատել ունենալ հետեւեալ վրիպակը նախորդ յօդուածին մէջ.— Միւնիխէն լոյս տեսած հատորին հեղինակը է Մկրտչեան եւ ոչ թէ Մկրեան :

ԱՐՄԷՆ ԱՆՈՅՇԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տարի մը առաջ Հալէպի մէջ իր մահկանացուն կնքեց Արմէն Անոյշ: Արտասահմանի հայ մամուլը առ հասարակ պնահատանքով արտայայտուեցաւ հայ մշակոյթին մատուցած իր ծառայութեան մասին եւ դրուատիքը ըրաւ իր գրական ու բարոյական արժանիքներուն :

Լոյս ընծայած իր վերջին «Արեան ճանապարհով» գրքին մէջ կը խօսի միայն 1915 – 1918ին տարագրութեան մէջ՝ Ա. – րաներուն եւ Թուրքերուն մօտ ապրած իր տաժանելի կեանքի մասին: Հալէպի փողոցներուն մէջ անտուն, անտիրական, անօթի ու մերկ որբերուն հետ անցուցած այդ չրջանին կատարած դղրուքիւնն ու մուրացկանութիւնը՝ անպատուաբերութիւն կը համարէր, բայց այդ օրերուն , այդ պայմաններուն տակ ո՞վ կրնայ մերժել գինքը: Ամենատուրը կարծուած արարածն անդամ իրմէ չատ աւելին պիտի ընէր, պարծանքի նիւթ համարելով յաջողութիւնը :

Այսօր իր մահուան տարելիցին առթիւ իրեն նման մանկութիւն չունեցող տղոց հետ կատարած հնարամտութիւններէն քանի մը դրուագներ կը յանձնեմ թուղթին :

Ինչո՞ւ է որ կը պատմէր.— Երբ, մերկ եւ անօթի, Հալէպ հասայ, հազիւ 14 տարեկան պատանի մըն էի: Ծանօթներ, ազգականներ չունէի : Ոչ ալ դրամ ու պատկելիք տեղ: Կարգ մը ընծի պէս որբ եւ անտէր զաղթականներու հետ Հայոց եկեղեցին գացինք: Մեզի փիչ մը ուտելիք բաժնելէ ետք, բոլորս հոպետուն առաջ նորդեցին :

Հոպետունը մեծ բակով ու բազմաթիւ սենեակներով չէնք մըն էր: Հոն հաւաքուած զաղթականները իրենց ունեցած խեղճ ու կրակ կարասիներուն ու անկո – ղիններուն մօտ պզպզած կը դիշերէին: Ես ալ իմ կարգիս անկիւն մը տեղաւորուեցայ: Իրարու սեղմուած, պառկած կամ նստած, կէս քուն կէս արթուն, դիշերները կ'անցընէի, ցերեկներն ալ փողոցները կը թափառէի ընծի պէս անրախտներուն հետ: Խոտերուն ու սատկած կենդանիներուն ամէն տեսակը ճարակած ու ճաշակած ըլլալով՝ ատամոքս ու աղիքներս խանգարուած էին, փորս դուրս ցցուած էր խոտաճարակութեանս պատճառաւ , մարսողական գործարաններս կը ցաւէին, բայց այս բոլոր անպատեհութիւններուն հակառակ՝ ինչ որ գտնէի կը լափէի , մէյա անօթի էի, չէի կշտանար :

Գործ ու լեզու չէի դիտեր, ընծի հասակակից քանի մը տղոց հետ մուրացկանութիւն կ'ընէինք: Կ'ամչնայի, լեզուս կը բռնուէր, չէի կրնար մուրալ :Ափս կը բռնայի, բայց երեսս կաւելի եղածին չափ կը զոցէի: Հիւանդ ու տկար, կմախք դարձած, քալելու կարողութիւն չունէի : Աչուն էր, ցուրտ : Ցնցոտիներով կը սարսռայի, առաւօտեան արշալոյսին ա – մարդկային ոչ մէկ ձայն կը լսէի, մինակ մնալ զգալդ մը հետ, որ գուցէ դիակ մը կը պարունակէր, կրնայի խելքս կորսընցնել ... : Տեղատարափ անձրեւին տակ ու ցուրտին, փողոցը կենալ՝ նմանապէս անկարելի ...

Որոշեցի երթալ դիշերը անցընել բարեկամիս Ուփոքյէվի(*) մօտ, որ, ինչպէս դիտէք, յետապային, տարձանակի գընդակով մը անձնասպան եղաւ: Բարեկամս կը բնակէր Միւրթվյի Փէրէուլոքի(**) մէջ Զերեփովի (***) կահաւորուած պանդոկը:

Փանխիսին սրբեց սպրդնած դէմքը ծածկող պաղ քրտինքը, եւ, դժուարաւ հառաչանք մը արձակելով, չարունակեց·

— Բարեկամս տունը չգտայ: Դուրը զարնելէն եւ վատահ ըլլալէն վերջը թէ ներսը չէ, խրխռփելով բանալին առի դրան վերեւէն · դուրը բացի եւ ներս մտայ :

ԱՆՏՈՆ ԶԵԽՈՎ

(2 Շար.)

(*) Հանգստեան :

(**) Մեռած փողոց: Մոսկուայի փողոցներէն մէկը: Ինչպէս արդէն ընթերցողը նշմարած կ'ըլլայ, այս պատմութեան մէջ Զեխովի գործածած բոլոր յատուկ անուններն մահուան հետ կապ ունեցող անուններ են : (Ծ. Թ.)

(***) Գանկեան :

ԴԺՆԴԱԿ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

—o—

— Պիտի չզարմանայի եթէ սենեակս կրակներու մէջ գտնէի, եթէ այնտեղ գող մը, կատաղած չուն մը գտնէի... Պիտի չզարմանայի եթէ առաստաղն փուլ գար, յատակը բացուէր եւ պատերը փլէին ... Այս բոլորը բնական եւ բացատրելի բաներ են :Բայց ի՞նչպէս , սենեակիս մէջ, գաղաղ մը կրնար գտնուիլ:Ո՞ւրկէ կրնար եկած ըլլալ... Թանկարժէք գաղաղ մը , կնոջ գաղաղ մը , անշուշտ չինուած՝ աղնուական դասակարգին պատկանող երիտասարդ կնոջ մը համար. ի՞նչպէս այդպիսի գաղաղ մը կրնար գտնուիլ մահճի պաշտօնեայի մը խեղճուկ սենեակին մէջ: Պարա՞պ էր, թէ դիակ մը կը պարունակէր: Ո՞վ էր այդ վաղամեռիկ հարսուտ անձը, որ ինծի այդքան արտառոց եւ սարսռազդեցիկ այցելութիւն մը կուտար: Տանջալի գաղտնիք :

Մտածեցի՝ «եթէ հրաչք մը չէ, ապա ուրեմն ոճիր մըն է »:

Հաղար ու մէկ ենթադրութիւններ կ'ընէի: Սենեակիս բացակայած առեն դուռս կղպուած կ'ըլլար, եւ բանալին դրած տեղս միայն մտերիմներուս ծանօթ էր : Բայց, բարեկամներս չէին կրնար գաղտ բերած ըլլալ այնտեղ :

Կարելի էր նմանապէս ենթադրել, որ գաղաղը սխալմամբ բերուած էր սենեակս՝ յուղարկաւորութեան տան մը պաշտօնեաներուն կողմէ :

Կրնային յարկը կամ դուռը սխալած ըլլալ եւ գաղաղը յանձնել հոն, ուր պէտք էր: Բայց ո՞վ չի դիտեր ,թէ մեր դիակապուտները քայլ մը չեն առներ մինչեւ որ վճարումը, կամ գոնէ բաղձիչ մը չտանան :

« Ոդիները, մտածեցի, մահս նախադուշակեցին: Անոնք չէ՞ն արդեօք , որ գաղաղ մըն ալ ճարած են ինծի համար»:

Պարոններ, չէի հաւատար, եւ տակաւին չեմ հաւատար ոգեհարցութեան : Բայց այսպիսի գուշադիպութիւն մը կրնայ, նոյնիսկ փիլիսոփայ մը, մխիթարական հոգեվիճակի մը մղել :

Այս բոլորը, որոշեցի, չիմարութիւն է եւ ես ալ գպրոցական աշակերտի նման վախկոտ եմ : Ջառանգանք մը ունեցայ եւ ուրիշ ոչինչ : Այնքան մութ տրամադրութեամբ տուն կը վերադառնայի, որ զարմանալի չէ թէ իմ դիւրազգած ջիղերս գաղաղ մը տեսած ըլլան... Անկասկած զառանցանք է· ուրիչ ի՞նչ կրնար ըլլալ:

Անձրեւը երեսս կը պեղէր· հովը կատաղօրէն կը ցնցէր վերարկուիս փէշերը, գդակս ... կը մսէի· մինչեւ ոսկորներուս ծուծը թրջած էի: Պէտք էր պատսպարուիլ, բայց ո՞ւր ... Իմ սենեա՞կս: Այդ՝ կը նշանակէր գուցէ զարձեալ տեսնել գաղաղը· եւ ասիկա՝ իմ ուժերէս վեր էր: Ես, որ սենեակիս մէջ առանձնացած , մարդկային ոչ մէկ ձայն կը լսէի, մինակ մնալ գաղաղի մը հետ, որ գուցէ դիակ մը կը պարունակէր, կրնայի խելքս կորսընցնել ... : Տեղատարափ անձրեւին տակ ու ցուրտին, փողոցը կենալ՝ նմանապէս անկարելի ...

Որոշեցի երթալ դիշերը անցընել բարեկամիս Ուփոքյէվի(*) մօտ, որ, ինչպէս դիտէք, յետապային, տարձանակի գընդակով մը անձնասպան եղաւ: Բարեկամս կը բնակէր Միւրթվյի Փէրէուլոքի(**) մէջ Զերեփովի (***) կահաւորուած պանդոկը:

Փանխիսին սրբեց սպրդնած դէմքը ծածկող պաղ քրտինքը, եւ, դժուարաւ հառաչանք մը արձակելով, չարունակեց·

— Բարեկամս տունը չգտայ: Դուռը զարնելէն եւ վատահ ըլլալէն վերջը թէ ներսը չէ, խրխռփելով բանալին առի դրան վերեւէն · դուռը բացի եւ ներս մտայ :

ԱՆՏՈՆ ԶԵԽՈՎ

(2 Շար.)

(*) Հանգստեան :

(**) Մեռած փողոց: Մոսկուայի փողոցներէն մէկը: Ինչպէս արդէն ընթերցողը նշմարած կ'ըլլայ, այս պատմութեան մէջ Զեխովի գործածած բոլոր յատուկ անուններն մահուան հետ կապ ունեցող անուններ են : (Ծ. Թ.)

(***) Գանկեան :

ԿԱՆՉ ԱՌԱՋԸ

Ը.

Գալով գործերի հարցին, ասել-նրան է ասվել: Ես եմ իմ տունը : Ես եմ տանտերը : Ես եմ ասում ինչպես պետք է անել, որպեսզի ամեն ինչ լինի կարգին : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է ոտքի կանգնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է ճաշել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է քնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է ամուսնանալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է ամուսնալուծվել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է ծնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է մեռնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է թաղել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է հարություն առնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է երկինք գնալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է դժոխք գնալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է դրախտ գնալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից ծնվել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից մեռնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից թաղել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից հարություն առնել : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից երկինք գնալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից դժոխք գնալ : Ես եմ ասում, թե ինչ ժամի պետք է նորից

ցան Քայղերին առջեւ, 1933ին վայմարի կառավարութիւնը իր տեղը տուաւ Հիթլերի: Հակառակ տասը տարուան ժողովրդավար վարչաձեւին, միշտ «Ֆիւհրըր Փռինցիփ»ն է որ կ'իշխէ Գերմանիոյ մէջ, կը գրէ նոյն թերթին մէջ Պոնի Թզթակիցը:

Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը լուրջ է Գերմանիոյ համար, եւ տագնապին միակ իրաւարարը՝ Տոքթ. Էրհարտ:

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Փառնակեան (Ժուլ ան Ժօզաս) երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան: (Մատնալ «Յառաջ»էն):

× Ձշդում փոխան Հոպհոնդիսոի նը – ւիրատուին անունն է Զըղըրկանեան (հրատարակուած էր Զըղըրեան):

ՅՈՒՆԻՍ 21ԻՆ
ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ

Սեւրանի մատնաճիւղին տարեկան պահանդէսը:

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհան – դիստ բարերար Մկրտիչ Սանասարեանի, կատակարար Կ. Եղեանցի, հասատատութեան տեսուչներուն, մեծ պատերազմին նահատակուած ուսուցիչներուն եւ սանեբուն յիշատակին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի եկեղեց. Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ առացաւ հետեւեալ նուէրները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան.— Տէր եւ Տիկին Փոլեպեանէ հինգ հազար ֆրանք, Պ. Ղազարեանէ 500 ֆրանք:

×

Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան ի նպաստ տեղի ունեցած պարահանդէսին օրը, վճարահանութիւնը տեղի ունեցաւ: Շատ են հետեւեալ թիւերը.— 5771ը կը չահի ինքնաշարժը: 8515ը կը չահի հեռատեսիլ դործիք մը, 2830ը կը չահի ձայնասփիւռի դործիք մը:

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ
ԲԱՒԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՏԵԱՆԻ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20·30ին, Սէրվլը Ռէփիւպլիքէն, 5 Ավրնիւ տը լ'Օփեռա: Ճաշ մը կազմակերպուած է ի պատիւ Հարաւային Ամերիկայի նորըն – տիր առաջնորդ՝ ԲԱՒԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՏԵԱՆԻ:

Սեղանները ապահովել հեռաձայնելով եկեղեցւոյ դիւանատունը կամ՝ Պ. Գէորգ Պաքըրճեանի Փրօվանս 07–25 եւ Գ. Ադամեանի, Թրինիթէ 57·74:

Ճաշակին՝ 1500 ֆրանք:

ԱՄԱՎԵՐԶԻ ՀԱՆԴԷՍ – ԳԻՆԵՁՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթրի Փորթ տ'Իթալիի չրջանի հայկ. դպրոցին:

Նախագահութեամբ Կրթ. Ցանճնախումբի տաճնապետ Պ. Յակոբ Տէր Յակոբեանի:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլիի նախկին ռազմիկներու սրահին մէջ

17, RUE RAYMOND LEFEBVRE

Կը հրաւիրուին չրջանիս երկաեռ համակրութիւնը միասին վայելելու այս բացառիկ խնջոյքը:

Երգեր, պարեր աշակերտութեան կողմէ եւ անակնկալներ տեղւոյն վրայ մեծերու կողմէ:

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ:

Մուտքը 200 ֆրանք:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Սեբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ուսումնասիրացը կազմակերպած է՝

«Հայ լեզուի օր»ը

ՅՈՒԼԻՍ ՀԻՆԳԻՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցչական ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Զեկոյց պատգամաւորներու եւ ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբին ժողովը այս Հինգշաբթի ժամը 21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերն ու ենթակոմիտէները:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Զաւարեան:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Ակնունի»:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Գէորգ – Զաւուշ»:

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը տասնին «Արամ»: Կարեւոր օրակարգ: Այս հաւաքոյթներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէն:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Մուրատ Ուսումնասիրաց Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 15·30ին, Օթէլ Ռաֆֆի, 13 Րիւ Թիւրպո նօ: կարեւոր օրակարգ:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգ. Մուրատ Ուսումնասիրաց Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30ին, Իսիի Արմեան սրահը: Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 21ին, Քատէի սրահը: Կը խօսի՝ Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթ՝ «Յ. Թումանեանի Անուշը»: Դասախօսութեան զուգընթաց պիտի տրուի երեւան Անուշի օփերան, Գոհարիկ Դասպարեանի երգեցողութեամբ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կրընոպլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան դաշտահանդէսը այս կիրակի ամրողջ օրը, Ֆոնթէնի հաւեւ, Սիւր լը Թերէն տը Փամփիոկ, Սկսինէ ելլելու ճամբուն ճիշդ սկիզբի ծառաստաններուն մէջ, պաղ աղբիւրին քով:

Այս առթիւ մեծ խնամքով պատրաստուած է զեղարուեստական կոկիկ բաժին մը, հայկական երգերով եւ պարերով:

Կը բանախօսէ Պ. Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ:

Առաջին անգամ ըլլալով նոյն օրը ոտնակոխի մրցում մը՝ վիէնի եւ տեղւոյս Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբերուն միջեւ, Ֆոնթէնի դաշտին վրայ: Աննպաստ օդի պարագային հանդէսը կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի:

Օթոքառերը կը մեկնին առաւօտ ժամը 9ին, Հայնոցէն, 9·15 անց զպրոցին առջեւ, 9·30ին Փլաս Վեռաէօն, 9·45ին Փաքսին առջեւ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Կեդր. Կրթ. Ցանճ. Պէլվիլ – Լիլլայի զպրոցին ամավերջի հանդէսը, այս Կիրակի ժամը երեքին, Փրէ Սէն Ժերվէի, քաղաքապետարանի սրահին մէջ, Փլաս Ժէնէրալ Լըգլէր: Հովանաւորութեամբ՝ Հայր. Պատուիրակ Գերշ. ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի:

Երգ, պար, արտասանութիւն, տրամախօսութիւն եւ կենդանի պատկեր, ղեկավարութեամբ՝ Պ. Ցարութիւն Թորոսեանի:

Բոլոր ծնողքները եւ հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ այս հանդէսներուն եւ քաջալերել աշակերտութիւնը եւ ուսուցչութիւնը:

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Տախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը:
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԿՈՎ

ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ
ՔԱՋԱ Տ'ԻՔԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՂԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՍԱՐՀԱՏ ԳԼՃԵԱՆ

Կ'երգէ Փարիզէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒԿ ԲԱԺԻՆ

Արտասանութիւն՝ Օր. Է. Կարապետեան, Օր. Ա. Ցարութիւնեան, Պ. Յ. Սարգիսեան, *ջութակ՝* Պ. Հրայր Գլըճեան, *դաշնակ՝* Օր. Է. Կարապետեան, *մեներգ՝* Օր. Ժագլին Փափազեան:

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ
Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՄԵԿ ՆԻՍՏԸ
(Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Ա.Լ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Լ. Շ ԱՆԹ, Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆ, ՋՕՐ. ՍԻԼԻԿԵԱՆ — *կ'արտասանեն իրենց պատմական ճառերը*)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ, ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ԵՏՔ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի:

Այս կիրակի ժամը երեքէն մինչեւ կէս գիշեր, Քաշանի քաղաքապետարանի սրահը:

Գեղարուեստական բաժին: Կը նուագէ Թարխան ԳԱՐԵԳԻՆ:

Հայկական պարեր Նոր Սերունդի կողմէ:

Կը մասնակցին ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ քոյրերը:

Ձոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Հաղորդակցութիւն փորթ տ'Օրլէանէն առնել 187 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Փլաս տը լա Մէրի (Քաշան):

ՊՕՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի, Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը կը տօնուի այս կիրակի ժամը 15ին, կղերականներու սրահը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը15·30ին, Օթէլ Սկրիպէ չքեղ սրահին մէջ, 20 Ավընիւ Ժօրժ Քլէմանսօ, Նիս:

Կը խօսի ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ:

Գեղարուեստական ընտիր բաժին:

Կը մասնակցին Մարսիլիահայ ծանօթ արուեստագէտներ:

Մուտքը ազատ է:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ
Յունիս 10ին, Շորեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին,
ECOLE NORMALE DE MUSIQUE
78, Rue Cardinet. Paris
Կը մասնակցին
ՍԷՐԺ ԴՈՒՀՕ (*բամբ ջութակահար*)
ՄՈՆԻՒ ՄԱՒԹԱՆԵԼ (*դաշնակահար*)
Երեկոյթը նուիրուած է զերման վիպագան երաժշտութեան (ՇՈՒՄԱՆ, ՊՐԱՄՍ):
Առաջին ունկնդրութիւն ՄԱՐՍԷԼ ՏԷ ԼԱՆՈՒԱՑի վերջին մէկ գործին. Սիւլամիթ:
Տոմսերու համար դիմել՝
DURAND, PLACE DE LA MADELEINE
OU MLLE. ITCHKALATZIAN, 73, FBG. POISSONNIERE, TEL. PRO. 64-23

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերաւորոգուի
Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի
ՆՈՐ ԳՈՑՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ
Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար
PEINTURES THOMLAC
16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)
Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)
ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԻՆԹԵԹիք եւ ՎԻՆԻԼԻԹ նորոյթ իւղաներկներու, զեղարուեստական պատի թուղթերու, ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻԻՆԵՎԻԼներու տեսակները, նաեւ ձեր բոլոր նախարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ:
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝
52, Rue de Chalon - Paris (12e)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
11
ՅՈՒՆԻՍ
JEUDI
11 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8415 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4316

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՐԴԱՆ ՇԱՀՊԱԶ

Յեղափոխական հին սերունդէն ասող մը եւս կը չիլնի :

Վարդան Շահպազ : Անուն մը՝ որ սերտօրէն կապուած է մեր ժամանակակից պատմութեան ազատագրական պայքար – ներու ղեկաւար դրուագներուն հետ , – Պանք Օթոման, Խանասոր, Վասպուրական, Համաչխարհային առաջին պատերազմի հայկական դոյամարտ, յաղթական Նոյեմբեր, ու հուսկ ուրեմն Մեծերու կողմէ լքում եւ հիասթափութիւն :

Մեր բազմավաստակ ընկերը աւելի քան ութսուն տարի առաջ ծնած էր Սեբաստիոյ Տիվրիկ գաւառակին Օտուր գիւղին մէջ : Ազգանի անունն էր Մինաս Տօնիկեան, ընտանիքը կը կոչուէր Հաթէմօղլու :

Իր ծննդավայրին մէջ ընտանեկան բոյն մը կազմելէ քանի մը ամիս վերջ կ'անցնի Պոլիս, ուր չուտով կը մտնէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերուն մէջ :

Փոթորկալից եւ արդիւնաչատ կեանք մը վերապահուած էր երիտասարդ Մինաս Տօնիկեանին, որ այնուհետեւ պիտի ճանչցուէր իր յեղափոխական անունով :

Անձնագոհ հայրենասէրը առաջին տա – թիւ մասնակցեցաւ 1896 Օգոստոս 26ի Պանք Օթոմանի գրաւման, Արմէն Գարո – յի, Բարգէն Սիւնիի, Հրաչի եւ ընկերներ – ուն կողքին :

Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան մուտ թարգման Մաքսիմովի խարեպատիր խոս – տումներով սուլթանները մայրաքաղա – քէն հեռացուած հերոսները նախ Մար – սէյլ, յետոյ Հարաւային Ամերիկա պիտի տարագրուէին :

Վարդան Շահպազ միջոցը գտաւ Ար – ժանթինէն ազատուելով անցնելու Պարս – կաստան, ուր մտաւ Խանասորի համար պատրաստուած արշաւախումբին մէջ :

Այնուհետեւ դաղափարական յեղափո – խականը վինագործութիւն սորված՝ տա – րիներով աշխատեցաւ Կարսի Դաշնակցա – կան վինագործարանին մէջ, զէնք հայ – թայթելու համար յանուն ազատութեան լեռներու մէջ կռուող հայդուկներուն :

Կռւսակցութեան վերապոյն մարմինը կազմակերպչական աշխատանքներով զբա – ղաղելու համար վինքը դրկեց Վասպու – րականի շրջանը, ուր գործեց անվիկա տարիներով, Կոմսի մեկնումէն մինչեւ Արամի հասնելուն թուականը :

Օսմանեան Սահմանադրութենէն վերջ անցաւ Սեբաստիա, ուր մնաց ժամանակ մը :

Վարդան Շահպազ կովկաս գտնուած ժամանակ ճաշակած էր նաեւ ցարական բռնակալութեան դառնութիւնները : Իր – րեւ Դաշնակցական գործիչ աքսորուած էր Սիպերիա, ուսկից վերադարձին եր – կար տարի կրնայցուցած էր խօսելու կա – րողութիւնը :

Մեծ եղեռնի օրերուն, իր ծննդավայր Օտուրէն ճամբայ ելած էր 8 – 10 հոգի – նոց ֆէտայիներու խումբով մը — որուն մէջ նաեւ իր քոյրը — եւ հետիոտն հա – սած մինչեւ Երզնկա, կռուելով Թուրքե – րուն դէմ :

1918ի նահանջին Սեբաստացի Մուրատ հետ անցած է Ղարաբաղ :

Զինադադարին կիլիկիա երթալով՝ ժա – մանակ մը մնացած է Մարաշի մէջ՝ Բժ. Արշակ Պօղոսեանի հետ :

1920ի Փետրուարին Մարաշի նահանջէն եւ ք զած է Պոլիս, յետոյ Պուլկարիա, ուր մնացած է մինչեւ 1923 :

Սուրիա հրաւիրուելով, պահ մը ղրա – դած է քրտական խնդրով :

Երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած էր Պէյրութ, Ժողովրդային Տան մէջ , վայելելով բոլորին յարգանքն ու դուր – գուրանքը :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՅ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մայիս 29էն ի վեր Ժընեւի մէջ տեղի ունեցող Արտաքին նախարարներու բա – նակցութիւնները անելի մառնուած են այսօր : Հերթերի բնականին մէջ տեղի ունեցած ժողովն ալ ապարդիւն վերջա – ցաւ :

Արեւմտեանները հաստատ մնացին ի – րենց դիրքին վրայ : Ոչ մէկ զիջում : Ա – նոնք կը պահանջեն .—

1.— Ա. Միութիւնը պէտք է ընդունի Միացեալ Նահանգներու, Անգլիոյ եւ Ֆր – անսայի Պերլինի մէջ ունենալ ուժեր պա – հելու իրաւունքը :

2.— Անդամ մը եւս պէտք է հաստատ – ուի՝ թէ Գերմանացիները ու դաշնակից – ները Արեւմտեան Պերլին ազատ մուտքի իրաւունք ունին :

3.— Պէտք է վերահաստատուի Արեւ – մուտքի իրաւունքը՝ Արեւմտեան Պերլինը տնտեսապէս պաշտպանելու եւ Փանքովի կառավարութեան յարուցանելիք դժուա – րութեանց պարագային՝ միջամտելու հա – մար :

Այս պահանջներուն Ա. Միութեան Ար – տաքին նախարար Կրոմիքօ հետեւեալ ձե – ւով կը պատասխանէ .—

1.— Պերլինի մէջ Արեւմուտքի դինեալ ուժերու ներկայութեան իրաւունքը ըն – դունելու հարկ չկայ :

2.— Արեւմտեան Պերլին մուտքի եւ ել – քի խնդիրը Արեւելեան Գերմանիոյ կա – ռավարութեան հակողութեան տակ պէտք է դնել :

3.— Ժողովրդավար կառավարութիւնը (Փանքով) Արեւմտեան Պերլին միջամտե – լու իրաւունք պէտք է ունենայ՝ անկուշտ ապառնալիքի մը պարագային :

Անելը տեսանելի է :

Մօրհրդային առաջարկները ոչ մէկ պարագայի մէջ ընդունելի կրնան ըլլալ Արեւմուտքի համար : Աւելին՝ այդ ձեւով Ռուսերը գոյց կուտան թէ Արեւմուտքի վերջին ծրագիրները անտեսուած են ի – րենց կողմէ :

Կրոմիքօ գաղտնի չէ պահեր Կրեմլինի դեկավարներուն ցանկութիւնը : Մոս – կուայի միակ նպատակն է՝ Արեւմտեան Պերլինն ալ առնել Փանքովի կառավարու – թեան իրաւասութեանց սահմանին մէջ :

Այս բոլորը չեն նշանակեր սակայն՝ թէ Մոսկուա հրաժարած է Մեծերու ժողո – վէն : Ինչպէս կը գրէ Ռոժէ Մասիի, Ֆի – կարոյի քաղաքական հարցերու մասնա – գէտը, Կրոմիքօ հրահանգներ ստացած է անկասկած՝ մեծերու հանդիպումի մը նուազագոյն դինը վճարելու համար : Այդ հրահանգները կը գործադրէ : Իր միակ մտահոգութիւնն է՝ Ժընեւի մէջ տաղնապ մը չստեղծել, ինչ որ վտանգ – ուր կրնայ ըլլալ Մեծերու հանդիպումին համար :

Կը մնայ պիտանալ՝ թէ Արեւմտեաննները, վերջ ի վերջոյ վճռական յայտարարու – թիւն մը պիտի ընե՞ն թէ ոչ , կրոմիքօն դնելով կատարուած իրողութեան մը առ – ջեւ : Ընդունիլ՝ կամ ոչ : Տագնապը մեղ – մացնել՝ կամ աւելի ծանրացնել :

Կրոմիքօ շատ լաւ պիտէ սակայն, թէ Ժընեւի ձախողութիւնը Մեծերու ժողովին ձախողութիւնը կը նշանակէ :

Միւս կողմէ, Մոսկուայի չուէտական դեսպանատան մէջ տրուած հացկերոյթի մը ընթացքին, Ա. Միութեան փոխ վար – չապետ Ա. Միկոյեան յայտարարեց թէ խորհրդայիններու կարծիքով՝ «տրամաբա – նականը պիտի յաղթէ Ժընեւի մէջ » :

Հայազգի դիւանագէտը աւելցուց .— «Ներկայիս լաւատես ենք, բայց երկար տեսն լաւատես չենք կրնար ըլլալ » :

ԱՏԸՆԱՒՈՒԲՐ - ԷՐՀԱՐՏ

ՊԱՅՔԱՐԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՅ

ԷՐՀԱՐՏ .— «ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔՍ ՉԵՄ ԸՍԱԾ »

Արեւմտեան Գերմանիոյ տաղնապը նոր փուլի մէջ մտաւ՝ երբ Տոքթ. Էրհարտ վերադարձաւ Գերմանիա : Տնտեսական նախարարը վճռած է պայքարիլ Վարչա – պետին դէմ :

Լրագրողներէ հարցապնդուելով Տոքթ. Էրհարտ յայտարարեց .— Վերադառնա – լով կերմանական հողին վրայ՝ պիտի չուզեմ հիմակուհիմա խօսիլ Միացեալ Նահանգներ այցելութեանս մասին : Կ'ու – զեմ չէշտել միայն՝ թէ ամէն տեղ վրա – տահութեան եւ յարգանքի արժանացայ : Միացեալ Նահանգներու մէջ վերապահ մնացի Պոնի անցուդարձերուն շուրջ :

Այնուհետեւ, նախարարը յստակօրէն հասկցուց թէ Ատենաւուրի Վարչապետ մնալու որոշումը պիտի արձարձէ չու – տով : « Ինչ որ ալ պատահի սակայն՝ կա – ռավարութեան մէջ պիտի չմնամ» ըսաւ ան, « թէեւ քրիստոնեայ — Դեմոկրատ կուսակցութեան մէջ ըլլալիք վիճաբանու – թիւններէն չատ բան կախում ունի » :

Երկու մարդոց միջեւ ծայր տուած տաղնապին ծանրութիւնը տեսնուեցաւ այն պահուն՝ երբ լրագրող մը հարց տը – ւաւ Էրհարտի թէ Ատենաւուրի հետ պի – տի տեսնուի՞ .

— Ո՛չ , ե՛ս ... երբե՛ք, — բացա – դանչեց Տնտեսական նախարարը : «Տա – կաւին վերջին խօսքս չեմ ըսած անցեալ շաբթուան անցուդարձերուն մասին » :

Նախարարը յայտարարեց թէ՝ ինք եր – բեք չէր պահանջած Վարչապետի աթոռը : Կառավարութեան դեկավարը պէտք է ընտրուի Սահմանադրութեան համաձայն. « կարեւորը անձը չէ՝ այլ ժողովրդավա – րական սկզբունքները պահպանելու խըն – դիրը » :

Էրհարտ վշտացած է մանաւանդ Ատե – նաւուրի այն յայտարարութենէն, որուն համաձայն Տոքթ. Էրհարտ Վարչապետ ըլլալու կարողութիւն չունի, ինչպէս ինք՝ Ատենաւուրը, նկարիչ ըլլալու կա – րողութիւն չունի :

Եւրոպական հարցերու մասին խօսելով, ըսաւ թէ Հասարակաց Շուկան վեց եր – կիրներու մէջ պէտք չէ տահմանափակուի, ընդհակառակն՝ կամուրջներ պէտք է նե – տէ դէպի միւս երկիրները : Եւրոպական երկիրները պէտք չէ մեկուսացնել :

Ընդհանուր առմամբ այնպէս կը կար – ծուի՝ թէ փոխ վարչապետը իր կապերը վերջնականապէս խզած է Վարչապետին հետ : Իրեն կը մնայ հրաժարիլ կամ դլու – խը անցնել չարժումի մը՝ որ Ատենաւուր – րի պիտի պարտադրէ հրաժարիլ Վարչա – պետի աթոռէն :

Ուշադրաւ է նաեւ Էրհարտի այն յայ – տարարութիւնը թէ «պատմական սուտ» մը պիտի մնայ Ատենաւուրի խօսքը, ո – րուն համաձայն Միջազդային դեռնի վը – րայ ինք վճռական եւ պայծառատես չի կրնար ըլլալ :

Ամէն պարագայի մէջ, պայքարը փոխա – դրուած է հրապարակային դեռնի վրայ :

Ծանօթ է , որ Էրհարտ բազմաթիւ հա – մախոհներ ունի կուսակցութեան թէ խորհրդարանին մէջ : Միաժամանակ մեծ յարդ կը վայելէ ժողովուրդին մէջ : Գեր – մանիա իր վերադարձին տոլիթով մեծ ըն – դունելութիւն մը կազմակերպուած էր : Իր հազարաւոր կուսակիցները յաղթա – կանօրէն պիտի ընդունէին վինքը՝ օդա – կայանին մէջ : Բայց «Պոյինկ – 707 » օ – դանաւը խանգարում ունեցաւ եւ նախա – րարը Լոնտոնէն մեկնեցաւ վեց ժամ յա – պաղումով : Ուշ տեսն հասաւ Պոն, երբ այլեւս կարելի չէր իրականացնել պատ – րաստուած ծրագիրը :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԸ

ՏԸՊՐՒԷ .— «ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐՆ ԵՆ ՈՐ ԿԵՐԿԱՐԱԶԳԵՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ»

Ինչպէս գրած էինք երեքշաբթի օր ըս – կըսաւ Ազգ. Ժողովի նիստը Ալժերիոյ մասին, նիստ մը որ պիտի տեւէր 13ժամ, մինչեւ Չորեքշաբթի գիշեր :

Առաջին անդամն է որ Ֆրանսայի Ազ – գային Ժողովը կը գումարուէր Ալժերիոյ երեսփոխաններուն ներկայութեան եւ ա – նոնց մասնակցութեամբ :

Օրակարգի երկու նիւթերն էին .—

Ա.) Ելմտական կացութիւն :

Բ) Դրամական բարեփոխում :

Ալժէ քաղաքի երեսփոխան՝ Լակայառա առաջին խօսք առնողը եղաւ : Ինք է որ Մայիս 13ին կը դռնուէր այն ուսա – նողներուն դլուխը որ գրաւեցին կառա – վարական չէնքը : Լակայառի համա – ձայն, կառավարութիւնը իրաւասութիւն չունի խօսելու համար Ալժերիոյ խնդրին մասին : Կը չէշտէ նաեւ թէ Տըպրէի յայ – տարարութիւնները համապատասխան չեն ալժերիական բաղձանքներուն :

Վարչապետը կը միջամտէ անմիջապէս . — « Իրաւունք չունիք այդ չէշտով խո – սելու » :

Համայնավար երեսփոխան՝ Վալէք – Ռոչէ կը պաշտպանէ իր կուսակցութեան տեսակէտը .— Անմիջապէս բանակցել : Ռոչէ կ'ամբաստանէ նաեւ կառավարու – թիւնը որուն քաղաքականութիւնը կը ձգ – տի չարունակել պատերազմը : Այս ան – դամ ալ, վարչապետը բուռն ձեւով կը միջամտէ .— « Ըմբոստական չարժումը ո՞ւր կը դտնէ այն նիւթական դլխաւոր օ – ժանդակութիւնը որ իրեն թոյլ կուտայ կռուելու .— եթէ ոչ համայնավարամիտ պետութեանց մօտ» : Եւ կը չարունակէ .— « Փաստերը ունինք : Ըմբոստութեան դե – կավարները միայն մէկ յենարան ունին .— Համայնավարները եւ ասոնք են պատաս – խանատուները պատերազմի երկարաձգու – մին » :

Կարգով խօսք առին՝ Տիկին Տը Վօ (Մ. Ն. Հ.), Լը Փէն (անկախ) : Այս վերջինը բուռն յարձակում մը կը գործէ վարչա – պետին վրայ .— Մենէս – Ֆրանսի բա – րեկամներուն տեղ կուտաք եւ նոյնիսկ առաջնակարգ դիրքեր » : «Անուննե՞ր կը բողոքէ վարչապետը» : «Անուննե՞ր կ'ու – զէք, հրամեցէ՛ք կռանալ եւ Սէնթրէնի» :

Տըպրէ կը ճշդէ թէ ասոնք կրնան տար – բեր կարծիքներ ունենալ բայց հնազանդ են կառավարութեան :

Նիստը կը չարունակուի մինչեւ ուշ դիշեր եւ կը վերսկսի Չորեքշաբթի :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՒՔԻ մէջ «Հանրապետական հրո – վարակ»ով մը ներսմի արժանացան ե – րեք հոդի , որոնք երեք տարուան տա – ժանակիր աշխատանքի դատապարտուած էին, 1958 Օգոստոս 4ին Զինուորական Առեանին կողմէ : Ամբաստանեալները պի – տի թէ ուր ապաստանած է «ոճրագործ Նուրի Սայիտ »եւ չէին յայտնած :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ապաստա – նած են, մէկ տարուան ընթացքին, Արե – ւելեան Գերմանիոյ Հայէ համալսարանին ուսուցչական կազմէն 77 անդամներ :

ՓԱՐԻԶԻ մէջ գործադուլները պիտի ծաւալին Ցունիսի ընթացքին : Երկաթու – ղիի ընկերութեան ուղեվարները աշխա – տանքը պիտի դադրեցնեն յաւաջիկայ ե – րեքշաբթի ժամը 4էն 12 (առաւօտեան) : Վախ կայ որ այս գործադուլը առաջինը չըլլայ եւ չարժումը տարածուի նաեւ մեթրոյի եւ օթոպուսի պաշտօնեաներուն մէջ :

ՅՈՆ ՊՐԱՒՒԻՐՆ հրթիռներու եւ ար – ուեստական արբանեակներու « հայր »ը , Նիւ Եորքի միջազդային ժողովին մէջ յայտարարեց թէ ներկայիս Միացեալ Նահանգները կը պատրաստեն հրթիռնե – րու արձակման ամէնէն ուժեղ մեքենան՝ որ գոյութիւն չունի Ռուսիոյ մէջ :

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԳՕՏԻ...

Իրապէս «արգիլուած գօտի» է խորհրդահայ դրականութիւնը մեզի համար : Քիչ կը մնայ, որ ըսեն մեզի, թէ այդ դրականութիւնը մենք կարդալու իսկ իրաւունք չունինք, ո՞ւր կը մնայ ծանօթացնելու, տարածելու կամ «մասսայականացնելու », ինչպէս սովորութիւն է ըսել Երեւանի մէջ :

Մենք կը կարծենք, թէ հայ դրականութիւնը «հօրեղբայրական ժառանգութիւնն» է հայ ժողովուրդին :

Որո՞ւ կը պատկանի Խորենացին : Պատասխան .— Հայ ժողովուրդին եւ ոչ թէ Բագրատունեաց տոհմին :

Որո՞ւ կը պատկանի Եղիշէն : Պատասխան .— Հայ ժողովուրդին եւ ոչ թէ Մամիկոնեան տոհմին :

Դարձեալ, որո՞ւ կը պատկանի Նարեկացին : Պատասխան .— Հայ ժողովուրդին եւ ոչ թէ Նարեկայ վանքին :

Միշտ հետեւելով այս ուղիղ տրամաբանութեան, վերսին կը հարցնենք .— Որո՞ւ կը պատկանի «Ոսկեդան » : Խաչիկ Դաշտենցի՞ն . ոչ : Հայպետհրատի՞ն : Ոչ : Այլ կը պատկանի, միշտ եւ միայն, հայ ժողովուրդին :

Բայց երբ մենք « Ոսկեդան » կը հրատարակենք, մեզ կը մեղադրեն այն բանով, որ մենք չահադէտնե՛ր ենք, չարաչահներ, հայրենի ժառանգութիւնը չահադործողներ, կամ պարզապէս դիակատուններ, թերեւս նաեւ հասարակ լումայափոխներ, քանի որ «Ոսկեդան» հրատարակելով, « Վարդանանք » հրատարակելով, « Պապ Թազաւոր» հրատարակելով ուրիշին դրամագլուխը կը չահարկենք եւ մեզի համար չքեղ վիլլաներ կը կառուցանենք Գահիրէի, Փարիզի, Պոսթընի, Պէյրութի կամ Հալէպի մէջ :

Ամէն մարդ դիտէ, որ Հայպետհրատը Երեւանի մէջ լոյս ընծայեց Սիամանթոյի, Վարուժանի, Սեւակի եւ այլոց ամբողջական կամ հատընտիր գործերը : Դարձեալ ամէն մարդ դիտէ, որ Սիամանթօն, Վարուժանը ևամ Սեւակը Դաշնակցական գրողներ էին, բայց անոնց գրականութիւնը հայ գրականութիւն էր եւ իբր այդ կը պատկանէր ու կը պատկանի համայն հայ ժողովուրդին :

Այս գրողներուն գործերը հրատարակելով՝ ի՞նչ ըրած եղաւ Հայպետհրատը, — չահադիտութի՞ւն, չարաչահութի՞ւն, դիակապուտութի՞ւն, լումայափոխութի՞ւն : Ոչ, ի հարկէ : Այլ միայն սա, — ծանօթացնել եւ տարածել հայ մշակոյթը : Սիրել եւ սիրցնել հայ գրողը :

Առեն մը Խ. Հայաստանի մէջ արգիլուած էր ոչ միայն հրատարակել, այլեւ նոյնիսկ կարդալ Րաֆֆիի գործերը : Հիմա սկսած են վերհրատարակուիլ քառորդ միլիոն տպաքանակով : Դիակատուններո՞ւ են հրատարակիչները : Ոչ : Բնաւ : Այլ հայ մշակոյթի տարածողներ :

Խորհրդահայ գրականութիւնը «արգիլուած գօտի » է մեզի համար նաեւ այն տեսակէտով, որ մենք ոչ կրնանք դնահատել այդ գրականութիւնը, ոչ ալ կըրնանք քննադատել մանաւանդ :

Եթէ դնահատենք, ծպտումով հայ ոեւէ չեզիստ, աշխարհի մէջ որեւէ տեղ, իրաւունք կուտայ իրեն՝ ըսելու մեզի .—Դուք կեղծաւոր մարդիկ էք, պարզ փարիսեցիներ էք, անսրբագրելի բախտախնդիրներ էք : Մէկ կողմէ կը դնահատէք հայրենի գրողները, միւս կողմէ կը պայքարիք այդ գրողներուն դէմ, հայրենի իշխանութեան դէմ, Հայաստանի դէմ :

Այո, չենք ուրանար, որ մենք կը պայքարինք այն գրողներուն դէմ, որոնք , երբեմն բարձրարժէք գրող ըլլալով հանդերձ , յաճախ ցածրարժէք ագիտատուր – ներ են : Կը պայքարինք Գէորգ Աբովեանի դէմ, որուն դէմ, որոնք «դաշնակ չներ» կամ « փափախաւոր մտաւորականներ» կը տեսնեն մեր մէջ : Կը պայքարինք Սա. Կուրտիկեաններուն դէմ, որոնք ուրիշ բան չեն դտներ մեր մէջ, այլ միայն «վախկոտ նապաստակներ » : Կը պայքարինք Հրաչեայ Գրիգորեաններուն դէմ , որոնք ազգին զաւակները իրարու դէմ կը գրգռեն : Կը պայքարինք Խուար Թումանեաններուն դէմ, որոնք «մամոակալած գեղջկաններ » կը տեսնեն այսպէս կոչուած՝ դաշնակ գրականութեան մէջ :

Այս պայքարը մենք կը մղենք ոչ թէ իբրեւ Դաշնակցական, այլ իբրեւ Հայ : Ըլլայ հետեւ չենք ուզեր, որ ազգին մէջ ալ երկուութիւն առեղծուի, ինչպէս առեղծուած է լեզուին եւ գրականութեան մէջ, անկախ մեր կամքէն եւ հակառակ մեր կամքին :

Բայց եթէ պատահի, որ մենք գժբախտութիւնը ունենանք քննադատելու որեւէ գործ, անոր մէջ գտնելով ու մատնանշելով թերիները, այդ պարագային ծագում մով հայ ոեւէ չեզիստ իրեն իրաւունք կուտայ մեզ կոչելու առ նուազն «հակահայաստանեան» կամ «հայրենադաւ » , առ առաւելն՝ «հայ ժողովուրդի սրբերիմ թշնամի »:

Առանց վարանելու կրնանք ըսել, թէ մենք աւելի շատ խորհրդահայ գրականութիւն կը կարդանք հիմա, քան թէ ոչխորհրդահայ, այսպէս կոչուած՝ սփիւռքահայ գրականութիւն : Հարկադրուած եղանք այս բացատրութիւնը գործածելու՝ հակառակ այն իրողութեան, որ մեր համոզումներով, գրական ըմբռնումներով , նաեւ գրական խղճմտանքով մենք դէմ ենք խորհրդահայ եւ ոչ – խորհրդահայ կամ սփիւռքահայ գրականութիւն տեր – միններուն :

Մեզի համար միայն մէկ գրականութիւն կայ , — հայ գրականութիւն :

Մեզի համար միայն մէկ գրող կայ ,— հայ գրող :

Սակայն պահ մը ընդունինք բաժանումը եւ չարունակենք մեր խորհրդածութիւնները : Հայաստանի խորհրդային գրողներու չորրորդ համագումարին նեկայացուած հաչուետու – դեկուցումը եւ հոն խօսուած ճառերը կարդալէ ետք , մենք այն տպաւորութիւնը կրեցինք, որ Պարտիան կ'ուզէ բոլոր ուժերը ճակատ դրկել՝ ծառայելու համար Կոմունիզմի կառուցման մեծ գործին :

Ցանձն կ'առնենք «հակահայաստանեան», կամ «հայրենադաւ» եւ կամ «հայ ժողովուրդի սրբերիմ թշնամի» կոչուիլ , բայց անկեղծօրէն եւ յատակօրէն ըսել .— Կոմունիզմի կառուցման գործը մեր ճակին յարմար չէ, մեր գրական ըմբռնումներուն եւ գրական խղճմտանքին յարմար չէ :

Եթէ այս « գործը » ըլլար մեզ վարձքը գրականութեան եւ արուեստի մէջ, այդ պարագային պիտի հարցնէինք իրաւամբ. — բժշկանութեան ո՞ր «պարունակին մէջ պէտք է դնեինք, օրինակի համար, Հոմերոսը, Տանթէն, Շեյքսփիրը, Կէօթէն, Գոգոլը, Պուշկինը, Տոսթոյեւսկին : Ասոնք բոլորը կոմունի՞զմ կը կառուցանէին արդեօք առանց դիտնալու եւ ատոր համա՞ր մեծ են, թէ՝ մեծ էին այն պատճառով, որ կոմունիզմ չէին կառուցաներ, այլ միայն գրականութիւն կը կառուցանէին :

Մենք դէմ ենք նաեւ հայրենի գրողներու ընդունած, պաշտպանած կամ չատադոված սա տեսակէտին .— Գրականութիւնը պէտք է ըլլայ ձեւով ազգային, իսկ բովանդակութեամբ սոցիալիստական կամ ինտերնացիոնալ ըլլայ : Այսպիսի բան չի կրնար ըլլալ ոչ թէ մեր ուզելով կամ չուզելով , այլ գրողի ցեղային խառնուածքին իսկ բերումով :

Զորրորդ համագումարին մէջ պաշտպանուեցաւ առաջին տեսակէտը , — ձեւով՝ այս, բովանդակութեամբ՝ այն :

Միակ ճիշդ տեսութիւնը այն էր, զոր արիւթիւնը ունեցաւ ներկայացնելու եւ պաշտպանելու խորհրդահայ գրաքննադատ մը՝ Ռ. Կարապետեան, « Գրականութեան ազգային բնոյթի մասին» խոշոր յօդուածին մէջ :

Կարապետեան կ'ըսէր . — Գրականութիւնը , ձեւով ալ, բովանդակութեամբ ալ, ազգային է եւ ազգային միայն կրնայ ըլլալ, կամ՝ իր իսկ բառերով՝ օիր բովանդակութեամբ հայ գրականութիւնը, ինչպէս միշտ, այնպէս էլ այժմ մնացել է ազգային » :

Խ. Թումանեան այս ճիշդ տեսութիւնը կը կոչէ «հակագիտական եւ արատաւոր» :

Բայց, իրականին մէջ, «հակագիտական եւ արատաւոր» է Թումանեանի տեսութիւնը, — ծառայել կոմունիզմի կառուցման մեծ գործին, ստեղծելով գրականութիւն մը, որ ձեւապէս միայն ազգային է, իսկ բովանդակութեամբ՝ սոցիալիստական, ինտերնացիոնալ կամ թերեւս նոյնիսկ հակազգային ...

Խմբագրական ՅՈՒՍԱՓԵՐԻ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՆԳՈՐԾԻՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ՆՊԱՍՏԸ

Ցունուար մէկէն ի վեր՝ անգործութեան դէմ պարտաւորիչ ապահովագրութիւնը, կուպայ լրացնել պետութեան կողմէ տրուած նպաստներու դրութիւնը, Ֆրանսայի մէջ :

Անգործութեան ապգային հիմնադրամը պետական է եւ կը մատակարարուի Աշխատանքի նախարարութեան հսկողութեան տակ :

Լման անգործներու պարագան :

Պետական սնուցիչէն կ'օգտուին, հետեւեալ դասակարգի անգործները :

Թոշակաւոր պաշտօնեան կամ գործաւորը :

Իր բնակարանին մէջ գործող աշխատաւորը :

Գործատէրի որոշումով առժամապէս փակուած հաստատութեան մը պատկանողը որ անգործ է երեք օրէ ի վեր եւ կ'արձանագրուի նպաստի սնուցիչին :

Շրջանաւարտ ուսանողները, 17 տարեկանէ վեր, նպաստի սնուցիչին արձանագրուելէ վեց ամիս յետոյ միայն :

Ազատ արուեստագէտներ, պայմանաւ որ անգործ արձանագրուած ըլլան, ներկայացնեն արհեստագիտական կարգոլ – թեան վկայագիր եւ հաստատեն որ երեք տարի չարունակ ապրած են իրենց արուեստով :

Նպաստի իրաւունք չունին .

65է վեր անգործներ, անկար կամ հաշմանդամներ, եղանակի բերումով պատահական անգործներ, բանդողներ, անոնք որ կամովին դադրած են աշխատելէ կամ արտաքսուած ծանր յանցանքի մը հետեւանքով, եւ կամ հանգստեան կոչուած են :

Անոնք որ նպաստի սնուցիչի մօտ արձանագրուած ըլլալով հանդերձ չեն պատասխաներ աշխատանք հայթայթող գրասենեակի հրաւէրին, կամ առանց բացառիկ պատճառի կը մերժեն առաջարկուած պաշտօն մը, կամ անճիշդ տեղեկութիւններ կուտան, սովորաբար գինով են, կամ կը մերժեն արհեստագիտական դասընթացքներու հետեւիլ :

Մնդրարկուն, եթէ թոշակաւոր պաշտօնեայ կամ գործաւոր մըն է, պարտի փաստել թէ նախքան անգործ արձանագրուիլը, 150 օր թոշակաւոր աշխատանք ունեցած է : Միւս դասակարգերու պատկանողները, ըստ քաղաքին ալ, կարգ մը ուրիչ պայմաններ պէտք է լրացնեն :

Նպաստ ստանալու համար, խնդրարկուն պարտի փաստել նաեւ թէ ստանալիք նպաստին դումարը՝ առաւել իր ընտանիքին միւս անդամներուն եկամուտները, նահանգապետի կողմէ որոշուած նուազագոյն եկամուտէն վար է : Սէնի նահանգին մէջ, նուազագոյն եկամուտի հիմերն են օրական 685 ֆրանք , ամուսնացած անգործի մը, 290 ֆրանք յաւելուած ծնողքի մը եւ 115 ֆրանք իւրաքանչիւր զաւակի համար : Երկրորդ պայման մը՝ ինչ որ ալ ըլլայ միեւնոյն տանիքի տակ ապրողներուն թիւը ընտանեկան եկամուտը 67000 ֆրանքը պէտք չէ անցնի Փարիզի մէջ, 65·000 ֆրանք՝ հինգ հազարէ աւելի բնակչութիւն ունեցող քաղաքներու մէջ եւ 60·000 ֆրանք միւսներու մէջ :

Այս դումարներուն մէջ չեն մտներ ընտանեկան նպաստները, որոչ սնուցիչներու օժանդակութիւնները , նախկին ռազմիկի եւ կարգ մը ուրիչ հանգամանքով ստացուած թոշակները :

Պահանջուած պայմանները լրացնող անգործները պարտին դիմել Աշխատանքի դրասենեակը կամ անոր չղջութեան, տեղւոյն քաղաքապետարանը :

Փարիզ եւ չրջակայքը ամուրի անգործի մը կը վճարուի օրական 360 ֆրանք, եթէ ամուսնացած է, կողակիցին եւ զաւակներուն իւրաքանչիւրին համար յաւելուածական 165 ֆրանք :

×

Մասնակի անգործներու նպաստներու դրութիւնը հիմնուած է միմիայն չարաթը քառասուն ժամէ նուազ աշխատողներու համար, պայմանաւ որ գործատէրը առնուազն հինգ աշխատաւոր ունենայ, 40 ժամէն նուազ աշխատցնելու հարկադրուած ըլլայ որոչ պատճառներով միայն՝ նախանձիւթի պակաս, առեւտուրի ընդհանուր նուազում, արկած :

Մասնակի անգործութեան, այսինքն կորսուած ժամերու հատուցման առաւելադոյնը տարեկան 320 ժամ է, կամ 28 օր : Այս պայմանաժամէն ետք ենթակայները լման անգործ կը համարուին :

Ներկայիս , Փարիզի չրջանին համար , կորսուած ժամերը կը հատուցուին՝ ամուրիի մը ժամը 66 ֆրանք, ամուսնացած 95 ֆրանք, 21 տարեկանէ վար եղող «ընտանիքի տէր» հանգամանքը չունեցող երիտասարդը կը ստանայ 28 ֆր· 85· եթէ երկու չաբաթ աշխատավարձը ամուրիի մը համար 18·720 ֆրանքէ նուազ է, ամուսնացածին 22·620 ֆրանք, եւն· եւն :

Նպաստները կը վճարուին, ի հաչիւ թաղապետական կամ նահանգային սնուցիչին, ուղղակի գործատէրին կողմէ որ նախապէս պատչաճ յայտարարութիւնը ըրած է աշխատանքի քննիչին եւ ստացած է անոր համաձայնութիւնը :

Նպաստընկալները ենթակայ են դանդան կանոններու, որոնց կ'ենթարկուի է ներկայանալ աշխատանքի զրասենեակը ո – րոչեալ ժամերուն :

Մասնաւոր նպաստներ .— Պետական նպաստներէ զատ, ըստ 1958 Դեկտեմբեր 31ին, գործատէրերու համագործակցութեան եւ գործաւորներուն ակնարկանքներուն մէջեւ գոյացած համաձայնութեան մը , յաւելուածական նպաստներ կը տրուին « Ակտիվ» կոչուած գործազրկութեան դէմ ապահովագրութեան սնուցիչներու մօտ արձանագրուած հաստատութիւններու պաչտօնէութեան եւ գործաւորներու :

Այս համաձայնութիւնը երթալով ընդլայնուած է եւ կարելի է ըսել թէ բոլոր առեւտրական ու ճարտարարուեստական կամ վարչական հաստատութիւնները ըստիպուած են անդամակցիլ ապահովագրական սնուցիչներուն, վճարելով աշխատավարձերու վրայ 0·80 առ հարիւր անգամավճար մը, պաչտօնէութիւնը իր կողմէ 0·20 առ հարիւր :

Անգործութեան պարագային նպաստները սահմանափակուած են 270 օրի (9 ամիս) : Սակայն ամիս մը կաւ երկու ամիս նպաստ կը չարունակուի հինգ կամ տասը տարի նոյն հաստատութեան մէջ գործող աշխատաւորին :

Այսպիսով աշխատաւորի մը վճարուած գոյք նպաստները — պետական եւ մասնաւոր — կը յանգին լման աշխատավարձքին 41 առ հարիւրէն 95 առ հարիւր : Օրինակ՝ ամսական 267·000 ֆրանք չահող բարձրաստիճան պաչտօնեայի մը անգործութեան լման նպաստը կը հասնի ամսական 109·800 ֆրանքի : Հարիւր հազարի դէմ կը դտնենք 51·350 ֆրանք 50·000ի դէմ 33·350, 30·000ի դէմ 27·750 եւն· :

Գալով անդամատուրքերուն, ամսական մինչեւ 28000 ֆրանք ստացողները վերծ են, 40·000 ֆրանք չահողները կը վճարեն ութսուն ֆրանք, հարիւր հազարը 200 ֆր· , եւն· , մինչդեռ գործատէրերը կը վճարեն ամսական քսան հազար ֆրանքէն սկսեալ մինչեւ 267·000 ֆրանք 0·80 սակով :

ՀԱՅԿ ԹՕՓՍՖԵՃԱՆ

"ՁԱՅՆ ԵՒ ԼՈՅՍ"
(Son et Lumière)

Լոյսի առատ խաղերով եւ խօսքի եւ նուագի հնչուն ընկերակցութեամբ դարերու ծոցին մէջ նիրհող դէմքեր ու դէպքեր , դրուագներ , կոթողներ ու յիչատակարաններ վերակենդանացնելով հանրութեան ներկայացնելու ձեւը դրեթէ Փրանսական գիւտ մըն է :

Այս տեսակի ելոյթներ յաճախաքիչ տեղի ունեցած են : Էնվալիտի մէջ, Նափոլէոնի աճիւններու փոխադրութեան դէպրուագը՝ Վերսայլի մէջ անցքեր՝ Լուտովիկոս ԺԴ·ի իչխանութեան օրերէն, Ֆոնթէնպլոյի պալատին մէջ դարձեալ Նափոլէոնի կեանքէն դրուագներ, ուր լոյսի եւ ձայնի միջոցաւ ոգեկոչուած են մեծ կայսեր անունն ու յիչատակը :

Այս կարգի ներկայացման մը ընթացքին, Սանլիսի մէջ, ներկայ եղած էր Ցունաստանի դեսպանը՝ Պ· Ֆելոն, որ խօսքը ուղղելով այդ երկոյեան ներկայացման կազմակերպիչ Իչխան Ժան տը Պրոյլ , ըսած էր .

— Արդեօ՞ք այս տեսակ բան մը չե՞նք կրնար ընել Աթէնքի մէջ :

Դեսպանը այդ ուղղութեամբ տեղեկացուցիչ մըն ալ կը յղէր իր կառավարութեան, ներկայացնելով նաեւ ծրագիր մը, որ կողմնակիցներու ստուար մեծամասնութիւն մը յառաջ բերած էր յունական պետական չրջանակներուն մէջ :

Մէկ տարի չարունակ բանակցութիւններ վարուեցան եւ վերջապէս համաձայնութիւն մը գոյանալով երկու պետութիւն ստեղծուի, ինչպէս առեղծուած է Ցունաստանի մէջ, անկախ մեր կամքէն եւ հակառակ մեր կամքին :

Բայց եթէ պատահի, որ մենք գժբախտութիւնը ունենանք քննադատելու որեւէ գործ, անոր մէջ գտնելով ու մատնանշելով թերիները, այդ պարագային ծագում մով հայ ոեւէ չեզիստ իրեն իրաւունք կուտայ մեզ կոչելու առ նուազն «հակահայաստանեան» կամ «հայրենադաւ » , առ առաւելն՝ «հայ ժողովուրդի սրբերիմ թշնամի »:

Առանց վարանելու կրնանք ըսել, թէ մենք աւելի շատ խորհրդահայ գրականութիւն կը կարդանք հիմա, քան թէ ոչխորհրդահայ, այսպէս կոչուած՝ սփիւռքահայ գրականութիւն : Հարկադրուած եղանք այս բացատրութիւնը գործածելու՝ հակառակ այն իրողութեան, որ մեր հոգումներով, գրական ըմբռնումներով , նաեւ գրական խղճմտանքով մենք դէմ ենք խորհրդահայ եւ ոչ – խորհրդահայ կամ սփիւռքահայ գրականութիւն տեր – միններուն :

Մեզի համար միայն մէկ գրականութիւն կայ , — հայ գրականութիւն :

Մեզի համար միայն մէկ գրող կայ ,— հայ գրող :

Սակայն պահ մը ընդունինք բաժանումը եւ չարունակենք մեր խորհրդածութիւնները : Հայաստանի խորհրդային գրողներու չորրորդ համագումարին նեկայացուած հաչուետու – դեկուցումը եւ հոն խօսուած ճառերը կարդալէ ետք , մենք այն տպաւորութիւնը կրեցինք, որ Պարտիան կ'ուզէ բոլոր ուժերը ճակատ դրկել՝ ծառայելու համար Կոմունիզմի կառուցման մեծ գործին :

Ցանձն կ'առնենք «հակահայաստանեան», կամ «հայրենադաւ» եւ կամ «հայ ժողովուրդի սրբերիմ թշնամի» կոչուիլ , բայց անկեղծօրէն եւ յատակօրէն ըսել .— Կոմունիզմի կառուցման գործը մեր ճակին յարմար չէ, մեր գրական ըմբռնումներուն եւ գրական խղճմտանքին յարմար չէ :

Եթէ այս « գործը » ըլլար մեզ վարձքը գրականութեան եւ արուեստի մէջ, այդ պարագային պիտի հարցնէինք իրաւամբ. — բժշկանութեան ո՞ր «պարունակին մէջ պէտք է դնեինք, օրինակի համար, Հոմերոսը, Տանթէն, Շեյքսփիրը, Կէօթէն, Գոգոլը, Պուշկինը, Տոսթոյեւսկին : Ասոնք բոլորը կոմունի՞զմ կը կառուցանէին արդեօք առանց դիտնալու եւ ատոր համա՞ր մեծ են, թէ՝ մեծ էին այն պատճառով, որ կոմունիզմ չէին կառուցաներ, այլ միայն գրականութիւն կը կառուցանէին :

Մենք դէմ ենք նաեւ հայրենի գրողներու ընդունած, պաշտպանած կամ չատադոված սա տեսակէտին .— Գրականութիւնը պէտք է ըլլայ ձեւով ազգային, իսկ բովանդակութեամբ սոցիալիստական կամ ինտերնացիոնալ ըլլայ : Այսպիսի բան չի կրնար ըլլալ ոչ թէ մեր ուզելով կամ չուզելով , այլ գրողի ցեղային խառնուածքին իսկ բերումով :

Զորրորդ համագումարին մէջ պաշտպանուեցաւ առաջին տեսակէտը , — ձեւով՝ այս, բովանդակութեամբ՝ այն :

Միակ ճիշդ տեսութիւնը այն էր, զոր արիւթիւնը ունեցաւ ներկայացնելու եւ պաշտպանելու խորհրդահայ գրաքննադատ մը՝ Ռ. Կարապետեան, « Գրականութեան ազգային բնոյթի մասին» խոշոր յօդուածին մէջ :

Կարապետեան կ'ըսէր . — Գրականութիւնը , ձեւով ալ, բովանդակութեամբ ալ, ազգային է եւ ազգային միայն կրնայ ըլլալ, կամ՝ իր իսկ բառերով՝ օիր բովանդակութեամբ հայ գրականութիւնը, ինչպէս միշտ, այնպէս էլ այժմ մնացել է ազգային » :

Խ. Թումանեան այս ճիշդ տեսութիւնը կը կոչէ «հակագիտական եւ արատաւոր» :

Բայց, իրականին մէջ, «հակագիտական եւ արատաւոր» է Թումանեանի տեսութիւնը, — ծառայել կոմունիզմի կառուցման մեծ գործին, ստեղծելով գրականութիւն մը, որ ձեւապէս միայն ազգային է, իսկ բովանդակութեամբ՝ սոցիալիստական, ինտերնացիոնալ կամ թերեւս նոյնիսկ հակազգային ...

Խմբագրական ՅՈՒՍԱՓԵՐԻ

թեանց միջեւ, որոշուեցաւ Ֆրանսահնար արուեստի այս ղեկեցիկ արտայայտութեամբ, «Ձայն եւ լոյս»ի միջոցաւ ողեկոչել անցեալ փառքը Ակրոպոլին, որ Աթէնքի մերձ, բազմաթիւ դարերէ ի վեր իր շնորհալի կեցուածքով վկան է հինաւուրց ելլադայի անցեալ փառայեղ քաղաքակրթութեան ու արուեստին :

Այս գաղափարն ընթացքին, ուրեմն, Աթէնքը ականատես եղաւ իր գարաւոր պատմութեան մէջ աննախընթաց դէպքի մը :

Վեց չաբաթ չարունակ, աշխարհի չորս կողմերէն, բազմահազար օտարականներ ղիմած էին հոն, ներկայ ըլլալու համար Պերիկլէսի գարուն վերականգնացման որուն ընթացքին 1500 գօրաւոր լուսարձակներու տարածած լոյսի խուրձերուն ներքին եւ խօսքին ու նուագին ընկերակցութեամբ, հինաւուրց Ակրոպոլը չքնաղ յաւերժահարսի մը նման երեւցած էր պիէսային մթութեան ընդմէջէն :

Մայրաքաղաքին ոստիկանութիւնը ա-չալուրջ հսկողութեան ենթարկած է եկող ու գացող օտարականները : Ոչ թէ անոր համար որ վախցած են մահափորձի մը կամ քաղաքական խափանարար ձեռնարկի մը հաւանականութենէն, այլ միայն ու միայն ունեցած են այն մտավախութիւնը՝ թէ մի գուցէ իրենց մեծաքանչ անցեալին կենդանի վկաները եղող փլատակներէն քար մը կամ աղիւս մը կորսուի կամ տեղահան ըլլայ : Չէ՞ որ այս տեսակի սրբապղծութիւններ արդէն կատարուած էին թրքական վտարմար տիրապետութեան եւ վերջին պատերազմի աղիտաբեր դրաւումներու ընթացքին :

Այս արտակարգ հանդիսութեանց, Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ներկայ եղած է Մշակոյթի նախարարը՝ Պ. Անդրէ Մալրօ : Գեղագէտ – դրագէտ նախարարը խօսած է ղեղեցիկ ճառ մը, կանգնած ճիշդ այն բարձունքին վրայ, ուրկէ դարեր առաջ Աթենացիներուն իր խօսքը ուղղած էր մեծ բեմբասացը՝ Դեմոսթենէս :

Նախարարը, ի միջի այլոց ըսած է .

« ... Մեծ պատիւ մըն է ինծի համար խօսիլ Ակրոպոլին առջեւ : Առջին անգամն է որ, ոտաւոտիկ, այս հաղարամեայ դիւցազներն մէջէն դուրս կը ցայտէ վեհապետ խորհրդանիշը Արեւմուտքին :

« ... Երբ յունական դիմադրական ճակատի վերջին զոհը ինկաւ այն հողին վրայ ուր պիտի անցնէր իր առջին մահուան դիւերը, ինկաւ անիկա հոն ուր ծըլած ու ծնած էր մարդկութեան ամէնէն ազնիւ եւ ամէնէն նուիրական ու ամենահինաւուրց մշակոյթը, այն ատոդերուն տակ որոնք լուռ հսկեցին Սալամինի ճակատամարտի մեռելներուն վրայ : Մենք արեան մէջ սորվեցանք նոյն ճշմարտութիւնը : Այդ ճշմարտութիւնը, որ մեզի կ'ուսուցանէ թէ մարքի եւ հոգիի արժանիքներուն մէջ ամէնէն արդասաբերը այն է՝ որ կը ծնի հազորդական քաջութենէն ...»:

Այնուհետեւ, Պ. Մալրօ պանծացուցած է Ելլադայի հազարամեայ քաղաքակրթութեան փառքը, ողեկոչած է Պերիկլեսի փառայեղ դարաշրջանը, որոնց կեանդանի վկաները Ակրոպոլն ու Պարթենոնը իրենց արքինի հասակը կը ցցեն մինչեւ այսօր, ու յիշատակած է նաեւ Լէոնիտասի եւ իր ընկերներուն հերոսական զոհը, Թերմոպիլէի կիրճին առջեւ :

Յունաստանի վարչապետը Պ. Կոնտանդին Ցաթոս, հետեւեալ ձեւով պատասխանած է Պ. Մալրոյի խօսքերուն .

« ... Բարի եկաք ձեր հայրենիքը : Ձեր հայրենիքը՝ որովհետեւ դուք մարքի մարդն էք : Ձեր հայրենիքը՝ որովհետեւ դուք ներկայացուցիչն էք աշխարհի քաղաքակրթութեան լաւագոյն կատակարատար Ֆրանսային, եւ վերջապէս ձեր հայրենիքը՝ որովհետեւ դուք Անարէ Մալրօն էք ...»:

Պ. Անարէ Մալրոյի ճառը մեծ տպաւորութիւն գործած է յունական պետական թէ ժողովրդական շրջանակներուն մէջ, այն ատաիճան՝ որ այդ ճառը թարգմանուելով Յունաստանի դպրոցներուն մէջ պիտի գործադրուի իբրեւ առարկայ, ուսումնական ծրագրին մէջ :

« Ձայն եւ Լոյս»ը, ժողովուրդներու մերձեցման եւ ազգերու բարեկամական յարաբերութեանց տեսակէտէն աւելի օգտակար պիտի կրնայ դառնալ, քան դաշնագան տեղերու եւ ժամանակներու խորհրդաժողովներն ու վիճաբանութիւնները : Եւ այս՝ շնորհիւ Ֆրանսայի հանճարեղ մտքին յղացման : Բաղեց՝ Ա. Գ.

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

•

Վիէն, (Յառաջ). — Եթէ Ապրիլեան Ապստային կեանքը Վիէնի մէջ աւելի եւ քիտասարդական կնիք կը կրէր, — հարկ է ըսել որ Մայիսեան երկու մեծ տօնակատարութիւնները՝ Վիէնի Հայ Կաթողիկ Ազգի 30ամեայ յոբելեանը (3 Մայիս) եւ Հայաստանի Անկախութեան 41րդ տարեդարձը — (31 Մայիս), ունէին փառաւոր մօտիկ անցեալի մը հպարտութիւնը եւ արդարացի զոհունակութիւնը :

Մեր տարագրի այս աննախանձելի վիճակին մէջ, յարատեւութեան չջնջուելի մէկ արտայայտութիւնը եղաւ Կաթողիկ Ազգի 30ամեայ տարեդարձը :

Ընկերուհի Արշալոյս Մաղաքեան, իբրեւ օրուան նախագահ, հանդէսին բացուելէն առաջ կատարեց ընդհանուր եւ զոհաբերութեան ղիտակից արտայայտութեամբ : Յիշեց, թէ ինչպէս մօտիկ անցեալին, պատերազմի տխուր օրերուն՝ Կաթողիկ Ազգը օգնութեան ձեռք երկարեց աղքատներուն, ծերերուն, հիւանդներուն եւ զրկուհներուն, ամէնուն անխտիր — թէ ինչպէս՝ երկար տարիներէ ի վեր — ի դին մեծ զոհողութեանց ան կը պահէ հայերէնի դասընթացքներ դպրոցի մէջ — որոնց շնորհիւ, ներկայիս մեր երիտասարդներն ունին քիչ թէ շատ համեստ պաշար մը Մայրենիքին :

Նոր Սերունդի երգչախումբը տանձ-նած էր պարտականութիւնը երգելու « Կաթողիկ Ազգի քայլերգը » :

Միւս կողմէ, գեղարուեստական կոկիկ բաժին մը, կազմուած աշակերտական արտասանութիւններէ եւ հայ գեղջուկ խմբապարերէ, եկաւ փայլ տալու մեր եբեսնամեայ Կաթողիկ Ազգի զոր ծունէութեան :

Այսպէս, յաջորդաբար աշակերտները երախտապէտ եւ նոյնքան անմեղսունակ ձեռերով, բեմին արտասանեցին հոգեշունչ տողեր .— Ահա անունները .— Ս. եւ Յ. Քղէեան, Ա. եւ Մ. Նահապետեան, Պ. Սարգիսեան, Գոհ. եւ Վ. Քիւլհանճեան, Վ. Մարգարեան, Բ. Թօփալեան եւ Օր. Հէլէն Փլթոյեան :

Տիկին Վարդուհի Ռատիքեան մեներգեց եւ Նոր Սերունդէն՝ Համբարձում Էօքսիւզեան իր կիթառին վրայ նուագեց գանազան կտորներ :

Կրընոպլի Կաթողիկ Աշէի պարախումբը իր պարերու փունջով — եւ ղեկավարութեամբ Տիկին Արշ. Սիսլեանի, ճոխացուց հանդէսին փայլը եւ խանդավառեց ներ-կանները :

Վիէնի Հ. Յ. Դ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը՝ ընկեր Ս. Գալուստեան իր խոնդակցութիւնները եւ գնահատանքի խօսքը ըսաւ շատ ամփոփ եւ կուռ ճառախօսութեամբ մը :

Հանդէսի պաշտօնական բանախօսը՝ Տիկին Արշալոյս Սիսլեան (Կրընոպլէն) բանաստեղծական ոգեկոչումով մը պանծացուց Կաթողիկ Աշէի երեսուն տարիներու ղեղեցիկ եւ հարուստ անցեալը եւ որուն առջեւ յուսալքում, յուսահատութիւն չի դիմանար երբեք : Պատրաստ աշխատանքի եւ նոյն իսկ յամառ պայքարի Կաթողիկ Աշէը մաքառելով միշտ զանազան վտանգներու դէմ — անտարբերութիւն, օտարացում — , «Հաւատքն ունի որ օր մը պիտի գանուի ազատ հայրենիքին մէջ, իբրեւ ազատ եւ դիտակից քաղաքացիներ-րու կազմակերպութիւն մը » :

Հանդէսի վերջաւորութենէն առաջ, Կրընոպլի պարախումբէն չորս օրիորդներ՝ Ս. Սիսլեան, Թ. Ճերմակեան, Մ. Ուղուրլեան եւ Էլիզ Մուրատեան սահուն առոգանութեամբ արտասանեցին հայրե-նասիրական կտորներ : Թէեւ խօսնակի դերը կատարեց Պ. Կ. Տ. ուսուցիչը Կաթողիկ Աշէի դպրոցներուն, բայց հանդէսին փակումը կ'իյնար օրուան նախագահին, որ չնորհակալութեան ջերմագին արտայայտութիւններով այդ վերջին պարտականութենն ալ սիրով կատարեց :

×

Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձի առթիւ, ճշմարիտ հայ հաւատաւոր — իսկական արթուն պահակներ — տարեց թէ երիտասարդ, եկած էին տօնախմբելու բազմաչարչար հայութեան ազատագրման չողչողուն թուականը՝ Մայիս 28ը :

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի երկու յաջորդական խմբերգներով — « Իմ հեռաւոր հայրենիք» (Գ. Մ. Ալէմշահ) եւ ես «Ցիշում եմ », այս վերջինը բազմաձայն, հանդէսը սկսաւ խոր լռութեան մէջ :

Նախագահը , Պ. Տէրմոյեան, քանի մը պատմական ակնարկներէ եւ այժմէական անդարդարձումներէ յետոյ սկսաւ դոր-ծադրել գեղարուեստական յայտագիրը , պատրաստուած չատ խմաստալից կերպով կարդադիր յանձնախումբի կողմէ :

Նոր Սերունդի անունով երկու օրիորդներ՝ Անահիտ Կարապետեան եւ Իւ. Մուրատեան փայլեցան արտասանութեամբ եւ մեներգով :

Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ ուղերձ մը կարդաց Պ. Ն. Մանուկեան : Ապա փոխն ի փոխ արտասանեցին Կ. Տոլմաճեան, Հէլէն Փլթոյեան (Հ. Մ. Ը. Մ.) եւ Կրընոպլի Նոր Սերունդի անխոնջ քարտուղարուհին՝ օրիորդ Այվազեան :

Տիկին Վ. Ռատիքեան, երգեց քնքոյշ մեներգ մը, իսկ Համբ. Էօքսիւզեան (Նոր Սերունդ) երկու Հայաստանեան երգերով — « Ովսաննա » եւ «Աչուղ լինեմ »— կի-թառի վրայ հմայեց հանդիսատեսները եւ արժանացաւ որոտընդոստ ծափերու :

Շատ ղեղեցիկ — եւ նոյնքան մխիթարական անակնկալ մը եղաւ ներկաներուն համար ընկեր Աւագ Լուսարեւեանի (Նոր Սերունդ) երեւումը բեմին վրայ : Իր խօսացեալ եւ յուսադրիչ ճառին համայիլ ազգեցութեան տակ, շատեր երկմտելով իրարու կը հարցնէին թէ իրականութի՞ւն էր իրենց տեսածը եւ լսածը ...

Մեր երիտասարդ բանախօսին վերջին խօսքերը ծածկուեցան խանդավառ ծափերով : Եւ ահա, ուրիշ ուղերձ մը, այս անգամ Հայ Կաթ. Աշէի կողմէ — Տիկին Ովս. Էօքսիւզեան ,— որ խոր հաւատքով եւ պաշտամունքով կը ներբողէր Մայիս 28ի փառաւոր եւ պատմական իմաստը : Խօսքը տրուեցաւ ընկեր Ս. Սիսլեանին (Կրընոպլէն) :

Բանախօսը, երկարօրէն ծանրացաւ հայ ժողովուրդի ժամանակակից պատմութեան վրայ .— Ահ ու սարսափի օրերէն մինչեւ Արարատեան դաշտին վրայ ունեցած մարտնչումները եւ անհաւասար , դերմարդկային մաքառումները — եւ ո-րոնց չնորհիւ հայ մարտիկը յաղթական կը հանդիսանար. իսկ Թուրքը , չարդա-րարը, — Մեր գարաւոր թշնամին եւ բռնակալը մէկէն կռնակը գարձուցած փախուստի կը դիմէր՝ ամօթահար եւ ընկճուած : Խաւարը տեղի կուտար լոյսին, — Ազատութեան արշալոյսը կը ծագէր համայն հայութեան համար :

Ընկերը իր բանախօսութեան վերջաբանին մէջ, պերճաբան չեչտով մը եզրակացուց ՝ «Հայրենակիցներ, մենք հոս եկած ենք դառնալու համար մէկ մէկ առաքեալ Մայիս 28ի համար, աղատ ապրելու կամքը եւ հաւատքը տուէք , ներչնչեցէք ձեր զաւակներուն ...»:

Գեղարուեստական բաժինին մասնակցողները, ամէնքը, ինչպէս նաեւ բանախօսը եւ բոլոր մասնակցող Միութեանց եւ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները արժանացան խանդավառ ծափերու :

Եւ այսպէս, Հ. Յ. Դաշնակցութեան կազմակերպութեամբ, 41րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը՝ վերջացաւ վերապարթնումի եւ հայրենաբաղձութեան տագնապալի մթնոլորտի մէջ :

× Հ. Մ. Ը. Մ.ի ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ չորս Մայիսին, Համօ 0 — Հանջնեան ակումբին մէջ : Ջանազան դեկոյցներէ եւ առաջարկներէ ետք ընտրուեցաւ նոր վարչութիւնը, որուն մաս կը կազմեն՝ Կ. Սապունճեան, Կ. Զարդարեան, Կ. Տէրմոյեան, Աւագ Լուսարեւեան եւ Մարտիրոս Պատմաճեան :

Իսկ վարչութեան կողքին, կազմուեցաւ մարզական յանձնախումբ մը, որուն կ'անդամակցին մեր խումբին մարզիկ եղբայրներէն՝ Ա. Աւետիքեան, Ս. Մուրատեան Կ. Էօքսիւզեան, Յ. Տոլմաճեան եւ Գ. Սապունճեան :

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տղաքը — հակառակ իրենց եռանդին եւ անձնուէր զոհաբերութեանց, ստիպուած են կրկնելու իրենց « դասարանը» , այնպէս որ նոր չրջանին — 1959 – 60, պիտի մասնակցին երկրորդ դասակարգի ախոյենական մրցումներուն : Կը մաղթենք իրենց Հ. Մ. Ը. Մ.ական ազնիւ ոգի եւ յարատեւութիւն — միակ համբան դէպի յաջողութիւն :

Կ. Տ.

« ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (16)

ԼՌԱԾ ՋՐԱՂԱՑԸ

Ը.

— Է, լաւ, ես հոս եմ ըսաւ Ժան ժպտելով :

— Այդ պատճառով ալ, մեծ յոյսեր դրած եմ քու վրադ :

— Այն ատեն բռնէ օձիքէս :

— Շատ ալիւրոտած ես .

— Տեսէք , ջաղացպանի կին մը որ կը վախնայ ալիւրէն, ըսաւ ան ծաղրանքի շեչտով մը :

— Կեցիր, ըսաւ Կէրթրուտ, պիտի փորձեմ խաղացողի ձիրքերդ :

Թ.

Մինչդեռ երեքը մէկ կը հանդստանային պատշգամին մէջ վերջալոյսի պահուն, Ժան, որ ղլուխը բարեունակներուն մէջ պահած, լուռ կ'երազէր իր եղբօրը պէս, յանկարծ ղգաց որ կլոր բան մը ճակտին զարկաւ եւ գետին ինկաւ. «Թերեւս զատկաճաճի մըն էր» ըսաւ ինքնիրեն, բայց դէպքը կրկնուեցաւ երկրորդ եւ չորրորդ անգամ :

Այն ատեն կասկածոտ ակնարկ մը ձգեց Կէրթրուտի վրայ, որ, անմեղութեան կենդանի արձան, մելամաղձոտ կերպով կը մրմնջէր Զով հովիտի մը մէջ եղանակը. սակայն, գաղտնօրէն հացի պզտիկ գնդիկներ կը չինէր եւ իրրեւ նետ կը գործածէր :

Ժան մեծ ծիծաղ մը զսպեց եւ գաղտագողի օրթի չիւղ մը առաւ որուն վրայ նախորդ տարիէն դեռ մէկ քանի չորցած ողկոյզներ կախուած էին : Կէրթրուտ նոր ռումբ մը նետեց անոր, իսկ Ժան, արագօրէն փոխադարձեց, խաղողի հատիկ մը նետելով անոր քթին : Կէրթրուտ ցնցուեցաւ, չփոթած դիտեց զայն վայրկեան մը եւ որովհետեւ անիկա դէպի իրեն հակած էր ամենալուրջ դէմքով մը, աղմկալից եւ զուարթ ծիծաղ մը արձակեց .

— Ի՞նչ կայ նորէն, ըսաւ Մարթէն, յանկարծակի սթափած իր թմբիրէն .

— Փորձանքի հանդիպեցայ , պատասխանեց անոր վիրը նետուելով .

— Ի՞նչ փորձանք .

— Եթէ ըսեմ քեզի, պիտի չախես մեզ, կը նախընտրեմ չըսել .

Մարթէն , ակնարկով մը հարցաքննեց իր եղբայրը .

— Օ՛, ոչինչ ըսաւ այս վերջինը չփոթած ժպիտով մը, տղայութիւն մըն էր .. Չիրար կը ամբակոծէինք :

— Լաւ է, տղաքներ, ամբակոծեցէք , ըսաւ Մարթէն որ չարունակեց ծխել լուռ ու մունջ :

Ժան ամօթահար եղած էր եւ կէրթրուտ չարացճճի եւ զգոնիչ աչքով մը կը չափէր խաղի իր նոր ընկերը :

« Չարացճճի ». այո, շատ ճիշդ էր ... այս էր այն անունը զոր Մարթէն ծէլլ-համէր տուած էր իր կնոջ ...

Ժ.

Այդ օրէն սկսած, ալ մնաք բարով ընդմիշտ վերջալոյսի այն խաղաղ ու լուռ ժամերուն, զորս այնքան կը սիրէր Մարթէն :

Պարտէզին խաղաղ ծառուղիներուն մէջ կը հնչէին ղեղչղանքն ու ծիծաղները . մարմանդին վրայէն թաթառի մը պէս կ'անցնէին մարզկային երկու կերպարանքներ, որոնք կը չանային բռնել զիրար. կը զուարճանային, կը զբոսնուէին, կ'արձակէին չուները՝ ազմկելու համար անոնց հետ, յետոյ կ'որսային չոր չակայքի կատուները, որոնք չրաղացին մէջ սիրային ժամադրութիւններ կուտային, եւ պահուրտուք կը խաղային վարսակի դէղերուն, եւ ցանկապատերուն ետին :

Հ. ԶՈՒՏԷՐՄԱՆ

(Շար.)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ առացած է Պ. Մկը – տիչ Վեղերեանէ (Անիէռ) հաղար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի Սահեան Տէր Խա – չատուրեանի մահուան առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ. Բ. Ը. Մ.ը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ յատուկ պատարագի հո– գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցւոյ մէջ հետեւեալ՝

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

եւ բարեբար՝ ՌԱՓԱՅԷԼ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի յիշատակին :

Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները :

×

Այս կիրակի ժամը 11ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Եկեղեցւոյ մէջ՝

ՈՂԲ. ՏՈՒԲ. ԱՐԱՄ ՃԻՆՃԵԱՆի

յիշատակին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Այրի Տիկին Տէր Խաչատուրեան , Տէր եւ Տիկին Վէնեան Տարաքճեան , Տէր Խա – չատուրեան եւ Տարաքճեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ պղտկանին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Երաժշտապետ՝

ՊՕՂՈՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆի

(35ամեայ գործունէութեան առթիւ)

Նախաձեռնութեամբ խումբ մը բարե – կամներու :

Բարձր հովանաւորութեամբ՝

ՍԵՐՈՎԲԻ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի

Կը նախագահէ՝

Պ. ՎԱՀԷ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ

(*Առենապետ Եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան*) ;

Յունիս 13, Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·45

Սալ Շօփէն

Գեղարուեստական բաժին :

Փարիզի եկեղեցւոյ երկսեռ երգչա – խումբը, *դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ՊԱՐԹԻԿԵԱՆի :*

Օր· Իրիս Պիւպիւլեան (*Երգ*), Օր· Սօ– ֆիա Գաբրիէլեան (*դաշնակ*), Պ· Նուր – հան Մարգարեան (*արտասանութիւն*), Պ· Աւետիս Քիւրէլեան (*Երգ*), *Օր·Նէր* Նա – հապետեան Բոյրեր եւ Պ· Լ· Մուճեան :

Կը ներկայացուի Էտմոն Ապուի՝

« ԽԵՆԹԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ »

Խիստ ծիծաղաշարժ դաւեչա մէկ արար :

Կը մասնակցին՝ Ա· Պետրոսեան, Ժ· Քէշիշեան եւ Օր· Յասմիկ , Ն· Պշտիկ – եան , Ս· Յակոբեան :

COLLÈGE DE FRANCE

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ԽԱՉԱԿՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դասախօսական շարք

Օր· ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Դասախօս Հարուարտի համալսարանը :

Ժամը վեցին, քիւ երեք սրահը :

ՅՈՒՆԻՍ 10 – 12 – 17 ե ւ 19 :

Օր· ԶԱՐՈՒՀԻ ԽԱԶԵՐԵԱՆ

Պ· ՄԱՍԻՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Նշանուած

Փարիզ, 1959, Յունիս 6

Օր· ՌԵԲԵԿԱՅ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Պ· ԵԴՈՒԱՐԴ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ամուսնացած

6 *Յունիս*, 1959

Վիլէօրպան *Վօ – Ան – Վէքսէն*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, Յունիս 15, երեկոյեան ժամը 9ին Ֆրանս· Համալսարանի սրահին մէջ :

Նիւթ՝ ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ

«ԻՆԿԱՅ ԲԵՐԴԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ»

Կը մեկնաբանէ Կ· ՄԵՀԵԱՆ

Կը պաշտպանէ Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Դատական կազմին կը նախագահէ

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Կ'անդամակցին Տիկիններ՝ Հայկուհի Թէրզիպաշեան, Հայկուհի Շալճեան ,Վ· Հացագործեան, Պ· Պ· Արամ Թէրզիպաշ– եան, Յովհ· Հացագործեան, Միհրան Անդրէասեան, Վարդան Պանտիկեան , Պետրոս Զամարեան, Յար· Ադայեան, Ժ· Տէր Վարդանեան, Ս· Թասլաճեան, Վար– դան Քիւրքճեան , Արամ Շէխիկեան , Սարհատ Գըլըճեան, Կարապետ Ճանիկ– եան եւ Օր· Մարի Սաղըրեան :

Քարտուղար՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ :

Մեկնաբեալ իշխանուհին՝

ՏԻԿԻՆ ՎԱՐՍԵՆԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԷՆՆԵՏԻԿ

★

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ, ՎԷՆՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8 :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31 :

Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է :

Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :

Պայմաններու համար դիմել՝

Պ· ՋՊՈՒԿՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9 Tél. PRO. 56 31

Պ· ԹԱՐՈՆ

58, Bl. Serrurier, Paris 19 - métro Pré-St-Gervais

Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11 Ave. Béranger, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)

ՅՈՒՆԻՍ 21ԻՆ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ

Սեւրանի մասնաճիւղին տարեկան պա – րահանդէսը :

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հան– դիսաւոր պատարագ Ս· Գրիգոր Լուսաւո– րիչի տօնին առթիւ :

Ժողովուրդին կոմկ նուիրուած են եր– կու ոչխար մատաղի համար :

Շաբաթ ժամը 4ին Լոյս Զուարթի արա– րողութիւն :

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Օգոստոս ամսուան համար մէկ սենեակ եւ խոհանոց (վարձու) : Դիմել՝

BELIAN

33, RUE DE CHOISY, ALFORTVILLE - SEINE

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԿՕՎ,

ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ ՔԱՋԱ ՏԻՔԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՍԱՐՀԱՏ ԳԼԸՃԵԱՆ

Կ'երգէ Փարիզէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՒՊ ԲԱԺԻՆ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի :

Այս կիրակի ժամը երեքէն մինչեւ կէս գիշեր , Քաշանի քաղաքապետարանի սը – րահը :

Գեղարուեստական բաժին : Կը նուագէ Թարխան ԳԱՐԵԳԻՆ :

Հայկական պարեր Նոր Սերունդի կող– մէ :

Կը մասնակցին ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ քոյրերը :

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Հաղորդակցութիւն Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 187 թիւ օթօպուսը եւ իջնել Փաս տը լա Մէրի (Քաշան) :

ՊՕՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խում – բի, Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը կը տօնուի այս կիրակի ժա– մը 15ին, կղերականներու սրահը :

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը15·30– ին, Օթէլ Սկրիպի չքեղ սրահին մէջ, 20 Ավընիւ Ժօրժ Քլէմանսօ, Նիս :

Կը խօսի ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Կը մասնակցին Մարսելիահայ Ծանօթ արուեստագէտներ :

Մուտքը ազատ է :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ – ԳԻՆԵՋՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսկթըի Փորթ տ'Իթալիի չրջանի հայկ· դպրոցին :

Նախագահութեամբ Կրթ· Յանձնախում– բի առենապետ Պ· Յակոբ Տէր Յակոբ– եանի :

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 20·30էն մին– չեւ կէս գիշեր , Ժանթիլիի նախկին ռազ– միկներու սրահին մէջ

17, RUE RAYMOND LEFEBVRE

Կը հրաւիրուին չրջանիս երկաեւ հա – սարակութիւնը միասին վայելելու այս բացառիկ խնջոյքը :

Երգեր, պարեր աշակերտութեան կող – մէ եւ անակնկալներ տեղւոյն վրայ մեծե– րու կողմէ :

Տաք եւ հաճելի մթնոլորտ :

Մուտքը 200 ֆրանք :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պամպնի Գիւտի Նչխարաց Ս· Գր· Լու– սաւորիչ եկեղեցւոյս անուան տօնակըս – բութեան առթիւ, այս կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ հոգեհան– գիստ՝ եկեղեցւոյս հանգուցեալ հիմնա – դիրներ՝ Տ· Գ· Եպիսկ· Պալաքեանի, Գ· Շահլամեանի, Ա· Դաբրինեանի եւ Ո· Անտրեանի, ինչպէս նաեւ Սահակ–Մես – րոպ Մշակոյթի Տան հիմնադիրներու , նուիրատուներու եւ անձնուիրաբար աշ – խատողներու ննջեցեալոց հոգւոց լ յիչա – տակ :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆ

Յունիս 28ին : Նախաձեռնութեամբ՝ ՆԱՅԻՐԻ երգչախումբին : Ղեկավարու – թեամբ՝ ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԼԿԵԱՆի :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Ց·Դ· Շրջ· կոմիտէի մաս– միններու եւ խումբերու ներկայացուցչա– կան ժողովը՝ այս Շաբաթ , ժամը 20·30– ին, Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ :

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Ձեկոյց պատգամաւորնե– րու եւ ընտրութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Փոթորիկ խում – բին ժողովը այս Հինգշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հատաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դաշնակցութեան Շրջ· կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հե – տեւեալ խումբերն ու ենթակոմիտէները :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Զա – ւարեան :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Ակ– նունի» :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Գէ– որգ – Զաւուչ » :

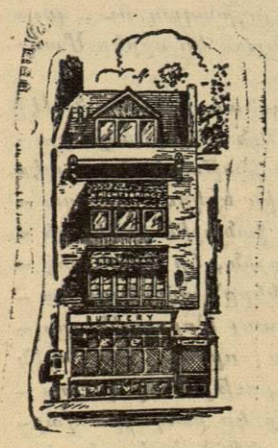
Այս կիրակի առաւօտ ժամը տասնին «Ադամ» : Կարեւոր օրակարգ : Այս հա – ւաքոյթներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կո – միտէն :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Մուրատ Ռա – սումնասիրաց Միութեան Մարսէյլի մաս– նաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 15·30ին, Օթէլ Ռաֆֆի ,13 Բիս Թիւպա – նօ : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգ· Մուրատ Ռա – սումնասիրաց Միութեան ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30 – ին, Իսիի Մրմիեան սրահը : Նոր վարչու– թեան ընտրութիւն :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

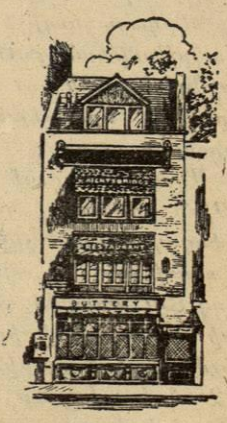
ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
(HYDE PARK)

Knightsbridge Buttery 26, Knigthsbridge, London S.W.I.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇՆՈՐԱՀՈՐՈՂԻՆ

RAKI DUZE
ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8,30Է ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 2

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ՈՒՐԲԱԹ
12
ՅՈՒՆԻՍ
VENDREDI
12 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8416 35EME ANNÉE Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4317

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Երիտասարդ ու սրտցաւ ընթերցող մը՝ կարդալով նիս – Մաթէնի ծանօթ յօդուածին առթիւ Յառաջի մէջ դրուածնե – րը, մեզի գրկած է Փարիզէն Լիպէրէի 18 Սեպտեմբեր 1951ի թիւը, ցոյց տալու համար թէ առաջին անգամը չէ, որ Տի – կին Ռընէ կոսէ լորձնաշուրթին կը փառա – բանէ Թուրքերը եւ չարամտօրէն կը վար – կարեկից Հայերը :

Ակամայ կ'անդրադառնանք անգամ մը եւս այս ցաւոտ հարցին, երեւան հանելու համար յօդուածագրին հին կապերն ու իսկական դիմագիծը :

Նիս – Մաթէնի 12 Մայիսի իր յօդուա – ծի « Յետ գրութեան » մէջ տիկինը իրրեւ չքմեղանք կը պնդէր, որ ինք ո՛չ մէկ նենգամիտ ղեկցում կը տածէ հանդէպ հինաւուրց հայ ժողովուրդին, որուն եր – կարատեւ եւ տաժանելի պատմութեան ծանօթ է (Յառաջ, 4 Յունիս) :

Իր այս հաւաստումները բացարձակա – պէս չեն համապատասխաներ ճշմարտու – թեան : Վկայ՝ ութ տարի առաջ Փարի – զիէն Լիպէրէի մէջ Թուրքիոյ մասին հրա – տարակուած յօդուածաշարքը՝ իր եւ ա – մուսնոյն՝ Փիէր Կոսէի ստորագրու – թեամբ :

Տէր եւ Տիկին Կոսէ բառ չեն գտներ փառաբանելու համար Թուրքիան ու Թուրք ժողովուրդը եւ արհամարհելու փոքրամասնութիւնները, — քիւրտ , ա – րաբ, հրեայ, հայ, յոյն կամ լըվանթին, զորս կը նմանցնեն «Պոլսոյ ծիրանի գօտիի բոլոր գոյներուն » :

Կ'ըսեն թէ փոքրամասնութեան խնդիր չէ մնացած Թուրքիոյ մէջ : Եւ թէ «Հայ – կական Հարց չկայ այլեւս» :

Զեն բացատրեր սակայն թէ ինչո՞ւ հա – մար ո՛չ փոքրամասնութեան խնդիր կայ հիմա Թուրքիա կոչուած «երջանիկ երկ – րին մէջ, որ կը յառաջդիմէ »— ինչպէս կը չեշտեն իրենց յօդուածաշարքի խորա – գրին մէջ — , այլ արմատէն լուծուած է հայկական խնդիրը :

Ո՛չ միայն չեն համարձակիր խոստովա – նելու ճշմարտութիւնը հայկական հարցի պա թուրքա լուծման եղերական պատ – ճառներուն մասին, այլեւ չնկատելէն կը պաշտպանեն Թուրքերը՝ կասկածի տակ ձգելով «նշանաւոր չարդերու պատմու – թիւնը » :

Ու կը յանդգնին գրելու թէ՝ զոհերը (այսինքն Հայերը) իրենք յերիւրած են չարդերու պատմութիւնը, որուն հետ – տապդղ չկայ եղեր այլեւս, որովհետեւ ա՛լ անցեր են այդ օրերը ...

Այսօրուան Թուրքերը ո՛չ միայն ատե – լութեան զգացում չունին եղեր , այլեւ գարձեր են «ցեղապաշտ» պիտակա – բեր, «իրրեւ վերջին չառաւիղը աշխար – հի առաջին ցեղին » ... :

Այդ պատճառաւ ալ «հանդուրժողու – թիւն» ցոյց կուտան եղեր հանդէպ բոլոր փոքրամասնութեանց, որոնք աւելորդ բեռ մը կազմեն Թուրքերուն համար : Ուստի եւ անոնց յատկացուցեր են ար – ժանի տեղը ,— «այսինքն երկրորդա – կան » :

Կը գրեն թէ ժամանակին Բիւզանդիոնի կայսրերը եւ օսմանեան սուլթաններէն ի – րենց օտար հպատակները կ'օգտագործէին պետական պաշտօններու համար :

Նոր Թուրքիոյ մէջ «փոքրամասնակա – ն»ը իրաւունք չունի հանրային եւ պին – ուորական բարձր պաշտօններու կոչուե – լու : Ենթակայ է պինուորական ծառայու – թեան, ամէնէ բապուրուններու մէջ աչ – խատելու պայմանաւ, կը ճշդեն Թրքասէր լրագրողները : Ու կ'աւելցնեն թէ ոչ – Թուրքերը բնական հակումով առեւտրա – կան եւ ազատ – արուեստեան ասպարէզ – ները կ'ընդգրկեն : Մինչ Թուրքերը «գրե – թէ անդիտակցաբար կը հետեւին իրենց

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՐՕՄԻՔՈՅԻ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ ՄԵՐԺՈՒԵՑԱՆ

ԽՁՈՒՄ ՄԸ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ

Ժընեւի ժողովը ծանր օրեր կ'ապրի : Նախարարներու միջեւ մօտալուտ խզում մը անխուսափելի կը թուի այլեւս : Ամէն պարագայի , ժողովը կը մտնէ իր վճռա – կան փուլին մէջ :

Կացութիւնը այս պահուն կը ներկա – յացնէ՝ Ֆ· Միւոլէեան Արտաքին Նախա – րարին ըրած առաջարկներէն ետք : Արեւ – մտեանները վճռապէս մերժեցին ընդու – նել խորհրդային նոր ծրագիրը :

Հետեւեալ հօթը կէտերուն մէջ կարելի է խտացնել Կրոմիքոյի առաջարկները.—

1·— Ֆ· Միւոլէեանը որոշ ժամանակի մը համար կը պահէ Պերլինի ներկայ դո – յավիճակը, մտանակի կերպով :

2·— Կ'առաջարկէ համագերմանական յանձնախումբի մը կազմութիւնը՝ Պոնի եւ Փանքովի ներկայացուցիչներու հետ – սար թիւերով, քննելու համար երկու Գերմանիաները չհատղղող հարցերը : Երկու Գերմանիաներու վերամիացման խնդրին չուրջ բանակցութիւնները պիտի բլլան այդ յանձնախումբի անդամներուն միջեւ :

3·— Համագերմանական այս կոմիտէն մէկ տարիէն պիտի ներկայացնէ իր աշ – խատանքներուն արդիւնքը :

4·— Եթէ այս առաջարկը ընդունուի՝ Ֆ· Միւոլէեանը տարի մը եւս պիտի պա – հէ Պերլինի ներկայ դոյավիճակը, հետեւ – եալ պայմաններով .

Ա·— Պերլինի Արեւմտեան ուժերու թի – ւը պահպեցնել· անոնց ներկայութիւնը խորհրդանշական պէտք է բլլայ :

Բ·— Արեւմտեան Պերլինի մէջ զգրեե – ցնել հակահամայնավար պայքարը :

Գ·— Լրտեսական կազմակերպութիւն – ները պէտք է լուծուին :

Դ·— Արեւմտեանները պէտք է համա – ձայնութիւն մը կնքեն՝ որով հրթիռներու արձակարաններ եւ հիւլէական դէնքեր պիտի չպահեն Պերլինի մէջ :

5·— Եթէ այս պայմանները ընդուն – ուին՝ Ֆ· Միւոլէեանը պատրաստ է ապա – հովելու Պերլինի եւ Արեւելեան Գերմա – նիոյ միջեւ երթեւեկի ապահովութիւնը :

6·— Եթէ համաձայնութիւնը իրակա – նանայ եւ մէկ տարուան ընթացքին Պեր – լին դառնայ ազատ եւ պինաթափ քաղաք, ազատ երթեւեկի ապահովութիւնները պիտի պահուին մինչեւ վերամիացում : Մտանաւոր յանձնախումբ մը պիտի հսկէ այս համաձայնութեանց դործա – դրութեան վրայ :

7·— Եթէ Արեւմտեանները մերժեն ըն – դունել այս առաջարկները՝ Ֆ· Միւոլէե – նը չի կրնար ապահովեցնել թէ պիտի պահէ Պերլինի ներկայ վարչակարգը :

Իսկ եթէ Արեւմտեանները դժուարու – թիւններ յարուցանեն համագերմանական կոմիտէի աշխատանքներուն մէջ՝ Ֆ· Մի – ուլէեանը առանձին դաշինք մը պիտի կնքէ Արեւելեան Գերմանիոյ հետ :

պինուորականի կամ երկրապործի աւան – դական աղնուական կոչումին, և ոչ նուազ աւանդաբար կը կեղեքուին հայ վաչկա – տուին կողմէ » :

Իրենց Թուրքիոյ յօդուածի չարունա – կութեան մէջ տէր եւ տիկին Կոսէ իրենց Թրքամոլութեան գերագոյն ապացոյցները տալու համար կը յանդգնին նոյնիսկ «կո – չումով ջարդարար» մակդիրը փակցնել Հայու անունին :

Նիս – Մաթէնի իրենց յօդուածին հա – մար գրեր էինք զգուշի ու զգրելի :

Բառ չենք գտներ որակելու համար ա՛յքան չնականութիւն :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ ծայր տուած տագնապին առաջքը առնուած կը նկատուի՝ Աթլնտեանդի եւ Էրհարտի հա – մաձայնութեամբ : Քրիստոնեայ – դե – մոկրատներու խորհրդարանական խում – բակցութեան ժողովը դումարուելու, որ – մէ եաք Վարչապետ Աթլնտեանդը լրա – դրողներուն յայտարարեց · «տարակար – ծութիւնները հարթուեցան » :

— Ըսել կ'ուզէք թէ Էրհարտի հետ հաշ – տուեցա՞ք, հարցուց լրագրող մը, որուն պատասխանելով Վարչապետը ըսաւ · — Անշո՛ւշտ : Ուրիշ բա՞ն կը սպասէիք : Իր կարգին Էրհարտ յայտարարեց թէ «հարցը լուսաբանուած է » :

Ֆ· ՄԻՈՒՓԻԹԵԱՆ Պատերազմական նա – խարար Մալինովսքի Աւստրիա հասաւ՝ ուր պիտի մնայ մէկ չաբաթ : Աւստրիա – կան իշխանութեանց հետ խօսակցութիւն – ներ պիտի ունենայ :

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ կառավարութիւնը մերժեց ընդունիլ Միջազգ· Հիմնադրամի պայ – մանները՝ երեք հարիւր միլիոն տոլարի փոխառութեան մը համար : Կը կարծուի թէ տնտեսական պատուիրակութիւն մը պիտի դրկուի Ֆ· Միւոլէեան :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ Ֆրան – սայի երկու ռատիկաններ ձերբակալուե – ցան՝ երբ փախստական Ալժերիացի մը կը հետապնդէին :

Հերթըը, Լոյտ եւ Փուլ Տը Միւրվիլ մերժեցին այս առաջարկները եւ իրենց պարմաները չծածկեցին՝ խորհրդային քա – ղաքականութեան այս յանկարծական փոփոխութեան առջեւ :

Ինչպէս ծանօթ է՝ սկիզբը Կրոմիքօ կը մերժէր խօսիլ գերմանական հարցին չուրջ, չեշտելով թէ նախ Պերլինի խնդի – ր առանձին պէտք է լուծել : Այսօր, երբ Արեւմտեանները գերմանական հարցէն հրաժարելով Պերլինի մասին համաձայ – նութիւն մը կնքել կ'ուզէին՝ Ֆ· Միու – թեան Արտաքին նախարարը սեղան կը բերէ համագերմանական մարմինի մը կազմութեան առաջարկը :

Բայց ծրագիրը կարեւոր փոփոխու – թիւններ ու նորութիւններ չի բերեր , եթէ ընդունուի՝ կը նշանակէ թէ տարիէ մը Արեւմտեանները պիտի կորսնցնեն ի – րենց իրաւունքները եւ դաշնակից ուժերը Պերլինէն պիտի պարպուին :

Կրոմիքոյէն անմիջապէս յետոյ խօսք առնելով, Հերթըը յայտարարեց թէ այդ ծրագիրը վերջնագիրի մը ձեւով ներկա – յացուած է եւ առանց այլեւայլի կը մեր – ժուի Արեւմուտքի կողմէ · — Միացեալ Նահանգները սպառնալիքի տակ չեն բա – նակիցը :

Անգլիոյ Արտաքին նախարարը կրամի – քոյի գառնալով ըսաւ.— Այդ առաջարկ – ները ցոյց կուտան թէ դուք չէք պիտեր խնդրոյ առարկայ ժողովուրդին նկարա – գիրը : Այդ ձեւի սպառնալիքը մեր վը – րայ ազդեցութիւն չի գործեր :

Փուլ Տը Միւրվիլ չեշտելէ ետք այն պարագան՝ թէ Ֆ· Միւոլէեանը սպառնա – լիքներով կը խօսի, աւելցուց · — Ինձ կը թուի թէ շատ լուրջ կացութիւն մը ստեղ – ծուած է : Պիտի մտածենք այն մասին՝ որ մեզի ըսուեցաւ... եւ չուտով պիտի տեսնենք թէ ինչ կրնայ բլլալ այս ժողո – վին ճակատագիրը :

Հինգշաբթի օր ժողով տեղի չունեցաւ : Այսօր, ուրբաթ, Արտաքին նախարարնե – րը կը հաւաքուին դարձեալ Ազգերու Պալատին մէջ, բանակցութիւնները չա – րունակելու համար :

Մինչ Արտաքին նախարարները իրարու լեզու չեն հասկնար, անդին, իրենց կի – ները նուէրներ կը փոխանակեն... Տիկին Հերթըի նուէրներուն փոխարէն, Տիկին Կրոմիքօ առջի օր չիչ մը վոտքա, անու – շեղէն եւ գիրք մը դրկած է Տիկին Հեր – թըի :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

ԵՐԿՈՒ ՕՐԷՆՔ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ

★

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՆ

Ազգային ժողովը վերջացուց ալժերիա – կան հարցին քննութիւնը, երկու օրէնք – ներ քուէարկելով, եւմատացոյցի եւ դրա – մի վերաբերեալ :

Կառավարութեան ներկայացուցած ծր – ագիրն էր որ քուէարկուեցաւ 57ի դէմ 466 ձայնով : Դէմ քուէարկեցին համայ – նավար եւ ձախ խմբակցութիւնները :

Վերջին նիստին ընթացքին խօսք առին՝ Ֆրանսիս Լէնաո, կի Մոլէ, Լոռիօլ, Պի – սօ եւն. :

Յաջորդաբար խօսք առնող երեսփո – խանները ուզեցին մանաւանդ բացատրել ընկերվարական կուսակցութեան դիրքը : Լէնաո դէմ է էնթեկրասիոնին, եւ կը մերժէ միայն երկու լուծում տեսնել՝ «էնթեկրասիոն կամ անկախութիւն» : Մի – ջադէպեր պատահեցան սակայն երբ Մարսիլիոյ երեսփոխանը ըսաւ.— Պէտք է կոյր ըլլալ չտեսնելու համար թէ ալ – ժերիական ինքնութիւնը աւելի կէիս կը ատանայ քանի կը չարունակուին կռիւ – ները : Չենք կարծեր որ կարելի է հարցը լուծել առանց որ մահմետական բնակչու – թեան կարծիքը առնուի » :

Նախազահը հաղիւ կրնայ կարգը վե – րահաստատել, բայց աղմուկը կրկին կը բարձրանայ երբ Լէնաո կը չեշտէ թէ կան չրջաններ ուր ապատութիւն չկայ եւ այդ կացութիւնը չատ վնասակար է Ֆր – անսայի համար : Վարչապետը կը մի – ջամտէ յայտնելով որ «Լէնաոի խօս – քերը համապատասխան չեն իր մտածու – մին » :

Իվերջոյ Լէնաո դէմ կ'արտայայտուի ներկայացուած յօդուածներուն :

Պիսօ կ'ուզէ հանդարտեցնել միտքերը· — « Նախ ի՞նչ ըսել է էնթեկրասիոն, առնենք պղտիկ Լառուսը եւ կարդանք .— էնթեկրասիոն կը նշանակէ մտնել ամ – բողջութեան մը մէջ : Եւ Պիսօ կը չա – րունակէ .— « Կարելի է էնթեկրասիոն ընել առանց ըսելու բայց ոչ՝ ըսել առանց ընելու : Կրնայ պատահիլ որ դիս ծայրա – յեղի տեղ դնէք : Այսօր մեզի առաջար – կուածը փոքր հանդրուան մըն է , որ մեզի պարտաւորութեան տակ կը դնէ , անդառնալի ձեւով : Անչուշտ ոչ մէկը դի – տէ թէ ի՞նչ պիտի բլլայ վաղը : Այս մա – սին վերջնոր Հիւկօ կարծիք մը ունի : Դուք, պարոն վարչապետ, ներկային վե – րայ պէտք է հսկէք : Ապագան Աստուծոյ է, բայց սատանայինը պիտի բլլայ եթէ ներկան չփրկուի » :

Ի վերջոյ մինչեւ ուշ դիշեր տեւելէ ետք, վերջին խօսքը առաւ վարչապետը : « Ալժերիացին կախում ունի ազգին կեան – քը» : Վարչապետը կը յիշէ նաեւ Պիսոյի մէկ խօսքը .— « Ինչ որ ըսուած է , պիտի չկրկնուի բայց նաեւ պիտի չերե – ժուի » :

Ի վերջոյ Ընկերվարականները կը մեր – ժեն քուէարկել :

× Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց Յուլիս մէկէն ընդել երեք հազար ֆրանք տահմանադինը ընկերային ապահովու – թեան համար եւ Օգոստոս մէկէն՝ հա – րիւրէն տասը յաւելում կատարել ընտա – նեկան նպաստներու :

ՄՈՍԿՈՒԱ նոր յուչագիր մը յանձնեց Իտալիոյ՝ հրթիռներու արձակարաններու հաստատման դէմ :

ՊԱՂՏԱՏԻ Զինուորական Ատեանը չորս սպաներ մահուան դատապարտեց՝ Մու – սուլի ապստամբութեան մասնակցած ըլ – լալու ամբաստանութեամբ : Հինգ ուրիշ – ներ ցկեանս տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուեցան :

ՅԱ ԱԶԱՀԵ ԿՈՒՆԴԻՆ ԸԼ

Ալեքսի վերադարձավ գյուղ, հանգստացավ երկու օր, հետո սկսեց գործի անցնել։ Ամենից առաջ նա հավաքեց գյուղի ծերերին, ինչպես սովորություն կար հին ժամանակներում, և խնդրեց նրանց, որ իրեն ասեն, թե ինչ կարելի է անել գյուղի համար։ Ծերերը երկար խորհրդակցեցին, հետո ասացին, որ գյուղի ամենամեծ պակասությունը ջուրն է։ Ամռանը գետակը ցամաքում է, և ոչ միայն մարդիկ, այլև անասունները ստիպված են լինում ամբողջ օրը քայլել, մինչև ջուր խմեն։ Ուրեմն, եթե հնարավոր լիներ գյուղի մոտ մի աղբյուր գտնել, շատ լավ կլիներ։

Ալեքսին դուր եկավ այդ միտքը, և նա որոշեց հենց առաջին օրից սկսել աշխատանքը։ Նա հրամայեց, որ գյուղի բոլոր տղամարդիկ հավաքվեն գետակի ափին, և ինքն էլ գնաց նրանց մոտ։

Գետակի ափին հավաքվել էին գյուղի տղամարդիկ, ոմանք բահերով, ոմանք կացիններով, ոմանք էլ ձեռքերին ոչինչ չունեին։ Ալեքսին տեսնելով, որ գյուղացիները ոչ մի գործիք չունեն, հարցրեց նրանցից, թե ինչպես են ուզում աղբյուրը փորել։ Գյուղացիները պատասխանեցին, որ ամենից առաջ պետք է ծառերը կտրել, որոնք գետակի ափերին են աճում, որովհետև ծառերի արմատները խանգարում են փորելուն։

— Ինչ, բոլոր ծառերը՞ պետք է կտրել, — հարցրեց Ալեքսին։

— Իհարկե, — պատասխանեցին գյուղացիները։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում, — ասաց Ալեքսին։ — Ինչպե՞ս կարելի է ծառերը կտրել, որոնք ստվեր են տալիս, և որոնց պտուղներն ուտում ենք։

— Ի՞նչ, իբրև թե դու չգիտես, որ ծառերը ջուրը ծծում են, — ասացին գյուղացիները։

— Ես ոչ միայն չգիտեի, այլև հիմա էլ չեմ հավատում, — ասաց Ալեքսին։ — Ես ինձ համար ուրիշ կերպ եմ մտածում։ Ես կարծում եմ, որ ծառերը ջուրը ոչ թե ծծում են, այլ հանում են գետնի խոնավությունը, որ ամպերի մեջ է գոլորշանում, և ամպերը անձրև են տալիս։ Ուրեմն, եթե ծառերը կտրենք, ապա անձրևը ավելի քիչ կգա, և ձեր գետակը ավելի կնվազի։

Գյուղացիները ծիծաղեցին Ալեքսիի վրա, որովհետև նրանք ոչ մի կերպ չէին կարող հավատալ, որ ծառերը ջուրը ծծում են։ Ալեքսին տեսնելով, որ գյուղացիները չեն ուզում ծառերը կտրել, ասաց նրանց, որ ինքն իրեն պատասխանատու է համարում գյուղի ամեն մի գործը, և որ եթե ծառերը չկտրեն, ապա ինքն իրեն կհրամայի գլուխը կտրել։

Գյուղացիները, որոնք սովոր էին Ալեքսիի հրամանները կատարել, ոչ մի բառ չասացին, և սկսեցին ծառերը կտրել։ Ալեքսին հրամայեց, որ ծառերը կտրեն ոչ թե գետակի ափերին, այլ գյուղից հեռու, որտեղ ջրի կարիքը կա։

Ալեքսին հրամայեց, որ գյուղի ամեն մի տղամարդ ամեն օր մի ծառ տնկի։ Գյուղացիները հնազանդվեցին։ Ալեքսին հրամայեց, որ ամեն մի ծառ ցանկապատեն, որպեսզի անասունները չկարողանան ոչնչացնել։ Գյուղացիները ցանկապատեցին։ Ալեքսին հրամայեց, որ ամեն մի ծառ ամեն օր ջրեն։ Գյուղացիները ջրեցին։ Ալեքսին հրամայեց, որ ամեն մի ծառ ամեն տարի պարարտացնեն։ Գյուղացիները պարարտացրին։

Ալեքսին հրամայեց, որ ամեն մի ծառ ամեն տարի սպիտակեցնեն։ Գյուղացիները սպիտակեցրին։

Ալեքսին հրամայեց, որ ամեն մի ծառ ամեն տարի հատկացնեն իրեն։ Գյուղացիները հատկաց

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ, (Յատաջ).— Ապրիլեան ե – ղեռնի նահատակներուն նուիրուած դա – տախօսութիւններու վերջինը տեղի ունե – ցաւ Պոմոնի մէջ, Զորեքշաբթի, Մայիս 27:

Վարուժանը, Սիամանթօն, Զօհրապն ու Թլկատինցին առանձին դասախօսութիւն – ներու նիւթ դարձնելէ յետոյ, համապա – տիւնի վարչութիւնը ուղած էր նաեւ ոգե – կոչել ողբերգական մահերը հրապարա – կագիր, աղգային գործիչ, կուսակցական ղեկավար քանի մը մեծ դէմքերու, հա – տաքաբար :

Երեկոյթին կը նախագահէր Պ. Վար – դան Պանտիկեան : Շեշտելէ վերջ այս դա – տախօսութիւններուն յուղիչ հանդաման – քը, ան հրաւիրեց ներկաները յոտնկայս յարգել միշտատակը նորոգ հանդուգնել եւ Մարսէլլի Համազգայինի վարչութեան անդամ՝ Շուարց Թաշճեանի :

Ապա կարդով խօսք տուաւ բանախօս – ներուն :

Պ. Վահրամ Մխոխիք խօսեցաւ Գարե – գին Ժամկի մասին : Շատ ղեղեցիկ կեր – պով գծեց պատկերը այս մեծ մտաւորա – կանին, Գէորգեան ճեմարանի աշակերտ, ուսուցիչ, Լոզանի Համալսարանի ուսա – նող, «Երօշակ»ի խմբագիրը, աղգային գործիչ՝ Կովկաս, Եգիպտոս, ապա Պո – լիս :

Ամփոփ կերպով տուաւ անոր գրական ընկերային եւ գիտական հարցերու նը – ւիրուած աշխատանքները եւ վերջացուց ոգեկոչելով անոր մահուան ողբերգական պարագաները :

Աատուր Քէօսէեան առած էր Վառամ – եանը : Հանդամանօրէն ներկայացուց Օս – մանեան Միջնդպարանի երեսփոխան, կո – րովի հրապարակագիրը՝ Վառամեանի ա – ռինքնող դէմքը : Ծանրացաւ մանաւա – րապէս անոր հերոսական մահուան վրայ :

Վանի կուսակալին՝ արիւնարբու ձկվ – տէքի ներկայանալէ առաջ, երկտողով մը իմացնելով իր զաղափարական ընկերոջ՝ Սրամին, որ իր չվերադառնալու պարա – գային տեղէն չշարժի :

Օրուան նախագահը իրրեւ ականա – տես, հաստատեց Ա. Քէօսէեանի խօսքե – րը, աւելցնելով թէ Վասպուրականի ժո – ղովուրդը չատ բան կը պարտէր Վառամ – եանին, անոր կորովի, խելացի եւ քաղա – քագէտ գործունէութեան :

Կ. Փոլատեան ոգեկոչեց դէմքերը Է. Ալինեանին եւ Ռ. Զարդարեանին, յուղիչ բառերով : Այսպէսով վերջացաւ մեր մեծ նահատակներուն նուիրուած այս չինիչ դասախօսութիւններու շարքը :

Ա.Է. ԻՄԱՀԱԿԵԱՆ

Երկու շաբթուայ դադարէ մը ետք, Ցունիս 3, Զորեքշաբթի երեկոյ, Ֆրան – սական Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ, տեղի ունեցաւ Համազգայինի հոբ – թական լսարանը :

Օրուան նախագահը՝ Ցար. Ագայեան, անցնելով նիւթին «Աբու Լալա Մահա – բի», հանդամանօրէն ներկայացուց գայն :

Երիտասարդ Ա. Իսահակեան, էլ Մա – հարիի բերնով կ'ուրանայ կինը, ընկերը, կ'ուրանայ բարեկամը, համայնքը, մար – դիկը, հայրենիքը, օրէնքներն ու իրա – ւունքները՝ հզօրներուն եւ իշխանաւոր – ներուն : կ'անիծէ ու կ'անարգէ հայրը, եւ օրին մէկն ալ ունեցած չունեցածը ազ – քաւ ներուն բաժնելով՝ կը հեռանայ ուղ – ղերու կարաւանի մը գլուխն անցած : Ի՞նչ ընելու : Անապատներուն մէջէն, դէպ ի անծանօթ հորիզոններ, որոնելու հա – մար արեւը, լոյսը, մայր բնութիւնը :

Օրուան բանախօսն էր՝ Վեր. Ց. Հել – վաճեան, որ մանրամասնօրէն վերլուծեց մեծ բանաստեղծին այս ոչնչապաշտ եր – կը՝ Աստուածաչունչի լոյսին տակ :

Մէկ առ մէկ թուելէ ետք էլ Մահարիի մէջ արծարծուած մտքերը ու հոգեկան տրամադրութիւնները՝ մարդու, համայն – քի, հօր, կնոջ, հայրենիքի, օրէնքի եւ այլ շարք մը հարցերու շուրջ, աւելցուց. – «Աբու Լալա Մահարի»ն լայնածիր հա – յելի մըն է, ուր մարդը երեւան կուգայ իր դժխեմ երեսով, հոն հարապատօրէն պատկերուած է նոյն մարդուն եւ իր ըս – տեղծած հասարակարգին այլանդակ դի – մագիծը. հոգեկան եւ բարոյական անոր ամբողջական անկումը, սնանկութիւնը՝ ամէն ճակատի վրայ :

Արաբիէի պատկերին վրայ ստեղծուած մարդը՝ իր խակ «մեղքով» կորսնցուց իր բոլոր բարեմասնութիւնները՝ հոգեւոր եւ

ԿՐԵՄԼԻՆԻ ՄԷՋ Ո՞Վ Է ՄԻԿՈՑԵԱՆԻ ՄՐՑԱԿԻՑԸ

●

Ցունիս 30ին Նիւ Եորքի մէջ պիտի բացուի Խորհրդային ցուցահանդէս մը : Խրուշչեւ որոշեց Ա. Միւոիքեան ներկա – յացուցիչը, որ պաշտօնապէս բացումը պիտի կատարէ :— Ֆրոլ Քոզլով, փոխ վարապետ եւ Ա. Միկոյեանի դլխաւոր մրցակիցը :

Մոսկուայի մէջ ծանօթ՝ իրրեւ ազ – նուական մէկը, Խրուշչեւի սիրելին եւ հաւանական յաջորդը, Քոզլով անծանօթ է արտաքսմանի եւ մանաւանդ Ա. – մերիկայի մէջ :

Հարկ էր մէկը գտնել՝ որ կարենայ լաւ ազդեցութիւն գործել Միացեալ Նահանդ – ներու մէջ. որովհետեւ Ամերիկայի փոխ – նախագահ Նիքսըն յառաջիկայ Ցուլիսին Մոսկուայի մէջ ամերիկեան ցուցահան – դէսի մը բացումը պիտի կատարէ : Նիւ Եորք գացող Ռուսը Նիքսընէն ետ պէտք չէ մնայ ...:

Քոզլով Ռուսերու մէջ ամէնէն «Ամերի – կացին» է, գոնէ երեւութապէս : Իրենց համաձայն, խորհրդային միակ քաղաքա – կին է որ կրնայ ... լիւֆս չապիկ մը հաղուիլ : Եթէ Նիւ Եորքի մէջ աշխատէր՝ պիտի ընակէր ապնուականներու թաղի մը մէջ...:

Երկայնահասակ մարդ մըն է, 51 տա – րեկան, բայց հաղիւ 45 ցոյց կուտայ : Զարդացած, սրամիտ պատմող, Քոզ – լով չատ կը սիրէ արեւմտեան գրակա – նութիւնը, մանաւանդ՝ անգլիական եւ ֆրանսական : Կը սիրէ պարել եւ չատ կը հետաքրքրուի դեղեցիկ կիներով, նախընտրաբար՝ հունդարուհիներով ...:

Կարեւորը այն է սակայն, որ Քոզլով Խրուշչեւի ամէնէն նախընտրած անձն է :

Գիւղացի խեղճ ընտանիքի մը զաւակ, նախ սկսած է աշխատիլ իրրեւ հիւսուա – ծեղէնի գործարանի մը բանուոր : 15 տա – րեկանին մտած է կուսակցութեան մէջ : Առաջին անդամ համբաւի տիրացած Ա. Միւոիքեան դեկավարներուն դէմ դուա – դրութիւն մը պատրաստած հրեայ բը – ժիշկներու դատավարութեան ընթացքին :

ԵՐՈՒսԱղԷՄԻ ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հետեւեալ կարեւոր կէտերը կը յանձ – նենք ուշադրութեանը անոնց որոնք կը փափաքին աշակերտել Երուսաղէմի Ժառ. վարժարանին եւ Ընծայարանին :

1.— Դիմում կատարող աշակերտը պէտք է ըլլայ Ֆիզիքապէս առողջ եւ պերճ բնախօսական թերութիւններէ :

2.— Կարեւոր պայման է երդելու ըն – դունակութիւն ունենալը : Երդելու անհ – ատակ աշակերտներ պէտք չէ դիմում կա – տարեն :

3.— Աշակերտը պէտք է ըլլայ 13 – 16 տարիքին մէջ, նախակրթարանի վեցե – րորդ դասարանը աւարտած կամ երկրոր – դական վարժարանի որեւէ մէկ դասարա – նի ուսանող : Իսկ երկրորդական վարժա – րան աւարտած եւ կրօնաւորիլ փափաքող չափահասներուն համար կարելի է մաս – նաւոր կարդադրութիւն ընել :

4.— Աշակերտը՝ պէտք է ներկայացնէ բժշկական, բարի վարուց եւ ուսմանց պաշտօնական վկայագիրներ :

5.— Միայն սահմանափակ թիւով ա – շակերտներ պիտի ընդունուին : Ուստի, Ժառ. Վարժարանին աշակերտիլ փափա – քողը մինչեւ Ցունիս 30, 1959, պէտք է նամակով իր խնդրագիրը ներկայացնէ Ժառ. Վարժարանի Տեսչին ներփակելով իր մանրամասնեալ կենսագրականը : Ըն – դունուող աշակերտը, մինչեւ Օգոստոս 30, 1959, պէտք է ժամանած ըլլայ Ե – րուսաղէմ :

6.— Նամակները դրկել հետեւեալ հաս – ցէին .—

The Very Rev. Torkom V. Manookian
Armenian Patriarchate
Dean of the Seminary
Jerusalem, Jordan.

ԹՈՐԳՈՄ ՎՐԴ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Տեսուչ Ժառ. վարժարանի եւ
Ընծայարանի

25 Մայիս, 1959, Երուսաղէմ

մէջ, այդ դիչերը: Մեր եկեղեցիները քանդեցին մէկ դիչերուան մէջ ու մեր հաչերը գողցան ...

Կարդացա՞ծ : Ի՞նչ, Նասրաէտին Հո – ճայի մասպանները, անշուչտ :

Որովհետեւ, մեր հասկացողութեամբ, կարդալ, կը նչանակէ, ի միջի այլոց, սորվիլ, սերտել պատմութիւնը այն հայ – բեկիքին, որուն զաւակն ես :

×

Այսօրուան Թուրքը կը կարդա՞յ իր վաթանին երկուան պատմութիւնը: Ոչ :

Եթէ կարդար, գրած կ'ըլլար յամի Տեա – ռըն 1959·

— Կար ու չկար քրիստոնեայ ժողո – վուրդ մը կար Էրմէնիստանի մէջ... Հի – մա չկայ... Որովհետեւ մեր պապերը չեն ձգեր որ այդ ժողովուրդին կեանքն ալ ըլլար երկարաեւ Զաուիկ մը ... Ցանցաւոր ենք ... Մենք, Նոր Թուր – քերս, պէտք է քաւենք մեր պապերուն մեղքը ...

Ընդհակառակն, այսօրուան Նոր Թուր – քըն ալ, գրիչը ձեռք կ'առնէ ու կը գրէ·

— Բանի՞ Հայ կար որ, արդէն: Մէկ մասը կեցած տեղը, ապի պէս հալեցաւ, մնացածն ալ գլուխը առաւ դնաց ...

« Սիլինոր չափիայ»ով ու կանաչ տո – լարներու դէմով, Վիչապը Մարդ չըլլար ... Առանկ հրաչք պատահած չէ ...

Վիչապը վիչապ է :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

Շուտով կուպային այնպիսի պահեր, որոնք հանդիսաւոր հրապոյր մը ունէին : Ննջելու վրայ եղող թռչունները կը ճըռ – ուողէին ճիւղերուն մէջ, թեթեւսիրտ մը կը փչէր բնարունակներուն մէջ եւ անոնց կ'ընկերակցէր սահանքի խուլ մրմունջը.. ինչպէս յանկարծ փոխուեցաւ սակայն ի – րենց տրամադրութիւնը :

Ուրախ եւ զուարթ էին երբ երգել սկը – սան. բայց իրենց եղանակները երթալով աւելի տխուր դարձան, իրենց ձայնի չեշ – տերը աւելի ողբագին :

Հաղիւ քանի մը վայրկեան առաջ, ի – րենց ղլուխները իրարու կը հպէին. հի – մակ լուրջ եւ երազկոտ կեցած էին ա – նոնք, ձեռքերը իրար միացուցած եւ աչ – քերը յառած ծիրանի երկինքին : Եւ ա – նոնց ձայները հիանալիօրէն զուգընթաց կը բարձրանային: Ժան պայծառ եւ ծը – փուն թենօր ձայն մը ունէր որ լաւ կը ներդաչնակուէր կէրթրուտի թօնթրը ալ – թօի ծանր եւ լեցուն խազերուն հետ, եւ իր ականջը երբեք չէր սխալեր, երբ հարկ ըլլար նոր երգի մը ընկերանալ, անակն – կալ կերպով :

Տարօրինակն այն էր, որ անոնք երբեք չէին կրնար երգել, երբ առանձին մնա – յին: Եթէ իրենց երգած առեն, Մաոթէն հարկադրուէր հեռանալ գործի մը պատ – ճառով, անմիջապէս , իրենց ձայները կը կորսնցնէր վստահ չեչտը, իրարու կը նա – յէին ժպտելով, կը զառնային ժպտելու համար դարձեալ, եւ մէկը կամ միւսը , ընդհանրապէս սխալ ձայն մը կը հանէր եւ երգը կը մնար անաւարտ :

Ամէն գիչեր որ Մաոթէն կը բացակա – յէր տունէն, կամ կը փակուէր իր գրա – սենեակը, — ինչ որ կը պատահէր չա – բաթը մէկ կամ երկու անգամ — կարծես ընդհանուր համաձայնութեամբ մը, լը – ռութիւն կը պահէին. անոնցմէ ոչ մէկը երգելու կը հրաւիրէր միւսը :

Աւոր փոխարէնը սակայն, աւելի հե – տաքրքրական ուրիչ զբաղումներ ունէին, որոնց անձնատուր կ'ըլլային միայն այն առեն, երբ երրորդ անձ մը չէր խանգա – րեր գիրենք :

Ժան, բանակին մէջ իր ծառայութեան միջոցին, երաժչտական դեղեցիկ տետրակ մը կազմած էր, որուն մէջ հաւաքած էր իրեն սիրած զուարթ եւ զգացական եր – գերը: Զգացական երգերը աւելի կը յա – փշտակէին գինքը: Սիրային յուսահատու – թիւնները, համբերները, մահուան դա – տապարտուած որբեսպաններու եւ ան – մեղներու ողբերը, փոխն ի փոխ, կը յա – ջորդէին կեանքի ունայնութեան մասին բանաստեղծական խորհրդածութեանց : Եւ այս բոլորին իրրեւ թագադասակ, Ֆօ – ցէպուի յուսահատութեան պոէմկումը , զգացականութեան այն յորդումը՝ որ ամ – բողջ կէս դար ամէնէն ժողովրդականը է – դաւ գերմանական բոլոր բանաստեղծու – թիւններուն մէջէն :

ԼՌԱԾ ԶՐԱՊԱՑԸ

Ժ.

Մաոթէն թոյլ կուտար որ ընէին այս բոլորը եւ այս խենթութիւնները կը դի – տէր հօր մը բաբեացական եւ ներողամիտ աչքով: Իրականին մէջ, անկա աւելի պիտի սիրէր անցած օրերու հանդարտու – թիւնը· բայց անոնք այնքան երջանիկ էին իրենց երիտասարդութեան եւ անմեղու – թեան մէջ, վառ աչքերով եւ ծիրանեփայլ երեսներով, որ ոճիր մը պիտի ըլլար ա – նոնց ուրախութիւնը եղծանել՝ խիստ դի – տողութիւններով : Եւ վերջապէս տղայ էին :

Եւ յետոյ, չկայ՞ն նաեւ նուազ ազդե – ցիկ ժամեր: Երբ կէրթրուտ կ'ըսէր · «Ժան , եկուր երգենք»· խելօքիկ մը կը նստէին իրարու քով պատչգամին մէջ կամ դանդաղ քայլերով կը չրջադայէին դե – տեղերքը· եւ անմիջապէս որ Մաոթէն իր ծխամորճը կը վառէր եւ պատրաստ էր մտիկ ընելու դանոնք, իրենց ձայները կը հնչէին պայծառ եւ թրթռուն, երեկոյեան մթաստուերին մէջ :

Այս հաւաքածոն կատարելապէս կը հա – մապատասխանէր կէրթրուտի բանաստեղ – ծական ճաչակին : Անմիջապէս որ առան – ձին մնար ժանի հետ, ազաչանքի չեչտով մը կը մրմնջէր անոր ·

— Գնա երգերը բեր :

Այն առեն կը կծկուէին մէկուսի ան – կիւն մը, իրարու կը մօտեցնէին իրենց գլուխները· պէտք էր որ կէրթրուտ դիր – քին հետեւէր: Եւ ընթերցումի պահուն բերկրութեամբ կը զգային հեչտանքի սարսուռի մը անցնիլը իրենց մարմինէն:

Ահաւասիկ, նախ՝ սա տաքօրինակ բա – նաստեղծութիւնը .—

Օղինաքի կոմսը իր սիրելիին .—
Իրրեւ նչան հերաժեչտի ,
Ա՛ո տրտունջները սրբտիս՝
Փոխուած երգի՛ մը անուշ .
Բայց գուշակել մի՛ տրճնիր
Թէ ի՛նչ կ'ըսեն շեչտերն այս :

Եւ կամ ժողովրդական սա վիպերգը·—

Կը հանգչէր Հաւրին մօտն իր նոր հար – սին ,
— Հարուստ ժառանգորդ, էոնի ափուն – էն···

Հընչեց կէս գիչերն, եւ յանկարծ ահա· Վարագոյրին մէջ իր աչքին դիմաց , Փախուկ, սպիտակ ձե՛ռք մը երեւցաւ , Ո՞վ էր ան արդեօք , — իր վիլհելմինա՞ն, Որ կանգնէր ահա, փաթթուած պատան – փով :

(Շար.) Հ. ԶՈՒՏԷՐՄԱՆ

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ
ԲԱԲԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՏԵԱՆԻ

Այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 20·30ին, Սէբթլը Ռէփիւպլիքէն, 5 Ավընիւ տը Լ'Օփեռա: *Ձաշ մը կազմակերպուած է ի պատիւ Հարաւային Ամերիկայի նորընծայ առաջնորդ՝ ԲԱԲԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ԱՊԱՏԵԱՆԻ:*

Կը նախագահէ ԿԱԹ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սեղանները ապահովել հետաձայնելով եկեղեցւոյ ղեկանատունը կամ՝ Պ. Գէորգ Պաքրճեանի Փրօվանս 07–25 եւ Գ. Ա. դամեանի, Թրինիթէ 57·74:

Ձաշավճարը՝ 1500 ֆրանք:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Անդրէ Գալֆայեան ի բենց զաւկին՝ Մարք – Յակոբի ծննդեան առթիւ երեք հազար ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան: (Մատնալ «Յառաջ»էն):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ. Բ. Ը. Մ.ը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ յատուկ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հիմնադիր՝

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

եւ բարեբար՝ ՌԱՓԱՅԷԼ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆի յիշատակին:

Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յարգողները:

×

Այրի Տիկին Տէր Խաչատուրեան, Տէր եւ Տիկին Վէնսան Տարաքճեան, Տէր Խաչատուրեան եւ Տարաքճեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ իրենց մօտակներն, հօր եւ ազգականին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

երաժշտապետ՝
ՊՕՂՈՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆի
(35ամեայ գործունէութեան առթիւ)

Նախաձեռնութեամբ խումբ մը բարեկամներու:

Բարձր հովանաւորութեամբ՝
ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի
Կը նախագահէ՝
Պ. ՎԱՀԷ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ
(*Առենապետ Եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան*):

Յունիս 13, Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·45
Սալ Շօփէն

Գեղարուեստական բաժին:

Փարիզի եկեղեցւոյ երգչախումբը, *դեկավարութեամբ Պ. ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի:*

Օր. Իրիս Պիւպիւլեան (*երգ*), Օր. Սօնիա Գաբրիէլեան (*դաշնակ*), Պ. Նուր – հան Մարգարեան (*արտասանութիւն*), Պ. Աւետիս Փիւրէլեան (*երգ*), *Օր.ներ* Նահապետեան Բոյլեր եւ Պ. Լ. Մոմճեան:

Կը ներկայացուի էտմոն Ապուի՝
« ԽԵՆԹԵՐՈՒ ԲԱՇԻՆԸ »

Խիստ ծիծաղաշարժ դաւեչտ մէկ արար:

Կը մասնակցին՝ Ա. Պետրոսեան, Ժ. Քէշիշեան եւ Օր. Յատիկ, Ն. Պշտիկ – եան, Ս. Յակոբեան:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի ժամը 10ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, պիտի մատուցուի քառաձայն հանդիսաւոր Ս. պատարագ, ղեկավարութեամբ Պ. Արա Պարթեւեանի:

Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տէր Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեան պիտի նախագահէ արարողութիւններուն եւ պիտի քարոզէ:

Հայ հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ:

ՇԱԻԻԼի ԵԿԵՂԵՑի

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին հանդիսաւոր պատարագ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի տօնին առթիւ:

Ժողովուրդին կղզմէ նուիրուած են երկու ոչխար մատաղի համար:

Շաբաթ ժամը 4ին Լոյս Զատկուան արարողութիւն:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ
ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, Յունիս 15, երեկոյեան ժամը 9ին Ֆրանս. Համալսարանի սրահին մէջ:

Կը խօսի՝ ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ
«ԻՆԿԱՅ ԲԵՐԴԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ»
Կը մեղադրէ Կ. ՄԵՀԵԱՆ
Կը պաշտպանէ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Դասական կազմին կը նախագահէ
Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Կ'անդամակցին Տիկիններ՝ Հայկուհի Թէրզիպաշեան, Հայկուհի Շալճեան, Վ. Հացագործեան, Պ. Պ. Արամ Թէրզիպաշեան, Յովհ. Հացագործեան, Միհրան Աւդրէասեան, Վարդան Պանտիկեան, Պետրոս Զամարեան, Յար. Աղայեան, Ժ. Տէր Վարդանեան, Ս. Թասլաճեան, Վարդան Քիւփէլեան, Արամ Շէխիկեան, Սարհատ Գըլըճեան, Կարապետ Ճանիկեան եւ Օր. Մարի Սաղըրեան:

Քարտուղար՝ ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ:
Մեղադրեալ իշխանուհին՝
ՏԻԿԻՆ ՎԱՐՍԵՆԻԿ ՔԷՕՍԷԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԷՆՍԷՍԻՒՆ

★

ՁՆԴՈՒՄ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԵԿՆՈՒՄ Մարտիրոսին՝ երկուշաբթի 27 Յուլիս, ժամը 12ին:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ վաննաիկէն՝ Ուրբաթ 7 Օգոստոս:

ԿԱՐԵՒՈՐ

1·— Ֆրանսահպատակները կրնան առանց անցագրի ճամբորդել, պայմանաւ որ ունենան ինֆիւուրէեան ազգային թուղթ (*Քարթ նասիոնալ ա'իտանթիթէ*): Տարադրամ ստանալու համար պարտաւորիչ է անցագիրը:

2·— Ոչ հպատակները պէտք է ունենան գաղթականի Նանսէնեան վկայաթուղթը, հանուած վերջին երեք տարուան ընթացքին: Այս փաստաթուղթը անհրաժեշտ է գաղթականի յատուկ անցագիրը ստանալու համար:

Պայմաններու համար դիմել՝
Պ. ՖԷՐՏԻ ԱՊԱՃԵԱՆ
293, Ave. St.-Julier, Marseille 12· - Tel. 4879-75

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑի
8 bis, Rue des Ternes
Մէթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

Յառաջիկայ կիրակի՝ ժամը 10·45, ի պիի եւ Փարիզի Հայ Աւետարանական եկեղեցիները պիտի ողկոյզեն յիշատակը մեծանուն հայրապետ, պատմաբան եւ դըրադէտ Փրոֆ. վերապատուելի ԵՂԻՍ ՔԱՍՈՒՆիի:

Պիտի խօսին պատուելի Գայայեան եւ վերապատուելի Գ. Սիսլեան:

Նոյն օրը եւ նոյն վայրը, կէսօրէն յետոյ ժամը 3ին, երիտասարդաց թէյասեղան, որուն պիտի յաջորդէ չահեկան բանախօսութիւն մը:

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՉ. ԵԿԵՂԵՑի
20, RUE JEMMAPES
ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պաշտամունք՝ այս կիրակի, Սէն Ժերոմ՝ ժամը 9·30ին, Ռիւ Ժէմար, Մարսէյլ՝ ժամը 10·45ին:

Կը քարոզէ՝ Վեր– Յ. Հէլվաճեան:

Նիւթ՝ «Քրիստոս ... «Քրիստոնէու – թեան» դէմ »:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պոմոնի Գիւտի Նշխարաց Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյս անուան տօնախմբութեան առթիւ, այս կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ՝ եկեղեցւոյս հանդուցեալ հիմնադիրները՝ Տ. Գ. Եպիսկ. Պալաքեանի, Գ. Շահլամեանի, Ա. Դարբինեանի եւ Ո. Անուշեանի, ինչպէս նաեւ Սահակ–Մես – րոպ Մշակոյթի Տան հիմնադիրներու, նուիրատուներու եւ անձնուիրաբար աշխատողներու ննջեցեալ հոգւոց ի յիշատակ:

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կ. Պոլսի եւ Նոր Սերունդի:

Այս կիրակի ժամը երեքէն մինչեւ կէս գիշեր, Քաշանի քաղաքապետարանի սրահը:

Գեղարուեստական բաժին: Կը նուագէ Թարխան ԳԱՐԵԳԻՆ:

Հայկական պարեր Նոր Սերունդի կողմէ:

Կը մասնակցին ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ քոյրերը:

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

Հաղորդակցութիւն փորթ ա'Օրլէանէն առնել 187 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Փլասը լա Մէյրի (Քաշան):

ՊՕՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խումբի, Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը կը տօնուի այս կիրակի ժամը 15ին, կղերականներու սրահը:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՆԻՍի ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը15·30–ին, Օթէլ Սկրիպի չքեղ սրահին մէջ, 20 Աւրնիւ Փօրժ Քլէմանսօ, Նիս:

Կը խօսի ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ:

Գեղարուեստական ընտիր բաժին:

Կը մասնակցին Մարսիլիահայ ծանօթ արուեստագէտները:

Մուտքը ազատ է:

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41 ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԿՈՎ
ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ
ՔԱՋԱ Տ'ԻԹԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՍԱՐՀԱՏ ԳԼՃԵԱՆ
Կ'երգէ փարիզեն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒՆ ԲԱԺԻՆ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍ – ԳԻՆԵՁՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիսէթըի Փորթ ա'Իթալիի չրջանի հայկ. դպրոցին:

Նախագահութեամբ Կրթ. Յանձնախումբի առեներպետ Պ. Յակոբ Տէր Յակոբեանի:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 20·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Ժանթիլիի նախկին ռազմիկներու սրահին մէջ

17, RUE RAYMOND LEFEBVRE

Կը հրաւիրուին չրջանիս երկաեռ հասարակութիւնը միասին վայելելու այս բացառիկ խնջոյքը:

Երգեր, պարեր աշակերտութեան կողմէ եւ անակնկալներ տեղւոյն վրայ մեծ – րու կողմէ:

Տաք եւ համեղի մթնոլորտ:

Մուտքը 200 ֆրանք:

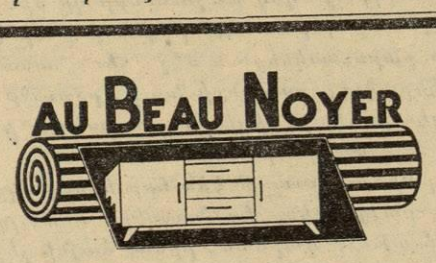
ԽՆՋՈՅՔ

ՀԱՄԱՀՕԱՐԲ. Հայր. Միութեան Վարանդի մասնաճիւղը խնջոյք մը կազմակերպած է այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Պ. Սիմոնեանի սրճարանը:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները ու բարեկամները:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՆ

Յունիս 28ին: Նախաձեռնութեամբ՝ ՆԱՃԻՐԻ երգչախումբին: Ղեկավարութեամբ՝ ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԼԿԵԱՆի:

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎԱՃԱՌԻՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՁՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ
185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Tél. 06-03 et 60-38

ՅՈՒՆԻՍ 21ԻՆ
ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ

Սեւբանի մասնաճիւղին տարեկան պահանդէսը:

Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով:

ՑՈՒՇԱՑԱԾՑՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցչական ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 20·30–ին, Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ:

ՕՐԱԿԱՐԳ.— Զեկոյց պատգամաւորներու եւ ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Փոթորիկ խումբին ժողովը այս Հինգշաբթի ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերն ու ենթակոմիտէները:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Զաւարեան:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Ակնունի»:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Գէորգ – Զաւուշ»:

Այս կիրակի առաւօտ ժամը տասնին «Արամ»: Կարեւոր օրակարգ: Այս հաւաքոյթներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէն:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ ետք ժամը չորսին Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Մուրատ Ռաւմնասիրաց Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 15·30ին, Օթէլ Ռաֆֆի, 13 Րիւ Թիւպա – նօ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգ. Մուրատ Ռաւմնասիրաց Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30 – ին, Իսթի Արիմեան սրահը: Նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
ՎԱՒԱՆՍԻ ՄԷՋ

Օգոստոս ամսուան համար մէկ սենեակ եւ խոհանոց (վարձու): Դիմել՝

BELIAN
33, RUE DE CHOISY, ALFORTVILLE - SEINE

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
13
ՅՈՒՆԻՍ
SAMEDI
13 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8417 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4318

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋՈՒՐԵՐԸ Կ'ԱԼԵԿՈՇԻՆ

Խաղաղութեան ծարաւի մարդկութիւնը չարաթներէ ի վեր աչքերն ուղղած դէպի Ժընեւ, անհամբեր կը սպասէր, որ աչ – խարհի ճակատագիրը անօրինելու, մա – նաւանդ նոր պատերազմի մը վտանգներն անհետացնելու կոչուած Զորս Մեծերը ղլուխ ղլխի սրտաբաց խօսակցութիւններ – րով համաձայնութեան եզր մը գտնէին :

Այն պահուն, երբ կը կարծուէր թէ վերջապէս սկսած են հասկնալ իրարու լեզու, յանկարծ ալեկոծեցան Լեմանի լիճին խաղաղ ջուրերը, մառնոզիչ ըլ – լալու սառիճան :

Յուսա՛նք որ նաւարեկում տեղի չու – նենայ :

Զորսերու խորհրդաժողովին դումա – րումը յաջողութիւն մը կը նկատուէր , իբրեւ նախաքայլ մը դէպի վերադարձ ժողովը, որ պիտի յաջորդէր անոր՝ նո – ւիրագործելու համար տրուելիք որոշում – ները :

Բազմաթիւ ծանուցագիրներ փոխանակ – ուած եւ հակամարտ երկու ճակատներու տեսակէտները մանրամասնօրէն պար – զուած էին արդէն նախքան Ժընեւի խոր – հրդաժողովին դումարումը :

Կը կարծուէր թէ չորս արտաքին նա – խարարներու հանդիպումը պարզ ճեւա – կերպութիւն մը պիտի ըլլար՝ փոքրիկ թիւրիմացութիւնները փարատելու հա – մար եւ թէ կարճ ժամանակի մէջ պիտի փակուէր խորհրդաժողովը՝ պաշտօնական զեկոյցով մը :

Վերջին օրերու դէպքերը ցոյց տուին սակայն թէ՝ հակառակ չարաթներով տե – ղի ունեցած դռնէից ու դռնփակ բոլոր նիստերուն, փոխադարձաբար տրուած բազմածախս հացկերոյթներուն եւ յայտ – նի ու գաղտնի խօսակցութիւններուն՝ չորսերը ցարդ ո՛չ մէկ յառաջդիմութիւն արձանագրած են :

Կողմերը ամուր կանգնած են առաջին օրերու իրենց տեսակէտներուն վրայ : Ոչ մէկ զիջում : Համաձայնութեան ո՛չ մէկ ճգտում :

Կրեմլինի ներկայացուցիչը ո՛չ մէկ նը – շանախոյս կը փոխէ իր ծրագրէն :

Ու կրկին կը դիմէ սպառնալիքի՝ ան – գամ մը եւս փորձի ենթարկելով դաշնա – կիցներու կիզիները :

Խրուշչեւ 1958 Նոյեմբեր 27ին վեց ամ – սուան պայմանաժամ տուած էր դաշնա – կիցներուն՝ Պերլինը պարպելու համար : Իր դէմ դանելով միացեալ ամուր ճակատ մը՝ Կրեմլինի մենատէրը իջեցուցած էր առաջատները, յայտնելով որ իր ծանու – ցագիրը «վերջնագիր» մը չէր :

Այս անգամ Կրոմիքօ մէկ տարի պայ – մանաժամ կուտայ, պահանջելով միան – գամայն նոյն ժամանակամիջոցին հաշ – տութիւն կնքել արեւելեան եւ արեւմտ – եան Գերմանիաներուն հետ :

Դաշնակիցները մէկ կողմ դրած իրենց ներքին փոքրիկ վէճերը, դարձեալ միաց – եալ ճակատ են կազմած եւ բացարձակա – պէս կը մերժեն ընդունիլ Մոսկուայի սպառնալից պահանջները :

Ծանր տագնապ մըն է ստեղծուած Ժը – նեւի մէջ, յոռետես հեռանկարներ ցցելով ամէնէն լաւատես ու բարեմիտ մարդոց աչքին :

Զորեքշաբթի օրուան փոթորկալից նիս – ան վերջ անխուսափելի կը նկատուէր խզումը : Դաշնակից նախարարներն ու պատուիրակները մեկնումի մասին սկսան խօսիլ :

Անդարմանելի տագնապի մը առաջքն առնելու եւ միտքերն ու ջիղերը հանդար – ւեցնելու համար էր, որ հինգշաբթի օր դաղար տրուեցաւ ժողովներուն :

Քաղաքական շրջանակները վերջին ծայր մտահոգութեան մատնուած՝ սկը – սած են հարց տալ թէ վերջապէս ո՞ւր կ'ուղեն հասնիլ բոլշեւիկները :

Ու ասոր համար մը աւելի կ'ամրապնդուին այն համոզման մէջ՝ թէ անկարելի է «համակեցութիւն»ը ընկերային ու քաղ – քական երկու վարչաձեւերուն միջեւ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՍՏՈՅԳ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ...
ԲԱՅՑ ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

ՊՐԱՆՑ — ՆՈՐ ՊԱՇԱՐՈՒՄԷ ՄԸ ԶԵՆՔ ՎԱԽՆԱՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Անտոյգ օր մը եւս՝ Ժընեւի մէջ : Ար – տաքին նախարարները ներկայիս մտա – հոգուած են ժողովին ճակատագրով :

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի Ար – տաքին նախարարները, որոնց միացած էր Պոնի ներկայացուցիչ Կրեւէ, խորհրդակ – ցութիւն մը ունեցան՝ քննելով կրոմիքոյի առաջարկէն յետոյ ստեղծուած կացու – թիւնը :

Նախապէս Հերթըը եւ Կրոմիքօ խոր – հրդակցութիւն մը ունեցած էին, որ տե – ւած էր երկու ժամ : Ամերիկայի Արտա – քին նախարարը արեւմտեան իր պաշտօ – նակիցներուն հաղորդեց Կրոմիքոյի հետ ունեցած հանդիպումին արդիւնքը :

Հերթըը հարցուցած է .— «Երկուան ձեր առաջարկը պիտի պահէ՞ք : Եթէ այո՝ կ'անդրադառնա՞ք անոր հետեւանք – ներուն »:

Խորհրդային նախարարը զոհացած է կրկնելով իր ներկայացուցած ծրագրին հօթը կէտերը, աւելցնելով թէ բանակ – ցութեան համար չատ օգտակար են ա – նոնք :

Հերթըրի պատասխանը կը զանուի պե – կոյցի մը մէջ՝ որ հրապարակուեցաւ Ա – րեւմտեաններու կողմէ .— «Արտաքին նա – խարարը (Ամերիկայի) իր պաշտօնակից – ներուն համաձայնութեամբ կէսօրէ ետք ժամը 16ին այցելութիւն մը տուաւ Կրո – միքոյի՝ անոր ըսելու համար թէ վերջին օրերու ընթացքին ժողովին ստացած նկա – բագրերը ի՛նչ աստիճանի ծանր կացութիւն մը ստեղծած էր եւ ի՛նչ ազդեցութիւն կրնար գործել բանակցութեանց վրայ »:

Հակառակ այն զրոյցներուն՝ որոնց համաձայն բանակցութիւնները պիտի յե – տաձգուէին, Հերթըը–Կրոմիքօ խօսակցու – թեան ընթացքին այդ մասին որեւէ ակ – նարկութիւն չէ եղած : Այսուհանդերձ , նման որոշում մը միշտ հաւանական կը թուի :

Երկուշաբթի օր զումարուելիք ժողովը որոշ լուսաբանութիւններ կրնայ բերել ժողովի յետաձգման հաւանականութեան չուրջ, անշուշտ՝ եթէ մինչ այդ խզում մը չպատահի :

Ֆրանսայի Արտաքին նախարար Քուվ Տը Միւրվիլ երբ իր պաշտօնակիցներէն կը լսէ այս, յայտարարեց .— Այսուհանդերձ, Ժընեւի ժողովը օրը օրին կ'ապրի ... :

Դիրքերը ճշդուած են :

Արեւմուտքը տեղի չի տար :

Միւս կողմէ, Ռիկայի մէջ ճառ մը խօ – սելով Խրուշչեւ անգամ մը եւս հաստա – տեց Խորհրդային Միութեան անպիլտոյ քաղաքականութիւնը : Կրոմիքոյի առա – ջարկներուն մասին խօսելով, ըսաւ . — Կը մտածէի թէ այդ ծրագիրը պիտի հե – տաքրքրէր Արեւմտեանները :

Յաւ յայտնեց որ մերժուած է ան .— Արեւմտեանները կը չարունակեն ոտքա – եալ Տըլլըսի քաղաքականութիւնը, որուն ձախողութիւնը հաստատած էր նախկին նախարարը՝ մեռնելէ առաջ :

Խորհրդային Վարչապետը աւելցուց թէ Միացեալ Նահանգներու ներկայ քաղա – քականութիւնը ներշնչուած է Ատլան – ուրբէ :

Խորհրդային կառավարութիւնը դժբա – ղիք կը կանգնի Արեւելեան Գերմանիոյ ծրագրին՝ ակնարկելով եւ Պալթեան երկիրներու մէջ ապահիւղէական դօսի մը ստեղծելու համար, ըսաւ Խրուշչեւ, եզ – րակացնելով .— Կը յուսամ թէ ոչ Նոր – վեկիա եւ ոչ ալ Դանիա պիտի վտանգ խօսքերէս, եթէ անկեղծօրէն ըսեմ թէ այդ երկիրները Ատլանտեան Ուխտին մէջ « լինկած » են անհամակցողութեան մը հետեւանքով :

Իր կարգին , Ռիկայի մէջ , Կրոմիքօ յայտարարեց .— «Արեւմտեան Գերմանիոյ ռազմապաշտներուն հիւլէական սպառա – զինման՝ Արեւելեան Գերմանիա կը պա – տասխանէ խաղաղ աշխատանքով, որ կը տարուի անտեսական զեռնի վրայ : Մին – չեւ 1961, պիտի գլենք անցնինք Արեւմտ – եան Գերմանիան՝ ապրուստի մակարդակի տեսակէտէն »:'

Անդրադառնալով Արեւելեան Գերմա – նիոյ սպառազինման հարցին, Փանքովի կառավարութեան զեկավարը աւելցուց .— Բայց մենք պատրաստ եւ զինուած ենք նոյնպէս՝ հարկ եղածին պէս պատասխա – նելու համար որեւէ յարձակման, մեր ժողովուրդին խաղաղ աշխատանքը խան – զարելու կոչուած որեւէ փորձի :

Հակառակ այս ծանր կացութեան՝ Ա – րեւմտեան Պերլինի քաղաքապետ Պրանտ, իրեն ի պահու տրուած հացկերոյթի մը ընթացքին յայտարարեց .— Ոչինչ կրցաւ խափանել իմ քաղաքացիներուս վստահու – թիւնը՝ արեւմտեան ուժին վրայ : Արեւ – մտեաններու ուժն է որ կախում ունի Պերլինի եւ Պերլինցիներու ազատու – թիւնը :

Պրանտ չէ տեսնէ թէ Արեւմտեանները ի – րենց բոլոր իրաւունքները պէտք է պա – հեն Պերլինի մէջ, մանաւանդ՝ ազատ եր – թեւեկի իրաւունքը .— « Ոչ մէկ փոփո – խութիւն պէտք է ըլլայ Պերլինի դոյաւի – ճակին մէջ՝ առանց առնելու ժողովուր – դին հաւանութիւնը : Ոչինչ պէտք է ըլ – լայ՝ որ կրնայ ազատ Պերլինը բաժնել ազատ Գերմանիայէն » :

Քաղաքապետը աւելցուց թէ եթէ այս սկզբունքները չյարգուին՝ Արեւմուտքի հանդէպ եղած վստահութիւնը կը խախ – տի . այդ պարագային մարդիկ պիտի կոր – սընդնեն իրենց վստահութիւնը՝ որ դը – րած են ազատ Եւրոպա մը կազմելու յոյսեր անուցանող երկիրներուն վրայ :

Անդրադառնալով այն զրոյցներուն՝ որ Պերլինի նոր պաշարում մը հաւանական է, Վիլի Պրանտ յայտարարեց .— Պատ – րաստ ենք դիմադրաւելու նոր դժուարու – թիւններ՝ քան թէ կորնցնել մեր ազա – տութիւնները ... :

× Ատենադպութեանց հաճաձայն ժո – ղովին ամէնէն չատախօսը՝ Կրոմիքօն է : Արդարեւ խորհրդային նախարարին խօ – սած ճառերը լեցուցած են արդէն 100ու – կէս էջ, մինչ Հերթըրի ճառերուն ոու – սերէն թարգմանութիւնը՝ 39 էջ 3/4 , Սելվին Լոյտ՝ 29 էջ, եւ Քուվ Տը Միւր – վիլ 12 էջ :

ԱՏԸՆԱՈՒԵՐ - ԷՐՀԱՐՏ
ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

★

ՄԷԿԸ ՄԻՒՍԸ ԿԱՄԲԱՍՏԱՆԷ

Մինչ կը կարծուէր թէ Գերմանիոյ վարչապետը կրցած էր համաձայնու – թեան մը գալ առջի օր , իրականին մէջ կը տեսնուի որ ոչ մէկ համաձայնութիւն գոյացած է :

Հինգշաբթի օր բաւական ազմուկ բար – ձրացաւ խորհրդարանին մէջ, եւմտացոյ – ցին քննութեան ժամանակ : Էրհարտ որ Ատլանտեաններուն հետ նստած էր կառավա – րութեան վերապահուած բաժնին մէջ , առանց ժպիտի մը հեռուեցաւ նիստին : Մէկ խօսք իսկ չփոխանակեց վարչապե – տին հետ :

Ընկերվարական – դեմոկրատ կուսակ – ցութեան նախագահ՝ Էոլիք Օլլընհաուըր բուռն յարձակում մը գործեց Ատլնաուը – րի վրայ .— « Մէկ ելք կայ միայն դուրս գալու համար վստահութեան պակասի ազգային եւ միջազգային տագնապէն .— Բաժնուիլ Ատլնաուըրէն » :

Ատլնաուըր պատասխանեց որ իշխանու – թեան ղլուխ մնալու իր որոշումը երբեն թելադրուած էր «իր խղճին կողմէ» եւ ա – ւելցուց . « Ժողովրդավարութեան ամէնէն բարձր սկզբունքն է՝ յարգել անհատական խիղճերու որոշումները » :

Տարակարծութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ Ատլնաուըր կը մերժէ ընդունիլ որ գործածէ էրհարտի կոնակէն, մինչ այս վերջինը կը պնդէ թէ ինք բնաւ լուր չէ ունեցած թէ Ատլնաուըր իր որոշումը փոխած էր :

Ատլնաուըր կ'ըսէ թէ լուր տուած էր էրհարտի՝ անոր Ամերիկա մեկնելէն ա – ռաջ : Էրհարտ կը կրկնէ «բնաւ լուր չու – նէի» :

Էրհարտի համար «պատմական սուտ» մըն է ինչ որ կ'ըսուի :

Խորհրդարանին մէջ յարձակումները չատ էին վարչապետին դէմ :

Ընկերվարական մը .— « Իշխանութեան լիբր» մը որակեց Ատլնաուըրը , մինչ ուրիշ մը նացիական չրջանները կը վեր – յիշէր , եւ կին երեսփոխան մը կ'ըսէր նոյնիսկ «առաջնորդը (Ֆիւհրըր) կ'որոշէ մինչ կը հեռուինք» : Ատլնաուըր բոլո – քէց այդ որակումին դէմ չէչտելով « նոյնիսկ նացիական չրջանին հետեւած եմ ժողովրդավար սկզբունքներու » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Դաւիրէի մէջ, պետական նախարար Ալի Սապրի վճռաբեկ յայտարարեց թէ իր երկիրը պիտի արգիլէ Սուէզի չրանց – քին երթեւեկը իսրայէլեան նաւերուն :

ԻՒԱԹի կառավարութեան տուած որո – շումին համաձայն (արգիլել Իրաքցիներ – ուն՝ Ֆրանսա երթալ), Յունիս մէկէն ի վեր Իրաքցիներուն անցապրին վրայ դըր – ուած է « ի գօրու է բոլոր երկիրներուն համար բացի՝ Ֆրանսայէ եւ Իսրայէլէ » : Ծանօթ է որ կառավարութիւնը այս որո – շումը տուած է ցոյց տալու համար իր համակրանքը ալժիրիացի ըմբոստներուն :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի մէջ Արտաքին նախա – րարը եւ երեք ուրիչ նախարարներ իրենց հրաժարականը տուին :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Հանրապետութեան Նա – խագահ Պայարի պաշտօնական այցելու – թիւնը՝ Հռոմ եւ Վատիկան, վերջացաւ . այս մասին հրապարակուած զեկոյցի մը մէջ կը չեշտուի թէ Իտալիա եւ Թուրքիա համակարծիք են բոլոր հարցերու մէջ .. :

ՕԹԱԻԱՑի խորհրդային դեսպան Արու – թիւնեանի հրաւէրով՝ Ա. Մխիթեան Գե – բատրոն Խորհուրդի հինգ անդամներ դա – ցին Մոսկուա :

ԱՇ . էվ . էմ .ի 20րդ համագումարը վերջացաւ Պորտոյի մէջ . ժողովականները պահանջեցին որ տարեկան առնուազն 150 .000 բնակարաններ չինուին :

ՄԱՐՍԻԼԻԻ մէջ ձերբակալուեցաւ Ալ – ժերիոյ Ազատագրական ճակատի պա – րագլուխներէն մէկը՝ Մոհամէտ էլ Հատ – ամի, որ Հարաւ – Արեւելեան Ֆրանսայի Ալժերիացիներուղեկավարն էր : Ոստիկա – նութիւնը խուզարկութիւն կատարելով 450 .000 Ֆրանք գտած է իր բնակարանէն, ինչպէս նաեւ՝ կարեւոր փաստաթուղթեր :

ՔԱԶԱՊԼԱՆԿԱՑի մէջ 79 փողոց – ներու եւ հրապարակներու անուններ՝ ո – րոնք Ֆրանսական էին, պիտի փոխուին եւ վերանկախութեան մարդկանց անուններով : Մէկ – երկու բացառութիւններ պիտի ըլ – լան :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ Պզ . Շարժումի պարա – գլուխ Մեսալի Հաճ կոչ մը ըրաւ՝ որ պէտք Ալժերիացիներու միջեւ սպանու – թիւնները վերջ գտնեն :

ԹԻԷՐի ՄՈՆԻԷ արժանացաւ Ֆրանսա – կան ակադեմիայի գրական մեծ մրցանա – կին :

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Քրիստոնէութեան պետական կրօնք դառնալէն ասդին տիեզերական ժողովներ գումարուած են հերետիկոսութիւններ եւ կամ քրիստոնէութեան մէջ յառաջ եկած խորթ հարցեր քննելու համար : Ժողով – ներ, տիեզերականութեան հանդամանքը ստացած են միայն այն ատեն, երբ բոլոր եկեղեցիներ մասնակցած են եւ կամ հա – մաձայնութիւն յայտնած՝ որուած որո – շումներուն : Հետեւաբար, ժողովի մը տիեզերական բնոյթը պայմանաւոր է, ան – խարհ բոլոր եկեղեցիներու մասնակցու – թեամբ եւ համաձայնութեամբ : Ի լուր – սաբանութիւն յայտնենք , թէ Հայց· ե – կեղեցին եւ արեւելեան հին եկեղեցիներ միայն երեք տիեզերական ժողովներ կ'ըն – դունին որպէս վաւերական : Ցոյն եկե – ղեցին՝ եօթը· իսկ Կաթոլիկէ Եկեղեցին՝ քսանըմէկ :

Շեշտեցինք որ, տիեզերական ժողովներ գումարուած են, այն պարագային , երբ հերետիկոս մը, ուղղափառ դաւանու – թեան դէմ մղար վարդապետութիւն ու – սուցանէ եւ եկեղեցին երկպառակտելու միտի : Ճիշդ է որ հերետիկոսութիւննե – րու շրջանը վաղուց անցած է եւ դաւա – նական խնդիրներով զբաղողներ չատ քիչ են : Ժամանակին կրօնական եւ աշխարհիկ իշխանութիւններու համար, ապրում մըն էր եկեղեցւոյ ուղղափառութիւնը պաշ – պանել եւ ճշդիւտ դաւանական բանաձե – ւեր յառաջադրել : Այլեւս, երկու իշխա – նութիւններ իրենց ուրոյն մտահոգու – թիւնները ունին : Եկեղեցւոյ մէջ ցնցում յառաջացնող հերետիկոսական չարժում – ներ գոյութիւն չունին : Իւրաքանչիւր ե – կեղեցի իր նուիրապետութեամբ եւ դա – ւանանքով մտահոգուած է :

Հակառակ այս իրողութեան, ընդհա – նուր քրիստոնէութիւնը չհաղրդող հարցեր կան : Քրիստոնեաներու միջեւ համագործակցութեան եւ համերգայրու – թեան ոգին վերցուած է : Եկեղեցիներ ի – բարու նկատմամբ խորթ վերաբերում որ – դեդրած են : Պաշտօնական առիթներով փոխադարձ մաղթանքներ միայն կատար – ուած են, եւ երբեմն ալ՝ ծայրագոյն պա – րագաներուն, միանգամայն դաղափարի փոխանակութիւններ կատարած եւ հաւա – քարար գործի լծուած : Բայց ատոնք մաս – նակի իրողութիւններ են : Ընդհանրական չարժում մը ցարդ չէ իրագործուած եւ կարդ մը եկեղեցիներ միութենական ա – ղօթքներով զոհացած են, օր մը «Մի հօտ եւ մի հովիւ» դաղափարը իրականացած տեսնելու փափաքով :

Հետեւաբար, երբ օր մը իրականութիւն դառնայ Սրբազան Պապին կոչը եւ կարելի միջավայրը ստեղծուի, անխոր բոլոր եկեղեցիներու ներկայացուցիչները հա – մախմբելու, վստահաբար հոն, հերետի – կոս մը դատապարտելու համար չէ որ պէտք է հաւաքուին եւ ոչ ալ դաւանական հարցեր պիտի արծարծուին, այլ՝ ընդ – հանուր եկեղեցին մտահոգող հարցերով պէտք է զբաղին : Դաւանական եւ նախա – քնոսութեան հարցեր քրիստոնեաները ի – րարմէ հեռացուցած են արդէն· այլեւս , անհրաժեշտ է իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ վարչական եւ դաւանական ինքնուրոյն ըմբռնումը յարգել եւ քրիստոնէական փոխադարձ սիրոյ եւ յարգանքի վերա – բերում ունենալ :

Այս մտահոգութենէ մղուած անհրա – ժեշտ է որ յառաջիկային գումարումը յայտարարուած տիեզերական ժողովը , նախ՝ կարելիութիւնը ստեղծէ, եղբայ – րութեան, փոխադարձ յարգանքի եւ քր – իստոնէական սիրոյն, որպէսզի փարա – ի իրերամերժ կեցուածքը, եւ այնուհե – տեւ հաւաքաբար մտածուի ամբողջ քրիս – տոնեայ աշխարհը չհաղրդող հարցե – րու շուրջ :

Համայն քրիստոնէութիւնը մտահոգող բազմաթիւ հարցեր կան : Այսպէս, օրի – նակի համար, դրեթէ բոլոր երկիրներու մէջ, նիւթապաչտ վարդապետութիւնը ցանց մը կազմած է մարդոց հոգիէն ջա – տելու համար հովեւոր արժէքներու նը – կատմամբ անոնց յայտնաբերած յարգան – քն ու երկիւղածութիւնը : Կրօնքի նը – կատմամբ ոչ միայն թշնամական կեց – ուածք որդեդրած են այդ վարդապետու – թեան հետեւորդները, այլ նաեւ՝ յանդգ – նած ժխտել՝ Աստուծոյ գոյութիւնը : Ա – նոնք կը ցանկան ընկերութիւն մը ունե – նալ առանց կրօնքի : Ընդհանրական եկե – ղեցւոյ իսկութեան եւ գոյութեան սպառ – նացող վտանգ մըն է այս . հերետիկո – սութենէ մը աւելի ծանր եւ լուրջ : Ան – հրաժեշտ է որ համագործակցութեամբ դիմագրաւուի այս տեսակ կործանիչ վարդապետութեան ծաւալումը : Ու տա – կաւին, ընկերութեան մէջ կան անտար – բերներ, որոնք սառն կեցուածք որդե – դրած են կրօնական ճշմարտութիւններու նկատմամբ. յաճախ անոնք ալ վտանգա – ւոր կը դառնան իրենց անորոշ արտայայ – տութիւններով : Ի՞նչ գործնական միջոց – ներ պիտի առնէ եկեղեցին այսպիսիներ – րուն նկատմամբ . հարցեր՝ որոնք դիւ – րաւ կրնան համախմբել ընդհանուր եկե – ղեցիներու ներկայացուցիչները : Կարելի է, նաեւ, միօրինակ տօնացոյցի մը կազ – մութեամբ դրաղիլ, միասնաբար տօնելու համար Տէրունի տօները, քանի որ դա – ւանական խնդիր չկայ անոնց մէջ :

Հետեւաբար, եթէ դումարումը յայ – տարարուած Տիեզերական ժողովը, ո – րուն թուականը եւ օրակարգը յայտնի չեն տակաւին, դաւանական եւ նախաքո – ութեան հարցեր չ'արծարծէ եւ արդի ընկերութեան մէջ, քրիստոնեաներու հա – մագործակցութեան ուղին յարդարէ , չատ աւելի գործնական քայլեր առած կ'ըլլայ եւ յաջողութեան մեծ կարելիու – թիւններ կ'ունենայ : Աչխարհիկ իշխանու – թիւններ, բազմաթիւ երկիրներու մէջեւ սերտ յարաբերութիւն ստեղծելու եւ ա – նոնց վարչական անկախութիւնը պաչտ – պանելու համար, սքանչելի դաղափարը ունեցան տարբեր վարչակարդերով զոր – ծող պետութիւնները համախմբելու եւ հաստատելու Միացեալ Ազգերու կազմա – կերպութիւնը (ՄԱԿ) : Նոյն ոգիով կա – րելի է նաեւ եկեղեցիներու միջեւ համա – գործակցութիւն յառաջացնել, յարգելով իւրաքանչիւրին անկախութիւնը : Ահա , այս ոգիով կարելիութիւն կը դառնայ Տիեզերական ժողովը, եւ ընդհանրական եկեղեցւոյ կենսունակութեան եւ դերա – գոյն չահերուն համար անհրաժեշտ հա – մագործակցութիւնը :

Հակիրճ այս խորհրդածութիւնները կը բխին ոչ թէ մասնակի , այլ ընդհանուր եւ խոր մտահոգութենէ, ի տես եկեղեցինե – րու իրերամարտ ջանքերուն եւ գործու – նէութեան, որոնցմէ, կը չեչտենք, օգ – տուողը Սատանան է, նիւթապաչտական վարդապետութիւնները են :

Հայաստանեայց Առաքելական Ս· Եկե – ղեցին, որ ուղղափառ թափած է արիւնը իր պատմական դաւակներուն, քրիստո – նէական մեր Ս· Կրօնքի պաչտպանու – թեան համար, ու տակաւին կը տառապի, նման հարցերու մէջ ի վաղուց անտի ճշ – դած ու յայտարարած է իր դիրքը, որ է, «Միութիւն՝ ի կարեւորս, ազատութիւն՝ յերկբայականս, սիրելութիւն՝ յամե – նայնի» :

Խմբագրական ՀԱՍԿ

(Պաշտօնաթերթ Կիլիկիոյ Կաթողիկո – սութեան)

ԴԺՆԴԱԿ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

Ըսել է ուրեմն, որ դաղաղները, խմս եւ ձեր երկու դաղաղները, մեր ղեպյա – րանքներուն խաբկանքին արդիւնքը չեն, այլ՝ իրականութիւն : Ի՞նչ ընելու է ու – րեմն հիմա, բարեկամ :

Ժամէ մը աւելի սառուցեալ ասիճան – ներուն վրայ մնացած ըլլալով, եւ ամէն տեսակի էնթադրութիւններ ընելէ վերջ , չափազանց կը մսէինք եւ որոչեցինք մէկ կողմ դնել երեխայական վախը, ծառան արթնցնել եւ անոր ընկերակցութեամբ լժիլկին սենեակը երթալ : Այդպէս ալ ը – րինք :

Սենեակը մտնելով, տեսանք, արդա – րեւ, դաղաղ մը, ծոպաւոր սպիտակ դար – ղերով եւ ոսկեզօծ ծոպերով : Սպասա – ւորը ջերմեռանդօրէն խաչակնքեց երեսը :

— Այժմ կրնանք հասկնալ, ըսաւ ըր – ժիչկը՝ ժպտոյն եւ դոդալով, որ դաղաղը պարա՞պ է թէ ... լեցուն ...

Երկար ու հասկանալի տատամսումէ մը վերջ, Փակոստով ծռեցաւ եւ սարսափէն ու յուղումէն առամները սեղմելով՝ պո – կեց դաղաղին կափարիչը :

Նայեցանք , եւ ...

Դաղաղը պարապ էր ...

Դիակի փոխարէն, այսպէս չարագըր – ուած նամակ մը գտանք մէջը·

« Սիրելի Փակոստով ,

Գիտես, թէ աներեւոյթ գործերը չատ դէշ վիճակի մէջ են : Մինչեւ վիզը պարտ – քի տակ է : Վաղը կամ միւս օր ունեցածը դրաւի տակ պիտի առնուի, եւ իր ընտա – նիքն ու իմս՝ վերջնականապէս պիտի կորսուին, ինչպէս նաեւ մեր համբաւը , որ, ինձի համար, ամէնէն յարգի բանն է : Երկկ, ընտանեկան ժողովին մէջ որոչե – ցինք ապահով տեղ մը պահել արժէքա ներ – կայացնող բոլոր առարկաները : Տրուած ըլլալով որ աներեւոյթ ամբողջ ինչքը դա – դաղներու մէջ կը կայանայ (ինչպէս դի – տես, քաղաքին լաւագոյն դաղաղագործն է), որոչեցինք պահել ամէնէն արժէքա – ւոր դաղաղները : Փեղի կը դիմեմ որպէս բարեկամի մը : Օգնէ ինձի մեր ինչքն ու պատիւը փրկելու համար : Այդ յոյսով , քեզի կը ղրկեմ դաղաղ մը, որ կը խնդ – րեմ մօտդ պահես ցնոր տնօրինութիւն : Առանց մեր ծանօթներուն օգնութեան՝ կորսուած ենք : Ցուսամ դիս չես մերժեր , մանաւանդ որ դաղաղը չարաթէ մը ա – ւելի քովդ պիտի չմնայ : Բոլոր անոնց , որոնք իսկական բարեկամներս կը նկա – տեմ, հատ մը ղրկեցի եւ մեծ յոյս ղրած եմ անոնց վեհանձնութեան ու աղնուա – թեան վրայ :

Քեզ սիրող՝

Իվան Զէլիուսթին» (*) :

(*) Կգակի ոսկորեան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԻՆ ԴԷՄՔԵՐ

ԲԱՐՍԵՂ ԱԲՈՎԵԱՆ

Առհասական դժբեմ ճակատագիրը մը ունի առհասարակ հայ բեմի աչխատա – ւորը : կարծես թէ նախախնամական դա – ժան կարդադրութեամբ մը պէտք է որ Հայ թատրոնին ծառայող արուեստագէտը սահմանուած ըլլայ ամուր ու մռայլ վախճանի մը :

« Ձուներ ոչ կայք ոչ բնակարան հաս – տատուն ...» :

Այդպէս է երդած հանճարեղ Պետրոս Ադամեանը իր «Դերասանը» քերթուածին մէջ :

Անկայք եւ անբնակարան մնացածներէն մէկն է նոյնպէս Բարսեղ Աբովեան :

Համեստ ուժ մը, եւ սակայն աչխատու – նակ եւ կորովի Բարսեղ Աբովեան , իւ – րովանն ծառայութիւն մատուցած է հայ բեմին :

Ծնած է 1880ին, Թիֆլիզ : Պաքուի Մարզասիրական դպրոցին մէջ իր նախ – նական կրթութիւնը ստանալէ ետք , կը մտնէ տեղւոյն ռուս քաղաքային վար – ժարանը : Չորս տարի յետոյ կը հեռանայ այդ վարժարանէն , հօրը խորհուրդով ընդդրկելու համար առեւտրական ասպա – րէզը :

Եւ սակայն , հազիւ 16 տարեկան պա – տանի մը, օր մը կը պատահի անխուսա – փելին :

Այդ թուականներուն իրենց թատերա – կան գործունէութեամբ ծանօթ էին Սաֆ – րաստեանները, այր եւ կին : Բարսեղ Ա – բովեան ներկայ կը գտնուի արուեստա – դէտ ամոլին մէկ ներկայացման՝ «Քաջն Վարդան»ի եւ հրապուրուելով բեմին կա – խարդական մթնոլորտէն, կը մտնէ թա – տերախումբին մէջ, առաջին առթիւ ըս – տանձնելով անիսո դերեր :

Մինչեւ 1902 թուականը կը մասնակցի Պաքու այցելող բոլոր հայ դերասանական խումբերուն : Նոյն չրջանին մեծանուն դերասանուհի Սիրանոյշ կը կազմէ Տրա – մատիքական խումբը եւ Աբովեան մաս կազմելով այդ խումբին կը մեկնի Շուչի : Այդ խումբով Բարսեղ Աբովեան կը չրջի Գանձակ, Ալեքսանդրապոլ, Երեւան , կարս եւ Պաթում : Սակայն, երկար չի կրնար տեւել այս խումբին գործունէու – թիւնը, որովհետեւ վրայ կը հասնին հայ – թատրական ընդհարումները :

Բարեբախտաբար 1906ին, Թիֆլիզի մէջ կը կազմուի հայ բեմական լաւագոյն խումբ մը, որուն մաս կը կազմեն՝ Սի – րանոյշ, Փառանձեմ, Աղնիւ, Զարիֆեան, Աւետեան, Ալիխանեան, Վրոյր, Աղայ – եան, Բերոյեան եւ ինքը՝ Բարսեղ Աբով – եան :

Այս խումբը կը չրջի Կովկասի դանազան քաղաքները ճոխ խաղացանկով մը : Ցա – ջորդ տարին Կոստանդին Պատիսեան եւ Տիկին Աննա Բուտաղեան կը հիմնեն Պա – քուի «Կուլտուրական Մութիւն»ը, որ իր մէջ կը հաւաքէ հայ բեմի լա – ւագոյն ուժերը : Մուսրին վրայ կ'աւել – նան արդարեւ նոր անուններ՝ Աբելեան , Փափազեան, Մանուէլեան, Սեւումեան , Մայսուրեան եւ Արուս Ոսկանեան, ինչ – պէս ինքը՝ Բարսեղ Աբովեան :

Այս չրջանին Աբովեան ոդի ի բուն կը փարի իր սիրած գործին եւ հետզհետէ սիրելի կը դառնայ թէ հասարակութեան եւ թէ իր ընկերներուն :

1908ին, Արէլեան, Ամմենեան եւ Զա – րիֆեան կը կազմեն խումբ մը եւ Պոլիս կ'այցելեն հայ թատրոնին համայքը պար – գեւելու համար Պոլսահայերուն : Այդ խումբին մաս կը կազմեն Բարսեղ Աբով – եան եւ Օր· Քնարիկ (Փարիզահայ բեմի – րուն վրայ՝ Տիկին Քնարիկ Մատտոնեան անունով ծանօթ) որուն հետ կ'ամուսնա – նայ եւ Պոլսոյ ներկայացումներէն ետք նորապսակ ամոլը կ'անցնի Պուլկարիա եւ Ռումանիա , ուր կը բեմադրեն բազմաթիւ դեղեցիկ գործեր : Այս չրջապտոյտէն ետք կը մեկնին դարձեալ դէպի երկիր :

Այս չրջանին Բարսեղ Աբովեան ա – ռիթը կ'ունենայ իր արուեստը կատարե – լադործելու Մոսկուայի դեղարուեստա – կան սթիւտիոյին մէջ :

Այնուհետեւ վերադառնալով Պաքու , Մայիլեանց եւ Թաղիեւի թատրոնին մէջ ներկայացումներ կուտայ վեց տարի չա – բունակ :

1915ին Տիկին Սիրանոյշ նոր խումբ մը կը կազմէ որ թէեւ յաջող չրջան մը կը բոլորէ , եւ սակայն քաղաքական վերի – վայրումները պատճառ կ'ըլլան որ այս գործն ալ վերջ գտնէ : Աբովեան ամոլը կ'անցնի Պարսկաստան ուր կը մնայ երեք տարի, թատերական պտոյտներ կատա – րելով Էնդէլի, Ռաչտ, Ղազուին, Թեհրան եւ Սպահան : Հոնկէ կ'անցնին Պաղտատ , ուր ինը ամսուան ընթացքին կուտան 12 ներկայացումներ :

Պաղտատէն կ'անցնի Եգիպտոս, ուր հայ դերասանները իր չուրջը հաւաքելով կը բեմադրէ օպէրէթներ եւս : Երկար չրջան մըն ալ Եգիպտոսի դանազան քաղաքնե – րուն մէջ բոլորելէ ետք, Աբովեան կ'անց – նի Լիբանան, ուր թատերական գործու – նէութիւնը կը չարունակէ մինչեւ իր կեանքին վերջը :

Իր լաւագոյն դերերն են եղած՝ Պէպօ (Պէպօ), Տիրօ (Օրլէանի կոյսը) , Բէսսօ (Դաւաճանութիւն), Բրանկոմիր (Թագի համար), Վահան Մամիկոնեան (Սամու – էլ), Վանահայր (Հին Աստուածներ) եւն :

Երկար տարիներ Աբովեան Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ կը գործէ անայլայլ, եւ սակայն, տարիներու բեռը տակաւ կը չոքի իր ուսերուն :

1946ին, Պէյրութի մէջ կը տօնուի իր բեմական գործունէութեան 45ամեակը , հովանաւորութեամբ Կիլիկիոյ Կաթ· փո – խանորդ Արտաւազդ Արք· Սիրմէեանի : 1948ին, Աբովեան վերջնականապէս կը հաստատուի Հալէպ, ուր կուտայ իր վերջին ներկայացումները՝ Շիլլերի «Ա – ւազակներ»ը եւ երկու օփէրէթներ՝ «Ա – չուղ Ղարիբ» եւ «Սայաթ Նովա» :

30 Նոյեմբեր 1952ին, Հալէպի Սինէ Ռոքսիի մէջ կը տօնուի Աբովեանի թատե – րական գործունէութեան յիսնամեակը , հովանաւորութեամբ այդ օրերու Հալէպի բարեջան Առաջնորդ Գերչ· Զարեհ Սըր – բազանի, այժմ՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհ· Կաթողիկոս Զարեհ Ա· :

Իր կեանքի վերջալոյսին, երբ արդէն ութսուն տարեկանին մօտ ծերունի մըն է, Բարսեղ Աբովեան սիրալիր դուրգու – րանքի առարկայ կը դառնայ Հալէպի մէջ, ուր գոյութիւն ունեցող հայ ծեր –

Պարտաւոր եղայ մօտ երեք ամիս դար – մանումի մը հետեւիլ՝ ջերմես իրենց նախկին վիճակին բերելու համար : Մեր բարեկամը, դաղաղագործին փեսան, փր – կեց իր պատիւն ու համբաւը : Այժմ ին – քը անցած է յուղարկաւորութեան տան դործերուն դլուխը· մահարձաններ եւ չիրմաքարեր կը ծախէ : Գործերը չատ փայլուն չեն եւ այժմ, ամէն դիչեր տուն վերադարձիս, կը վախնամ որ սպիտակ մարմարէ մահարձան մը կամ մահաբեմ մը պիտի դտնեմ անկողնիս քովը :

ԱՆՏՈՆ ՉԵԽՈՎ

Թարգմ· Շ· Ս·

(4 եւ վերջ)

ՀԱՅԱՑԱԾԸ

Դ.

Այս պահուն Կիրքորովը ոտքի ելավ եւ ուզեց հեռանալ, բայց Ալիսը բռնեց նրա ձեռքից եւ ասաց.

— Ներողություն, որ ես ձեզ նեղացրի, բայց ես ուզում էի ձեզ հետ խոսել մի շատ կարեւոր գործի մասին։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք ճանաչում, բայց ես ձեզ շատ լավ գիտեմ։ Ես գիտեմ, որ դուք «Ծպտյալ հրեշտակների» ընկերության անդամ եք։ Ես գիտեմ նաեւ, որ ձեր ընկերությունը ոչ մի կերպ չի կարող հանդուրժել, որ մի աղջիկ, որ ինքն իրեն ամբողջովին նվիրել է ուրիշների երջանկության համար, ենթարկվի այնպիսի տանջանքների, ինչպիսիները ես կրում եմ։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ կարող եք օգնել։ Ես ձեզ խնդրում եմ, ես աղաչում եմ, ես ձեզ ծունկի եմ գալիս, որ ինձ օգնեք։

Ալիսը իրոք ծունկի եկավ Կիրքորովի առջեւ եւ ձեռքերը դողդողալով նրան մեկնեց։

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ձեզ օգնել, — ասաց Կիրքորովը, — ես ոչ մի կերպ չեմ կարող միջամտել ձեր գործերին։ Ես ձեզ խորհուրդ եմ տալիս դիմել ոստիկանությանը։

— Ես ոստիկանությանը դիմել չեմ կարող, — ասաց Ալիսը, — որովհետեւ ոստիկանությունը ինձ հետապնդում է։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի հանցանք չեմ գործել, ես ոչ մի մեղք չունեմ, ես ոչ մի հանցագործություն չեմ կատարել։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի հանցանք չունեմ

Օր· ՍԻՒԶԱՆ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
Պ· ՇԱՐԼ ԵԿԷՆԵԱՆ
Ամուսնացած
7 Յունիս, 1959

ՅՈՒՆԻՍ 21ԻՆ
ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ

Սեւրանի մասնաճիւղին տարեկան պա – րահանդէսը :
Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ – ԳԻՆԵՋՕՆ

Ի նպաստ Ժանթիլիի, Պիւէթրի Փորթ տ'Իթալիի շրջանի հայկ· ղպրոցին :
Նախագահութեամբ Կրթ· Յանձնախում– բի տեղապահ Պ· Յակոբ Տէր Յակոբ– եանի :
Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 20·30էն մին– չեւ կէս գիշեր , Ժանթիլիի նախկին ռազ– միկներու սրահին մէջ

17, RUE RAYMOND LEFEBVRE

ԽՆՋՈՑՔ

ՀԱՄԱԽՄԲՐ· Հայր· Մխիթեան Վարան– ի մասնաճիւղը խնջոյք մը կազմակեր – պած է այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին , Պ· Սիմոնեանի սրճարանը :
Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները ու բարեկամները :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Յ·Դ· Շրջ· կոմիտէի մար– միններու եւ խումբերու ներկայացուցչա– կան ժողովը՝ այս Շաբաթ , ժամը 20·30– ին, Մշակոյթի Տան մեծ սրահին մէջ :
ՕՐԱԿԱՐԳ·— Ձեկոյց պատգամաւորնե– րու եւ ընտրութիւն :
ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Յ· Դաշնակցութեան Շրջ· Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հե – տեւեալ խումբերն ու ենթակոմիտէները :
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Զա – ւարեան :
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Ակ– նունի» :
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին «Գէ– որգ – Զաւուշ » :
Այս Կիրակի առաւօտ ժամը տասնին «Արամ» : Կարեւոր օրակարգ : Այս հա – ւաքոյթներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կո – միտէն :
ՓԱՐԻԶ·— Հ· Յ· Դ· Ուսանողական Ռուբէն Մխիթեան ընդհ· ժողովը այս Կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւա – քատեղին :
Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ ետք ժամը չորսին Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերուհինե – րու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :
ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Մուրատ Ու – սումնասիրաց Մխիթեան Մարսէյլի մաս– նաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 15·30ին, Օթէլ Ռաֆֆի ,13 Բիւ Թիւպա – նօ : Կարեւոր օրակարգ :
ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգ· Մուրատ Ու – սումնասիրաց Մխիթեան ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30 – ին, Իսիի Արիմեան սրահը : Նոր վարչու– թեան ընտրութիւն :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, Յունիս 15, երեկոյեան ժամը 9ին Ֆրանս· Համալսարանի սրահին մէջ :

Նիւթ՝ ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ
«ԻՆԿԱԾ ԲԵՐԴԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ»
Կը մեղադրէ Կ· ՄԵՀԵԱՆ
Կը պաշտպանէ Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ
Դատական կազմին կը նախագահէ
Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ· Բ· Ը· Մ·ը կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի առաւօտ յաւարտ պատարագի հո– գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հետեւեալը՝

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ
եւ բարեբար՝ ՌԱՓԱՅԷԼ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆԻ յիշատակին :
Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յար– գողները :

×

Այրի Տիկին Տէր Խաչատուրեան, Տէր եւ Տիկին Վէհոան Տարաքճեան, Օր· Սօնիա Տէր Խաչատուրեան , ինչպէս նաեւ Տէր Խաչատուրեան եւ Տարաքճեան ըն – տանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս· Պօ– ղոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ իրենց ա – մուսնոյն, հօր եւ պղպեականին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ :
Կը հրաւիրուին աղթացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Տիկին Մէսրոպեան Ռեփեկա կուգայ ծանուցանել իր մօր Ազաւնի Ջալլադեանի (Ամերիկա) մահուան Բ· տարելիցին, նաեւ բոլոր Ջալլադեան գերդաստանի զո– հերուն (որոնք գոհ գացին 1915ի եղեռ – նին) որ Ս· պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի այս երկուշաբթի առաւօտ , ժամը 10ին Մարսիլիոյ Հայ Կաթ· եկե – ղեցւոյ մէջ :
Կը խնդրուի յիշատակը յարգողնե – րէն ներկայ գտնուիլ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Բ· Ը· Մխիթեան Մարսէյլի Հա – յուհաց մասնախումբի տարեկան գա – տահանդէսը՝ Յունիս 28ին, Կիրակի, ժա– մը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան ,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Հ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 41.ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ, ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՈՒԿՕՎ
ԿԻՐԱԿԻ, 14 ՅՈՒՆԻՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 21 ԻՆ
ՔԱՋԱ Տ'ԻԹԱԼԻԱՅԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Եւ Նոր Սերունդի ներկայացուցիչը՝ ՍԱՐՀԱՏ ԳԼՃՃԵԱՆ
Կ'երգէ Փարիզէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՊ ԲԱԺԻՆ

Արտասանութիւն՝ Օր· Է· Կարապետեան, Օր· Ա· Յարութիւնեան, Պ· Յ· Սար – գիսեան, *Լութակ՝* Պ· Հրայր Գլըճեան, *դաշնակ՝* Օր· Է· Կարապետեան, *մե – նեղդ՝* Օր· Ժագլին Փափազեան :

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ
Հ· ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՄԻԿ ՆԻՍՏԸ
(Ա· ՍԱՀԱԿԵԱՆ, Ա.Լ· ԽԱՏԻՍԵԱՆ , Լ· ՇԱՆԹ, Ն·ԱՂԲԱԼԵԱՆ, ՋՕՐ·ՍԻԼԻԿԵԱՆ
— *կ'արտասանեն իրենց պատմական ճառերը)*

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ , ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ԵՏՔ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· «Արծիւ» ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի :
Այս կիրակի ժամը երեքէն մինչեւ կէս գիշեր , Քաշանի քաղաքապետարանի սը – րահը :
Գեղարուեստական բաժին : Կը նուագէ Թարխան ԳԱՐԵԳԻՆ :
Հայկական պարեր Նոր Սերունդի կող– մէ :
Կը մասնակցին ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ քոյրերը :
Հաղորդակցութիւն Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 187 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Փլաս տը լա Մէրի (Քաշան) :

ՊՕՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ «Մուրատ» խում – բի, Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ տարեդարձը կը տօնուի այս կիրակի ժա– մը 15ին, Կղերականներու սրահը :
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

×

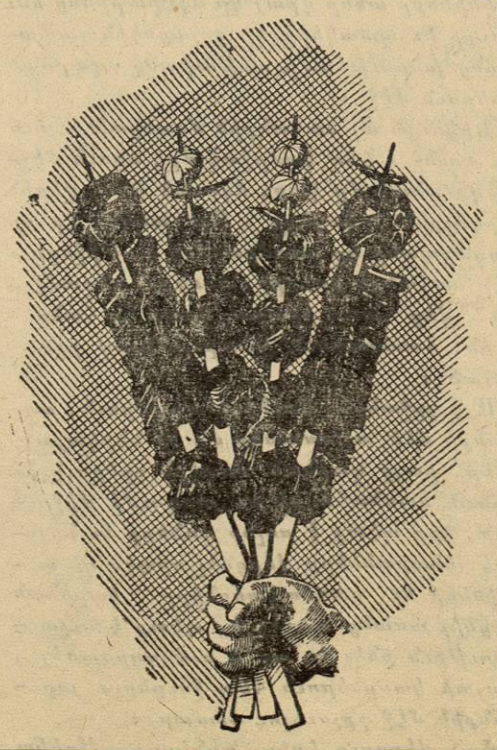
ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը15·30– ին, Օթէլ Սկրիպի չքեղ սրահին մէջ, 20 Ավընիւ Ժօրժ Քլէմանսօ, Նիս :

Կը խօսի ընկեր ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ :

ՀԱՐՍԱՆԻՔ
ԹՆՋՈՑՔ Château du Bois ՀԱՅԿԵՐՈՑՔ
PAR ENTRAINS-SUR-NOHAIN (NIÈVRE)
ՓԱՐԻԶԷՆ 200 ԿԻԼՈՄԵԹՐ ՓԱՐԻԶԷՆ
Auberge "Les Castors" et Annexe
ՊԱՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԺԱՊ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ
35 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ
Բացում 1 Յուլիս 1959
Բաց է ամբողջ տարին
Տեղական – արեւելեան – ռուսական մասնաճաշեր
Դիւրամատչելի գիններով
PENSION, DEMI-PENSION ET LOCATION MEUBLÉE
Հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ
R. N. 6 & 7 - CHEMIN DE FER - CARS
GARAGE - ESSENCE - PARKING
Մանրամասնութեանց համար գրել Տնօրէնին
ՊԱՐ ՕԹԵԼ ՌԵՍՏՕՐԱՆ BAR GRILL JEUX

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս– եան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31 21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ , «շաշլիք», «քարսքի»
Bar Américain

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ
Remington
Roller Action
REMINGTON Super 60
Remington Rand
REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը
REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾՔ
Super-confort du rasage électrique
REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն
մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Յ
ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ
14
ՅՈՒՆԻՍ
DIMANCHE
14 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8418 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4319

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՅՈ ԵՐԹԱՍ, ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

Ամերիկահայ ազգային ծանօթ բարե – բար Մ. Տիգրանեան անցեալ տարի Հայրենիք օրաթերթին մէջ հրատարակած էր յօդուածաշարք մը՝ «Ինչո՞ւ կը էրն – նագատենիք» խորագրով, ուղղուած առա – ւելաբար Բարեգործականի ղէմ :

Այդ յօդուածաշարքը այժմ իբրեւ կը – գայ լոյս ընծայուած է հայերէն եւ անգ – լերէն լեզուներով, «աներկիւղ եւ անկա – շառ հեղինակին» արծարծած հարցերը « լայն հասարակական բոլոր խաւի ըն – թերցողներուն մատչելի դարձնելու ան – կեղծ փափաքով » :

Մեր ընթերցողները առիթ ունեցան մասամբ տեղեկանալու իր քննադատու – թեանց Բարեգործականի գործունէու – թեան մասին Լիբանանի չէմչանին մէջ (Յառաջ, 9 Յունիս) :

Գրքոյկին հեղինակը ո՛չ միայն Հ· Բ· Ը· Միութեան «Բարեկամ անձ մը», այլ գործօն անդամ մըն է եղած : Մօտէն ճանչցած է անոր պատասխանատու վա – րիչները եւ իրազեկ է անոր գործունէու – թեան : Տարիներով « Բարեգործականի հանդէպ կատարած է իր խղճի պարտա – կանութիւնները, նեւթական եւ բարոյա – կան, ինչպէս որ թոյլատրած են պայ – մանները » :

Պ· Մ· Տիգրանեան, որ «բացարձա – կապէս որեւէ կուսակցութեան չի պատ – կանիր», իր քննադատութիւններուն մէջ վերջին ծայր անաչառ է ու առարկայա – կան : Զանոնք կը հիմնաւորէ անհերքելի փաստերով, ականատեսի վկայութիւննե – րով, դէպքերու ճշդրիտ նկարագրու – թեամբ, յիշելով վայր, թուական ու ըթ – ւանչան :

Սրտցաւօրէն կը մատնանշէ Բարեգոր – ծականի մէջ «եղած անկանոնութիւննե – րը, ահագին մսխումները, որբերու , դպրոցականներու, հիւանդներու, կա – րօտեալներու յատկացուելիք դրամներուն յումպէտս գործածութիւնը » :

Յիշելով Կիպրոսի Մելգոնեան հաստա – տութեան, Աթէնքի, Հալէպի եւ այլ վայ – րերու մէջ կատարուած անկարգութիւն – ներն ու զեղծումները, կ'ըսէ թէ «այսօր Բարեգործականը չեղած է իր բուն սկզը – բունքին» եւ գործած «մանաւանդ կազ – մակերպութիւն մը, աւելի դէշ, աւելի դժուելի, քան պիտակաւորեալ որոշ կու – սակցութիւնները » :

Եւ կուգայ այն եզրակացութեան, որ Բարեգործականը իր դիրքը որոշած է այլեւս, հետեւեալ ձեւով .

« Հակառակիլ բոլոր ազդօզուտ գոր – ծերուն , որոնք ոամկավար – համայնա – վար ուղղութիւն չունին» :

Փա՞ստ : Բազմաթիւ են անոնք : Յիշենք միայն որ դադրեցուցած է «Յունաստանի թշուառ Հայերուն դպրոցական նպաս – ը», որովհետեւ տեղւոյն ազգային իշ – խանութիւնն ու ժողովուրդը չեն ուզած ընդունիլ « հակասահմանադրական եւ ո – րոշ նպատակներով դրկուած ապիրատ առաջնորդ մը» : Դադրեցուցած է նաեւ « ազգին դրամէն եղած յատկացումը Ան – թիլիասի Ժառանգաւորաց վարժարանին , ուր չուրջ յիսուն այրիու երիտասարդներ ուխտած են ազգին ծառայել » :

Հ· Բ· Ը· Միութեան նախագահ Պ· Ա – լեք Մանուկեան դեռ չէր արտասանած իր համբաւաւոր «վճռական պատգամ»ը՝ երբ Պ· Տիգրանեան դրի կ'առնէր իր յօդուա – ծաշարքը : Այլապէս դեռ շատ ըսելիքներ պիտի ունենար :

Այդ «պատգամ»ին դէմ ընդվզած են նոյնիսկ Բարեգործականի մեր չէմչանի պատասխանատու վարիչները, մերժելով հրատարակել զայն իրենց պաշտօնաթերթ Շիւնարարին մէջ :

Ցո՞ երթաս, Բարեգործական :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

17ՐԴ ՆԻՍՏՆ ԱԼ ԱՊԱՐՏԻՒՆ ԱՆՑԱԻ

★

ԿՐՈՄԻՔՕ ՄԻՇՏ ԺԽՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ ՊԻՏԻ ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԺՈՂՈՎԸ ՑԵՏԱՋԳԵԼ

—o—

Հինգշաբթի օրուան փոթորկոտ նիստէն ետք, երբ հազիւ կարելի եղած էր վերջ – նական խղումի մը առաջքն առնել, Ուր – բաթ օր, 17րդ նիստին, կացութիւնը ա – ւելի ծանրացաւ՝ փոխանակ մեղմանալու :

Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ներկայացու – ցիչներուն ճիգերը ի դերեւ ելան :

Ժողովին կը նախագահէր Անգլիոյ Ար – տաքին նախարար Սելվին Լոյտ, որ առա – ջին խօսողը եղաւ :

Շեշտելէ ետք վերջերս ստեղծուած յու – սատու մթնոլորտին վրայ, Լոյտ աւել – ցուց .— Կը թուէր թէ որոշ յառաջդիմու – թիւններ կարելի էին : Բայց Երեքշաբթի և Չորեքշաբթի օրուան կրոմիքոյի խօսքե – րը, ըստ երեւոյթին, մեր աշխատանքը ոչնչացուց : Իրեն, ինչպէս նաեւ միւս պաշտօնակիցներուս կ'առաջարկեմ մոռ – նալ վերջին երկու օրերը եւ բանակցու – թեանց վերսկսիլ » :

Իր կարգին Հերթերը բարեհաճեցաւ ու – թեան փորձ մը եւս ըրաւ : Միացեալ Նա – հանգներու Արտաքին նախարարը առա – ջարկեց որ կրոմիքօ անձնապէս իրեն ը – րած յայտարարութիւնները կրկնէ հան – րութեան առջեւ .— Խորհրդային նախա – րարը ըսած էր թէ իր վերջին առաջարկ – ները ոչ սպառնալիքի եւ ոչ ալ վերջնա – կրի բնոյթ ունէին :

Կրոմիքօ քմծիծաղով մը պատասխանեց Լոյտի եւ Հերթերի :

Ը· Միութեան Արտաքին նախարարը ը – սաւ թէ Արեւմտեաններն էին որ առաջին անգամ գործածեցին վերջնագրերի մեթո – դը : Յայտարարեց թէ Մեծերու ժողովը պէտք է կարդադրէ առկախ հարցերը եւ պատապարտեց բոլոր անոնք՝ որոնք Ար – տաքին նախարարներու ժողովի արդիւն – քին կը կապեն Մեծերու հանդիպումը . « Անոնք որ կ'ուզեն ընդդիմանալ կառա – վարութեանց դեկավարներու ժողովին՝ ծանր պատասխանատուութեան մը տակ կը մնանեն, նման ժողով մը սակարկու – թեան առարկայ չի կրնար ըլլալ » :

Ուշադրաւ է սակայն Կրոմիքոյի հետեւ – եալ յայտարարութիւնը, որ երկու ան – գամ կրկնուեցաւ միեւնոյն նիստին մէջ .— « Խորհրդային կառավարութիւնը որեւէ ձեւով համաձայնագիր մը պիտի չսատ – կագրէ որ Պերլինի ներկայ վարչակարգը կրնայ մնայուն դարձնել » :

Ծանրակշիռ յայտարարութիւն մը : Կը սպասուէր որ Սելվին Լոյտ պատասխա – նէ՝ գոյց տալու համար թէ այդ ձեւով որեւէ համաձայնութիւն անկարելի կը դառնայ :

Կը սպասուէր նաեւ, որ Հերթերը պա – տասխանէ եւ կրոմիքոյի ուշադրութեան յանձնէ Նախագահ Այզընհաուըրի յայ – տարարութիւնը՝ ուր յստակօրէն կ'ըսուի թէ Մեծերու ժողովը Արտաքին նախա – րարներու բանակցութեանց արդիւնքէն կախում ունի :

Բայց ոչ մէկը եւ ոչ ալ միւսը պատաս – խանելու անհրաժեշտութիւնը զգացին :

Կրոմիքոյի յայտարարութեան պատաս – խանը տուաւ Ֆրանսայի Արտաքին նա – խարար Քուվ Տը Միւրվիլ : Ցաւ յայտնեց՝ որ խորհրդային ներկայացուցիչը ոչ մէկ նորութիւն կը բերէ իր յայտարարու – թեամբ : Ըսաւ թէ այլեւս յոյներեցուցիչ դարձած էր մտահոգութիւնը եւ աւել – ցուց .— Այս բոլորը մեղի տեղ մը չեն ա –

(Շար·ը կարդալ Դ· Էջ)

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

★

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՐՔԸ

●

Կառավարութիւնը վճռական մէջոցնե – րու կը դիմէ առաջքն առնելու համար ե – րեքշաբթի օրուան գործադուլներուն :

Առաջին առթիւ որոշած էր արգիլել ա – տական դրաման ենթարկել ուղեվարները եթէ այս վերջինները յետս կոչում չընէ – ին եւ որոշէին անպայման իրենց աշխա – տանքը դադրեցնել երեքշաբթի :

Ուրբաթ իրիկուն Վարչապետ Տըպրէ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարա – րեց .— « Յառաջիկայ շաբաթը՝ երկրին եւ անոր ապագային համար կրնայ վճռա – կան ըլլալ : Հարցը այս է .— երկրին ան – տեսական վերականգնումը եւ դրամական կայունութիւնը : Եւ այս ամբողջը կ'ուզէք խնդրոյ առարկայ ընել արհեստակցական պիտակին տակ քաղաքական մարզանքներ փորձելով :

Վերականգնումը իրական է : Մի՛շտ ար – տասահմանէն փոխառութիւններ ընել չեսոյ, այսօր այլեւս դրամ փոխ չենք առ – ներ : Արտադրութեան ցուցանիշը միշտ կը բարձրանայ :

Անգործներու թիւը կը պակսի : Աչխա – տանքի տեւողութեան մէջինը կը բարձ – րանայ : Այս արդիւնքները թոյլ տուին կառավարութեան որ տէր մնայ իր խոս – տումնեղուն : Ընկերային ապահովու – թեան տահմանադինը՝ 3000 ֆրանքի , ջնջեցինք : Ընտանեկան նպաստները բար – ձրացուցինք : Բայց կառավարութիւնը պարտի ընդդծել որ յաջողութեան սկիզբն է միայն : Յաջողութիւնը տեւական կ'ըլ – լայ միայն յարատեւման եւ յամառու – թեան չնորհիւ :

Բայց այս վերականգնումը հակառա – կորդներ ունի : Եթէ 15 օրը անպամ մը , կամ ամէն ամիս գործադուլի չարժուձեւներ ըլլան : Կը յուսան , այս ձեւով , խանգա – րել տնտեսական կեանքը եւ առաջ բերել ընկերային դժգոհութիւններ : Զբօսաշըր – ջիկները որոնք կը պատրաստուէին Ֆը – րանսա գալ, կ'երթան ուրիշ երկիրներ :

Կառավարութիւնը պետութեան պա – տասխանատուն է : Թոյլ չի կրնար տալ որ գործադուլները տեղաւորուին հանրային սպասարկութեանց մէջ : Որպէսզի պետա – կան սպասարկութիւն մը գործադուլ ընէ չատ ծանր պարապանքներ պէտք են, եւ ա – յն ոք պիտի թէ այդ չէ կացութիւնը :

Ոչ ոք թոզ հաչիւ ընէ , ոչ այս պարա – գային մէջ, ոչ ալ ուրիշ որեւէ պարա – գայի մէջ, կառավարութեան թուլու – թեան վրայ : Կ'ուզեմ յուսալ որ մինչեւ երեքշաբթի խմասուութիւնը պիտի չայ – թէ » :

Շաբաթ կէսօրէ յետոյ հանդիպումներ նախատեսուած էին վարչապետին եւ ոչ – Սէժեթիսթ (համայնավար) ընկերակցու – թեանց պատասխանատուներուն հետ :

× Փոյլ մէջ ուր տեղի կ'ունենայ ար – մատականներու համագումարը, Ֆելիքս Կայեան յայտարարեց .— «Մեր կուսակ – ցութիւնը որ բախտն ունի, առաջին ան – գամ ըլլալով, կառավարութեան չմաս – նակցելու՝ պիտի կարենայ լուրջ բանե – րով զբաղիլ» : Եւ աւելցուց նոյնքան սը – րամոութեամբ .— « Կառավարական այս կուսակցութիւնը որ կառավարութեան մէջ չէ ուրիչ առաքելութիւն չունի եթէ ոչ պատրաստել վաղուան կառավարու – թիւնը » :

Սորբին Փերէնեաններու երեսփոխանը ըսաւ յիշելով Հանրի Դ· Թաղուորը .— Իսկական արմատական մը չէ՞ը Հանրի Դ· որ մեղի տուաւ հողմշչակութիւնը նոյն – քան բարգաւաճ որքան իր հրովարտակ – ները » :

× Կրթական նախարարը, պաֆլորէա – յի բարեփոխման համար կարեւոր ծրա – գիր մը պատրաստած է :

"ՍԱԽՕՍ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ"

ԲՈՆՐԱՍ ԱՏԸՆԱՒՈՒԸՐ

★

Ինչպէս կ'երեւի մտքերը հանդարտած չեն Գերմանիոյ մէջ եւ Աթընաուըր – էր – հարթ բանավէճը կը չարունակուի :

Էրհարթ կը պնդէ որ Ամերիկա մեկնելէն առաջ, ոչ մէկ բան նախատեսել տուած էր իրեն թէ Աթընաուըր նման որոշում մը կրնար տալ իր բացակայութեան :

Աթընաուըր Ուրբաթ օր յայտարարեց խորհրդարանին առջեւ թէ երբ, Յունիս 1ին, տնտեսական նախարարը Ամերիկա կ'երթար դիտէր արդեն թէ ինք՝ Աթըն – աուըր, որոշած է վարչապետ մնալ :

Այս իսկ պատճառով կուսակցութեան քարտուղարը՝ Կարլ Մոմպըր ցասկեց իր տեղէն եւ պոռաց .— « Սախօս վարչա – պետը» : Անմիջապէս կարգի հրաւիրուե – ցաւ, կարելի չէ հանդուրժել նման որա – կումներու, չէշտեց պաշտօնական խօս – նակը :

Էրհարթ յայտնեց խորհրդարանին թէ Մայիս 26ին, Աթընաուըր ըսած է որ մի՛շտ թեկնածու է նախագահութեան : Եւ աւելցուց .— « Նիւ Եորք մեկնելէս ուղ ժամ առաջ, կրկին տեսայ Աթընաուըրը , ոչ մէկ ձեւով ինծի հասկցուց թէ միտքը փոխած է» :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅԵՐՀԱՒ ԱՊԱԱ Եուկոսլաւիա կատա – րած իր այցելութենէն ետք վերադարձ – պես չէզոք երկրի մը մէջ Ֆրանսական կառավարութեան լիազօր ներկայացուցի – չին հետ հանդիպում մը ունենալու իր առաջարկը :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ Ազժե – րիայի մը հետապնդելու առեն ձերբա – կալուած Ֆրանսացի երկու ոստիկանները ազատ արձակուեցան :

ԱՐԺԱՆԹինի ղրամատան պաշտօնեա – ներու գործադուլը կը չարունակուի 57 օրէ ի վեր : Կռիւներ ու ձերբակալութիւն – ներ կը պատահին դրեթէ ամէն կողմ : Ա – մէնէն ուշագրաւը սակայն՝ փերոնական – ներու կողմէ հրապարակուած գաղտնի դեկոյց մըն է , որ կը պարունակէ 1958 Փետրուարին Նախագահ Ֆրոնտիսիի եւ նախկին նախագահ Փերոնի միջեւ կըն – քուած համաձայնութեան մը պատճէնը : Արգարեւ, Փերոն եւ Ֆրոնտիսի նախա – պահական ընտրութիւններէն անմիջապէս առաջ համաձայնած էին՝ որ Փերոնա – կանները քուէարկեն ի նպաստ Ֆրոնտի – սիի : Փոխարէնն, նոր նախագահը խոստա – ցած էր վերջ տալ հակափերոնական չար – ժումին : Փերոնականները այսօր կը դա – տապարտեն Ֆրոնտիսին որ իր խոստումը չէ յարգած : Արժանթինի Ներքին նախա – րարութիւնը հերքեց նման համաձայնա – գրի մը գոյութիւնը, իսկ Փերոն, որ աք – սորի մէջ է, հաստատեց զայն :

ՎԵՆԵԶՈՒԵԼԱ. գլխանապետական իր յարաբերութիւնները խզեց Տոմինիկեան Հանրապետութեան հետ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ եւ Աւստրիոյ միջեւ առեւ – տրական համաձայնութիւն մը կնքուե – ցաւ :

Ը· ՄԻՈՒԹԵԱՆ Պատերազմական նա – խարար Մալինովսքի Վիէննայի մէջ այ – ցելութիւն մը տուաւ աւստրիական պին – ուորական կեդրոններուն :

Ա· ՄԻԿՈՅԵԱՆ եւ Ը· Միութեան Գե – րագոյն Խորհուրդի քանի մը այլ անդամ – ներ Մոսկուայի բրիտանական դեսպանա – տան մէջ ելիզապէթ Բ· թագուհիի տա – րեդարձին առիթով արուած հացկերոյթի մը ներկայ եղած են առջի օր :

ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ. բողոքեց Հնդկաստանի կառավարութեան որ Վարչապետ Նեհրու – ոչ – բարեկամական յայտարարութիւններ րրած է Ժընեւի կառավարութեան մա – սին :

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ

"ՈՒՄ" ՈՒ "ԿՈՐ"

ՀԱՅԵՑԻ ԵՒ ՀԱՐԱՋԱՑ

Ե.

Երեւանի արդի քերականները կը սիրեն պարծիլ իրենց ... դերբայագիտու – թեամբ : Պէտք է խոստովանիլ թէ երկար ուսումնասիրութիւններ կատարած են , ինչպէս կ'ըսէ Աբրահամեան , «դերբայ – ների քերականագիտական ըմբռնման ու արժէքաւորման ուղղութեամբ » (Հայե – բէնի դերբայները եւ նրանց ձեւաբանա – կան նշանակութիւնը » էջ 38) : Իր կար – ծին , Գուրգէն Սեւակ կը գրէ · «Մեր դպրոցական քերականութիւնն այդ կնճ – ռուտ հարցը միայն վերջին տարիներս լու – ծեց , բայը երբեւ խօսքի մաս առանձնա – նալով թէ սաորոգեալից , թէ մանաւանդ նախադասութիւնից , բայի մէջ դիտելով երկու դրսեւորում , արտայայտութիւն կամ ձեւ , այն է՝ եղանակային կամ դէ – մաւոր բայեր , եւ անդէմ բայեր կամ դերբայներ , (Ժամանակակից Հայոց լեզ – ուի դասընթաց , էջ 295 , եւ Ժամանա – կակից Հայոց լեզուի տեսութիւն , էջ 179) : Աւելի մասնաւորելով՝ «բայը խո – նարհւում է ըստ մեծի մասին դերբայ – ների մէջոցով · առանց դերբայի՝ հայե – րէնում չկայ բայի կատարեալ խոնար – հում »:

Ի՞նչ է դերբայը , եւ ինչո՞ւ այսքան կարեւորութիւն կ'ընծայուի դերբային :

Ա. Ղարիբեան խոնարհում կը կոչէ « բայի փոփոխութիւնը դերբայական եւ եղանակային ձեւերով» : Գուրգէն Սեւակ կը սրբագրէ · « Մինչդեռ եղանակային ձեւը խոնարհւում է , դերբայը չի խո – նարհւում» : Աւելին՝ Գուրգէն Սեւակ , որ դերբայ կը կոչէ միայն «բային անդէմ ձեւը », կը ճշդէ թէ դերբայը կրնայ հո – լով առնել :

Այժմ , արեւելահայերէնը կը համրէ եօթը դերբայ , (օրինակ , ըստ բայերու ել եւ ալ վերջաւորութեան՝ երկու բայով) ·

1·— Անորոշ դերբայ , — գրել , կար – դալ :

2·— Անկատար դերբայ ,— գրում , կարդում , նաեւ գրելիս , կարդալիս :

3·— Ապառնի դերբայ ,— գրելու , կար – դալու :

4·— Վաղակատար դերբայ ,— գրել , կարդացել :

5·— Յարակատար դերբայ , — գրած , կարդացած :

6·— Ենթակայական դերբայ ,— գրող , կարդացող :

7·— Ժխտման դերբայ (կամ ըղձական դերբայ) ,— (չեմ) գրի , (չես) կարդայ :

Այստեղ մեզ կը հետաքրքրէ անկատար դերբայը , որու հարազատութեան մասին է Պ. Անդրանիկ Բաբերդեանի դիտողու – թիւնը :

Այժմ տեսնենք թէ ի՛նչ ձեւով կը ներ – կայնայ անկատար դերբայը՝ խոնարհ – ման մէջ :

Անորոշ դերբայը , որ «ընդունելութիւն» կը կոչուէր ի հնումն , կը ճանչցուի եւ կամ Ալ ածանցով՝ որ կը տրուի իրրեւ բայավերջ : Օրինակ՝ ԳՐԵԼ կամ ԿԱՐԴԱԼ :

Անկատար դերբայը կը կազմուի ՈՒՄ ածանցով , որ կը դրուի բայերուն ծայրը՝ ԵԼ կամ Ալ ածանցներուն տեղը ,—ԳՐԵԼ , անորոշ դերբայը , այսպէս կը դառնայ ԳՐՈՒՄ , անկատար դերբայ : (Գալ , լալ , տալ բայերը ՈՒՄ չեն առներ , այլ՝ ԻՍ , առանց փոփոխութեան , եւ այսպէս կը առանան գալիս , լալիս , տալիս ձեւերը , — շատ կարեւոր է այս ԻՍը ձեւին հնու – թիւնը ճշդելու տեսակէտով) :

ՈՒՄ վերջաւորութիւնը ստանալէ ետք , անկատար դերբայները կը խոնարհուին ԵՄ էական բայով ,— ահա այստեղ է որ արեւելահայ քերականագէտները կը պարծին իրաւամբ թէ լուծած են կարե – ւոր ու «կնճռոտ» հարց մը : Հին քեր – կանները դերբայնէրուն կուտային դոյ – կանի , ածականի , նոյնիսկ մակբայի ար – ժէք , ընդհակառակն նորերը կ'ըսեն թէ դերբայը բայաձեւ է միշտ , թէ խոնար – հում չկայ առանց դերբայի : Այլ խօսքով , դերբայի բաշխում պէտք չէ կատարել՝ մաս մը կոչելով ածական , մաս մը՝ մակ – բայ : Եթէ դերբայը մակբայ համար – ուի կամ ածական , գալիս եմ կամ գրած եմ խօսքին մէջ բայ կը մնայ միայ ԵՄը՝ ճիշդ ինչպէս ուրախ եմ խօսքին մէջ , այնպէս որ արեւելահայերէնն չարահիւ – սութիւնը կը դառնայ , փրիմիթիֆ ժո – ղովուրդներու խօսակցութեան ձեւով , առանց բայի խօսելու ձեւ մը : Ամէն դպ – րոցական ղիտէ թէ կարելի չէ խօսք կազ – մել՝ առանց բայի , (գրեցինք արդէն թէ բայ կը նշանակէ խօսք) ,— ահա թէ ին – չո՛ւ Երեւանի արդի քերականները դեր – բային կուտան բայական կատարեալ արժէք , որով միայն կ'իմաստաւորուի որ եւ է չարահիւսութիւն :

« Դերբայների քերականագիտական նոր ըմբռնման ու արժէքաւորման » այս նը – պաստը ծնունդ կուտայ երկու կարեւոր հաստատումներու .

1·— « Գիտականօրէն ապացուցուած է որ դերբայական ՈՒՄ վերջաւորութիւնը ներդոյական հոլովի ՈՒՄ վերջաւորու – թիւնն է» (Գուրգէն Սեւակ , Ժամանակա – կից Հայոց լեզուի դասընթաց , էջ 294) :

2·— « Անկատար դերբայի ՈՒՄ դեր – բայական ձեւոյթը պատկառելի հնութիւն ունի» (Ա. Աբրահամեան , Հայերէնի դեր – բայները եւ նրանց ձեւաբանական նշանա – կութիւնը , էջ 80) :

Անմիջապէս աւելցնենք , այստեղ , թէ առաջին հաստատումը կատարելու պա – տիւը կը պատկանի Հ. Աբսէն Այտընեա – նի · «ՈՒՄ բայական մասնիկը նոյն պա – տառականին հոլովմանց ներդոյականն է · եւ խօսում եմ , այնպէս մեծաւոր ներկայ է՝ ինչպէս դրաբար անեղեւոյթ ներդոյա – կանով ի խօսել եմ» (Տես Քննական քե – րականութիւն , Նախաշաւիղ , տպ· 1866 , էջ 203) : Նոյն հաստատումը կը կատարէ Հ· Ղեւոնդ Ցոլմնանեան · «Ցայտնի է թէ դրաբարի մէջ այս ՈՒՄ վերջաւորութիւ – նըն նաեւ ի հնագոյն եւ ընտրելագոյն դրուածս , մասնաւոր դիպուածոց մէջ , ներդոյական հոլով կը ձեւացնէ , եւ շատ սովորական է յայժմու արեւելեան բար – բառ եւ ի գաւառականս ինչ» (Հետազո – տութիւնի նախնեաց ռամկօրէնի վրայ , տպ· 1897 , էջ 81) : Նոյն տեսակէտը Մ· Սարգսեանցի մօտ· « Նոր հայերէնի արեւելեան մասումը այս ժամանակը (սահմանական եղանակ ներկայ) կազմը – ւում է ՈՒՄ վերջաւորութեան միջոցով · որ դնւում է բայի արմատի վրայ : Այդ ՈՒՄը ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ ներդոյական հոլովի վերջաւորութիւնը որը աւելանա – լով բայի արմատի վրայ՝ ցոյց է տալիս այդպիսով առարկայի գործողութեան կամ կրելութեան մէջ գտնուելը : Դորա ներդոյական լինելը ապացուցանւում է փոքր ի շատէ եւ նորանով որ այն բայե – րը , որոնք չեն ընդունում ՈՒՄ վերջա – ւորութիւնը , փոխարինում են նորան ա – ներեւոյթ եղանակի այն ձեւով , որը հա – մապատասխանում է ներդոյական հոլո – վին՝ միայն այն դանազանութեամբ , որ այդ ներդոյական հոլովը ցոյց է տալիս առարկայի գործողութեան ժամանակի մէջ գտնուելը · այդ այն ձեւն է , որ վեր – ջանում է ԼԻՍ կամ աւելի ճիշդն ասած ԻՍ՝ գրելիս , տալիս , լալիս» (Ագուլեցոց բարբառը , Զօկերի լեզուն , տպ· Մոս – կուա , 1883 , էջ 112) : Այս տեսակէտին

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

«ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ»,
Զ· տարի 1959, Պէյրութ

●

Տարեգիրքերը կամ տարեցոյցները , ինչպէս իրենց անունն ալ ցոյց կուտայ , տարեկան հրատարակութիւններ են , ո – րոնց ընթերցողները , որքան ալ անոնց թիւը սահմանափակ ըլլայ , անհամբերու – թեամբ կը սպասեն :

Պոլիսը դասական կեդրոնն էր այս հը – րատարակութիւններուն , որոնց կ'ընկե – րանային մի եւնոյն ատեն Ս. Փրկչի Ազգ· Հիւանդանոցի սեփականութիւնն եղող Գրպանի Օրացոյցները : Անոնցմէ կը ղըր – կուէին մանաւանդ , իրրեւ նուէր , ընտա – նիքի անդամներու , ազգականներու եւ բարեկամներու , նոր տարին չնորհաւորող բարեմաղթութիւններով : Ցրուիչը ժամա – ցոյցի ճշդութեամբ կը բերէր կապոյտ թաւիշով կազմուած օրինակներէն , ամէ – նէն յետին դիւղն անգամ :

Անձկութեամբ կը բացուէին այդ փոք – րիկ ծրարները , որոնց մէջ յաճախ ծրար –

պատմութիւնը ամբողջացնելու համար , յիշենք նաեւ Գրիգոր Վանցեանի ուսում – նասիրութիւնը , «Ում» մասնիկի ծագու – մը , հրատարակուած «Հանդէս հայագի – տութեան» պարբերականին մէջ (հայերէն եւ վերմաներէն լեզուներով) , տպ· Մար – պուրկ , 1902 , Բ· էջ 166) .— Այստեղ Վանցեան քննութեան կ'առնէ Ս· Սարգս – եանցի տեսակէտը : Վերջապէս Ա· Մէյէյի տեսակէտը (տես Բանասէր , 1900 , էջ 101) , որ «ում» վերջաւորութեամբ «ըն – դունելութեան» (փարթիսիփ – դերբայ) ծագումը կը տանի մինչեւ հին հայերէնին ակունքը :

Գալով ժամանակակիցներուն , նոյն տե – սակէտն ունին Ս· Ղազարեան (Հայոց լեզուի համառօտ պատմութիւն , 1954 , էջ 347) , Ա· Ղարիբեան (Հայ բարբառագի – տութիւն , 1953 , էջ 164) , Ա· Գրիգորեան (Հայ բարբառագիտութեան դասընթաց , 1957 , էջ 149) : Միայն երիտասարդ մը , Վարուժ Առաքելեան , (Ժամանակակից հայերէնի հոլովների եւ հոլովական կա – պակցութիւնների իմաստային առումնե – րը , 1957) , կը յանդգնի ըսել թէ ներդո – յական հոլովը «մեր լեզուի ամենաուոր հոլովներից է» (էջ 165) , թէ «ներդոյա – կանը հայերէնում ՈՒՇ է առաջացել » (էջ 167) , թէ «ներդոյականը լինելով ՆՈՐ հոլով՝ չունի այնքան իմաստային նըր – բութիւններ ու բազմազանութիւններ , որքան միւս հոլովները» (էջ 169) :

Ցաջորդով՝ բոլոր այս տեսակէտներուն քննութիւնը հին ու նոր մատենագրական վկայութիւններով :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ուած կ'ըլլային հետեւոր պանդուխտնե – րուն կարօտները : Ընդհակառակն եւ մարդոց միամտութեան մէջ առինքնող ու սրտագին բան մը կար : Գրեթէ այն ատեն կը դիտակցէին թէ նոր տարին եկած է , կաղանդը իր ձիւն ու ձմեռով , ցուրտ ու սառոյցով ... : Նորէն լոյս կը տեսնէն նը – ման դրպանի օրացոյցները , բայց անոնք չունին նոյն հրապոյրն ու կարօտը :

Գրական խնջոյքի մը ակնկալութեամբ կը սպասուէին մանաւանդ տարեգիրքերը : Այսօր ձեւը նոյնն է , բայց փոխուած են անոնց տարազն ու բովանդակութիւնը : Արդի ընթերցողը գրականութիւն եւ ար – ուեստ չի փնտռեր տարեկան այդ հրա – տարակութիւններուն մէջ : Մարդիկ ուրիշ պահանջներ ունին : Գործնականութիւնը տիրապետող է ամէն բանի մէջ : Ժաման – ցի եւ գրօսի բաժիններն աւելի շատ ըն – թերցող ունին :

Կարօ Գէորգեան իր գործնական ոգիով եւ հին աւանդութիւնները յարգողի դէ – րով այս տարի ալ հրապարակ հանեց , թէեւ քիչ մը ուշ , իր տարեգիրքը : Ան կը չարունակէ կէս մնացած աշխատանքը ու – րիշներուն , որոնք երմէ առաջ , վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին արտա – սահմանի մէջ փորձած էին նման հրատա – րակութիւններ : Փարիզի մէջ «կեանք եւ Արուեստ » , « Զուարթնոց » եւ «Ֆրան – սահայ Տարեգիրք» : Պոստոնի մէջ «Հայ – րենիք» տարեգիրքը , Պէյրութի մէջ «Մը – տաւորականներու տարեգիրքը» , Պոլիս « Երջանիկին տարեգիրքը» , որ կը շա – րունակուի տակաւին , « Ծունահայ » տա – րեգիրքը , եւ « Հայուն տարեգիրքը» Նիս :

Կարօ Գէորգեան պատնէշին վրայ է եւ տարուէ տարի աւելի կը ճոխացնէ իր հը – րատարակութիւնը : Կը ջանայ բազմաթիւ ընթերցողներու գոհացում տալ : Հետզհե – տէ ան կը դառնայ արտասահմանի գա – ղութներուն կենդանի պատմութիւնը , մը – շակութային տնտեսական եւ ընկերային կեանքի բաժիններով : Այս տարուան հա – տորին մէջ Ֆրանսահայութիւնը կը ներ – կայանայ :

Գրական աշխարհը իր այլազան բովան – դակութեամբ , բայց անհաւասար կեր – պով , ճոխ է եւ զանազան գլուխներէ կը բաղկանայ : Հայաստանի գրողներէն ու – նինք Վահան Թոթովենցը , Վ· Նորենցը , Յովհ· Շիրազը , Գուրգէն Մահարին , Հրաչեայ Քոչարը , Վ· Ալազանը , Աշոտ Գրաչին , Վ· Խեչումեանը , Գ· Սարեանը , Վ· Անանեանը , Լիւսիկ Թարգուլը եւ Ա· Դարբինին :

Բաղդատմամբ Հայաստանի գրողնե – րուն , արտասահմանեան գրողներուն մասնակցութիւնը չատ աննշան է : Կ· Մեհեան թատերական տեսարան մը կը ներկայացնէ , «Սէրը ինչպէս որ է» : Բա – նաստեղծութիւններ ունին Արսէն Երկաթ եւ Արբէն Սեւան : Նշան Պէ –

ՕՐԱԳՐԻ ԷՋԵՐ

★

Ցունիսի տաք առաւօտով , աշխատա – նոցս զով է : Խոտի հին չտեմարան մըն է , հաստ պատերով եւ խորունկ ու կլոր ա – ռաստաղով մը :

Տանուտէրս , որ Փարիզ է , յարդարած ու բնակելի դարձուցած է այս հին չտեմարանը , թողնելով միայն այն , ինչ որ կը պահէ անոր հնութիւնը : Նոյնպէս անոր սեւցած հաստ փայտերով դուռը , եւ զայն փակող ժանգոտած շղթաները :

Գետինը կարմիր ու դեղին կղմինտրներ կան , մաշած քարերով աղբիւրին քով ,— ջուրը կուգայ լեռներէն :

Խոշոր կարմիր սոճի մը ունիմ , դաշ – նակ մը , դիրքեր , բարձեր ... Այս բար – ձերս քանի երկիրներ տեսած են , եւ քա – նի մենակեացի սենեակներուն պատե – րուն երկայնքը չարուած են , զանազան սոճիներու վրայ : Լաւ բարեկամներ են այս կարմիր , կանաչ բարձերը ...

Անցեալները նամակի կապոյտ տուփ մը դնեցի եւ կախեցի հին դուռին վրայ : Ի՜հ , թերեւս նամակներ դային... բայց առած օրէս ի վեր պարապ է ...

Սակայն , անոր յատակի պղինձը այն տեսակ ղոյն մը ունի , որ երբ նայիս , պահ մը նամակ կը կարծես : Եւ յուսա – խաբութիւնդ աւելի մեծ կ'ըլլայ , երբ կը տեսնես որ նամակի ղոյն ունեցող պղինձ է միայն ...

Ամէն պարագայի , սակայն , այդ նա – մակի տուփը կ'օգնէ ,որ առաւօտները ցատկեմ անկողինէս , եւ բանալիները ձեռքս , նախ բանամ չղթաներով կապ – ուած հին դուռս , եւ յոյսով յամառ ակ – նարկ մը նետեմ տուփէն ներս ...

Եւ նաեւ կ'օգնէ որ , երբ իրիկուան , վա – րի գիւղը իջած ըլլամ , փարիզեան թեր – թեր գնելու , դիւղին օրհնեալ միակ դրավաճառէն , եւ երկար թափառիմ նոր տպուած գիրքի հոտով լեցուած փոքրիկ խանութին մէջ , յոյսը՝ որ թերեւս երե – կոն բան մը բերած ըլլայ նամակի տու – փիս մէջ , ինծի կ'օգնէ որ աւելի դիւրու – թեամբ մաղլցիմ գիւղին ցից զառիվերն ի վեր ...

Այդ տեսակի երեկոյ մը եղաւ երէկ : Բայց վերադարձիս , ոչ միայն նամակի տուփս պարապ էր , եւ պղինձը բոլորովին պղինձ կ'երեւար այս անգամ , այլ ճեր – մակ կատուս իսկ տեղէն չշարժեցաւ , եւ ինծի ընդառաջ չեկաւ , ինչպէս միշտ , երբ բացի աշխատանոցիս դուռը , եւ ներս մտայ հառաչով մը , որ խառնուրդ մըն էր մարդկային յուսախաբութեան , եւ ա – նոր անմիջական դարմանը մեր փխրի – սոփայական լաւատեսութեան ... Թէ ին – չո՞ւ նամակ չկար : Ապահովաբար կը կորսուէին ինծի ղրկուած բոլոր նամակ – ները , տուփս կախուելէն ի վեր ...

Բայց թէ ինչու կատուս տեղէն չշար – ժեցաւ , եւ չեկաւ զիս դիմաւորելու ա – մէն օրուան պէս , այդ իմ չանցանքս էր :

Առաւօտուն , դէշ դաղափարը ունեցած չլի պինդը տփելու , որովհետեւ ժամերով կորսուած էր հեռուի դաշտերուն մէջ , իր սիրահար , ուսուցիչի նմանող , անգործ ղոյնով կատուին հետ , եւ վերադարձած՝ փայտագոյն ականջները կաս կարմիր , եւ ճերմակ մուշտակը՝ ածուխի գոյն ... Եւ իրաւունք ալ ունէի :

Բայց , անշուշտ , կատու ըլլալը ըսել չէ միայն զարդանկարային կացգով պահպել սոճային կարմիր բարձերուն վրայ , եւ սփինքսային հանդարտութեամբ մը , կար – ծես ժամերը կեցնել աշխարհին վրայ ...

Այլ , կատու ըլլալուն մէկ շատ կարե – ւոր մասն ալ կը կազմէ անշուշտ դաշ – տերուն մէջ կորսուիլ իր սիրահարին հետ ...

Եւ երբ տփեցի եւ բանտարկեցի պինդը իր այս մեղքին համար , առտու համար ընդ առաջ չեկաւ ինծի այս իրիկուն , իմ կատուս :

Եւ իրաւունք ալ ունէր ...

×

Եւ ինչ հրաշալի բան , ոդի ըլլալ այս աշխարհին վրայ , եւ Ցունիսի երկար իրի – կունով մը , Փրովանսի հին դիւղի մը բարձունքէն , կանաչցող Միջերկրականին նայիլ , ու Պախ նուագել ...

Պախ նուագել , լիովին զգալով էու – թեանդ մէջ , աշխարհին ու կեանքին հիա – նալի ներդաշնակութիւնը ու կչռոյթը ... :

Պախին երաժշտութիւնը այդ կչռոյթին յատակ ու ներդաշնակ արտայայտութիւ – նըն է ...

Պախին երաժշտութեան մէջ կայ , տիե – զերքին անիմանալի մեծ ուժերուն հրա – շալի ռիթմէն բան մը ...

Ինչպէս հրաշքին մէջ վարդի մը , որ կը բացուի ու կը մեռնի իր յօդուածին վրայ ..

ՄԱՆՈՒԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Լուծք

Ա.

Հանուն ազգի ծառայելու ելած ամեն մարդ իր ուժերին չափ ունի իր տեսակետը։

Ջոանա Արկ ոչ միայն ուներ տեսակետ, այլև համոզում էր ուրիշներին, որ իրենց տեսակետները սխալ են։

Ինչպես վերը նշեցի, Ջոանա Արկ ծնվել էր Դոմրեմի գյուղում։ Նրա հայրը՝ Ժակ Արկը, ունեցել էր երեք որդի և երեք դուստր։ Ջոանան ամենափոքրն էր։

Ժակ Արկը, որ ինքն էլ գյուղացի էր, ուներ մի քանի ձի, կով, ոչխար և մի քանի հեկտար հող։ Նա ապրում էր ընդհանուր առմամբ լավ։

Ջոանան ծնվել էր 1412 թվականին։ Նրա մանկությունը անցել էր հոր տանը, ինչպես և մյուս աղջիկների մանկությունը։ Նա օգնում էր մորը տնային գործերում, հոգում էր կրտսեր եղբայրների և քրոջ մասին, հետո էլ հոր հետ գնում էր արտ։

Ջոանան ոչ մի տարբերություն չէր տեսնում իր և մյուս աղջիկների միջև։ Նա ապրում էր ինչպես բոլոր գյուղացի աղջիկները

ռաջնորդեր. կացութիւնը նոյնքան ծանր է՝ որքան 48 ժամ առաջ :

Այնուհետեւ Ֆրանսացի նախարարը անդրադարձաւ խորհրդային մեղադրանքներու անտարամարանական բնոյթին. — Անշուշտ մենք չենք փափաքիր Պերլինի ներկայ վարչակարգը յաւիտենական դարձնել: Այդ վարչակարգը նուազագոյն չարիքն է՝ մինչեւ որ լուծում մը գտնուի գերմանական հարցին »:

Խօսքը ուղղելով կոմիքոյի, Ֆրանսացի նախարարը բացատրեց.— Զէք ըն– դունիր գրաման վարչակարգը, ինչ որ կը նշանակէ թէ դէմ կ՛ըլլաք Պերլինի արեւ– մտեան բանակներու ներկայութեան: Բայց կ՛առաջարկէք որ Պերլինի մէջ հաստատուի չորրորդ բանակ մը, խոր– հրդային բանակ մը: Այն ատեն ի՞նչ պի– տի անուանէք նոր վարչակարգը: Այդ ալ գրաման վարչակարգ մը պիտի չըլլա՞յ արդեօք »:

Կարգ մը կարճատեւ վիճաբանութիւն– ներ եւ ... ժողովը վերջացաւ :

Որոշուեցաւ երկուշաբթի օր գաղտնի նիստ մը գումարել:

Լոյտ եւ Քուլ Տը Միւրվիլ խորհրդակ– ցութիւններ պիտի ունենան իրենց կա– ռավարութիւններուն հետ. Ուրբաթ իրի– կուն անոնք մեկնեցան Ժընեւէն:

Կոմիքոյ եւ Հերթըը այնտեղ կը մնան եւ հաւանական է որ հաղորդակցութեան մէջ մտնեն իրենց կառավարութեանց հետ:

Այս պայմաններուն մէջ՝ ժողովին վախճանը մօտալուտ կը համարուի :

Կոմիքոյի ժխտական դիրքին պատա– խանելով՝ հաւանական է որ Արեւմտեան– ները առաջարկեն ժողովը յետաձգել:

Որքան անատոյգ՝ նոյնքան վտանգաւոր է կացութիւնը: Պարզ է, թէ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա պիտի նախընտրեն ժողովէն հրաժարիլ՝ քան թէ Պերլինի ի– րենց իրաւունքներէն: Բոլոր դաւանները փակուած չեն ըլլար անշուշտ՝ եթէ կոմ– միքօ ժխտական իր դիրքը փոխէ :

Ալֆորվիլի մէջ մեռած է

ԱՇՈՏ ՆՇԱՆԵԱՆ
(54 տարեկանին)

Յուղարկաւորութեան մանրամասնու– թիւնները յայտնուած են :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

Յունիս 18, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Ֆրանսական Համալսարանի սրահին մէջ :

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻՆ ԾԱ – ԳՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ԱՊԱԳԱՆ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ
ՕԳԱՍՏՈՍ 1ԷՆ 30

Փալատրիւ դեղատեսիլ լճի եզերքին (Իզէռ), հսկայ եւ լաւ յարմարութիւն – ներով օժտուած չէնքի մը մէջ :

ՕՐԱԿԱՆ 800 ՖՐԱՆՔ

Արձանագրութեանց համար դիմել՝ ՓԱՐԻԶ՝

17, RUE BLEUE

Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18:

Միւս չրջաններու մէջ խումբերու վար– չութեանց :

Անոնք որոնք կը փափաքին Փարիզէն Պիյէ fուէֆֆիֆով ճամբորդել, պէտք է արձանագրուին մինչեւ ՅՈՒԼԻՍ 11 :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կաթ. Խաչի Վաղանսի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին: Մանրա– մասնութիւնները յայտնուած են :

ANTI-VOMI
Marque et modèle déposés
ՀԱՆԳԻՍՏ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ

Այսուհետեւ ուղածնուդ չափ կրնաք կառքով ճամբորդել, առանց որեւէ ղլխու պտոյտի կամ անհանգստութեան :

Գիւտը դիւրաւ գործադրելի է ամէն կառքի մէջ: Մեռաղով չինուած, այժմու գինն է՝ 400 ֆրանք :

Փոխարժէքը կրնաք նամակագրօրէմով վճարել :

Վաճառականներուն համար մասնաւոր պայմաններ :

Ստանալու համար դիմել՝

FERMETURE ETEX
7, RUE LOUIS BALMENS
GAP (H. A.)

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, Յունիս 15, երեկոյեան ժամը 9ին Ֆրանս. Համալսարանի սրահին մէջ :

Նիւթ՝ ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ «ԻՆԿԱԾ ԲԵՐԴԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ»

Կը մեղադրէ Կ. ՄԵՀԵԱՆ
Կը պաշտպանէ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ
Դատական կազմին կը նախագահէ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղին :

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24 :

Հայկական պարեր՝ ԽԱՆ – ձիկի կողմէ Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր : Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

Շաբաթ նուագախումբին, ղեկավարու– թեամբ՝

ATTRACTIONS

Հաղ· միջոցներ·— Փաթէնի եկեղեցիէն առնել 147 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել՝ Լիվ– րի կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· ԿԱՖ· ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ ետք ժամը չորսին Քաֆէ Լը Րէժանի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհին– րու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՅԻՍ 28Ը
ՏԷՒՒԻՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ· Ց·Դ· Տան մէջ:

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻի ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին:

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ:

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՕԹՕԲՈՒՐՈՎ
ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Վարպետ Ս· Խաչ Եկեղեցւոյ Օժանդակ Տիկնանց Մխիթեան կողմէ : Առաւօտուն, այցե– լութիւն Փէրֆոնի դղեակը կէս օրին Քոմփինեի անտառի մէջ Էթան Սէն Փիէրի եզերքը տեղի կ՛ունենայ զբօսա– հանդէսը :

Օթօբարները կը մեկնին առաւօտուն ժամը ութին, Պ· Ն· Նիկոդոսեանին խա– նութին առջեւէն 121 Ավրնիւ Հաուրիպար– պիւս, Առնուվիլ :

Երթ ու դարձի ծախք 800 ֆրանք, ար– ձանագրութիւն համար դիմել Պ· Ն· Նի– կոդոսեանին՝ հեռ· 446 ա կոնէս:

Ալֆորվիլի մէջ մեռած է

ԱՇՈՏ ՆՇԱՆԵԱՆ
(54 տարեկանին)

Յուղարկաւորութեան մանրամասնու– թիւնները յայտնուած են :

ԱՂՓԱՏԱԽՆԱՄԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ
ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ճոխ պիւֆէ, մաուչելի դիներով, ա– ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ fէ– պապ» :

Մուտք 100 ֆրանիֆ
ԽԻՍ ԿԱՐԵՒՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես– ուած է կէսօրին, անձ ղլուխ 800 ֆրանք ճաշ եւ մուտք: Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել: (Դիմել Աղքատա– խնամի ղբաստնեակը, 32 Րիւ տը Թրէ– վիզ, հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73):

ԾԱՆՕԹ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նորէն մինչեւ Անկէե: Անցնիլ կամրջակը եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ կրօլէ կայաքը: Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ 10·45, 11·13, 11·35, 12·5, 13·33, 13·54, 14, 14·30 : Վերադարձ·— 19·21, 19·30, 19·51, 20·09, 20·51, 21·14, 22·16: Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին :

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի

ՆՈՐ ԳՈՑՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

Նոր կենսունակութիւն առանալու համար

PEINTURES THOMLAC

16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)

Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԻՆ– ԹԷԹԻՔ եւ ՎԻՆԻԼԻՔ նորոյթ լուզաներկներու, դեղարուեստական պատ– կառներու, ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻՒՆԵՎԻԼՆերու տեսակները, նաեւ ձեր բը– նակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14e)

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՑԷ՛Ք խորհրդային Միութեան մէջ ապրող ձեր ազգականներն ու բարեկամները, ԾՐԱՐՆԵՐ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ:

Ձեր առաքումներուն համար ունինք առաջնորդակ ապրանքներ, ամէնէն նը– պաստաւոր գիներով· *Զուտ բուրդէ կերպասներ, ճերմակեղէն, կօշիկ, գուլ– պայ, ժամացոյց*, եւայլն ···

Մաքսի, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ որեւէ ուրիշ ծախք նշանակ– ուած գիներուն մէջ են :

ՍՏԱՑՈՂԸ ՎՃԱՐԵԼԻՔ ՉՈՒՆԻ:

ԱՌԱՔՈՒՄ· մինչեւ 20 քիլօ կշռող ծրարներուն համար՝ 2·500 ֆրանք :

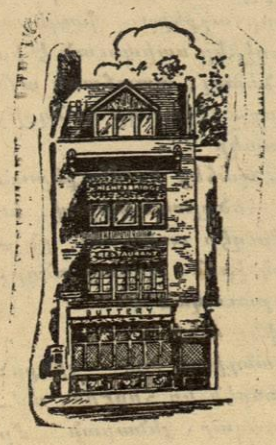
ՅԱՆՁՆՈՒՄ· երեք չորս չաբաթէն ծրարները, ապահով, իրենց տէրերուն ձեռքը կը հասնին :

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՁՐԻ ՅՈՒՅԱԿ

SICOMEX

20, Rue Royale,
Tél. : OPE. 67-77 PARIS 8e Métro : Madeleine

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ԱՊՐԱՆՔ ՓՆՏՌԵԼԷ ԱՌԱՋ, ՄԵԶԻ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԵՒ ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ :

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

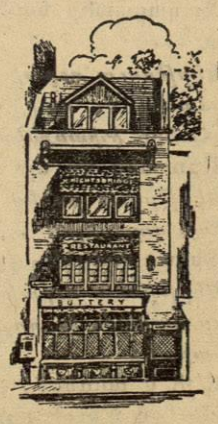
ՃԱՇԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
(HYDE PARK)

Knightsbridge Buttery 26, Knigthsbridge, London S.W.I.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԻՆՁՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ՕՂԻՆ

TRAKI DUZE
ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8,30Է ՆԱԽԱՀՕՏԵԱՆ 2

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
16
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
16 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8419 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4320

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՏՕՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

Հայաստանի անկախութեան տարեդարձը այս տարի եւս տօնուեցաւ հանդիսաւորութեամբ, Ֆրանսայի մէջ :

Հայրենասիրական ու ազատատենչ Հայութիւնը տակն ու վրայ մեծ կարօտով լսելու օրուան բանախօսները , ոգեւորուելու եւ յուսադրուելու համար լաւ – գոյն ապագայի մը հեռանկարներով :

« Մայիս 28 » սփիւռքի տարեշրջիկ Հայութեան «ազգային տօն»ն է :

Մերձաւոր Արեւելքի մէջ — Եգիպտոս, Սուրիա եւ Լիբանան — այդ օրը հայկական դպրոցները արձակուրդ կուտան իրենց աշակերտներուն եւ հայ խանութները կը փակեն իրենց դուռները՝ իրրեւ տօնական օր : Տեղ տեղ նոյնիսկ Արաբները ա լկը հետեւին Հայերու օրինակին , արտառուչ համերաշխութեամբ :

Նոյն յուզիչ պատկերը կը պարզուի այնտեղ Վարդանանց տօնին առթիւ :

Արեւմուտքի մէջ, ուր հայկական Ծը – նունդն անգամ չենք կրնար արժանապա – յել կերպով տօնել , յատկանշութիւն պիտի ըլլար սպասել որ Հայաստանի ան – կախութեան պատմական տարեդարձը պատեհ տօնական օր, փակուին հայկական դպրոցներն ու խանութները :

Բացառիկ երեւոյթ մըն էր, որ այս տարի Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Ծերակոյտն ալ մասնակից դարձաւ «Մայիս 28»ի տօնակատարութեան, հրաւիրելով Լիբանանի առաջնորդ եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական նուիրակ Գեր. Տ. Խորէն Արքեպիս. Բարոյեանը, որ հայերէն ու անգլերէն ազօթքով մը բանայ այդ օրուան ժողովը : Ու ծերակուտականն մըն ալ յառնէի ժողովոյ համակրելիօ ճառ մը խօսեցաւ՝ գրուատելով հայ ժողովուրդի մղած հերոսական պայքարները յանուն անկախ ու ազատ հայրենիքի :

Մեր անկախութեան կորուստին համար պատասխանատու են ո՛չ միայն հարեւանները, հիւսիսի մեր անմիջական հարեւանները, որոնք ձեռք ձեռքի տուած խեղդեցին Հայաստանի մանուկ հանրապետութիւնը, այլ նաեւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը :

1920ի աշնան լախտարոյշ օրերուն, երբ Բեալիմ Բարապէտիի բանակները կ'ար – շաւէին դէպի Հայաստան, փրնեւի արիս – պաղոսը խուլ ականջ ձեւացուց Հ. Հ. Պատուիրակութեան կոչերուն եւ իր բախտին ձգեց հայ ժողովուրդը :

Նախագահ Ուիլսըն ամերիկեան խորհրդարանի մերժումին բախեցաւ՝ ընդունելու համար Հայաստանի հոգատարութիւնը : Մեր երկիրը հեռու էր : Ո՛չ քարիւղ ունէր եւ ոչ ոսկեհանք :

Այսօր նոյն Ամերիկան Թրումընի վարդապետութեամբ 1947էն ի վեր հարիւրաւոր միլիոններ կուտայ Թուրքիոյն, աշխարհի խաղաղութիւնը ապահովելու յոյսով ...

Հետաւորութեան խօսք չեն ըներ այլեւս : Եւ Թուրքիան կը նկատուի պատուար մը ... Ամերիկայի պաշտպանութեան համար :

Հայաստանի անկախութեան տարեդարձին առթիւ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան բանբերները անգամ մը եւս չեշտեցին թէ Հայկական Դատը չէ թաղուած : Ընդհակառակն աւելի քան երբեք կենդանի է ան : Կարեւորը դիմանալն ու համբերութեամբ տոկալն է : Անխախտ յոյս, անսասան հաւատք եւ անընկճելի կամք ունենալն է :

Աշխարհի ներկայ խռովայոյզ եւ տագնապալի շրջանին՝ բազմաթիւ ժողովուրդներ հայ ազգի ճակատագրին են – թարկուած՝ անհամբեր կը սպասեն արշալոյսին, որ վաղ թէ ուշ պիտի ծագի :

Այդ հաստատ հաւատքով կը նայինք ապագային, մեր աչքերը սեւեռած յաւիտենական Արարատին :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՁԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

★

ՎԵՐՋԻՆ ՇԱԲԱԹԸ՝ ԱՆԿԱՄԱԿԱՏ

ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արտաքին նախարարներու ժողովին վեցերորդ շաբաթը սկսաւ Բ. օր : Անկասկած՝ վերջին շաբաթը... բայց ոչ ոք կրնայ դուշակութիւն մը ընել՝ ժողովի արդիւնքին մասին : Սահմանափակ համակրանքի՞ւն : Ցեւտաձո՞ւմ : Հարցումները չատ են, բայց կը կարծուի թէ պարզ ձախողութիւն մը հաւանական չէ, քանի որ ոչ ոք կ'ուզէ առանձնել անոր պատասխանատուութիւնը :

Ուրբաթ օր, երբ նախարարները իրար – մէ բաժնուեցան, ամէն յոյս կորսուած էր արդէն : Հերթը եւ կրմիքօ, որոնք ժը – նեւ մնացին, ոչ մէկ հանդիպում ունե – ցան իրարու հետ :

Խ. Միութիւնը վճռած է մնալ իր ժխտական դիրքին վրայ եւ ոչ մէկ զիջում կը փորձէ՝ Արեւմտեաններու նուազագոյն պահանջներուն դոհացում տալու համար :

Այսուհանդերձ, կարգ մը լրագրողներ իրենց յոյսը դրած են կրմիքոյի այն յայտարարութեան վրայ՝ թէ խորհրդային առաջարկները վերջնագիրի բնոյթ չունին : Հաւանաբար կրմիքօ ընդունի պահել Պերլինի ներկայ դրօշակիճակը՝ ա – ւելի երկար տեւն, քան մէկ տարի, ինչպէս ճշդած էր իր ճառին մէջ :

Լաւատեսները մասնաւորապէս կը զանուին բրիտանական շրջանակներու մէջ : Փրնեւի անգլիական պատուիրակութեան անդամները կը մտածեն թէ կրմիքօ չի կրնար անտեսել Սելվին Լոյտի կոչը .— Մոռնալ վերջին օրերու տարակարծութիւնները եւ բանակցութիւնները վերսկսիլ :

Ինչպէս կը տեսնուի սակայն՝ յոտակ կէտեր չկան այս բոլորին մէջ. յոյսի նշոյլներ պարզապէս՝ որոնք միջազգային մամուլի քաղաքական մասնագէտներու ուշադրութեան արժանացած են :

Հակառակ այս իրողութեան՝ Մոսկուայի ձայնասփիւռը կը յայտարարէ թէ քաղքենի մամուլը կը փորձէ ... խափանել Մեծերու ժողովը :

Արդարեւ, « Շաբթուան անցուդարձե – ր»ու իր բաժինին մէջ, Ռատիօ – Մոսկուա յայտարարեց .— « Մեծերու ժողովի մը կարելիութիւնը կը պտնուի ա – րեւմտեան դիւանագէտներու ձեռքերուն մէջ : Եթէ անոնք անկեղծօրէն ուզեն՝ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ » :

« Արեւմուտքի քաղքենի մամուլը, ա – ւելցուց ձայնասփիւռը, կը փորձէ խափանել այս ժողովը : Յոռետես դրութիւններ եւ հանդիպումը ձախողութեան մատնելու փորձեր՝ որոնք կը զուգադիպին Փրնեւի խորհրդային վերջին առաջարկներուն հետ» :

Միւս կողմէ, խորհրդային բարձրաս – տիճան դէմքեր յաճախակի յայտարարու – թիւններ կ'ընեն Փրնեւի ժողովին եւ Պերլինի մասին :

Առջի օր Քիեւի մէջ կազմակերպուած հանդիսութեան մը ընթացքին խօսք առ – նելով, Խ. Միութեան փոխ վարչապետ Քոզլով կոչ մը ըրաւ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի կառավարութիւններուն՝ որ « պաղարիւն » ըլլան եւ «բարեկամական ոգուութիւն» ցոյց տան եւ «հրաժարին վտանգաւոր այն ճամբայէն՝ ուր ինկած են զերման ռազմապաշտներու ճնշումներուն տակ » :

Խօսեցաւ նաեւ Իւլպրիխտ՝ Արլինտուը – րը նմանցնելու Հիթլերի :

Իսկ Մոսկուայի բրիտանական դեսպանատան մէջ տրուած հացկերոյթի մը ընթացքին խօսք առնելով, Ա. Միկոյեան ըսաւ .— « Խորհրդային առաջարկները՝ այնքան պարզ են՝ որ նոյնիսկ տղայ մը կրնայ հասկնալ զանոնք եւ ես յուսախաբ եղայ՝ երբ տեսայ թէ արեւմտեան իշխանութիւնները մերժեցին զանոնք » :

ՎՃՌԱԿԱՒ ՇԱԲԱԹ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

★

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՈՒԳԵՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Հակառակ երկար բանակցութիւններու, երկուշաբթի առաւօտ կացութիւնը յստակ չէր գործադուլներուն համար :

Երկաթուղիի ընկերութեան պաշտօնեաներու գործադուլի հրամանը ետ չէ առնուած ընկերակցութեանց կողմէ, հակառակ որ կառավարութիւնը պարտադիր աշխատանքի որոշում տուած է ուղեւորներուն համար : Այս որոշումը հրամայական մը հրաւառակուեցաւ Պաշտօնեաներուն երեքին Ցունիս 13ի թիւին մէջ եւ կը վերաբերի 200·000 պաշտօնեաներու որոնց ներկայութիւնը «անհրաժեշտ է իրենց աշխատանքին պլուիսը՝ ապահովելու համար հանրային սպասարկութիւնը » :

Շաբաթ օր երկար խօսակցութիւններ տեղի ունեցան կառավարութեան անդամներու եւ ընկերակցութեանց (բացի՝ Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւն – համայնավար) միջեւ : Ոչ մէկ դրական արդիւնք տուին սակայն այս տեսակցութիւնները : Քրիստոնեայ աշխատաւորներու ընկերակցութիւնը (ՍԷ – Էֆ – Թէ – ՍԷ) կը դնէ թէ աշխատավարձերու բարձրացման դէմ եղած արգելքն է որ պատճառ է կացութեան լարուածութեան :

Բանուորական Ուժը (Ընկերվարական) միացած քրիստոնեայ ընկերակցութեան կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեց պարտադիր աշխատանքի որոշման վրայ որ կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ : Գործադուլի իրաւունքը պէտք է պաշտպանել :

Վարչապետը ճշդեց թէ գործադուլի իրաւունքը արձանագրուած է Սահմանադրութեան մէջ բայց այս պարագային՝ կառավարութիւնը իր որոշումով չուզեց երբեք արգելք ըլլալ գործադուլի իրաւունքին այլ պարզապէս առաջքն առնել այն ծանր կացութեան որ պիտի ստեղծուի գործադուլի պատճառով :

Գալով համաձայնավարներուն ամէն ձեւով կը փորձեն միացեալ ճակատ կազմել միւս ընկերակցութեանց հետ բայց անոնք չատ տրամադիր չեն միանալու :

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Փոյլ մէջ վերջացաւ արմատական համագումարը, կուսակցութեան նախագահ վերընտրուեցաւ՝ Ֆելիքս Կայեաւ : Քուէարկուեցան կարգ մը բանաձեւեր .—

Ա.) ԱԼԺԵՐԻԱ.— Քաղաքական լուծում մը գտնել , գինուորական յաղթանակ մը անկարելի է : Շարունակել՝ վտահիլ Տը Կոլին, արագ լուծումի մը համար :

Բ) ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ, Սահմանադրութիւնը կը դործադրուի անտեսելով խորհրդարանականներու իրաւունքները : Կուսակցութիւնը կոչ կ'ընէ այն բոլոր կուսակցութիւններուն՝ որ կապուած են խորհրդարանական ժողովրդավարութեան միանան պաշտպանելու համար ժառանգ ձգուած ազատութիւնները եւ միասին կազմեն «Հանրապետութեան պաշտպանութեան ճակատ մը » :

Գ) ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ , Ալանտեան Ուիլար յարմարագոյն ձեւով օգտագործել ներկայ վտանգներուն համար : Հաստատել՝ քաղաքական Եւրոպա մը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1957ի 1/Բ գործադուլի դինուորները պիտի արձակուին Օգոստոսի սկիզբը :

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ԿՈՆԿՈՑԻ մէջ կացութիւնը միչա ծանր է : Պուքաւու, որ ունի 35 հազարի բնակչութիւն մը լուիկի տեպա – տարափով մը դիմաւորեց Քոնկոյի նախարարը :

ԱՒԷՆՔԻ կառավարութիւնը հրատարակեց Միացեալ Նահանգներու հետ կնքած համաձայնագրին պատճէնը. Ամերիկա հիւլէական ուժին վերաբերեալ տեղեկութիւններ եւ հիւլէական պէնքեր պիտի տայ Ցունաստանի՝ Աւրանեան Ուհտի երկիրներու փոխադարձ պաշտպանութեան ծրագրին համաձայն : Միւս կողմէ Վարչապետ Գարամանլիս մերժեց պալքարական վերջին սպառնագիրը, յայտարարելով թէ ան ներշնչուած է Խ. Միութենէն :

ԻՏԱԼԻՈՑ գրամատան 40·000 պաշտօնեաները երկուշաբթի օր գործադուլի որոշում մը տուին՝ անորոշ ժամանակով : Գործադուլի մէջ են նաեւ նաւաստիները՝ որու պատճառով իտալական բազմաթիւ նաւեր անշարժութեանմատնուած կնոսար թէ իտալական նաւահանգիստներու մէջ :

ԻՐԱՔի կառավարութիւնը Առեւտուրի եւ Ճարտարարուեստի Ազգ. Դրամատան գործունէութիւնը արգիլեց. այս որոշումը մաս կը կազմէ Ֆրանսայի դէմ տնտեսական պայքարի ծրագրին՝ Ազերիայ ըմբոստներու հետ միասնականութիւն ցոյց տալու համար :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը բողոքեց Եուկոսլաւիոյ, որ մեծ ընդունելութիւն մը ըրած է Ֆելհաթ Ապասի եւ Ալժերիոյ առաջնորդ «կառավարութեան» հետ դեկոյց մը հրապարակած : Եուկոսլաւ մամուլի գործակալութեան համաձայն Քուվ Տը Միւրվիլ յայտարարած է թէ այդ դեկոյցը Ֆրանսայի ներքին հարցերուն մէջամտութիւն մը կը նկատուի Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ : Իսկ Գահիրէի մէջ Ֆելհաթ Ապաս յայտարարեց թէ մտադիր չէ մեկնիլ Թիֆօ առաջնորդած է Եուկոսլաւիան՝ իբրեւ չեզոք երկիր Ֆրանքեւալժերիական բանակցութեանց համար :

ԼԻԲԱՆԱՆի կառավարութեան լիազորութիւնը, որ տրուած էր վեց ամսուան համար, չարաթ դիշեր վերջացաւ : Այս առթիւ 162 հրամանագիր – օրէնքներ հրատարակուեցան :

ԱԼԺԵՐԻԱՅի մը, Սէն Թ'Ուէնի եկեղեցիին մէջ Ֆրանսուհիի մը հետ ամուսնանալէ ետք երբ դուրս կ'ելլէր՝ իր երկու ցեղակիցներուն կողմէ յարձակման են – թարկուելով սպաննուեցաւ : Ահաբեկիչները չկրցան մէկը փախաւ իսկ միւսը ձերբակալուեցաւ :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը արձանագրեց որ Թեհրանի մէջ հրատարակուի քրտական քաղաքական թերթ մը՝ «Քիւրտիստան» : Այս չարաթաթերթը իր առաջին թիւին մէջ կը յայտարարէ թէ Շահին հրամանով պարսկական Քիւրտիստանի մէջ արքայական ընտանիքին պատկանող հողերը պիտի բաժնուին ազքատ գիւղացիներուն. Ազգայնականքիւրտերը իրենց դոհունակութիւնը կը յայտնեն այս կարգադրութեան համար :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ հինգ միլիոն տոլարի նոր վարկ մը բացին Եուկոսլաւիոյ :

ՄԱՐՈՒԻ վարչապետ Աստալա Իպրահիմ Գահիրէ մեկնեցաւ, ուր պիտի մնայ աւելի քան մէկ չարաթ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ երեք կամ հինգ տարիէն պիտի չինեն հրթիռ մը՝ որ ժամական հինգ միլիոն քիլոմեթր արագութիւն պիտի ունենայ : Ծրագրին ուսումնասիրութիւնը սկսած է արդէն :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ՍՐՏԻ ՎԻՐԱՀԱՏՈՒՄ..

—o—

ՄՄԲ.— Վերջին թղթաբերով ստացուած «*Սով. Հայաստան*» օրաթերթին մէջ Ռ. Փարսադանեան շահեկան յօդուած մը գրած է սրտի վիրահատման մասին. ստորեւ՝ գլխաւոր մասերը, արեւմտահայերէնի վերածուած.—

«*Վիրաբոյժը պէտք է ունենայ արծուի սուր աչք, առիւծի սիրտ եւ կանացի նուրբ ձեռքեր*»: Սխալ չէ ըսուած :

Մարդու սիրտը, սակայն, դարեր շարունակ անձեռնմխելի կը մնար, նոյնիսկ՝ այդ յատկութիւնները ունեցող վիրաբոյժներուն համար : Գերմանացի յայտնի վիրաբոյժ Բիլրոթ, որ չտես նուած վարպետութեամբ վիրահատում նեը կը կատարէր մարդու դանագան անդամներուն մէջ՝ չմոռցաւ ասանդ ձգել հետեւեալ խօսքը.— « Ով որ համարձակի վիրահատում կատարել սրտի վրայ՝ պէտք է հաշտուի այն մտքին հետ, որ կը կորնցնէ իր պատիւը ...»:

Դարեր շարունակ մարդիկ սրտի հետ կապած են վշտի եւ ուրախութեան, սիրոյ եւատելութեան, անվախութեան եւ երկչոտութեան զգացումները : Եւ ահա, սրտին պէտք է հասնի վիրաբոյժին դանակը, սրտէն պէտք է հեռացուի հիւանդագին մասը, սիրտը պէտք է անդամա հատուի... օրինական կը թուի մարդոց կասկածը. երբ որեւէ անդամ կը վիրահատուի, կ'ըսեն՝ սիրտը առողջ է, կը դիմանայ: Իսկ ի՞նչ բան պիտի դիմանայ, երբ սիրտը վիրահատուի ...:

Սակայն մահուան գաղտնիքը փնտռող խիզախ մարդիկ չէին համակերպեր այս բոլորին հետ :

Մինչ՛ անկողին դամուած պէտք է մնայ սրտի արատ ունեցող, դեռ նոր ծաղկող պատանին: Մինչեւ ե՞րբ պէտք է հանդուրժել, երբ տակաւին չբացուած բողբոջի նման կը թառամի բնածին արատ ունեցող մանկան սիրտը :

... ԺԹ. դարուն՝ հետաքրքրական լուր մը տարածուեցաւ աշխարհի մէջ . որսի ժամանակ սպաննուած եղնիկի սրտի մկանին մէջ յայտնաբերուած էր հրացանի գնդակ մը: Գնդակին վերքը սպիացած էր վաղուց: Ան կը վկայէր, որ եղնիկը ժամանակ մը վիրաւորուած եւ ողջ մնացած էր: Այս դէպքը շատ բան կը պարզէր :

Սկսան խօսիլ այն մասին՝ թէ հեռու չէ այն օրը, երբ վիրաբոյժը պիտի միջամտէ սրտի հիւանդութիւններուն: Բայց տակաւին սրտի վիրահատութեան մասին որեւէ պարագրութիւն չկար. վիրաբոյժի ձեռքի շարժումներէն օգնականները կը կռահէին թէ ինչ կը պահանջէ ան :

Եւ ահա վիրահատումը կ'աւարտի : կը դրուի վերջին կարը. սիրտը կը շարունակէ զործել: Վիրաբոյժի դանակը նոր յաղթանակ մը եւս տարաւ: Փրկուեցաւ Կիրովականի բնակիչ Ա. Պետրոսեանի կեանքը, որ տարիներէ ի վեր կը տառապէր սրտի ծանր արատէ՝ մահճակալին դամուած մնալով :

Հայաստանի մէջ առաջին անդամ կատարուեցաւ սրտի բնածին արատի վիրահատութիւնը :

Վերջին երկու տարիներու ընթացքին Անդրանիկ Ձաղարեան մեծ յաջողութիւններու հասած է: Յաջորդաբար կը հրատարակուին անոր գիտական մեծարժէք գործերը, իրարու կը յաջորդեն եղակի վիրահատումները, իր մասին կը գրեն խորհրդային եւ արեւմտեան թերթերը..

Տասը տարիէ աւելի է որ Անդրանիկ Ձաղարեան քրանային կերպով կ'ուսումնասիրէր սրտի վիրահատութեան հարցը : Կենդանիներու վրայ կատարած բազմաթիւ փորձերը վինքը պատրաստեցին «մարտ»ի :

Ձաղարեան Մոսկուայի մէջ կը հրատարակէ «Սրտի բնածին արատները» մեծարժէք աշխատութիւնը չքեղ նկարներով, որ իր տեսակին մէջ առաջինն էր Ս. Միութեան մէջ: Այդ աշխատութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն առեղծեց աշխարհի մէջ :

Սրտի վիրաբուժութեան բնագաւառին մէջ ձեռք բերած յաջողութիւններուն համար Ձաղարեանի տրուեցաւ Բուրդենկոյի մրցանակը: Շատ չանցած, յաջողութեամբ պաշտպանեց իր թեզը եւ ստացաւ բժշկական գիտութիւններու տոքթորի աստիճան, յետոյ՝ փրոֆէսէօրի կոչում: Ան-լին՝ Ս. Միութեան Բժշկական Ակադեմիայի նախագահ Բակուլեւի հետ ձարեան արժանացաւ Պրիւհլի համաշ-

դաղրեցնել անոր չարժումը՝ վիրահատելու, իսկ յետոյ՝ կարելու համար : Կըտրուածքէն դուրս կը ժայթքէ արիւնը եւ վիրաբոյժի ամենափոքր յապաղումը կրնայ արիւնաքամ ընել զայն :

Սակայն, չնայած այդ բոլորին, դըժնուեցան մարդիկ, որոնց խիզախ միտքն ու քրտնջան աշխատանքը փայլուն յաջողութեամբ պսակուեցաւ: Անոնց շարքին՝ Երեւանի Բժշկական Հաստատու թեան դասախօս՝ Անդրանիկ Ձաղարեան :

... Լարուած լռութիւն կը տիրէ վիրաբուժական սենեակին մէջ. լռութիւն՝ որ յղի է տագնապով: Եւ այդ լռութեան մէջ կը լսուին վիրաբոյժին բառերը .

— Արիւն... թթուածին ...

Դարձեալ լռութիւն կը տիրէ սրահին մէջ: Եւ այդ խորհրդաւոր լռութեան մէջ՝ երկու հսկայ ուժեր իրարու կը բախին. կեանքը եւ մահը :

Նման րոպէներուն՝ վիրաբոյժը իր տարբերքին մէջ է: Ամէնէն աննշան սխալն իսկ, ձեռքի աւելորդ շարժում մը բաւական է որ սիրտը դադրի զործելէ : Աւելորդ բառերու կարիք չկայ. վիրաբոյժի ձեռքի շարժումներէն օդնականները կը կռահեն թէ ինչ կը պահանջէ ան :

Եւ ահա վիրահատումը կ'աւարտի : կը դրուի վերջին կարը. սիրտը կը շարունակէ զործել: Վիրաբոյժի դանակը նոր յաղթանակ մը եւս տարաւ: Փրկուեցաւ Կիրովականի բնակիչ Ա. Պետրոսեանի կեանքը, որ տարիներէ ի վեր կը տառապէր սրտի ծանր արատէ՝ մահճակալին դամուած մնալով :

Հայաստանի մէջ առաջին անդամ կատարուեցաւ սրտի բնածին արատի վիրահատութիւնը :

Վերջին երկու տարիներու ընթացքին Անդրանիկ Ձաղարեան մեծ յաջողութիւններու հասած է: Յաջորդաբար կը հրատարակուին անոր գիտական մեծարժէք գործերը, իրարու կը յաջորդեն եղակի վիրահատումները, իր մասին կը գրեն խորհրդային եւ արեւմտեան թերթերը..

Տասը տարիէ աւելի է որ Անդրանիկ Ձաղարեան քրանային կերպով կ'ուսումնասիրէր սրտի վիրահատութեան հարցը : Կենդանիներու վրայ կատարած բազմաթիւ փորձերը վինքը պատրաստեցին «մարտ»ի :

Ձաղարեան Մոսկուայի մէջ կը հրատարակէ «Սրտի բնածին արատները» մեծարժէք աշխատութիւնը չքեղ նկարներով, որ իր տեսակին մէջ առաջինն էր Ս. Միութեան մէջ: Այդ աշխատութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն առեղծեց աշխարհի մէջ :

Սրտի վիրաբուժութեան բնագաւառին մէջ ձեռք բերած յաջողութիւններուն համար Ձաղարեանի տրուեցաւ Բուրդենկոյի մրցանակը: Շատ չանցած, յաջողութեամբ պաշտպանեց իր թեզը եւ ստացաւ բժշկական գիտութիւններու տոքթորի աստիճան, յետոյ՝ փրոֆէսէօրի կոչում: Ան-լին՝ Ս. Միութեան Բժշկական Ակադեմիայի նախագահ Բակուլեւի հետ ձարեան արժանացաւ Պրիւհլի համաշ-

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԳՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

ժամադիր եմ, վի՛շտ, դարձեալ ինձի հետ,
Ձի ինձ կ'երկարի ամէն արահետ ...:

Զ. Գ.

Ամիսներէ ի վեր այդ օրերուն, օձի նըման՝ գիհենային մղձաւանջ մը կը զարերէր Ս... քաղաքին ծառախիտ պարտէզներուն եւ տուներուն վրայ: Ո՞վ չէր ցնցուած էութեամբ, լսելով խելագար աղջկան մը խռովիչ ու ամքեցնող աղաղակը որ ամէն առաւօտ արշալոյսէն քանի մը վայրկեան առաջ, յանկարծ կը տարածուէր քաղաքին մինչեւ անծանօթ եւ հեռաւոր անկիւնները, ճղնաժամի մը լեռպատառ կսկիծի յորձանուտ արձագանդներով: Եւ այո, միշտ, նոյն հետաքրքրական, երբ եկեղեցիին կոչնակը իր քաղցրահունչ հրաւէրը կը կարդար հայ համայնքի հաւատացեալներուն :

Հազարաւոր բուերու լալկան ձիչերն անդամ յանկարծ կը զադրէին՝ վախով դողդոջուն: Ահարեկ՝ կը կծկուէին կիներ, սակաւ բռնկող այգաբացի չողերուն դիմաց :

խարհային ցուցահանդէսի մեծագոյն մրցանակին, Կրան փրի :

Սակայն այս բոլորը ձաղարեանը չեն զոհացներ :

Վերջերս լոյս տեսաւ իր նոր գործը՝ « Սրտի վիրաբուժութեան նուաճումները » :

Մէկը գնահատելու համար՝ սովորաբար կ'ըսեն թէ ան մէկն է այդ բնագաւառին մէջ: Բայց մի՛թէ՞ ուրախալի է այդ : Ընդհակառակն, մեզ կ'ուրախացնէ որ Ձաղարեան առանձին չէ այս ասպարէզին մէջ: Վիրահատութեամբ Հայաստանի մէջ կը զբաղին արդէն բաւական թիւով շնորհալի մասնագէտներ, որոնց յաջողութիւնը հաճելի է բոլորիս համար :

Վերջերս սրտի յաջող վիրահատումներ կատարած են փրոֆ. Վ. Սարուխանեան, բժշկական գիտութիւններու Տոքթ. Ի. Խահակեան, Ա. Թոխեան, Ս. Մելիք-Իսրայէլեան, Ս. Պետրոսեան, Տ. Քրիստոսուրեան, Ս. Ցուվհաննիսեան եւ ուրիշներ : Սրտի վիրահատութեան հարցերով կը զբաղի Հայաստանի Գիտութիւններու ակադեմիայի սրտի մասնագիտութեան բաժինը՝ Լ. Ցուվհաննիսեանի զեկավարութեամբ, ինչպէս նաեւ այլ հաստատութիւններ : Այս ձեւով, սրտի վիրահատումը իր հաստատ տեղը կը գրաւէ Հայաստանի բժշկական կեանքին մէջ :

Կենդանիի հիւանդ սիրտը փոխարինուած է արդէն առողջ սրտով : Հեռու չէ այն օրը, երբ հնարաւոր պիտի դառնայ նաեւ մարդու հիւանդ սիրտը փոխարինել նոր, առողջ սրտով :

Հայ բժիշկները նման գիտական սքանչացրածութիւններու համար ամէն հնարաւորութիւն ունին :

Երբ, կիսաւարտ տուներուն բացուածքներէն ներս, կը դադրէին կոչնակին վերջին խաղերը, վշտալից այդ կանչը՝ հոգեցունց փղձկումով, նոյնքան յեղակարծ կ'անհետանար, քաղաքը չրջապատած ձիւնադադաթ լեռներն իսկ յուզելով ...:

Փողոցներուն վրայ կրկին կ'իջնէր խաղաղութիւնը : Գորովալից եւ տաք համակրութեամբ՝ չրթները կը փսփսային յուզումով .—

— Ի՜նչ ողբերգութիւն ... : Դժբախտ աղջիկ ...:

Եկեղեցիին փողոցը (այսպէս կը կոչէին զայն այն ատեն) անապատի նման մարդաւարկ էր : Ոչ ոք կը համարձակէր քայլ մը իսկ մօտենալ եկեղեցիի դրան : Անիկա կարծես յաւիտեան զոցուած էր հաւատացեալներուն համար :

Քանզի, աղաղակը կը բարձրանար անոր աւազ դրան ճիշդ դիմացը գտնուող համեստ տան մը տակաւին անաւարտ պատշգամէն ...:

Երբ երկինքին ծոցէն, արեւը կը սկսէր ծորակի նման, ոսկեզէա ճոյլեր հոսեցնել բարձրաբերձ ընկուզենիներու վրայ, ու տակաւ մայթերը կ'ողողուէին լոյսի ծիծաղուն վէմվէտումներով, խեղճ Աղաւնին, բազուկները խաչաձեւ բացուած, դանդաղ քայլերով կը մօտենար, պատշգամին երկայնքին թոյլօրէն լարուած չուանին : Ցետոյ անոր վատահօրէն կառչած, կարծես խարկանքը ունենար օրօրանի մը, օրօրուիլ կը սկսէր դէպի եւ ոտ առաջ, երբեմն պատշգամէն փողոց դըլլատորելու աստիճան յառաջացած :

Վայրագ տենչով եւ իր զոհերը չփախցնելու մտահոգութեամբ, նայուածքը կը յառկուէր փողոցին մէկ ծայրէն՝ միւսը : Երբ, անտեղեակ՝ մէկը մօտենար դէպի եկեղեցին, ան դիրք կը բռնէր յովազի մը ճկունութեամբ : Շրթները կը կծկուէին, բերանը նեղ խողովակի կլորութիւնը կը ստանար, ու դնդացիրի մը արագութեամբ եւ մեքենական ճշդութեամբ, ե-տեւէ ետեւ, կ'արձակէր թուքերու անձրեւ մը դէպի մօտեցող օտարականը : Նշանառութիւնը միշտ կատարեալ էր առանց որեւէ վրիպումի: Անծանօթը սոս-կումով սահմռկած, աճապարանքով ետ կը դառնար , անյապաղ հեռանալու չը-ւարտմի մտանուած ...: Անպայման նոյն ճակատագրին կը բախտակցէր ան-խոհեմ ոեւէ անցորդ :

Միշտ յարձակելու պատրաստ, Աղաւնին հոն էր առանց իր դիրքը փոխելու , մինչեւ վերջալոյս :

Դէմքը ուռած էր մութ կապոյտ բիծերով, ու չրթները ճաթռտուքներով լեցուն :

Սակայն հարսի մը նման չքեղօրէն հագուած եւ զարդարուն, բաճկոնին լայն բացուածքէն կը ցայտէր ալապաստրէ քանդակուած կուրծքի մը եռուն ու յանկուցիչ հմայքը :

Միջերուն կենդանի կումբերը կը թեւթափէին վանդակուած տատրակներու նման, տալով իր մարմնի չարժումներուն անդուստ հրայրք մը, դէպի անծանօթ

ԺՐՆԵԻ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ...

—o—

(ՁՈՒԱՐԹ ԿՈՂՄԷՆ)

ՄՄԲ.— Ժընեւի խորհրդաժողովը ունի իր թեթեւ կողմն ալ: Անգլիացի լրագրող Տիկին Ալմա Պըրֆ, այդ կողմն է որ կը նկարագրէ այս յօդուածով :

Արեւուն տակ փայլող չնորհագեղ այս լճաքաղաքին անհամար բացօթեայ սըրճարաններէն մէկուն մէջ նստած սուրճս կը խմեմ :

Մարդիկ տուն կը վերադառնան իրենց դործէն: Կը լողան լճին մէջ կամ կը չրջին փողոցները :

Հրաշալի՛ է նստիլ ու ջուրին նայիլ : Բայց՝ առար համար չէ որ եկայ հոս :

Եկայ՝ տեսնելու թէ՝ ինչպէ՞ս է Ժընեւը Զորս Մեծերու խորհրդաժողովի ատեն: Տեսնելու թէ՝ այս մաքուր. կոկիկ ու լայնածաւալ քաղաքը որեւէ մոզական ազդեցութիւն կը գործէ՞ խորհրդաժողովի ղլխաւոր դերակատարներուն եւ իրենց խմբակներուն վրայ :

Դժբախտաբար, չէի դործեր :

Ցոյսերու քաղաք չէ: Ցօսքերու քաղաք է: Ահագին խօսքեր՝ որ ոչինչ կ'ըսեն: Քաղաք մը, ուր այնքան Թղթապանակ կայ որ, մարդ չի կրնար դանագանել թէ՝ որո՞նք են խորհրդաժողովին համար եկածները :

Զորս արտաքին մեծ նախարարները անտեսանելի են: Բայց ես զանոնք տեսայ հանդերձարանին մէջ Ազգերու Պալատին, ուր ժողով կը դումարեն: Տեսայ Զորս Մեծերը, երկու Պղտիկները եւ իրենց պատուիրակութիւնները, երբ կը մեկնէին Թղթապանակները խօսքերով լեցուած եւ ուռած :

Բայց, ինծի հետ տեսարանին հետեւող աղջիկները միայն ինքնաչարժերով կը չահապրպռուէին: Այս խնդրին մէջ, անպիտանական պատուիրակութիւնը դերակշիռ է: Միակն է, որ կին մեքենավար ունի :

×

Անգլիական բանակեպղին մէջ, որ հանդարտ եւ սուսերոտ ճամբու մը վրայ մեծ ամարանոց մըն է , հանդիպեցայ հաստ կօչիկներով եւ կանաչ համազդեստով այս վայելուչ կիներուն :

Տասներկու հոգի են եւ մէկ այր մարդ (Գ. Սելվին Լոյտի մեքենավարը) :

Մարճրի Սմիթ եւ դեղձանահեր Ճոն Տաֆթը ինքնաչարժերու սպասարկութեան գլուխը կը դանուին:

— Երթեւեկի օտար կանոններուն հետ ինչպէ՞ս կ'երթաք հարցուցի, տեղացի մեքենավարներու ինքնաչարժերուն տակ չմնալու համար ամբողջ օրը ցատկելէ հոգ :

— Եւրոպական սովորական վարելակերպն է : Ամէն մարդ եաին կը նայի եւ ով որ մեռաւ՝ մեռաւ :

Աչխատանքը հետաքրքրական է, բայց, ինքնաչարժերը իրենք կը մաքրեն եւ օրական տասնչն 14 ժամ կ'աչխատին :

— Աչխարհիկ կեանք ալ չկայ, տրտմօրչն ըսաւ անգլիական պատուիրակութեան անդամներէն մէկուն կինը : Թէ՛ բեւ, աւելի վերջ կացութիւնը բարելաւուի :

×

Մամուլի դիւանէն, ուր հազար երկու հարիւր յիսուն լրագրողներ լուրերու եւ պրոյցներու կը սպասեն, անդադար , միլիոնաւոր բառեր կը հոսին :

Երբ բարձրախօսը կը հաղորդէ թէ՝ Զորս Մեծերէն մէկուն ճառը տրուած է, դժոխային ժխոր կը ստեղծուի: Բայց, սովորաբար, ճառը հիասթափեցուցիչ է : Թղթակից մը, ճառը հակառակ կողմէն կը կարդայ եւ կ'ըսէ թէ՝ այդպէս աւելի լաւ են անոնք :

Պատուիրակութիւնները հաստատուած են հրաչալի պանդոկներու մէջ :

Անգլիացիք հաստատուած են հին ազնուական Պօ Ռիվաժի մէջ:

Ռուսերը՝ արդիական Մեթրոփոլի մէջ:

Ամերիկացիք՝ կենսուրախ Հօթել Ռոնի մէջ:

Ֆրանսացիք՝ ամէնէն չքեղ Հօթել տէ Պերկի մէջ:

Բոլորին ուշադրութիւնը Ռուսերուն վրայ է : Ոչ ոք այնքան ալ շատ կը չահագրգռուի միւսներով, բայց, միշտ կան դատարկաչրջիկներ, որ կը սպասեն Պ. Կրոմիքոյի ամարանոցին առջեւ, ուր միայն ռուս սպասաւորներ կը դործածուին:

Առաքելութեան անձնակազմին պատկանող պարէզը արեւուն տակ նստող կամ անկիւնի մասաճառէն մեծ քանակութեամբ միս գնող կիներն ու տղաքը միակ Ռուսերն են, զորս կը տեսնեն հետաքրքրքիրները :

×

Իսկ Ժընեւի բնակիչնե՞րը: Անոնք անտարբեր են: Ազգերու Դաչնակցութեան չրջանէն ի վեր, խորհրդաժողովները կը դումարուին այստեղ :

Այս քաղաքին մէջ ուր ամէն անկիւն դրամատուն մը կայ, տեղացի դրամատէր մը, Պ. Ֆիլիփ Պոն, բաւ ինծի .

— Զորս Մեծերը՝ լաւ չեն դործերուն համար: Պանդոկները իրենց կանոնաւոր յաճախորդները ճամբած են եւ խորհրդաժողովի ներկայացուցիչները զբօսաչրջիկներուն նման դրամ չեն ծախեր :

— Դռնապաններու խորհրդաժողով է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

(Շարունակությունը)

— Մայրի՛կ... Հայրի՛կ ...

ՀԱՅԿԱԶՆՈՒՀԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ

(1 Շար.)

Ծանր ու տխուր էր Հայկազնուհու պատմածը։ Ամբողջ ընթացքում նրա աչքերից արցունքներ էին հոսում։ Ես ու Արտակը ոչ մի խոսք չէինք կարողանում ասել։ Մեր սրտերը լցված էին ցավով ու կսկիծով։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անգութ լինի։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անխղճորեն խեղդի իր սեփական զավակներին։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անողորմ լինի իր սեփական արյան հանդեպ։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անմարդկային լինի։

Ես ու Արտակը ոչ մի խոսք չէինք կարողանում ասել։ Մեր սրտերը լցված էին ցավով ու կսկիծով։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անգութ լինի։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անողորմ լինի իր սեփական արյան հանդեպ։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անմարդկային լինի։

Հայկազնուհին էլ չէր կարողանում խոսել։ Նա լուռ արտասուքներ էր թափում։ Ես ու Արտակը նրան մխիթարելու համար ասացինք.

— Մայրի՛կ, դու մեզ ասացիր, որ Հայրիկը ողջ է։ Ուրեմն նա կարող է ապրել։ Ինչո՞ւ չի գալիս մեզ մոտ։ Ինչո՞ւ չի գրում։ Ինչո՞ւ չի հետաքրքրվում մեր կյանքով։ Ինչո՞ւ...

Հայկազնուհին ավելի բարձր սկսեց լաց լինել։ Ես ու Արտակը ոչ մի խոսք չկարողացանք ասել։ Մենք էլ սկսեցինք լաց լինել։ Մի քանի րոպե ոչ ոք չէր կարողանում խոսել։ Ամենքս էլ լաց էինք լինում։

Հետո Արտակը հարցրեց.

— Մայրի՛կ, ինչո՞ւ Հայրիկը չի գալիս մեզ մոտ։ Ինչո՞ւ չի գրում։ Ինչո՞ւ չի հետաքրքրվում մեր կյանքով։ Ինչո՞ւ...

Հայկազնուհին պատասխանեց.

— Հայրիկը ողջ է, բայց նա ինձ ու ձեզ չի կարող գալ տեսնելու, որովհետև նա գերի է ընկած Թուրքիայում։ Նա գերի է ընկած Թուրքիայում, որովհետև նա ուզում է ապրել։ Նա գերի է ընկած Թուրքիայում, որովհետև նա ուզում է ապրել։ Նա գերի է ընկած Թուրքիայում, որովհետև նա ուզում է ապրել։

Ես ու Արտակը ոչ մի խոսք չկարողացանք ասել։ Մեր սրտերը լցված էին ցավով ու կսկիծով։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անգութ լինի։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անողորմ լինի իր սեփական արյան հանդեպ։ Ինչպե՞ս կարելի է մարդ այդքան անմարդկային լինի։

Հայկազնուհին էլ չէր կարողանում խոսել։ Նա լուռ արտասուքներ էր թափում։ Ես ու Արտակը նրան մխիթարելու համար ասացինք.

— Մայրի՛կ, դու մեզ ասացիր, որ Հայրիկը ողջ է։ Ուրեմն նա կարող է ապրել։ Ինչո՞ւ չի գալիս մեզ մոտ։ Ինչո՞ւ չի գրում։ Ինչո՞ւ չի հետաքրքրվում մեր կյանքով։ Ինչո՞ւ...

Հայկազնուհին

ԱՄԵՐԻԿԱ. Յուլիս 21ին ծով պիտի իջեցընէ հիւլէական ուժով գործող ա – ռաւարական առաջին նաւը՝ «Սաւանահ»։ 181,31 մեթր երկայնք ունի եւ արժած է 42·000·000 տոլար ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ քաղաքական ներկայ կացութեան մասին խօսելով՝ նախկին վար – չապետ Ժորժ Պիտօ յայտարարեց թէ «քուէարկուած Սահմանադրութիւնը բա – ւական չէ ։ Նոր հաստատութիւնները ի – րենց նպատակին պիտի չհրնան ծառայել՝ եթէ ստրանացիները բաժնուած մնան »։ Պիտօ իր խօսքը վերջացուց, յայտարա – րելով թէ Քրիստոնեայ – Դեմոկրատ կու – սակցութիւնը աղգային փրկութեան չար – ժում մրն է ։

ԴԱՆԻՈՑ վարչապետ Հանսըն հինգ օր Լոնտոն մնալէ ետք վերադարձաւ Քոփնհ – հակ ։

ԱՆԳԼԻՈՑ կառավարութիւնը ցեղային խարութեան վերջ տալու համար որոշած է երկրին զանազան շրջաններուն մէջ ցըր – ուել տարբեր ցեղերու պատկանող լոնտո – նարնակները։ Այս ուղղութեամբ քաղա – քապետներու հրահանգ տրուած է որ բը – նակարան զանեն անոնց համար ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ քարոզիչ Պիլի Կրահամ Մոսկուատացած է ուր տեսակցութիւններ պիտի ունենայ Ա. Միութեան բոլոքական եկեղեցւոյ ղեկավարներուն հետ. «իբրեւ ըրօսաշրջիկ եկած եմ հոս» յայտարարած է ան ։

Ապրի Տիկին Աչոա Նշանեան եւ զա – ւակները՝ Աննա, Աբաքա, Արփի, Արման եւ Աւետ, ինչպէս նաեւ Պետրոսեան (Ե – րեւան), Գէյլէրեան, Սարգիսեան, կա – րապետեան, Էմմաեան, Զաքրեան, Պետ – րոսեան եւ Ֆրանսուա ընտանիքները յա – ւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ քրոջ զաւկին եւ զարմիկին՝

ԱՇՈՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

կսկծալի մահը ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր երեքշաբթի (Յունիս 16), ժամը 15·45ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս Ե – կեղեցիին մէջ ։

Բնակարանի հասցէ ։— 56 Րիւ Տէ Քա – մէլիա, Ալֆորվիլ ։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս նկատել իբրեւ այդ ։

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ կը ներկայացնէ իր ղործերը (պաշնակի համար) ։

Յունիս 18, ժամը 20·45ին՝

INSTITUT HONGROIS

18, Rue Pierre Curie

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԾ Է

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԸ՝

"ՀԱՅԱՍՏԱՆ"Ի

Մայիսի թիւը ։ Պատեկրազարդ եւ ճոխ բովանդակութեամբ ։

Տարեկան բաժնեգին՝ 800 ֆրանք Ֆր – րանսայի համար ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս Յո – րեքշաբթի դիչեր ժամը ճիշդ 21ին, Քա – տէի սրահը, չարունակութիւն նախորդ նիւթի ։ Կը խօսի Հր· Բալուեան «Յ· Թու – մանեանի Անուչը»։ Նոյնպէս կը սրուի Երեւանեան Անուչ օփերային Բ· մասը ։

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆԵՏԻԿ

★

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ, ՎԵՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31։

Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է։

Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 ։

Պ· ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56-31

Պ· ԹԱՐՈՆ

58, Bd. Serrurier, Paris 19· - métro Pré-St-Gervais

Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11, Ave. Béranger, Arnouville-les-Genesses (S. et O.)

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ· Յ·Դ· Տան մէջ։

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒ ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին։

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Յունիս 18, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, փրանսական Համալսարանի սրահին մէջ ։

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՑ ԼԵԶՈՒԻՆ ԾԱ – ԳՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ԱՊԱԳԱՆ ։

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶ
(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի զպրոցին տա – րեվերջի քննութիւնները տեղի կ'ունենան, կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9 – 12 ։

Կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ փափաքող ծնողքներն ու տեղւոյս կազմակերպու – թեանց ներկայացուցիչները։

Քննութիւններէն անմիջապէս յետոյ՝ կազմակերպուած է մասնաւոր պտոյտ՝ աշակերտութեան եւ ծնողաց համար ։

Օթօբարը կը մեկնի զպրոցին առջեւէն, ժամը ճիշդ 13ին։

×

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան – դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրա – կին։ Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին ։

×

Կրընոպլի Կապ· Խաչի վարչութիւնը չը – նորհակալութեամբ ստացած է, Տիկին Փիլաֆճեանէ իր ամուսնոյն ապաքինման ուրախ առիթով, երկու հազար Ֆր·, ի նպաստ իր զպրոցին։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԸ
ՕԳՈՍՏՈՍ 1ԷՆ 30

Փալատիւ զէղատեսիլ լճի եզերքին (Իշէռ), հսկայ եւ լաւ յարմարութիւն – ներով օժտուած չէնքի մը մէջ ։

ՕՐԱԿԱՆ 800 ՖՐԱՆՔ

Արձանագրութեանց համար դիմել՝ ՓԱՐԻԶ՝

17, RUE BLEUE

Շաբաթ օրերը ժամը 15էն 18։

Միւս չրջաններու մէջ խումբերու վար – չութեանց ։

Անոնք որոնք կը փափաքին Փարիզէն Պիյէ fոլէfթիֆով ճամբորդել, պէտք է արձանագրուին մինչեւ ՅՈՒԼԻՍ 11 ։

ՆՈՒԼԻՐՆԵՐ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶԻՆ

Ֆ· Կապ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ· Մու – չեղ Ճիյէրճեանէ յիսուն հազար Ֆրանք կայանի չէնքին ի նպաստ ։

Ստացած է նաեւ Նիւ Եորքէն Տիկին Շուչան Յակոբեանէ հինդ տոլար փոխան ծաղկեպսակի Օր· Գայեանէ Քիրազեանի մահուան առթիւ ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ ԵՒ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ
1959 – Զ· ՏԱՐԻ

640 մեծադիր էջերով, 300 հին ու նոր նկարներով եւ բազմատեսակ նիւթե – րու կարգին նաեւ Ֆրանսահայ գա – դութին վերաբերեալ ընդարձակ բա – ժինով (170 էջ)։

«Ամէնուն Տարեգիրքը» հետաքրք – րական հրատարակութիւն մըն է ա – մէնուն համար ։

Հատորը կ'արժէ՝ լաթակազմը 1700 ֆրանք եւ թղթակազմը՝ 1400 Ֆր·։ Դիմել՝ Փարիզի մէջ Հ· Սամուէլ, Մ· Պարսամեան եւ Հ· Բալուեան դրատուներուն եւ «Ցառաջ»ի խմբ – բագրատունը, իսկ գաւառներու մէջ՝ Տարեդրքի ներկայացուցիչներուն ։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Սէն Շամոնի Հ· Յ· Դ· վարդուհս խումբին կողմէն ։

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Սալ տէ Ֆէթի մէջ ։

Մասնակցութեամբ՝

ORCHESTRE RENÉ HEBERT

Ճոխ պիւֆէ ։

Կը հրաւիրուին մլլին Ֆրանսայի բոլոր երիտասարդները ։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղին ։

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24 ։

Հայկական պարեր՝ ԽԱՆ – ՃԻԿԻ կողմէ Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր ։ Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

Ծանօթ նուագախումբին, ղեկավարու – թեամբ՝

ATTRACTIONS

Հաղ· միջոցներ·— *Փաթէնի եկեղեցիէն առնել 147 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել՝ Լիվ – րի կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ։*

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի *Ռիչը – լիէօ* ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30– ին ։

ՆԱՑԻՐԻ

Երգչախումբը ղեկավարութեամբ՝
ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԼԿԵԱՆԻ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուր – բաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան սրահը։ Պարտաւորիչ ներկայու – թիւն։ (Նախորդ ժողովի չարունակու – թիւն)։

ՎԱԼԱՆՍԱՀԱՑ գաղութիս, Հայ Ազգ· Միութեան նոր տարեշրջանի ընտրու – թեան առթիւ, տեսլպղատար կը հրաւիր – ուի հայ հասարակութիւնը անխտիր, ներկայ ըլլալու այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ֆօայեէ տիւ Թէաթրըի մէջ ։ Համաճայն կանոնադրի տրամադրու – թեան, ներկաներու թիւը օրինաւոր մե – ծամասնութիւն պիտի նկատուի ։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամա – կալութեան եւ ծնողքներու կողմէ ։

28 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժա – մը 3 – 10, վարժարանին օդասուն պար – տէզին մէջ,

I, BLD. DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին ։

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անա – կընկալներ ։

Պիւֆէ մատչելի դիներով,— շիշ էֆ – պապ։

Մուտքի դին 250 ֆրանք ։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Էկլիզ տը Փանթէնէն առնել 146 թիւ օրօպիւսը եւ իջնել Րէնսի Փավիյեօն ։

ԱՂՓԱՍԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ
ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ,
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով, ա – ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ էֆ – պապ» ։

Մուտք 100 ֆրանք
ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես – ուած է կէսօրին, անձ ղլուխ 800 ֆրանք ճաշ եւ մուտք։ Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել։ (Դիմել Ալքատա – խնամի զրասենեակը, 32 Րիւ տը Թրէ – վիզ, հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73)։

ՇԱՆՕԹ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նորէն մինչեւ Անկէն։ Անցնիլ կամրջակը եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ կրօլէ կայանը։ Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ 10·45, 11·13, 11·35, 12·5, 13·33, 13·54, 14, 14·30 ։ Վերադարձ·— 19·21, 19·30, 19·51, 20·09, 20·51, 21·14, 22·16։ Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար ։

Իրենց զաւակները արձանագրել փա – փաքող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, զրաւոր կամ հեռախօսով, ա – մէն օր ։

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL· OBS· 18-28

Վարժարանի մէջ լրիւ կ'աւանդուին պաղպային պիտութիւնները եւ Ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծը – րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը ։

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆ

Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օդա – փոխութեան կայանի բացումը տեղի պի – տի ունենայ Յուլիս երեքին։ Ա. խումբի վերջին բժշկական քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Ուրբաթ 26 եւ երկուշաբ – թի 29 Յունիսին, ժամը 9 – 12, Հայ Կար – միր Խաչի դարմանատունը, 15, Րիւ ժան Կուժօն, Փարիզ։ Կը խնդրուի ծնողքներէն ներկայանալ ՅԻՇ տը Լիէզոններով ։

ԴՊՐՈՑ· ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1959 – 1960ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են։ Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել Հաստատութեան Տնօրէնու – թեան ։

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լի – սէներու պաչտօնական ծրագրին, աչա – կերտուհիները կը պատրաստէ պրէվէի եւ պաքալօրէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն, հայերէնի, զրականութեան, պատմու – թեան եւ կրօնի ծանօթութիւններով ։

Դիմել՝ 1 Պուվ– տիւ Նօր, Լը Րէնսի ։ Հեռաձայն՝ Լը Րէնսի 172։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· կապ· Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին։ Մանրա – մասնութիւնները յաջորդով ։

×

Սեբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ու – սումնասիրաց կազմակերպած է՝

«Հայ լեզուի օր»ը

ՅՈՒԼԻՍ ՀԻՆԳԻՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՕԹՕՔԱՐՈՎ
ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Վարպետ Ս· Խաչ Եկեղեցւոյ Օժանդակ Տիկնանց Միութեան կողմէ ։ Առաւօտուն, այցե – լութիւն Փէէրֆոնի դղեակը կէս օրին Քոմփինեի անտառի մէջ Լթան Սէն Փիէրի եզերքը տեղի կ'ունենայ դաշտա – հանդէսը ։

Օթօքարները կը մեկնին առաւօտուն ժամը ութին, Պ· Ն· Նիկողոսեանին խա – նութին առջեւէն 121 Ավրնիւ Հաւրիպար – պիւս, Առնուվիլ ։

Երթ ու դարձի ծախք 800 ֆրանք, որ – ճանապրուելու համար դիմել Պ· Ն· Նի – կողոսեանին՝ հեռ· 446 ա կոնէս։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

Կ. ՄԵԼԵԱՆԻ

Իմաստութեանց Ուղիով
(Հէքեաթներ եւ աւանդութիւններ)
Գիրք Ա·

ԵՕԹ ԶՐԿԵԱԼՆԵՐ
ԵՒ
ԵՕԹ ՕԺՏԵԱԼՆԵՐ

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՑՈՒՆԻՍ
MERCREDI
17 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8420 | 35EME ANNÉE | Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 51ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4321

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՏԱԳՆԱՊԸ ՓԱՐԱՏԱԾ

Իշխանութեան դլուխ գալէն ի վեր ե. Հանրապետութեան կառավարութիւնը կարելին փորձեց՝ բնականոն վիճակ ըստեղծելու համար երկրին մէջ :

Մէկ կողմէն արտաքին ճակատին վրայ Ֆրանսան դրաւ իր արժանի բարձրութեան վրայ : Միւս կողմէն բարւոքեց Ֆրանսայի տնտեսական – ելմտական կացութիւնը :

Շնորհիւ ելմտական նախարարի յան – դուգն ծրագիրներուն, Ֆրանքը՝ թէեւ արժեզրկուած՝ կայուն վիճակ մը կը ներկայացնէ այսօր :

Վստահութիւնը վերահաստատուած ըլլալով հանդէպ օրուան իշխանութեան՝ արտասահմանէն մեծ քանակութեամբ օտար դրամներ մտան երկիր, մեծապէս դիւրացնելով կառավարութեան ներքին պարտքերուն վճարումը :

Գրեթէ հաւասարակշռութիւն հաստատուեցաւ արտածման եւ ներածման մի – ջեւ, նուազագոյնին իջեցնելով բացը՝ այս դլուխէն :

Հակառակ իր բացառիկ յաջողութիւն – ներուն, կառավարութիւնը չկրցաւ ապ – րուստի անհրաժեշտ առարկաներու դինը իջեցնել բաղձացուած չափով :

Աշխատաւորները սկսան դժգոհութեան նշաններ ցոյց տալ՝ օրավարձի յատ – կում պահանջելով :

Կառավարութիւնը բանաւոր չի նկատեր արհեստակցական միութեանց պահանջ – ները, մանաւանդ հանրային ապասարկու – թեանց աշխատաւորներուն համար :

Նախարարապետը Յունիս 12ի ճայնափիւռ ճառին մէջ կը հաւաստէր թէ աշ – խատաւորներու եւ պաշտօնեաներու վի – ճակը հետզհետէ պիտի բարւոքի, չնոր – հիւ ձեռք առնուելիք միջոցներուն :

Ու իրրեւ փաստ կը յիշէր թէ Յուլիս մկկէն սկսեալ պիտի ընդունի այն օրէնքը, որուն համաձայն ընկերային ապահո – վութիւնը երեք հազար ֆրանքի սահմա – նապինը կը դնէր, դեղերու վճարում – ներուն համար : Իսկ Օգոստ. 1էն սկսեալ հարիւրին տասը համեմատութեամբ պի – տի աւելնան ընտանեկան նպաստները :

Կառավարութիւնը այս միջոցները ձեռք առաւ՝ տեղի չտալու համար դժգոհու – թեանց, որոնց առաջին արտայայտու – թիւնն էր մեթրոյի բանուորներուն դոր – ծադուլը Յունիս մկկին :

Արհեստակցական բոլոր միութիւնները համերաշխած ըլլալով, գործադուլը կա – տարեալ յաջողութիւն էր ունեցած :

Քաջալերուած այս առաջին յաղթանա – կէն՝ երկաթուղիի աշխատաւորներն ալ իրենց կարգին ուղեցին դիմել գործադուլի դէնքին, առաւելութիւններ ապահովելու համար :

Կառավարութիւնը երկրին մէջ անկար – գութեանց առաջքն առնելու եւ ճարտա – րարուեստի բանուորներուն հաւանական գործադուլներուն արգելք հանդիսանալու համար որոշեց խիստ դիրք բռնել : Եւ Սահմանադրութեան իրեն տուած իրա – ւունքներէն օգտուելով՝ բռնի աշխատանք պարտադրել ուղեվարներուն :

Պայքարը՝ կառավարութեան եւ արհես – տակցական երեք կարեւոր միութեանց միջեւ՝ սուր հանգամանք մը ստացած ըլ – լալով, վերադոյն ճիգեր կատարուեցան երկուստեք եւ ի վերջոյ յաջողեցան հա – մաձայնութեան եղր մը դտնել :

Նոր Սահմանադրութիւնը գործադուլի իրաւունքը կը ճանչնայ աշխատաւորնե – րուն համար, — ինչպէս ժողովրդավար բոլոր երկիրներու մէջ : Սակայն չի ճշդեր մանրամասնութիւնները, այդ հոդը ձգե – լով կառավարութեան :

Արհեստակցական միութիւնները կը պնդեն, որ 1957ի երկրորդ կէսէն ի վեր աշխատաւորներու դնման կարողութիւնը

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ՁԵՂԱՒԻ

★

ԾԱՆՐ ՖՐԱՆՔԸ՝ ՑՈՒԼԻՍ 15ԻՆ

Ընկերակցութեանց ժողովները տեղի ունեցան երկուշաբթի ամբողջ օրը Բիւ Փաւէ « Բանուորական Ուժ»ի կեդրոնը եւ երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ Աչ – խատանքի Ընդհ. Դաշնակցութիւնը (ԱԷ – ԺԷ – ԹԷ – համայնավար), Բանուորա – կան Ուժը (ԼՖ – Օ – ընկերվարական) եւ Քրիստոնեայ աշխատաւորները (ԱԷ – ԼՖ – ԹԷ – ԱԷ) ետ առին դործադուլի հրահան – գը : Կառավարութիւնը խոստացաւ Յունիս 18ին սկսիլ վիճաբանութիւնները 1958 արտադրութեան պարզեւին չուրջ : Կառա – վարութիւնը որոշեց նաեւ խօսիլ աշխա – տավարձերու մասին Նոյեմբերին, հա – մաձայն տնտեսական կացութեան :

Հաղորդելով բանուորներուն կառավա – րական այս որոշումները երեք ընկերակ – ցութեանց ուղեվարներու դաշնակցութիւ – նը կը ճշդէ սակայն թէ տպշնպին պատ – ճառները չեն ջնջուած եւ կը բողոքէ նաեւ կառավարութեան ձեռք առած բացառիկ միջոցներուն դէմ, միջոցներ՝ որոնք ծան – րօրէն կը դպին գործադուլի իրաւունքին :

ԾԱՆՐ ՖՐԱՆՔԸ

Ելմտական նախարար՝ Անթուան Փինէ որոշեց թէ 500, 1000, 5000 եւ 10·000նոց թղթադրամներու վրայ տպուի 5, 10, 50 եւ 100 ֆրանք, Յուլիս 15էն սկսեալ :

Այս թուականը որոշուած է հետեւեալ պատճառներով.— Նախ որպէսզի ժողո – վուրդը Յունուար 1էն առաջ վարժուի նոր ֆրանքին, քանի որ այդ թուականէն ըս – կըսեալ է որ նոր դրամը օրինաւոր ձեւով պիտի գործածուի :

Վեց լեզուով պատրաստուած բացատ – րական թուղթեր պիտի բաշխուին օտար դբօսաշրջիկներուն երբ Ֆրանսա մտնեն :

Նոյն թուականին, պարտաւորիչ կը դառնայ առեւտրականներուն համար եր – կու դին դնել ապրանքներուն վրայ : Այս միջոցը ձեռք կ'առնուի որպէսզի ամանք փորձութիւն չունենան յաւելումներ կա – տարելու : Օրինակ մէկը որ 495 ֆրանքի ապրանք մը կը ծախէ, իրաւունք պիտի չունենայ դինը «կլորցնելու» եւ հինդ ֆր. դնելու, այլ 4 ֆր. 95 :

Այն առեւտրականները որ «ծանր ֆր – րանքին» առթիւ յաւելումներ կատարեն ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուին :

×

Երեքշաբթի օր ծերակոյտը ծանրաբեռ – նուած օրակարգ մը ունէր : Նախկին ռազ – միկներու նախարարը՝ Թրիպուլէ պիտի պարզէր կառավարութեան տեսակէտը հանդստեան թոշակներու մասին : Ցառա – ջիկայ չաբաթ ծերակոյտը պիտի դբաղի Ալժերիոյ խնդրով :

× Նախկին նախարար Մաքս Լեժէօն յայտարարեց թէ 1962ին Ֆրանսա պիտի կարենայ արտածել Սահարայի քարիւղը :

———o———

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԷն հաստ լուրերու համաձայն, Նախագահ Այզընհաուըր մօտ ա – տենէն Ամերիկա պիտի հրաւիրէ Ֆրան – սայի Հանրապետութեան Նախագահը՝ հիւանդական մարդի մէջ Ֆրանսայի եւ Մի – ացեալ Նահանգներու միջեւ ծագած տա – րակարծութիւնները հարթելու համար : Եթէ այս լուրը հաստատուի՝ Զօր. Տը Կոլ Ուաշինկթրն պիտի երթայ մեծերու հաւանական ժողովէն առաջ :

Հարիւրին 12 համեմատութեամբ պակ – ասած է : Որով բնական կը դտնեն աշխա – տավարձի յաւելումը :

Շնորհիւ կողմերու իրերահասկացողու – թեան, տպշնպը փարատեցաւ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԱՆԵԼ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

———o———

ԿՐՈՄԻՒՕ ԽՈՒԼ ԿԸ ՄՆԱՅ

ԲՈԼՈՐ ԿՈՉԵՐՈՒՆ

———o———

Երկուշաբթի օր Քուվ Տը Միւրվիլ բնակարանին մէջ տեղի ունեցած ժողովն ալ ապարդիւն վերջացաւ : Կրոմիքօ դէ մէկ դիջում փորձեց : Ցունիս 9ին ներկա – յացուցած իր առաջարկներուն վրայ հաս – տատ կը մնայ :

Ա. Միութեան Արտաքին նախարարը, որ ցարդ անդլերէն կը խօսէր, այս ան – դամ ռուսերէնով արտայայտուեցաւ՝ խոլ մնալով բոլոր կոչերուն :

Ժողովքին ընթացքին ժողովը յա – տադդելու հարց չծագեցաւ : Կարծիքնե – րու փոխանակութիւնները կապուած էին Պերլինի հարցին հետ :

Ժողովին միակ արդիւնքը այն եղաւ՝ որ Արտաքին նախարարները որոշեցին Զո – րեքշաբթի օր դարձեալ հանդիպում մը ունենալ ... :

Այնպէս կը թուի թէ այս առաջարկը բերած են Արեւմտեանները :

Թէեւ համաձայնութեան ամէն յոյս կորսուած կը նկատուի՝ բայց նախարար – ները կը փորձեն «պատուաւոր» կերպով դուրս գալել ստեղծուած անելքէն :

Արեւմտեանները, որ բազմաթիւ դի – ջումներ ըրին, կ'ուզեն ձախողութեան պատասխանատուն ճշդել :

Երեքշաբթի օր, Հերթըլի ապարանքին մէջ Արեւմտեանները ժողով մը դումարե – լով իրենց կողմէ եղած դիջումներուն ցանկը պիտի պատրաստէին՝ յաջորդ օր Կրոմիքոյի ներկայացնելու համար : Հաշ – ուեկշիռ մը՝ որ խորհրդային նախարա – րին հետ բանակցելու նոր դուռ մը կրնայ բանալ. հակառակ պարագային՝ Արեւ – մտեանները պիտի ստիպուին հրատարա – կել դայն :

Ինչպէս կը տեսնուի՝ Պերլինի չուրջ համաձայնութիւն մը գոյացնելու հարց չէ մնացած այլեւս : Նախարարները կը մտա – ծեն ժընեւի ժողովը յետաձդել կամ վեր – ջացնել, բայց նման որոշումի մը... յար – մարցոյն ձեւը կը փնտռեն :

× Երկուշաբթի օր Ֆրանսայի Նախա – րարաց Խորհուրդը ժողով մը դումարեց՝ միջդպային ներկայ կացութիւնը քննելու համար :

Չեկուսլովաք էր Վարչապետ Տըպրէ, որ ժընեւի ժողովին հաշուետուութիւնը բրաւ. ա – ւելի ճիշդը՝ ժողովին աշխատանքներուն պատմականը բրաւ, առաջին նիստէն մինչեւ այսօր :

Վարչապետը հաղորդեց նաեւ Արտաքին Նախարար Քուվ Տը Միւրվիլի եղած թե – լդրութիւնները՝ որոնք վաւերացուե – ցան :

Ասոր առին բազմաթիւ նախարարներ, մասնաւորապէս՝ Անթուան Փինէ : Նախա – գահ Տը Կոլ երկարօրէն բացատրեց ներ – կայ կացութիւնը :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՄԱՄԵԱԿԸ

Երկուշաբթի օր ժընեւի մէջ տօնուեցաւ Աշխատանքի Միջազդային Կազմակերպու – թեան 40րդ տարեդարձը : Միջազդային մեծ հաստատութեանց հնագոյնն է ասի – կա՝ որուն հիմը դրուած է 1919ի խաղա – ղութեան ժողովին օրը :

Սկիզբը 29 երկիրներ մաս կը կազմէին Աշխատանքի Միջազդային Կազմակեր – պութեան, այսօր՝ անոնց թիւը բարձրա – ցած է 80ի :

Այս առիթով Նախագահ Այզընհաուըր նամակ մը դրկեց կազմակերպութեան՝ չեչտելով անոր մեծ դերը աշխարհի բա – րեփոխման եւ յառաջդիմութեան մէջ եւ դող երկիրներուն կատարած մասնա – դիտական օժանդակութեան մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Քրիստոն – եալ – Դեմոկրատ կուսակցութիւնը պաշ – տօնապէս որոշեց իր թեկնածուն՝ Լիւթ – քէ, նախագահական ընտրութեանց հա – մար : Երկրագործական հարցերու մաս – նագէտ՝ Լիւթքէ 1953էն ի վեր Ատըն – աուըրի կառավարութեան մէջ երկրա – գործական նախարար է : Հանրապետա – թեան Նախագահի ընտրութիւնը հաւանա – բար տեղի ունենայ Արեւմտեան Պերլինը մէջ :

ՍՈՒՏԱՆԻ մէջ համայնավարներու ձեր – բակալութիւնը կը չարունակուի : «Հա – կա – աշխարհակալական ճակատ» ան – դամներ ալ ձերբակալուեցան Աթպարայի եւ Միտանի մէջ : Ձերբակալուած համայ – նավարներու թիւը 62ի հասաւ : Միւս կողմէ, կը հաղորդեն թէ յառաջիկայ Յունիս 21ին կը բացուի 21 սպաներու դատավա – րութիւնը որոնց դէմ եղած ամբաստա – նութիւնն է.— « Դաւադրութիւն պետու – թեան դէմ » :

ԻՐԱՔԻ մէջ Քասըմ յայտարարեց թէ նոր յաղթանակ մը տարած էր որ պիտի զօրացնէր երկրին դիրքը բայց աւելցուց. — « Պիտի չյայտնեմ սակայն այդ յաղ – թանակին բնոյթը. մինչեւ որ բանակցու – թիւնները վերջանան եւ օգտակար բան մը ձեռք ձգենք այս երկրին համար » :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ Ղօրկիոս Թոնքալի – նօս, յոյն համայնավար կուսակցութեան անդամ որ 1958ին դաղտնի Ցունաստան մտած էր ձերբակալուեցաւ : Միւս կողմէ Աթէնքի քաղաքապետ ընտրուեցաւ Ցոն – քոլաս, որ ազատական ձգտում ունի. բայց այ հոսանքները դինքը համայնա – վարներու թեկնածուն կը նկատեն :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ համալսարանի ամէնէն համբաւաւոր բժշկապետը՝ Տոքթ. Վինթըը Արեւմտեան Գերմանիա ապաս – տանեցաւ :

ՊԼՑՐՈՒԹԻՆ հատած լուրերու համա – ձայն եմէնի մէջ խռովութիւններ ծագած են եւ բանակը իշխանութեան դլուխ ան – ցած է : Լոնտոնի մէջ մեծ կարեւորութիւն չեն ընծայեր այդ դէպքերուն :

ԱՍՈՒԱՆԻ ամբարտակին չինութեան համար պատրաստուած խորհրդային ծը – րագիրը ուսումնասիրելէ ետք՝ միջազդա – յին մասնագէտներէ բաղկացած յանձնա – խումբը վերապահ դտնուեցաւ, յայտա – րարելով թէ բազմաթիւ բարեփոխումնե – րու կը կարօտի ան : Յանձնախումբին մաս կը կազմեն ամերիկացի, անդլիացի, Ֆը – րանսացի եւ դերմանացի մասնագէտներ :

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ Իւրիկուէյի դէս – պանը խորհրդաւոր պայմաններու տակ անհետացաւ առջի օր. վերջերս սպառնա – լիքներու ենթարկուած էր :

ԻՆՏՈՆԵԶԻՈՅ Արտաքին նախարար Սիւպանտրիօ Գահիրէի մէջ տեսակցու – թիւններ ունեցաւ Նախագահ Նասրի եւՄ. Համրապետութեան Արտ. նախարար Ֆաուզիի հետ :

ՏԽՐՈՒՆԻ

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎՐԴ. ՀՈՒԼՈՒՆԵԱՆ

Յաւով կը տեղեկանանք, որ Ցունիս 10ին՝ յետ երկարատեւ հիւանդութեան՝ մահկանացուն կնքած է Վիէննայի Մխի – թարեան Մխարանութեան վաստակաւոր անդամ եւ յորելեար Հ. Յարութիւն Վրդ. Հուլունեան :

Հանդուցեալը ծնած էր 1881 Հոկտեմ – բեր 2ին Խոտորջուր : Ուխտադրութեամբ Մխիթարեան Մխարանութեան անդամակ – ցած էր 1902 Փետրուար 22ին եւ քահանայ ձեռնադրուած 1907 Մայիս 20ին :

Երկար տարիներէ ի վեր կը վարէր Մխիթարեան դրավաճառանոցի տեսուչի պաշտօնը : Քանի մը ամիս առաջ ծանր հիւանդութեան պատճառաւ հիւանդանոց էր փոխադրուած :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցած է Ցունիս 15ին :

''ԱՍՊԱՐԷԶ''Ի 50 ԱՄԵԱԿԸ

Ֆրէզնոյի մեր պաշտօնակիցը՝ « Ասպարէզ », այս օրերուն կը տօնէ իր հիմնադրութեան 50ամեակը :

Այս առթիւ, հանդիսութիւնները տեղի կ'ունենան Քալիֆորնիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, Սան Ֆրանչիսքօ, Լոս Անճելըս, Ֆրէզնօ եւայլն, եւ ժողովրդական բազմութիւններ կ'երթան իրենց զբաղեցուցած դերին եւ զայն վարողներուն հանդէպ :

Այս հանդիսութիւններուն կը մասնակցին ականաւոր հայ ու օտար դէմքեր , որոնք մօտէն տեղեակ են, թէ ինչ դեր կատարած է մեր պաշտօնակիցը անցած կէս դարու ընթացքին. դեր մը՝ որ կը շարունակուի նաեւ այսօր :

Թերթին խմբագրութիւնը հրապարակ հանած է «Բացառիկ» մը, զրքի ձեւով, ճշմարտօրէն ճոխ բովանդակութեամբ : « Բացառիկ »ին աշխատակիցները դրագէտ, բանաստեղծ, հրապարակագիր , իրենց յօդուածներով կուգան վեր առնել հայ գրին ու գրականութեան նշանակութիւնը հայ ժողովուրդի պահպանման նուիրական գործին մէջ, եւ այդ գետնին վրայ՝ « Ասպարէզ»ի կատարած գերը : Շատեր ունին գրական, պատմական եւ բանաստեղծական գրութիւններ, որոնց ընթերցումը խոր գոհո նակութիւն կը պատճառէ անխտիր բոլորին :

Այս հատորին մէջ, որ զարդարուած է բազմաթիւ նկարներով, տրուած են նա եւ կենսագրականներն ու նկարները Թերթին հիմնադիրներուն՝ Պետրոս Ցա-ղորեանի, Աւետիս Թիւֆէնկճեանի, Աբրահամ Կ. Սէքլէմեանի, Յովհ. Գապա-ռայեանի, Լեւոն Ցակոբեանի, Ասլան Ա-բանեանի եւ վերապրողներէն հանրածա-նօթ ականաւոր դէմքի մը՝ Արփագսատ Մեզրակեանի :

Ուրիշ էջերու մէջ տրուած են եկող դացող խմբագիրներուն կենսագրութիւն-ները, անոնց կատարած դերին եւ ունե-ցած գործունէութեան պատկերով :

Մտեղծուած խանդավառ մթնոլորտին մէջ, շատ մը ընկերներ ու համակիրներ, ինչպէս նաեւ Թերթին ընթերցողները իւ-րենց աջակցութիւնը բերած են ու կը բե-րեն՝ նուիրատուութիւններ ընելով կամ « Ասպարէզ» նուիրելով հանրօգուտ հաս-տատութիւններու, նոր բաժանորդներ ալ դանելով :

Ցորելեանական հանդիսանքը եղած են ու կը շարունակուին դեռ մեծ հեղինակ-րու մէջ, դեղարուեստական խնամուած յայտագրով :

×

Թերթի մը յոբելեանը շատ աւելի մեծ նշանակութիւն ունի, քան ուեւէ անհատի : Թերթի մը յոբելեանը հաւաքականու-թեան մը յոբելեանն է, անոր հիմնադիր-ներուն, խմբագիրներուն , աշխատակից-ներուն ու աշխատաւորներուն , որոնք ի-րենց ծառայութիւնը բերած են յանուն դաղափարի մը եւ յանուն հայ գրի ու գրականութեան եւ հայ ժողովուրդին :

« Ասպարէզ » հրատարակուած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան հովանիին տակ , անոր չունչով ու դաղափարականութեամբ եւ մանաւանդ՝ անոր գոհաբերութեան ո-գիով :

Հայ ժողովուրդը այդ ըմբռնումով է , որ քաջալերած է Թերթը, որովհետեւ տեսած է անոր էջերուն մէջ՝ հայ ժողո-վուրդի ազատագրութեան տենչը՝ հայուն պայքարի ոգին՝ յանուն հայրենիքի ա-զատութեան եւ հայութեան պաշտպանու-թեան. մէկ խօսքով՝ յանուն հայ գատին, մտքին ու մշակոյթին :

Դժուար է քանի մը տողի մէջ ամփոփել Թերթի մը կատարած գերը : Ցիսուն տարուան վաստակ մը կարելի չէ պատ-կերացնել քանի մը սիւնակի մէջ : Սա-կայն, կարելի է դգալ այն մեծ գերը , զոր կատարած է ան, իր իւրաքանչիւր Թիւին մէջ հրատարակելով՝ գրական , քաղաքական , պատմական եւ հայ կեան-քին վերաբերեալ խնամուած յօդուած-ներ :

Հրատարակելով ամէն օր առաջնորդող յօդուած կամ խմբագրական, միշտ նկա-ատի ունենալով հայ աղգային ու քաղաք-ական պահանջները, Հայուն ճակատագիրը լուսաւորելու մտահոգութիւնը :

Թերթ մը հայելին է ժողովուրդի մը ապրած կեանքին. նաեւ առաջնորդը՝

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԳՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

Մաքրիկ տատուն որբեւայրի մնացած էր շատ կանուխէն : Աղքատ եւ անօգնա-կան, գլուխը կը գարնէր ամէն քարին, չոր հաց մը ապահովելու՝ տղուն եւ իրեն համար : Տունէ տուն կը թափառէր լուացք-ի եւ տան ուրիչ աշխատանքներու լծուե-լու անունով : Գոհ կը մնար ինչ որ կը տանար իր ջանքերուն փոխարէն : Բաւ էր որ իր զաւակը չմնար անօթի :

Տարիներու ընթացքին յաճախ կը դի-մէր իր ամուսինին երբեմնի բարեկամ՝ Ուստա Սարգիսին, անոր թելադրանքը խնդրելու, իր վիճակը բարւոքելու միջոց մը, ձեւ մը դտնելու ակնկալութեամբ :

Երբեք Ուստա Սարգիս չէր ձդած զայն ձեռնունայն :

Անոր բարեխօսութեանդ չնորհիւ Մաք-րիկ Տատուին կը յանձնուէր եկեղեցիին ու դպրոցին մաքրութեանը հոգալու պարտականութիւնը : Մեծ բան մը չէր ա-կընկալութիւնը բայց քանի մը ղերտ ա-ւելի հաց կ'աւելնար իր սեղանին վրայ :

Տարիներ անցան, տղան հասակ նետեց, դպրոցին մէջ ուշիմ, ամէն բանի համար ալ յարմարութիւն ցուցնելու չնորհով օժ-տուած :

Մայր ու տղայ կը մրցէին կարծես թէ կեղեցին աւելի պայծառացնելու : Դպրոցն ալ կ'արժանանար նոյն բախտին, խար-խուլ վիճակին մէջ իսկ մաքրութեան ան-հիննալի ջրդեհը՝ մի'չտ վրան :

Մաքրիկ Տատուն, իր հոդածութիւնը տարածած էր նոյն իսկ վերեղմանոցի ան-տեսուած տապանաքարերուն վրայ : Կը լուար դանոնք, պայծառութիւն կը տա-նային դիրերը : Դաշտերէ ժողուած ծա-

---

նոյն ժողովուրդին գործունէութեան : Մութ ու տխուր օրերուն, Թերթին պարտքն է ոգի եւ տոկալու ուժ ներշնչել իր ընթերցողներուն. լոյս ու պայծառ օ-րերուն՝ քաջալերանք տալ անոնց, կրկ-նապատկելու իրենց ջանքն ու աշխատան-քը, հետապնդուած դաղափարականնե-րուն իրականացման համար :

« Ասպարէզ »ի գերը, յատկապէս, մեծ եղած է եւ մեծ է անոր համար, որ շատ կարեւոր բայց մեկուսի դաղութի մը մէջ հաստատուած է եւ առաջնորդ կը հանդի-սանայ ցիրուցան հայութեան :

Ան կապ մը եղած է այդ ցիրուցան Հա-յերուն միջեւ, քաղաքէ քաղաք, եւ ոսկե-դէն կամուրջ մը՝ այդ մեծ դաղութին եւ Սփիւռքի բազմատան դաղութներուն մի-ջեւ : «Ասպարէզ» պիտցած է բարձր պա-հել հայկականականութեան դրօշը եւ կեն-դանի՝ հայ լեզուն ու մշակոյթը, արծար-ծելով անոնց հանդէպ սէր ու հետաքրք-րութիւն : Գիտցած է հին սերունդը հաս-տատ ու հզօր պահել իր հաւատքին ու զոհաբերութեան մէջ, նոր սերունդը հե-տաքրքրելով եւ կապելով հայ կեանքի ու պատմութեան հետ :

Թերթ մը ազգի մը ժամանակակից կեանքին կենդանի պատմութիւնն է, որ ժամանակի ընթացքին կը դառնայ նոյն ազգին հարազատ պատմութիւնը : Արձա-նագրութիւնը հայ մտքին ու հոդիին բա-բախումներուն, անոնց տագնապներուն, յուսալքումներուն եւ թռիչքներուն , եւ պաշտպանն ու պահակը հայ լեզուին ու դրականութեան :

« Ասպարէզ » , այս տեսակէտէն մա-նաւանդ, դեր կատարած է ու կը կատա-րէ, դառնալով Հ. Ց. Դաշնակցութեան վեմ զաղափարները տարածող օրկանը եւ, հետեւաբար, Հայութեան պահանջ-ներուն ու բաղձանքներուն, յոյսերուն եւ ակնկալութիւններուն աչտարակը . հայ մտքին ու լեզուին ամէնէն մաքուր ու պայպաջուն չտորուաններէն :

Ցարգա՜նք իր հիմնադիրներուն սիրելի յիշատակին. մեծարանք իր հին ու նոր խմբագիրներուն եւ աշխատակիցներուն , որոնք անխոնջ ու անշեղ կերպով հաւա-տարիմ մնացին մեր աղգային ու կուսակ-ցական վեհ նպատակներուն եւ կը շա-րունակեն իրենց առաքելութիւնը հաւատ-քով ու արիութեամբ :

Մեր սրտագին ու ջերմ չնորհաւորու-թիւնը մեր սիրելի պաշտօնակիցին եւ ա-նոր նուիրեալ խմբագիրներուն ու աշխա-տակիցներուն, ինչպէս նաեւ բոլոր աշ-խատաւորներուն, որոնք վառ կը պահեն Լուսաւորչի կանթեղը, իրենց գոհաբերու-թեամբ ու զաղափարականութեամբ :

(Խմբ. ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՅԱՐԳԱ՜ՆՔ ՏԻՊԱՐ ՀԱՅՈՐԴԻՒՆ

(ՄԵԼՔՈՆ ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ)

Երէկ հողին յանձնեցինք Մելքոն Տէր Մելքոնեանի անչնչացած մարմինը, սգա-կիրներու հոծ բազմութեան մը մասնակ-ցութեամբ : Քիչեր կան, որ կը վայելեն ակրն ու յարգանքը ընդհանուրին, ունե-նալով հանդերձ յատակ ու մեկին դիրք ազգային, հասարակական խնդիրներու շուրջ : Այդ քիչերէն մէկը Մելքոնն էր , որուն թաղման առթիւ փութացած էին ի-րենց յարգանքի տուրքը տալու առհասա-րակ բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչ-ները :

Կուսակցական չէր Մելքոն Տէր Մել-քոնեան, բայց ունէր անյողդողդ համո-զումներ հանրային կեանքը յուզող բոլոր երեւոյթներուն մասին : Չէր համակրեր բոլոր անոնց, որոնք չէզոքութիւն անու-նին տակ կ'ուզէին վարագուրել իրենց պատեհապաշտ ոգին եւ եսական անտար-բերութիւնը դէպի հայ հանրային կեան-քը : Նախանձախնդիր հայ մշակոյթին եւ հայերէն դաստիարակութեան, չէր սա-կարկեր իր բարոյական եւ նիւթական օ-ժանդակութիւնը հանրանուէր բոլոր ձեռ-նարկներուն : Իր մարակող խօսքերը կը-նային հաճելի, կամ լաւ եւս է ըսել, ըն-դունելի չըլլալ իր խօսակիցներուն, բայց իր սուր խօսքին հայրենանուէր բովան-դակութիւնը դինաթափ կ'ընէին իր մտա-ծումները չբաժնող անձերն անգամ :

Կը սիրէր հայ դիրն ու դրականութիւ-նը, որուն կը ջանար իր համեստ տուրքը տալ, փոքրիկ պատմուածքներ հրատարա-կելով « Ակօս»ի մէջ եւ վերամչակելով մօտ քսան տարի առաջ հրատարակուած իր հեղինակութիւնը՝ «Կեանքի եւ մահ-ուան միջեւ», ուր կան յուզիչ տողեր 1915ի եղեռնի օրերէն, իրրեւ մէկը, որ ապրած ու տեսած էր այդ օրերը : Կը սի-րէր հայ դրականութիւնը, հայերէն դաս-տիարակութիւնը եւ հայ լեզուն եւ կրցած էր իր զաւակները կրթել դերազանցօրէն հայատիպ ոգիով :

Տառապանքի մէջ թրծուած , մտասյու-թեան չտուաւ իր անցեալը եւ ամէն կերպ աշխատեցաւ որ իր մէջ չմթագնի խարոյ-կը ազգային զգայումներուն :

Համեստ յաջողութիւնները նիւթական մարզի մէջ, կաթիլ մը իւղ անդամ չկըր-ցան լռլել հանրային նուիրումի իր մըշ-տավառ ջահին :

Հայ ծնող եւ լիակատար Հայրս արժա-նիքներով վաղահասօրէն փակեց իր աչ-քերը : Ա.յսպէսի հայ էր Մելքոն Տէր Մելքոնեան :

×

Մելքոն Տէր Մելքոնեան ծնած էր Ա.յն-թաք, 1894ին : Իր մեծ հայրը եւ հայրը, քահանայ էին : Դեռ փոքր հասակէն ար-տակարգօրէն սիրեց հայ լեզուն եւ Հայ Եկեղեցին : Զգոհացաւ իր ծննդավայրի նախակրթարանով եւ 1910ին դնաց Պո-լիս, շարունակելու համար իր ուսումը Պէրպէրեան վարժարանին մէջ : Հոն է, որ Մելքոնի բնատուր սէրն ու նուիրումը դէպի հայ դրականութիւնը՝ միս ու ա-րիւն դարձան իր մէջ եւ, հակառակ կեանքի բազմազան ելեւէջներուն, միշտ մնաց հաւատարիմ երկրպադուն հայ մշա-կոյթին :

լեցուէր երաժշտական յարաճուն քաղց-րութեամբ՝ յատակ ու բաբախուն :

Իր սրտէն դէպի ապագայ բնակողնե-րու ուղղուած մաղթանքի ձօն մըն էր ա-նիկա՝ երջանկութեամբ եւ խաղաղու-թեամբ վայելելու : Համայնական սիրոյ փոխադարձ պաղատանք մը, դրացինե-րուն աւետելու նոր եկուորի մը յաւելու-մը, այնքան յուղումով եւ անկեղծու-թեամբ կարծես դամերն էին որ լեզու ա-ռած բլլային այդ եղերայրական կոչը քա-դաքին բոլոր անկիւնները տարածելու , արտասուալից աղաչանքով ... :

Ցետոյ համերգը կը մեղմանար, նուա-դուն փափուկ մը կը դառնար, Ուստա Սարգիսին կուրծքէն յանկարծ արձակ-ուած աղաւնիի մը թեւթափումներու մէջ կորսուելու համար :

Ամիս մը յետոյ տունը պատրաստ կ'ըլ-լար տանտիրոջ յանձնուելու կէսօրուան նոյն վայրկեաններուն : Այդ օրը փղոցկը ստանար ընտանեկան խրախճալից ընդու-նելութեան մը երեւոյթը ... :

ԶԱՐԵՀ ԳԱԶԱԶԵԱՆ

(2 Շար.)

Առաջին Աշխարհամարտը պատճառ եղաւ որ ան չկարենայ լրացնել դէթ իր միջնակարգ կրթութիւնը։ Ինքն ալ իր ընտանիքին հետ բռնեց աքսորի ճամբան եւ դնաց աշխատանքի լծուելու Ինթիլլիի չրջանին մէջ, աւելի հեռուները քչուելու վտանգին չենթարկուելու համար։ Կու թէ Ամասիայի մէջ զերի ինկած հնդիկ զինուորներու տեղափոխումը Ինթիլլի՝ պատճառ կ'ըլլայ, որ հոն իրը աշխատաւոր ապրող մօտ վեց հազար Հայերը քչուին դէպի Տէր Զօրի անապատները, ուր եւ կը կոտորուին ամբողջովին։ Մեկնելով իր յանդգնութեան, խոյս կու տայ տարապէրներու կարաւանէն եւ կ'ապաստանի մօտակայ լեռները՝ իր ցակոբ եղբօր հետ։ Հոն կը դանուէին արդէն քանի մը տասնեակ զինուած Հայեր։ Ամբողջ քառասուն օր իրենց իսկ եղունդներով փորուած թաղստոցներու մէջ պահուելէ ետք, կը հարկադրուի հեռանալ այդ չրջանէն, իր հերոսաթիզ միւս եղբօր՝ Միհրանի օժանդակութեամբ։ Կը հասնի մինչեւ Մեսքէնէ եւ զարհուրանքով կը տեսնէ իր ճամբու ընթացքին դիզուած դիակները Հայ տարագիրներուն։

Դեռ պատանի էր, երբ, Առանայի եղեռնի օրերուն, Թուրքերու զնդակները արհամարհելով, հազիւ 13 տարեկան տղայ, Տէյրթէզոլի մէջ կը վազէր դիրքէ դիրք եւ զէնք ու փամփուշտ կը փոխադրէր կռուող հայրերուն։ Ան արժանի եղաբայրն էր քաջամարտիկ Միհրան Տէր Մելքոնեանի, որ գոհ դնաց Տէյրթէզոլի վերջին ինքնապաշտպանութեան։

Զինադադարէն ետք զինք կը դանենք նախ Պոլիս, ապա Հալէպ եւ ի վերջոյ Պէյրութ։ Տեղահանութեան ու փախստականի կեանքը պատեհութիւն չտուին իրեն, որ կարենայ հայեցի բարձրագոյն կրթութիւն մը ստանալ։ Հարկադրաբար ինքզինքը նետեց առեւտրական ասպարէզը։ Մարմնով միայն կապուեցաւ առեւտրական կեանքին։ իր երազներն ու հոգին հանրային կեանքէն կ'առնէին իրենց սնունդը։ Նուիրումով չաղախուեցաւ հանրային գործերուն հետ եւ իր ուժերը տրամադրեց ազգային – վարչական, մարզական .. Հ. Մ. Ը. Մ.ական եւ դաս – աիարակչական — մշակութային գործերու ։ Զխնայեց ոչ իր դրամը , ոչ ալ կրկովը, որպէս զի իր գործակցութիւնը վայելող մարմիններն ու կազմակերպութիւնները անչեղ եւ անսայթաք քալեն, հայ ժողովուրդի ազգային դիմագծութիւնը պահպանելու իրենց նուիրական գործին մէջ ։

Սիրեց հանրութիւնը եւ հանրային գործը եւ սիրուեցաւ ինքն ալ բոլորէն ։

Անսղոք հիւանդութիւն մը դրեանեց սակայն այս պատուական հայորդին, լուսաղոյն յիշատակներու եւ երախտապարտութեան անկորնչելի ղացումներ ձգելով զինք սիրողներու ու յարգողներու սրտին մէջ։

Իր թաղումը կատարուեցաւ Ցունիս 3ին, արժանավայել չուքով ։

Պէյրութ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԹԱՏՐՈՆԸ

—o—

Իր ժամանակին խօսած էինք Ազգերու Թատրոնին մասին, տալով նոյնպէս անոր առաջին մէկ քանի ելոյթներուն նկարագրութիւնը ։

Դժբախտաբար, սակայն, այս տարի Ազգերու Թատրոնը չկրցաւ ունենալ նախնեաց տարիներու իր ճոխ ու փարթամ կեանքը ։

Առաջին օրերու մէկ երկու կարեւոր բեմադրութիւններէն հետ (Արեւմտեան Գերմանիոյ դերասանախումբին «Ցուլիոս Կեսար»ը, իտալական խումբին Կոլտունիի «Արուեստի զաւակները»ը եւ Լոնտոնի անգլիական թատերախումբին «Պատանդը») Ազգերու Թատրոնը իր յայտագիրը չարունակեց պարերու ներկայացմամբ , որու ընթացքին ի յայտ եկան ապանիական, Հայաստանի, Հալայեան կղզիներու, Հնդկաչինի եւ այլն փոլքլորիկ պարերը ։

Անցեալ չաբթու, սակայն, Ազգերու Թատրոնը իր յայտագրին մէջ դեռեցիկ գործ մը՝ Լուիճի Փիրանտելլոյի «Լերան Հսկաները» թատերակը , որու ներկայացման ընթացքին իրրեւ բեմի խմբական հսկայ մը երեւան եկաւ իտալացի յայտնի դերասան Ճինօ Ցերվին ։

Փիրանտելլո մեռած է առանց կարենալ լրացնելու իր վերոյիշեալ թատերակը ։ Իր մահուան վաղորդայնին, զառանցագին դրութեան մը մէջ է որ տուն տուած է իր քարտուղարին վերջին արարուածը 1936 – ին ։ Իր գաւակը խնամքով պահելով այս սրբազան մասունքը, կարողացած է զայն միացնելով առաջին արարուածին, երե – ւան բերել բեմական դրականութեան արտակարգ գործ մը, որ աւելի քան փիրանտելլոյական է ։

Փիրանտելլոյի կարապի երգը համարուող այս գործը տառմ մըն է ։

Պարզ ու խեղճուկ դերասաններու խումբ մը դիշեր մը կը հասնի լերան մը վրայ, անակի մը քովիկը, ուր կային տարօրինակ մարդիկ, որոնք որոշած էին ապրիլ աշխարհէն դուրս, հեռանալով մեայն իրենց խաբկանքներուն եւ երազնե – րուն ։ Գիշերը՝ անոնք կը ծպտուին դանազան տարազներով, տարօրինակ ու այլանդակ , եւ այդ ծպտումներուն մէջ ինքզինքին կ'երեւակային բոլորովին անյատուած իրենց իսկական անձէն ։ Տարօրինակ ազմուկներ եւ որոտալիք դղրդիւններ տունը դարձուցած են այսհարիւրերու բոյնի մը ։ Այս տարօրինակ խաղով, տունին բնակիչները կարողացա՞ծ են դանել երջանկութեան բանալին եւ կամ կարելի՞ է արդեօք ձերբազատուիլ իրա – կանութենէն ...

Այս է Փիրանտելլոյի գործին առաղձը, որուն չուրջ մեծանուն հեղինակը, իր բանաստեղծական հզօր չունչով, կարողացած է կառուցանել բեմական դրականու – թեան կոթող մը ։

Գլխաւոր դերակատարը՝ Ճինօ Ցերվին անծանօթ մը չէ ։ Իտալական թատրոնին եւ համաչխարհային չարժանկարին մէջ անիկա արդէն մեծ համբաւի տիրացած դէմք մըն է ։ Փեփոնի տիպարը , որ ըստեղծած է մեծանուն Ֆերնանտէլի կողքին, «Տոն Գամիլիօ» ժապաւէնին մէջ , թարմ է տակաւին բոլորին յիշողութեան մէջ։

« Լերան հսկաներուն» մէջ, Ճինօ Ցերվի կ'անձնաւորէ վհուկի մը դերը, որ դեկավարն է տունին մէջ ապրող տարօրէն անձնաւորութիւններուն ։ Իր ստանձնած դերին, Ճինօ Ցերվի յաջոդած է տալ այնպիսի դոյն մը, որ այդ դերը կը դառնայ մեծանուն թատերապերին՝ Փիրանտելլոյի ցարդ ստեղծած տիպարներուն լաւագոյնն ու ամէնէն տպաւորիչը ։

Այնքան հոյակապ է իր խաղը այս դերին մէջ, որ Փիրանտական մամուլը մեծ – ձախտութեամբ գովաբանելէետք արուեստագէտին արտակարգ տպանդը, կը հաստատէ՝ անկարելի է ճանչնալ բեմին վրայ Ճինօ Ցերվին եւ նմանութիւն մը դտնել «Տոն Գամիլիօ»յի Փեփոնին եւ սոյն խաղին հերոսին միջեւ ։

Իտալացի դերասանները արժանաւորապէս կը շրջապատեն իրենց մեծանուն հայրենակիցը, ներդաշնակ ուղղութիւն մը տալով խաղին ամբողջութեան, մանաւանդ իտալացի ծանօթ դերասանուհին՝ Օլկա Վիլլի, որ ամբողջ խաղին տեւողութեան կարծէք կը մրցի Ճինօ Ցերվիի հետ ։

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Վ. ԵՆԳԻՊԱՐԵԱՆ
ԿՈՓԱՄԱՐՏԻ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

★

Զուիցերիոյ Լիւցեռն քաղաքին մէջ տեղի ունեցած կոփամարտի Եւրոպայի առաջնութեան մրցումներուն մէջ առաջնութիւնը չահած է Վ. Ենկիպարեան, որ կը ներկայացնէր Ֆ. Մրուքիւնը ։

Եղրափակիչ հանդիպումը տեղի ունեցած է իր եւ իտալացի Փիերօ Պրանտիի միջեւ եւ վերջացած է հայ կոփամարտիկին յաղթանակով ։ Ենկիպարեան ըստացած է 1959ի Եւրոպայի ախոյենութեան ոսկի մետալն ու ոսկի գօտին ։

Անդամ է Երեւանի մարզական խումբին, ուր սկսած է յառաջդիմել մարզիչ Էդ. Արխատակէսեանի ցուցմունքներով ։

Եւրոպայի ախոյենութեան սրբացած է 1953ին եւ 1957ին ։ Մելպուռնի օդիմպիական խաղերուն մէջ (1957) սրբացած է աշխարհի ախոյենութեան ։

Ցարդ ունեցած է 168 մրցումներ, որոնց 158 վերջացած են իր յաղթանակով ։

Միջազգային 36 մրցումներ մղած է, 35ը չհաղով ։

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ ։

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՎԱՐԴԱՆ ՇԱՀԳԱԶԻ
ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

●

ԽՄԲ.— Ցունիս 10ի Ազդակէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը երէկ մեծ չուքով կատարեց թաղումը իր ամենահին Ֆետայիին՝ Վարդան Շահպազի, որ 95 տարեկան հասակին, դնաց միանալու վաղամեռիկ իր ընկերներուն, որոնք ին – կան Պանք Օթօմանի գրաւման ընթացքին։

Ընկերներու եւ համակիրներու հոծ բազմութիւն մը Թոդովրդային Տուն փութացած էր, ուր կը հանդիսէր ընկերոջ մարմինը, երկարատեւ հոգեվարքէ մը ետք ։

Թողովրդային Տան մէջ. խօսք առաւ Ընկեր Տօքթ. Եղիկ Գոնեալեան եւ չեչ – ուեց խոնարհ հերոսի տիրապետող դիծը Վարդան Շահպազի մօտ եւ անոր կեանքը սքանչելի օրինակ մը նկատեց նուիրումի եւ դաղափարական բարձրութեան ։

Ս. Նշան մայր եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցան կրօնական արարողութիւնները , նախագահութեամբ Գերչ. Արտակ եպիսկ. Մանուկեանի, որ խօսեցաւ հայրենասիրական դամբանական մը ։

Ապա թափօրը ինքնաշարժներով ուղղուեցաւ Ֆրըն Շըլպզէքի ազգ. գերեզմանատունը, ուր ընդհանուր յուղումի մէջ կատարուեցաւ թաղումը ընկեր Շահպազի ։

Թարմ հողակոյտին առջեւ երիտասարդութեան կողմէ խօսք առաւ ընկերվարդպէս Տէր կարապետեան, որ հողակոյտը գերեզման չնկատեց Վարդան Շահպազի համար, որովհետեւ հերոսները գերեզման չունին ։

Հ. Ց. Դ. Հրուանդանի կ. կոմիտէի եւ բոլոր մարմիններու կողմէ խօսեցաւ ընկ. Կարօ Սասունի, որ հպարտութիւն նկատեց այսօրուան թաղումը։ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը , ըսաւ, հպարտութեամբ հողին կը յանձնէ իր մեծ ընկերը եւ յուղումով չեչտեց, թէ այն մարդը, որ Հայաստանի մէջ թիզ մը հող չէ ձգած, ուր կոխած չըլլայ, այսօր կոտոր մը հող իսկ չի պահեր հայրենիքին մէջ՝ հոն թաղուելու համար ։

Նախապէս սակայն, ընկեր Սասունի հանդուցեալի կուրծքին վրայ դրած էր եռագոյն քսակի մը մէջ ամփոփուած հայկական ափ մը հող, որ մահուան դիչերը դտնուած էր Վարդան Շահպազի դդրոցին մէջ, զայն իրեն հետ թաղելու կտակով ։ Հողին հետ միասին, եռագոյն դրօշ մըն ալ դրուեցաւ հանդուցեալի մարմնին վրայ, այն դրօշը, զոր պաշտած էր եւ անսակարկ նետուած ռազմի դաշտ ։

Ծաղկեպսակները դրկած էին Հ. Ց. Դաշնակցութեան բոլոր մարմինները եւ քոյր միութիւններ ։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԼՌԱԾ ԶՐԱՊԱՑԸ

Ժ.

Ժան անձկութեան ճիչ մը արձակեց եւ, մէկ ոտտումով, խոյացաւ իր թեւերուն մէջին առնելու համար զայն ։

— Ատծու սիրուն, կէրթրուտ, ըսաւ ան, հեւասպառ ձայնով եւ դժուարապարչուն։

Պաղ քրտինք մը մարգարտազօծեց իր ճակատը ... Բայց իր պզտիկ դլուխը հակեց դէպի Ժանի կուրծքը, բաղուկները անոր պարանոցին նետեց եւ կուչտ մը լացաւ ։

Ցաջորդ օրը, կէրթրուտ ըսաւ ։

— Երէկ չատ տպայութիւն ըրի Ժան , եւ կը կարծեմ եթէ քիչ մը աւելի տեւէր՝ անդունդին մէջ պիտի իյնայի ։

— Արդէն հաւասարակշռութիւնդ կորսընցուցած էիր ըսաւ ։

Եւ սարսուռ մը դնդեց զայն, յիչելով այդ ահռելի վայրկեանը ։

Զգացական ժպիտ մը անցաւ կէրթրուտի երեսէն։

— Այն առեն, մխանդամ ընդմիչտ լը – մընցած պիտի ըլլար, ըսաւ ան խոր հառաչանքով մը ։

Բայց պահ մը ետք ինքն ալ խնդաց իր յիմարութեան վրայ ։

Ժ.

Օրերը սահեցան. Ժան, իրրեւ խաղի ընկեր, կէրթրուտի յուսացածէն աւելի եղաւ ։ Այժմ անբաժան էին անոնք, եւ Մառթէն, որ երբորդ անձը կը կազմէր, դիտողի դերը կը կատարէր միայն. անիկա, իր սաստող ժպիտովը ուրիչ բան չէր կրնար ընել բայց եթէ «ամէն», իրենց բոլոր յիմարութիւններուն ։

Հաճոյք մըն էր դանոնք դիտելը, մէկը միւսին եաեւէն ինկած՝ բակին մէջէն վազելը անոնց. կարծէք թեւեր ունեցած ըլլային իրենց կրունկներուն ։ Կէրթրուտ այնքան թեթեւ կը թռչէր, որ ոտքերը հազիւ գետին կը դպչէին. հակառակ ա – սոր, Ժան աւելի արագաչարժ էր. որքան ալ երկար տեւէր բոնուելի վազքը, միշտ կէրթրուտ կը բոնուէր ։ Երբ կը տեսնէր թէ խուսափելու ուրիչ ճար չկար, սար – սափահար վտանգի մը պէս կը կկղէր , եւ երբ, Ժան յաղթական իր թեւերովը կը շրջապատէր զայն, իր նրբակերտ մարմինը կը ցցուէր. կարծէք, Ժանի հպումովը, էլեքտրական յուզում մը կը ցնցէր զայն ամբողջովին ։

Դաւիթ, ծեր սպասաւորը, կը դիտէր անոնց այս չարժումները մեծ ուչադրութեամբ լուսամուտէն ձեղնայարկին ուր հաստատած էր իր բնակութիւնը. անիկա կը քերէր իր պղերեզ դլուխը եւ իր ակռաներուն մէջէն կը մրմնջէր ամէն տեսակ անհասկնալի բաներ ։

Կէրթրուտ նչմարեց զայն օր մը, եւ ցոյց տուաւ Ժանի.

— Պէաք է խաղ մը խաղալ այս ծեր ամսեղուկին, մրմնջեց ։

Ժան պատմեց անոր այն զուարճալի խաղը զոր ըրած էր Դաւիթին, առենօք, երեւան հանելով այն թաքստոցը ուր ծեր – բուկը կը պահէր իր զողցած ալիւրը ։

— Եթէ յաջողէինք այսօր ալ նման խաղ մը խաղալ, ըսաւ ան խնդալով ։

— Լաւ պէաք է փնտռել ։

Ըսուեցաւ եւ խոհոյն գործադրուեցաւ , կամ դրեթէ ։ Ցաջորդ կիրակին, ջրաղացը կանդ առաւ ,ծառաները ու ջաղացպան տղաքը դուրս ելան ։ Ժան առաւ պատէն կախուած բանալիներու տրցակը եւ նչան ըրաւ կէրթրուտի որ իրեն հետեւի ։

— Ո՞ւր կ'երթաք, հարցուց Մառթէն աչքերը վեր առնելով իր դիրքէն ։

— Հաւ մը հաւնոցէն դուրս կ'ածէ , ըսաւ կէրթրուտ աչխոյժ, պիտի երթանք անոր բոյնը փնտռել ։

Եւ բնաւ չկարմրեցաւ նոյնիսկ ։

Եւ անոնք մանրակրկիտ քննութիւն մը ըրին ախոռներուն, չեմարանին, ձեղնայարկին, մարագին մէջ. բայց խուզարկեցին մանաւանդ ջրաղացը, սանդուխնե – րէն վեր բարձրացան եւ անոնցմէ վար պլոտրեցան, մագլցեցան ուղիղ աստիճաններըը, խառնչտկելով հնոտիները՝ անպէտ իրեղէններու սենեակին մէջ ։

Աննուագն երկու ժամ, առանց յաջողութեան պրպտումներ կատարեցին, երբ, յանկարծ կէրթրուտ , որ չէր վախնար ձեղնայարկի ամէնէն յետամնաց անկիւնը սպրդիլ, հաղորդեց թէ գտած էր ինչ որ կը փնտռէր ։ Փայտի փոչոտ կտորուանքներու եւ մկկղի նետուած անւի բեկորներու միջեւ, վերջին տասը տարիներուն կոտորուած իրեղէններու ետեւն, կը ցցուէին ալիւրով եւ փոխինդով լեցուն պարկեր եւ անոնց քով ամէն տեսակ մանրը մունր գործիքներ, մուրճեր աքցաններ, խողանակներ եւ սեղանի դանակներ ։ Կէրթրուտ, չողչողուն աչքերով , դէմքը ծածկուած՝ փոչիով եւ մաղերը՝ սարդի ոտապնով, թաքստոցէն դուրս նետուեցաւ ուրախութեան ճիչեր արձակելով ։ Երբ Ժան վստահ եղաւ թէ ճիշդ էր կէրթրուտի ըսածը, պատերազմական խորհուրդ դումարուեցաւ եւ խորհրդակցեցան ։

Պէ՞տք է Մառթէնին տեղեկացնել այս դաղտնիքը ։ Ոչ, պիտի վիրաւորուէր եւ պիտի խաթարուէր անոնց այս կատակը ։ Ժանի միտքը բան մը լնկաւ ։

(Շար.) Հ. ՁՈՒՏԷՐՄԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Ժերմէն Թալ· Խորհուրդը կը ծա–նուցանէ Թաղիս եւ շրջակայ Թաղամասե–րու հաւատացեալ հայ հասարակութեան Թէ՝ տեղւոյս Ս· Սահակ Մեսրոպ եկե–ղեցւոյ անուանակոչութեան եւ հիմնա–դրութեան 30րդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ յետ հանդիսաւոր պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, Թաղիս եւ շրջակայ Թաղամասերու համայն ննջեցելոց եւ ի մասնաւորի երջանկայիշատակ Տ· Տ· Գրիգորիս Եպիսկ· Պալաճեանի, Թաղիս չինարար հոգեւոր հովիւ Տ· Շաւարշ քա–հանայ Թէրզեանի եւ Թաղ· խորհուրդնե–րու եւ եկեղեցւոյ չինութեան յանձնա–խումբի անդամներու յիշատակին։

Այս բարեպատեհ յիշատակի արարո–ղութեանց առթիւ աւանդական մատաղի օրհնութիւն պիտի կատարուի։

Կը հրաւիրուին բարեպաշտ Թաղե–ցիները ներկայ գտնուիլ սոյն յիշատակի արարողութեանց։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամա–կալութեան եւ ծնողքներու կողմէ։

28 Յունիս, Կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժա–մը 3 – 10, վարժարանին օգաստն պար–տէզին մէջ,

I, BLD DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անա–կընկալներ։

Պուֆէ մատչելի դիներով,— շիշ fէ – պապ։

Մուտքի դին 250 ֆրանք։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ·— էկիզ տը Փանթէնէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Րէնսի Փավիյեօն։

ՍԱՄՈՒԷԼ-ՄՈՒՐԱՏ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին։

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարե–կամները։

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ՝ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Գէորգ Զաւուշ խումբը կը յայտարարէ թէ բացուած է Նիսի իր գը–րադարանը՝ «Իչխան Արշութեան մատե–նադարան»։

Հասցէ՝ 49, Բիւ Լամարթին, Նիս։

Վարիչ՝ Ընկ· ՍՈՒՐԻՆ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ։

Մատենադարանի վարչութիւնը կը խնդրէ ընթերցողներէն՝ որ հաճին հա–զար ֆրանք պահ դնել· դումարը պիտի վերադարձուի՝ երբ գիրքը սացուի։

Իրրեւ վարձք՝ 50 ֆրանք գիրք պլուխ։

Մատենադարանը ճոխ է հայերէն եւ ֆրանսերէն գիրքերով։

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ· Ց·Դ· Տան մէջ։

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒ ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին։

Կը խօսի ընկ· ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Յունիս 18, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, ֆրանսական Համալսարանի սրահին մէջ։

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻՆ ԾԱ–ԳՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ԱՊԱԳԱՆ։

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ
(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի զպրոցին տա–րեվերջի քննութիւնները տեղի կ'ունենան, կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9 – 12։

Կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ փափաքող ծնողքներն ու տեղւոյս կազմակերպու–թեանց ներկայացուցիչները։

Քննութիւններէն անմիջապէս յետոյ՝ կազմակերպուած է մասնաւոր պատյո՝ աշակերտութեան եւ ծնողաց համար։

Օթօքարը կը մեկնի զպրոցին առջեւէն, ժամը ճիշդ 13ին։

×

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան–դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրա–կին։ Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· Վ.ԻՆԻ «Անի» կոմիտէին դաշտահանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 19

Անձրեւի պարագային՝ յաջորդ կիրակի։

×

Ֆ· Կապ· Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին։ Մանրա–մասնութիւնները յաջորդով։

×

Սէբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ու–սումնասիրաց կազմակերպած է՝

«Հայ լեզուի օր»ը

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 5

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս Ո–րեքշաբթի պիւեր ժամը ճիշդ 21ին, Բա–տէի սրահը, չարունակութիւն նախորդ նիւթի։ Կը խօսի Էր· Բալուեան «Յ· Թու–մանեանի Անուշը»։ Նոյնպէս կը տրուի Երեւանեան Անուշ օփերային Բ· մասը։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Սէն Շամոնի Հ· Ց· Դ· Վարդվէս խումբին կողմէն։

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Սալ տէ Ֆէթի մէջ։

Մասնակցութեամբ՝

ORCHESTRE RENÉ HEBERT

Ճոխ պիւֆէ։

Կը հրաւիրուին կեդրոնական Ֆրանսա–յի բոլոր երիտասարդները։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղին։

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24։

Կը ներկայացնեն

ԱՆՏՐԷ ԹՈՒՐԹԷՆ եւ ՍԷԶԱՐ ՔՕԼԼԱՎԵՐԻ

(Սեւրանի եւ Լիվրի – Կարկանի քա–ղաքապետները)։

Լիվրի – Կարկանի ՍԱԼ ՏԷ ՖԷԹԻՆ ՄԷՋ։

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիրը։

Կը մասնակցին Օր· Օր· Թօփալեան, Պէնկեան։

Հայկական պարեր՝ ԽՄԲ – ձիկի կողմէ
(«ՇԻՀԷՐԱԶԱՏԻՆ»)

Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

Ծանօթ նուագախումբին ղեկավարու–թեամբ՝

ATTRACTIONS

Հաղ· Միջոցներ·— Փանթէնի եկեղեցիէն առնել 147 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել՝ Լիվ–րի կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· Կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուր–բաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան սրահը։ Պարտաւորիչ ներկայու–թիւն։ (Նախորդ ժողովի չարունակու–թիւն)։

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Վալանսի Շրջ· Կոմիտէի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ ի–րիկուն ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ա–կումբը։ Բոլոր ընկերներուն ներկայու–թիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս Շա–բաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ահարոնեան ա–կումբը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ·— Հ· Ց· Դ· Եօթնեկրայր–եանի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, զպրոցի սրահին մէջ։

ՎԱԼԱՆՍԱՀԱՅ զպրութի, Հայ Ազգ· Միութեան նոր տարեշրջանի ընտրու–թեան առթիւ, ստիպողաբար կը հրաւիր–ուի հայ հասարակութիւնը անխտիր, ներկայ ըլլալու այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ֆուայէ տիւ Թէաթրըլի մէջ։ Համաճայն կանոնագրի տրամադրու–թեան, ներկաներու թիւը օրինաւոր մե–ծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւթյի Հայր· Միու–թեան ընդհ· անդամական ժողովը, այս Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15·30ին, Ար–բիմեան սրահը։ Նոր վարչութեան ընտ–րութիւն, տարեշրջանի հաչուետուու–թիւն։ Անդամներու ներկայութիւնը ան–հրաժեշտ է։

ԱՂՖԱՍԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ,

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով, ա–ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ fէ – պապ»։

Մուտք 100 ֆրանք

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵԻՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես–ուած է կէսօրին, անձ գլուխ 800 ֆրանք

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի *Ռիշը – լիէօ* ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30–ին։

ՆԱՅԻՐԻ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ

Ղեկավար

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԼԿԵԱՆ

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ԹՆՋՈՑՔ **Château du Bois** ՀԱՅԿԵՐՈՑՔ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

PAR ENTRAINS-SUR-NOHAIN (NIÈVRE)

ՓԱՐԻԶԷՆ 200 ԿԻԼՈՄԵԹՐ ՓԱՐԻԶԷՆ

Auberge "Les Castors" et Annexe

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԺԱՔ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

35 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ

Բացում 1 Յուլիս 1959

Բաց է ամբողջ տարին

ՏԵՂԱԿԱՆ – ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ – ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԱՇԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

PENSION, DEMI-PENSION ET LOCATION MEUBLÉE

Հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ

R. N. 6 & 7 - CHEMIN DE FER - CARS

GARAGE - ESSENCE - PARKING

Մանրամասնութեանց համար գրել Տնօրէնին

ՊԱՐՄԱՆԹԻՒՆ

ՍԱՂՈՒՆԻ

BALL

JEUX

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար

ձեր փավիյօնը, վիլլան,

յարկաբաժինը կամ խանութը։

J. TORANIAN

18, AVENUE DE L'OPÉRA

OPE 73-21 OPE 19-45

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի

ՆՈՐ ԳՈՑԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)

Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արուեստական գոյներով առաջնակարգ Սէն–Թէթիք եւ վինիլիք նորոյթ իւղաներկներու, գեղարուեստական պատի թուղթերու, լինոլէումներու եւ միւնեվիլներու տեսակները, նաեւ ձեր բը–նակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)

64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)

166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)

4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)

18, Rue Brézin (Paris (14e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանգ: Հատը 20 ֆր·

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒՆԻՍ

JEUDI 18 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8421 — 35EME ANNEE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4322

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՏՈԿԱԼ, ՉՅՈՒՍԱԼՔՈՒԻԼ

1940 Յունիս 18:

Ահա՛ թուական մը ,որ յեղափոխական ու ազատական Ֆրանսայի ժամանակա – կից պատմութեան մէջ արձանագրուած է անջնջելի , ոսկի տառերով :

Թուական մը, որ բարձրօրէն կը յայտ – կանչէ աննուաճ երդին յաղթանակը յա – ռաջդութեան եւ նահանջականութեան վը – րայ: Որ արծուեթռիչ խոյանքներու ըն – դունակ անձնազոհ զիւցազուններուն պանծացումն է: Եւ անձնատուութեան և – ազատրական, ստրկացուցիչ, զիւրքին մի – ջոցին զիմոդ տկար հոգիներու խարա – նումը :

Թուական մը, որ պարծած է նեղչըն – չարան՝ ապրելու եւ տեւելու ջիղ ու կամք ունեցող ժողովուրդներու համար :

Ու ամէնէն առաջ զարեւոր ու փառա – ւոր անցեալի տէր հայ ազգին համար, որ իր փոթորկալից պատմութեան հազա – րամեակներուն ընթացքին կուրծք տուած է քանի՛ քանի տհեղ աշխարհակալներու մահասարսուռ հարուածներուն :

Բայց երբե՛ք չէ ընկճուած :

Վայրկեան մը իսկ չէ ընկրկած :

Հերոսաբար տոկացած է , առանց յու – սալքուելու :

Ու այսօր ալ տակաւին իր ապրած դր – ժընդակ պայմաններուն մէջ յոյսով ու հաւատքով կը նայի ապագային :

1940ի Յունիսին դժուարին օրեր կ'ապ – րէր Ֆրանսա :

Զինուորապաշտ Գերմանիա չէր կրցած մարսել 1918ի պարտութիւնը: Վիրէնտին վրէժը լուծելու յաւակնութիւնն ունեցաւ Հիթլէր, որ 1939 Օգոստոս 23ին անկո – խարինելի զաշնակից մը գտաւ յանձին Սթալինի :

Երկու մենասէրները դաւադրօրէն ձեռք ձեռքի տուած պայթեցուցին երկրորդ աշ – խարհամարտը :

1920ի աշնան Մոսկուայի վարիչները դրդած էին Մուսթաֆա Քեմալը, որ յար – ձակի Հայաստանի վրայ: Եւ Թուրքերու դիւրին յաղթանակէն առած՝ իրենց ա – ռիւծի բաժինը, առանց դնդակ մը ար – ձակելու :

1939 Սեպտեմբերին բոլշեւիկեան այս քաղաքականութիւնը կրկին փորձուեցաւ՝ մեծ յաջողութեամբ: Հիթլերի բանակներ – րը նուաճեցին Լեհաստանը: Եւ Սթալին Խորհրդային Միութեան կցեց Լեհաստանի կէսը, առանց դնդակ մը արձակելու :

Շնորհիւ կրեմլինի՝ արեւելքի մէջ իր թիկունքն ամրապնդելէ եւ ապահովելէ վերջ, Հիթլեր իր զէնքերը դարձուցեր էր դէպի Արեւմուտք: Նորվեկիա , Հոլան – տա , Պելժիա զրաւուեր էին հեռահեղ՝ առանց լուրջ դիմադրութեան :

Նոյն ճակատագիրը կը սպասէր Ֆրան – սայի: Առիթէն օգտուելով, Մուսոլինի եւս անցեր էր Նացիներու կողմը եւ խոս – լական ուժերը զործակցելով գերմանա – կան բանակներուն հետ, թիկունքէն կը հարուածին Ֆրանսական զօրքը :

Օրուան իշխանութիւնը անզօր կասե – ցնելու թշնամիներու յառաջխաղացումը՝ անձնատուութեան մէջ կը տեսնէր Ֆրան – սայի փրկութիւնը :

Մարեշալ Փէթէն ողջունեցաւ իրրեւ փրկիչ՝ բոլոր Ֆրանսացիներուն կողմէ :

Ահա՛ այդ բախտորոշ օրերուն էր, որ դիւցազնական Ֆրանսայի դիմադրելու , տոկալու եւ տեւելու կամքը մարմնացաւ անծանօթ զօրավարի մը մէջ, որ յաջողեր էր անցնիլ Լոնտոն :

Զօրավար Շառլ Տը Կոլի պատմական կոչը 1940 Յունիս 18ին, Փարիզի անկու – մէն չորս օր վերջ, եկաւ յոյս ներշնչելու թմրած հոգիներուն, բարձրացնելու բա – րոյականը նահանջականներուն :

Ու Ֆրանսա յաղթեց , որովհետեւ պիտ – ցաւ տոկալ ու չյուսալքուիլ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՐՁ ՄԸ ԵՒՄ' ԺՈՂՈՎԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ԿՐՕՄԻՔՈՑԻ

Զորեքշաբթի օրուան նիստէն առաջ , Արտաքին նախարարները տեսակցութիւն – ներ ունեցան իրարու հետ :

Առաւօտուն՝ Սելվին Լոյտ մէկ ժամ խորհրդակցեցաւ Հերթըրի հետ· Անգլիոյ Արտաքին նախարարը իր պաշտօնակիցէն խնդրեց՝ որ կարելին փորձէ , ճախողու – թեան մը առաջքն առնելու համար :

Այնուհետեւ, կրմիքօ առաջարկեց տե – սակցութիւն մը ունենալ Հերթըրի հետ :

Ա· Մխութեան Արտաքին նախարարը Հերթըրի ըսած է թէ ժողովին վերջնան – լէն առաջ տհմանափակ համաձայնու – թիւն մը պոյտնայ Պերլինի չուրջ եւ Մե – ծերու հանդիպման թուականը ճշդուի : Այս խօսակցութիւններէն ետք, — որոնք տեւեցին աւելի քան երկու ժամ , — ամե – րիկեան պետկոյ մը կը հաղորդէր թէ ոչ մէկ փոփոխութիւն կայ խորհրդային քա – ղաքականութեան մէջ: Կրմիքօ իր դիր – քը չէ փոխած :

Հերթըր – Կրմիքօ հանդիպումէն յե – տոյ Արեւմտեան երեք նախարարները ժո – ղով մը գումարեցին: Նոր ծրագիր մը պատրաստուելու՝ խորհրդային պատ – ուիրակութեան յանձնուելու համար : Իրենէի ժողովը փրկելու վերջին փորձ մը :

Ամերիկեան եւ Ֆրանսական չրջանակ – ները զգաստի չեն պահեր այն պարագան՝ թէ ժողովը պիտի վերջնայ, եթէ այս անգամ ալ Կրմիքօ մերժէ ընդունիլ ներկայացուած ծրագիրը: Անհմատ է բանակցութիւնները երկարաձգել՝ երբ այդ ձեւով այլեւս պարզ պիտի դառնայ Մոսկուայի նպատակը :

Այդընհանուրի յայտարարութիւնը չէ մոռցած .— Մեծերու հանդիպումը կա – խում ունի Ժընեւի արդիւնքէն :

Արեւմտեան Արտաքին նախարարներու չրջանակները կը հաղորդեն թէ ոչ մէկ լ – մաստ ունի կառավարութեանց գլուխ – վարներու ժողովի մը թուականը ճշդել՝ այնքան ատեն որ Կրմիքօ կը մնայ իր ժխտական դիրքին վրայ :

Հակառակ այս բոլորին ոմանք , բրի – տանական չրջանակները կ'աչխատին հա – մոզել ամերիկացի եւ Ֆրանսացի իրենց պաշտօնակիցները՝ որ Մեծերու ժողովը դումարէն, ի՛նչ որ ալ ըլլայ Ժընեւի ար – դիւնքը :

Այս տարակարծութիւնը նոր չէ Արեւ – մտեաններու մէջեւ, բայց դժուարու – թիւններու դուռ պիտի չբանայ, մանա – ւանդ այն ատեն՝ երբ Կրմիքօ չընդունի վերջին ծրագիրը :

Արդ , Խորհրդային Միութեան Արտա – քին նախարարը իր ձեռքին տակ ունի Ա – րեւմտեաններու վերջին առաջարկները , բանաձեւուած եւ մանրամասնուած : Հարց է , թէ ի՞նչ պատասխան պիտի տայ :

Ինչ որ ալ պատահի սակայն , այլեւս մէկ բան յստակ է .— Ժընեւի Արտաքին նախարարներու ժողովը իր վերջին ժա – մերը կ'ապրի :

Այսօր – վաղը պիտի յայտարարուի թէ բանակցութիւնները վերջացած են :

Կատարե՞լ ճախողութիւն թէ մասնա – կի ,— հարց կուտան կարգ մը թերթեր, մինչ ուրիշներ կը մտածեն թէ կրնայ յե – տաձգուիլ ևոորոշ ժամանակով կամ որոշ ժամանակի մը համար : Ամէն պարագայի մէջ՝ արդիւնքը ոչինչ պիտի ըլլայ եթէ Մոսկուա որոշած է չարունակել իր ան – դնդող քաղաքականութիւնը :

Սա այժմ դադրի կը պահուի նաեւ ա – րեւմտեան ծրագիրը, բայց որոշուած էր հրատարակել զայն՝ եթէ մերժուի Կրմի – քոյի կողմէ :

Օր ը Օրթ ը

ՆԱԽ, ՏՈՊՐԱԿԸ ՊԱՐՊԵՆՔ

— Առնուազն կէս միլիոն տոլարի պէտք ունինք ··· Ճարելու է ···

— Ի՞նչ պիտի ընենք ···

— Պիտի հրատարակենք կարգ մը շատ կարեւոր գիրքեր ···

— Այդ տեսակ գումար մը հանգանակ – ուած է, արդէն ···

— Գիտե՛մ, բայց այդ գումարը «հա – տրնտիր»ներու համար է ··· Արհեստով հակա – Դաշնակցական պէտք է եղած ըլ – լաս, որպէսզի Բու ձեռագիրներուդ վրայ նայիս ··· Իմ ուզածս ուրիշ բան է··· Ես կ'ուզեմ որ ազգը իրե՛ն համար ճարէ այդ կէս – կամ մէկ – միլիոնը եւ իրե՛ն հա – մար հրատարակէ մտքէս անցած գիրքե – րը ···

— Ուրեմն, ասկէ ետքի մը տարի ա – ռաջ, ի ձայն փողոյ եւ թմբկի հանգա – նակուած գումարէն խեր չկայ ···

— Չկայ, մոռցի՛ր··· Ես տեղն ու տե – ղօք գիտեմ որ Դաշնակցականի մը մէկ շատ կարեւոր գործին հրատարակութեան համար յանձնարարութիւն եղեր է եւ այդ կէս միլիոնը հաւաքող ազգասէ՞ր, հայ – բեւասէ՞ր, ուսումնասէ՞ր, կրթասէ՞ր , դպրոցասէ՞ր ազա – փաշայական հիմնար – կութիւնը պատասխաներ է — «Մենք ա – տանկ մարդոց գործերուն համար դրամ չունինք ···»:

— Ի՞նչ տեսակ մարդու գործ կը հրա – տարակեն եղեր ···

— Այն տեսակ մարդոց , որոնք բարեւի կը կեցնան ազա – փաշաներուն առջեւ եւ ախորժակո՛վ կը հայհոյեն Դաշնակցու – թեան դէմ: Գտի՛ր ատանկ «հեղինակա – ւոր» հեղինակ մը, նայէ ինչպէ՛ս կը հը – րատարակեն անոր գործերը ···

— Ի՞նչ գործ ···

— Ի՛նչ կ'ուզէ քաղ ըլլայ ··· Օրինակ Հայոց Պատմութիւն··· Կը բաւէ որ հա – տորին մէջ, Դաշնակցութեան ի նպաստ բա՛ռ մը չըլլայ··· Եղա՞ւ , չեն տար , սանթիմ չեն տար ···

— Բայց , սիրելիս, կարելի՞ է Հայոց պատմութիւն գրել, առանց Դաշնակցու – թեան ի նպաստ բառ մը գրելու ··· Վեր – ջապէս , Դաշնակցութիւնն ալ ֆանի մը շնորհիով գործեր տեսաւ, սա վերջին հո – թանաւսւն տարին ··· Օրինակի համար Մայիս Քսանըուք ···

— Զաղացքէ՞ն կուգաս ··· Հրապարա – կի վրայ կան շատ շնորհիո՛վ —վրաս գրէ – մարդիկ , որոնք ազա – փաշաներուն աչքը մտնելու եւ անոնց հովանաւորու – թիւնը վայելելու համար , անոնց հաճելի բաներ կը գրեն ···

— Բայց, եղբայր, ինչպէ՞ս կարելի է ասոր, անոր «հաճելի» Հայոց պատմու – թիւն գրել ··· Ազգային պատմութիւնը *մուհալլէպի*՞ է որ ասոր, անոր ֆիմֆին համաձայն եփես ···

— կարգ մը ցնորածներու համար, *մու – հալլէպի* է··· Բայց, մեր նիւթէն շեղե – ցաիք··· կրնա՞ինք սա կէս միլիոնը հաւա – ֆել տալ ···

— կրնա՛ինք··· Միայն թէ ծրագիրդ ներկայացուր ··· Եթէ խելքի մօտիկ բան է, ճամբայ կ'ելլենք ··· Ի՛նչ պիտի հրա – տարակենք ···

— Խելքի մօտիկ է ··· Ամէնէն առաջ, պիտի հրատարակենք Հայոց Ազգին Պատ – մութիւնը՝ տասը լեզուներով ··· Այս գործին պիտի լծենք, առնուազն, տասը մասնագէտ պատմաբաններ, որոնք տասը տարի պիտի ճստին աշխատին· Իրենց ապրուստը պիտի ապահովենք ···

— Ուրի՞շ ···

— Այդ տասը տարուան ընթացքին պի – տի հրատարակենք հոմանիշներու բառա – րան մը — ընդարձակ տեսակէն — բեռա – կանութիւն մը, նոյնպէս ընդարձակ եւ բանի մը բառարաններ ··· Յետո՛յ ···

— Կը բաւէ, որովհետեւ կէս միլիոնդ արդէն ջուրը բաշեց··· Մնացածն ալ յա – ջորդ կէս միլիոնին ···

— Ընդունէ որ խելացի առաջարկ է որ կը ներկայացնեմ ···

— Շա՜տ··· Բայց, կեցի՛ր ազգը քաղ պարպէ, լմնցնէ իր *պռչաֆներու* տոպրա – կը··· Յետոյ , կը մտածենք··· Հիմա, ազգերնիս շա՜տ զբաղած է··· Միջանկ – եալ բան մը հարցնեմ, սակայն — բա – նաստեղծութեան հատորներ ալ պիտի հրատարակե՞նք ··· Կամ օրինակ, *մա – սալներ* ····

— Ո՛չ·· Թո՛ղ մէյ մը , եղածները հատնին, լմնցան , նորերուն մասին կը մտածենք ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԵՀՐԱՆի մէջ դնդակահարուած է հա – մայնավար Թուտէհ կուսակցութեան մէկ նախկին անդամը: Զերբակալուած էր ան – դամ մը 1948ին Շահին դէմ մահափորձի մը պատճառով, բայց յայտնած էր փա – խուստ տալ: Երկու տարուան ընթացքին առաջին անգամն է որ յայտնի համայ – նավար մը հրապարակ կ'ելլայ Պարս – կաստանի մէջ :

ՍՊԱՆԻՈՑ մէջ կը չարունակուին ձեր – բակալութիւնները: Նկատի առնելով որ Յունիս 18ը «խաղաղ լողոքի օր » նչա – նակուած է, երկրին քաղաքական եւ տնտեսական կացութեան դէմ , կառա – վարութիւնը կ'ուզէ առաջքն առնել խռո – վութեանց :

ԻՐԱՔի արտաքին նախարարը ինչպէս նաեւ նախարար՝ Հաչէմ ձաֆատ բուռն յարձակումներու կ'ենթարկուին համայ – նավար մամուլին կողմէ : Կ. Կոմիտէի պաշտօնաթերթը՝ Իթթիհատ էլ Շապ կը դրէ թէ արտաքին նախարարը միշտ կը խուսափի «ընկերվարական » պետու – թեանց դեսպանատուններու ընդունելու – թեանց ներկայ ըլլալէ :

ԱՐԺԱՆԹինի բարձրաստիճան սպանե – րու խմբակը պահանջեց որ Պաեերպամա – կան նախարարը հրաժարի· այս առա – ջարկը ներկայացուեցաւ՝ երբ երկու զո – րավարներ ձերբակալուեցան Նախագահ Ֆրանղիսկի ընկերային քաղաքականու – թիւնը քննադատած ըլլալու համար :

ՖՐԱՆՍԱՑի մէջ, 123·880 երիտա – սարդներ ներկայացան պաֆալորէայի , առաջին մասի քննութեանց : Ֆրանսերէն չարադրութիւնը ունէր երեք նիւթեր ո – րոնցմէ մէկը պիտի ընտրուէր: Առաջինը՝ վօլթերեան մտքի մասին, երկրորդը՝ Պօալեռի ներչնչման եւ արուեստին, իսկ երրորդը որ ամէնէն լաւ ընդունելու – թիւնը գտած է թեկնածուներուն մօտ՝ «երիտասարդութիւնը մշտական դինո – վութիւն մըն է, առողջութեան չերմն է , իմաստութեան խենթութիւնն է »:

ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԷն կը հաղորդեն թէ ձափոնի մօտերը ամերիկեան զինուոր – կան օդանաւ մը յարձակման ենթարկուած է համայնավար «մկ»երու կողմէ , որոնք կուզային Հիւս· Քորէայէն: Օդանաւը , ծանրօրէն վնասուած , հազիւ կարողացած է վերադառնալ ձափոնի կղզիներէն մէ – կուն մէջ գտնուող օդակայանը : Ամերի – կա խստօրէն պիտի բողոքէ այս յարձակ – ման դէմ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի մէջ, խորհրդային անտե – սութեան ցուցահանդէսի բացման առի – թով Խրուչչեւ ճառ մը խօսեցաւ, մասնա – ւորապէս յայտարարելով .— Աչխարհի վրայ ոչ մէկ ուժ կրնայ արգելք հանդի – սանալ՝ որ մեր նպատակին հասնինք , համայնավարութիւն կառուցանելով :

(Լուրերու շար·ը կարդալ Դ· էջ)

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԻՑ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՅ ԹԻՒԸ

Ներկայ թուականի Յունուար 15ին ողջ Խորհրդային Միութեան մէջ կատարուեց մի ընդհանուր մարդահամար :

Մարդահամարից համարեա չորս ամիս անց, Մայիսի առաջին տասնօրեակին, պաշտօնական հաղորդագրութեամբ խորհրդային կառավարութեան կից մարդահամարի վիճակագրական ընդհանուր վարչութիւնը, ամփոփելով կատարուած աշխատանքները, վերջնական ձեւաւորած եւ դլխաւոր արդիւնքները հրապարակեց : Պիտի ասասել, որ մօտիկ ժամանակներս յատուկ հրատարակութեամբ, մի ծաւալուն հատորի մէջ, լոյս ընծայուին ընդհանուր միութենական, ապա հանրապետութիւն առ հանրապետութիւն, մարդահամարի վիճակագրական բոլոր տուեալները, ինչպիսի տեղի է ունեցել նախորդ մարդահամարների ժամանակ :

Վերջին ընդհանուր համապատմարը միութենական ծաւալով կատարուել էր սրբանից քսան տարի առաջ, 1939 Թուականին : Այն ժամանակ Խորհրդային Միութեան բազմազգ բնակիչների ընդհանուր դումարը եղել է 192 միլիոն :

Շատ բնականօրէն սպասելի էր իմանալ, թէ քսան տարի յետոյ ինչպիսի աճ է ունեցել բնակչութեան թիւը Խ. Միութեան մէջ : Անտարակոյս դա կազմելու էր փաստական ցուցադրումն, ի հակադրութիւն խորհրդ. « ընկերվարական կարգեր » չունեցող արեւմտեան ազատ ժողովրդավար երկիրների կամ պետութիւնների սահմաններում ապրող ազգաբնակչութեանց աճի :

Խորհրդային վիճակագրական վարչութեան հրապարակած տուեալով, 1959 Թուականի Յունուար 15ի մարդահամարով համայն Խորհրդային Միութիւնը ունի 208·8 միլիոն բնակիչ : Մինչ քսան տարի առաջ, 1939ի մարդահամարով, Խ. Միութիւնն ունեցել էր 192 միլիոն բնակիչ : Որով՝ քսան տարուայ ընթացքում ընդհանուր աճը հասել է 17 միլիոն մարդու : Աճումի մի թոյլ ցուցանիչ :

Եւ եթէ դա հետեւանք է համարեա մարդկային այն մեծ կորուստների, զոր կրեց Ռուսաստանը Բ. Համաշխարհային պատերազմի ընթացքին, ապա մեր կարծիքով դա նուազ բանաւոր կամ արդարացուցիչ հիմունք է : Քանի որ նոյն պատերազմի յաղթական վախճանով բռնի կերպով բաժան ենթարկելով մի կարդ երկիրներ եւ ժողովուրդները, ինչպէս, օրինակ, Պալթեան երեք պետութիւնները, կցում են Արեւելեան Պրուսիայից, Հոդաչեր՝ աեր՝ Լեհաստանից, Մոլդաւիայից եւ Ռումանիայից, ոչ պակաս նաեւ Ֆինլանդիայից, ապա մասամբ հաւասարակշռած ռուած պիտի համարել մարդկային կորուստները :

Քսան տարուայ մէջ, 17 միլիոնի աղ – Քատիկ աճը հետեւանք պիտի համարել խորհրդային բոլշեւիկեան իրաւակարգի անբնականոն, բացասական կողմերին : Տնտեսական, կենցաղային, ապրուստի եւ տարապարհակ աշխատանքի : Միւս կողմից՝ աւելի էական եւ կարեւորը, ընտանեկան կազմալուծուող իրականութեան, որով քայքայւում են ընտանեկան յարկեր, տեղի են ունենում ծննդաբերու – թեան նուազումներ եւ ուրիշ ընկերային յոռետոյն չարիքներ, որոնք արդաւանդ հող ունեն Խորհուրդների երկրներում :

Սրան ի հակադրութիւն՝ հարկ է յիշել, թէ մի քանի չաբաթ առաջ ծանուցուեց, որ Միացեալ Նահանգների ազգաբնակչութեան թիւը, 120 միլիոն, ներկայիս դարձել է 180 միլիոն :

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները Բ. Համաշխարհային պատերազմին կրեցին նոյնպէս մարդկային ծանր կորուստներ, թէ եւրոպական ճակատում եւ թէ Խաղաղականի կռիւներում ճապոնի դէմ : Սրա վրայ պիտի աւելացնել նաեւ քրիստական կռիւներում մարդկային զոհերի դլալի քանակը : Այս ամէնով հանդերձ նա ունեցել է չիսուն միլիոն մարդու յաւելում :

Երկրորդ՝ ուշադրութեան արժանի կէտն այն է, որ Յունուար 15ի մարդահամարը ցոյց է տուել, որ իգական սեռի թիւն աւելի բարձր է, քան արականը : Մինչդեռ նախախորհրդային չրջանին, ցարական կայսրութեան օրերին, հակառակն է եղել : Սրա պատճառը բոլշեւիկների ցոյց են տալիս դարձեալ պատերազմի պատճառած մարդկային զոհերը : Նը – ւազ հիմնաւոր են Խորհուրդների մեկնաբանութիւնները, քանի որ հին Ռուսիան ոչ պակաս արիւնալի պատերազմներ է ունեցել Եւրոպայում, նաեւ Մանչուրիոյն Ռուսերէնում, Ճափոնիայի դէմ :

« Սովետական Հայաստան » պաշտօնաթերթը Հայաստանում անցկացուած մարդահամարի չուրջ տալիս է հետեւեալ թիւը :

Առ 15 Յունուար 1959 Թուականին Հայկական Հանրապետութեան ամբողջ ազ – դաբնակչութեան թիւը եղել է մէկ միլիոն 700·000 :

Ինչպէս յանանի է՝ Հայաստանում խորհրդային իշխանութեան տարիներին ա – ռաջին մարդահամարը կատարուել է 1926 թ. Դեկտեմբեր 14ին : Այն ատեն ազգաբնակչութեան թիւը եղել է 881·300 :

Երկրորդ մարդահամարը կատարուել է 13 տարի յետոյ, 1939 Թուին, երբ Հայաստանն ունեցել է 1·281·600 չունչ, 400·300 մարդ աւելի : Տասներեք տարի յետոյ աճը կազմել է 3·4 տոկոս, որ բարձրագոյն թիւերից է համայն Խ. Միութեան ժողովուրդների մէջ :

Երրորդ մարդահամարն այս տարի Յունուարին կատարուեց : Երկրորդից 20 տարի յետոյ՝ արդիւնք 1·700·000ից քիչ աւելի մի թիւ : Որով քսան տարի յետոյ, երկրորդի հետ համեմատած, աւելացել է 581·600 մարդ միայն :

Եթէ հիմք ունենանք Հայաստանի աղ – դաբնակչութեան աճի 3·4 տոկոսը, ըստ խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթերի, ապա երրորդ մարդահամարի արդիւնքը լինելու էր ո՛չ թէ 1·700·000, այլ 2·273·088 չունչ : Ուրեմն հետեւում է 573·088 մարդու մի պակաս : Մի քանակ, որ աչքառու է եւ չի կարելի անուշադրութեան մատնել :

Այսպէս մոտաւորութեան տալ կարելի չէ նաեւ 1946 եւ 1947 Թուականներին կատարուած 125 հազար սիփիռքահայերի հայրենադարձը Երեւան : Սրանով Հայաստանում աղգաբնակչութեան պակասն աւելի ակներեւ է դառնում : Քանի որ փաստօրէն պակասը կազմելու է 700·000 չունչի մօտ խոշոր մի թիւ, փոխան 573·088ի :

Հայկական հանրապետութիւնը տիրող ռեժիմի պայմաններում 700·000 մարդու բաց ունի, եթէ չասենք կորուստ :

Լուրջ քննութեան առնելիք այս երեւոյթն ունենալու է, ի միջի այլոց, հետեւեալ դլխաւոր պատճառները :

Ա) Խորհրդային – բոլշեւիկեան կարդերի ընկերային չարիքները, այն է՝ բռնութ, աքսորանք, մահապատիժներ եւն :

Բ) Ծնունդների նուազումն, ապահովիչ հակակցողութիւններ ընտանիքի մասին, որոնց հետեւանքով ամման 3·4 տոկոսը անկում ունեցել է, յատկապէս վերջին 20 տարիների ընթացքում :

Գ) Բ. Համաշխարհային պատերազմի հետեւանքով, հայ ժողովրդի զոհերը, 20 – 40 տարեկան, դեռին փոուեցին : Շատերն էլ պատերազմի հաշմանդամ դարձան, կերչի մէջ, Սեւաստոպոլի, Մոսկուայի եւ Լենինկրատի պաշտպանութեան համար, ռուսական տափաստաններում, մինչեւ Պերլին եւ այլուր :

Դ) Արտագաղթի հոսանք հայկական հանրապետութեան սահմաններից դուրս : Դէպի մօտիկ եւ հեռու Խորհրդային ռեփուբլիկաներ, մինչեւ կենտրոնական Ռուսիոյ երկրամասերը, Թուրքմենիստան, եւ ուրիշ մեզ անծանօթ վայրեր :

Զենք ժխտում այն իրողութիւնը, որ 20 տարուայ ընթացքում, ի դիմաց 700·000 չնչի յաւելման, եղել է այնուամենայնիւ քանակական որոշ յաւելում, որն ի յայտ է գալիս Գ. մարդահամարի արդիւնքներից :

Իւրաքանչիւր ճշմարիտ հայ քաղաքացու համար ցաւ է տեսնել, որ ներկայ մկրատուած Հայաստանը խորհրդային ընկերվար կառոյցով մի ազարակի է վերածուել մարդկային զանգուածներ արտածելու դէպի խորհրդային անդիմադիմ հայրենիքի սահմանները, կուլ դնալու ռուսականութեան ալիքներին :

Նուազ ամման թուական փաստն այդ է ցոյց տալիս :

Հ. ԿՈՍՈՑԵԱՆ

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԳՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

Պարզեւ՝ հասած քսան տարեկանին, առաջին անգամ հանդիպողին իսկ, կուտար համակրելի եւ աչխոյժ երիտասարդի մը տպաւորութիւնը : Իր լրջութեան քով յաճախ կը չեշտուէր նկարագրի զուարթամիտ խառնուածք մը, երբեմն, տղայական ըլլալու աստիճան չեշտուած : Հակառակ նկարագրի այս հաղորդական չնորհին, չատ քիչերուն ուշադրութիւնը հրաւիրած էր իր վրան : Հետեւաբար ոչ ոքի ծանօթ էր մօտէն կամ բաւեկամօրէն :

Մայր ու տղայ կը բնակէին եկեղեցիէն բաւական հեռու խրճիթի մը մէջ, կից՝ խոշոր ջաղացքի մը : Խրճիթը կը բաղկանար հոդաչէն սենեակէ մը եւ մութ խոչէ մը որ կը ծառայէր իբրեւ խոհանոց, որուն ճիշդ քովէն առուն կը խուժէր կորաուելու համար ջաղացքին ընդերքը, միւս կողմէն վերատին դուրս կուգար յաղթանակի փրփրալից վազքով դղրդացնելով ջաղացքին հսկայ երկանները եւ ջրաթաթախ անիւը :

Ամէն օր, արշալոյսէն ժամ մը աւելի կանուխ, արդէն սկսած կ'ըլլար դրան առջեւ խոնուած չամախորդներուն չաղակրատանքը որոնք իրենց ցորենի պարկերուն վրայ ընկղմանած եւ դէպի ջաղացքին դուռը նայուածքին սեւեռ՝ կը սպասէին հեւ ի հեւ անոր բացման : Ցետոյ կուգար հրմշտուկը եւ պոռչտուքը երբ ջաղացպանը խոպոտ ու տակաւին քունատ ձայնով կը բանար դուռը : Խուժումն ու աղմուկը բաւական էին արդէն որպէսզի Մաքրիկ Տուտուն եւ արդէն քունը դեռ աչքերնին, ճամբայ ելլէի [illegible] ցին :

Պարզեւ կը տնտնար, նոյն [illegible] ետ կը մնար, մօրմէն բաժնուելու նպատակով եւ դանդաղ ընթացքով տուներուն առջեւ երկարած քարէ կամուրջներէն մանուածապատ ուղղութեամբ, կը յառաջանար փողոցն ի վեր :

Այսպէս, օր մը, երբ հասաւ եկեղեցիէ դիմաց տան կամուրջին, կիսաբաց դուռէն բոցավառ եւ սիրազեղ աչքերով աղջկիկ մը կը ժպտէր իրեն ... : Համայնած ու քայլ մը իսկ առնելու անկարող, արձանացած դիտեց զայն : Սիրտը կը բարախէր անղսպելի ուժգնութեամբ : Շրթները կը չարժէին բան մը մրմռալու տենչանքով, բառերը կ'ուչանային սակայն այդ տենչանքին օդնութեան հասնելու : Քաղցրութիւն կը ծորէր դրան բացուածքէն ու կը պարուրէր զինք անճառելի հեչտանքով ... :

Պարտուածի պէս գլուխը հակած, առանց բառ մը իսկ կարենալ ձայնելու, լայն չունչ մը առաւ եւ հապճեպ քայլե – րով ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցիին դուռը : Ականջին կը հասնէր քաղցրօրէն եռին փակուող դրան կոնչիւնը, սիրոյ խոստո – վանութեան պէս հոդեխռով ... :

Ծոյացաւ ներս, դասաւ ... : Դողդոջ ձեռքերուն մէջ բռնած թակերով մօտեցաւ կոչնակին : Զարկերը սկսան մութին մէջ տարածուիլ սիրերգի մը պէս նուաճուն : Ծոստում մը կար հոն, յաւիտենական սիրոյ պաղատանքով զալարուն : Արագ ա – րագ իր սրտի տրոփին ձայնակից, անոնք թարգմանը կ'ըլլային յեղակարծ բոցա – վառուած երջանկութեան մը թեւ առած՝ թռիչքով : Աստղերը կը ժպտէին վերէն, այդարացին առաջին չողերը կ'ողջունէին դինք չերազուած իղձերու թրթռումնե – րով ... :

Կ'ուզէր վառել եկեղեցիին բոլոր կանթեղներն ու չահերը իրեւ թէ մեծ տօնի օր մ'ըլլար, սակայն աննպատակ կը թափառէր քանի մը նուաղուն կանթեղներու քթթումներուն ապաւինած, մինչեւ որ ժամերգութիւնը սկսէր :

Հոգ չէ կ'ըսէր ինքզինքին, հոգիս մէջ հիմա հրախաղութիւն կայ եւ էութեանս լոյս խորանները չահագարդուած են, եւ կրկնելով կը հարցնէր, — ինչո՞ւ անդի – տացայ այս քաղցրութեան ակին՝ մինչեւ այսօր ... :

Վերը, վերնատունին աննմարելի մէկ անկիւնը կծկուած, Աղաւնին, ալ ձեռքը սրտին վրայ, արցունքոտ նայուածքը քամուած ըլլար կարծես, հեւ ի հեւ կը հետեւէր անոր չարժումներուն : Ճիշ կը թափէր միեւնոյն ատեն չմատնել իր անձկութիւնը, չուրջը տակաւ առ տակաւ աղօթքի մրմունջներով ժամանող հաւատացեալներուն :

Երկուքն ալ օրերով կը տանջուէին այս

ՄԱՄԱԻԼ

« ԵԱՆՏԸՄ , ՇԻՓԻՐ ՕՂԼԱՆ ... »

★

Այո, մենք վարանեցանք նոյնիսկ «Մամուլ»ի այս սիւնակին մէջ... իրապաշտ եւ առարկայական մնալու, ակամայ արձագանգ հանդիսանալու համար «տղեղ » եւ « նուաստացուցիչ » երեւոյթի մը (վերադիրները մեր կողմէ չեն), որուն թատրը եղած է Փիլատելֆիոյ «Ս. Սահակ – Մեսրոպ» անուն «էջմիածնական » — «օրթոտոքս » — ՌԱԿեան եկեղեցին իր չորքատիկով ...

Վարանեցանք, որովհետեւ լինչ սրատ որ կը բերեն ՌԱԿի հոգեւոր պաշտօնեաներն ու հոդաբարձութիւնները՝ հայ ա – նունին, կ'անդրադառնայ ընդհանրական հայութեան :

Վաղը – միւս օր, երբ Թրքական մամուլը արձագանգ հանդիսանայ դէպքին (հանդիսացած է արդէն՝ հաւանօրէն), պիտի չըսէ թէ ՌԱԿը իր երիտասարդ հայ տղաքն ու աղջիկները տրամադրեց թուրք պինուորներուն, զանոնք զուարճացնելու համար ... : Պիտի ըսէ ու գրէ, որ «ՀԱ – ՑԵՐԸ» գիրկ ու սիրտ բացին թուրք մեհմէտիկներուն՝ զանոնք երբեւ եղբայր սեղմելու համար իրենց կուրծքին ...

Ձդեենք նաեւ, կարեւորութեամբ, որ նորութիւն մը չենք հրապարակեր : Գալանիք մը չէ, որ կը մերկացնենք : Կը միանանք, պարզապէս, Փիլատելֆիոյ անկուսակցական չաբաթաթերթ «Կռունկ»ի, որ, Մայիս մէկի իր թիւով, խստիւ կը խարանէ Հայր Լեւոն Առաքելեանը, երուսա – ղէմի «ընտրեալ Պատրիարք» Ներսոյեան Արք. ի ձեռնասունները, իրբեւ դլխաւոր

[illegible] օժտուած քաղցրութիւնը յաւիտենապէս կարենալ ապրելու ըղձանքով, առանց սակայն իրարու յայտնելու քաջութիւնը ունենալու :

Ու պատահեցաւ այն ինչ որ սէրը կը պատրաստէր ճակատագրին զաղտնի ու – դիներուն մէջ : Օր մը երբ դեռ այդպահը կը մթագիէր, ու առուի խոխոջին երկու սիրտերու հեւքը կը միանար կասկածան – քի անձկոտ չչունչով մը, սէրը կարծես յանկարծ մարմին կ'առնէր, կը մարգա – նար սպասելով չուար այն պահէն երբ վերստին անոնք պիտի դային դէմ դիմաց, անխօս ու համայն : Թերեւս բլլար գիտցած Աստուածածինը, կ'առնէր զանոնք գրկին մէջ, կը չոյէր, կը համբուրէր : Բաղուկները կը կնքուէին, կուրծքերը կը միանային : Կ'ընդգրկուէին երանութեան ցնծումներով ...

Ցետոյ կ'անհետանար գոհունակութեամբ դէպի եկեղեցիին մթամած դուռը ... :

Վերատին բաղուկները կը պարուրէին գիրար, կուրծքերը կը հեւային ջերմ համբոյրներու տարափին մէջ ու սրտերը կը կնքուէին անդրժելի ուխտով մը, այսպէս, յաւիտենապար ... :

Ամիսները չաղորդեցին իրարու, տարին՝ ուրիչ տարի մը նուաճեց : Ոչ ոք թափանցեց սիրազեղ զաղտնիքին : Կոչնակը կը երդ ու քերթուած էր օրէ օր աւելի սիրապատար, աւելի յուզումնալից : Ցաջորդ օրերը լոյսով ողողեցին անոնց հոդիները :

Առտու մը, արշալոյսին, բաժնուելէ առաջ, կրկին ու կրկին գրկուելէ ու համբուրուելէ յետոյ, Պարզեւ ծռեցաւ դէպի առուն, առաւ ափ մը ջուր, նայուածքը Աղաւնիին աչքերուն մէջ խորասուզած, հաղիւ կրցաւ մրմնջել ,

— Օրհնեալ է այս ջուրը· մաքուր մեր սիրտերուն պէս ... : Կուգայ ձիւնապատ – զաթ լեռներէն զալտերն ու պարտէզները ոռոգելով : Ջաղացքներ կը թաւալին իր ընթացքին տակ, որպէսզի ամենօրեայ հացը չպակսի բոլոր սեղաններէն : Հիմա, այս ջուրով օծենք մեր ճակատները ուխտելու համար թէ ներկայ րոպէէն սկսեալ նչանուած ենք իրարու, կը պատկանինք յաւիտենապէս իրարու ... : Եկեղեցին վկայ է, Թող կոչնակը զովաբանէ եւ երդէ մեր միութիւնը :

Ակնթարթի մը մէջ կ'անհետանար ան, եկեղեցիին դրան մէջ : Պահ մը յետոյ կոչնակին ձայնը կը բարձրանար յաւիտենական ուխտին հրայրքով եւ հաւատացեալի երկիւղած պարզութեամբ ... :

ՉԱՐԵՀ ԳԱՋԱՉԵԱՆ

(3 Շար·)

Լ.ՊԱՇՆԱՆԸ
ՀԱՄԱՆԱՆԸ

ԺԸ.

Պարկերտ սարտիսպերուն տաստա-ստա ծաղկեպսակներ էին, որոնց վրայ կը տեսնուէր ազգային դրօշակը։ Ամէն կողմ ժողովուրդ էր հաւաքուած։ Ամէն կողմ ոստիկաններ։ Ամէն կողմ ձիաւորներ։ Ամէն կողմ ոստիկանական մեքենաներ։ Ամէն կողմ ոստիկանական ինքնաշարժներ։ Ամէն կողմ ոստիկանական մոտոցիկլէթներ։ Ամէն կողմ ոստիկանական հեծանիւներ։ Ամէն կողմ ոստիկանական ոտնաման։ Ամէն կողմ ոստիկանական գլխարկ։ Ամէն կողմ ոստիկանական ձեռնոց։ Ամէն կողմ ոստիկանական գօտի։ Ամէն կողմ ոստիկանական կոճակ։ Ամէն կողմ ոստիկանական ... Ամէն կողմ ոստիկանական ... Ամէն կողմ ոստիկանական ...

*ՊԵԼԿՐԱՏԻ ֆրանսական դեսպանը փա-
րիզ վերադարձաւ, իր կառավարութեան
հրահանգով : Ֆրանսա բացատրութիւն –
ներ կ'ուզէ եւրոսլաւիայէն՝ Ալժ.Ազատ.
Ճակատի հետ անոր ունեցած յարաբերու-
թեանց մասին : Պելկրատի կառավարու –
թիւնը յայտնեց թէ տակաւին որեւէ ձե –
ւով նախատեսուած չէ «Ալժէրիոյ կառա-
վարութեան »ճանաչումը :*

*ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ Քեթլա նահանգին մէջ,
որ համայնավար է, արիւնալի բախում –
ներ կը պատահին . ոստիկանութիւնը կը
կրակէ ցուցարարներու վրայ : 11 ցուցա-
րարներ սպաննուած են եւ հարիւր ուրիշ –
ներ ձերբակալուած. տիկին Կանտի , որ
նախագահն է կառավարական (Նեհրուի)
կուսակցութեան, խօսելէն քննադատեց
այս դէպքերը :*

*ՄԱՐՈԿԻ վարչապետ Իպրահիմ Գա –
հիրէի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ
Ֆերհաթ Ապասի հետ, որուն յայտնած է
թէ Նախագահ Տը Կոլ Ալժէրիոյ «ներքին
ինքնավարութիւն» մը տալու տրամա –
դրութիւն ունի :*

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

*Հայաստանի Հանրապետութեան 41րդ
տարեդարձին պոթիւ, Փարիզի Հ. Ը. Դ.
Փոթորիկ խումբի կազմակերպած վիճա –
կահանութենէն՝ 20·400 ֆրանք Մշակոյ-
թիւ Տան : (Մտանալ «Յառաջ»էն) :*

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

*Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ. Ը.Դ.
Տան մէջ :*

Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒ ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին :

Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Յունիս 18, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը
9ին, ֆրանսական Համալսարանի սրահին
մէջ :

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

*Նիւթ՝ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻՆ ԾԱ –
ԳՈՒՄԸ , ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ԱՊԱԳԱՆ :*

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱԶ

(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

*Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի դպրոցին տա-
րեվերջի քննութիւնները տեղի կ'ունենան,
կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9 – 12 :*

*Կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ փափաքող
ծնողքներն ու տեղւոյս կազմակերպու –
թեանց ներկայացուցիչները :*

*Քննութիւններէն անմիջապէս յետոյ՝
կազմակերպուած է մասնաւոր պտոյտ՝
աշակերտութեան եւ ծնողաց համար :*

*Օթօբարը կը մեկնի դպրոցին առջեւէն,
ժամը ճիշդ 13ին :*

×

*Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան –
դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրա-
կին : Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի
կիրակին :*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

*Այրի Տիկին Եղիազեան Մարգրիտ ,
զաւակները եւ պարագաները չնորհակա –
լութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք
ծաղկեպսակով, անձամբ ու գրաւոր յա-
ւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի ա-
մուսնոյն, հօր եւ պղպեակին Սպրիս
Եղիազեանի մահուան առթիւ :*

*Այրի Տիկին Նուարդ Բապուճեան, Տէր
եւ Տիկին Օննիկ Բապուճեան եւ զաւակը
Գրիգոր, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Բապուճ-
եան եւ զաւակները՝ Արշալոյս եւ Ղազա-
րոս, Տիկին Համբերուհի Պետրոսեան եւ
զաւակները՝ Մեսրոպ, Արման եւ Անի ,
Տէր եւ Տիկին Քէօմիւրճեան եւ զաւակնե-
րը (Նիս), Այրի Տիկին Ֆիլոր Փափազ –
եան (Նիս), Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան ,
Տէր եւ Տիկին Հմայեակ Քէօսէեան եւ
զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վարդգէս
Պետրոսեան, Այրի Տիկին Հեղինէ Շահին-
եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պի –
պէռեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ
Տիկին Կարապետ Փափազեան (Պուլկա –
րիա), Տէր եւ Տիկին Ինճէեան եւ զաւակ-
ները (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Մի –
քայէլ Պետրոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ
Տիկին Թադուր Պետրոսեան եւ զաւակ –
ները, Այրի Տիկին Հեղինէ Սալեան, Տէր
եւ Տիկին Սարգիս Մուրթաֆեան եւ զա –
ւակները, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Մու-
թաֆեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ֆի-
լոր Գարիպեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին
Շուշան Բապուճեան եւ զաւակը , Այրի
Տիկին Մաքրուհի Բապուճեան եւ զաւակ-
ները, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Բա –
պուճեան (Հայաստան), Գրիգոր Բա –
պուճեան, Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Քիւրա-
եան եւ զաւակները, Տիկին Շնորհիկ Դա –
ւիթեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Կար-
պիս Գարաօղլանեան եւ զաւակները, Այ-
րի Տիկին Լուսինէ Տէր Վարդանեան եւ
զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ոսկեան Գա –
լայեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին
Յարութիւն Փափազեան եւ զաւակները ,
Տէր եւ Տիկին Պարսումեան եւ զաւակ –
ները, Տիկին Շնորհիկ Փափազեան (Պո-
լիս), Այրի Տիկին Էլմաս Թորոսեան եւ
զաւակները, Այրի Տիկին Սրբուհի Յով –
հաննէսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տի –
կին Մանուկ Փափազեան եւ զաւակները,
Տէր եւ Տիկին Կարապետ Քէօսէեան , Այրի
Տիկին Հայկանուշ Դաւիթեան եւ զաւակ-
ները, սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն
իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եւ ազ-
գականին՝*

ՍԻՐՈՒՆ ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ

(Զէնկիլէրցի, 74 տարեկան)

մահը :

*Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի
այս հինգշաբթի (Յունիս 18) ժամը 16ին,
Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս – Պետրոս եկեղե –
ցիին մէջ :*

Բնակարանի հասցէ՝ 10 , Բիւ Նուվէլ :

*Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի
ներկայս իբր այդ նկատել :*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

*Համաչարսանճակի Հայր. Միութեան
Լիոնի մասնաճիւղը հոգեհանգստեան
պաշտօն կատարել պիտի տայ. հին ու նոր
Զարսանճակցի նահատակներու համար ,
Լիոնի Հայոց եկեղեցիին մէջ: Այս կիրա-
կի առաւօտ : Կը հրաւիրուին յիշատակը
յարգողները :*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

*Հ. Ը. Դ. Վիչնի «Անի» կոմիտէին
գաշտահանդէսը՝*

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 19

Անձրեւի պարագային՝ յաջորդ կիրակի :

×

*Ֆ. կապ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի
գաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին: Մանրա-
մասնութիւնները յաջորդով :*

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

*Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Սէն
Շամոնի Հ. Ը. Դ. Վարդգէս խումբին
կողմէն :*

*Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21էն
մինչեւ լոյս , Սալ տէ Ֆէթի մէջ :*

Մանակցութեամբ՝

ORCHESTRE RENÉ HEBERT

Ձոխ պիւֆէ :

*Կը հրաւիրուին կեդրոնական Ֆրանսա –
յի բոլոր երիտասարդները :*

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

*Նախաձեռնութեամբ կապոյտ Խաչի
Սերեանի մասնաճիւղին :*

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24 :

Կը նախագահեն

ԱՆՏՐԻ ԹՈՒՒԹԷՆ եւ ՍԷԶԱՐ ՔՕԼԼԱՎԵՐԻ

*(Սեւրանի եւ Լիվրի – կարկանի քա –
ղաքապետները) :*

*Լիվրի – Կարկանի ՍԱԼ ՏԷ ՖԷԹԻՆ
ՄԷՋ :*

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

*Կը մասնակցին Օր. Օր. Թօփալեան,
Պէնկեան :*

*Հայկական պարեր՝ ԽՄԱՆ – ձիւի կողմէ
(«ՇԻՀԷՐԱԶԱՏԷՆ»)*

Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

*Ծանօթ նուագախումբին ղեկավարու –
թեամբ՝*

ATTRACTIONS

*Հաղ. Միջոցներ.— Փանթէոնի եկեղեցիէն
առնել 147 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել՝ Լիվ –
րի Կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ :*

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

*Սէն Ժերմի Թաղ. Խորհուրդը կը ծա-
նուցանէ Թաղիս եւ շրջակայ Թաղամասե-
րու հաւատացեալ հայ հասարակութեան
թէ՝ տեղւոյս Ս. Սահակ Մեսրոպ եկե –
ղեցւոյ անուանակոչութեան եւ հիմնա –
դրութեան 30րդ տարեդարձին առթիւ ,
այս կիրակի առաւօտ յետ հանդիսաւոր
պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն
պիտի կատարուի, Թաղիս եւ շրջակայ
Թաղամասերու համայն ննջեցեալց եւ ի
մասնաւորի երջանկայիշատակ Տ. Տ.
Գրիգորիս Եպիսկ. Պալաճեանի, Թաղիս
չինարար հոգեւոր հովիւ Տ. Շաւարշ քա-
հանայ Թէրզեանի եւ Թաղ. խորհուրդնե-
րու եւ եկեղեցւոյ չինութեան յանձնա –
խումբի անդամներու յիշատակին :*

*Այս բարեպատեհ յիշատակի արարո –
ղութեանց առթիւ աւանդական մատաղի
օրհնութիւն պիտի կատարուի :*

*Կը հրաւիրուին բարեպաշտ Թաղե –
ցիները ներկայ գտնուիլ սոյն յիշատակի
արարողութեանց :*

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ
ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

*Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ ,
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ*

*Ճոխ պիւֆէ , մատչելի գիներով , ա –
ռատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ էէ –
պապ» :*

Մուտք 100 ֆրանք
ԽՈՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

*200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես-
ուած է կէսօրին, անձ գլուխ 800 ֆրանք*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

*ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Շրջ. Կոմիտէն
ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ
Փարիզի եւ շրջանի մարմիններու եւ
խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուր-
բաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, Մշակոյթի
Տան սրահը: Պարտաւորիչ ներկայու –
թիւն: (Նախորդ ժողովի չմասնակցու –
թիւն) :*

*ՓԱՐԻԶ.— Հ.Ը. Դ. Կ. Կոմիտէն ընդհ.
ժողովի կը հրաւիրէ Հ. Ը. Դ. Ուսանող –
ական «Ռուբէն» Միութիւնը այս կիրա –
կի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին, սովորա –
կան հաւաքատեղին :*

*ՄԱՐՍԷՅԼ – ՍԷՆ ԺԵՐՄԱ.— Հ. Ը. Դ.
Հայաստան ենթակոմիտէն ընկերական
ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս Շաբաթ,
սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարե-
ւոր օրակարգ :*

*ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ը. Դ. Վալանսի Շրջ.
Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ի –
րիկուն ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ա –
կումբը: Բոլոր ընկերներուն ներկայու –
թիւնը պարտաւորիչ է :*

*ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. «Քրիստափոր»
ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շա –
բաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ահարոնեան ա –
կումբը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :
Բացակաները նկատի պիտի առնուին :*

*ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ը. Դ. Եօթնեղբայր-
եանի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ , ժամը
21ին, դպրոցի սրահին մէջ:*

*ՎԱԼԱՆՍԱՀԱՅ գաղութի, Հայ Ազգ.
Միութեան նոր տարեշրջանի ընտրու –
թեան առթիւ, սովորաբար կը հրաւիր-
ուի հայ հասարակութիւնը անխտիր ,
ներկայ ըլլալու այս Շաբաթ, ժամը
20·30ին, Ֆուայէ տիւ Թէաթրըլի մէջ :
Համաճայն կանոնագրի տրամադրու –
թեան, ներկաներու թիւը օրինաւոր մե –
ծամասնութիւն պիտի նկատուի :*

*ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր. Միու –
թեան ընդհ. անդամական ժողովը , այս
կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15·30ին, Խո-
րիմեան սրահը : Նոր վարչութեան ընտ –
րութիւն, տարեշրջանի հաչուետուու –
թիւն: Անդամներու ներկայութիւնը ան –
հրաժեշտ է :*

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

*Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10·45ին :
Կը խօսի Վեր. ՍԻՍԼԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մե –
ռաւ ու մոռցուեցաւ »:*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

*Սեբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ու –
սումնասիրաց կազմակերպած է՝*

«Հայ լեզուի օր»ը

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 5

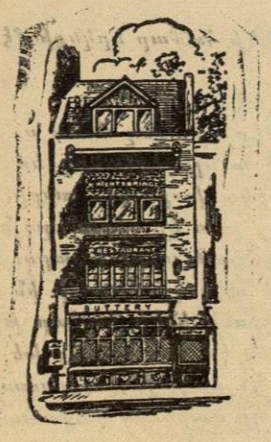
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

*ճաշ եւ մուաք: Կը խնդրուի սեղանները
կանխաւ ապահովել: (Դիմել Ալքատա –
խնամի զբաւեհնակը, 32 Բիւ տը Թրէ –
վիզ, հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73) :*

*ԾԱՆՕԹ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ
Նորէն մինչեւ Անկէն: Անցնիլ կամրջակը
եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ կրօլէ
կայանը: Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ
10·45, 11·13, 11·35, 12·5, 13·33,
13·54, 14, 14·30 : Վերադարձ.— 19·21,
19·30, 19·51, 20·09, 20·51, 21·14,
22·16: Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին :*

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆԸ

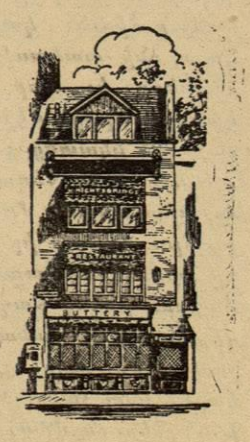
ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
(HYDE PARK)

Knighsbridge Buttery 26, Knigthsbridge, London S.W.I.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՐ ՕՂԻՆ

RAKI DUZE

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8,30ԷՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 2

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
19
ՅՈՒՆԻՍ
VENDREDI
19 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8422 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4323

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ՎՃՌԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ"Ը

14 Յունիսի մեր ղրութեան յարուցած հետաքրքրութենէն մղուած՝ ակամայ կ'անդրադառնանք Բարեկործականի զոր-ծունէութեան :

Այս անգամ կ'ուզենք մեր ընթերցող – ներու ուշադրութեան յանձնել Թունալից յօդուած մը, որ լոյս տեսած է Ամերի – կայի ռամկավար պաշտօնաթերթ Պայմա – րի 31 Մարտ եւ 1 Ապրիլ 1959ի թիւերուն մէջ՝ Վահան Մալէզեանի ստորագրու – թեամբ, «Բարեգործականի վճռական պատգամը» խորագրով :

Հ. Բ. Ը. Միութեան նախկին վարիչ – պատուիրակը իր «ներկայ ստուերածեալ հանգրուանին մէջ» իսկալ կեանք մը կը վայելէ Միջերկրականի ղեկածիծաղ ա – փերուն վրայ, Նիսի ամպուռն երկինքին տակ, չնորհիւ իր ստացած իշխանական տարեթոշակին (ա՛լ խօսքը չենք ըներ Ֆը – րանսական կառավարութեան կողմէ ծե – րերուն յատկացուած համեստ թոշա – կին...) :

Ու փոխանակ իր վերջին տարիները հանդիստ սրտով եւ աչխարհիկ հոգերէ հեռու անցընելու՝ փա՛ռք տալով Բարե – գործականին, եւ իրրեւ «մի՛կ վերապ – րողը, միշտ անսահման յարգանքով» խո – նարհելու Պօղոս Նուպար Փաշայի եւ «ի – րեն համախոհ ականաւոր ազգայիններու» յիշատակին առջեւ, առիթ կը փնտռէ յար – ձակելու համար ո՛չ միայն Դաշնակցա – կաններուն վրայ — որոնք իր յաւիտե – նական մղձաւանջը կը կազմեն եւ զոր «մեր ուխտեալ թշնամիները» կ'որակէ—, այլ Բարեգործականի այն անդամներուն վրայ, որոնք իրեն պէս անուղղայ նա – խապաշարեալներ չեն եւ պարկեշտօրէն կ'ըմբռնեն Բարեգործականի իսկական դերն ու նպատակը :

Հանդուգն կոչուած « բանասեղծ – պրպտողը» բացարձակապէս կը խեղա – թիւրէ եւ ամբոխավարութիւն կ'ընէ, երբ չի քաշուիր հաւաստելու թէ Դաշ – նակցական մամուլը«անբարեխիղճ արտա – յայտութիւն»ներ եւ վարկաբեկիչ ղըր – պրտութիւններ կ'ընէ « Բարեգործակա – նի հիմնարկութեան օրէն սկսեալ մինչեւ այսօր » :

Դաշնակցական մամուլը՝ ուղղամիտ եւ անկաշառ՝ խղճամիտ եւ արդար քննադա – տութիւններ միայն ըրած է Բարեգործա – կանի դէմ, պաշտպանելու համար ազգա – յին, հանրային չահեր :

Ռամկավար թերթերն ալ ժամանակին քննադատած են Բարեգործականը — վը – կա՛յ Փարիզի Ապագայն եւ ուրիշներ — երբ անիրաւութիւններ եւ փոքրոգու – թիւններ տեսած են այն առենուան վա – րիչներուն մօտ :

Դաշնակցութեան ճակատը բաց է :

Ո՛չ մէկ ակնկալութիւն ունի Բարեգոր – ծականէն : Կ'ուզէ սակայն, որ անիկա ծա – ռայէ իր հիմնական նպատակին եւ օգ – տակար դառնայ ազգին, ինչպէս կը ծրա – դրէին իր հիմնադիրները : Եւ ոչ թէ քա – ղաքականութիւն խաղայ : «Հրէի եւ հե – թանոսի » խորութիւն յարուցանէ :

Բարեգործականի երկարամեայ պաշ – տօնեայ մը առենին դիտել կուտար թէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը քննադատելու հա – մար պէտք չկայ հեռուները երթալու : Կը բաւէ կարդալ իր տարեկան տեղեկա – գիրները ...

Երբ Բարեգործականի նախագահու – թեան կոչուեցաւ Ալենք Մանուկեան , մեծ յոյսեր կային, որ վերջապէ՛ս բարեսի – րական այս ընկերութիւնը պիտի ձերբա – զատուէր հնու կամակատարն ըլլալէ կու – սակցութեան մը եւ պիտի դառնար իսկա – պէս համահայկական եւ բացարձակապէս չէզոք կազմակերպութիւն մը :

Այդ յոյսերն ի դերեւ ելան դժբախտա – բար : Բարեմիտ նախագահը ի վերջոյ ին – կաւ ննջեցեալ եւ չհամոզ մարզոց ազ – գեցութեան տակ եւ արտասանեց երկու ճառեր — 1958 Մայիս 31ին, եւ Դեկտ. 13ին — զուտ քաղաքական բովանդակու – թեամբ : Արդարացնելու համար Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Ամենին յատկացուած տարեկան նպաստին դաղրեցումը : Քմա – հաճ կարզադրութիւն, զոր իրաւամբ ան – մարդկային որակեց Հասկ, Անթիլիասի պաշտօնաթերթը :

Այս զոյգ ճառերը «լ՛ինչ խանդավառու – թեամբ եւ լ՛ինչ երախտագիտութեամբ » ողջոյններ է Բարեգործականի թիւ 1 նը – պաստընկալը :

Իր ուրախութեան չափ ու սահման չէ մնացեր այլեւս : Ինչո՞ւ : Որովհետեւ յաղողեր է «անզուգական նախագահին յանդուգն, բայց յոյժ բարեդէպ նախա – ձեռնութեան » չնորհիւ «այլեւս լուութեան փականքները քանդելու եւ ճչմարտու – թեան փողը հնչելու ամենուրեք » :

Գաղտնիք մը չէ այլեւս, որ նիսաբնակ նախկին գործիչը տարիներէ ի վեր անզօր կատաղութեամբ կը պայքարէր Բարեգոր – ծականի «նորագիր անդամներ»ուն, « եւ առաւելապէս նորեկ ժողովականներ»ուն դէմ, որոնք «անգիտակցաբար , եւ պիտի ըսեմ նաեւ թերեւս բարեմտաբար, կ'ան – տեսէին հիմնադիրներուն որդեգրած ուղ – ղութիւնները ու առաջադրութիւնները » (Պայքար, 31 Մարտ 1959) :

Այս զարձզարձիկ, մանուածապատ , երկարապատում եւ ճապաղ նախագասու – թեան չարունակութեան մէջ, Նիսի ան – տաղնդ բանասեղծը կը յարձակի յիշ – եալ «նորագիր»ներուն եւ «նորեկ»ներուն դէմ, որոնք չեն հերքեր եղեր «Դաշնակ – ցական համբավարներու հայհոյալից լու – անքներն ու ահարեկչական սադրանք – ները ... » :

Ու կը մեղադրէ նաեւ Փարիզի Շինա – յարը, որ արձագանգ չէ տուեր Ալենք Մա – նուկեանի «երկու խիզախ եւ որքա՜ն պեր – ճախօս ճառեր»ուն, « Բարեգործականի վճռական պատգամ »ին :

Որո՞նք են Բարեգործականի չահերը պաշտպանողները, «հին սերունդի ղեկա – վարնե՞րը», որոնց ուղեղին մէջ կոչկոռ կապած են կանխակալ նախապաշարում – ները, թէ՝ «նորագիր անդամներ»ն ու «նորեկ ժողովականներ»ը, որոնք «բա – րեմտաբար » նոր ճամբայ մը կ'որոնեն՝ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր իսկական կոչու – մին ծառայեցնելու համար :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ

ԿՐՕՄԻՔՕ "ՈՉ" ՉԸՍԱԻ

24 ԺԱՄ ՈՒՋԵՑ՝ ՄՏԱՓԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Արտաքին նախարարներու Ժնեվեքչարթի օրուան նիստը հազիւ 46 վայրկեան տե – ւեց : Կրօմիքօ դիրք չընդունեց արեւմտեան վերջին ծրագրին մասին : Ընդհակառակն, 24 ժամուան մէկնոց մը ուղեց իր պաշտօ – նակիցներէն՝ ծրագիրը ուչի ուչով կա – րենալ ուսումնասիրելու համար ;

Այս պարագան ինքնին քաջալերական կը համարուի : Կրօմիքօ կրնար անմիջապէս «ոչ » ըսել, կամ լուրջ քննադատութիւն – ներ ընել : Ոչ մէկը եւ ոչ ալ միւսը բրաւ սակայն, յաջորդ օրուան սպասելով :

Ժընեւի միջադգային լրագրողները յա – ջողած են ձեռք ձգել Արեւմտեաններու վերջին ծրագրին գլխաւոր դիծերը : Պեր – լինի մասին հասարակաց յայտարարու – թիւն մը՝ որուն կը յաջորդեն կարդ մը կէտեր, իրրեւ համաձայնութեան խա – րիսխ : Մեծերը այդ կէտերուն վրայ հիմ – նուելով կրնան բանակցիլ :

Պարզ է , որ այդ կէտերուն մաս կը կազմեն՝

1.— Պերլինի զրաւման բանակներու հարցը ,

2.— Պերլին ազատ մուտքի եւ ելքի խնդիրը,

3.— Քարոզչական գործունէութեան հարցը :

Մանրամասնելով առաջին կէտը, Արեւ – մտեանները կը փափաքին զրաւման ու – ժերու թիւը պահպանել Արեւմտեան Պեր – լինի մէջ՝ պայմանաւ որ Ռուսերն ալ պին – եալ ուժեր չպահեն Արեւելեան Պերլինի մէջ : Ամերիկեան, անգլիական եւ Ֆրան – սական ուժերը պատերազմական սպառա – զինում չունին արդէն եւ այսուհեւ պարզապէս դասական խորհրդանշական դէնքեր պիտի ունենան :

Երկրորդ կարեւոր հարցը այն է, որ երթեւեկը ազատ պէտք է ըլլայ՝ ըստ դաշնակիցներու համաձայնութեան, որ միշտ լի զօրու է : Խորհրդային պատաս – խանատուութեան ներքեւ՝ հսկողութեան աչխատանքները կրնան տանիլ Փանքովի կառավարութեան պատկանող ուժերը : Ատոն յանձնախումբ մը պիտի կազմուի՝ քննելու համար դժուարութիւնները՝ ո – րոնք կրնան ծագիլ այս համաձայնութե – նէն յետոյ :

Վերջապէս, երրորդ կէտը կը չեշտէ թէ

ԿՈՂՄԵՐը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէն, որպէսզի խաղաղարարական աչխատանքներ չտարուին եւ կարգը խան – գարելու կոչուած որեւէ չարժումի ա – ռաջքն առնուի :

Եթէ Ռուսերը համաձայնին այս կէտե – րուն չուրջ՝ անոնք լ՛ զօրու պիտի մնան մինչեւ Գերմանիոյ վերամիացումը : Բա – րեփոխումներ կրնան ըլլալ սակայն՝ պայմանաւ որ «Զօրսեր»ը համաձայն պա – նուին :

Ինչպէս կը տեսնուի, այս ծրագիրը Ա – րեւմտեաններու վերջին փորձը կը նկատ – ուի եւ ճիշդ չէ խնայուած , որպէսզի ըն – դունելի ըլլայ Կրօմիքոյի կողմէ : Երեք Արեւմտեանները կատարեալ համաձայ – նութեամբ պատրաստած են զայն :

Առաջին անգամ ըլլալով , այնպէս կը թուի թէ Ժընեւի ժողովը պիտի մտնէ յաղողութեան ճամբուն մէջ. համաձայ – նութիւն մը անհետանալի չի նկատ – ուիր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչա – պետը՝ Ատենապետութեան նա – խապահին ընտրութիւնը որ տեղի պիտի ունենար Յուլիս մէկին : Խորհրդարանը բանաձեւ մը պիտի քուէարկէ որուն հա – մաձայն ընտրութիւնները պիտի կատար – ուին նախկին մայրաքաղաք՝ Պերլինի մէջ : Թէեւ վայրին ընտրութիւնը կը պատկանի խորհրդարանին նախագահին , բայց եթէ բանաձեւը քուէարկուի զօրաւոր թէ կեդրոնամայրը կարենայ խուսափիլ : Ատենապետը կ'առարկէ թէ՝ նման որոշում մը՝ (Պերլինի մէջ կատարել ընտրութիւն – ները) երբ ժընեւի ժողովը կը ձախողի , քաղաքական բնոյթ պիտի տայ ընտրու – թեան մը որ միայն վարչական բնոյթ ու – նի :

ԻՐԱՔԻ վարչապետը՝ Քասըմ Պաղտա – տի զօրաժինին քառանեւհինգամեակին առթիւ ճառ մը խօսելով յայտարարեց :— «Թաքուն յեղափոխութեան մէջ ենք , եւ եթէ արդիւք մը ըլլայ մեր ճամբուն վը – րայ, մեր յեղափոխութիւնը պիտի պայ – թի զայն անհետացնելու համար : Անհա – տական չահերու համար չենք աչխատիր այլ արար ազգին եւ ժողովուրդին հաստ – լակաց չահուն համար : Ես ոչ մէկ կու – սակցութեան կը պատկանիմ եթէ ոչ իրա – ւունքի եւ ազատութեան կուսակցու – թեան » :

ԱՅԶԸՆՇԱՒՈՒԸՐ.— "Կ'ՈՒԶԵՄ ՏԸ ԿՈԼԻ ՀԵՏ ՏԵՍՆՈՒԻԼ"

Ամերիկայի Նախագահ Այզընհաուըր կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Սպի – տակ Տան մէջ, մամուլի ասուլիսի մը ըն – թացքին :

Նախագահը յիշեցուց թէ Զօր. Տը Կոլ միշտ հրաւիրուած է Ուաչինկթըն: Իր կարծիքով , ղլուխ – ղլխի խօսակցութիւն մը օգտակար կրնայ ըլլալ՝ Արեւմուտքի պաշտպանութեան հետ կապուած հարցե – րը լուծելու համար : Ինչպէս ծանօթ է , այդ խնդիրները պատճառ դարձան որ Միացեալ Նահանգներու եւ Ֆրանսայի միջեւ կարգ մը տարաձայնութիւններ ծագին :

Խօսելով Մեծերու ժողովին մասին , Այ – զընհաուըր ըսաւ թէ առ այժմ մեծ յոյ – սեր չկան՝ որ կառավարութենց ղեկա – վարները պիտի կարենան զիրար հասկը – նալ, մանաւանդ՝ երբ Արտաքին նախա – րարները չկարենան նոյնիսկ օրակարգ մը պատրաստել :

Նախագահը անհաւանական չի դտներ այն պարագան՝ թէ Մեծերու ժողովը կը – նայ Պերլինէն զատ տարբեր հարցեր ալ արծարծել : Բայց Ժընեւի ժողովին դան – դաղութիւնը ցոյց կուտայ, թէ կացու – թիւնը չէ բարելաւուած ,և ձախողութիւնը աւելի հաւանական է քան յաջողութիւնը :

Խօսեցաւ նաեւ փոխ նախագահ Նիքսընի Ա. Միութիւն կատարելիք այցելութեան, եւ խորհրդային փոխ վարչապետ Կոզ – լովի Ամերիկա երթալուն մասին : Այս ա – ռիթով, ըսաւ Այզընհաուըր, կարեւոր խօսակցութիւններ կրնան ըլլալ Մոսկու – այի եւ Ուաչինկթընի մէջ :

Լրագրողներու հարցումներուն պա – տասխանելէ առք, Նախագահ Այզընհա – ուըր յայտարարեց թէ հաւանաբար ճամ – բորդութիւն մը ընէ դէպի Եւրոպա եւ ա – ռիթէն օգտուելով տեսնուի «իր վէնքի հին ընկերոջ՝ Նախագահ Տը Կոլի հետ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ա. Միութեան մէջ կատարած չրջա – պտոյտէն յետոյ Արեւելեան Գերմանիոյ պատուիրակութիւնը վերադարձաւ Մոս – կուա : Իւլպրիխթի եւ Կրոթեվոլի կ'ընկե – րանային Կոզլով եւ Միկոյեան :

Քաղաքական չրջանակներու մէջ ան – համբերութեամբ կը սպասուի երկու կող – մերու հրատարակելիք զեկոյցին ,որ ցարդ ծանօթ չէ , հակառակ որ պատուիրակու – թիւնը Զորեքչարթի օր այցելութիւն մը տուաւ Կրեմլինի , ուր տեղի պիտի ունե – նային վերջին խօսակցութիւնները Խրուշ – չեւի հետ :

Տնտեսական յուցահանդէսին բացումին առթիւ սակայն , Խրուչչեւ ոչ մէկ ակ – նարկութիւն ըրաւ կատարուած բանակ – ցութեանց չուրջ : Նոյն օրը, Միկոյեան խօսք առաւ Կոռքիի մէջ բայց անդադար – ձաւ միայն առեւտրական փոխանակու – թեանց : Այս զոյգ պարագաները կարծել կուտան նաեւ որ հրատարակուելիք զե – կոյցը կրնայ միայն տնտեսական բնոյթ ունենալ :

Մինչ այդ, արեւմտեան չրջանակները ուչի ուչով կը հետեւին խորհրդային մա – մուլին : «Փրաւտա»յի եւ «Իզվեստիա»յի հրատարակած յօդուածներէն կարելի է հետեւցնել թէ խորհրդային թղթակիցնե – րը յոռետես չեն Ժընեւի ժողովին մասին եւ կը կարծեն թէ տակաւին կարելի է ա – մէն բան փրկել, պայմանաւ , անչուշտ , որ արեւմտեանները «նուազագոյն իրա – տեսութիւն» մը ցոյց տան :

Ձախողութեան պարագային, խորհր – դային մամուլը արեւմտեաններուն կը թողու անոր պատասխանատուութիւնը : Կը չեշտէ մանաւանդ թէ Ուաչինկթընի եւ Պոնի «յետադիմական եւ ռազմապաչտ չրջանակներ»ն են որ կը փորձեն ձախո – ղեցնել :

ԼՍՅԱՆՍՏԱՆԻ ԴԻՎԱՆԱՊԱՏՈՒՄԸ ...

Լսած էինք, որ Երեւանի Հայ Դրամատիկական Թատրոնի եւ Հանրապետական Լենին Կոմսոմոլի Թատրոնի միջեւ ծագած վէճի մասին Լենինականի Հայ Դրամատիկական Թատրոնի դերասանները ներկայացում են տալիս, որի ժամանակ ծաղրի են ենթարկում Երեւանի Թատրոնի դերասանների ստեղծագործական մեթոդները։ Ներկայացումը տեղի է ունեցել Լենինականի Կոմսոմոլի Թատրոնի շէնքում։ Ներկայացման ժամանակ դերասանները ծաղրել են Երեւանի Թատրոնի դերասանների խաղը, նրանց ելոյթները։ Ներկայացումից յետոյ Լենինականի Թատրոնի դերասանները հրաւիրել են Երեւանի Թատրոնի դերասաններին, որպէսզի նրանք ներկայացնեն իրենց ստեղծագործական մեթոդները։

Ներկայացումից յետոյ Երեւանի Թատրոնի դերասանները հրաւիրել են Լենինական

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ծրագրի Նաստուած փոխարեն ես ունեցայ ինձ համար ուրիշ մի ծրագիր և ուրիշ մի ուղի, որ ինձ տարաւ դէպի Ամերիկա։ Ես չէ՛ի ուզում պատմել, թէ ինչպէս ես հասայ Ամերիկա։ Ասեմ միայն, որ ես հասայ Ամերիկա, ինչպէս հասնում են հազարաւոր ուրիշ գաղթականներ, որոնք ամբողջ ամիսներ շարունակ տանջուել են ծովի վրայ, տեսել են ամէն տեսակ նեղութիւններ, ամէն տեսակ վտանգներ, մինչև որ հասել են իրենց նպատակին։ Ես էլ տեսայ այդ ամէնը, ինչ որ տեսան ուրիշները։ Ես էլ ունեցայ իմ ուղեկիցները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ նեղութիւններ։ Ես էլ ունեցայ իմ ընկերները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ վտանգներ։ Ես էլ ունեցայ իմ բարեկամները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ ուրախութիւններ։ Ես էլ ունեցայ իմ թշնամիները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ ատելութիւններ։ Ես էլ ունեցայ իմ սիրելիները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ սիրոյ զգացմունքներ։ Ես էլ ունեցայ իմ ատելիները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ ատելութիւններ։ Ես էլ ունեցայ իմ ընկերները, որոնց հետ ես կիսեցի ամէն տեսակ ուրախ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ
(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի զպրոցին տա–րեվերջի քննութիւնները տեղի կ'ունենան, կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9 – 12 :

Կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ փափաքող ծնողքներն ու տեղւոյս կազմակերպու–թեանց ներկայացուցիչները :

Քննութիւններէն անմիջապէս յետոյ՝ կազմակերպուած է մասնաւոր պատոյ՝ աշակերտութեան եւ ծնողաց համար :

Օթօքարը կը մեկնի զպրոցին առջեւէն, ժամը ճիշդ 13ին :

×

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան–դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրա–կին : Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Առնուվիլէն Թ. Նազաչեան իր զարմիկի վարդան Շահպազի մահուան առթիւ (Պէյ–րութ) երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Շ. Միսաքեան սրահին :

Նոյն առթիւ Պ. Վահան Երանոսեան 500 ֆր. նոյն նպատակին :

(Տառնալ «Ցառաջ»էն) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Համաչարհանճարի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել պիտի տայ. հին ու նոր Զարսանճադցի նահատակներու համար, Լիոնի Հայոց եկեղեցին մէջ : Այս կիրա–կի առաւօտ : Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10·45ին : Կը խօսի Վեր. Սիմէեան : Նիւթ՝ «Մե–ռաւ ու մոռցուեցաւ» :

ՄԱՅԻՍ 28 Ը

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ. Ց.Դ. Տան մէջ :

Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին :

Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆՆԵՏԻԿ

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս. ՂԱԶԱՐ, ՎԵՆՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8 :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31 :

Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է :

Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :

Պ. ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56-31

Պ. ԹԱՐՈՆ

58, Bd. Serrurier, Paris 19· - métro Pré-St-Gervais

Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11, Ave. Béranger, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԵԿՆՈՒՄ Մարսէյլէն՝ Երկուշաբթի 27 Յուլիս, ժամը 12ին :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ Վենետիկէն՝ Ուրբաթ 7 Օ–գոստոս :

ԿԱՐԵՒՈՐ

1·— Ֆրանսահպատակները կրնան ա–ռանց անցագրի ճամբորդել, պայմանաւ որ ունենան իմքնութեան ազգային թուղթ (Քարթ նասիոնալ տ'իտանթիթէ) : Տարա–դրամ ստանալու համար պարտաւորիչ է անցագիրը :

2·— Ոչ հպատակները պէտք է ունենան գաղթականի Նանսէնեան վկայաթուղթը, հանուած վերջին երեք տարուան ընթաց–քին : Այս փաստաթուղթը անհրաժեշտ է գաղթականի յատուկ անցագիրը ստա–նալու համար :

Պայմաններուն համար դիմել՝

Պ. ՖԷՐՏԻ ԱՊԱՃԵԱՆ

293, AVE- ST.-JULIEN, MARSEILLE-12'

TÉL· 4879-75

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Վարդվէս խումբին կողմէն :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Մասնակցութեամբ՝

ORCHESTRE RENÉ HEBERT

Ճոխ պիւֆէ :

Կը հրաւիրուին կեդրոնական Ֆրանսա–յի բոլոր երիտասարդները :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաճաշնութեամբ Կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղին :

ԿԻՐԱԿԻ ՅՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24 :

Կը ներկայացնեն

ԱՆՏՐԷ ԹՈՒԹԷՆ եւ ՍԷԶԱՐ ՔՕԼԼԱՎԵՐԻ

(Սեւրանի եւ Լիվրի – Կարկանի քա–ղաքապետները) :

Լիվրի – Կարկանի ՍԱԼ ՏԷ ՖԷԹԻՆ ՄԷՋ :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիրը :

Կը մասնակցին Օր. Օր. Թօփալեան, Պէնկեան :

Հայկական պարեր՝ ԽԱՆ – ձիկի կողմէ («ՇԷՀԷՐԱԶԱՏԷՆ»)

Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

Ծանօթ նուագախումբին կ'ղեկավարու–թեամբ՝

ATTRACTIONS

Հաղ. Միջոցներ·— *Փանթէոնի եկեղեցիէն առնել 147 թիւ օթօպուսը եւ իջնել՝ Լիվ–րի Կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ :*

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ

Սէն Ժերմէն Թաղ. Խորհուրդը կը ծա–նուցանէ Թաղիս եւ շրջակայ Թաղամասե–րու հաւատացեալ հայ հասարակութեան թէ՝ տեղւոյս Ս. Սահակ Մեսրոպ եկե–ղեցւոյ անուանակոչութեան եւ հիմնա–դրութեան 30րդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ յետ Հանդիսաւոր պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, Թաղիս եւ շրջակայ Թաղամասերու համայն ննջեցելոց եւ ի մասնաւորի երջանկայիշատակ Տ. Տ. Գրիգորիս Եպիսկ. Պալատեանի, Թաղիս չինարար հոգեւոր հովիւ Տ. Շաւարշ քա–հանայ Թէրզեանի եւ Թաղ. խորհուրդնե–րու եւ եկեղեցւոյ չինութեան յանձնա–խումբի անդամներու յիշատակին :

Այս բարեպատեհ յիշատակի արարո–ղութեանց առթիւ աւանդական մատաղի օրհնութիւն պիտի կատարուի :

Կը հրաւիրուին բարեպաշտ Թաղե–ցիները ներկայ գտնուիլ սոյն յիշատակի արարողութեանց :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել փա–փաքող ծնողքները փութան դիմել տես–չութեան, գրաւոր կամ հեռախօսով, ա–մէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL· OBS 18-28

Վարժարանի մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային գիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծը–րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ԴՊՐՈՑ· ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1959 – 1960ի *դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են : Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել Հաստատութեան Տնօրէնու–թեան :*

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լի–սէներու պաշտօնական ծրագրին, աչա–կերտուհիները կը պատրաստէ պրեվէի եւ պաքալօրէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն, հայերէնի, գրականութեան, պատմու–թեան եւ կրօնի ծանօթութիւններով :

Դիմել՝ 1 Պուլվ– տիւ Նօր, Լը Բէնսի :

Հեռաձայն՝ Լը Բէնսի 172 :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի մարմիններու եւ խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուր–բաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, Մշակոյթի Տան սրահը : Պարտաւորիչ ներկայու–թիւն : (Նախորդ ժողովի չարունակու–թիւն) :

ՓԱՐԻԶ.— Հ.Ց.Դ.Կ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հ. Ց. Դ. Ուսանող–ական «Ռուբէն» Միութիւնը այս կիրա–կի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին, սովորա–կան հաւաքատեղին :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ մարմինները .—

Վառմեան եղբ., Քրիստափոր եղբ. Հայաստան *խումբ, այս Շաբաթ իրիկուն :*

Նիկոլ Դուման, Թաթուլ, Ընկեր Կարօ եւ Մուրատ (*Ալինեօն*), *այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին :*

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորա–կան հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ՄԱՐՍԷՅԼ – ԱՒԱ ԺԵՐՄ .— Հ. Ց. Դ. Հայաստան ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս Շաբաթ, սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարե–ւոր օրակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ .— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իր–իրիկուն ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ա–կումբը : Բոլոր ընկերներուն ներկայու–թիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շա–բաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ահարոնեան ա–կումբը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայր–եանի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, զպրոցի սրահին մէջ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ յետոյ ժամը 4ին, 17 Րիւ Պլէօ : Կարեւոր օրակարգ :

ՎԱՆԱՆՍԱՀԱՅ զաղութի, Հայ Ազգ. Միութեան նոր տարեշրջանի ընթաց–քեան առթիւ, ստիպողաբար կը հրաւիր–ուի հայ հասարակութիւնը անխտիր, ներկայ ըլլալու այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ֆուայէ տիւ Թէաթրըի մէջ : Համաձայն կանոնագրի սրսմադրու–թեան, ներկաներու թիւը օրինաւոր մե–ծամասնութիւն պիտի նկատուի :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւթյի Հայր. Միու–թեան ընդհ. անդամական ժողովը, այս կիրակի կէսօրէ հաք ժամը 15·30ին, Ռը–բիմեան սրահը : Նոր վարչութեան ընտ–րութիւն, տարեշրջանի հաչուետուու–թիւն : Անդամներու ներկայութիւնը ան–հրաժեշտ է :

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՉ. ԵԿԵՂԵՑԻ

Պաշտամունք՝ այս կիրակի, Սէն Ժե–րմ՝ ժամը 9·30ին :

Մարսէյլ, Ռիւ Ժէմար ժամը 10·45ին :

Կը քարոզէ՝ Վեր. Ց. Հիլվաճեան :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով, առատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ fէ – պապ» :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Մուտք 100 ֆրանք

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատես–ուած է կէսօրին, անձ գլուխ 800 ֆրանք ճաշ եւ մուտք : Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել : (Դիմել Աղքատա – խնամի գրասենեակը, 32 Րիւ տը Թրէ – վիզ, հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73) :

ԾԱՆՕԹ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նորէն մինչեւ Անկէն : Անցնիլ կամրջակը եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ Կրօլէ կայանը : Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ 10·45, 11·13, 11·35, 12·5, 13·33, 13·54, 14, 14·30 : Վերադարձ·— 19·21, 19·30, 19·51, 20·09, 20·51, 21·14, 22·16 : Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6·

Chèque Postal : Paris 1278-35

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ, *Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ*
Նոր տպագրութիւն, Պէյրութ, պատկերազարդ մեծադիր 684 էջ, կազմ· 4·000 ֆր·

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, *Կ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ*
Ջ· տարի, Պէյրութ, 1959, 640 էջ· 1·400 ֆր·

ԱՒ· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ,
Գահիրէ, 1959, 169 էջ, պատկերազարդ 350 ֆր·

ՅՈՎԱՆՆԱՆՈՒՍԻ ԳԵՐԻՆԵՐԸ, *Վ. ԱՆԱՆԵԱՆ*
Գահիրէ, 1959, 568 էջ 850 ֆր·

ԽՈՐԵՒԱՆ, *Վ. ԱՆԱՆԵԱՆ* : Գահիրէ, 700 ֆր·

ԵՐԳՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ, *Ճ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ*
Պէյրութ, 436 էջ, կազմուած 1·000 ֆր·

ԴՐՕՇԱԿ, օրգան Հ· Յ· Դ·, Ա· հատոր 1890–97,
Բ· հատոր, 1898–1901, կազմուած, հատորը 2·400 ֆր·

Le Chant du Pain, Daniel Varoujan
Paris' 1959 630 Frs.

ԱՌԱՔՄԱՆ ԾԱԽՔԸ ԳՆՈՂԻՆ ՎՐԱՅ

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՑԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD· J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանճ: Հատը 20 ֆր·

ՇԱԲԱԹ
20
ՅՈՒՆԻՍ
SAMEDI
20 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8423 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4324

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Վաղը՝ կիրակի՝ Փարիզի Աղքատախնամութիւնը կատարելիքներուն կուտայ իր տարեկան գաշտահանդէսը՝ Մոնմորանսիի Հանդստեան Տան դեղատեսիլ պարտէզին մէջ :

Ամէն տարի այս եղանակին կանոնաւոր – բարեր կազմակերպուելով , այս գաշտահանդէսն ալ այլեւս մտած է փարիզահայ կեանքի ամենդարեան ծոնակատարութիւններուն մէջ :

Աղքատախնամը մեր դաղութի ամէնէն հին կազմակերպութիւնն է :

Հիմնուած 69 տարի առաջ ֆրանսական մայրաքաղաքի ջոջերուն կողմէ , անիկա դործունէութեան սահմանափակ դաշտ մըն է ունեցած երկար տարի : Ժամանակաւոր փոքրիկ օդնութիւններ ըրած է դուրսէն եկող կարօտ Հայերու, — երբեմըն նաեւ ուսանողներու :

Իզմիրի ազէտէն ետք , 1922ի աշունէն սկսեալ դաղթականներու կարաւաններ ողողեցին Փարիզը :

Տեղական պայմաններուն եւ լեզուին անտեղեակ Հայեր իրենց չունչը կ'առնէին ժամուն բակը , ի խնդիր նիւթական եւ բարոյական աջակցութեան :

Աղքատախնամի միջոցները թոյլ չէին տար ընդառաջ երթալու բոլոր խնդրանքներուն : Այսօրուան պէս ուժեղ կազմակերպութիւն մը չէր : Եւ սակայն կարելին փորձեց՝ մասամբ մեղմելու համար նոր բեկներու ցաւերը :

Տարիներու ընթացքին Աղքատախնամը ժողովրդավար սկզբունքներով ընտրուած պատասխանատու մարմիններ ունեցաւ եւ նոր անդամներով զօրացաւ :

Երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ իր դործունէութեան ասպարէզը ընդլայնեցաւ , նախաձեռնարկ եղաւ կեանքի կոչելու Անաիյիի ծերանոցը : Նպաստաւոր պայմաններով դնեց չէնքը եւ ապահովեց կարգ մը բարերարներու նիւթական աջակցութիւնը :

Նանսէնեան դրոշմաթուղթերու հասոյթէն քանի մը միլիոն տրամադրուեցաւ այս ձեռնարկին համար , որ կատարեալ յաջողութիւն մը եղաւ :

Քաջալերուած այս առաջին փորձէն , երբ Դաղթականաց Միջազգային կազմակերպութիւնը կարեւոր դումար մը տրամադրելով բացաւ Մոնմորանսիի Հանդստեան Տունը , անոր մատակարարութիւնը յանձնուեցաւ Աղքատախնամին , հատ նուիրեամբ փարիզահայ բարեսիրական բոլոր կազմակերպութեանց , անոնց բարոյական հակակշիռին տակ :

Ի վարձատրութիւն իր խղճամիտ դործունէութեան , Աղքատախնամը քանի մը տարի առաջ նախարարական մասնաւոր հրամանագրով ճանչցուեցաւ իբրեւ «հանրօգուտ» կազմակերպութիւն :

Անաիյիի եւ Մոնմորանսիի ղոյդ Հանդստեան Տուները մեծ բարիք մը եղան մեր երկսեռ տարեց եւ անոք հայրենակիցներուն համար : Նախախնամական դեր կատարեցին անոնք ու կը շարունակեն կատարել՝ տէր ու պաշտպան կանդնելով ապրուստի միջոցներէ եւ բնաւնական խնամքէ դուրկ հարիւրաւոր Հայու հինները եւ ծեր մարդոց , այր եւ կին անձնազոհ պաշտօնեաներու հոգածու ձեռքերուն տակ :

Մոնմորանսիի օդասուն եւ արեւոտ բարձունքին վրայ , կանաչազեղ ծառերու հովանիին տակ , անոնք կը ծծեն մաքուր օդ : Կը ստանան առատ եւ աննդառատ ուտելիք : Կ'ապրին մաքուր սենեակներու մէջ : Ունին բաղնիք : Ընթերցասրահ : Զայնասփիւռ եւ հեռատեսիլ :

Աղքատախնամի վարչութիւնը ո՛չ մէկ ջանք կը խնայէ՝ ընտանեկան տաքուկ մթնոլորտ մը ստեղծելու համար Հանդստեան Տուներուն մէջ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՐՈՄԻՔՕ ՅԵՏԱՁԳԵՑ ԻՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

•

Ժողովը անգամ մը եւս յետաձդուեցաւ, դարձեալ Կրոմիքոյի առաջարկով :

Հինդշաբթի օր , Ե. Միութեան Արտաքին նախարարը ճաշ մը տուած էր ի պատիւ Սեվիլեն Լոյտի : Ճաշի ընթացքին Կրոմիքօ փափաք յայտնեց որ ժողովը 24 ժամ եւս յետաձդուի : Առաջարկը ընդունուեցաւ Արեւմտեաններու կողմէ :

Լուրը չուտով տարածուեցաւ եւ մաս – նադէտները սիրալուեցան ընդհատել ի – րենց խորհրդածութիւնները՝ որոնց աղ – բիւրը նոյնքան կարեւոր լուր մըն էր .— Միացեալ Նահանդներու Արտաքին նախարար Հերթըրի մասնաւոր օդանաւը Ժընեւի օդակայանը հասած էր :

Նորութիւն չէ : Երբ Ռուսերու մասնակցութեամբ միջազդային ժողով մը դումարուի՝ ամերիկեան հսկայ օդանաւ մը կը դրուի Արտաքին նախարարի տրամադրութեան տակ, մանաւանդ՝ երբ բանակցութիւնները վերջնանալու վրայ են : Այս պարադան ցոյց կուտայ թէ Ամերիկայի ներկայացուցիչը կ'աճապարէ :

Միւս կողմէ , ինչպէս կը դրէ Ֆիկառոյի Ժընեւի թղթակիցը , ժողովին հետեւող 6 – 700 լրադրողները վերջին չարաթներու ընթացքին կը նայէին Ժիւրայի կողմ, ուրկէ պիտի յայտնուէր «մեռապէ թռչուն»ը : Պարզ է , թէ այդ օդանաւին ներկայութիւնն իսկ բաւական է որ խորհրդային պատուիրակը վճռական իր խօսքը ըսէ :

Այսուհանդերձ , Կրոմիքօ – Սեվիլեն Լոյտ ճաշի ընթացքին խորհրդային ներկայացուցիչը այնպէս ցոյց տուած է թէ ամերիկեան օդանաւին ժամանումը ոչ մէկ պզտիկ ազդեցութիւն դործած է իր վրայ : Անկախ այս բոլորէն, բրիտանական պատուիրակութիւնն ալ իր կարդին յոռետես դարձաւ այդ ճաշէն յետոյ : Սեվիլեն Լոյտ դոհ չէ մնացած Կրոմիքոյի տուած բացատրութիւններէն :

Կը կարծուի թէ Ե. Միութեան Արտաքին նախարարը պիտի պնդէ Պերլինի դոյավիճակին բարեփոխման վրայ : Նման դաղափար մը կը յայտնէր մամուլի Թաս դործակալութիւնը :

Արեւմտեան երեք նախարարները առանձին ժողով մը դումարեցին եւ Սեվիլեն Լոյտ իր պաշտօնակիցներուն հաղորդեց Կրոմիքոյի հետ ունեցած խօսակցութեան արդիւնքը :

Կացութիւնը դարձեալ ծանրացած է :

Ռուսերը կ'ուզեն որ Արեւմուտքը ընդունի թուական մը ճշդել՝ Պերլինի դըրաւման վիճակին վերջ դնելու համար : Օտար բանակները չուտով պէտք է հեռանան Պերլինէն :

Ամէն պարադայի մէջ այս առաջարկը պաշտօնական բնոյթ չունի : Եթէ ժողովի ընթացքին Կրոմիքօ իրրեւ պատասխան արեւմտեան վերջին ծրադրին՝ Պերլինը չուտով պարպելու առաջարկը ներկայացնէ , Հերթըր , Քուվ Տը Միւրվիլ եւ Սեվիլեն Լոյտ պիտի առաջարկեն բանակցութիւնները ընդհատել, կամ՝ լաւադոյն պարադային՝ ժողովը յետաձդել քանի մը չարաթով :

Այս տեսակէտէն կարեւոր է նաեւ ամերիկեան օդանաւին ժամանումը. Ամերիկացիները ցոյց կուտան թէ անհամբեր են :

× *Արեւմտեան վերջին ծրադրին մասին Մոսկուայի կարծիքը հրապարակուեցաւ վերջապէս եւ աննպատակ է :*

Թասի Ժընեւի մասնաւոր թղթակիցը իր կարդին յայտարարեց թէ այդ ծրադիրով Արեւմտեանները կ'ուզեն Պերլինի դոյավիճակը մշտնջենական դարձնել :

ՕՐ ՔՕՐՔՆ

ՕԶԻՆ ԳԼՈՒԽԸ ՈՒՏՈՂԻՆ

— Ուրեմն, ձեր, Հայերուդ, կարծիքով մենք , Թուրքերս, մարդ ըլլալիք չունինք…

— Այո՛, մեր, Հայերուս , կարծիքով , դուք Թուրքերդ, մարդ ըլլալիք չունիք…

— Ինչո՞ւ այս յոռետեսութիւնը :

— Որովհետեւ , ձեր պատմութիւնը կարդացած ենք …

— Մեր պատմութեան մէջ մեզի անիծպատ դէպքե՞ր կան …

— Հազարներով… Երբ ժողովուրդ մը ազգային ճարտարարուեստի վերածած է հալածանքը, կողոպուտը, առեւանգումը, բանտը, աքսորը, կոտորածը եւ անբարոյութիւնը, այդ տեսակ ժողովուրդի մը համար կ'ըսեն թէ մարդ ըլլալիք չունի…

— Բայց, մենք որո՞ւն դիքը արիւներ ենք, որո՞ւն ունեցածը իւրացուցեր ենք…

— Տուն գնա՛ եւ պատմութեան գիրքը բաց …

— Երեք օր է այդ գիրքը կը կարդայի … Մեզի դէմ որեւէ բան չկար անոր մէջ …

— Ո՞վ գրել տուեր է …

— Մեր Աթաթիւրքը …

. Ատոր համար է որ «պարապ» է …

— Սա վէճը կարճ կապելու համար , եկուր հետդ համաձայնինք: Ես, ակա – մայ ընդունիմ որ բանի մը պզտիկ մզտիկ սխալներ պատահեր են անցեալին … Դուն ալ ընդունէ որ այդ պզտիկ մզտիկ սխալներուն պատասխանատուն դուք էք եղեր… Ասանկով իրարու հետ կը հաշտուինք… Կ'ըլլա՞յ …

— Ձըլլար …

— Ինչո՞ւ …

— Որովհետեւ, օձին հետ բարեկամութիւն չըլլար… Դուք օձ էք :

— Ազգային զգացումներս կը վիրաւորես …

— Երանի թէ ձու ազգդ ալ, միայն իմ ազգային զգացումներս վիրաւորած ըլլար, փոխանակ ազգիս զաւակները կոտորած ըլլալու :

— Եղբայր, սա պարապ խօսքերուն վերջ տալու ենք… Եղածը եղեր է, անցեր գացեր է… Չէի ուզեր ըսել, բայց կը ստիպես որ ըսեմ — ձայէ՛, մենք ընդէն ջուրին երեսն ենք, իսկ ձեր ո՛ւր ըլլալը մարդ չի գիտեր… Հոս էք, հոն էք, ամէն տեղ էք, բայց տեղ մըն ալ չէք… Սա խարտէսին վրայ ձայէ — մեր հայրենիքը՝ աշխարհի մը տեղ, ձերը՝ արտ մը … Ամէն մարդ մեր երեսին կը խընդայ, բայց ձեր երեսին խնդացող չկայ… Ամէն կողմէ մեզի կ'օգնեն ու մեզի հետ բարեկամ ըլլալ կ'ուզեն, մինչդեռ ձեզի օգնող ալ չկայ, ձեզի հետ բարեկամ ըլլալու փափաք ունեցող ալ չկայ… Կրնամ ըսել որ ձեր նախկին բարեկամներն ալ ձեզի երես դարձուցած են եւ մեր կոնակը կը շոյեն … Եկո՛ւր «չէ» մի ըսեր ու բարեկամանանք …

— Ըսի ձեզի — մենք օձին հետ չենք բարեկամանար …

— Կը զղջաք, օր մը …

— Այդ մասին , ձգէ՛ մենք մտահոգուինք …

— Ուրիշ ատեն ըսած եմ, նորէն կ'ըսեմ ատ Մոսկոֆէն ձեզի խեր չկայ … Դաւաճան է, խաբեբայ է …

— Ձեզմէ վարակուած ըլլալու է …

— Ինկիլիզէն ալ բարիք մի՛ սպասէք…

— Ձենք սպասեր …

— Ասպետական Ֆրանսահիդ ալ ձեզի օգտակար չի կրնար ըլլալ …

— Ատ ալ գիտենք …

— Ա՛լ ո՞վ մնաց… Այո՛, Ամերիկան… Բայց, ան ալ ո՛ր մէկուն հասնի … Ուրիշ հարց մըն ալ — Ամերիկան մեր հորեղբայրն է, հիմա ու ձեզմով չի հետաքրքրուիր : Եկուր հաշտուինք , ըսի ձեզի …

— Բացուէ՛ …

— Վա՛յ, սա ի՛նչ իմիճավստահութիւն է… Ո՞ր ուժերուն ապաւիներ էք …

— Մե՛ր ուժերուն …

— Խնդա՛մ… Դո՞ւք ալ ուժ ունիք ե – ղեր…

— Խնդա՛… Բայց օր մը պիտի լաք …

— Ո՞վ պիտի լացնէ մեզ …

— Մտքէդ անցած դրացիդիդ …

— Բայց դուք անոր թշնամի էք, այն – պէս չէ՞… Կարմիր է …

— Այնպէս է, բայց օձին գլուխը ուտողին՝ մեր գլխուն վրայ տեղ կուտանք, բացառաբար… Երբ‌ոս բարով …

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԼԱՆԴԱՑի հանրապետութեան նախադահ ընտրուեցաւ Իմըն Տը Վալեռա , նախկին վարչապետ :

ԹՈՒՆՈՒԶի հանրապետութեան նախադահը Հապիպ Պուրկիպա կրկին մէկտեղ հանեց Պիզերթի նաւահանդիստին խնդիրը : Պուրկիպա կը պահանջէ որ Ֆրանսան պարպէ իր զինուորական կայանը : Ծանօթ է որ Պուրկիպա ասկէ չորս ամիս առաջ յայտարարած էր թէ պատրաստ է Ֆրանսայի ձգելու Պիզերթը եթէ անոնք վերջ տան Ալժերիոյ կռիւներուն : Հինդշաբթի օր Թունուզի նախադահը պաշտօնապահանջեց Պիզերթի պարպումը :

1940 ՅՈՒՆԻՍ 18ի Ջօրճ Տը Կոլի կոչին տարեդարձը մեծ չուքով տօնուեցաւ Ֆրանսայի մէջ : Հանրապետութեան Նախադահը այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ Փարիզի Թաղապետարանին մէջ :

ՖՐԱՆՍԱՑի պաքալորէայի երկրորդ բաժնի քննութեանց մասնակցեցան 85957 հոգի :

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳՈՒՀԻՆ եւ Լոնտոնդերկի դուքսը վեց չարաթուան ճամբորդութեան մեկնեցան դէպի Քանատա :

ԻՐԱՔԻ դեկավարներէն՝ զնդ· Մահ – տաւի տեսակցութիւն մը տուած է « Լը Մոնտ»ի թղթակից՝ Հալիմ Սաադի , Ցուլիս 14ի յեղափոխութենէն ի վեր առաջին անդամն է որ արեւմտեան թղթակից մը կ'ընդունուի Պաղտատի մէջ : Իրաքի « Ֆուքիէ – Թէհվել»ը, ինչպէս կը կոչեն դինքը անդրադառնալով Ա· Միացեալ Հանրապետութեան ըսած է — միայն հարմայնավարները չեն որ կը հետապնդուին այլ բոլոր յառաջդիմականները » :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ բանակը յայտարարեց թէ 31·900·000 տոլարի պայմանադիր մը բոտորագրուած է Պարսկաստանի հետ, դինուորական կայաններու չինութեան համար :

ԼԵՀԱՍՏԱՆի համայնավար կուսակցութեան պարբերաթերթը՝ «Նովէ Տոճկի» կ'ամբաստանէ կաթոդիկէ եկեղեցին որ կ'ուզէ մրցակիցը դառնալ Լեհաստանի ընկերվարականներուն : Եւ կը չեչտէ :—

« Եկեղեցին հաւատացեալներու եւ ամբողջ ընկերութեան աչքին կ'ուզէ «երրորդ ուժ» մը ըլլալ թէ հակադրամատիրական թէ հակա – ընկերվարական : »

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ յայտարարած է Նիւ Եորք Թայմզի թղթակիցին թէ 1962ին պիտի քաչուի :

ԱՆԳԼԻՈՑ կառավարութիւնը 18 միլիոն Ֆրանք կը դնէ կարմիր Խաչի տրամադրութեան տակ որպէսզի օգնէ Թունուզի եւ Մարոքի ալժերիացի դաղթականներուն : Փարիզի մէջ, այս լուրը բաւական դարմանք պատճառած է, եւ Լոնտոնի ո – րոչումը ոչ – բարեկամական կը նկատուի :

ԵՐԿՈՒ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Ա. Միութեան վարիչը հարկ տեսած է Ալպանիա այցելելու պաշտպանութեան նախարար մառեչալին հետ: Հզօր կայսրութեան համար քաղաքական եւ ռազմական առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի փոքրիկ, թերաճ երկիրը, Ադրիականի ալ ափերուն վրայ փռուած :

Ամերիկա կ'ուզէ սպառազինել Իտալիան հիւլէական ուժերով: Մառեչալ Թիթօ բողոքեց արդէն իր երկրին դէմ յարձակողական պատրաստութիւն մը նկատելով, հետեւաբար սպառնալիք մը՝ իր ապահովութեան դէմ: Ալպանիա ռազմական խարիսխ մըն է, ամրոց մը Ադրիականի վրայ, ընդծովեաներու կայան մը: Վաղնայէն կը տեսնուին հանդիպակաց Գրինթիզիի լոյսերը: Խորհրդ. Միութիւնը Ալպանիոյ միջոցով կը տիրէ Ադրիականի մուտքին, Օթրանթոյի ջրանցքին : Իտալիոյ արտաքին նախարարն ալ կը պատասխանէ թէ սպառազինումը պաշտպանողական է ,ոչ թէ յարձակողական :

Հաղորդակցութիւնը վեր կը հանէ ընկերվարական երկիրներու համերաշխութիւնը, սերտ գործակցութիւնը, «վարչապետական դաշինքը հզօր ազգակ մըն է փոխադարձ ապահովութիւնը երաշխաւորող » որուն իր մասնակցութիւնը բերաւ Զինաստանը :

Վարչապետի ժողովին կարճ տեւողութիւնը կը փաստէ Մոսկուայի ղեկավար դերը, կատարեալ համաձայնութիւնը արտաքին գործակալութիւններու, որոնց արտաքին նախարարները կարեւորութիւն մը չունին իրենց երկիրներուն մէջ: Խորհրդ. Միութեան ներկայացուցիչը յանձն առած է ապահովաբար պաշտպանելու լեհ չհերը՝ ընդդիմանալ սահմաններու վերաքննութեան : Համաչխարհային Զինաստանը համաձայն է Վարչապետի ժողովին որոշումներուն :

Զինաստանի պաշտպանութեան նախարար Փինկ Թեհ – Հուայ յայտարարեց ընդունելութեան մը առեն. « Զին ժողովրդական հանրապետութեան կառավարութիւնն ու ժողովուրդը լիովին կը բաժնեն Խորհրդային Միութեան, Լենինասանի եւ ուրիշ ընկերվարական երկիրներու արդար առաջարկները եւ ճիգերը դերմանական, եւրոպական ապահովութեան եւ միջազգային լարուածութեան խնդիրներուն խաղաղ լուծումին համար : Կը յուսանք, որ կարելի պիտի ըլլայ խաղաղութեան դաշնագիր կնքել Գերմանիոյ հետ: Արեւմտեան Գերմանիան կառավարող յեռադիմական շրջանակներու ազմուկները եւ ներկայ սահմաններու ճանաչումին մերժումը կը յայտնեն իրենց հոգային ցանկութիւնները: Զին ազգը սերօրէն միացած է ընկերվարական երկիրներու, ղեկավարութեամբ Խորհրդային Միութեան իմպերիալիստ յարձակողնեբու դէմ պայքարին մէջ»:

Ապացուցանելու համար չին–խորհրդային համերաշխութիւնը, հերքելու համար անհամաձայնութիւնը՝ Զին նախարարը Մոսկուա այցելեց: Խորհրդային վարիչներն ալ հինգ միլիառ րուպլիի փոխառութիւն մը ըրին համայնավար Չինաստանի, ճարտարարուեստի զարգացման համար :

Խորհրդային դրամագլուխին չնորհիւ բազմաթիւ հաստատութիւններ հիմնուած են արդէն, Հանքէուլի մետաղագործական գործարանները զօրաւոր փաստեր են չին – խորհրդային գործակցութեան : Խորհրդային մասնագէտներ կը ղեկավարեն ճարտարարուեստական հաստատութիւնները, կը պատրաստեն Զինացիներ անտեսական կեանքի մը :

Զինացիներն ալ կ'աշխատին հիւլէական ուժ ստանալու: Սերտ գործակցութիւն գոյութիւն ունի չին եւ Խորհրդային միւնիներու միջեւ: Ցայտնի չէ թէ խորհրդային գիտուններ չին գիտուններուն հաղորդած են հիւլէական ռումբ պատրաստելու գաղտնիքը:

Էլպա գետէն մինչեւ Խաղաղական ընկերվարական երկիրներ «պրոլետարներու միջազգայնական սկզբունքով » միացած կը զինուին պայմանագրական եւ հիւլէական զէնքերով, աշխարհի համայնավարացման բաղձանքով եւ կը յայտարարեն, թէ պաշտպանողական միջոցներու կը ռիսկեն ազատ աշխարհի սպառնալիքին դէմ :

Ուոլթըը Լիփման, ամերիկացի հանրածանօթ հրապարակագիրը, Մոսկուայէն վերադարձին նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւն թերթի մէջ մեկնաբանեց Խրուշչեւի արտաքին քաղաքականութեան հիմնական դիծերը .

Պահպանել ներկայ դրոյավիճակը. հետեւաբար Արեւմուտք իրաւունք չունի միջամտել ըլլալու Վարչապետի դաշինքով միացած պետութիւններ Խորհրդ. Միութենէն բաժանման չուրջ, ուսոի յարգուելու են ներկայ սահմանները :

Ամերիկեան խարխխները հեռանալու են Խորհրդային Միութեան սահմաններէն : Խրուշչեւ արտասոց կը դանէ Արեւմտեան Գերմանիոյ , Թուրքիոյ եւ Իրանի սպառազինումը Ամերիկայի կողմէ, քանի որ Խորհրդ. Միութիւնը միջոկ հրթիռներով կրնայ չեզոքացնել այդ դիրքերը ամերիկեան միջամտութենէն առաջ :

Գերմանիա մնալու է ապազինուած : Խրուշչեւ կը յայտարարէ, թէ անկարելի է ընդունիլ միացեալ Գերմանիա մը , որ սպառ ըլլայ սպառազինուելու: Փոցտամի համաձայնութեամբ Գերմանիոյ միացման ամէն բանաձեւ հիմնուած ըլլալու է : Ա. Միութիւնը կը նախընտրէ Գերմանիոյ բաժանումը :Չինուած Գերմանիա մը աւելի վտանգաւոր է Արեւմուտքի , որովհետեւ պիտի ձգտի համաձայնիլ Խորհրդային Միութեան հետ Եւրոպայի մէջ զերակչիռ դիրքը վերստանալու համար :

Ա. Միութիւնը Ալպանիայէն եւ Պուլկարիայէն կը սպառնայ Արեւելեան Միջերկրականի եւ Նեղուցներուն :

Ամերիկեան Ծովակալութիւնը մեծ կարեւորութիւն տուաւ Իսկենտէրունի ռազմական դիրքին արեւելեան Միջերկրականի պաշտպանութեան համար: Արեւելեան ծովուն ծոցին մէջ հաստատուած այս քաղաքը տնտեսական եւ զինուորական իր արժէքին պատճառով դարեր վէճի նիւթ եղած է Բիւզանդիոնի եւ Արաբներու , Թուրքերու եւ Սուրիացիներու, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ: Պոլսոյ եւ Աղեք – սանդրիոյ միջեւ լաւագոյն նաւահան – գիստն է, հետ է պաշտպանութիւնը չըրջապատուած ըլլալով լեռնաշղթայով, ատկէ կը մեկնին հաղորդակցութեան ուղիները դէպի հիւսիս եւ արեւելք :

Վարչապետ Պրիան 1920ին, Երեսփոխողովին մէջ կը յայտարարէր թէ Ֆրանսական դրօշը վերջապէս կը ծածանի Իսկենտերունի վրայ : « Իսկենտերուն Ատանայի եւ Մերսինի հետ կատարեալ ծոց է, ինչ հրաշալի դիրք, Միջերկրականի մէջ ահարկու բան մը»: Ֆրանսա 1938ին քաղաքական հաշիւով ձգեց գայն Թուրքիոյ :

Պատերազմի ընթացքին անգլիացիները, վերջերս Ամերիկացիները բազմաթիւ հաստատութիւններով ռազմական չինուածքներով, դէպի Նեղուցները եւ դէպի Իրան, դէպի Կովկաս ճամբաներու չինուածքեամբ, Իսկենտերունը Միջերկրականի պաշտպանութեան կեդրոնը դարձուցին : Ծովային խարիսխ մըն է, ցամաքային յարձակողական դիծ մը :

Ամերիկեան դիւանագիտութիւնը Արեւելքի մէջ կը տեսնէ վտանգը, բախումի մը կարելիութիւնը : Ամերիկացի պատմաբաններ հատորներ գրեցին փաստելու համար, թէ երկու աշխարհաւեր պատերազմները Արեւելքէն սկսան: Ցայտնի են Խորհրդային Միութեան ձգտումները , Եւրոպայի մէջ համաձայնութիւն մը բաւական չէ բախումի մը հաւանականութիւնը փարատելու, մինչեւ որ համաձայնութիւն մը չգոյանայ Մերձ. Արեւելքի չուրջ :

Գերման դիտուն Ալպերթ Շուայցեր կը դրէր վերջերս փոքրիկ ուսումնասիրութեան մը մէջ .

« Մինչեւ Արեւելքի ռազմական — աւելցնենք տնտեսական — կարեւորութիւնը երկու պետութիւններէն իւրաքանչիւրը կը մղէ այդ հողամասի երկիրները սիրաշահելու իր քաղաքականութեան համար , իրենց դատերուն պաշտպան կենալով, եւ– լեմտական օժանդակութիւն կատարելով, զէնք հայթայթելով: Մինչեւ Արեւելքի դէպքերը կրնան վտանգաւոր ըլլալ խաղաղութեան համար: Այսօր Մինչեւ Արեւելքը այն դերն ունի, ինչ որ ունէր նախորդ պատերազմէն առաջ Պալքան Թերակղզին »:

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԳՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

Հակառակ իր կամքին, Պարդեւ՝ չա – բաթներէ ի վեր սկսած էր զործի : Այդ օրէն ապին, տարօրինակ կենդանութիւն մը կը տիրէր վաճառատան մէջ: Ինչ որ կատարէր, ինչ որ թելադրէր, կ'արժա – նանային Սողոմոն Աղայի գնահատանքին: « Շատ աղէկ տղաս»ը միւս պաշտօնեանե– րուն կը պատճառէր անբացատրելի խո – ռովք. հակառակ ասոր խորթ աչքով չէին նայեր նորեկի զործունէութեանց :

Վաճառատան դիմակը կը պայծառա – նար օրէ օր: Կ'ըլլար զրուիչ ճակատ մը: Մաքրութեան այս առաջին ցոյցը փոխան– ցիկ զարձած էր նոյնիսկ զրացի վաճա – ռատուններուն , խանութներուն :

Քայլ առ քայլ կը բիւրեղանար վաճա – ռատան ներքին վիճակը, կարգ ու կազմ կը առանային ապրանքներու բառուց – ները : Տարբներով փոչիներու տակ թաղ– ուած ապրանքները, այլ եւ այլ անծախ մնացած առարկաները կը ղրկուէին եկե – ղեցին՝ աղքատներու բաժնուելու համար: Անոնց տեղերը անմիջապէս նորութիւն – ներու կը յատկացուէին յաճախորդներուն աւելի հմայիչ զարձնելու ու գնումները աչխուժելու համար :

Այսպէս, վաճառատան անունը ոչ մի – այն կ'արձագանգէր մինչեւ հեռաւոր քա– ղաքներու չուկաները, այլեւ, Սողոմոն Աղան կը ճանչցուէր զովելի բարերար մը աղքատներուն ըրած ապրանքներուն բաշ– խումին համար ...:

Սողոմոն Աղայի գոհունակութիւնը՝ չուներ չափ ու սահման: Պարդեւին կար– պադրանքները եւ օգնութիւնը կ'ներկարէին մինչեւ Աղային ապարանքը:

Ամէն շաբաթ, քանի մը անգամ կը պա– տահէր որ Սողոմոն Աղան փոխառ Պար– պեւի ականջին, — Տղաս, գնա Պերճու – հիին ըսէ որ այս իրիկուն հիւր պիտի ու– նենամ, եւ եթէ կրնաս օղնէ անոր որպէս զի ամէն բան լաւ անցնի:

Պերճուհին՝ միակ զաւակն էր Աղա – յին...:

Պարդեւ՝ այդ տան մէջ, առաջին ան – գամ ըլլալով կը չփուէր հարստութեան հետ, կը ծանօթանար անոր նշանակու – թեան : Արեւելեան զորգերու, թաւշա – պատ աթոռներու, արծաթեակերտ զար – գարանքներու , հանգստաւէտ անկողին – ներու, արեւաչատ հիւրանոցներու, այ – լազան ուտելիքներով, պտուղներով յոր– դած խոհանոցին ազդած համայնքին ու տպաւորութեան տակ կը զգար թէ տարօ– րինակ վրդովանք մը կը սողսկէր իր է– ութենէն ներս, ստորադասի անբացատ – րելի եւ զերիվար վիճակի մը ենթարկե – լով զինք: Վաճառատան հսկայութիւնը ամէն տեսակ ապրանքներու լիութիւնը ոչ մէկ ազդեցութիւն թողած էին իր վրան, սակայն ապարանքին մթնոլորտը կարծես հնչեցուիչ էր իր զոյութեան խոր սպառ– նալով: Հրամայական ձայնի մը արձա – գանգը կը հետեւէր իրեն անդադար մտրա– կումով մը:

Ցնցուած՝ անցեալը վերստին կը մարմ– նանար իր երեւակայութեան մէջ ամբո– ղոյչիչ պատկերներով ու դրուագներով: Ջաւարութեան ու տուայտանքի ցնցին մէջ. բանտուած կը զգար զինք յանկարծ, ստանց ելքի ու ազատումի հաւանակա – նութեան :

Կը սթափէր նոյնքան յեղակարծ, երբ Պերճուհին քնքուշ ձայնով մը կը կրկնէր,

— Հայրս որքա՞ն գոհ է քեզ ունենա – լով, եթէ դիտնայիր ...:

Իրիկունը երբ տուն վերադառնար, մօ– րը կը պատմէր բոլոր անցուդարձները :

Մաքրիկ հանըմը (այլեւս հանըմ կը կո– չէին զինք) անտարբերութիւն կը կեղծէր

Ցոյն – Թուրք մերձեցում, Միջերկրականի դաշինք, Ցունաստանի, Թուրքիոյ , Իտալիոյ սպառազինում մտահոգութիւն կը պատճառեն Արեւելքի : Խորհրդ. Մի – ութիւնը կը փորձէ մերձենալ Պելկրատի իր հետ տանելով Ալպանիան, որպէս զի չնորոգուի Պալքանեան դաշինքը :

Խրուշչեւ պիտի այցելէ Սկանտինաւեան երկիրները, Պալթիկի տիրապետութիւնն ապահովելու համար :

ԽՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

լսածներուն մասին: Բայց մտքին մէջ կը լուսաւորուէին իր ծրագիրները: Իր մտածումները չմատնելու մտահոգութեամբ կը փոխէր խօսակցութիւնը: Թէպէտեւ , սիրտը կը յորդէր ուրախութեամբ: Օր մը՝ կ'ըսէր, մտքին մէջ... ու կը լռէր , վերջացնելով խրատականով մը .

— Տղաս, ապազաղ կապուած է քու ջանքերուդ : Նայէ որ չկորնչի երջանկու – թեան առաջնորդող այդ փափուկ թելը՝ անտեղի ու սխալ քայլերուդ պատճառաւ : Ժամանակը սրընթաց է, պէտք է անմի – ջապէս օգտուիլ բախտին բերած առիթնե– րէն ...:

Շաբաթները կը թաւալէին ու կը բե – րէին աւելի ու աւելի ընտանեացում մը , փարում մը բախտին պարգեւած առիթ – ներուն ...:

Մինչդեռ անդին, յուսահատ Ագաւնին ի զուր կ'ապաւինէր անցնող հովերուն բարութեան, ի զուր կը վատահէր անոնց՝ իրրեւ իր պատգամաւորները, Պարդեւին տանելու իր կարօտին հրայրքը, իր տո – չորուն սիրոյ արձագանգին փոխան՝ անկէ ապասելու խանդագակաթ ափոփանքին լեռատատ համբոյրները:

Ամիսներ կը թաւալէին առանց սակայն դորովանքէ արծարծ որեւէ նշոյլի, հե – ռուներէն չնչուած որեւէ բառի ...:

Կը մտածէր թէ արդեօք հիւանդ է : Նոյն րոպէին հոգին կը զառնար պաշտու– մի լուսաւոր մատուռ մը, ու զթառատ Աստուածածնի պատկերին առջեւ ծնրա – գիր, աչքերը մոմերու պէս լուսապատ , կ'աղօթէր, կը պաղատէր որպէսզի ապա– քինում տար անոր :

Թերեւս ալ, կը խորհէր տառապակոծ , լքա՞ծ ու մոռա՞ծ է գիս այլեւս ...: Հո– գին կ'ամպոտէր, կասկածանքի մուխին մէջ խարխափելով՝ ուրուականի պէս կը փնտռէր երբեմնի սիրատուր ուղին, կը վազվզէր հոս հոն, անդսպելի հեւանքով , դէպի յոյսի , դէպի լոյսի անցք մը գտնե– լու համար :

Այսպէս ամիսներով ...:

Միայն բաղնիքի օրերուն կը բաժնուէր տունէն այն յոյսով թէ, թերեւս ականջին հասնէր լուր մը, բառ մը՝ փարատելու համար էութիւնը ցանցող դաժան իրա – կանութիւնը ...:

Ուստա Սարգիս, բաղնիքին օրը, կա – նուխէն կը տանէր լոգանքի յատուկ զա – նազան սրբիչներու կապոցը բաղնեպանին յանձնելու ու վարձելու՝ ինչպէս անցեա – լին մէջ, լոգարանի ինքնայատուկ խու – ցերէն մին, մասամբ անջատ՝ մերկու – թիւններու խառնիճաղանճէն : Չէր մո– նար նաեւ յարմար պահին բերելու, լի սակառ մը՝ այլազան կարկանդակներով, պտուղներով եւ օշարակներով, լոգանքէն յետոյ զովարանին մէջ պաղ պաղ ճաշակ– ուելու համար :

Զորեքշաբթի օր մըն էր՝ որոշեցին բաղնիք երթալ: Եկողներու եւ մեկնողնե– րու ժխորին մէջ, կը ջանային առանց նչ– մարուելու, հանուելու եւ հագուելու մանաւանդ վանդակապատի մը առին սպրդիլ :

Երկու լայն աւազաններու չուրջ բոլոր– ուած պղտիկներու ուրախալից կանչերու մէջ, չատրուաններու ցայտքերը կը վժա– յին կարծես անձայն: Կեռասի նման փոք– րիկ դունաւոր գնդիկներ, պար կը բռնէ – ին՝ վեր վար թռիչքներով, խնդի պոռչ– տուքներ քաղելով անմեղ չրթներէն:

Աղաւնին երկար առեն դիտեց մանկա – կան խրախճանքը : Ցուզուեցաւ ...: Որ– քան նմանութիւն կար, իր նորափթիթ սիրոյ, վերելքի ծարաւ տենչանքին եւ գնդիկներու խաղին մէջ...: Գիտէր թէ , վերջալոյսը դեռ չնուազած, անդադար ձեռք մը պիտի վերջ տար անոնց տար – փոտ ցայտքերուն: Անոնք պիտի ըլլային ջրամոյն ...:

Անպատում ցաւով կը լսէր սրտին բար– ձրացող տխուր հծծիւնը: Կը դողար, կը դողար զինք մինակ՝ յանկարծ վախով ...:

Անյոյսօրէն, արցունքոտ աչքերով սկը– սաւ մէկդի նետել չրջազգեստները վրա – յէն: Տակաւ առ տակաւ մերկանալ :

ԶԱՐԵՀ ԴԱՍԱՍԵԱՆ

(5 Շար.)

Մարդիկ էիչ կը խօսին՝ եթէ ուշայ – նատուութիւնը չխօսեցնէ զիրենք :

ԼԱ. ՌՕՇՖՈՒԿՕ

Իմաստունը չըսեր ինչ որ կը մտածէ , բայց կը մտածէ ինչ որ կ'ըսէ :

ԱՐԻՍՏՈՏԷԼ

ԱՆՀԵՏԱՑՈՂ ՀԱՅԵՐ

ԲԺ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

—o—

Վերջերս, Վենետիկի մերձաւոր քա-
ղաքներէն՝ Սթրայի մէջ, քաղաքական ու տեղւոյն անձնաւորութիւնները, քա-
ղաքին ու գաւառին դպրոցական, ընկե-
րային եւ հանրօգուտ բոլոր հաստատու-
թեանց պատուիրակութիւնները ներկայ էին թաղմանական հայածէս արարողու-
թեան մը :

Հանդուցեալն էր Բժ. Յովհաննէս Պո-
տուրեան :

Կարճատեւ ու անողոք հիւանդութիւն մը փչրած էր անոր 56ամեայ կեանքը, հակառակ արհեստակից մասնագէտներու կատարած բոլոր փրկարար ջանքերուն :

Բնիկ Պարախպակցի, քեռորդին էր Մե-
ծասքանչելի մեծ եւ սքանչելի ծառայ՝ Մխիթարեան մայրավանքի մխիթար Հ. Աբսէն վրդ. Ղազիկեանի :

Մուրատ – Ռափայէլեան նախկին աշա-
կերտ, Ղ. դասարան (1919 – 23), չրջա-
նաւարտ Փաուոլայի անուանի համալսա-
րանէն, մասնագէտ բժիշկ էր ընդհանուր հիւանդութեանց : Երեք հնդամեակէ ի վեր կը պաշտօնավարէր Սթրայի մէջ, իբրեւ պետական բժիշկ եւ գաւառային առողջա-
պահական քննիչ :

Գիտակից իր արհեստին ոչ միայն մար-
դասէր այլ եւ ընկերային կարեւոր դե-
րին, մարդն ու բժիշկը՝ այդ կրկնակի ա-
ռաքելութեան կատարեալ ըմբռնումով եւ գործադրութեամբ, սիրելի էր գործած անձնապէս, սիրելի էր գործուցած Հա-
յուն անունը, Սթրայի եւ չրջակայքի հա-
մայն բնակչութեան : Վկայ քաղաքապե-
տարանի պատգամին վրայ պարզուած՝ սուգի կիսամբառ խոսլական եռագոյնը, քաղաքապետին դրուատալից դամբանա-
կանը հիւսուած սուգի զգայուն խօսք-
րով, զնահատանքի անկեղծ արտայայ-
տութիւններով, ուղղեալ անհետացող բժիշկին եւ Հայուն :

Այրի մօրը, քրոջը եւ զարմիկին հետ՝ Փրոֆ. Ղազարոս Ղազիկեան, հարազատ բոլոր ազգականներուն հետ եւ անոնց չափ, սգաւոր էին նաեւ աշխարհացրիւ Մ. Ռ. նախկին աշակերտները, երէց եղբօր մը կորուստով :

Իր կենդանութեան, Բժ. Յ. Պոտուր-
եան նախանձախնդիր էր եւ բարձր պա-
հեց իր Հայու անունը՝ օտարին առջեւ : Յետ մահու՝ պատուաբեր յիշատակ մը կը թողու :

Այսուհետեւ, Փաուոլայի պերեզմանա-
տան մէջ, հայկական խաչ մը եւս իր երե-
րուն չուքով պիտի խաչակնքէ չիմաքարը տարագիր Հայու մը որ, մահու չափ սեւ ճակատագրով, հող պիտի դառնայ՝ օտար հողի տակ, պապենականին տեղ որդեգր-
եալ հայրենիքի մը մէջ :

Թեթե՛ւ գայ այդ հողն իր վրայ :

Կ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀ

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԼիՈՆԻ ՄԷՋ

★

Լիոն, Յառաջ, (յատկագծ).— Հա-
յաստանի Անկախութեան 41րդ տարե-
դարձը կատարուեցաւ վեց Յունիս, Շա-
բաթ երեկոյ, Գ Թաղապետարանի սրա-
հին մէջ, մասնակցութեամբ Նոր Սե-
րունդին, Կ. Պոլսէն եւ Ազգային Միու-
թեան :

Օրուան նախագահ ընկեր Տիգրան Զէք-
եան պատշաճ քանի մը խօսքերէ յետոյ բեմ հրաւիրեց Նոր Սերունդի երգչա-
խումբը՝ որ բացումը կատարեց «Յառաջ նահատակ»ով :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ-
ցէին ընկերներ Վարուժան Սարգիսեան (արտասանութիւն), Յ. Պէրպէրեան (ջու-
թակ), Օր. Ղազարեան յաջող կերպով դաշնակի վրայ նուագեց երկու կտորներ, իսկ Նոր Սերունդի երգչախումբը յաջող-
դարար երգեց քանի մը զեղջկական եր-
գեր :

Ազգ. Միութեան կողմէ՝ Պ. Յակոբ Վարժապետեան յարգանքի խօսք ըրաւ Մայիս 28ը կերտող հերոսներուն, Մայիս 28ը ներկայ Հայաստանի ծնունդն է, վարչակարգերը կուգան ու կ'երթան բայց խորհուրդը կը մնայ :

Օրուան բանախօս ընկեր Ս. Սիսլեան իր կուռ բանախօսութեամբ խանդավա-
ռութիւն ստեղծեց ըսելով՝ Հայաստանի մէջ համայնավար վարչաձեւին տակ իսկ հայրենասիրական եւ ազգային զգացումը զօրաւոր է, վկայ՝ Սիլվա Կապուտիկեան-
ները, «Թէ մօրդ անգամ մաքից հանես, քո մայր լեզուն չմոռանաս» :

Հաճելի անակնկալ մը եղաւ ընկեր Ա-
չիկ Մկրտիչեանի ներկայութիւնը մեր մէջ, որ բեմ հրաւիրուելով որպէս ակա-
նատես՝ դրուագներ պատմեց Մայիս 28ի պատմական օրերէն խանդավառելով ներ-
կաները :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Այս տարի Փարիզի պետական երաժշ-
տանոցէն ելած օտարներ արժանացան դաշնակի առաջին մրցանակին : Ասոնց կարգին կը դրէ «Ֆրանս – Սուար»-ը «Պոլ-
սէն Հայուհի մը՝ Անի Կազեր – Ղազար-
եան որ արդէն երեք երաժշտական ե-
րեկոյթներ տուած է Պոլսոյ մէջ » :

×

Ֆրանսահայ գաղութին ծանօթ՝ ջութա-
կահար Զաւէն Մելիքեան քանի մը օրէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի : Երիտասարդ ար-
ուեստագէտը՝ որ Փարիզի էֆօլ Նորմալէն Լիսանս տէ Քօնսէր ստանալէն յետոյ Ա-
մերիկա մեկնած էր, չրջագայած մը կը կատարէ Եւրոպայի մէջ : Առիթն ունե-
ցանք արձագանգ հանդիսանալու իր յա-
ջողութիւններուն Քալիֆորնիոյ մէջ :

ԷԼԻԱ ԳԱԶԱՆ ԵՒ ԿԵՍԱՐԱՑԻ ՀԱՅԵՐԸ

ՄՄԲ.— Ամերիկեան շարժանկարի աշ-
խարհին մէջ համբաւի տիրացած երկու հայ բեմադիրներ կան· Ռուբէն Մամուլ-
եան եւ Էլիա Գազան :

Վերջերս Էլիա Գազան Թուրքիա գացած է: Այս առիթով թրքական թերթերը տե-
սակցութիւններ ունեցած են անոր հետ եւ պարզուած է թէ Գազան կեսարացի է :

Անդրադառնալէ ետք Էլիա Գազանի այցելութեան, թուրք լրագրող մը, Ու-
լուսյ «Միլլիյէթ» օրաթերթին մէջ յօդ-
ուած մը գրած է կեսարացի անուանի Հայերու մասին: Ստորեւ՝ այդ յօդուա-
ծը, որ մեկնաբանութեան իյ կարօտիր·—

Ամէն ոք դիտէ թէ կեսարացիները բա-
ցառիկ կերպով խելացի են եւ գործի մարդ :

Փարիզի մէջ Ինճուճեան էֆէնտի մը կար: Կ'ուզէր որ «Ճակոբ աղա» կոչեն զինքը: Կառավարութիւնը հնութիւններու արժէքը ճշդելու համար զինքը փորձա-
դէտ կը նշանակէր: Օր մը բսի իրեն .

— Ճակոբ աղա, դուք կեսարացիներդ ի՞նչ պատճառով միշտ կը յաջողիք գոր-
ծի մէջ :

Մնդաց եւ պատասխանեց .

— Պայրամ Փաչային կանկառ կ'ելլէ , Զէնիկլէքօյին վարունգ , կեսարիացին ալ՝ մարդ կ'ելլէ : Նայէ, կեսարիան Գալուստ Կիւլպէնկեան մը հանեց որ քարիւղի աշ-
խարհին ամէնէն կարեւոր դէմքը եղաւ : Ես դրել կարդալ չեմ գիտեր : Այնպիսի ճանճի – տոտիկ ստորագրութիւն մը կը դնեմ որ ոչ ոք կրնայ կեղծել: Դուն ստո-
րագրութեան մի նայիր, վրայի թիւերուն նայէ :

Ճակոբ աղա իրաւունք ունէր: Եթէ կե-
սարացիի մը հարցնես թէ ուր տեղացի է, ընդհանրապէս կը պատասխանէ .

— Ինքնագովութիւն չըլլայ բայց ... կեսարացի եմ ...

Կեսարիան քարուտ անբերրի տեղ մըն է, սակայն կեսարացին Արեւելքէն կով կը բերէ, ապուխտ կը չինէ, դրամ կը շահի: Դուրսէն բուրդ կ'առնէ, Եւրոպայէն ներկ կը բերէ, դորգ կը չինէ, դրամ կը շահի : կեսարաիոյ մեւաքսէ գորգերը Քէչանի գորգերուն կը նմանին :

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի ամէնէն մեծ արժէքաւոր հնութիւններու վաճառա-
կանն էր կեսարացի Տիգրան Քէլէկեան : Փարիզ, Վանտոմի հրապարակի իր խա-
նութը կ'երթայի: Կը սիրէր իր երկրին մասին խօսիլ: Մրցումի ձիեր ունէր ,բայց չատ չէր շահեր անոնցմէ: Օր մը հար-
ցուցի .

— Ինչո՞ւ դրամ կը ծախսես այս ձիե-
րուն համար, քեղի չահ մը չեն ապահո-
վեր :

— Պարապ խօսք մի ըներ, ըսաւ: Հը-
նութիւններու գործը կարեւոր է: Մեր յաճախորդներուն մեծամասնութիւնը մի-
լիառատէր է: Ես ամէն տարի, ձիարշաւ-
ներու ընթացքին, անոնց հետ կը մտեր-
մանամ: Այն որ մեզմէ հնութիւն կը գնէ, ձիերուս ծախքն ալ վճարած կ'ըլլայ : Ա-
մէն տարի անունս ալ թերթերուն մէջ կ'երեւի, ասկէ ալ չեմ հաչուեր ...

Անգլիոյ Լիվըրփուլ քաղաքին սննդեղէ-
նի ամէնէն մեծ հաստատութեան տէրն ալ կեսարացի հայ մըն է: Իր հաստատու-
թիւնը այնքան մեծ է որ մէջէն կարելի է չոգեկառք անցնել: Բառ մը անգլերէն չի գիտեր եղեր :

Կայսերական չրջանին, Թուրքիոյ ամէ-
նէն կարեւոր թերթին հիմնադիրը կեսա-
րացի Միհրան էֆէնտին էր: Ինք վար-
պետ դրաչար մը ըլլալով, չարելու յա-
տուկ քասաները պղտիկցուցած եւ բարե-
կարգած է :

Կեսարացին ուր որ ալ երթայ չի մոռ-
նար իր կեսարիան: Շատ աւանդապաշտ ըլլալուն, պարզ փոթորիկի մը հետեւան-
քով չի բաժնուիր իր հողէն, արմատը զօրաւոր է :

Աւանդապաշտութեան պատճառով կե-
սարացին ստիպուած է ամուսնանալ իր քաղաքէն մէկուն հետ: Հետեւաբար կե-
սարացի աղջիկները չատ սուղ կ'արժեն: Աղջկանց հայրերը , անոնց մօրը ծանրու-
թեամբ պէշիպիւիւք կը պահանջեն :

Անգամ մը կեսարիոյ մէջ երկրաչարժ կը պատահի: Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ. մեծ օգնութիւն կը կատարէ փլած տուներուն վերաչինութեան համար : Գանճապետ Հաճը Ալի փաչայի ուշադրու-
թիւնը կը դրաւէ Սուլթանին այս բացա-
ռիկ չահագրգռութիւնը եւ կ'ըսէ .

— Տէր իմ, կեսարիոյ երկրաչարժին չատ մեծ չահագրգռութիւն ցոյց տուիք:

Սուլթանը կը պատասխանէ .

— Անշուշտ , եթէ անոնք առանց տունի մնան եւ տարածուին, աչխարհի տնտե-
սութիւնը տակն ու վրայ կ'ընեն ...:

ԺԱՆԹԻՑԻ ՀԱՅԿ. ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Ժանթիլիի հայկ. դպրոցի տարեկան հանդէս – դիննեաճը տեղի ունեցաւ 13 Յունիս, Շաբաթ երեկոյ, Ժանթիլիի Ֆրանսացի նախկին ռազմիկներուն սրա-
հին մէջ:

Կը նախագահէր Փարիզի եկեղեցւոյ կրթ. կեդր. Ցանճնախումբի տեսնապետ Պ. Ց. Տէր Ցակոբեան :

Թաղի հայկ. դպրոցի կրթ. մարմնի նախագահ Պ. Ց. Տէր Ցովհաննէսեան, քանի մը խօսքով բաղդատութիւնը ըրաւ անցեալի եւ ներկայի , կոչ ընելով ծը-
նողքներուն՝ որ իրենց զաւակները դպրոց ղրկեն :

Դպրոցի ուսուցիչ Պ. Շ. Ուղուրեանի ղեկավարութեամբ աշակերտ – Աշակեր-
տուհիները կատարեցին հայրենաչունչ խմբերգներ , մեներգներ ու պարեր , ո-
րոնք խանդավառեցին ներկաները :

Ներախօսի ընթացքին խօսք տրուեցաւ Պ. Ց. Տէր Ցակոբկանին, որուն խանդա-
վառ խօսքերէն եւք սկսան նուիրատուու-
թիւնները եւ քանի մը վայրկեանէն գո-
յացաւ 52·500 Ֆրանքի գումար մը :

Հանդէսը վերջացաւ ուշ ատեն , հայրե-
նաչունչ երգերու տպաւորութեան տակ :

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

մէն ատեն անունս ալ թերթերուն մէջ կ'երեւի, ասիկա ալ չեմ հաչուեր ...

Անգլիոյ Լիվըրփուլ քաղաքին սննդեղէ-
նի ամէնէն մեծ հաստատութեան տէրն ալ կեսարացի հայ մըն է: Իր հաստատու-
թիւնը այնքան մեծ է որ մէջէն կարելի է չոգեկառք անցնել: Բառ մը անգլերէն չի գիտեր եղեր :

Կայսերական չրջանին, Թուրքիոյ ամէ-
նէն կարեւոր թերթին հիմնադիրը կեսա-
րացի Միհրան էֆէնտին էր: Ինք վար-
պետ դրաչար մը ըլլալով, չարելու յա-
տուկ քասաները պղտիկցուցած եւ բարե-
կարգած է :

Կեսարացին ուր որ ալ երթայ չի մոռ-
նար իր կեսարիան: Շատ աւանդապաշտ ըլլալուն, պարզ փոթորիկի մը հետեւան-
քով չի բաժնուիր իր հողէն, արմատը զօրաւոր է :

Աւանդապաշտութեան պատճառով կե-
սարացին ստիպուած է ամուսնանալ իր քաղաքէն մէկուն հետ: Հետեւաբար կե-
սարացի աղջիկները չատ սուղ կ'արժեն: Աղջկանց հայրերը , անոնց մօրը ծանրու-
թեամբ պէշիպիւիւք կը պահանջեն :

Անգամ մը կեսարիոյ մէջ երկրաչարժ կը պատահի: Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ. մեծ օգնութիւն կը կատարէ փլած տուներուն վերաչինութեան համար : Գանճապետ Հաճը Ալի փաչայի ուշադրու-
թիւնը կը դրաւէ Սուլթանին այս բացա-
ռիկ չահագրգռութիւնը եւ կ'ըսէ .

— Տէր իմ, կեսարիոյ երկրաչարժին չատ մեծ չահագրգռութիւն ցոյց տուիք:

Սուլթանը կը պատասխանէ .

— Անշուշտ , եթէ անոնք առանց տունի մնան եւ տարածուին, աչխարհի տնտե-
սութիւնը տակն ու վրայ կ'ընեն ...:

ԼՌԱԾ ԶՐԱԳԱՅԸ

Եւ, խօսելով մէկտեղ, կողմնակի ան-
հանգիստ նայուածք մը ձգեց անոր վրայ, չանալով կարդալ անոր դէմքին վրայ թէ ինչ կը մտածէր :

Ժանի սիրտը բուռն կերպով կը բաբա-
խէր: Կանխազգացում մը ունեցաւ հո-
գիին խորը թէ սխալ մը պիտի գործէին.

— Ասիկա բոլորովին մեր մէջ պիտի մնայ Ժան, բսաւ ան փաղաքշական եղա-
նակով մը:

Անիկա փակեց աչքերը : Ինչ դեղեցիկ պիտի բլլար· անոր հետ զաղանիք մը ու-
նենալը :

— Է, յետոյ, ինչ պէչ բան կայ որ , չարունակեց կէրթրուտ, ինչո՞ւ համար այսքան թաքնասէր է, մանաւանդ մեզի հետ որ իր ամենամօտիկ ազգականներն ենք աչխարհի մէջ :

— Ճիշդ ատոր համար է որ պէտք չէ խաբենք զայն .

Ոտքը դետին զարկաւ .

— Ֆաբել, օ՛, ինչ բացատրութիւններ կը գործածես .

Եւ, սրտնեղած ձեւով մը աւելցուց .

— Էհ, ալ չխօսինք այդ մասին :

Կը պատրաստուէր բանալին իր թաքս-
տոցը դնելու, բայց դարձուց զայն երկու երեք անգամ իր մատներուն մէջ, եւ, վերջ վերջը, ուրախ ծիծաղով մը:

— Մնաց որ, լաւ բան չէ ասիկա .

Մօտեցաւ դրան եւ ղլուխը ցնցելով , կղպանքին մուտքը չափեց բանալիի լեղ-
ուակին հետ, յետոյ, յանկարծական չար-
ժումով մը, կղպանքին մէջ խօթեց զայն.

— –Բայց կը մտնայ կոր .

Եւ զարմանալ ձեւացնելով, իր ուսին վրայէն Ժանի նայեցաւ որ, ոտքի կեցած իր եաին, անձկութեամբ կը հետեւէր ա-
նոր ձեռքի չարժումներուն :

— –Դարձուր , բսաւ կէրթրուտ , զը-
ւարճանալով եւ քայլ մը եա երթալով .

Ժան սարսռաց, ով Եւա , ով փորձիչ կին.

— Դարձուր եւ թոյլ տուր որ ղլուխս ներս անցընեմ բացուածքէն, բսաւ խնդա-
լով, դուն, դուն պէտք չունիս բան մը տեսնելու :

Այն ատեն, բուռն չարժումով մը բա-
ցաւ նիպը, լայնաբաց դուռին մէջ, պա-
տուհանէն չլացուցիչ լոյսի մը ցայտքը ինկաւ իրենց վրայ .

կէրթրուտի դէմքին վրայ համայնա-
փութիւն նկարուեցաւ : Իրենց առջեւ ու-
նէին չատ պարզ սրահ մը, կահաւորուած վաճառականի մը գրասենեակի պէս , մեկ եւ ճերմակ պատերով: Մէջտեղը կը ցցուէր աչխատութեան մեծ սեղան մը, կոպտօրէն նկարուած եւ ծածկուած հա-
ցահատիկներու նմոյչներով եւ հաչուե-
տետրերով: Պատերէն մէկէն կախուած է-
ին հին հազուստներ, դիմացի կողմը, ու-
բիչ պատի մը վրայ գետեղուած էր դա-
րակ մը՝ կապոյտ տետրակներով եւ հա-
մեստ կազմով դիրքերով ծանրաբեռ-
նուած: Ժան իր չուրջ վարանոտ ակնարկ մը պտտցուց, յետոյ մօտեցաւ դիրքերուն եւ սկսաւ կարդալ անոնց անունները :

Ինչ տխուր զբաղարան: Բժչկական դիրքեր էին, որոնք կ'ուսումնասիրէին ուղեղի հիւանդութիւնները, զանկի վը-
նասումները եւ նոյն տեսէն ուրիչ նիւ-
թեր, փիլիսոփայական քննութիւններ՝ կիրքերու ժառանգականութեան վրայ , « Բարկութեան նոպաներու եւ անոնց տարատիպ հետեւանքներու պատմու-
թիւնը » անուն դիրք մը, « Ճառ անձնիչ-
խանութեան մասին» եւ Քանթէն ,«Մի-
այն կամքի ուժով տխուր զգացումնե-
րը զսպելու արուեստը» գործը : Կային նաեւ զբական գործեր, որոնք զբեթէ բո-
լորն ալ կը խօսէին եղերայրասպանութեան շուրջ : Տխուր վէպերուն քով, ինչպէս «Ամբողջ ընտանիքի մը եղերական վախ-
ճանը՝ էլսէլթերվէրտայի մէջ». կը զբա-
նուէին Շիլլերին «Մեսինայի նշանածը », եւ Լայէվիցին՝ «Թարանթայի Ցուլիոս –
ները» գործերը: Աստուածաբանութիւնն ալ ներկայացուած էր մահկանացու մեղ-
քերու եւ անոնց թողութեան մասին զբը-
ուած կարգ մը փոքրիկ գործերով : Ա-
նոնց քով, կապոյտ տետրակներու մէջ , խնամով արձանագրուած էին հատուած-
ները, զանազան ուսումնասիրութիւններ , որոնք խառնուած էին փորձերու մասին , տխուր դիտողութիւններով եւ Մարթինի անձնական մտածումներով :

Ժան ձեռքերը վար ձգեց :

— Ախ՛ , խեղճ եղբայր, մրմնջեց ան հառաչելով, սիրտը սեղմուած :

Այն-ատեն կէրթրուտ ձեռքը դրուեցաւ իր ուսին վրայ: Եւ ահաւասիկ անիկա զգայ տուաւ մատով դրան վրայ զրուած զգ մը եւ հարցուց մեզմ եւ անձկալից ձայնով մը . –

— Ի՞նչ կը նչանակէ ասիկա .

Աղջին մէջ կը կարդացուէին, խոչոր ոսկի տառերով, սա երեք բառերը :

ՄՏԱԾԷ ՓՐԻՑԻ՛ ՎՐԱՑ.

Ժան չի պատասխանեց: Ինկաւ աթոռի մը վրայ, ղէմքը ձեռքերուն մէջ, եւ դառնօրէն լացաւ :

կէրթրուտ կը դողդղար իր բոլոր ան-
դամներուվը: Անոր անունով կանչեց զայն, թեւերը անոր վիզը փաթթեց, փորձեց ձեռքերը ապին քաչել ղէմքին վրայէն, եւ որովհետեւ ամէն բան ապարդիւն եղաւ, ինքն ալ սկսաւ ար-
տասուել :

(Շար.) Հ. ՋՈՒՏԻՐՄԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Մեր բաժանորդները որ կը փափաքին առժամապէս, նոր հասցէի մը ստանալ թերթը պէտք է գրասենեակին վարչութեան : Փոխելի թուականէ գոնէ երկու օր առաջ, պէտք է տան ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐԸ, վճարեն հարիւր ֆրանք փոփոխութեան համար եւ նորոգած ըլլան իրենց ընթացիկ բաժանորդագրութիւնը :

Այս պայմանները չպահպանող դիմումներ ընդունուած պիտի չըլլան : Նոյնպէս՝ նկատի պիտի չառնուին միայն հեռաձայնով կատարուած հաղորդումները, որոնք կրնան անունի եւ հասցէի սխալներ ըլլալ :

Մեր հաստատուած ընթերցողներուն համար, արձակուրդի բացառիկ միամսեայ բաժանորդագրութեան գինն է 600 ֆր. :

×

Անգամ մը եւս կը խնդրենք մեր հաստատարիմ բաժանորդներէն որ փութան կատարել իրենց վճարումները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը :

Շնորհակալութիւն այն բոլոր բաժանորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ պարտաճանաչ վճարումներով կ'օժանդակեն թերթին կանոնաւոր հրատարակութեան :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Սէն Ժերմէն Թալ. Խորհուրդը խորին չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները ողբ. Յակոբ Մելնասեանի մահուան առթիւ, ի նպաստ Թաղին եկեղեցւոյն եւ դպրոցին :

Աբրահամ Մելիմէճեան, Յակոբ Մելիմէճեան հազարական ֆրանք :

Տիկին Արմենուհի Պէյազեանի մահուան առթիւ՝

Ծերան Մելիմէճեան երեք հազար ֆր. եկեղեցւոյ, երկու հազար ֆր. դպրոցին, Ղազարոս Տէր Ղազարեանէ երկու հարիւր ֆրանք դպրոցին, երեք հարիւր ֆր. եկեղեցիին :

Տիկին Լուսիա Մակարեանի մահուան առթիւ՝

Պ. Պ. Ճիւան Մաթէոսեանէ, Մանուկ Տէրտէրեանէ, Հայկ Զուղուրեանէ հազարական ֆր. եկեղեցւոյ, Ստեփան Մակարեանէ հինգ հարիւր ֆր. եկեղեցւոյ, Ճորճ Գասպարեանէ, Տիգրան Մուշեղեանէ, Օննիկ Տօրումեանէ հազարական ֆր., իսկ Նազար Անտոնեանէ, Օննիկ Թահմազեանէ, Պերճ Կարապետեանէ, Կարպիս Մինասեանէ, Նազար Իննէճեանէ 500ական ֆրանք Թաղիս դպրոցին :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ցաւակցութիւնները կը յայտնէ այրի Տիկին Սրբուհի Նշանեանի եւ իր զաւակներուն՝ Անահիտ, Արաքսիի, Արփիի, Արմանի եւ Առլէնի, ինչպէս նաեւ ընտանեկան պարագաներուն, տարբախտ ընկեր Աշոտ Նշանեանի մահուան առթիւ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ
(ԿՐՃՆՈՊԼԸ)

Կապոյտ Խաչի Կրճնոպլի դպրոցին տարեկան քննութիւնները տեղի կ'ունենան, կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9 – 12 :

Կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ փափաքող ծնողքներն ու տեղւոյս կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները :

Քննութիւններէն անմիջապէս յետոյ՝ կազմակերպուած է մասնաւոր պտոյտ՝ աշակերտութեան եւ ծնողաց համար :

Օթօքարը կը մեկնի դպրոցին առջեւէն, ժամը հինգ 13ին :

×

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահանդէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրակին : Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին :

ԾԱԽՈՒ Է

Յարկաբաժին մը, երկու սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, գետնայարկ, 15րդ թաղամաս, մեթրօ Լա Մօթ Փիքէ, մատչելի պայմաններ : Հեռաձայնել Պ. Ամենակի՝ 964 – 35·09 :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

ՏԵՍԻՆԻ ՄԷՋ

Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Կը խօսի ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ :

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ ՄԷՋ

Ցետաձգուած է Յակոբ Սիմոնեանի մահուան պատճառով :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի Սէն Շամոնի Հ. Ց. Դ. Վարդվէս խումբին կողմէն :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Մասնակցութեամբ՝

ORCHESTRE RENÉ HEBERT

Ճոխ պիւֆէ :

Կը հրաւիրուին կեդրոնական Ֆրանսայի բոլոր երիտասարդները :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ կապոյտ Խաչի Սեւրանի մասնաճիւղին :

ԿԻՐԱԿԻ ՑՈՒՆԻՍ 21

ժամը 15էն 24 :

Կը նախագահեն

ԱՆՏՐԷ ԹՈՒԹԷՆ եւ ՍԷԶԱՐ ՓՕԼԼԱՎԵՐԻ

(Սեւրանի եւ Լիվրի – Կարկանի քաղաքապետները) :

Լիվրի – Կարկանի ՍԱԼ ՏԷ ՖԷԹԻՆ Մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիրը :

Կը մասնակցին Օր. Օր. Թօփալեան, Պէնկեան :

Հայկական պարեր՝ ԽԱՆ – ՃԻԿԻ կողմէ («ՇԻՀԻՐԱԶԱՏԷՆ»)

Եւրոպական պարեր՝

MANUEL PIZARRO

Ծանօթ նուագախումբին ղեկավարութեամբ՝

ATTRACTIONS

Հաղ. Միջոցներ.— *Փանթէոնի եկեղեցիէն առնել 147 թիւ օթօպուսը եւ իջնել՝ Լիվրի կարկանի քաղաքապետարանին առջեւ :*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Ց. Դ. Վիէնի «Անի» կոմիտէին դաշտահանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՑՈՒԼԻՍ 19

Անձրեւի պարագային՝ յաջորդ կիրակի :

×

Ֆ. Կապ. Խաչի Վալանսի մասնաճիւղի դաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

Հ. Բ. Ը. Միութեան Մարսէյլի Հայուհեաց մասնախումբի տարեկան դաշտահանդէսը՝ Յունիս 28ին, կիրակի, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՉ. ԵԿԵՂԵՑԻ

20, RUE JEMMAPES

Պաշտամունք՝ այս կիրակի, Սէն ժերմէն՝ ժամը 9·30ին :

Մարսէյլ, Ռիւ ժէմմաբ ժամը 10·45ին :

Կը քարոզէ՝ Վեր. Ց. Հիւվաճեան :

ԾԱՆՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Մօտիկ արուարձանի մը մէջ, վեց սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, ջերմութիւն, չորբոդ յարկ, առանց վերելակի : Կարելի է երկու յարկաբաժինի վերածել : Մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան :

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, Յունիս 21, ժամը 15էն – 22

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ **ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ**

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի գիներով, առատ ըմպելի եւ աւանդական «շիշ էէ – պապ» :

Մուտք 100 ֆրանք

ԽՈՍՔ ԿԱՐԵՒՈՐ

200 հոգինոց բացօթեայ ճաշ մը նախատեսուած է կէսօրին, անձ գլուխ 800 ֆրանք ճաշ եւ մուտք : Կը խնդրուի սեղանները կանխաւ ապահովել : (Դիմել Աղքատախնամի գրասենեակը, 32 Բիւ տը Թրէվիզ, հեռաձայն ՓՐՕ· 77–73) :

ՇԱՆՕԹ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նորէն մինչեւ Անկէն : Անցնիլ կամրջակը եւ առնել թիւ վեց օրօպիւսը մինչեւ Կրօլէ կայանը : Թրէնի ժամեր կէսօրէ առաջ 10·45, 11·13, 11·35, 12·5, 13·33, 13·54, 14, 14·30 : Վերադարձ.— 19·21, 19·30, 19·51, 20·09, 20·51, 21·14, 22·16 : Վերջին օթօպիւս ժամը 21ին :

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Կ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հ. Ց. Դ. Ուսանողական «Ռուբէն» Միութիւնը այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 15ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ մարմինները :—

Վոմէեան ենթ., Քրիստափոր ենթ. Հայաստան խումբ, այս Շաբաթ իրիկուն :

Նիկոլ Դումաս, Թաթուլ, Ընկեր Կարօ եւ Մուրատ (Ավինեօն), այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին :

Ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները : Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, Ահարոնեան սրահը : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

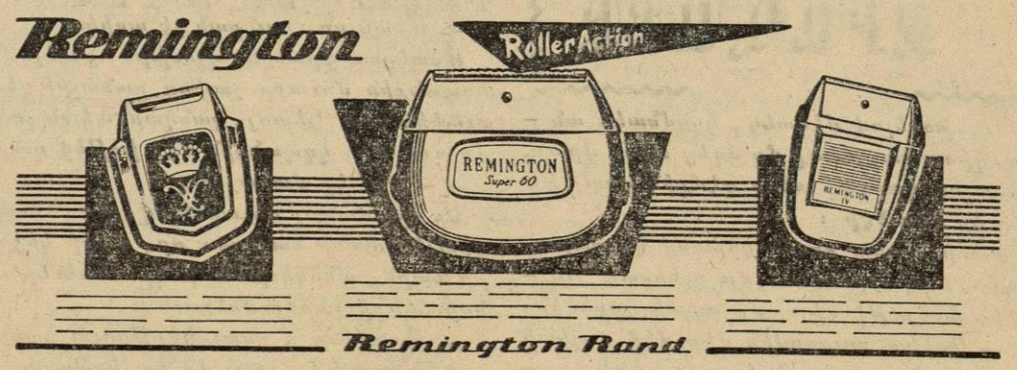
ԿՐՃՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեանի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, դպրոցի սրահին մէջ :

ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ յետոյ ժամը 4ին, 17 Բիւ Պլէօ : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Դաւրայի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15·30ին, Խրիմեան սրահը : Նոր վարչութեան ընտրութիւն, տարեշրջանի հաշուետուութիւն : Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՀԱՐՍԱՆԻՔ
ԹՆՋՈՑՔ **Château du Bois** ՀԱՑԿԵՐՈՑՔ
ՊԱՐ
PAR ENTRAINS-SUR-NOHAIN (NIÈVRE)
ՓԱՐԻԶԷՆ 200 ԿԻԼՈՄԵԹՐ ՓԱՐԻԶԷՆ
ՀԱՐ
Auberge "Les Castors" et Annexe
ՄՕՏՈՐԱՑՔԻՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՃԱԳ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ
35 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ
ՁԵՆՈՐՈՒԹԻՒՆ
Բացում 1 Յուլիս 1959
Բաց է ամբողջ տարին
ՏԵՂԱԿԱՆ – ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ – ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԱՇԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
PENSION, DEMI-PENSION ET LOCATION MEUBLÉE
Հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ
BAL
R. N. 6 & 7 - CHEMIN DE FER - CARS
GARAGE - ESSENCE - PARKING
JEUX
Մանրամասնութեանց համար գրել Տնօրէնին

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ

REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը

REMINGTON "Super 60"
— ԱՄԷՆԷ-Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾՔ
Super-confort du rasage électrique

REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ

DIMANCHE 21 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8424 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4325

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԷՑՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՎ

Մեծ հաճոյքով լսած էինք Մայիս 28ի ռատիօ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի ներկայացուցչին խօսած ճառը, որ հրա – տարակուեցաւ Յառաջի մէջ (14 Յունիս):

Տարապրի մեր ներկայ անառոյգ կեան – քին մէջ խակապէս սփոփարար երեւոյթ մըն է տեսնել թէ՝ ինչպէս օտար մէջա – վայրի մէջ ծնած, սնած եւ ուսած երի – տասարդութիւն մը ունինք այսօր, որ կը հպարտանայ իր հայկական ծագումով :

« Համալսարաններու եւ ընկերային կեանքին մէջ հասունցող երիտասարդու – թիւն» մը, որ կը հեռաքերքրուի իր ազ – գին անցեալ պատմութեամբ, լեզուով, դրականութեամբ, մշակոյթով եւ ազա – տադրական պայքարներով :

« Պայքարի սերունդ » մը, որ՝ գիտա – կից իր առաքելութեան՝ կ'ուզէ քալել ե – րէկներու ճամբով: Ա՛յն ճամբով, որ հայ ժողովուրդը առաջնորդեց «Մայիս 28»ին: Որճզարու տարկուեցնէն վերջ հայ ազգին պարգեւեց ազատ եւ անկախ հայրենիք մը: Օտարին սպասարկու ռայաները դարձուց պետական ժողովուրդ :

« Նոր Սերունդի երիտասարդներս կը խանդավառուինք, երբ կը մտածենք թէ նախորդ սերունդը, անապատէն ու ար – եան հեղեղներէն անցած՝ կերտած է հայ – րենիք եւ հանրապետութիւն » :

Հպարտ են ,որ երէց սերունդը հուրի ու սուրի, ջարդի ու սպանդի դժոխային պայմաններուն մէջ ապրելով հանդերձ անձնազոհօրէն արիւն է թափած ազատա – գրութեան ճամբուն վրայ եւ ճակատա – գրական վայրկեանին կրցած է դիւցազ – նօրէն ցցուիլ դարաւոր թշնամիին դէմ՝ անոր պարտադրելով Հայաստանի անկա – խութիւնը :

Եւ սակայն տխուր են, որ անոր տա – րեդարձը « այսօր կը տօնուի օտարու – թեան մէջ », մինչ երէկ Երեւանի փողոց – ները կը թնդային հայ ժողովուրդի եր – գերով, խառնուած հայկական բանակի քաջարի զինուորներու մարտադոտ չե – փորին :

Նոր սերունդը կը տեսնէ, որ արեւ – մուտքի քաղաքակիրթ ու ազատ երկիր – ներուն մէջ մարդիկ ի՛նչ խանդավառու – թեամբ եւ սրտագեղ եղբայրակցութեամբ կը տօնեն իրենց ազատութեան տարեդար – ձը : Կը տեսնէ , որ տարակարծութիւն – ներ չունին անոնք Յուլիս 14ի (Ֆրանսա) կամ Յուլիս 4ի (Միացեալ Նահանգներ) Ազգային Տօն ըլլալուն մասին: Ո՛չ ալ վէճ ունին իրենց ազգային դրօշի գոյներուն մասին :

Մեր հայրենաբաղձ երիտասարդներուն համար մեծ ցաւ է եւ անհասկնալի երե – ւոյթ, որ անկախութեան տարեդարձը չի տօնուիր այսօր մայր հայրենիքին մէջ : Որ կուսակցական հատուածամոլութիւնը մինչեւ ուրացում, մինչեւ ազգային սրբութեանց տոնակոխում կ'առաջնորդէ մարդիկ՝ երկրի թէ Սփիւռքի մէջ :

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը կը դաստիա – րակուի ազգային չունչով, դառնալու համար անկուն դրօշակիրը Հայութեան քաղաքական պահանջներուն եւ արդար ու անվիճելի իրաւունքներուն :

« Կ'ուզեմ ունենալ մեր հողերն ու սահմանները իրենց ամբողջութեան մէջ»: կ'ըսէր իր ներկայացուցիչը :

Միացեալ Հայաստանի հանդանակն է այս, որ հրապարակ կը դրուի անկախու – թեան տարեդարձին առթիւ : «Արեւմտահայաստանի ազատագրութիւնը հայ ժողովուրդի արդար պահանջն է » :

Նոր Սերունդը կ'իւրացնէ ազատատենչ Հայութեան հաւատամքը, — միացեալ եւ անկախ Հայաստան :

Ու պիտի քալէ երէցներու ճամբով , դէպի յաղթանակ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

40 ՕՐՈՒԱՆ ԱՊԱՐԴԻՒՆ Ս. ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՆՆԵՐԷ ՅԵՏՈՑ՝

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ ՅՈՒԼԻՍ 13 ԻՆ

Աթոռակին չորս նախարարները որոշե – ցին ժողովը յետաձգել մինչեւ Յուլիս 13· 40 օրուան սակարկութիւններն ու բա – նակցութիւնները արդիւնքի մը չէին յան – գած : Արեւմուտքն ու Խ· Միութիւնը հաստատ մնացին իրենց դիրքերուն վրայ, Պերլինի հարցը անելի մատնելով :

Իրարմէ բաժնուելէ առաջ՝ Աթոռակին նախարարները չորեքշաբթի ժամը 11ին վեր – ջին ժողով մը եւս ունեցան :

Յետաձգման որոշումը տրուեցաւ Ուր – բաթ օր :

Ինչպէս գրած էինք, կրոմիքօ երկու անգամ ժամանակ ուզեց՝ արեւմտեան վերջին ծրագրին չուրջ իր կարծիքը յայտնելու համար: Հերթերի օդանաւը ժընեւ հասած էր: Այսուհանդերձ, ուր – բաթ առաւօտ ոչ ոք կրնար բան մը ըսել ժողովի արդիւնքին մասին:

Քաղաքական շրջանակները գիտէին թէ Արեւմուտքը պիտի առաջարկէ բանակ – ցութիւնները յետաձգել՝ քանի որ կրոմի – քօ – Սեվլին Լոյտ ճաշէն եռք խորհրդա – ին նախարարին բանելիք դիրքը որոշ չա – փով յայտնի էր: Հարց էր սակայն թէ ի՛նչ պիտի ըլլար կրոմիքոյի պատաս – խանը :

Ժամը 12·30ին, Ֆրանսայի Աթոռակին նախարար Քուվ Տը Միւրվիլ կրոմիքոյի քով դնաց, միասին ճաշելու համար: Ժամ մը չանցած՝ ամէն ինչ պարզ էր ար – դէն :

ԽՐԱԽՇԵԻԻ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Արդարեւ, ժամը 13·30ին Ժընեւ կը հասնէր Խ· Միութեան Վարչապետ Խր – րուշչեւի վերջին ճառին արձագանգը :

Կրեմլինի մէջ խորհրդային եւ արեւել – եան Գերմանիոյ բարեկամութեան համար սարքուած հանդիսութեան մը ընթացքին Խրուշչեւ խօսեցաւ Պերլին հարցին չուրջ, մասնաւորապէս չէշտելով թէ արեւմտեան վերջին առաջարկները «որեւէ ձեւով չեն – դունելի չեն »:

— Համոզուած եմ, որ Մեծերու ժողո – վը տեղի պիտի ունենայ, ըսաւ Խրուշչեւ: Եթէ հարկ ըլլայ՝ ես պատրաս տեմ նոյն – իսկ հանդիպելու այլ կառավարութեանց ղեկավարներուն, քանի՛ անգամ որ ու – զեն: Ժընեւի մէջ արդիւնքի մը չհասնե – լով՝ Մեծերու ժողովը աւելի անհրաժեշտ կը դառնայ :

Ձգտելով յարձակում զործել Ատլն – աուրքի վրայ, Խրուշչեւ ըսաւ.— Արեւ – մտեան Պերլինի դրաման վիճակին հա – մար սահմանուելիք ժամանակամիջոցը հիմնական հարց մը չէ, էականը՝ Թոյլ պէտք չէ տալ Ատլնաուրքի որ կայու – թիւնը խանգարէ : Խ· Միութիւնը ոչ մէկ համաձայնագիր պիտի ստորագրէ՝ որ Պերլինի ներկայ կացութիւնը մշտնջենա – կան զարձնէ. նման համաձայնութիւն մը յուսախաբութիւն կրնայ պատճառել ներ – սեան ժողովուրդին :

Յայտնելէ եռք թէ համագերմանական խառն կոմիտէ մը կազմելու արեւմտեան առաջարկը անընդունելի է, վարչապետը տագնապին լաւագոյն լուծումը կը գտնէ Գերմանիոյ հետ հաշտութեան դաշնագրի մը ստորագրութեան մէջ.— Եթէ յետա – դիմականները ընդդիմանան՝ մենք այդ դաշինքը առանձին պիտի ստորագրենք Արեւելեան Գերմանիոյ հետ :

Հանգուցեալ Տըլլըսը «յատկանշական – րէն խելացի մարդ» կոչելէ եռք, Խրուշ – չեւ խոստովէն քննադատեց Վարչապետ մնալու Աթընաուրքի որոշումը, յայտա – րարելով .— Աթընաուրքը կը կարծէր թէ Տըլլըսի մահէն եռք քաղաքական իր փոր – ձառութիւնը անհրաժեշտ էր... Տըլլըս հաստատած էր թէ ուժի եւ պատ պա – տերազմի քաղաքականութիւնը անանկու – թեան դատապարտած էր :

Ուշադրաւ է նաեւ Խրուշչեւի սպառնա – լիքը՝ Արեւմտեաններու դէմ .— Արեւել – եան Գերմանիոյ դէմ զինեալ յարձակումի մը պարագային՝ Խ· Միութիւնը պիտի միջամտէ իր բոլոր միջոցներով, պաշտ – պանելու համար իր դաշնակիցը :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

Ժամը 14ին չորս նախարարները ժողովի կը նստէին: Ժամը 14·35ին ժողովը... վերջացած էր: Պահ մը կարծուեցաւ թէ խզումը վերջնական էր, բայց ոչ: Ես – ակցութիւնները ընդհատուած էին մին – չեւ ժամը 17, որպէսզի Արեւմտեանները կարենան՝ ուսումնասիրել կրոմիքոյի հա – կառաջարկները:

Նորութիւն չկար սակայն այդ առա – ջարկներուն մէջ եւ պէերլիկեան, անգլիա – կան եւ ֆրանսական բանբերները կը յայ – տարարէին թէ «համաձայնութեան յոյս չէր մնացած »:

Այս պայմաններուն մէջ, Արեւմտեան – ները պաշտօնապէս հրատարակեցին իրենց ծրագիրը, ինչպէս խոստացած էին: Միւս կողմէ, Արեւելեան Գերմանիոյ պատուիրակութիւնը հրատարակեց Պոլցի մէկ նամակը՝ ուղղուած Ջոն Պրենթա – նոյի, երկու Գերմանիաներու միջեւ ոչ – յարձակողական դաշնագրի մը առթիւ – պրութիւնը առաջարկելով :

Արեւմտեան երեք նախարարներու պատ – րաստած ծրագրին գլխաւոր կէտերը հրա – տարակած ենք արդէն: Ներկայիս ման – րամասնութիւններ կը տրուին այդ ա – ռաջարկներուն չուրջ՝ Պերլինի մէջ կա – ցութիւնը հանդարտեցնելու համար :

Ժամը 17·25ին դարձեալ խորհրդակցու – թիւն մը ունենալով, չորս նախարարները ժողովի յետաձգման որոշումը տուին :

Ժողովականները իրարմէ բաժնուեցան բարեկամաբար, որմէ եռք արեւմտեան ե – րեք նախարարները առանձին ժողով մը ղումարեցին, վերջին յայտարարութիւն մը խմբագրելով: Այս յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի թէ Կրոմիքոյի նոր առաջար – կը կրկնութիւնն է Յունիս 9ի առաջար – կին: Ոչ մէկ նորութիւն: Ցաջողութեան ոչ մէկ յոյս :

Այս պայմաններուն մէջ երեք նախա – րարները «յարմար նկատած են որոշ ժա – մանակով ժողովը յետաձգել, ինչ որ խորհրդային կառավարութեան Թոյլ պի – տի տայ մանրամասնօրէն քննել Արեւ – մուտքի ծրագիրը »:

Միացեալ Նահանգներ մեկնելէ առաջ, Աթոռակին նախարար Հերթերը խորհրդային իր պաշտօնակիցը ճաշի հրաւիրեց , վեր – ջին անգամ մը եւս խօսակցելու համար:

Սեվլին Լոյտ եւ Քուվ Տը Միւրվիլ սկը – սած էին պատրաստուիլ՝ Ժընեւէն մեկնե – լու համար :

Աթոռակին նախարարները չկրցան հա – մաձայնիլ: Ներկայիս կը սպասուի Նիք – սըն Մոսկուա այցելութեան արդիւնքին, բայց մէկ բան պարզ է.— Մեծերու ժո – ղովը Յուլիս 13էն առաջ պիտի չգու – մարուի ...:

Նիքսըն կարեւոր խօսակցութիւններ պի – տի ունենայ խորհրդային ղեկավարներու հետ, իսկ Խ· Միութեան փոխ վարչապետ Քոզլով Միացեալ Նահանգներ պիտի եր – թայ, նոյնպէս «կացութիւնը ուսումնա – սիրել»ու նպատակով, թէեւ երկուքն ալ կ'երթան ցուցահանդէսի բացում կատա – րելու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրաքի համայնավար կուսակցութեան մէջ կացութիւնը չատ լուրջ է: Շարքա – յիններըը լաւ չեն ըմբռնած թէ ինչու ընդ – հանուր քարտուղարը յանկարծ պաշտօնէն հեռացաւ երբ զրեթէ վստահ էին որ իշ – խանութիւնը ձեռք պիտի ձգեն: Կուսակ – ցութեան մէջ ալ մաքրագործումներ սկը – սած են հեռացնելու համար «պատեհա – պաշտ թիթիթ»ները: Միւս կողմէ օտա – բատեաց չարժումը կը ծաւալի երկրին մէջ, մանաւանդ Ամերիկացիներուն դէմ , նոյնիսկ ամերիկեան դեսպանատան իրաք – ցի պահակը թքնելու սովորութիւն առած է , ամէն անգամ որ դիւանագէտի մը կի – նը դուրս կ'ելլէ: Հարիւրաւոր ռուս փոր – ձագէտներ տեղաւորուած են Պաղտատի երկու զլխաւոր պանդոկներուն մէջ Տիգ – րիս –Փալաս եւ Սամ – Փալաս , բայց ժո – ղովրդական չեն :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Աթոռակին նախարարու – թիւնը հրաւիրեց Հանրի Թոռէսի որ ան – միջապէս փարիզ վերադառնայ: Թոռէս որ Ֆրանսական ձայնասփիւռի բարձրա – գոյն խորհուրդի նախագահն է, վերջերս Պուքրէշի եւ Վարշաւայի ձայնասփիւռի կայաններէն քննադատած էր Ազգ· ժողո – վին մէկ քուէարկութիւնը լեհական դրա – դարանին մասին եւ նախատած երեսփո – խանները ինչպէս՝ Պիտօ եւ Փլեվէն : Այս միջադէպերէն եռք Թոռէս Փարիզ կանչուեցաւ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ անեսական կացութիւնը ծանրացած է եւ կը մտահոգէ կառավա – րութիւնը: Անդորձութիւնը կը ծաւալի , Պոլսոյ շրջանին մէջ հիւսուածեղէնի զոր – ծարանին երկու հազար բանուորները զործադուրկ եղան, fաուչուլ ճարտա – րարուեստին մէջ՝ ևօթը հազար անզործ կայ : Այս կացութեան իրրեւ հետեւանք ապրուստը սղած է՝ հարիւրէն ութսուն մինի եւ ածուխի վրայ: Հրուալարտակով բարձրացուցած են նաեւ երկաթուղիի , օթօպուսի, թղթատարի գները :

ՊՈՆԻՆ կը հաղորդեն որ հինգշաբթի կ – րիկուն խորհրդարանին նախագահը՝ Կեռչքընմայըը յայտարարած է թէ հան – րապետութեան նախագահին ընտրութիւ – նը պիտի կատարուի Յուլիս մկկին՝ Ա – րեւմտեան Պերլինի մէջ :

ՊԱՂՏԱՏԷՆ Հոմ հասած ամերիկացի լրագրող մը յայտնեց թէ քանի մը հա – րիւր կարեւոր անձնաւորութիւններ ար – ձակուած են վերջերս : Ասոնց կարգին՝ Նուրի Սայիտի դահլիճին մաս կազմող նախկին նախարար՝ Նատին էլ Փաչաչի , առեւտուրի եւ ճարտարարուեստի պաղա – տին դրամատան (Պէ – էն – Սէ – Ի) տնօ – րէն՝ Լաժիւժի, եւ Քուէյ ամերիկացի լրա – գրող մը, ձերբակալուած քրտական հա – զամասի վրայ :

ՍՊԱՆԻՈՅ ընդհանուր զործադուրը որ տեղի պիտի ունենար Յունիս 18ին, հա – մայնավարներու նախաձեռնութեամբ , բոլորովին ձախողեցաւ :

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ մէջ կացութիւնը միշտ լուրջ է: Բանակը վերջնագիր մը տուաւ նախագահ Փրոնտիսիի պահանջելով որ հրաժարի :

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐԻ համար արժանա – պատուութեան պարտութիւն մըն է Ե – գիպտոսին մերժումը Սթրաուսի նշանա – կումին առթիւ: Նախագահը առեւտուրի նախարար նշանակած էր Սթրաուսը : Ե գիպտոսին տուած մերժումը ամէնէն ծանր ձախողութիւնն է զոր կրած է Մի – ացեալ Նահանգներու նախագահ մը կ'ը – սեն Ուաշինկթընի մէջ :

ՄԱՐՈՒԲի մէջ արգիլուեցաւ « ձեմիլա Պուհիրեա» չարժանկարի ցուցադրութիւ – նը: Պատրաստուած՝ եգիպտոսի մէջ , ֆիլմը կեղծ պատմութիւն է Ա – ժերիայի աղջկան մը որ ահաբեկչական իր զործունէութեան համար մահուան դա – տապարտուած էր 1957, բայց ներում տուացած՝ 1958ին:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ԱՊԱԶԳԱՅՆԱՑՄԱՆ ՎՏԱՆԳԸ

Կ. ՄԵՀԵԱՆ, ՓԱՐԻԶ 1958

●

ՏԷՐ, ԿԵՑՈՒ ԴՈՒ ՋՀԱՅՏ

ՊԱՐԳԵՒՈՒՀԻ ՕՐՓԱ, ՓԱՐԻԶ 1959

Այս անգամ չեղում մը պիտի ներեն ընթերցողները։ Փոխանակ դրական հրատարակութեան մը, հանրային խնամքի մէական նիւթի մը պիտի նուիրեմ «Յուշատետր»։ Վերնագիրս արդէն աւելի քան պերճախօս է։ Երկու դրքոյկները, զոյն հարցին քննութեան նուիրուած։

Տասնեակ մը տարիներ առաջ այս հարցով նուազ կը մտահոգուէինք։ Վտանգը ա՛յնքան ալ զգալի չէր եւ կամ մենք նոյն կարեւորութիւնը չէինք տար, ինչպէս այսօր։ Մամուլի մէջ, բեմերու վրայ, լսարաններով միշտ ալ խօսուած է անշուշտ առիթին մասին։

Ի՞նչ կը սեւնենք մեր չուրջը։ Երկսեռ երիտասարդութիւնը, հակառակ նոյնիսկ կազմակերպուած ըլլալուն, օր օրի կը հալի։ Մնողքներու եւ զաւակներու փոխյարաբերութիւնը, բարոյական ու մտաւոր կապը, հետզհետէ կը պակսին։ Մեր ազգային, հայկական արժէքներուն հանդէպ, օտար մտայնութիւնը դիրք բռնած է։ Ձեռք առնուած միջոցները անզօր են սահմանափակելու համար վտանգը։ Միօրեայ դասարաններուն վիճակով հե՞տաքրքրուա՞ծ էք արդեօք։ Հետզհետէ կը պակսին աշակերտները։ Պատասխանատու եւ արտացու ուսուցիչները միշտ կը դան դասին եւ ձնողքները յանգստաւոր կը դառնան։ Մեր երիտասարդութի՞ւնը ... Աչքերը դոց կը քալէ դէպի անդունդ, միջավայրին լարած ծուղակներուն զոհը դառնալով յաճախ անգիտակցաբար։ Եւ սակայն օտար միջավայրերուն բարձր մշակոյթը, օտար բարքերու եւ սովորութիւններու ազդեցութիւնը եթէ ոչ անկարելի, դժուար է չեզոքացնել։

Ահաւասիկ այս հրատապ հարցերու քննութեան նուիրուած են վիշտած երկու դրքոյկները, թերթերու եւ լսարաններու մէջ արծարծուելէն ու քննուելէն ետք։

Խորէն Եպ. Նարպէյի ծանօթ երգին մէկ քառեակը բնաբան առնելով.

« Հա՛յ ապրիմ, եղբարք,
Մարդկութեան մէջը.
Հա՛յ կնճեր է մեզ
Պատմութեան էջը»։

Կ. Մեհեան Ֆրանսահայ եւ Ամերիկահայ պաղութիւններուն բացառիկ խոովքը կը մատնանշէ, չեչտելու համար նաեւ բացառիկ տագնապը։ Փոխանակ իմաստասիրական հէքեաթի մը կամ իրապաշտ թատերգութիւն մը գրելու, ապազգայնացման վտանգով կը զբաղի, ըսելու եւ հասկը ցնծելու համար նաեւ որ գրագէտը չի կրնար անտարբեր մնալ եւ իր սիրտն ալ կ'արիւնի հանրային ամէնէն այժմէական եւ հրատապ խնդրին համար։

Վիրաբոյժի մը պէս կը քննէ վէրքը ամէն կողմերով հետեւեալ եղրակացութեան յանգելու համար.— Տղան մինչեւ վեց տարեկան տունը, ծնողքին կը պատկանի, հետեւաբար՝ մայրը մանաւանդ պատասխանատու է, երբ մինչեւ վեց տարեկան տղան հայերէն չի գիտեր, չի խօսիր, չի գլար։ Ուրե՞մն.— կամեցողութիւնն է որ կը պակսի այն ծնողքներուն քով, որոնց փոքրերը հայերէն չեն սորվիր։ Հետեւաբար՝ ամէն մէկ ծնողքին համար ազգային պարտականութեան հետ նաեւ ընտանեկան արժանապատուութեան խնդիր պէտք է դառնայ զաւակներուն հայերէն սորվեցնելը։

Կ. Մեհեան ապազգայնացման վտանգը լրջօրէն կը քննէ ոչ միշտ լաւատեսութեամբ, եւ սակայն ինչպէս կը պտնէք հետեւեալ խորհուրդը, որուն համաձայն եթէ Քաչա, Վէրնէօյ, Գարդու, Ազնաւուր, Շարթ, Գ. Ասլան եւ Ռոզի Վարդ, ծադումով հայ այս արուեստագէտները, մեր նոր սերունդի ներկայացուցիչներուն յայտարարեն որ իրենք նոյն արիւնն ու նեն, իրենք Հայ են ոչ միայն ծագումով ու արիւնով, այլեւ իրենց ներքին աշխարհով եւ խոր գնահատանք կը տածեն մեր ազգային մշակոյթին նկատմամբ ... ապազգայնացման վտանգը որեւէ կերպով կը մեղմանայ։ Հակառակ վերի յայտարարութեան, Կ. Մեհեան կը զրէ նաեւ.

« Ես եկած եմ այն համոզման թէ՝ մենք ոչ միայն հասարակաց լեզու չունինք ա նոնց հետ, այլեւ հասկացողութեան լեզու չենք կրնար գտնել՝ իրենց եւ մեր միջեւ» (էջ 57)։ Յաջորդ էջին վրայ, դարձեալ «Ու պիտի նաեւ, թէ մենք որեւէ միջոցաւ չենք յաջողիր մեր տղաքը եւ աղջիկները անխտիր հոգեփոխել »։

Ի՛նչ լաւ պիտի ըլլար, եթէ Կ. Մեհեան իր տրամաբանական դատողութիւնները, խտացուած 64 էջերու մէջ, քանի մը հիմնական դլուխներու բաժնէր։ Ընթերցումը աւելի տանելի եւ հետեւողական պիտի ըլլար։ Որովհետեւ բազմաթիւ հարցեր քննուած են այդ էջերուն մէջ։

Նոյն նիւթին նուիրուած է Պարգեւուհի Օրֆայի դիրքը, « Տէ՛ր, կեցո՛ դու զՀայս» խորագրով, որ դարձեալ ծանօթ երգի մը մէկ տողն է։ 119 էջեր, 26 դլուխներու բաժնուած, Պ. Ց. Տէր Ցակոբեանի «ներկայացումով» եւ հեղինակին երկու խօսքով։

Տակաւին դրքի չվերածուած ծանօթ էի բովանդակութեան եւ այն խանդավառութեան, որով դրի առնուած էին այդ էջերը։ Ուրիշ նպատակայարմար խորագիր մը կարելի չէ՞ր գտնել։ Ինծի համար ողբերգական բան մը ունի այդ խորագիրը։ Ուրեմն մեր նոր սերունդի փրկութիւնը, ազգապահպանումը, Հայը Հայ պահելու խնդիրներուն լուծման համար մեր ձեռք առած միջոցներուն անզօրութիւնը կը զգանք եւ ապօթքի մը կամ երդի մը ամենազօր ուժին կ'ապաւինինք։«Տէ՛ր, կեցո դու զՀայս»։ Աւելին, դրքին կողքը կը զարդարեն երկու հրեշտակներ եւ հայ տաճարի մը նկարը։ Միշտ հրաչքի մը ակնկալութեամբ ...։

Զկայ նիւթ մը որուն անդրադարձած չըլլայ հեղինակը։ Ամփոփ հրապարակագրական յօդուածներ, որոնցմով ինքն ալ կը բացատրէ տագնապը։ Պարտականութիւններ կը դնէ քիչ մը ամէնուն վրայ։ Երբեմն յոռետես, բայց միշտ լաւատես, կը մատնանշէ վտանգին մեծութիւնը։ Զօրաշարժի կ'ենթարկէ ազգային մեր բոլոր մարմինները։ Օգնութեան կը կանչէ հայ եկեղեցին եւ անոր պաշտօնեաները, ընտանիքը, մայրերը, օդափոխութեան կայանները, դպրոցները, բեմերը, երիտասարդութիւնը, մշակոյթի եւ մամուլի բոլոր օրկանները։ Իրրեւ տխուր եղրակացութիւն այս բոլորին. «Սփիւռքի ազբեմտեան դպրութիւները հարիւրին հարիւր Հայ պահելը ցնորք է պարզապէս »։ Իրրեւ հետեւանք այս եղրակացութեան, յանձն կ'առնէ անխուսափելի դիջումներ։ Մխիթարական կը դանէ նոյնիսկ երբ մեր երիտասարդութիւնը կ'արդիականայ ...։ Պէտք չէ չափազանցենք մեր վախն ու անձկութիւնը։ Կը հանդուրժէ ,որ մեղմէ ուժացողները պէք հայասէրներ ըլլան, պէք հայատեացներ չըլլան ...։ Չէ՞ք գտներ, որ այսպիսի տրամաբանութիւն մը դժբախտ իրատեսութեան մը արդիւնքն է։

Երկու հեղինակներն ալ կը հասնին նոյն եղրակացութեան։ Պէտք է տոկալ, պէտք է տեւել, որովհետեւ մինչեւ յիսուն տարի, ինչե՛ր կրնան պատահիլ ...։

Բացատրական կամ դրական ինչ որ կը բովանդակէն այս երկու դրքոյկները, ընթերցողները կը գտնեն, պէտք է որ մղեն լուրջ խորհրդածութեան, ոչ չափազանց յոռետեսութեամբ եւ ոչ ալ մանաւանդ լաւատեսութեամբ։

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԴՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

Անդուսէ թեթեւ պարեզօտ մը չղարչեց անոր զեղակերտ մարմինին կլորութիւնները։ Կոյսի մանրիկ ոտքերը, հօրը չի նած աստափաղարիկ երեսնոսեայ երսակներուն ապաւինեցան։ Մօրը թեւերուն կըռթնած սկսան յառաջանալ դէպի զովարանի զրեթէ կիսաբաց դրան։ Դուռը դոցուեցաւ իրենց եաին թաւալուն արձագանդով մը, առկախ թակին ծանրութեան զերի։

Մարմարէ բոլորաձեւ ու լայնանիստ կեդրոնաքարին վրայ, նուրբ վարչամակներու մէջ իրենց բոսորագոյն մարմին ները անհոդօրէն ծածկած, զեղեցիկ կիներ ու աղջիկներ գոյնզգոյն ծաղիկներու փունջերու նման, խառնիխուռն նստած՝ կ'երգէին, կ'ուտէին ու կ'ըմպէին։ Տա կաւին տաք ջուրի կայլակներէն, չոգիի ամպիկներ կը բարձրանային անոնց լանջերէն, ծոծրակներէն, բոյլերով օծանուտ մազերէն։

Թմբուկի անընդհատ ձայն մը կ'ոգեւորէր նշանաւոքի մը դուարթութիւնները։ Քիչ մը անդին սիրուն աղջկան մը ձեռքերը ու ոտքերը կը հինայուէին անվերջ երջանկութեան մաղթանքներով։ Ժխորէն վրդովուած ծղրիթներ անկիւնէ անկիւն կը զաղթէին զիրար հրմշտկելով, դիշերուան խաղաղութեան մէջ, իրենց համերգը չարունակելու ու հեչաուէտ մթնոլորտը փառաբանելու տենչանքով...։

Առանց նչմարուելու, մայր ու աղջիկ մօտեցան լոգարանի դրան, մտան ներս, դոլորչիներու մէջ ազօտած բազմութիւնը կտրելով ջանացին հասնիլ իրենց մասնայատուկ խուցը։

Ցանկարծ մէկը բարձրաձայն կրկնեց,

— Ուստա Սարգիսին աղջիկը, Ուստա Սարգիսին աղջի՛կը։

Ակնթարթի մը մէջ Ադաւնին չըջապատուած էր ակնապիշ հիացողներու կողմէ։ Երասկները մէկդի նետած կը վազէին դէպ ի անոր, օճառոտ լպրծուն մարմարէ սալարկներու վրայ, բոպիկ ոտքերով, չորս կողմերէ հոսող տաք ջուրերը փոթորկելէն։ Լքուած թասերու ժխորը կ'արձագանդէր խուցէ խուց։ Բաց ձգուած ծորակներէն դուռերը կը յորդէին տաք ու պաղ ջուրերու առուներ կազմելով։ Անոնց ուժին տակ թասերը կը տեղափոխուէին առանց ոեւէ մէկուն ուշադրութիւնը դրաւելու ...։

Լուսատու հարիւրաւոր բիւրեղներու մէջէն զմրէքէն վար կը տեղային արեւին ճառագայթները զիրար խաչաձեւած դունապեղ ծիածաններով զրկելու համար բազմութիւնը։ Անիկա կարծես իւրացուցած էր Ադաւնին։

— Աստուած պահէ, հարս ըլլայ կը մրմռային, անոր բլրացած աղաւնակերպ ծիծերը չոյելով։ Հեղեղուն մեւտաքէ մաղերուն ծոծանուտ դանդուրներուն մէջ լ բրենց աչքերուն մարմարը հալեցնելով...։

Ուրիշ մը կ'աւելցնէր անդուսպ խնդուքներ պատճառելով։

— Ապրի Ուստա Սարգիսը, երկու քոյրերու այսպիսի եզական ստեղծագործութեան համար ...։

Ադաւնին լուսագեղ ժպիտով մը,

— Ես քոյր չունիմ, ասիկա իմ անուշիկ մայրս է, կը կրկնէր, յստակ, յստակ, չեչտելով բառերը։

Ամէնուն կուրծքէն զարմացումի ու անկարելիութեան չունդ մը կը պորթկար, կարծես, Ուստա Սարգիսին կարողութիւնը չեչտելու ու պաչտպանելու։

Սակայն Ադաւնիին մայրը, նոյնքան պեղեցիկ էր եւ կ'երեւար նոյնքան երիտասարդ, արդարացի իր բաժինը պահանջելու եթէ ստեղծագործութիւն մը կար։

Կը յառաջանար ժամանակը, լոգցողներ կը յաւելնային՝ յամեցածներուն վրայ, դրեթէ չարժելու տեղ չձդելու ասպիճան։ Դրան թակը բարկացայտ կ'իյնար բոպէ առ բոպէ, կարծես պորտաքարին վրայ նուազուն մարմիններու արթնութիւն բերելու համար։

Մայր ու աղջիկ իրենց խուցը անցած, վարադոյր մը կը տարածուէր մուտքին երեսը։ Թասերը վերստին կը սկսէին դողդողալ մը լեցուիլ ու պարպուիլ չորս կողմէն։ Ծորակները կը խօսէին իրենց խոխոջին մէջ կտղանքի ու քծրծրի հեչտանքով յորդած ...։

Երբեմն ու երբեմն, դուրսէն կուգար թմբուկի ձայնը երաղներ հիւսելով մատղաչ կոյսերու երեւակայութիւնը բոցավառելու։ Նչանաւոքի խրախը կը չարունակուէր դեռ, սիրայորդ երդերու ծաւալուն թրթռումներով։

Արեւը խոնարհած էր դէպի արեւմուտք, ու գմբէթին բիւրեղներէն, չոգիները այլեւս չէին կրնար լոգարանը ողողել։ Մութը կը թանձրանար, դոլորչիին մէջ դէմքերը կը դառնային, անճանաչելի։ Մեկնելու աճապարանքը սկիզբ կ'առնէր։

Լոգանքը վերջ գտած, մայր ու աղջիկ բոսորած մարմիններով դուրս կը փութային իրենց չոգեմած խուցէն յառաջանալով դէպի դուռը։ Մայրը կը հետեւէր Ադաւնիին նոյնքան զգոյշ քայլերով, երակներուն արձագանդը նուազեցնելու համար։ Շղարչուած մերկութիւնները թողած ետին, աննչմար կը հասնէին դուրսի վարանին դուռը։

Քայլ մը հետու, կնոջ մը չարժումները

կը հետաքրքրեն Ադաւնին։ Աւելի անդին, ուրիշներ բոլորուած են սիրուն աղջկան մը չուրջը, անոր ծփանուտ ծամերը չարդարելու աչխատանքին լծուած։

Այդ վայրկեանին, անծանօթ կինը մատը դէպի հինայով օծանուտ աղջկան ուղդած, ցած ձայնով մը ուրիշներուն կը հաղորդէր թէ՝ անիկա քանի մը չարաթէն նախկին ժամկոչին կինը պիտի դառնայ։

Փախուդը ահազանդ դարձած, դուժկան ալիքներով կ'ողողէր Ադաւնիին արդէն լարուած ու զրգռուած լսողութիւնը։ Ոտքերը կը կթոտէին, նայուածքը կ'աղօտէր, ամէն ինչ չուրջը կը դառնար տակնուվրայ։ Եաին կը նայէր մօրը ապաստանելու չարժումով մը, ու կ'իյնար դետին նուազած ...։

Շուրջի բազմութեան կոդմէ, կակաչի պէս բոսոր եւ վարդաբոյր մարմինը կը զրուէր պորտաքարին վրայ։ Կը չիչէին դաստակներն ու սրունքները։ Ճակատը կը զովացնէին պաղ ջուրի ծորակներէն, թրջուած լաթերով։

Կամաց կամաց կը սկսէր սթափիլ, կը փոքձէր ոտքի ելլել։ Կը ճանչնար արտասուաթոր մայրական ժպիտը, ու ճգնաժամային աղաղակով մը կը բարէր մօրը ոտքերուն ...։

Խռովիչ աղաղակը կը չարունակէր անընդհատ աւելի եւ աւելի ուժգնութեամբ։ Ամբողջ բաղնիքը կը սարսռար կարծես հիմէն։ Մեկնելու խուճապը կը սուրար, կը տարածուէր ամէն կոդմ։

Խեղճ մայրը՝ աչքերը անդուսպ արցունքներէ ողող, սիրասուն զաւակը թեւերուն մէջ առած, կ'աչխատէր հաղուեցնել զայն, աճապարանքի մատնուած։ Շուրջը յուղուած բարի ու ազնիւ հոդի ներ, մխիթարական խօսքերով կը փութային օգնութեան։

— Մնդէչն մինչեւ այսօր, զաւակս, օր մը չէ հիւանդացած։ Առողջ էր միշտ։ Չեմ հասկնար, չեմ հասկնար կը կրկնէր, չանալով չուրջիններուն բացատրութիւն մը տալ, առանց բուն պատճառին մասին դաղափար մը ունենալու։

Ադաւնիին նայուածքը պարապութեան մէջ սառած, մատնուած կարծես սարսափելի տեսարանի մը, չրթները լրծնած, կը չարունակէր իր դուժալից աղաղակը, առանց դադար մը առնելու։

Խաւարը արդէն պարուրած էր բաղնիքը։ Ողբերդութեան մը վերջին վարագոյրին նման, անոր դուռը կը փակուէր ցաւակոծ ճռինչով մը հետուէն արձագանդող ողբագին աղաղակին մէջ կորսուելով ...։

ԶԱՐԵՀ ԳԱԶԱԶԵԱՆ

(6 Շար.)

ԴԱՐԲՆԱՆՑ ՄԻՆԱՍԸ

★

Ցիչում եմ, մեր գիւղում հեչտ չէր տեւորակ, մատիտ, նուէր, լամբի ապակի եւ ուրիչ մանրուք գնելը։ Թանկ էր, իսկ փողդ՝ հօ՛, չկար ու չկար։

Երբ ես սովորում էի գիւղական դպրոցում, ինձ համար մի գրչածայր գնելը բաւական դժուար բան էր։ Իսկ մեղնից աղքատներ շատ կային գիւղում։

Ահա մեր գիւղացի Մինասը։ Կինը նրան ուղարկել է Դիլիջանից լամբի ապակի գնելու։ Ապակին գնել է ու փափաքը կոնատակին դրան, քրտնքի մէջ կորած բարձրանում է դէպի սարի լանջին փռուած մեր գիւղը։

Դիլիջանի ու մեր գիւղի միջեւ մի քարքարուտ դարիվեր կայ։ Ինդ է լինում, այդ դարիվերում ապակին վայր է ընկնում — ջարդւում։ Խեղճ մարդը նստում է գետնին, աչքերը խուփ անում եւ չուտչուտ ասում.

— Աստուած ջան, երազ ըլի, երազ ըլի...

Աչքերը բաց է անում. չէ՛, երազ չէ, ապակին խակապէս որ ջարդուել է։

Դէ՛, փողը որտեղի՞ց, որ եւս դառնայ մէկին էլ գնի։

Կատրուած սրտով գնում է գիւղ։

Մեր գիւղի վերեւ մի հարթավայր կայ։ Այդտեղ Մինասը մի ասեղ է գտնում, կռանում է, որ վերցնի՝ չի կարողանում։ Դէ՛, հոդսագործի կոչտ ու կոպիտ մատներ նե՛ր, նա էլ բարակ, փոքրիկ ասեղ, ո՞նց բռնի։ Համ էլ մի ուրիշ տեսակ մատներ էին դարբնանց Մինասի մատները։ Բայց այդ մատների մասին ընթերցողին դադա-

---

կը հետաքրքրեն Ադաւնին։ Աւելի անդին, ուրիշներ բոլորուած են սիրուն աղջկան մը չուրջը, անոր ծփանուտ ծամերը չարդարելու աչխատանքին լծուած։

Այդ վայրկեանին, անծանօթ կինը մատը դէպի հինայով օծանուտ աղջկան ուղդած, ցած ձայնով մը ուրիշներուն կը հաղորդէր թէ՝ անիկա քանի մը չարաթէն նախկին ժամկոչին կինը պիտի դառնայ։

Փախուդը ահազանդ դարձած, դուժկան ալիքներով կ'ողողէր Ադաւնիին արդէն լարուած ու զրգռուած լսողութիւնը։ Ոտքերը կը կթոտէին, նայուածքը կ'աղօտէր, ամէն ինչ չուրջը կը դառնար տակնուվրայ։ Եաին կը նայէր մօրը ապաստանելու չարժումով մը, ու կ'իյնար դետին նուազած ...։

Շուրջի բազմութեան կոդմէ, կակաչի պէս բոսոր եւ վարդաբոյր մարմինը կը զրուէր պորտաքարին վրայ։ Կը չիչէին դաստակներն ու սրունքները։ Ճակատը կը զովացնէին պաղ ջուրի ծորակներէն, թրջուած լաթերով։

Կամաց կամաց կը սկսէր սթափիլ, կը փոքձէր ոտքի ելլել։ Կը ճանչնար արտասուաթոր մայրական ժպիտը, ու ճգնաժամային աղաղակով մը կը բարէր մօրը ոտքերուն ...։

Խռովիչ աղաղակը կը չարունակէր անընդհատ աւելի եւ աւելի ուժգնութեամբ։ Ամբողջ բաղնիքը կը սարսռար կարծես հիմէն։ Մեկնելու խուճապը կը սուրար, կը տարածուէր ամէն կոդմ։

Խեղճ մայրը՝ աչքերը անդուսպ արցունքներէ ողող, սիրասուն զաւակը թեւերուն մէջ առած, կ'աչխատէր հաղուեցնել զայն, աճապարանքի մատնուած։ Շուրջը յուղուած բարի ու ազնիւ հոդի ներ, մխիթարական խօսքերով կը փութային օգնութեան։

— Մնդէչն մինչեւ այսօր, զաւակս, օր մը չէ հիւանդացած։ Առողջ էր միշտ։ Չեմ հասկնար, չեմ հասկնար կը կրկնէր, չանալով չուրջիններուն բացատրութիւն մը տալ, առանց բուն պատճառին մասին դաղափար մը ունենալու։

Ադաւնիին նայուածքը պարապութեան մէջ սառած, մատնուած կարծես սարսափելի տեսարանի մը, չրթները լրծնած, կը չարունակէր իր դուժալից աղաղակը, առանց դադար մը առնելու։

Խաւարը արդէն պարուրած էր բաղնիքը։ Ողբերդութեան մը վերջին վարագոյրին նման, անոր դուռը կը փակուէր ցաւակոծ ճռինչով մը հետուէն արձագանդող ողբագին աղաղակին մէջ կորսուելով ...։

ԶԱՐԵՀ ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ԼՈՒՅՍ ՁՈՒՆԱՑԸ

Նոյն ահեղաստիճան արհաւիրքն, զոր տեսած էր իր շուրջը նախորդ գիշերը, ներկայացաւ ինծի այս անգամ աչքիս առջեւ։ Ես ինքս ալ ներկայ էի այդ ահաւոր տեսարանին, որ կը կրկնուէր ինծի համար։ Ես ալ կը դողայի, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։ Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։

Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։

Նոյն ահեղաստիճան արհաւիրքն, զոր տեսած էր ինք, ներկայացաւ ինծի այս անգամ աչքիս առջեւ։ Ես ինքս ալ ներկայ էի այդ ահաւոր տեսարանին, որ կը կրկնուէր ինծի համար։ Ես ալ կը դողայի, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։

— Տեսայ, որ նաեւ դուք կը դողայիք, ըսաւ ինծի Մարկիզ դը Լոնգվալ, երբ ես ետ քաշուեցայ ի միտ դէպքերուն որոնք ներկայ եղան այդ ահռելի տեսարանին, եւ որոնց ես ալ ականատես եղայ։ Ես ալ կը դողայի, ինչպէս դուք։ Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։

Այդ ատեն ես ալ ականատես եղայ ահռելի տեսարանի մը, որ ինծի համար ալ նոր էր։ Ես ալ կը դողայի, ինչպէս դուք։ Ես ալ կը զգայի, թէ ինչ ահռելի ուժ մը կը քաշէր զիս դէպի այդ անդունդը, որուն ափին վրայ կանգնած էի։

ՆՈՒԷՐ

Տէր եւ Տիկին Մխրան Կարապետեան Երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն Կապ. Ֆաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին Աչոտ Նշանեանի կսկծալի մահուան առթիւ :
(Մնացեալ «Յառաջ»էն) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շաւիլի Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ, մատաղցու երկու ոչխարներու նուիրատուներուն, ինչպէս նաեւ փարիզցիը նախ Պ. Ս. Մարզարեանի, իր նուիրած 300 փակեղներուն համար :

×

Սէնթ Անթուանի Ս. Թաղկոս Եկեղեցի Թաղ. Խորհուրդս, շնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները ի նը պատա Եկեղեց. պայծառութեան համար : Այրի Տիկին Վարդանոյշ Կարապետեանի ախուր մահուան առթիւ :

Պ. Պ. Սեդրակ Իսկէնտէրեանէ հազար ֆրանք, Ներսէս Պէկեանէ երկու հազար (Փարիզ), Համբարձում Նուբեանէ հազար : Թաղականութիւնս իր յատակցու. թիւնները կը յայտնէ հանդուցեալի պարագաներուն :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՏ

Ուսումնասիրաց Միութիւնը կը կազմակերպէ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, Կիրակի 5 Յուլիս, կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22 :

Գեղարուեստական ընթրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մրցումները, որոնք երկու դասակարգի բաժնուած են :

Ա. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու :

Բ. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու :

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին փարիզեան շրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ :

Իւրաքանչիւր դասակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանողի» տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ արժէքաւոր պարգեւ մը :

Միութիւնս կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ, այժմէն իսկ դիմել՝
Տիկին Զ. Փէչտմալճեանի՝
165, RUE DE JAVEL, PARIS 15, TEL. BLO. 19-60
թեկնածուներու արձանագրութեան համար :

Մուտքը ազատ է :

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

եւ մասնակցութեամբ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆի վարչութեան
Գիւեծօն ի պատիւ բանաստեղծ

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Իր երկու վերջին քերթողական հատորներուն՝ «Բագիններուս կրակին դէմ» *եւ* « կարմիր Աւետարան » *հրատարակութեան առիթով :*

Այս Շաբաթ, ժամը 21ին Քաոէ սրճարանի վերնայարկը :
Կը նախագահէ՝ Պ. Յ. ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Կը խօսին՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ եւ Կ. ՄԵՀԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Մեր բաժանորդները որ կը փափաքին առժամապէս, նոր հասցէի մը ստանալ թերթը պէտք է դրաւոր դիմեն վարչութեան :Փոխելի թուականէն զոնէ երկու օր առաջ, պէտք է տան ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐԸ, վճարեն հարիւր ֆրանք փոխոխութեան համար եւ նորոգած ըլլան իրենց ընթացիկ բաժանորդագրութիւնը :

Այս պայմանները չկատարող դիմումներուն զոհացում պիտի չտրուի. նոյնպէս՝ նկատի պիտի չառնուին միայն հեռաձայ նով կատարուած հաղորդումները, որոնք կրնան անունի եւ հասցէի սխալներ ըստեղծել :

Մեր հատաղնորդ ընթերցողներուն համար, արձակուրդի բացառիկ միամսեայ բաժանորդագրութեան դինն է 600 Ֆր. :

×

Անգամ մը եւս կը խնդրենք մեր հատարիմ բաժանորդներէն որ փութան կատարել իրենց վճարումները, դիւրացնելու համար վարչութեան գործը :

Շնորհակալութիւն այն բոլոր բաժանորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ պարտաճանաչ վճարումներով կ'օժանդակեն թերթին կանոնաւոր հրատարակութեան :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑ· ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1959 – 1960ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են : Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել Հաստատութեան Տնօրէնութեան :

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լիսէներու պաշտօնական ծրագրին, աշակերտութիւները կը պատրաստ պրէվէի եւ պաքալօրէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն, հայերէնի, ղրականութեան, պատմութեան եւ կրօնի ծանօթութիւններով :

Դիմել՝ 1 Պուլվ– տիւ Նօր, Լը Բէնսի :
Հեռաձայն՝ Լը Բէնսի 172 :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի *Ռիշը* – լիէօ ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30–ին :

ՆԱՑԻՐԻ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲ
Ղեկավար
ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԻԿԵԱՆ

ԾԱԽՈՒ Է (ՊԱՏԵՐՈՎ)

Փարիզի բանուկ փողոցի մը մէջ, յարկաբաժին մը՝

Métro : Bonne Nouvelle

Առաջին յարկ, հոյս մեծ սենեակ, ամէն յարմարութիւններով (թու fоնfоn), կեդրոնական ջերմութիւն, հեռաձայն :

Մանրամասնութեան համար հեռաձայնել՝

PRO. 44-74

Տունը գնուած օրը տրամադրելի է :

ԾԱԽՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Մօտիկ արուարձանի մը մէջ, վեց սենեակ, խոհանոց, բաղնիք, ջերմութիւն, չորրորդ յարկ, առանց վերելակի : կարելի է երկու յարկաբաժինի վերածել : Մանրամասնութեանց համար անձամբ դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան :

ՍԱՄՈՒԷԼ-ՄՈՒՐԱՏ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարեկամները :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել փափաքող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, ըրաւոր կամ հեռախօսով, ա – մէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES
TEL. OBS 18-28

Վարժարանի մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային դիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծրագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամակալութեան եւ ծնողքներու կողմէ :

28 Յունիս, Կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 3 – 10, վարժարանին օգտասէր պարտէզին մէջ,

I, BLD. DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անակնկալներ :

Պուֆէ մատչելի գիներով,— շիշ մէ – պապ :

Մուտքի գին 250 ֆրանք :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ·— Էկիպ տը Փանքէեէն առնել 146 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել Րէնսի Փավիյեօն :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ
(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

Մրցանակաբաշխութեան դպրատան – դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրակին : Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՅՔ՝Ը խորհրդային Միութեան մէջ ապրող ձեր ազգականներն ու բարեկամները, ԾՐԱՐՆԵՐ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ :

Ձեր առաքումներուն համար ունինք առաջնորդակ ապրանքներ, ամէնէն ընտիր գիներով· *Զուտ բուրդէ կերպասներ, ձերմակեղէն, կօշիկ, պուլպայ, ժամացոյց, եւայլն ...*

Մաքսի, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ որեւէ ուրիշ ծախք նշանակած գիներուն մէջ են :

ՍՏԱՑՈՂԸ ՎՃԱՐԵԼԻՔ ՉՈՒՆԻ :
ԱՌԱՔՈՒՄ· մինչեւ 20 քիլօ կշռող ծրարներուն համար՝ 2·500 ֆրանք :
ՑԱՆՁՆՈՒՄ· երեք չորս չաբաթէն ծրարները, ապահով, իրենց տէրերուն ձեռքը կը հասնին :

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐՈՒ ՉՐԻ ՅՈՒՅԱԿ

SICOMEX

20, Rue Royale,
Tél. : OPE. 67-77 PARIS 8· Métro : Madeleine

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ԱՊՐԱՆՔ ՓՆՏՌԵԼԷ ԱՌԱՋ, ՄԵՋԻ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԵՒ ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ :

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի
ՆՈՐ ԳՈՑՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ
Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

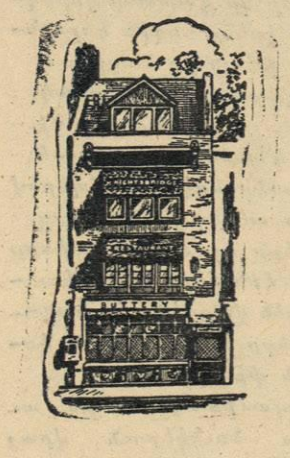
16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)
Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԻՆԹԻԹԻՔ եւ ՎԻՆԻԼԻՔ նորոյթ իւղաներկներու, զեղարուեստական պատի թուղթերու, ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻԻՆԵՎԻԼՆերու տեսակները, նաեւ ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝
52, Rue de Chalon - Paris (12·)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20·)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14·)

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

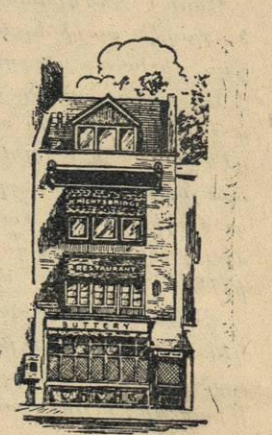

ՁԱՇԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
(HYDE PARK)

Knighsbridge Buttery 26, Knigthsbridge, London S.W.I.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՕՂԻՆ

RAKI DUZE
ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 8,30էն ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ՝ 2

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻԻՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆԻՍ

MARDI 23 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8425 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4326

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋԻՆԱԴՈՒԻԼ

Ամբողջ վեց չաբաթ ալեկոծութեան էին բռնուած Լեմանի խաղաղ ջուրերը :

Փոխն ի փոխ՝ մակընթացութեան եւ տեղատուութեան տեսարաններ յաջորդեցին իրարու, յոյսի եւ հիասթափութեան ա – լիքներ բարձրացնելով խաղաղութեան ծարաւի մարդոց հոգիներուն մէջ :

Զօրս նաւապետներ չէրցան ալեկոծեալ նաւը հասցնել խաղաղութեան նաւահան – գիստը :

Այժմ դադար տրուած է : Միջնաբար :

Աւելի ճիշդը՝ զինադուլ յայտարարուած է ժամանակաւոր կերպով :

Երեք չաբաթ վերջ արեւելք – արեւ – մուտք ճակատամարտը պիտի վերսկսի, երբ կողմերը քիչ մը չունչ առնեն եւ նոր դէնք ու ռազմանիւթ ճարեն :

Յունիս 20ին երբ զինադադար կնքուե – ցաւ, ռազմաճակատը կը մնար այն կէտին վրայ, ուր որ էր Մայիս 11ին : Ոչ մէկ քայլ առնուած էր առաջ կամ ետ : Զօր – սերը տեղքայլ էին ըրած ամբողջ քառա – սուն օր :

Զախողութի՞ւն թէ պարզապէս անան – կութիւն :

Ինչ մեկնութիւն ալ տրուի այս բացա – ական արդիւնքին, անդամ մը եւս հաս – տատուեցաւ այն պարզ ճշմարտութիւնը՝ թէ հակամարտ երկու ճակատները իրա – րու լեզու չեն հասկնար : Թէ՝ համակե – ցութիւնը ազատ աշխարհի եւ «ընկերվա – րական» իրաւակարգին ենթակայ երկիր – ներուն միջեւ անկարելի է :

Կրեմլին կը յուսար չահագործել արեւ – մտեան երեք դաշնակիցներու փոքրիկ տարակարծութիւնները՝ իր կամքը պար – տադրելու համար անոնց :

Փորձը ցոյց տուաւ թէ արեւմուտքը միացեալ ճակատ մը կը կազմէ եւ վճռած է ո՛չ մէկ զիջում կատարել : Ո՛չ մէկ նշա – նախեց փոխել իր ծրագրէն : Ո՛չ մէկ գնով տեղի տալ սպառնալիքներու առջեւ :

Այս կացութեան հանդէպ, Խրուշչեւ աստիճանաբար մեղմացուց իր պահանջ – ները : Վերջնական խզումէ խուսափելու եւ ժամանակ չտեղլու համար սոխուած – ցաւ տեղի տալ :

Նոյեմբեր 27ի իր ծանուցագրով վեց ա – միս պայմանաժամ կուտար դաշնակից – ներուն՝ հեռանալու արեւմտեան Պերլի – նէն, սպառնալով իր կողմէ անջատ հաշ – տութիւն կնքել արեւելեան Գերմանիոյ հետ : Ու կը պահանջէր որ դաշնակիցները ճանչնան այս վերջինը :

Ազատ աշխարհի անտեղեակ կեց – ուածքին առջեւ՝ Մայիս 27ի պայմանա – ժամին լրանալէն առաջ Կրեմլինի մէնա – տէրը պարտաւորուեցաւ յայտարարել թէ իր ծանուցագիրը «վերջնագիր» մը չէր :

Ու արեւելեան սակարկութեան մեքա – ոին հետեւելով վեց ամիսը բարձրացուց մէկ տարուան, ու վերջին վայրկեանին՝ մէկուկէս տարուան ...

Երկուստեք փոխանակուած ծանուցա – գիրները ո՛չ մէկ կերպով փոխեցին կա – ցութիւնը :

Ժընեւի ժողովը ի վերջոյ յանդեցաւ անելի :

Երեք չաբթուան դինադուլը բաւական պիտի ըլա՞յ ելքի ճամբայ մը գտնելու համար :

Անցեալի փորձը լաւատեսութեան ո՛չ մէկ յոյս կը ներշնչէ դժբախտաբար :

Զօրս արտաքին նախարարներու ճախո – ղութիւնը առիթ ընծայեց Խրուշչեւի կըր – կին հրապարակ դնելու «կերպարոյն ժո – ղով»ը, որուն պիտի մասնակցին նախա – գահ Այզընհաուըր, Զօրավար Տը Կոլ, Մաքմիլըն եւ Խրուշչեւ՝ ինքը :

Հոն՝ ուր ճախողեցան նախարարները, կը կարծէ թէ պիտի յաջողին նախագահ – ները :

Ո՛ւր յոյսը :

Նախարարները ճամբայ պիտի հարթէ – ին «կերպարոյն»ին համար, որ պարզապէս պիտի գար նուիրագործելու տրուած ո – րոշումները :

Մինչնարարի ընթացքին դիւանագիտա – կան սովորական մեքենան չարժման մէջ պիտի դրուի, համաձայնութեան նուա – զագոյն եզր մը գտնելու համար :

Պիտի կրնա՞ն դուրս գալ անելէն :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԺԸՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ԵՏՔ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ՝ ՅՈՒԼԻՍ 13ԷՆ ԱՌԱՋ

Հերթըը, Կրամիքօ, Սելվին Լոյտ եւ Փոլ Տը Միւրվիլ վերադարձան իրենց երկիրները : Իրարմէ բաժնուելէ առաջ, չաբաթ առաւօտ կարճատեւ հանդիպում մը ունեցան որ տեւեց տասը վայրկեան : 58 բառերէ բաղկացած պէկոյցի մը մէջ « նոր բանակցութիւնները անհրաժեշտ » կը նկատուին նախարարներու կողմէ :

Այսօր, երբ չորս նախարարները իրենց տեղեկագիրները կը ներկայացնեն Փարիզի, Լոնտոնի, Մոսկուայի եւ Ուաշինկթընի մէջ, քաղաքական շրջանակները աւելի քան մէկ ամսուան բանակցութեանց հաշուեկշիռը կ'ընեն :

Առաջին առիթով ուշադրաւ է որ Արեւմտեան ները մէկ ճակատ կազմած են : Հակառակ որ Անգլիա կարգ մը կէտերու մէջ համաձայն չէ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի հետ՝ սակայն հակահամանուէր ճակատի միասնականութիւնը պահելու մտահոգութեամբ Սելվին Լոյտ ամէն անդամ համակարծիք գտնուեցաւ իր երկու պաշտօնակիցներուն հետ, երբ պաշտօնական յայտարարութեան մը խմբագրութիւնը խնդրոյ առարկայ էր :

Միւս կողմէ, եթէ Պերլինի հարցին համար լուծում մը չգտնուեցաւ, պէտք է ըսել թէ նոր տագնապի մը վտանգը մեղմացաւ, որովհետեւ, Բ. Աչխարհամարտէն ի վեր առաջին անգամն ըլլալով Արեւմտեան նախարարներու ժողով մը համեմատաբար լաւ մթնոլորտի մը մէջ տեղի ունեցաւ : Կրամիքօն Տըլլըսի յուղարկաւորութեան ղրկելու Մոսկուայի որոշումը մեծապէս նպաստեց կացութեան բարելաւման :

ՀԵՐԹԸՐԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Միջազգային մամուլը ղրեթէ միաձայնութեամբ կը չեշտէ Հերթըրի ճկուն քաղաքականութիւնը

Արդարեւ, առաջին անգամն ըլլալով ան կը մասնակցէր կարեւոր ժողովի մը՝ իբրեւ ամերիկեան պատուիրակութեան ղեկավար : Հերթըը կարեւոր առաջադրութիւններ ըրաւ Արեւմուտքի անունով եւ միշտ գնահատուեցաւ : Ինք ներկայացուց Արեւմուտքի հաչտութեան ծրագիրը եւ Պերլինի մասին եօթը կէտ – է բաղկացած առաջարկը : Ինք էր որ վճռական չեշտով մը խօսեցաւ Արեւելեան Գերմանիոյ լրտեսական ցանցերուն եւ քարոզչական խմբակներուն դէմ :

Երբ Կրամիքօ իր ծրագիրը ներկայացուց՝ ժողովին ճախողութիւնը անմիջական կը նկատուէր : Հերթըը առանձին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆ. Մոլե – թեան Արտաքին նախարարին հետ, որմէ ետք այս վերջինը յայտարարեց թէ իր ծրագիրը վերջնագիրի բնոյթ չէր կրեր :

Ուաշինկթըն հասնելով, Մաքմիլըն նահանգներու Արտաքին նախարարը ուղղակի Սպիտակ Տուն առաջնորդուեցաւ : Ո – գակայանին մէջ յայտարարեց թէ «Ժընեւի ժողովը յատկօրէն ցոյց տուաւ Ա – րեւմտեան Պերլինը Արեւելեան Գերմա – նիոյ սահմաններուն մէջ առնելու եւ Գերմանիան բաժնուած պահելու խոր – հրդային ծրագիրը » : Արտաքին նախա – րարը աւելցուց թէ երբ Յուլիս 13ին բա – նակցութիւնները վերսկսին, Արեւմուտ – քը, ինչպէս միշտ, պատրաստ պիտի ըլ – լայ բարեկամեցողութեամբ խորհրդակ – ցելու, բայց պիտի ըլլայ նաեւ նոյնքան վճռական՝ Արեւմտեան Պերլինի ազատութիւնը պահպանելու համար :

Այս բոլորէն յետոյ, Ամերիկայի Ար – տաքին նոր նախարարը Տըլլըսի «արժա – նաւոր յաջորդը» նկատուեցաւ արեւմտեան զրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ :

Մոսկուայի մէջ կը մտածեն թէ ժողո – վին յետաձգումը ծանրակչիռ երեւոյթ չունի : Համաձայնութիւն մը գոյացնելու յոյսերը ի զօրու են դեռ :

Ժընեւի խորհրդային պատուիրակու – թեան բաները, Իրլամով, յայտարա – րեց թէ յետաձգումը «ժողովին ճախո – ղութիւնը չի նշանակեր. նախարարները տակաւին կրնան դրական արդիւնքներու հասնիլ » :

Մոսկուայի թերթերուն տուած բացա – տրութիւններն ալ նոյն իմաստն ունին :

Իզվեստիա կը գրէ.— Երեք չաբթէն բանակցութիւնները կը վերսկսին : Ա – րեւմուտքի եւ Խ. Միութեան միջեւ տե – սակէտներու մերձեցում մը եղաւ Ժընեւի ժողովին ընթացքին եւ պարզ է այլեւս թէ ներկայիս համաձայնութեան խարիսխ մը կայ » :

Ժընեւէն մեկնելէ առաջ Կրամիքօ յայտարարած էր արդէն թէ լաւատես է եւ ժողովը պարզապէս ընդհատուած էր, մինչեւ Յուլիս 13 :

Այսուհանդերձ, Ֆրանսայի Արտաքին նախարար Փոլ Տը Միւրվիլ Փարիզ վե – րադարձին յայտարարեց թէ վեց չաբ – թուան ընթացքին Ռուսերը միշտ նոյն դիրքի վրայ մնացած էին գերմանական հարցին չուրջ եւ անկարելի էր համաձայնութիւն մը գոյացնել. ժողովին գլխաւոր արդիւնքը այն է, աւելցուց նախարարը, որ դիրքերը աւելի յստակ են :

Մինչ այս մինչ այն, հակառակ երե – ւոյթին՝ Արեւմտեաններու միջեւ տարաձայնութիւնները չեն հարթուած : Կը կարծուի թէ մինչեւ Յուլիս 13 Միացեալ Նահանգներու, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի Մեծերու ժողով մը պիտի գումարուի : Նման հանդիպում մը անհրաժեշտ կը նը – կատէ նաեւ Արեւմտեան Գերմանիոյվարչապետ Աթընաուըր, յայտարարելով որ այդ տարակարծութիւններէն կ'օգտուի Խրուշչեւ :

Արեւմտեաններու միջեւ գոյութիւն ու – նեցող տարաձայնութիւնները գլխաւոր երկու հարցերու չուրջ են .

1.— Ֆրանսա կը պահանջէ որ Ատլան – տեան Ուխտին մէջ պատասխանատուու – թիւնները հաւասարութեամբ բաժնուին երեք մեծ դաշնակիցներու միջեւ :

2.— Անգլիա կը փափաքի որ Զօրս Մե – ծերու ժողովը տեղի ունենայ՝ նոյնիսկ Ժընեւի ժողովին ձախողութեան պարա – գային :

Հիմնական այս երկու հարցերը առաջ նիւթ կը հայթայթեն խորհրդային կառա – վարութեան : Իսկ Ժընեւի բանակցու – թեանց ընդհատումը լաւագոյն առիթը կը նկատուի՝ որ Այզընհաուըր, Տը Կոլ, Մաքմիլըն եւ, թերեւս, Աթընաուըր հան – դիպում մը ունենան :

Այս պարագային, դժուար թէ Զօր. Տը Կոլ կարենայ Ուաշինկթըն երթալ, նկա – տելով որ կը պատրաստուի Իտալիա (Յունիս 23 – 28) եւ Մառակասկար (Յու – լիս 2 – 11) այցելել : Բայց մամուլի իր վերջին տեսուլիսի ընթացքին, Նախագահ Այզընհաուըր ըսաւ թէ հաւանարար ինք երթայ Եւրոպա եւ այցելէ Փարիզ :

Այնպէս որ, եթէ որոշուի արեւմտեան Մեծերու ժողով մը գումարել, յարմարագոյն հաւաքավայրը կը նկատուի՝ Փա – րիզ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ ընկերային տագնապը օ – րէ օր կը ծանրանայ : Ծովայիններու գոր – ծադուլը կը տեւէ 14 օրէ ի վեր եւ աչ – խատանքի ուրիչ մարզերու մէջ ալ գոր – ծադուլը կը սկսի : Բոլոր աշխատաւորնե – րու պահանջը նոյնն է՝ աշխատավարձի յաւելում :

ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ տպարանի 200·000 գրա – չարները գադրեցուցած են աշխատանքը, գաւառի 1100 թերթերը ստիպուեցան գադրեցնել իրենց հրատարակութիւնը :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ պատուիրա – կութիւնը որ Խ. Միութիւն այցելութեան գացած էր, Պերլին վերադարձաւ : Վար – չապետ Կրոթեվոլ յայտարարեց.— «Խ. Միութիւն մեր ճամբորդութիւնը փառա – ւոր ապացոյցը տուաւ մեր երկու ժողո – վուրդներու խաղաղութեան եւ բարեկա – մութեան յարաբերութիւններուն» : Կրոթ – վոլ անդրադարձաւ նաեւ Խրուշչեւի այն յայտարարութեան որուն համաձայն եթէ Ժընեւի ժողովը ձախողի, Խ. Միութիւնը հաչտութեան առանձին դաշնագիր պիտի ստորագրէ Արեւելեան Գերմանիոյ հետ եւ ըսաւ.— « Թոյլ պիտի չտանք որ Ատլան – տեան ուխտը մեզի սարսափի ենթարկէ իր մեքե – նայութիւններով » :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վարչապետը Վարշաւա պիտի երթայ Յուլիս 12ին, պաշտօնական այցելութեան : Խրուշչեւ ներկայ պիտի ըլլայ լեհական ազգային տօնի տարե – դարձի հանդիսութեանց Յուլիս 22ին :

ՏԱԼԱՅԻ – ԼԱՄԱՆ մամուլը ընդունե – լով յայտարարեց թէ 65·000 Թիպէտցիներ սպաննուած են Զինադիներուն կողմէ 1956էն ի վեր : Ըսաւ նաեւ որ հինգ մի – լիոն Զինադիներ հաստատուած են. Թի – պէթի արեւմտեան եւ հիւսիս – արեւել – եան չրջանները : Տալայի – Լաման կապ պիտի չվերադառնայ մինչեւ որ իրեն չվերադարձուին 1950էն առաջ իր ունե – ցած իրաւասութիւնները :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը, Կիրակի օր, անդրադառնալով Ժընեւի ժողովի յե – տաձգման յայտարարեց թէ Աթընաուըրի յաղթանակն է : Մոսկուայի ձայնասփիւռը աւելի լաւատես էր Շաբաթ իրիկուն երբ կ'ըսէր .— «Արեւմտեան Պետութեանց եւ Խ. Միութեան տեսակէտները իրարու մօ – տեցած են չատ մը հարցերու չուրջ, եւ այս՝ քաջալերական է » :

ՋՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ ճամբորդութիւն մը պի – տի կատարէ՝ Իտալիա Յունիս 23էն 28 : Հանրապետութեան Նախագահը պիտի այ – ցելէ՝ Միլանօ, Մանչեսթայի եւ Սօլֆերի – նոյի ռազմադաչտերը, ապա Հռոմ ուր պիտի ընդունուի Նախագահ Կրոնքիի եւ Պապին կողմէ :

ԱՆՊՈՒԱՉԻ մէջ, վարչապետ Տըպրէ կեդրոնական նամակատունի բացման առ – թիւ ճառ մը խօսելով ըսաւ.— «Երէկ քա – ղաքական անճնաւորութիւն մը անցեալ չաբթուան զործադուլներու համար պե – տութեան պարտադիր աշխատանքի որո – չումին ակնարկելով կ'ըսէր թէ երկիրը ֆաչական վարչաճեւի ենթակայ է : Պաշ – տօնապէս կը յայտարարեմ թէ այդ մեկ – նութիւնը իրականութեան չի համապա – տասխաներ : Աւելի ճիշդ է ըսել որ ֆա – չիզմը կը ծնի հոն ուր ժողովրդավարու – թիւնը անիչխանութեան կ'ենթարկուի» :

ՀԵՐՊՐԲ ՄՈՌԻՍԸՆ, Անգլիոյ աչխա – տաւորական կուսակցութեան երէց պա – րագլուխներէն, յայտարարեց թէ կը քաչ – ուի քաղաքական ասպարէզէն :

ԵՒՈՎՊԻՈՅ կայսրը Հալիէ Սէլասիէ պաշտօնական այցելութիւն մը պիտի տայ Ա. Միացեալ Հանրապետութեան, Զօրեք – չարթի օր կր հասնի Գահիրէ :

ՁԻՒՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՏՕՆԻՆ որ տեղի ունեցաւ Փարիզի մէջ Կիրակի օր, Խ. Միութիւնը չահեցաւ Ազգերու Բաժա – կը : Եւրոպայի ախոյեանութիւնը չահեցաւ Իտալացի՝ Փիէրօ ա'Ինգէօ :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԳՈՅԱՊԱՅՔԱՐԸ

—o—

Աւելի քան երեք հազար տարիներու անցեալ մը իր ետին, հայ ժողովուրդը կը շարունակէ ապրիլ, հակառակ ամէն կարգի խոչընդոտներու, անհնարին տառապանքներու, զրկանքներու եւ անհաշիւ թշնամիներու, որոնք արշաւած են իր հայրենիքը, աւերի ու մոխիրի վերածած զայն, չատ անգամ ջարդերով ու տարաբնդրութիւններով կոտորակելով անոր թիւը :

Իրեն ժամանակակից չատ մը ժողովուրդներ, աւելի զօրաւոր. պետական կազմակերպութեամբ, աւելի նպաստաւոր պայմաններով չրջապատուած , թը– ւապէս աւելի զերակայ քան ինքը, այսօր անհետ հեռացած են պատմութեան թատերաբեմէն, բայց Հայը կը շարունակէ պահել ու պահպանել իր դոյութիւնը :

Ոչ միայն Փիղիքապէս կ'ապրի ան, այլ ստեղծագործ է ու կը շարունակէ ստեղծագործել, մտաւոր, բարոյական, մչա– կութային արժէքներ, հարստացնելով համաչխարհային մչակոյթի թանգարանը եւ դրաւելով հոն պատուաւոր տեղ մը , ի չարս այլ ժողովուրդներու :

Ի՞նչ աղէտներ չէ տեսած հայ ժողո– վուրդը, իր հայրենիքին մէջ ու անկէ դուրս : Ինչքան բռնապետներ չեն արշաւած իր բնագաւառը եւ հուրի ու սուրի մատնած զայն :

Թերեւս չէ Հայոց հին ու նոր պատմութիւնը եւ պիտի զաք այն եզրակացու– թեան թէ, այդքան անիրաւութեանց , թշնամանքի, ատելութեան, ջարդի ու կողոպուտի մթնոլորտի մը մէջ ուր ապրած է Հայութիւնը, այսօր անոր դոյութիւնը համազօր է ճչմարիտ հրաշքի մը :

Ան ճանչցաւ իր կեանքի ընթացքին պատմութեան մեծագոյն բռնապետու– թիւնները, պարսիկ , մոնկոլ, Թուրք , արաբ, ռուս, իրենց ցազկերտներով , Շահ Աբասներով, ձչնկիզ Խաներով , Լչնկթիմուրներով, Ափղանչաններով , Սուլթան Համիտներով, Թալէաթներով ու նաեւ Սթալիններով ... :

Ճանչցաւ եւ տառապանքի բաժակը ցը– մուր քամեց :

Եղաւ, որ կարճ կամ երկար ժամանակի մը համար, կորսնցուց իր պետականու– թիւնը, հայրենիքը, անկախ կեանքը , կրելով թշնամիին անարդ լուծը՝ չտես– նուած համբերատարութեամբ եւ տոկու– նութեամբ :

Այդ պայմաններուն մէջ կորսնցուց այն բոլորը՝ որոնք նիւթական էին, հող , հայրենիք, բերդ ու ամրութիւն, բայց աննուաճ մնաց իր հոգիին մէջ ազատ եւ անկախ կեանքի իղձը : Նիւթը պարտուե– ցաւ, բայց ոգին մնաց անպարտելի , ո– րով կրցաւ չատ անգամ իր պարտութիւն– ները վերածել յաղթանակի :

Այս ոգին չնորհիւ էր որ, ընդմիջա– բար իրարու յաջորդեցին Հայկազանց , Արչակունեաց, Բագրատունեաց Հարս– տութիւնները ու երբ կը կարծուէր թէ Ա– նիի կործանումէն յետոյ վերջակէտ դըր– ուած է հայ ժողովուրդի անկախ պետա– կան կեանքին, այդ անկախութեան ան– մեռ ոգին, նոր փայլով, ճառագայթեց Տաւրոս լեռներուն վրայ, յանձին Կիլիկ– եան Հարստութեան, որ ամբողջ երեք հարիւր տարի անընդհատ , ապրեցաւ , պետական, զինուորական ու մչակութա– յին առաքինութիւններով ու փայլով :

Օր մը, ան ալ ինկաւ, թշնամի դերա– զանց ուժերու արշաւանքներուն առջեւ :

Ամբողջ հինգ դար, Հայութիւնը կրեց Թուրք բռնապետութեան անուրը, բայց անկախութեան ոգին մնաց կենդանի հայ սրտերուն մէջ, յաղթական օր մը, 1918 Մայիս 28ին, կրկին երեւալու համար , այս անգամ իր հնօրեայ բնագաւառին՝ Արարատեան դաշտին մէջ :

Նոր աղէտներ իրարու յաջորդեցին, եւ այսօր, Հայութիւնը իր անկախութեան , իր դոյապայքարի ճամբուն վրայ, հասած է հանդրուանի մը՝ որ կարեւոր չափով մը հնարաւորութիւն կուտայ լաւատե– սութեամբ նայելու իր ապագային :

Ունինք փոքրիկ, կիսանկախ Հայրենիք մը, որ հակառակ ամէն բանի, կը հան– դիսանայ այն դիրքը՝ զոր ամրացնելով նիւթապէս եւ բարոյապէս, կրնայ օր մը մեկնակէտը ըլլալ մեր ազատագրական պայքարին, զայն իր յաղթական վախճա– նին հասցնելու համար :

Պայքարը զոր կը մղեն հայ ժողովուր– դի ազատատենչ բազմութիւնները, դէմ– ակամայ էին բուքախառն արշաւանքները , ոտնակոխ՝ ձխնելոյզներէն, դուռներու ու պատուհաններու բացուածքներէն , ներս խուժելու յանկարծական փորձերով ... :

Ձմեռուան սարսուռը կը սողսկէր օձե– րու նման գալարուն ամէն կողմէն :

Այսպիսի օր մը, արշալոյսը բացուե– ցաւ, առանց Աղաւնիին լեղապատառ ու կսկծալից աղաղակին :

Ցանկարծական այս առաջին դաղարը , որուտւմի նման տարածուեցաւ քաղաքին մինչեւ հեռաւոր անկիւնները: Կ'ըսէին թէ՝ Աղաւնին հիւանդացած է :

Ճիշդ էր տարաճայնութիւնը ...:

Դրացիները կը փութային, բժիչկը կու գար, վրդովիչ տատիճաններու հասած տագնապի մէջ տագլտկող խեղճ աղջը– կան փրկութիւն մը, բարւոքում մը բերե– լու նուիրումով, առանց սակայն դէպի բարելաւում՝ որեւէ չօչափելի նչան մը տեսնելու :

Թմբիրի մէջ էր ան ու ոչ մէկ չարժում : Բարձին վրայ քրտինքի կայլակներ ճա– կատէն վար կ'իյնային, թելը փրթած մանեակի մը մարգարիտի հատիկներուն պէս :

Ցաջորդ դիչերը , աչքերը կիսաբաց , անուժ չարժումներով կը փորձէը միւս կողմը դառնալ : Հազիւ լսելի փսփսուքի մէջ, կիսաւարտ բառեր կը փախչէին իր դրեթէ անչարժ շրթներէն :

Միտքը ալեկոծուած, Ուստա Սարգիս կը յաջողէր երկու բառեր ամբողջացնել , մրմռալով ,

— Պարզե՛ւ ... կոչնակը ...:

Պարզ էր եղրակացնել : Իրրեւ յանցա– ւոր՝ բոլորը պլխին կ'իյնէին ժամանա– կին տեղեակ չըլլալուն համար : Կը ճանչ– նար հիմա երիտասարդը : Կը յիչէր անոր մանուածապատ քալելու սովորութիւնը դէպի եկեղեցին՝ երբ ինք, այդ պահերուն կը չտապէր աչխատանքին :

Շանթահարուածի պէս սիրտը կը բզկ– տուէր ցաւի ճիրաններուն տակ : Գլուխը ափերուն մէջ բանտած կը խորհէր երկար երկար : Որոչումի մը յանգած՝ ճամբայ կ'ելլէր, սղոցը գօտիին մէջ տեղաւորելով եւ ուրագը ձեռքին մէջ, կարծես թէ գոր– ծին կ'երթար :

Մաքրիկ Տատուին դուռը կը զարնէր ջղային հարուածներով : Կէս դիչերուան մօտ էր, Պարզեւ կը բանար դուռը : Զար– մացած՝ մութին մէջ տեղաւորել կը ջա– նար անծանօթ այցելուին դիմագիծերը : Առանց բոպէ մը կորսնցնելու՝ Ուստա Սարգիս կը սկսէր ,

— Ես, Աղաւնիին հայրը՝ Ուստա Սար– գիսն եմ : Եկած եմ քեզմէ մէկ բան մը միայն խնդրելու : Ժամկոչին հետ կար – պազրեցի : Վաղը, դուն՝ ինչպէս անցեալ տարի սովոր էիր, պիտի Քրիստացնես կոչնակը, ճիշդ այդպարացէն առաջ : Թէ – բեւս աղջկանս ապաքինումին օգտակար ըլլայ, թերեւս ալ, միտքը պայծառացնէ, ինչպէս նաեւ քեզի սպառնացող վտանգի մը՝ դառնայ արդելք ... : Կը խոստա– նա՞ս ...:

Պարզեւ չուարած՝ կը տատամսի : Աչ– քերը մութին վարժուած, սոսկումով կը նչմարէ ուրագը ու անոր սուր բերանին փայլունութիւնը : Բաներ մը կը կմկմայ, յետոյ ուժ առած կ'ապահովցնէ Ուստա Սարգիսը՝ ըսելով ,

— Այո, կը խոստանամ անպատճառ կատարել բաղձանքդ, այո՛, անպատ– ճառ ...:

Հեռեւեալ օրը, այդպարացէն առաջ , յանկարծ կոչնակին կանչը կը բարձրա– նայ պաղատագին ելեւէջներով : Երբեմն անդորը, երբեմն յուզումնալից, երաժչ– տութեամբ մը՝ անհուն դորովանքով ու սիրով լի ...:

Աղաւնին, մղձաւանջէ արթնցած հեւ– քով մը ,ու դեռ յապաղկոտ դառն երազի մը յետին յուչերը մտքին մէջ, աչքերը դէպի ծնողքը սեւեռ՝ դէմքը կը ծաղկի անճառելի ժպիտով մը : Կէս մը բարձրա– ցած ու արմուկին չենած, արագ արագ չնչառութեամբ ու ուրախութեամբ յոր – դած ,

– Լսեցի՞ք կոչնակը, Պարզեւս եկաւ , ահա կը զգամ , դրան եռեւ է ...: Պար – զեւ ներս եկո՛ւր, եկո՛ւր...: Հայրիկ , լապտերները վառէ, պիտի մեկնինք իմ տունս ... չո՛ւտ ... չո՛ւտ, լապտերնե – րը...: Արշալոյսին պէտք է ըլլանք հոն, արշալոյսին ...:

Պարզեւ՝ կը մտնէ ներս դողդոջուն, կը յառաջանայ դէպի անկողինը : Կը կքի, Աղաւնիին ձեռքը՝ ձեռքին մէջ առած , տաչորուն ափերով կը չոյէ : Աղաւնին կը ժպտի իր ամբողջ քաղցրութեամբը ... :

ԷՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԳՐԵԹԷ ԻՐԱԿԱՆ)

Սկսած էին յուրտերը : Քաղաքը չրջա– պատող Տաւրոս լեռնաչղթային ձիւնա – ծածկած լեռները մինչեւ գլանցքները ձիւ– նով չղարչուած, հարսերու նման կը չուրջպարէին անոր չուրջը՝ սուրացող բուքերուն կչռոյթին դերի :

Ցուրտին ու հովին խելագար ալիքներ – րը, ոռնոցներով կը սահմռկեցնէին ամէ – նէն հաստատուն ու պատսպարուած բնա– կարաններն անգամ : Օրէ օր, փողոցները կը մերկանային իրենց աչնանանային հը– բապոյրէն : Թօչնած տերեւներու հոյլերը, բուքերու հոսանքէն քչուած կը բարձրա – նային վեր, երբեմն սեւաթոյր ադռաւնե– րու տարմերուն մէջ կորսուելու հա – մար ...:

Հակառակ այս ամէնուն, արշալոյսն իսկ, սահմռկած կը սպասէր Աղաւնիին ահաբեկիչ աղաղակին, ազատօրէն բաց – ուելու համար քաղաքին չորս ծագերուն վրայ :

Կիսաբաց դուռներուն բացուածքէն , դրացիները ղգուչութեամբ կը նայէին դէպի Ուստա Սարգիսի պատչգամը : Ար – թուն պահակի պէս Աղաւնին հոն էր , միչտ յարձակումի պատրաստ, մօտեցող անցորդները չուարումի մատնելու :

Առուն՝ իր սառնաչունչ խոխոջը երգե – լէն, կ'ընթանար կամուրջներուն տակէն, փողոցներու կենդանութիւնը դէթ եռուն պահելու :

Ձիւնախառն անձրեւի եղանակը՝ տա – կաւ կը մթագնէր լեռներու դագաթներն իսկ, կոյտ կոյտ ամպերու անչարժ քօ – ղերուն տակ : Դեկտեմբերի յուրտերը

բախտաբար արտաքին ճակատէն զատ , ունի նաեւ իր ներքին ճակատը :

Կայ տարր մը մեր մէջ, որ ինչպէս անցեալին, այսօր ալ ստրկական հոգե – բանութեամբ մը, կը խորչի ճչմարտու – թենէն եւ իմաստութիւն կը նկատէ սեւին ճերմակ, ճերմակին՝ սեւ ըսելը :

Այս տարուկի հոգեբանութիւնը ղեկցած է քաղաքական իմաստութեան զգեստա – ւորում եւ կը ջանայ մոլորեցընել հայ հանրային կարծիքը , « երկփեղկում » ստեղծել — ինչպէս կը սիրեն որակել վերջերս — հայ կեանքին մէջ, մթագնել հայ մարդուն գիտակցութիւնը, պղտորել անոր սիրտը, այլանդակ սուտերով ու չ– բիւրանքներով :

Ներքին այս ախտաւոր երեւոյթները , որոնք հետեւանք են չատ անգամ անճնա – կան չահու, փառասիրութեան, համակ – րանքի ու հակակրանքի, թայֆայական նկատումներու, կը դժուարացնեն հայ ժողովուրդի քաղաքական, ազատագրա – կան պայքարը եւ ջուր կը լեցնեն Հայու – թեան եւ անոր Դատին թշնամի ուժերու ջաղացքին :

Հայ Դատի յաղթանակին ու հայ ժողո– վուրդի երջանիկ ապագային համար աչ– խատող բոլոր մարդոց համար, այս ամէ– նը սակայն խթան մը պէտք է ըլլան, ա– տելի նուիրումով, աւելի անձնազոհու – թեամբ, աւելի խմաստութեամբ չարունա– կելու համար իրենց գործը :

Կորսնցուցած ենք չատ բան : Բաժան բաժան եղած է մեր Հայրենիքը եւ անոր պատմական թշնամիները, առաջին հեր – թին Թուրքը, այսօր ալ կը պահեն իրենց հայակեր ախորժակները :

Հաւաքական վտանգին դէմ, անհրա – ժեշտ է պայքարիլ հաւաքական, միասնա– կան ուժերով, արտաքին թէ ներքին ճա– կատի վրայ :

Ուրիչ վտանգ մըն է Սփիւռքի համար մասնաւորապէս, ապազգայնացումը, որ ամէն բանէ առաջ կը սպառնայ ոչ թէ մեր Փիղիքականին, այլ՝ ոգիին իսկ, որուն չնորհիւ միայն յարատեւած է մեր դոյու– թիւնը :

Հայութիւնը իր երեք հազար տարուան դոյութեան ընթացքին , ապրեցաւ ու կը չարունակէ ապրիլ իր ցեղային ոգիին պահպանումով :

Թշնամիին հարուածը՝ կրցաւ խորտակել չատ բան, բայց անխոցելի եւ անսասան մնաց հայ հոգին :

Ան, ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը հան – դիսանայ մեր դոյութեան նախապայմա – նը. պահենք զայն՝ եթէ կ'ուզենք պահել մեր դոյութիւնը եւ ապահովել՝ մեր ազ – գային իդէալներուն յաղթանակը :

ԱՐՄԵՆԻԱ

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

●

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Ցատագ).— Այս տարի եւս, արժանավայել չուրով Մարսիլիա – հայութիւնը տօնեց Հայաստանի Հանրա – պետութեան հիմնադրութեան 41րդ տա – րեդարձը :

Հայրենանուէր եւ ազատատենչ մեր գաղութը խուռներամ փութացած էր , Ցունիս 14ի կիրակին, ֆազա տ'Իթալիա– յի ընդարձակ սրահները՝ ոգեկոչելու հա– մազգային մեծ թուականը :

Զոյգ եռագոյնները, սպիտակափառ Մասիսը եւ Հայաստանի պետական զի – նանչանը կը զարդարէին բեմը :

Օրուան նախագահը՝ Կ. Փօլատեան , բեմ կը բարձրանայ ու իր բացման խօս– քին մէջ ի միջի այլոց կ'ըսէ հետեւեալը :

– Երբ կը բարձրանամ այս բեմին վը – րայ, այս հանդիսաւոր պահուն, կը զգամ որ կը գտնուիմ աչխարհի ամէնէն բարձր լերան գագաթը : Այդ բարձրադոյն չքեղ լերը Հայոց պատմութիւնը կը կոչուի, ու անոր երկնաճեմ, ձիւնասպիտակ գագա – թը՝ Մայիս 28ը :

Գագաթ մըն է, նախ անոր համար որ ան յաղանթակ մըն է, չահուած մեր գա – րաւոր թշնամիին դէմ ,ազգի գաչտերուն վրայ, ահեղ ճակատամարտներէ ետք : Զայն ապահովող կռիւները տեղական , պատահական կամ մասնակի բնոյթ չու – նին : 1918ին ամբողջ Հայութիւնը ներկայ էր իր պատմական հայրենիքին մէջ եւ հայ ժողովուրդը իր բոլոր գաստակարգ – ներով կռուեցաւ յանուն իր հաւաքական փրկութեան եւ ազատութեան : Ազգային պատերազմ մըն էր մղուածը, առանց որ եւ է օտար միջամտութեան եւ օգնու – թեան, ու ազգային յաղթանակ մըն էր չահուածը : Ուստի Ազգային տօն է Մայիս 28ը :

Տօնելով Մայիս 28ը, ոչ միայն յարգած կ'ըլլանք յիչատակ մը, մեծ եւ պանծալի, չքեղ եւ վսեմ թուական մը, այլ ու մա – նաւանդ յուչագրած կ'ըլլանք մեր բոլոր թշնամիներուն որ յանծին հայ ժողովուր– դին կը պատուին ամէնէն հայրենասէր , ամէնէն գաղափարապաչտ ժողովուրդին դիմաց, որ պիտի տէր կանգնիլ իր անհեր– քելի իրաւունքներուն, եւ ազգային ձգտ– ումներուն եւ իդէալին :

Մեծ վարպետին՝ Աւ. Իսահակեանի Մայիս 28ին նուիրուած « Հայաստանին » քերթուածը, հարազատ չունչով արտա – սանեց՝ Օր. Է. Կարապետեան :

Սիրուած երգչուհի՝ Օր. Ժ. Փափազ – եան իր հաճելի ձայնով երգեց սիրուն եւ տոհմիկ երգեր :

Բեմ բարձրացաւ, Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած, օրուան առաջին բանախօ – սը՝ Շաւարչ Նարդունի, որուն ճառը կա– րելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով :

— Շատ գեղեցիկ է մեր ազգային պատ– մութեան նախամուտը : Հայկի եւ Բելի պատմութիւնը, այնպէս ինչպէս կը բա – նայ Մովսէս Խորենացին, այլաբանական եւ համազգական պատկեր մըն է, ուր ի յայտ կուգայ ազատատենչ մեր ժողո – վուրդին ծառացումը, Հայութեան պատ– մափիլիսոփայութեամբ իմաստաւորուած, ընդդէմ բռնութեան :

Հարկ չկայ պատճառաբանելու թէ ,նոյն ձեւով, 1918ին եւս կրկնուեցաւ նոյն պա– տերազմը, — ազատ ապրելու նոյն տենչն էր որ բորբոքեցաւ Հայոց սրտերուն մէջ եւ ով որ կը կրէր մեր անունը՝ զինուո – րագրուեցաւ, ով որ ինքզինք կը համարէը

կը հեկեկայ ...: Կը ջանայ քաչել անոր ձեռքը իր սրտին վրայ , գլուխը կը զար– ձընէ դէպի միւս կողմը, սակայն կը թուլնայ ձեռքը, կ'իյնայ քովընտի, կ'ան– չարժանայ ...:

Ան, թերեւս, կ'երթայ իր հօրը խոս – տացած գեղեցիկ տունը հոն երջանիկ ապրելու համար իր սիրածին հետ, ճամ– բան նոր արշալոյսի յաւիտենական լոյ – սերէն ողողուած ...:

Տարօրինակ երեւոյթ, յուզարկաւորու – թեան օրը, առուին ջուրերը կիսով մը պակսած են : Նոյնքան տարօրինակ լուր , Պարզեւին մարմինը գտնուած է առուին վազքը կասեցնող՝ թումբ մը կազմած , վէ՛րը վէրը լեռներէն վար խուժող ջու – րերն իսկ խռովելով ...:

ՋԱՐԵՀ ԳԱՋԱՋԵԱՆ

(7 եւ վերջ)

Լիսեռ Զաղոնեան

Դ.

Ծուխերուն բոլորը ալ, արեւն ելլելէ առաջ, տունէն դուրս կ՚ելլէին։ Ցորեան կը հնձուէր, ամէն մարդ գործի էր։ Ոչ ոք կրնար քնանալ։ Ամէն տեղ կեանք կար։ Ամէն տեղ ձայներ կը լսուէին։ Ամէն տեղ ալ ծուխ կար։

Ես ալ ելայ։ Ինծի համար ալ գործ կար։ Ես ալ պիտի հնձէի։ Ես ալ պիտի ծուխ ունենայի։

Ինչո՞ւ ոչ։ Ես ալ մարդ էի։ Ես ալ ուզածս կրնայի ընել։ Ես ալ կրնայի ուրիշներուն հրամայել։ Ես ալ կրնայի ուրիշներուն վրայ ծուխ ունենալ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԴԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ պատահած արկած մը, կառախումբի մը եւ օթոպիւսի մը միջեւ պատճառ եղաւ 37 հոգիի մահուան, երեսուն ուրիշներ ալ վիրաւորուեցան :

ԿԻ ՄՈԼԻ Լօրիանի մէջ բանախօսութեան մը ընթացքին · կրկնեց թէ կարելի չէ Ալժերիոյ խնդրին համար զինուորական լուծում մը ակնկալել : Անկարելի է որ մէկ կամ միւս կողմը կարենայ միւսին յաղթել: Միակ մարդը, որ կրնայ ընդունիլ տալ ազատական լուծում մը, Զօր· Տը Կոլն է :

Այրի Տիկին Մարիամ Օսկանեան եւ զաւակը Տիկին Աղաւնի Օսկանեան, Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ Օսկանեան եւ զաւակը Յակոբ, Պ· Եղիա Օսկանեան, Օր· Եղիսաբէթ Օսկանեան, Այրի Տիկին Արմէնուհի Պէզճեան, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Մարկոսեան (Յունաստան), Այրի Տիկին Նազենի Քայմաքեան (Պոլիս), Այրի Տիկ· Աղաւնի Օսկանեան (Հայաստան), Այրի Տիկին Արեւելոյս Յովհաննէսեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Զօհրապ Օսկանեան եւ զաւակները (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Առաքել Պէզճեան եւ զաւակները, Պ· Պ· Կարապետ, Մարկոս եւ Առաքել Մարկոսեաններ, Տէր եւ Տիկին Նահապետ Մարկոսեան եւ զաւակը (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Ղազարոս Իշխանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Զատիկ Սահակեան եւ զաւակները, Տիկին Տիգրանուհի եւ զաւակը (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Պերճ Քիւրտեան եւ զաւակները (Պոլիս), Պ· Միքայէլ Քայմաքեան (Պոլիս), Պ· Սարգիս Քայմաքեան (Պէյրութ), Տիկին Վարդուհի եւ զաւակը (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Արամ Յովհաննէսեան (Հայաստան), Տէր եսայի քահանայ Ալթունեան եւ երիցուհին ու զաւակները, Այրի Տիկին ոՇուշան Եղիկիէեան եւ զաւակները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօյեղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին

ԵՂԻՇԷ ՕՍԿԱՆԵԱՆԻ

(Քիչ գիւղէն, 74 տարեկան)

արկածալի մահը :

Յուղարկաւորութիւնը այս Շաբաթ թի ժամը 14·30ին, Ալֆորվիլի Ս· Պողոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փարիզ՝ Փէր – Լաչէզի (մուտք՝ կամպոթա) գերեզմանատունը ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը :

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Այսօր երեքշաբթի ժամը 15·12ին՝

Radio - Monte Carlo

կ'ելլէ՝ ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ :

ՊԱԼԱՔԵԱՆ Ս·Ի ՇԻՐԻՄԻՆ

Ի նպաստ, Պոմոնի Թաղականութեան յանձնուած նուէրներ :—

Բ· ՅԱՆԿ

Լոնտոնէն Տիկ Պէնլեանէ 64·000 ֆր·, Փոն Տոլընայի ազգայիններէ 13·500, Պոմոնի Թաղ· Խորհուրդ 10·000, Պուլվ· Օտտոյի Թաղ· խորհուրդ 10·000, Սէն Ժեռոմի Թաղ· խորհուրդ հինգ հազար, Պ· Պ· Սուրէն Ֆէսճեան (Ն· Եորք), Վրոամչ· Գրիգորեան, Յարութիւն Քէչեան, Տալաքիւքէեան (հայր) հինգ հազարական, Ամասիոյ Հայր· Միութիւն 5000, Տիկին Հերիքնազ Պէչիտեան հինգ հազար, Արժ· Տ· Հմայեակ քհնյ· երեք հազար, Տիկին Շնորհիկ Շահլամեան, Պ· Յովհ· Հացագործեան, Պ· Պ· Շահպազեան եղբարք երեք հազարական, Տիկին Աթոյեան 2500, Պ· Պ· Խորէն եւ Գ· Այվազեան երեք հազար, Նշան Դարբինեան, Ներսէս Շաքարեան եւ որդիք, Յովհ· Թահթալեան, Տիկին Զապէլ Թաթիկեան, Տիկին Մառի Մաթեւոս, Տիկին Երիցուհի Հայբաւեան, Տիկին Զարուհի եւ Սարգիս, Տիկին Հայկանուշ Օճագճեան, Տիկին Լուիզ եւ Անժէլ Գալուստեան (Փարիզէն), Պ· Ներսէս Թէրզիպաշեան եւ որդիք, Ոմն, Բարձր Հայքի Հայր· Միութիւն, Մահմուզեան ընտանիք երկու հազարական ֆրանք : Գումար 175·500 ֆրանք :

(Շար·)

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամակալութեան եւ ծնողքներու կողմէ :

28 Յունիս, Կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 3 – 10, վարժարանին օգտասէր պարտէզին մէջ,

I, BLD DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անակնկալներ :

Պուֆէ մատչելի գիներով,— շիշ էֆ – պապ :

Մուտքի գին 250 ֆրանք :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ·— Էկլիզ տը Փանթէնէն առնել 146 թիւ օթոպիւսը եւ իջնել Բէնսի Փավիյօն :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

«Ֆ· Կապ· Ֆաշի Օրուան» առթիւ կազմակերպուած տեղւոյն մասնաճիւղին կողմէ : Կը մասնակցի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Բէրթէլէմոյ ծանօթ ծառաստանը :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին : Ճոխ պուֆէ մատչելի գիներով :

Հայրենակիցները կը հրաւիրուին անխտիր :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ

(ԿՐԸՆՈՊԼԸ)

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահանդէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրակին : Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Շաբաթ օր, ժամը 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88, Րիւ տ'Օպանեը, տեղի կ'ունենայ եկեղեցիին հայերէնի դասընթացքին տարեվերջին ղպրոցական հանդէսը, ամբողջ աշակերտութեան երգ, պար, արտասանութեան, ներկայացումի դերակատարութեամբ եւ դեկավարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Ս· Թորոսեանի : Կանուխէն ապահովել Մուտքի տոմսերը Պ· Զ· Ալեքսանեանէն, 18 Րիւ տ'Էֆս :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Ա· Եօթնեղբայրեան հազար ֆր· կը նուիրէ Մոնմորանսիի Հանդստեան Տան Այրի Տիկին Թովմասեանի (ծնեալ Սէտէֆեան) մահուան առթիւ· (Տեսանել «Ճառագ»էն) :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Շաւիլի կրօն· Ընկերակց· բացառիկ ընդհ· ժողովը տեղի ունեցաւ 25 Ապրիլին, ուր բացարձակ մեծամասնութեամբ ընտրուեցան հինգ նոր անդամներ, որոնք կուգան վերջնականապէս ամբողջացնել վարչական կազմը : Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք համեմատաբար երիտասարդներու մուտքը սոյն կազմին մէջ :

Լիազոյս ենք որ անոնք պիտի դան թեթեւցնելու իրենց տարեց ընկերներուն աշխատանքը, եռանդով սատարելու եկեղեցւոյ պայծառութեան եւ զարկ տալու դէպրոցին աշակերտութեան թիւը աւելցնելու մարզին մէջ :

Սոյն վարչութիւնը իր դիւանը կազմած է հետեւեալ բաժանումով :

Պ· Պ· Զաւէն Յովհաննէսեան Ա· ատենապետ, Ակօ Գաւուքճեան Բ· ատենապետ, Նշան Հայթայեան Ա· ատենադպիր, Ժիրայր Տէտէեան Բ· ատենադպիր, Սիրուն Պարոնեան դանձապետ, Հրաչ Զուլաքեան հաշուակալ, Սարգիս Մկրտիչեան եւ Գալուստ Մինասեան դպրոցի պատասխանատու : Աւետիս Պալթայեան եւ Մեսրուժան Փանոսեան գոյքերու պատասխանատու եւ Պերճ Պէրէքեան :

Ներկայիս Չերմապէս կը խնդրուի Շաւիլի եւ չրջանի ազգայիններէն դիմել միայն Պ· Սիրուն Պարոնեանի 5 Րիւ էրնէսթ Րընան, Շավիլ, հեռ· 926 – 67·91, եկեղեցական բոլոր կարգադրութեանց համար :

ԴԻՒԱՆ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարեկամները :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել փափագող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, ցերեկով կամ հեռաձայնով, ամէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL· OBS 18-28

Վարժարանին մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային գիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծրագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

եւ մասնակցութեամբ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆԻ վարչութեան

Գիւնէօճ ի պատիւ բանաստեղծ

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Իր երկու վերջին քերթողական հատորներուն՝ «Բագիններուս կրակին դէմ» եւ « կարմիր Աւետարան » հրատարակութեան առիթով :

Այս Շորեքշաբթի, ժամը 21ին Քառասրճարանի վերնայարկը :

Կը նախագահէ՝ Պ· Ց· ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կը խօսին՝ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ եւ Կ·ՄԵՀԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Լուսաւորչի դպրոցին աշակերտութիւնը սիրով կը հրաւիրէ Լիոնի եւ Տէսինի Հայութիւնը իր տարեկան դաշտահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ Այս Կիրակի Տէսինի Կապիյոնի բացօթեայ սրճարանը, ջրանցքին եզերքը, 23 էռնէսթ Ռընան փողոց, առաւօտեան ժամը 10էն իրիկուան ժամը տասը :

Այս դպրոցը որ քանի տարիէ ի վեր հայ մանուկներուն ձրի կ'աւանդէ հայ լեզուն, պատմութիւնը եւ երգը, իր տարեկան ծախքերը ղոցելու համար կը կազմակերպէ այդ դաշտահանդէսը :

Անձրեւի պարագային պատսպարուելիք տեղ :

Նոյն օրը, ժամը 10ին Տէսինի մէջ հայածէս պատարագ :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Ռէժան»ի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՏ

Ուսումնասիրաց Միութիւնը կը կազմակերպէ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, Կիրակի 5 Յուլիս, կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22 :

Գեղարուեստական ընտրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մրցումներ, որոնք երկու զոյգակարգի բաժնուած են :

Ա· ԲԱԺԻՆ·— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու :

Բ· ԲԱԺԻՆ·— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու :

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին փարիզեան չրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ :

Իւրաքանչիւր զոյգակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանողի » տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ արժէքաւոր պարգեւ մը :

Միութիւնս կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ, այժմէն իսկ դիմել՝

Տիկին Զ· Փէչտմալճեանի՝

165, RUE DE JAVEL, PARIS 15', TEL· BLO· 19-60

թեկնածուներու արձանագրութեան համար :

Մուտքը ազատ է :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի Ռիչը – լիէօ ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30–ին :

ՆԱՅԻՐԻ ԵՐԳԶԱԽԱԽՄԲ

Ղեկավար

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆԳԻԿԵԱՆ

Տոյսերու գին՝ 800, 500 եւ 300 ֆր· :

Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն եւ Հրանտ Սամուէլ, Պարսամեան, Բալուեան զրասուններէն :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Իսիի Արմէնեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, վարժարանին մէջ :

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ըլլան, արտասանութիւններ, տրամախօսութիւններ, երգեր, կատակերգութիւն մը, (ԿԻՐԱԿՈՍ ԱՂԱՅԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ) եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Իսիի զաւակները եւ ծնողքները :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris 6·

Chèque Postal : Paris 1278-35

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ, *Ս· ՎՐԱՑԵԱՆ*
Նոր տպագրութիւն, Պէյրութ, պատկերազարդ մեծադիր 684 էջ, կազմ· 4·000 ֆր·

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, *Կ· ԳԷՈՐԳԵԱՆ*
Զ· տարի, Պէյրութ, 1959, 640 էջ 1·400 ֆր·

ԱՒ· ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ,
Գահիրէ, 1959, 169 էջ, պատկերազարդ 350 ֆր·

ՅՈՎԱԶԱՋՈՐԻ ԳԵՐԻՆԵՐԸ, *Վ· ԱՆԱՆԵԱՆ*
Գահիրէ, 1959, 568 էջ 850 ֆր·

ԽՈԴԵԴԱՆ, *Վ· ԱՆԱՆԵԱՆ* : Գահիրէ, 700 ֆր·

ԵՐԿՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ, *Ճ· ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ*
Պէյրութ, 436 էջ, կազմուած 1·000 ֆր·

ԴՐՕՇԱԿ, օրգան Հ· Ց· Դ·, Ա· հատոր 1890–97,
Բ· հատոր, 1898–1901, կազմուած, հատորը 2·400 ֆր·

Le Chant du Pain, Daniel Varoujan
Paris' 1959 630 Frs.

ԱՌԱՔՄԱՆ ԾԱԽՔԸ ԳՆՈՂԻՆ ՎՐԱՅ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՅՈՒՆԻՍ
MERCREDI
24 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8426 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4327

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ժընեւի խորհրդաժողովին ձախողութիւնը կոչուած է ժամանակ մը եւս երկարաձգելու Ջիւերու պատերազմը, որ սկսաւ այն օրը, երբ տասնեւչորս տարի առաջ լռեցին թնդանօթները ռազմաճակատներուն վրայ :

Պաղ պատերազմը անմիջապէս չջնջուեցաւ :

Գերմանիա եւ Ճափոն «առանց պայմանի» անձնատուր ըլլալով, միանգամ ընդ միշտ հրաժարեցան իրենց աչքառու հակալական ծրագիրներէն :

Սակայն նոր աշխարհակալ մը հրապարակ իջաւ՝ դերապանցելով զանոնք :

Խորհրդային Միութիւնը չատ սուղ վճարել տուաւ իր մասնակցութիւնը դաշնակիցներու յաղթանակին :

Լաւագոյնս օգտագործեց ներկայացած բացառիկ առիթը՝ իրագործելու համար իր հիմնական ծրագիրը, — համաչխարհային յեղափոխութիւնը :

Բարեմիտ դաշնակիցները դժբախտաբար չատ ուշ հասկցան թէ ծուղակն էին ինկած Եալթայի մէջ :

Նոյնիսկ 1945ի ամառը Փոցտամի մէջ չյաջողեցան առնձ դնել անոր ախորժակներուն, բայց մէկ կէտ, որմէ առաջը պիտի բլլար տարաբախտ հայ ազգը :

Այդ կէտը կարսի եւ Արտահանի մասին ներկայացուած պահանջն էր, կցուած Վոսփորի եւ Տարտանէլի նեղուցներուն վրայ ռուսական հակակշիռ ունենալու իրաւունքին :

Այս վերջինին պատճառաւ առաջին պահանջն ալ մերժուեցաւ դաշնակիցներու կողմէ :

Ու կրեմլին, որ ամէն խնդրի մէջ ան հաշտ եւ անզիջող դիրք կը բռնէ՝ ջղայնացնելով դաշնակիցները, կարսի եւ Արտահանի հարցին մէջ բոլորովին դասալիք եղաւ : Ոչ միայն չպնդեց, այլ Սթալինի մահէն (5 Մարտ 1953) երեք ամիս վերջ, 1953 Մայիս 30ին յանուն Հայաստանի եւ Վրաստանի հանրապետութեանց պաշտօնապէս հրաժարեցաւ Թուրքիոյ վրայ հողային ամէն պահանջէ :

Բոլշեւիկեան աշխարհակալութիւնը անտեսելով Թուրքիան, որուն վերելքին նիւթապէս աջակցած էր ամբողջ քառորդ դար, իր գործունէութեան համար իրրեւ ասպարէզ ընտրեց նախ արեւելեան Եւրոպան, հետզհետէ ամրապնդելով իր տիրապետութիւնը Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ, Հունգարիոյ եւ արեւելեան Գերմանիոյ վրայ, հասնելով մինչեւ աղբիական ծով (Ալպանիա) :

Յետոյ թաթն երկարեց դէպի Ծայրագոյն Արեւելք, իր ազդեցութեան ենթար կելով հսկայ Չինաստանը : Աջակցեցաւ Հնդկաչինի ապստամբներուն : Վերջապէս Հիւսիսային Քորէայի իր ամբոցէն արշաւանք մը կազմակերպեց դէպի հարաւ, յուսալով անպատիժ իրագործել իր աշխարհակալական ծրագիրները :

Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը յաջողեցաւ արգիլել բոլշեւիկեան այս նոր փորձը՝ ի պին անհուն զոհողութեանց :

Եւ սակայն Մոսկուայի վարիչները յուսահատիլ չեն դիտեր :

Ծայրագոյն Արեւելքէն վերջ իրենց թափանցումի քաղաքականութիւնը փոխադրեցին դէպի Միջին եւ Մերձաւոր Արեւելք, արաբ եւ իսլամ ժողովուրդները սիրաշահելու եւ դանոնք համայնավարական սայլին լծելու յեղին մտքով :

Մտքերու մէջ թարմ են տակաւին այս ուղղութեամբ կատարուած աշխատանքները : Երկիրներ կան, որ տակաւին չեն ձերբազատուած բոլշեւիկեան թափանցումէն :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԵՐԹԸՐ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՅՈՒԼԻՍ 13Ի ԺՈՂՈՎԻՆ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՉԷ

—o—

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին նախարար Հերթըր Նախագահ Այզընհաուըրի հետ տեսնուելէ առաջ, երեքշաբթի իրիկուն պիտի խօսէր ամերիկեան հեռատեսիլէն, ժընեւի ժողովին արդիւնքները բացատրելու համար : Այսուհետեւ, Արտաքին նախարարը իր զրասենեակին մէջ փակուելով պիտի պատրաստէ Յուլիս 13ի ժողովին ներկայացուելիք առաջարկները :

Հերթըրի եւ Այզընհաուըրի տեսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ : Նախարարը յայտնեց թէ բացատրած է Այզընհաուըրին .— «ճիշդ ուր կը դտնուին» փարատելու համար արեւելք —արեւմուտք լարուածութիւնը :

Ուշինկթընի մէջ ժընեւի վեց չարթուան բանակցութիւններու արդիւնքը անակնկալ մը չէ եղած :

— Արդէն պատրանքներ չունէինք, կ'ըսեն ամերիկացի մասնագէտները, աւելցնելով թէ հարկ կա՞ր արդեօք Արտաքին նախարար մը ղրկել ժընեւ, երբ արդիւնքը յայտնի էր :

Միացեալ Նահանգները մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Արեւմուտքի միասնականութեան հարցին : Եթէ ժընեւի մէջ անոնք տարակարծիք չդտնուեցան՝ պէտք չէ մոռնալ որ որոշ անհամաձայնութիւններ ունին իրարու միջեւ, հետեւաբար՝ Յուլիս 13էն առաջ պէտք է կարդադրութիւն մը ընել, Խրուշչեւի վճռականութիւնը կրնայ դիրքը կը վերադրուի Արեւմուտքը — Էրհարտ եւ Տը Կոլ — Մալանտեան Ուիտաներքին տագնապներու :

Այս պայմաններու մէջ Արեւմտեան Մեծերու ժողով մը այնքան ալ հաւանական չի թուիր, նկատելով որ ժամանակը կարճ է : Բայց Արտաքին երեք նախարարները կրնան տեսակցութիւն մը ունենալ :

Միւս կողմէ, պէտք չէ մոռնալ որ այս նախաձեռնութիւնները կրնան փոփոխութեան ենթարկուիլ՝ եթէ Խրուշչեւ նոր որոշում մը տայ : Խորհրդային Վարչապետին «փոփոխամտութիւնը» ծանօթ է բոլորին :

× Մոսկուայի ճայնափիւռն, անդլերէն հեռափոնումի մը ընթացքին, ան դրաղառնալով Ա. Միութեան դէմ չղթայդերծուած հիթլերեան յարձակումին, խիստ ազդարարութիւն մը ըրաւ «արեւմտեան դեկավար շրջանակներուն, որ պատմութեան առած դասը անդիտանալով՝ Արեւմտեան Գերմանիոյ ռազմապաշտ եւ յարձակողական նպատակներ սնուցանող ուժերը կը դինեն » :

Ճայնափիւռը աւելցուց թէ Արընաուըրի զօրքերուն հիւլէական եւ ջրածին դէնքեր տալով, այս պարոնները լաւ պիտի ընէին եթէ յիշէին՝ որ 1941 Յունիս 22ին (Հիթլերի յարձակումը) յաջորդեց 1945 Մայիս 3ը (Դաշնակիցներու յաղթանակը) :

յումէն :

Դաշնակիցները ամէն տեղ կ'ուզեն Թումը կանգնել Մոսկուայի աշխարհակալութեան առջեւ, միացեալ ճակատով :

Ազատ աշխարհի զօրացումն է միայն, որ կրնայ արդելք հանդիսանալ համաշխարհային նոր պատերազմի մը պայթումին, խաղաղութիւնը դնելով ամուր հիմերու վրայ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 7·40ին Նախագահ Տը Կոլ, իր կնոջ, ինչպէս նաեւ արտաքին նախարար՝ Քուվ Տը Միւրվիլի եւ բանակներու նախարար՝ Կիյոմարի հետ մեկնեցաւ Օրլիի օդակայանէն :

Ժամը 9ին, Իտալիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Կրոնքի Մլլանոյի օդակայանին մէջ կը դիմաւորէր Ֆրանսայի իր պաշտօնակիցը, մինչ թնդանօթի 101 հարուածները կ'ողջունէին Զօրավարին ժամանումը :

Օդակայանն ու շրջակայքը զրաչափ դուած էին երկու երկիրներու դրօշակներով : Տը Կոլ եւ Կրոնքի ժամը 10ին գացին Մաճէնթա, ուր յուշարձանին վրայ ծաղկեպսակներ դրին :

Կէսօրուան մօտ վերադարձան Մլլանօ, ուր ներկայ եղան զինուորական տողանցքին :

Այցելութեան առաջին օրուան յայտագիրը պիտի վերջանար պաշտօնական հացկերոյթով մը :

Մինչ այդ սակայն երկու Նախագահները Սերպելոնիի պալատին մէջ խօսակցութիւններ պիտի ունենային :

Բացի Ֆրանսան եւ Իտալիան չհաղորդող հարցերէն՝ խօսակցութեանց մաս կը կազմեն նաեւ ,—

1·— Երկու երկիրներու դերը՝ Ատլանտեան Ուխտին ու Եւրոպայի Հասարակաց Շուկային մէջ :

2·— Հասարակաց դիրք մը ճշդել՝ Արեւելք — Արեւմուտք տարակարծութեան մէջ :

3·— Մեծերու հաւանական հանդիպումը :

4·— Գործակցութիւն՝ հիւլէական մարդի մէջ եւ մասնաւորապէս հիւլէական ուժ դառնալու հարցը :

Կը կարծուի թէ Տը Կոլ եւ Կրոնքի պիտի խօսին նաեւ Միջերկրականեան Դաշնակցութիւն մը կազմելու հարցին շուրջ : Ինչպէս ծանօթ է, վերջերս այս խնդիրը սկսաւ հող չհիլ՝ Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Սպանիոյ եւ Մարոքի մէջ : Այսուհանդերձ, կարդ մը թերթեր կ'աւելցնեն թէ Միջերկրականեան Դաշնակցութեան մասին պաշտօնական խօսակցութիւններ կրնան սկսիլ առջի Զօրավար Տը Կոլ պիտի տեսնուի Զօր. Ֆրանքոյի հետ, ինչ որ կը նշանակէ թէ Մլլանոյի խօսակցութիւնները, այս ուղղութեամբ, կարծիքի փոխանակութեանց սահմանէն դուրս չեն կրնար ելլել :

Օրակարգի վրայ կը դտնուին նաեւ տնտեսական գործակցութեան վերաբերեալ դանազան հարցեր : Այս տեսակէտէն ուշադրաւ է որ Միլանոն Նախադահին այցելութեան առաջին հանդրուանն է . Լոմպարտիոյ մայրաքաղաքը՝ Իտալիոյ տնտեսական մայրաքաղաքն է :

Արդարեւ, առաջին անդամն է որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ մը իտալիա կ'երթայ՝ առաջին հանդրուան ունենալով Միլանոն : Զօր. Տը Կոլ վաճիկան երթալով պիտի տեսնուի նաեւ Պապին հետ (Շաբաթ, Յունիս 27) :

Նախագահի կրոնքի թելադրանքով, Միլանոյին Հոմ ճամբորդութիւնը պիտի կատարուի ոչ թէ օդանաւով այլ երկաթուղիով : Այս փոփոխութիւնը տեղի ունեցաւ որպէսզի երկու նախագահները աւելի լայն ժամանակ ունենան դլուխ-դլխի խօսակցելու ճամբորդութեան ընթացքին :

Իտալիա մեկնելէ առաջ՝ Նախագահ Տը Կոլ Փարիզի անդլիական դեսպանէն ստացաւ Վարչապետ Մաքմիլընի նամակը : Թէեւ նամակին պարունակութիւնը գաղտնի կը պահուի, Լոնտոնի թէֆարիզի մէջ, բայց կարդ մը շրջանակներու կարծիքը այն է թէ Վարչապետ Մաքմիլընն կը հրաւիրէ Ֆրանսայի Նախագահը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրաքի մէջ նոր դէպքեր պատահեցան համայնավարներու եւ Պահեւիններու միջեւ : Երկուշաբթի օր, Պաղտատի մէջ դիւղացի պատուիրակներ որ նախապատրաստութիւն կ'ներթային կուսի բանուորական համայնավարներու հետ , որոնք առաջին յարձակողները էին : Բանակը չմիջամտեց : Եւ ոչ մէկ ծանր վիրաւոր կայ : Համաձայն կարդ մը դրոյցներու Պաղտատի դինուորական կառավարիչին կցորդը՝ գօրավար Թահար Շէյխ ձերբակալուած է : Կ'ըսուի նաեւ թէ Քասըմի հրամանով ձերբակալուած են 10 համայնավարամիտ սպաներ : Լաւատեղեակ շրջանակները կը կարծեն թէ Իրաքի քաղաքական անկայուն վիճակը վտանգաւոր փուլի մը մէջ մտած է :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷն կը հաղորդեն թէ հինդ տարի բանտարկութենէն մինչեւ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտութիւններու ենթակայ են այն դինուորականները որոնք կուսակցութիւն մը կը կազմեն կամ որեւէ քաղաքական գործունէութիւն կ'ունենան : Սուրիոյ մէջ հրատարակուած այս հրովարտակը կը չեշտէ .— «Ոեւէ դինուորական որ կ'անդամակցի կուսակցութեան մը, ընկերութեան մը կամ կազմակերպութեան մը, կը մասնակցի քաղաքական ժողովի մը կամ ցոյցի մը, կը հրատարակէ կամ կ'արտասանէ քաղաքական ճառ մը ենթակայ է նոյն պատիժներուն » :

Իրաքի տնտեսական նախարարը Տօքթ. Իսրահիմ Քուպա Պաղտատ վերադարձաւ : Նախարարը որ Լեհաստան եւ Արեւելեան Գերմանիա այցելութեան գացած էր , մամուլի ասուլիս մը տուաւ, որուն ընթացքին յայտարարեց թէ այդ երկու երկիրները որոշած են աւելի մեծ քանակութեամբ քարիւղ դնել Իրաքէն : Տնտեսական համաձայնութիւններ պիտի ստորագրուին, ի մասին :

ՌՈՒՄ Ուղղափառ Եկեղեցին պիտի չմասնակցի տիեզերական ժողովին, որուն դումարումը որոշուած է Պապին կողմէ : Մոսկուայի պատրիարքութիւնը կը խորհի թէ այդ ժողովը «դէպք մըն է որ միայն Հռոմէական Կաթողիկէ Եկեղեցին կը չահագրգռէ » : «Իզվեստիա» այս դիրքորոշումին լուրը կը հրատարակէ իրրեւ տեսակ մը ճշդում իտալական «Իլ Թէնփօ» թերթին հրատարակած լուրին :

ԱՐԺԱՆԹինի մէջ կացութիւնը հանդարտած է եւ Ֆրոնտիսի յաղթական դուրս կուգայ : Ցիսուն սպաներ ձերբակալուած են : Կը կարծուի թէ նախագահը կը խորհի փոփոխութիւններ կատարել դահլիճին մէջ :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի վարչապետը եւ Արտաքին նախարարը յայտարարեցին թէ եթէ արաբական պետութիւնները որոշեն դերազոյն ժողով մը դումարել պաղեստինեան խնդրին համար, Յորդանանի կառավարութիւնը եւ Հիւսէյն թագաւորը կը փափաքին որ Երուսաղէմը ընտրուի իրրեւ ժողովատեղի :

ՆԻՒ ԵՈՐՔի նահանգին նախկին կառավարիչը Ավրել Հարրիմըն չկրցաւ չենական վիզա ստանալ համայնավար Չինաստան երթալու համար : Հարրիմըն մամուլի ասուլիս մը տուաւ որուն ընթացքին յայտարարեց թէ չինական դեսպանատունը «անյարմար նկատած է իր ճամբորդութիւնը այս միջոցին նկատի առնելով Ամերիկայի եւ Ժողովրդական Չինաստանի յարաբերութիւնները» : Հարրիմընի վիզան մերժեց Մոսկուայի չինական դեսպանատունը քանի որ նախկին կառավարիչը ներկայիս Ա. Միութեան մայրաքաղաքը կը դտնուի :

ԹՈՒՆՈՒՉԻ Հանրապետութեան Նախագահը Հապիպ Պուրկիպա , Սալցբուրգի Հասաւ (Միլանոյի հարաւը) ուր պիտի մնայ քանի օր :

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՃԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԻՏԻ ԸՆԴՎԶԻ՞Ն...

—o—

Ուղղագրական այլանդակութենէն եւ օ–տար՝ մասնաւորապէս ռուսերէն բառերու ներմուծումէն ետք, Հայաստանի խորհր–դային իշխանութիւնը ձեռնարկած է եր–րորդ արշաւանքի մը,— Մեսրոպեան տառերու փոփոխութեան :

Երեւանի մամուլը արդէն իսկ հրատա–րակած է նմոյշներ, որոնցմէ մէկը պիտի նախընտրուի :

Վրդովեցուցիչ է տեսնել , որ այդ նը–մոյշներուն մէջ Մայրենիքի տառերուն դիմագիծը տղեղ կերպով այլափոխուած է եւ ստացած՝ ... ռուսական ու վրացա–կան տառերու երեւոյթը :

Այս բռնարարումը կը կատարուի իբրեւ թէ « տեղի խնայողութեան համար »...

Զկայ լեզու մը, որ զերծ ըլլայ ուղղա–գրական եւ տառերու անպատեհութիւն–ներէ : Մանաւորապէս արեւմտեան լե–զուները երկտառ ու նոյնիսկ եռատառ հնչիւնները ունին : Նոյն այդ լեզուներով կը կատարուին հրատարակութիւնները , որոնց բազդատմամբ ճղճիմ կը մնան Հայպետհրատի տպագրանկարները : Ի՞նչ է պատճառը, որ այդ լեզուներու ուղղա–գրութիւնները եւ տառերը փոփոխման չեն ենթարկուիր, բայց Երեւանի իշխա–նաւորները կը փորձեն հերթական հար–ուածներ տալ մեր ուղղագրութեան ու մեր տառերուն :

Աւելցնենք , որ, իբարու տակ նկար–ուած Մեսրոպեան եւ փոփոխեալ տառե–րու չարքերուն միջեւ տարբերութիւնը... չորս միլիմեթր է : Թիզով մշակոյթ կամ ազգային — հոգեկան հարստութիւններ չափելու կամ գնահատելու այս արգահա–ւելի մտայնութիւնը, որ, կ'երեւի, նիւ–թականը հոգեկանէն գերադասելու ... «մատերիալիստական » նախասիրութենէն կուգայ, կը մատնի հոգեկան թշուառու–թեան ստորադաս աստիճան մը, մինչեւ ուր չփորձեցին իջնել Ռուսերն իսկ՝ յե–ղափոխութեան ամէնէն անսանձ ու ան–պատասխանատու չրջանին :

Լեզուն, անոր ուղղագրութիւնն ու տա–ռերը կալուածներ չեն : Ոչ ալ՝ պետպա–կան արտադրութիւններ : Հետեւաբար, ո՛չ ներելի եւ ո՛չ ալ արդարանալի է՝ գեամին մէկ ափէն միւսը կամարակա՞պ, թէ սիւ–նաւոր կամուրջ նետելու, Սեւանի ջու–րերը նուազեցնելու, եւ կամ՝ փողոցի մը անունը «ռեւոլիւցիոնէռ»... խիզախու–թե՛մբ փոխելու չափ թեթեւ ու անպա–տասխանատու կերպով վերաբերուիլ ա–նոնց հետ :

Անոնք դարերու ժառանգութիւններ են : Սերունդներ ստեղծագործութիւններ են դիզած անոնց միջոցով : Մեր ժողովուրդը որ զրեթէ ամէն ինչ կորնչուցած է, եւ որ՝ գոյութեանն իրրեւ կռուան ու խա–րիսխ՝ միայն մշակոյթն իր ունի, չի կրնար հանդուրժել, երբ կը փորձուի նոյն այդ մշակոյթին անցեալին ու ապագային հիմնական կապը խզել : Որովհետեւ, այս ձեւով, մեզմէ ու մանաւանդ գալիք սե–րունդներէն կ'անջատուին մեր բոլոր հը–րատարակութիւնները եւ մեր դարաւոր ձեռագիրներն ու գարդագրերը :

Ի՞նչ իմաստ ունի ամրակուռ մատենա–գարան կառուցանել՝ բնութեան հար–ուածներէն զերծ պահելու համար այդ հարստութիւնները, եթէ, միւս կողմէ , զանոնք պիտի դարձնենք անմատչելի ու անճանաչելի՝ մե՛ր իսկ ձեռքով՝ մեր ա–պագայ սերունդներուն ...

Լեզուն ժողովուրդի մը հաւատածներէն մէկին կամ միւսին սեփականութիւնը չէ : Անիկա « լքեալ գոյք » ալ չէ, որ տի–րացող իշխանութիւնը զայն յանձնէ ըստ իր նախասիրութեան ու իր քմահա–ճոյքին : Համազգային սեփականութի–ւներ համազգային իրաւունքներ կ'են–թադրեն : Երբ Արտահայաստանի ցաւե–րուն ու կարիքներուն մասին կը խօսուի, Հայաստանի խորհրդային իշխանութիւնը կը ծալէ թեւերը կուրծքին վրայ ու կ'ը–սէ — « Ես ամենայն Հայոց կառավարու–թիւն չեմ» :

Արդ, իրաւական ու բարոյական ո՞ր հիման վրայ նոյն իշխանութիւնը ինքն ի–րեն թոյլ կուտայ ամենայն Հայոց սեփա–կանութիւն մը ազատաբելու եւ այլանդա–կելու՝ առանց նկատի առնելու տեսակէ–տը Հայութեան այն հատուածին, որ երկ–րէն դուրս կը գտնուի : Հայաստանի խոր–հրդային իշխանութիւնը պարտաւոր է լը–սել ու իմանալ նաեւ Արտահայաստանի խօսքը : Այս անտեսումին կամ արհա–մարհանքին, ինչպէս նաեւ՝ կատարուող բռնաբարումին չափ աններելի նկատուե–լիք մեղսակցութիւն մը ունեցած պիտի ըլլայ Արտահայաստանը, եթէ միահա–մուռ ու անմիջական թափով մը չծառա–նայ : Իշխանութեան համակրող թէ հա–կակրող՝ ամէն մէկ Հայու պարտակա–նութիւնն ու իրաւունքն է անդիջող վճռա–կանութեամբ բողոքել ձեռնարկի մը դէմ, որ կը ժպրէի եղծանել համազգային ժառանգութիւն մը : Հարկ է զղացնել ու հասկցնել, վերջապէս, թէ երկհազարամ–եայ մշակոյթով օժտուած ժողովուրդ մը չի կրնար հոգեպէս այնքան բոպիկնալ , որ ինքն իրեն թոյլատրէ նիւթի ու տեղի խնայողութիւնը գերադաս համարիլ իր հոգեկան հարստութիւններէն :

Մեսրոպեան տառերը չուրջ 16 դարերու իրարայաջորդ սերունդներուն չունչը , ոգին, ճիգն ու արիւնը ունին իրենց հետ : Հայը, իր պատմութեան ամէնէն արհա–բալի չրջաններուն իսկ, նախընտրած է իր արիւնը տալ, բայց չզիջիլ իր բառերն ու տառերը : Ժամանակակից սերունդնե–րուն համար արատ մը պիտի ըլլար նիւ–թական նեամ ու ստորնացուցիչ նկա–տումներու զոհել այն, զոր պահպանած են անցեալի սերունդները՝ իրենց արեան գնով : Արտահայաստանը պարտաւոր է արձագանգն ըլլալ ոչ միայն իր, այլեւ՝ տասնեւվեց դարերու սերունդներու վր–դովումին : Մ՛յն ազազակին, զոր պիտի արձակէ՛ Օշականի Սուրբը եւ որուն ա–ռիմքին « Ցառաջ», օրը օրին տուին վէմին վանագան փուլերը :

« Տոքթ. Ժիվակո»ն դարձաւ քազաքա–կան լուրջ խնդիր մը, տեսակ մը երկրորդ Պերլին, եւ երկու պլոճները սկսան ար–ձակել իրենց հրթիռները, բարեբախտա–բար նուազ աւերիչ քան ինչ որ կը խոս–տանան անոնք մեզի ապագային :

Առ այժմ մէկդի ձգելով խնդրին այս կողմը, մօտենանք մեր նիւթին, Պորիս Փասթերնաք :

Որովհետեւ հարցը որ կը հետաքրքրէ մեզ, ինչպէս նաեւ ընթերցողներու մե–ծամասնութիւնը, հետեւեալն է .

— Նոպելեան մրցանակի արժանի՞ է թէ ոչ Պորիս Փասթերնաքը : Եւ թէ իրապէս գրական գլուխ գործո՞ց մըն է, Տոքթ. Ժիվակո»ն :

Կարենալ պատասխանելու համար այս հարցումին, լաւագոյն եւ ամէնէն պար–կեշտ միջոցը ուսումնասիրելն է ռուս հե–ղինակին գրական վաստակը :

Արդ, Պորիս Փասթերնաք բանաստեղծ է ամէնէն առաջ : Եւ մեծ բանաստեղծ : Մինչեւ իր վէպին երեւումը ան ճանչ–ցուած էր իբր այդ : Ինչպէս նաեւ իրրեւ չատ կարող թարգմանիչ : Երկար տարի–ներէ ի վեր, քաշուած իր Տաչային մէջ , Մոսկուայի մօտերը, Փասթերնաք կը պա–րապէր միմիայն թարգմանութիւններով : Շնորհազրկում մըն էր այս, նման Մոլո–քովի « ղեսպանութեան» չեմ պիտեր որ

անոնց խորհրդային հանրապետութեան մօտ :

Եւ այստեղ, իր գործին անցնելէ առաջ, կը խորհիմ թէ աւելորդ չէ խօսիլ մար–դուն մասին :

Ուժեղ կազմուածքով, բարձրահասակ, անառաչ բայց չատ արտայայտիչ դէմքով մարդ մըն է Պորիս Փասթերնաք :

Բնաւորութեամբ հանդարտ, իր ըսածին տէր, յամառ նոյնիսկ : Ցանդուգն, ան–վախ :

Ծնած է Մոսկուա, 1890 Փետրուար 10–ին, հրեայ ծնողքէ :

Հայրը, Լէոնիտ Փասթերնաք մեծ արո–ւեստագէտ մըն էր, Մոսկուայի պետար–ուեստից վարժարանին նկարչութեան դա–սախօսը : Պատկերազարդած է Լ. Թոլսթոյի չատ մը վէպերը : Մտերիմներէն եղած է « Պատերազմ եւ Խաղաղութիւն » վէպին անմահ հեղինակին :

Պորիսը զայն ճանչցած է իրենց տան մէջ եւ մինչեւ վերջը անուցած անոր հան–դէպ մեծ հիացում մը :

« Տոքթ. Ժիվակո»ն ամէնէն աւելի կը մօտենայ «Պատերազմ եւ Խաղաղութիւն » վէպին : Պիտի ըսեմ քիչ յետոյ թէ ինչով կը տարբերին երկու վէպերը :

Պորիսի մայրը նոյնպէս զգայուն ար–ուեստագիտուհի մը եղած է, երաժշտա–դէտ : Ինքը Պորիսը մեծ ձիրքեր ցոյց տուած է երաժշտութեան մէջ մինչեւ տասներեք տարեկանը, հոգիով սրտով

նուիրուած անոր, մեծ երաժիշտներու հա–կողութեան տակ, ինչպէս Սկրեապինը :

1906ին ընտանեօք կը մեկնին Գերմա–նիա : Պատանի Պորիսը Պերլինի մէջ կը ճանչնայ Մաքսիմ Կորքին, որուն հրատա–րակած մէկ թերթին կ'աշխատակցէր իր հայրը : Հոն կը մնան ամբողջ մէկ տարի : 1907ին կը վերադառնայ Մոսկուա : 17 տարեկան է : Կը ճանչնայ Ալեքսանդր Պլոքը : Գերմանիոյ մէջ կը ծանօթանայ նաեւ Ռիլքէին :

Ցանկարծ կը ձգէ երաժշտութիւնը եւ կը նուիրուի բանաստեղծութեան :

1912ին երկրորդ ճամբորդութիւն մը կ'ընեն Փասթերնաքները դէպի Գերմա–նիա, Պորիսը կը հետեւի Մարպուրկի հռ–չակաւոր համալսարանի դասընթացքնե–րուն, ուր կը դասաւանդէին օրուան մե–ծագոյն փրօֆէսօրները : Նոր – Քանթ – եան դպրոցին որբանն էր Մարպուրկի համալսարանը :

1913ին Պորիսը կ'այցելէ նաեւ Իտալիա, Մոսկուա վերադառնալէ առաջ : 1914ին կ'աւարտէ համալսարանական ուսումը , վկայուելով փիլիսոփայութեան եւ լեզ–ուագիտութեան ճիւղէն :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(1 Շար.)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՓԱՅԼՈՒՆ ԱՄԻՍՆԵՐ

—o—

Քանի մը օր առաջ Հրատարակութեան Ապրիլի լման, եւ Մայիսի մանանկի վի–ճակագրութիւնները : Ընդհանուր առ–մամբ փայլուն, անոնք կը հաստատեն կառավարութեան, անցեալ Դեկտեմբերի վերջը սկսած անտեսական, ելեմտական , նոր քաղաքականութեան նախատեսելի յաջողութիւնը :

Աշխատաւիճի հրապարակին վրայ՝ ան–գործներու թիւը իջած է չուրջ 42000ի (Մարտին 44·000) : Նոր գործ փնտռողնե–րու եւ գործի առաջարկներու թիւերը գրեթէ հաւասարակշռուած են, մինչդեռ աշխատանքի ժամերու չաբաթական մի–ջինը կէս ժամ բարձրացած է :

Ապրուստի գինը՝ կայուն է : Եղանակն ալ նպաստաւոր ըլլալով, ապրուստի հա–մար չափանիշ առնուած 250 նիւթերու կամ առարկաներու միջին գինը, Մայիսի վերջաւորութեան, 0·60 առ հարիւր ի–ջած է :

Ընկերային ճակատը՝ հանդարտ մինչեւ Ապրիլի վերջը, չարժիլ սկսած է : Սա–կայն պէտք է ընդունիլ որ հանրային ըս–պասարկութիւններու պաշտօնէութեան դժգոհութիւնը – ներքնընթաց , կապ, ելեկ–տրականութիւն՝ Մայիսին, երկաթուղի՝ Յունիսին — ծնունդ առած է առաւելա–բար արհեստագիտական դասաւորումի տարբերութենէն կամ — երկաթուղիի համար — կառավարութեան կողմէ 1957–ին տրուած խոստումներուն ցայսօր մաս–նակի դործադրութիւնէն :

Ցրաճիք՝ կը մնայ հաստատուն : Երկար

ճիւնները պիտի ընդվզի՞ն... : Գիտի ար–ձակեն Խորենացին, Եղնիկը, Կորիւնը եւ պրէի բազմաթիւ անանուն ու անծանօթ մշակները, որոնք վանքերու մթին խուց–րէն ներս եւ մոմերու ժպոյն լոյսերուն տակ, գրե՛ր չարունակ, ցեղին ստեղծա–գործ հանճարին արդասիքները յանձնած են մաղաղաթներուն ու թուղթերուն :

Այդ հարստութիւնները — լեզու եւ տառեր – սեփականութիւնը չեն նաեւ մեր ժողովուրդին միայն կենդանի սերունդ–ներուն : Անոնք զերծ ու վեր են ժամա–նակէն ու ժամանակակիցներէն : Իսկ այս ճշդրիտ բնորոշումն ու անոր յատակ ըմ–բռնումը ոչ միայն իրաւունք չեն տար ըստ կամս ձեւափոխելու եւ այլանդակե–լու զանոնք, այլեւ, ընդհակառակն , կը պարտաւորեցնեն դարերէն փոխանցուածը դարերուն փոխանցել անվթար ու անփո–փոխ :

Արտահայաստանը՝ բարձրացնելով իր բողոքն ու պաշտպանելով զանոնք, ապա–ցոյցը տուած պիտի ըլլայ, միանգամայն, իր գիտակցական բարձրութեան :

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ

ՄԱՐԴԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ ԵՒ ԻՐ ՎԷՊԸ՝ ՏՈՔԹ. ԺԻՎԱԿՈ

—o—

Մեր տարօրինակ դարուն յատկանշա–կան երեւոյթներէն մէկը պէտք է նկատել Պորիս Փասթերնաքի պարագան :

Արեւմուտքին անծանօթ, խորհրդային երկիրներուն մէջ չնորհազրկուած , մո–ռացութեան տրուած՝ այս ռուս հեղինա–կը, յանկարծ, մէկ օրէն միւսը, տիրացաւ համաչխարհային հռչակի :

Մնդիրը սկսաւ 1957ին, երբ առաջին անգամ իտալերէն լեզուով լոյս տեսաւ Տոքթ. Ժիվակոն : Անմիջապէս թարգմա–ուեցաւ ուրիշ լեզուներու, անգլերէնի , գերմաներէնի, ֆրանսերէնի :

Վիճաբանութիւնները արդէն ծայր տը–ւած էին, աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը :

Նոպէլեան գրական մրցանակը եկաւ իւղ լեցնել կրակին վրայ :

Արդարեւ, Սթոքհոլմի կաճառին որո–շումէն եւս առաջ էր որ, վէպը վերածուեցաւ ռուր հակամարտութեան, կատարեալ փո–թորիկի մը, երկաթէ վարագոյրի մէկ կողմէն միւսը :

Ինչո՞ւ այս իրարանցումը :

Աչխարհի բոլոր թերթերը, որոնց կար–ղին նաեւ «Ցառաջ», օրը օրին տուին վէճին վանագան փուլերը :

« Տոքթ. Ժիվակո»ն դարձաւ քազաքա–կան լուրջ խնդիր մը, տեսակ մը երկրորդ Պերլին, եւ երկու պլոճները սկսան ար–ձակել իրենց հրթիռները, բարեբախտա–բար նուազ աւերիչ քան ինչ որ կը խոս–տանան անոնք մեզի ապագային :

Առ այժմ մէկդի ձգելով խնդրին այս կողմը, մօտենանք մեր նիւթին, Պորիս Փասթերնաք :

Որովհետեւ հարցը որ կը հետաքրքրէ մեզ, ինչպէս նաեւ ընթերցողներու մե–ծամասնութիւնը, հետեւեալն է .

— Նոպելեան մրցանակի արժանի՞ է թէ ոչ Պորիս Փասթերնաքը : Եւ թէ իրապէս գրական գլուխ գործո՞ց մըն է, Տոքթ. Ժիվակո»ն :

Կարենալ պատասխանելու համար այս հարցումին, լաւագոյն եւ ամէնէն պար–կեշտ միջոցը ուսումնասիրելն է ռուս հե–ղինակին գրական վաստակը :

Արդ, Պորիս Փասթերնաք բանաստեղծ է ամէնէն առաջ : Եւ մեծ բանաստեղծ : Մինչեւ իր վէպին երեւումը ան ճանչ–ցուած էր իբր այդ : Ինչպէս նաեւ իրրեւ չատ կարող թարգմանիչ : Երկար տարի–ներէ ի վեր, քաշուած իր Տաչային մէջ , Մոսկուայի մօտերը, Փասթերնաք կը պա–րապէր միմիայն թարգմանութիւններով : Շնորհազրկում մըն էր այս, նման Մոլո–քովի « ղեսպանութեան» չեմ պիտեր որ

անոնց խորհրդային հանրապետութեան մօտ :

Եւ այստեղ, իր գործին անցնելէ առաջ, կը խորհիմ թէ աւելորդ չէ խօսիլ մար–դուն մասին :

Ուժեղ կազմուածքով, բարձրահասակ, անառաչ բայց չատ արտայայտիչ դէմքով մարդ մըն է Պորիս Փասթերնաք :

Բնաւորութեամբ հանդարտ, իր ըսածին տէր, յամառ նոյնիսկ : Ցանդուգն, ան–վախ :

Ծնած է Մոսկուա, 1890 Փետրուար 10–ին, հրեայ ծնողքէ :

Հայրը, Լէոնիտ Փասթերնաք մեծ արո–ւեստագէտ մըն էր, Մոսկուայի պետար–ուեստից վարժարանին նկարչութեան դա–սախօսը : Պատկերազարդած է Լ. Թոլսթոյի չատ մը վէպերը : Մտերիմներէն եղած է « Պատերազմ եւ Խաղաղութիւն » վէպին անմահ հեղինակին :

Պորիսը զայն ճանչցած է իրենց տան մէջ եւ մինչեւ վերջը անուցած անոր հան–դէպ մեծ հիացում մը :

« Տոքթ. Ժիվակո»ն ամէնէն աւելի կը մօտենայ «Պատերազմ եւ Խաղաղութիւն » վէպին : Պիտի ըսեմ քիչ յետոյ թէ ինչով կը տարբերին երկու վէպերը :

Պորիսի մայրը նոյնպէս զգայուն ար–ուեստագիտուհի մը եղած է, երաժշտա–դէտ : Ինքը Պորիսը մեծ ձիրքեր ցոյց տուած է երաժշտութեան մէջ մինչեւ տասներեք տարեկանը, հոգիով սրտով նուիրուած անոր, մեծ երաժիշտներու հա–կողութեան տակ, ինչպէս Սկրեապինը :

1906ին ընտանեօք կը մեկնին Գերմա–նիա : Պատանի Պորիսը Պերլինի մէջ կը ճանչնայ Մաքսիմ Կորքին, որուն հրատա–րակած մէկ թերթին կ'աշխատակցէր իր հայրը : Հոն կը մնան ամբողջ մէկ տարի : 1907ին կը վերադառնայ Մոսկուա : 17 տարեկան է : Կը ճանչնայ Ալեքսանդր Պլոքը : Գերմանիոյ մէջ կը ծանօթանայ նաեւ Ռիլքէին :

Ցանկարծ կը ձգէ երաժշտութիւնը եւ կը նուիրուի բանաստեղծութեան :

1912ին երկրորդ ճամբորդութիւն մը կ'ընեն Փասթերնաքները դէպի Գերմա–նիա, Պորիսը կը հետեւի Մարպուրկի հռ–չակաւոր համալսարանի դասընթացքնե–րուն, ուր կը դասաւանդէին օրուան մե–ծագոյն փրօֆէսօրները : Նոր – Քանթ – եան դպրոցին որբանն էր Մարպուրկի համալսարանը :

1913ին Պորիսը կ'այցելէ նաեւ Իտալիա, Մոսկուա վերադառնալէ առաջ : 1914ին կ'աւարտէ համալսարանական ուսումը , վկայուելով փիլիսոփայութեան եւ լեզ–ուագիտութեան ճիւղէն :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(1 Շար.)

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ԼԱՒՔ ՁԱՐԱՔԱԾ

Դ.

Սիմէոնը չի լսեր։ Իր ոգեղէն ապրումն ունի, իր ներքին ներդաշնակութիւնը, որ կը պատռուի, եթէ ուրիշ մը խանգարէ զայն։ Ան կը շարունակէ ինքզինքին խօսիլ, կարծես ուրիշ մը չկար իր շուրջ։ Ան կը մտածէ, կը զգայ, կը տառապի, կը սիրէ, կը ստեղծագործէ, կը ներշնչուի, կը հաւատայ, կը յուսայ, կը հաւատայ, կը յուսայ, կը հաւատայ, կը յուսայ

ԿՐԸՆՈՎԼԸ.— Այրի Տիկին Պայծառ Մուրատեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ճէրանեան (Վալանս), Տէր եւ Տիկին Թորոսեան (Տէսին), եւ իրենց զաւակները, Պ. Արամ Միրզոյեան, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Մուրատչեան (Լիոն), Ժորժ եւ Դաւիթ Մուրատեան (Հիւս. Ամերիկա), Սրբուհի Քիլիսեան եւ Միհրան Յարզուարթեան (Հայաստան), Այրի Տիկին Շնորհիկ Յովսէփեան (Ռոման), սրտի անհուն կսկիծով կը յայտնեն իրենց ամուսնոյն, հօր, սանին, եղբօրորդւոյն եւ ազգականին՝

ՆՇԱՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

զառնակսկիծ մահը (յանկարծամահ) որ տեղի ունեցաւ կիրակի 21 Յունիսին։

Թաղումը տեղի ունեցաւ Յունիս 23ին, ժամը 16·30ին։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿՐԸՆՈՎԼԸ.— Հ. Յ. Դ. Եօթեղբայրեան Ենթակոմիտէն խորին կսկիծով կը յայտնէ իր ընկերներէն՝ ՆՇԱՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի զառնակսկիծ մահը եւ իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տիկին Պայծառ Մուրատեանին եւ իր զաւակներուն, ինչպէս նաեւ իրենց ընտանեկան պարագայ – ներուն։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինաս – եան Ենթակոմիտէն, տարաբախտ ընկեր Աչոտ Նշանեանի մահուան առթիւ ծագ – կնեպակէն մնացած՝ չորս հազար երկու հարիւր ֆրանքի գումարը կը նուիրէ Հայ Մշակոյթի Տան։

×

Պանեէօ – Քաշանի Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» Ենթակոմիտէն Մայիս 28ի հանդիսէն՝ 20 հազար ֆրանք։

(Մտանալ «Յառաջ»էն)։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբին կողմէ։

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

ժամը 16էն 23, Ագգ. Տան մէջ։

32 Բիս տը Թրէվիզ

Ընկերական ջերմ մթնոլորտ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տոքթ. Մ. Գարաճեան եւ որդիք՝ Նար – պէյ, Նուպար Գարաճեան եղբարք, Տէր եւ Տիկին Ժորժ Գալէմքէրեան (Հալէպ) կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի 28 Յու – նիս, յաւարտ պատարագի, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, իրենց կը – նոջ եւ մօր յաւէտ սիրելի՝

ՏԻԿԻՆ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԳԱՐԱՃԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

Այս առթիւ փոխան հոգեճաշի, Փարիզի աղքատախնամին կը նուիրեն 15·000 ֆր։

(Մտանալ «Յառաջ»էն)։

GARDEN - PARTY

Այս Կիրակի, ժամը 16 – 24

Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մելքոնեանի հովանաւոր պարտէզին լուսավառ ծառե – րուն ներքեւ։

41, RUE AVIATEUR - LE BRIX· MARSEILLE

Կազմակերպուած Հ. Բ. Ը. Միութեան Հայուհեաց մասնախումբին, տեղական մասնաժողովին եւ երիտասարդութեան կողմէ։

Հովանաւորութեամբ

Պ. Պ. Ա. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆի, Մ. ՃԻՒՐ – ՃԵԱՆի եւ Ա. ԶԲԱՇԵԱՆի։

Կը նախագահէ Պ. Վ. ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին մաս – նակցութեամբ՝

Պարարուեստի աստղ՝ Օր. Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆի

Թառխաթ՝ Պ. Մ. ԱԶՆԱՒՈՒՐԻ

Մարսիլհայ սիրուած արուեստա – դէմներու։

Ութ հոգինոց բնաիր նուագախումբ։

Մատչելի պիւֆէ։

Աժէքաւոր պարգեւներով բախտաւո – րում։ Ոչ մէկ հանդանակութիւն։

Մուտք 700 ֆրանք

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

«Ֆ. կազ. Խաչի Օրուան» տարեկան կազ – մակերպուած տեղւոյն մասնաճիւղին կազ – մէ։ Կը մասնակցի Հ. Յ. Դ. Նոր Սե – րունդը։

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Բէբրէի ծանօթ ծառաստանը։

Օրուան պատշաճ զեղարուեստական բաժին։ Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Հայրենակիցները կը հրաւիրուին ան – խտիր։

ԵՂԱՆԱԿԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Վիէնի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի Թապուրէի սովորական դաշտին վրայ – Էսթրապլէն։

Կը խօսի ընկ. Մ. ՄԻՐՋԻ (Լիոնէն)։

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը եւ սիրողները։

Առատ կերուխում, մուտքը ազատ է։

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի Յուլիս 5ին, կիրակի, նոյն վայրը։

Ուշադրութիւն.— Ժամակարգ օթօպու – սի, ժամը 10, 11 եւ 14 տասնհինգ վայրկեան անցած։ Էսթրէյէնի թաղէն մեկնում ժամը 12·10 անցած։

Իսկ վերադարձ՝ երեկոյեան ժամը 20·30ին։

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ

(ԿՐԸՆՈՎԼԸ)

Մրցանակաբաշխութեան դաշտահան – դէսը տեղի կ'ունենայ Յունիս 28ի կիրա – կին։ Անձրեւի պարագային, Յուլիս 5ի կիրակին։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամա – կալութեան եւ ծնողքներու կողմէ։

28 Յունիս, կիրակի, էվսօրէ յետոյ ժա – մը 3 – 10, վարժարանին օդասուն պար – տէզին մէջ,

I, BLD. DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անա – կընկալներ։

Պիւֆէ մատչելի գիներով,— շիշ էֆ – պաս։

Մուտքի գին 250 ֆրանք։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ. ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Էկլիզ տը Փանթէնէն առնել 146 բիս օրօպիւսը եւ իջնել Բէնսի Փավիյօն։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՇՈՒԵՆԱՒՈՎ

ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Փարիզէն՝ Ուրբաթ 24 Յու – լիս 1959։

Նագեռնաւ. Իտալիայէն՝ ԱՆԴՈՆԱ., ԻԹԱԼ., ՏԷԼՖ, ԲԻՐԼ – ԱՖՆՕՔ, ՕՏԷՍԱ, ԵԱԼԹԱ, ՍՈՉԻ, ՍՈՒՄՈՒՄ։

ԱՅՑԵՐ ԵՒ ԶԲՕՍԱՇՐՋՈՒՄ

երկաթուղի. Սոխումէն երեւան։

16 ՕՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ.— Երեւանէն Մոսկուա՝ օ – դանաւ։ Մոսկուայէն Փարիզ՝ եր – կաթուղի։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Փարիզ՝ Զորեքշաբթի 26 Օգոստոս։

Գին — 215·000 — Գին

Ֆրանֆէեն սկսեալ

ԴԻՄԵԼ

TRANSTOURS

49, AVENUE DE L'OPÉRA

TÉL. OPE. 61-15 & 35-18 PARIS-2·

ԶՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար

ձեր փավիյօնը, վիլլան,

յարկաբաժինը կամ խանութը։

J. TORANIAN

18, AVENUE DE L'OPÉRA

OPE 73-21 OPE 19-45

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին։

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարե – կամները։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար։

Իրենց զաւակները արձանագրել փա – փաքող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, գրաւոր կամ հեռախօսով, ա – մէն օր։

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL. OBS. 18-28

Վարժարանին մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային դիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծը – րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայէ առաջին մասը։

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

եւ մասնակցութեամբ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆի վարչութեան

Գինեձօն ի պատիւ բանաստեղծ

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Իր երկու վերջին քերթողական հատոր – ներուն՝ «Բագինները կրակին դէմ» եւ «Կարմիր Աւետարան» հրատարակու – թեան առիթով։

Այս Շորեքշաբթի, ժամը 21ին Քատէ արճարանի վերնայարկը։

Կը նախագահէ՝ Պ. Յ. ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Կը խօսի՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Լուսաւորչի դպրոցին աշակերտութիւ – նը սիրով կը հրաւիրէ Լիոնի եւ Տէսինի Հայութիւնը իր տարեկան դաշտահանդէ – սին, որ տեղի պիտի ունենայ Այս Կիրակի Տէսինի Կապիյոնի բացօթեայ արճարա – նը, Ջրանցքին եղերքը, 23 Էռնէսթ Ռընան փողոցը, առաւօտեան ժամը 10էն իրիկ – ուան ժամը տասը։

Այս դպրոցը որ քանի տարիէ ի վեր հայ մանուկներուն ձրի կ'աւանդէ հայ լեզուն, պատմութիւնը եւ երգը, իր տարեկան ծախքերը դոցելու համար կը կազմակեր – պէ այդ դաշտահանդէսը։

Անձրեւի պարագային պատսպարուելիք տեղ։

Նոյն օրը, ժամը 10ին Տէսինի մէջ հա – յածէս պատարագ։

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ ե – րեկոյ ժամը 9ին, «Ռէժան»ի վերնայար – կը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կո – միտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բո – լոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին Յովնէսու սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎԱՂԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահը։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ օրը Վալանսի մէջ, Յու – լիս 26ին։

ՍԵՓԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՑ

Ուսուցիչասիրաց Միութիւնը կը կազ – մակերպէ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, կիրակի 5 Յուլիս, էվսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22։

Գեղարուեստական ընտրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մր – ցումներ, որոնք երկու դասակարգի բաժ – նուած են։

Ա. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու։

Բ. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու։

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին փարիզեան շրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ։

Իւրաքանչիւր դասակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանող» տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ ար – ժէքաւոր պարգեւ մը։

Մխիթարեան կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ, այժմէն իսկ դիմել՝

Տիկին Զ. Փէչտիմալճեանի՝

165, RUE DE JAVEL, PARIS 15e, TEL. BLO. 19-60

Թեկնածուներու արձանագրութեան հա – մար։

Մուտքը ազատ է։

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Խիթի Արիմեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, վարժարանին մէջ։

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ըլլան, արտասանութիւններ, տրամախօսութիւն – ներ, երգեր, կատակերգութիւն մը, (ԿԻ – ՐԱԿՈՍ ԱՂԱՑԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ) եւ հաճելի անակնկալներ։

Կը հրաւիրուին Խիթի զաղութը եւ ծը – նողքները։

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ՊՆԶՈՑՔ Château du Bois ՀԱՑԿԵՐՈՑՔ

ՊԱՐ

PAR ENTRAINS - SUR - NOHAIN (NIÈVRE)

ՓԱՐԻԶԷՆ 200 ԿԻԼՈՄԵԹՐ ՓԱՐԻԶԷՆ

ՀԱՐՍ

Auberge "Les Castors" et Annexe

ՕԹԵԼ ՌԵՍՏՈՐԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԺԱՊ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

35 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՒՈՐԻՆ

Բացում 1 Յուլիս 1959

Բաց է ամբողջ տարին

ՏԵՂԱԿԱՆ – ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ – ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՁԱՇԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

PENSION, DEMI-PENSION ET LOCATION MEUBLÉE

Հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ

R. N. 6 & 7 - CHEMIN DE FER - CARS

GARAGE - ESSENCE - PARKING

Մանրամասնութեանց համար գրել Տնօրէնին

BAL BAL

JEUX JEUX

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
25
ՅՈՒՆԻՍ
JEUDI
25 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8427 — 35EME ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4328

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՕԳՆԵ՛ՆՔ ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Դպրոցական տարեշրջանը փակուած ըլլալով, փարիզեան շրջանի մեր զոյգ վարժարանները այս կիրակի կուտան իրենց «մրցանակաբաշխութեան հանդէս»ը :

Հանդիսականները առիթ պիտի ունենան տեղեկանալու վերջին ինը ամիսներու ընթացքին կատարուած նուաճումներուն եւ ձեռք բերուած դրական արդիւնքներուն : Ու պիտի ուրախանան՝ լսելով աշակերտներուն հայերէն երգերն ու արտասանութիւնները :

Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը վերելքի մէջ է միշտ, չնորհիւ մանուկներու ուսուցիչներու ընտիր հոյլի մը, վերին հսկողութեամբ Մխիթարեան հայրերուն, որոնք հոգեւին նուիրուած են կրթական գործին :

Նուիրումը բաւական չէ անշուշտ կան – դուն պահելու եւ աւելի բարձր մակար – դակի հասցնելու համար այս հիմնար – կութիւնը, որուն մեծ դեր վերապահուած է ազգապահպանման մարզին մէջ :

Ֆրանսահայ զաղութը երախտապիտու – թեան խօսք միայն ունի վենետիկի Մխի – թարեան միաբանութեան, որ 31 տարի առաջ Փարիզը օժտեց հայկական երկ – րորդական վարժարանով մը : Նիւթական մեծ զոհողութիւններով զնեց մարքիզու – հի Փոնփատուրի չքեղ դղեակը, Սէնի ալ ափին վրայ, իր ընդարձակ պարտէզով :

Փարիզեան շրջանին մէջ դժուար է գտնել ֆրանսական վարժարան մը, որ ա՛յնքան օժտուած ըլլայ բնութենէն՝ որքան Սեւրի դպրոցը :

Վարժարանը տեղ ունի 105 դիշերօթիկ աշակերտի համար միայն :

Դժբախտաբար չիրականացան նոր շէնքեր կառուցանելու յոյսերը :

Կրթաթոշակի սակը դեղչելու, դպրոցը աւելի բարդաւաճ վիճակի հասցնելու, մանաւանդ կրկնապատիկ թիւով աշակերտներ ընդունելու համար անհրաժեշտ են դասարանի եւ ննջարանի յատուկ նոր շէնքեր :

Վենետիկի վանքին հասոյթները բաւարար չեն իրագործելու համար նման ծրագիր մը :

Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութիւնը, որուն դիմում կատարուած էր այս ուղղութեամբ, զոհացած է միայն հինգ աշակերտներ որդեգրելով :

Իսկ Փարիզի Հայութիւնը ո՛չ մէկ լուրջ ճիգ կ'ընէ իր երկրորդական միակ վարժարանին օդնելու համար :

Ծնողքներու մխիթարութիւնն է միայն, որ իր ձեռնարկներով նիւթական սահմանափակ օժանդակութիւն կը բերէ : Իսկ կարգ մը բարեսիրական կազմակերպութիւններ կը հոգան քանի մը աշակերտներու տարեկան կրթաթոշակը :

Ապրուստի տարապայմանի սղութիւնը ստիպած է վարժարանի տեսչութիւնը կրթաթոշակի համար բարձր սակ մը նշանակել (տարեկան 250·000 ֆր.) :

Ամէն քանակի մաւչելի չէ անշուշտ այս դումարը :

Բարեկեցիկները դիւրաւ կրնան վճարել զայն : Սակայն օժտուած, ուշիմ բայց աղքատ աշակերտներ կան, որոնք կը զրկուին հայկական միջնակարգ վարժարան յաճախելէ՝ պարզապէս նիւթական պատճառներով :

Ֆրանսահայը գաղթական չէ այլեւս : Շնորհիւ Հայու բնածին ուշիմութեան եւ յամառ աշխատանքին՝ հազարաւոր հայրենակիցներ նախանձելի դիրքերու հասած են այսօր :

Փոխանակ ուրիշ զպրոցներ փնտռելու, անոնք կրնան իրենց զաւակները զրկել Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը, որ լրիւ կը գործադրէ Ֆրանսերկրորդական ուսմանց ամբողջական ծրագիրը, մինչեւ Պաքալորէայի առաջին մասը : Ու աւելի ըլլալով, կը սորվեցնէ հայերէն լեզուն, գրականութիւնն ու պատմութիւնը :

Իսկ անոնք որ զաւակ չունին, կրնան որդեգրել աղքատ կամ որբ խոստմնալից աշակերտ մը, կատարելով ազգասիրական վեհ պարտականութիւն մը :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԸ ԿՈԼ ՀՌՈՄ ԳՆԱՑ

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՄԷՋ

—o—

Ինչպէս գրած էինք, Նախագահ Տը Կոլի Միլանօ ժամանումը ողջունուեցաւ թնդանօթի 101 հարուածներով : Իտալիոյ Հանրապետութեան Նախագահ Կրոնքի, Ֆրանսական դեսպանը եւ բարձրաստիճան այլ անձնաւորութիւնները դիմաւորեցին դինքը օդակայանին մէջ :

Երկու Նախագահները խանդավառ ընդունելութեան արժանացան իտալացի ժողովուրդին կողմէ :

Մաճէնթայի մէջ, քաղաքապետին բարի գուշաւոտի խօսքերուն պատասխանելով, Նախագահ Տը Կոլ շնորհակալութիւն յայտնեց եղած ընդունելութեան համար :

Յարգանքի առաջին արտայայտութիւնը՝ Մաճէնթայի յուշարձանին առջեւ, որուն վրայ արձանագրուած է.— Ֆրանսական բանակին, Նափոլէոն Գ.ի եւ Վիքթոր – Էմանուէլ Բ.ի, դաշնակից :

Կարճատեւ արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն ներկայ եղան երկու Նախագահները :

Միլանօ – Մաճէնթա ճամբուն վրայ, Նախագահ Տը Կոլ փափաք յայտնած էր խօսակցիլ զիւղապետերու եւ տեղական անձնաւորութեանց հետ : Ֆրանսացի լրագրողները կը հետեւէին նախագահական չքախումբին : Ամէն կողմ թռուցիկներ կը նետուէին, որոնք «բարիզալուստ կը մաղթեն Ֆրանսացի զինքի ընկերներուն» : Ամէն կողմ ծաղկազարդուած էր, յաղթական կամարներ բարձրացած էին բազմաթիւ զիւղերու մէջ՝ Ֆրանսական եւ իտալական դրօշներով զարդարուած. պատառոներու վրայ կը կարդացուէր. Վիվա Կրոնքի, Վիվա Տը Կոլ : Կեցցէ՛ Կրոնքի, կեցցէ՛ Տը Կոլ :

Երկու Նախագահները ներկայ եղան նաեւ Լոմպարտիոյ անկախութեան հարիւրամեակին առիթով տեղի ունեցող արարողութեան, որմէ յետոյ զօրավար Տը Կոլ սրտակ մը արիւն նուէր ստացաւ, ի յիշատակ Ֆրանսացի այն զինուորներուն՝ որոնք 1859ին զինեան Լոմպարտիոյ մէջ :

Վարչապետական այս նուէրէն ետք՝ վերադարձ Միլանօ :

Իպատիւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին՝ Միլանոյի մէջ տեղի ունեցաւ զինուորական բացառիկ տօնական մը, որ տեւեց 45 վայրկեան : Ֆրանսացի եւ իտալացի զինուորները միացած կատարեցին այս չքերթը. հրամայլերու, հալածիչ օդանաւերու եւ նուագախումբի աղմուկին կը խառնուէին ժողովուրդին խանդավառ կանչերը :

Հռոմի պրաւումէն ի վեր, 1943, առաջին անգամ ըլլալով Ֆրանսացի զինուորներ կը տողանցէին Իտալիոյ մէջ :

Կէսօրին երկու Նախագահները միասին ճաշեցին Մոնֆորթի պալատին մէջ, ուր Նախագահ Կրոնքի Զօր. Տը Կոլի յանձնեց Հանրապետութեան Արժանեաց մեծ չքանշանը :

Կէսօրէ ետք Տը Կոլ ընդունուեցաւ Ֆրանսական գաղութին կողմէ, որմէ յետոյ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՇՓՈԹ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻՐԱՔԻ ՄԷՋ

—o—

ՔԱՍԸՄ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՑՆԷ

Պաղտատէն հասած լուրերու համաձայն, Քասըմ սկսած է իր զիրքը ճշդել և զօրացնել : Առաջին առթիւ ընդդիմանալէ յետոյ «միասնական» չարժումին որ կ'ուզէր Իրաքը կցել Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան, այս անգամ Քասըմ սկսած է պայքարիլ համայնավարներուն դէմ : Արդէն մերժելով դահլիճին մէջ առնել ձախ հոսանքի պատկանող դէմքեր, վարչապետը ցոյց տուած էր թէ կ'ուզէ խուսափիլ «խորհրդային արբանեակ» մը դառնալէ : Ոմանց համաձայն, Մոսկուայի իսկ թելադրանքովն է որ Զօր. Քասըմ նման որոշումներ կուտայ, արդարեւ անմիջական ձեւով ի. Միւթէեան զործին չիդար Իրաքի խորհրդայնացումը :

« Լը Մոնտ »ի թղթակիցը Հալիմ Սաադ պաղտատ գտնուած է քանի մը օր առաջ երբ զիւղացիները ցոյց մը կ'ընէին աղէտ պաշտպանութեան նախարարութեան առջեւ, ուր կը բնակի Զօր. Քասըմ :

«Լը Մոնտ»ի թղթակիցը կը զրէ այս առթիւ թէ համայնավար մամուլը կատղած է եւ դէպքերը կը նկարադրէ չափազանցութիւնով : Կ'ուզէ այնպէս ցոյց տալ թէ քաղաքացիական պատերազմ կայ երկրին մէջ, եւ կը դատապարտէ կառավարութիւնը որ արդելք կը հանդիսանայ բանակին միջամտութեան :

Համայնավարներու եւ Քասըմի միջեւ պայքարը սուր հանգամանք ստացաւ, մանաւանդ այն պատճառով որ Քասըմ ամէն առիթով կը կրկնէ թէ կ'ուզէ «կուսակցութիւններէն վեր մնալ » :

Իրաքի վերաբերեալ միւս լուրերուն աղբիւրներն են՝ Պէյրութ եւ Գահիրէ : Անշուշտ վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ բոլոր այս լուրերը զոր կարելի չէ եղած ստուգել :

« Արաբներու ձայնը » ձայնասփիւռի կայանը կը հաղորդէ թէ Թահար Էլ Շէյխ ձերբակալուած է, ինչպէս զրած էինք եբէկ : Թահար ամէնէն համայնավարամիտ սպան կը նկատուէր, իրաքեան բանակի :

Ձայնասփիւռը կ'ըսէ նաեւ թէ «լուրջ դէպքերու» պէտք է սպասել Իրաքի մէջ : Գահիրէի մամուլը մանրամասնութիւններ կը հրատարակէ նաեւ բացատրելով թէ ինչպէս Քասըմ առաջքն առած է համայնավար դաւադրութեան մը :

Աւելի ղժայգունց լուր մը կը հաղորդէ մամուլի «Միջին – Արեւելք» դործակալութիւնը :— ժողովրդական դատարանի նախագահը՝ Գնդ. Մահաուի հրաժարած է առարկելով թէ իր արձակած վճիռները չեն գործադրուիր :

Պաղտատի մէջ ոչ մէկ պղբիւրէ այս լուրերը կը հաստատեն. միակ դէպքը որ կրնայ կարծել տալ թէ բան մը կ'անցնի կը դառնայ, Քասըմի վերջին յայտարարութիւնն է :— « Նպաստաւոր դէպք մը պիտի պատահի չուտով Իրաքի համար, բայց տակաւին չեմ կրնար յայտնել անոր բնոյթը » :

× Յունիս 23ին, Իրաք բաժնուեցաւ Սթերլինի չրջադիծէն : Որոշումը տրուած էր ամսոյս սկիզբը բայց միայն երէկ յայտարարուեցաւ բրիտանական Գանձատան կողմէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ հեռատեսիլէն խօսելով, Արտաքին նախարար Հերթըը ցաւ յայտնեց որ Ժընեւի մէջ զոհացուցիչ յաջողութիւններ չարձանագրուեցան՝ որպէս զի կարելի ըլլայ խօսիլ Մեծերու ժողովի մը դումարման մասին : Նախարարը անդամ մը եւս յիշեցուց Այզընհաուըրի յայտարարութիւնը՝ որ Մեծերու ժողովի մը կը մասնակցի, պայմանաւ որ Ժընեւի մէջ արդիւնքի մը կարելի ըլլայ հասնիլ : Այնուհետեւ Հերթըը բացատրեց Գերմանիոյ վերամիացման եւ Պերլինի հարցերուն մէջ ի. Միւթէեան որդեգրած անուղղայ դիրքը, չհաշուելով թէ Արեւմուտքը միասնական է եւ զօրաւոր, ինչպէս տեսնուեցաւ վեց չարթուան բանակցութիւններու ընթացքին :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապետ Ատենաուերի եւ Տնտեսական նախարար Էրհարտի միջեւ առժամեայ հաչտութիւն մը կնքուեցաւ՝ Քրիստոնեայ – Դեմոկրատ կուսակցութեան հաւանական անջատման առաջքն առնելու համար : Ատենաուերը եւ Էրհարտ նամակներ փոխանակեցին իրարու հետ, որոնց մէջ կը խօսուի եւրոպական եւ գերմանական հարցերու շուրջ : Այնպէս որ երկու զեկավարները առ այժմ հաչտուած են, բայց Պոնի քաղաքական չրջանակներու կարծիքը այն է թէ այս հաչտութիւնը վերջնական չէ :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի կառավարութիւնը արտաքսեց Թէհրանի խորհրդային դեսպանատան մամուլի կցորդը : Ամբաստանուած է որ հակա – պարսկական թռուցիկներ գրուած է երկրին մէջ :

ՈՒՇԻՆԿԹընի ֆրանսական դեսպան Ալֆան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ամերիկայի Արտաքին փոխ նախարար Տիլլընի հետ, որմէ ետք յայտարարեց թէ խորհրդակցած էին Ֆրանսական հողմամասին վրայ գտնուող հիւլէական պահեստի զէնքերու գործածութեան շուրջ :

ՍԵՒԱ ՄԱԼԵԱՆ (Զամալեան – Իսահակեան, թոռը՝ ողբացեալ Արշակ Զամալեանի) թատերական բեմի վրայ իր մուտքը գործեց երեքշաբթի իրիկուն Ֆըրանսական հեռատեսիլէն : Սեդա Զամալեան որ աշակերտած է Թանիա Պալաշովայի եւ Միշէլ Վիթոլոտի չատ յաջող էր իր դերին մէջ : Տեղական թերթերը առանձին առթիւ մեծ գովասանքով կը խօսին 18 տարեկան սկսնակ դերասանուհիին մասին, որ հակառակ իր անփորձութեան ցոյց տուաւ թէ փայլուն ապագայ մը կրնայ ունենալ թատերական ասպարէզին մէջ : Տակաւին առիթը կ'ունենանք խօսելու իր մասին :

ՊՈՐԻՍ ՎԻԱՆ, դրագէտ, երաժիշտ, բեմադիր, զարդանկարիչ, յանկարծամահ եղաւ երեքշաբթի առաւու Մարպէօֆ չարժանկարի սրահին մէջ երբ ներկայ կ'ըլլար իր չարժանկարին ներկայացման : Ժապաւէնին նիւթը քաղուած էր իր վէպէն՝ «Ձեր զերեզմաններուն վրայ պիտի թքնեմ» զոր սոսրագրած էր կեղծ անունով՝ Վէրնըն Սըլիվըն : 39 տարեկան էր եւ կը տառապէր սիրտէն :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՆՈՐ ԵՕԹՆԱՄԵԱԿԻՆ

« Արարատեան դաշտէն մինչեւ Լազուարթ Սեւան» վերնագրին տակ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը «Իզվեստիա »ն ամբողջ էջ մը նուիրեր էր եօթնամեայ ծրագրի Հայաստանի վերաբերեալ հատուածին :

Հետանկարն աւելի քան վարդագոյն է : 1965ին մեր փոքրիկ հայրենիքը զարձած կ'ըլլայ նոյնքան խտացած արդիւնաբեր բուէեան երկիր, որքան մօտաւորապէս իր տարածութեանն հաւասար այսօրուան Պելժիան կամ Զուիցերիան : Անոր տնտեսութեան մէջ մինչ այդ պիտի ներմուծուի 12 միլիառ րուբլի, դլխապտոյտ պատճառող, վիթխարի դրամագլուխ, որ մէկ միլիառով աւելի է, քան 38 տարիներու ընթացքին ծախսուածը :

Հայաստանի Տնտեսական Խորհուրդը մրցութեան պայմանագիրը է կնքած վրացական, տարպէչճանական և տաճիկական հանրապետութիւններուն հետ, յանձնառու լինելով, եօթնամեակի 1959ի վերջ բերեալ մասն աւարտել տարեվերջէն առաջ, տալ 214 միլիոն րուբլիի աւելի արտադրութիւն, կիրառել ոչ պակաս քան 7000 թէքնիք նորահնարներ՝ ապահովելու համար ծախքերու բաժնին մէջ յիսուն միլիոն րուբլիի խնայողութիւն :

Գիւղատնտեսութեան պատասխանատու վարիչներուն համագումարը յանձն է առեր բերքի այն բարձր մակարդակը, որուն պիտի հասնին 1965ին, իրականացնել արդէն այս տարի բամպակամշակութեան մէջ, 1960ին ճակնդեղի, 1961ին ծխախոտի եւ բանջարեղէնի, 1964ին խաղողի արտադրութեան մէջ : Իսկ կաթի, հաւկիթի, միսի եւ բուրդի արտադրութեան եօթնամեայ ծրագիրն ամբողջութեամբ աւարտել 1962 – 1963ին :

Խ. Հայաստանի հարաւային շրջանը — Զանգեզուրը պիտի դառնայ գունաւոր մետաղներու հանքամշակման կեդրոն, լեռնային շրջանները «ընդարձակ քիմիայի» արդիւնաբերութեան, իսկ Երեւան, Լենինական ու Կիրովական՝ նուրբ մեքենաշինութեան :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

Լեռներու բարձունքին վրայ, զրեթէ յաւիտենական ձիւներու եզերքին ու ապառաժոտ գետերու ակունքներուն մօտ, հիմը դրուեցաւ ամենանոր քաղաքի ; Քաջարանի, հերոսական որբանի : Իրօք մի այն հերոսական աշխատանքով կարելի է յաղթել բնութեան դաժանութեան երկնահաս սարերուն վրայ : Օր ու գիշեր այս տեղ կը չնդնեն քանդող ու բեռցող պողպատեան հսկաները, կը բոցավառեն կտրող ու կոփող էլեկտրական ձեռնամուխները — կը կառուցուին հանքագործութեան նոր տիտաննները : Բանուորախումբերնէ մէկուն առաջնորդն է փորելու մանագէտ երիտասարդ Գեորգիմ Պետրոսեանը, հանքերու սիրահար՝ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի պատգամաւորը :

Քաջարանի եւ Դաստակիրտի պղնձա – մոլիբդենական դործարանախումբերը (Կոմբինատ) արդէն սկսեր են արտադրել : Անոնց ղեկավարութիւնն այժմ կը պայքարի նոր կառուցումներով հասնիլ ծրագրեալ հզօրութեան : Երրորդ դործարանի նախումբի հիմը դրուեցաւ աւելի հարաւ, դրեթէ Արաքսի եզերքին՝ Ազարակ ատենին մէջ, ուր հանքապաշարը հսկայական է ու դրեթէ զետնի երեսին : Կարճ ժամանակէն փորող դործաւորները կը սկսին պղինձ հանել բաց երկնքի տակ, ապա բեռնատարներով ճանապարհներով : Հանածոները կ'երթան նախապատրաստական դործարան – ներն ու այնտեղէն դէպի Ալաւերդիի պղնձա – քիմիական կոմբինատը, որն այժմ հիմնովին կը վերակառուցուի ու կ'ընդարձակուի :

Մեծ փոփոխութիւններու կ'ենթարկուի նաեւ Քանաքեռի ալիւմինիումի դործարանը : Շուտով նա կը հարստանայ էլեկտրաձուլող ու մետաղաթերթ հանող բաժին – ներով : Հանրապետութեան մեքենաշէն արդիւնաբերութիւնը կը պարենաւորուի այսուհետեւ տեղական ալիւմինով :

Գունաւոր մետաղներու այժմեան արտադրական քանակին հասնելու համար Հայաստանին պէտք է եղած հարիւր տարի, իսկ յառաջիկայ եօթնամեակին այդ քանակը — պղնձի, արճիճի, թէ դինկի— կը հնդապատկուի : Ուրեմն երկրի հնդոյն հանքադործութիւնը կ'աշխուժանայ :

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ս. Հ. Հանրապետութեան հիւսիսը — Իջեւանի մէջ սկսուած են կարեւոր աշխատանքներ ,այդտեղէն պիտի անցնի Ազրբէյճանեան բնական կազի փոխադրական դիծը, ընդարձակ ճակատի վրայ առաջ կը տարուի Ղարադաղ – Ազստաֆերեւան մագիստրալի շինութիւնը : 1960ին Երեւանն օժտուած կը լինի բնական կազով : Վերջինիս աժանութիւնը հրամայական կը դարձնէ նոր ուժ արտադրող կայաններու հիմնումը : 1962ին առաջին եւ 1964ին երկրորդ՝ կացի ջեր – մութեամբ արտադրող էլեկտրակայան – ները չահագործման կը յանձնուին : Շնորհիւ մայրաքաղաքի հարաւային կէս – մային, անոնց ամբողջ սարքաւորումը կը տեղաւորուի բաց երկնքի տակ, առանց մեծածախս չէնքերու : Եօթնամեակի ծրագրին մէջ նախատեսուած է նաեւ երկու ջրա – էլեկտրակայանների կառուցումը : Աթաբէկեանի եւ Երեւանի մէջ, կ'ամբողջանայ Սեւան – Հրազդան ջրվէժ – ժահռանքի (կասկադ) օդտագործման մեծ ծրագիրը : Այնուհետեւ էլեկտրա – արտադրիչ այլ աղբիւրներուն օդտագոր – ծումը հնարաւորութիւն կուտայ խնայողաբար վարուիլ Սեւանայ լճի ջրապաշարի հետ : Աշխարհի բարձր լիճերէն ամենէն ընդարձակը, հանրապետութեան ծաղկումին իր տուրքը տալէ վերջ, կը պահպանուի կարելիին չափ բնական վիճակի մէջ :

Գործի պիտի լծուի աժան էլեկտրաժէ ուրիչ աղբիւր մը — փրփրահոս Որոտանը : Շուտով պատմական Տաթեւի մօտ պատնէշ կը բարձրանայ անոր դէմ եւ ծնունդ կ'առնէ 150 հազար քիլովաթ էլեկտրականութիւն արտադրող կայանը, որ կը լինի թիւ առաջինը Որոտան գետի աղբիւրէն :

1960ին կ'աւարտին Հայաստանն Ազրբէյճանին միացնող բարձրավոլտ էլեկտրադծի աշխատանքները : Այդպիսով կ'ամբողջանայ Անդրկովկասի էլեկտրացանցը, որն ապագայում կը կցուի ամբողջ Խ. Միութեան միացեալ բարձրավոլտ ցանցին :

Տայաստանի Ս. Ս. Հանրապետութիւնն այժմ մէկուկէս անդամ աւելի էլեկտր – ուժ կը դործածէ , քան նախայեղափոխական ամէն ողջ Ռուսաստանը : Եօթնամեակին կը վերջանան բոլոր կոլխոզներու եւ սովխոզներու էլեկտրանացումը եւ Խ. Հայաստանը կը դառնայ ամբողջովին էլեկտրականութեամբ ապատարկուած հանրապետութիւն :

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

Խ. Հայաստանի քիմիական առջնեակը , կիրովականի կոմբինատն է, ուր այժմ արտադրութեան դրութիւնը ամբողջովին մեքենայացուած է : Հակայ ու բարդ մեքենաները, զրեթէ առանց աշխատաւորի միջամտութեան, ծնունդ կուտան բազմաթիւ արհեստական նիւթերու, մինչեւ անդամ ալմաստներու : Աւարտելու վրայ է նոր բաժանմունքը — պլաստիկ մասսի , օդանական լաքի եւ խէժի : Նոր հորիզոններ կը բացուին եօթնամեակին նաեւ ե – րեւանի սինթետիկ դործարանին առջեւ : Կ'ընդարձակուի նոր չէնքերով ու կը չատնան արտադրութեան տեսակները, որոնց մէջ նշանաւոր է վինիֆլեկսը : Վերջինիս կիրարկումը ճարտարարուեստի զանազան ճիւղերուն եւ մասնաւորապէս էլեկտրա – արդիւնաբերութեան մէջ հնարաւորու – թիւն կուտայ դգալի խնայողութիւն ընել մետաղի եւ ձգախէժի :

Խ. Հայաստանը չնորհիւ երկու տիտան հրաբուխներու , Արարատի եւ Արագածի՝ առատօրէն ծածկուած է քարով : Դարերի ընթացքին քարը եղած է հայ մարդու թշնամին. մեր քիմիագէտներուն չնորհիւ այժմ անիկա կը դառնայ թանկագին բարեկամ :

Ահաւասիկ մօտ կը դտնուի քարի տեսակ մը, որն արտաքուստ ոչ մէկ տարբերութիւն ունի երկրի ուրիչ վայրերուն մէջ եղածներէն : Բայց քիմիագէտները զատած են զայն եւ անոր տուած պատուաւոր անունն — նեֆելինեան սիենիտ : Քանակն անսպառ է : Անոր տարրալուծումէն ու զուգորդումներէն կը ստացուին բազմաթիւ նիւթեր,— ալիւմինիում ամէնէն բնաիր տեսակի կրաչագախ (սիման) , բիւրեղ (ապակենիւթ) եւ այլ յայտնի կամ մինչ այժմ անյայտ տարրեր, որոնց մէկուն «Երեւանիտ» անունն են տուեր :

Ահաւասիկ մէջ պիտի կառուցուի այս նոր պատակով բազմաճիւղ դործարանախումբ մը, որուն չուրջը կը փռուի զրեթէ ամբողջովին նորակառոյց նոյնանուն քաղաքը՝ մինչեւ քառասուն հազար բնակչութեամբ :

Հայկական ուրիչ քար մը դունաւոր տուֆը — յատուկ ուշադրութեան առարկայ է եօթնամեայ ծրագրին մէջ : Իրրեւ հրաչալի չինանիւթ, անիկա պիտի լայնօրէն օդտագործուի ու այնպիսի քանակութեամբ արտադրուի, որ բաւէ Երեւանի չափ քանի մը քաղաքներ չինելու :

ՀԱՅԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԱՂՕԹԱՐԱՆ"Ը

(ԲԷՅՐՈՒԹ, 1957 Թ.)

—o—

Այս խորագրերն ունի այն փոքրիկ հատորը, որ 1957 Թուականին լոյս է ընծայել « Համազգային » մատենաշարը : Հատորի հեղինակը՝ Համաստեղ, արեւմտահայ արձակի ականաւոր ներկայացուցիչ – ներէն մէկն է, որն ուղիղ գծով կարողացաւ շարունակել մեր լաւագոյն դիւցազներգուներուն՝ Թլկատինցու եւ Զարդարեանի գրական լաւագոյն աւանդութիւնները՝ համեմատաբար աւելի արդիական տարազով :

Քանակապէս Թուականներէն սկսեալ նրա հրատարակած հատորները («Փիւղը» 1924 թ., «Անձրեւը» 1929 թ., «Սպիտակ ձիաւորը» 1952 թ.) և «Քաջն Նազար և 13 պատմուածքներ» 1955 թ.) արժանացան սփիւռքահայ գրագէտների ջերմ ու խանդավառ ընդունելութեան : Արեւմտահայ գրաքննադատութիւնը իրաւամբ իրժամանակին Համաստեղի մէջ ողջունեց մի այնպիսի դրող, որ սեղմ եւ պատկերաւոր լեզուով, դիպուկ, իւրայատուկ մանրամասնելով տալիս էր ոչ միայն արեւմտահայ դիւղի հարազատ պատկերը, այլեւ դիւղի մարդկանց հոգեբանութիւնը, դիւղական կենցաղի արժէքն ու խորհուրդը :

Արդարեւ, որպէս դիւղագիր Համաստեղը ոչ թէ սոսկ բաւարարուեց դիւղական բարքն ու կենցաղը նկարագրելով , այլ նաեւ դիւղական միջավայրից վերցրած դեղեցիկ պատկերներով, հերոսներ – րի ու նրանց կեանքի պատկերումով իսկապէս համամարդկային հարցեր կարողացաւ առաջ քաշել եւ մարդկային հոգեբանութեան մասին ընդհանրացումներ անել :

Բնականաբար մեծ վարպետ է Համաստեղը : Գիւղագիրը արուեստագէտի նուրբ խառնուածքով օժտուած մի այնպիսի կըրող է նա, որն ամենայն համոզչականութեամբ կարողանում է արտայայտել այն հոգեհարազատութիւնը, որ կայ դիւղացի մարդկանց եւ բնութեան միջեւ : Նրա լաւագոյն պատմուածքներից «Տափան Մարդարը », «Երնեկ էն օրերուն» «Զալօն » , « Միջօն» պատկանում են արեւմտահայ արձակի խոշոր նուաճումների թուին եւ միշտ էլ մեծ սիրով պիտի կարդացուին մեր տոհմիկ կեանքի զեղեցկութիւններին սիրահար հայ ընթերցասէր հասարակու –

Ինքնակենսագրութիւն մը, Անցագիր անունով հատոր մը, պատմուածքներ եւ վերջապէս՝

Տոքթ. Ժիվակօ :

Իր գործերէն կարեւորները թարգմանուած են ֆրանսերէնի անցեալ տարուան ընթացքին միայն, Տոքթ. Ժիվակոյի յաջող բերած ընդհանուր հետաքրքրութենէն յետոյ :

Ընդհանրապէս նոյնն է եւրոպական միւս ազգերուն համար ալ :

Տոքթ. Ժիվակօն ճանչցուց բանաստեղծ Փասթերնաքը աշխարհին :

1930ի Թուականներուն Նարպունին հետաքրքրուած է Փասթերնաքով եւ «Ցաղաղ»ի մէջ թարգմանած նաեւ քերթուած մը : 1945ին, Թուլոնի մէջ հրատարակուած հատորի մը մէջ, Ֆրանսերէն , ուրիչ հայ մը՝ Կապրիէլ Ցարութ, ուսումնասիրած եւ թարգմանած է Փասթերնաքը, «Եօթը ռուս յեղափոխական քերթողներ» խորագրին տակ :

Մինչեւ անցեալ տարի, թէ արեւմուտքի եւ թէ խորհրդային Ռուսաստանի մէջ հրատարակուած ռուս արդի դրականութեան նուիրուած հատորներուն մէջ մեծ տեղ չէ տրուած Փասթերնաքի :

1920ական Թուականներուն , Զարենց չատ խանդավառուած էր Փասթերնաքով եւ յաճախ կը խօսի անոր մասին :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(2 Շար.)

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ

ՄԱՐԴԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ ԵՒ ԻՐ ՎԷՊԸ՝

ՏՈՔԹ. ԺԻՎԱԿՕ

Առաջին ընդհանուր պատերազմը կը ծագի արդէն : Պորիս զերծ կը մնայ զինուորական ծառայութենէ :

Մէկ ոտքը աւելի կարճ էր քան միւսը, պատանեկան արկածի մը հետեւանք :

Պորիս Փասթերնաք 1908էն մինչեւ 1914 եռանդուն կերպով մասնակցած է ռուս գրական չարժումներուն, առանց սակայն ամբողջովին նուիրուելու մէկուն կամ միւսին : Անկածէ չէ եղած երբեք : Ռուս գրականութեան համար մեծ չրջան մըն է Ա. համաչխարհային պատերազմը նախորդող այս տարիները : Խորհրդա – պաշտ, ապագայապաշտ, պատկերապաշտ դպրոցները, առանձինն խումբերու բաժնուած կատաբեալ պատերազմ մըն է որ կը մղէին իրարու դէմ : Մայաֆովսքի , Եսէնին, Խլէպնիքով ,պարագլուխներն էին, այդ խմբակցութիւններուն :

Փասթերնաք ամէնէն աւելի չարած է Մայաքովսքիին ,չբաժնելով սակայն անոր բոլոր տեսակէտները : Վերապահ դիրք մը կը պահէ բոլորին հանդէպ : Զի սիրեր ծայրայեղութիւնները : Իւրաքանչիւրէն կ'առնէ, ինչ որ կարեւոր է, համաձայն իր ըմբռնումներուն : Թուլամորթ , տեսակէտ չունեցող մէկը չէ սակայն : Ընդհակառակն : Գիտէ պաշտպանել ինքզինքը : Ու չամաչ չանդուղն կերպով , կիրքով : 1910ին, դասախօսութիւն մը կու տար հետեւեալ նիւթին վրայ «խորհրդապաշտութիւն եւ անմահութիւն» : Լուր կը բերեն թէ մեռած է Լ. Թոլսթոյ : Կը ձգէ ակումբը եւ հօրը հետ կը փութայ Աստապովօ, իր պաշտած հեղինակին մօտ :

Հետաքրքրական է Թոլսթոյի մասին իր կարծիքը : Գրական իր ըմբռնումն է որ կը պարկէ Փասթերնաք, Թոլսթոյի նուիրած իր տողերուն ընդմէջէն :

Ահաւասիկ այդ տողերը .

« Թոլսթոյի առաջին յատկութիւնը իր ինքնատպութիւնն էր, չնմանելով ոչ ոքի : Իր ամբողջ կեանքին ընթացքին եւ ամէն վայրկեան՝ ան ունեցաւ կարողութիւնը տեսնելու իրերը իրենց եզակի եւ վերջնական մասնայատկութեան մէջ , մասնակի պահու մը, իրենց խորքին եւ մանրամասնութեան մէջ, ինչպէս մենք հազուադէպօրէն կը տեսնենք զանոնք մեր մանկութեան ընթացքին կամ երջանկութեան մը զազաթին :

Իմացական մեծ յաղթանակի մը զագաթէն դիտուած՝ ամէն ինչ կը վերանորոգուի այսպէս հիմնովին : Եւ այսպէս տեսնելու համար, հարկ է որ մեր աչքը առջնորդուած ըլլայ մեծ կիրքէ մը : Միայն ան կը լուսաւորէ առարկան իր բոցով եւ զայն կը մեծցնէ մեր տեսողութեան դիմաց» :

Այս մտածումները յատկանչական են Փասթերնաքի զրիչին տակ : Երբ պարզենք նաեւ անոր տեսակէտները՝ արուեստին եւ մասնաւորապէս բանաստեղծութեան մասին, աւելի յստակ պիտի դծուի պատկերը մարդու մը, որ լման նկարագիրը մը ունի, անդիջող իր տեսակէտներուն մէջ : Ասով կը բացատրուի թէ' իր չնորհազրկումը եւ թէ Տոքթ. Ժիվագոյի առթիւ յարուցուած բուռն խաչակրութիւնը, իր բնական երկրին մէջ :

ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ

Պորիս Փասթերնաքի քերթողական ըստեղծագործութիւնը կը տարածուի 1914էն մինչեւ մեր օրերը : Ահաւասիկ անոր կեանքը :

Երկուորեակ մը ամպերուն մէջ (1914),
Յաճկապատերէն աւդին (1917),
Իմ քոյրս՝ կեանքը (1922),
Թեմաներ եւ փոփոխակներ (1923),
1905 տարին (1925),
Տեղակալ Շմիթ (1925),
Երկրորդ ծնունդ (1931),
Առաւօտեան գնացքներուն մէջ (1943),
Նոր բերքուածներ (1956),

Պատրաստութեան մէջ՝

Երբ լոյս ըլլայ :

Պորիս Փասթերնաք դրած է նաեւ արձակ գործեր ։—

ՀԱՄԱՌՈՏ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

Ձայնկին լուռ ու մունչ։ Երիտ հրի – մեկ ուրիշ աչքերով էր նայում մեզ։ Հիմիկ էլ մարմնի մեջ ճմլվելիս էր նրա ոսկորները։ Հիշում էր, որ ինքն էլ մի ժամանակ ինչպես որ պետք է ծնողների հետ խոսել։ Ինքնամոռաց, անհոգ խոսում էր, ինչպես որ ուզում էր, ինչպես որ սիրտն էր ուզում։ Հիմա ամեն խոսքի, ամեն շարժման մեջ զգում էր, որ ինքն ազատ չէ, որ ինքն ինչ-որ բանով կապված է, որ ինքն ինչ-որ բանի պարտական է։ Ինքն էլ չգիտեր, թե ինչ է այդ բանը, բայց զգում էր, որ կա։ Եվ ինքն էլ, ինչպես որ մեծերը, ստիպված էր ամեն բան անել, որ չնեղացնի ծնողներին, որ չվշտացնի նրանց։ Ինքն էլ ստիպված էր ամեն բան անել, որ ինքն էլ ստանա իր ուզածը։ Ինքն էլ ստիպված էր ստել, որ ինքն էլ ստանա իր ուզածը

այցելութիւն մը տուաւ Իտալիոյ անկախութեան հարիւրամեակին առիթով կազմակերպուած ցուցահանդէսին :

Առաջին օրը վերջացաւ Միլանոյի քաղաքապետին տուած հացկերոյթով եւ Սքալա այցելութեամբ, որ հետաքրքրութիւնս : Այս առիթով ուշադրաւ է այն պարագան, որ Օփերայի երգչախումբը « Մարսէյեզ»ը երգեց :

Շաբաթ օր երկու Նախագահները դացին Սոլֆերինօ, ուրկէ Հռոմ պիտի անցնէին, իրիկուան մօտ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ժանին Թաշճեան, Հէքիմեան, Տէօքմէճեան, Պարսամեան, Թաշճեան, Մանճոնի, Թէրզեան, Մազմանեան, Ալիտեան, Ղեւոնդեան, ինչպէս նաեւ Մարսէյլի Համագործակիցը, կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, ուղեցեալ՝

ՇԱՒԱՐՇ ԹԱՇՃԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի, Փրատոյ Մայր եկեղեցիին մէջ, 339 Ավրնիւ տիւ Փրատօ :

Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողնե-րէն ներկայ ըլլալ :

×

Տոքթ· Մ· Գարագեան եւ որդիք՝ Նարպէյ, Նուպար Գարագեան եղբարք, Տէր եւ Տիկին Ժորժ Գալէմքէրեան (Հալէպ) կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի 28 Յունիս, յաւարտ պատարագի, Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, իրենց կրնոջ եւ մօր յաւէտ սիրելի՝

ՏԻԿԻՆ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԳԱՐԱԳԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ օրը վալանի մէջ, Յունիս 26ին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ Հերոսներու օրը կը տօնուի Յունիս 21ին :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԿՐՃՆՈՊԼԸ

Կապոյտ Խաչի տարեկան դաշտահանդէսը այս կիրակի Սէն Նիզէի ճամբուն վրայ, Պօրըկատի ղեկակի պաղ ջուրին մօտ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, զպրոցի աշակերտութեան կողմէ :

Մրցանակաբաշխութիւն յաջողակ աշակերտներուն :

Բարձրախօս՝ հայերէն եւ ֆրանսերէն տալիք :

Ճոխ պուֆէ զովացուցիչ ըմպելիներով :

Օթօբատի մեկնումի ժամերը · —

Ժամը 8·30ին Շըմէն տը լա Փլէն, ժամը 8·45 դպրոցին առջեւ, ժամը 9ին Փլաս Վէնթոէօն, ժամը 9·15ին Սիւնեմա Փաքսին առջեւ :

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ յաջորդ կիրակի :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի Ռիշըլիէօ ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30ին :

ՆԱՅԻՐԻ ԵՐԳԱԽԱԻՄԲ

Ղեկավար

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆԳԻԿԵԱՆ

Ցայտագիր՝ ֆրանսերէն եւ հայերէն երգեր, մեներգներ, թաւջութակ, դաշնակ :

Տոմսերու գին՝ 800, 500 եւ 300 ֆր· :

Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն եւ Հրանտ Սամուէլ, Պարսամեան, Բալուեան գրատուներուն :

Դուռները կը բացուին ժամը հինգ 15ին :

Société France-Cameroun

ԽԱՐՕՒԱԻԼԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

24, RUE D'ENGHIEN

Կը փնտռեն հայ երիտասարդներ Փարիզի գրասենեակին եւ Քամըրունի իրենց ֆոնք-ուարներուն համար : Դիմել անձամբ կամ գրաւոր :

PRO· 82-38

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդ Փարիզի Ահարոնեան խումբին կողմէ :

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

ժամը 16էն 23, Ազգ· Տան մէջ :

32 Բիւ տը Թրէվիզ

Ընկերական ջերմ մթնոլորտ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

«Ֆ· Կապ· Խաչի Օրուան» առթիւ կազմակերպուած տեղւոյն մասնաճիւղին կողմէ : Կը մասնակցի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Բէըրէլ ծանօթ ծառաստանը :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին : Ճոխ պուֆէ մատչելի գիներով :

Հայրենակիցները կը հրաւիրուին անխտիր :

ԵՂԱՆԱԿԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Վիէնի մասնաճիւղին կողմէ :

Այս Կիրակի Թապուրէյի սովորական դաշտին վրայ – Խաթրապլէն :

Կը խօսի բնկ· Մ· Միրզէյ (Լիոնէն) :

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդը եւ սիրողներ :

Առատ կերուխում, մուտքը ազատ է :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի Յուլիս 5ին, կիրակի, նոյն վայրը :

Ուշադրութիւն·— Ժամակարգ օթօպուսի, ժամը 10, 11 եւ 14 տասնըհինգ վայրկեան անցած : Խաթրէպէնի թաղէն մեկնում ժամը 12·10 անցած :

Իսկ վերադարձ՝ երեկոյեան ժամը 20·30ին :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամակալութեան եւ ծնողքներու կողմէ :

28 Յունիս, Կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 3 – 10, վարժարանին օգտուն պարտէզին մէջ,

1, BLD DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անակնկալներ :

Պուֆէ մատչելի գիներով,— շիշ էէ – պապ :

Մուտքի դին 250 ֆրանք :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ·— Էկլիզ տը Փանթէնէն առնել 146 բիւ օրօպիւսը եւ իջնել Րէնսի Փավիյօն :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Իսիի Խրիմեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, վարժարանին մէջ :

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ըլլան, արտասանութիւններ, տրամախօսութիւններ, երգեր, կատակերգութիւն մը, (ԿԻՐԱԿՈՍ ԱՂԱՅԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ) եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Իսիի դաղութը եւ ծնողքները :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Շաբաթ օր, ժամը 21ին, Սալ Մաղնոյի մէջ, 88, Րիւ տ'Օպանէը, տեղի կ'ունենայ եկեղեցիին հայերէնի դասընթացքին տարեվերջին դպրոցական հանդէսը, ամբողջ աշակերտութեան երգի, պարի, արտասանութեան, ներկայացումի ղեկավարութեամբ եւ ղեկավարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Ս· Թորոսեանի : Կանուխէն ապահովել մուտքի տոմսերը Պ· Զ· Ալեքսանեանէն, 18 Րիւ տ'Էֆս :

×

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի մասնաւոր հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի եկեղեցիին հիմնադիր – բարերար Ասպետ Վահան Խօրասանճեանի եւ իր գերդաստանի ննջեցեալներուն յիշատակին : Մարսէյլի հայ դաղութը կը հրաւիրուի իր յարգանքը մատուցանել մեծանուն բարերարին :

× Հայաստանէն Ս· Շատանեան կը փնտռէ եղբայրը Զաքարիա, ծնած Պանտրմա, որդի Նազարէթ եւ Հայկանոյշի : Դիմել եկեղեցին :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարեկամները :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել փափաքող ծնողքները փութան դիմել տեւչուհիներուն, ցերեկ կամ հեռախօսով, ամէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL· OBS 18-28

Վարժարանին մէջ լրիւ կ'աւանդուին ազգային դիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծրագիրը, մինչեւ Պաքալորէայի առաջին մասը :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻԻՆ
Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆԵՏԻԿ
ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ, ՎԵՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8 :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31 :

Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է :

Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :

Պ· ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56-31

Պ· ԹԱՐՈՆ

58, Bd. Serrurier, Paris 19 - métro Pré-St-Gervais

Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11 Ave. Béranger, Arnouville-les-Gonesses (S. et O.)

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ· Կ· Խաչի Տէսինի Ազգային վարժարանի : Հովանաւորութեամբ՝ Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղին եւ նախաձեռնութեամբ՝ դպրոցին կրթ· մարմնին :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ· Ց· Դ· Տան մէջ :

Կը ներկայացուին .—

1·— ԿՈՑՐ ԱՂՋԻԿԸ թատերգութիւնը :

2·— ՈՒԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ պատկերը :

Ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ· Թրադոլի եւ մասնակցութեամբ դպրոցին ամբողջ աշակերտութեան :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու Տէսինեան հայութիւնը անխտիր :

Մուտքը ազատ է :

ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՄԱԹԻԱՅԻՆԵՐՈՒ Մ[illegible]

Թիւնը կը հաղորդէ որ հարիւր հազար ֆրանք նուիրած է իր վախճանէն Սէն Ռաֆայէլի Հայկական Ծերանոցի մէջ չորս անկողիններու սրահի մը կահաւորման համար : Այդ սրահը պիտի կոչուի «Սամաթիայի սրահ» :

Հ. Յ. Դ.
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

★

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Ռէժան»ի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին Յոյներու սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Ց· Դ· Վալանսի Շրջ· կոմիտէի ընդհ· ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահը : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց·Դ· Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 4 Բիւ Քոմինաս, Փլաս տէ Ֆէթ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՇԱՒԻԼ·— Հ· Ց· Դ· «Արդութեան» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը : Օրակարգ՝ զեկուցում Շրջ· ժողովի :

ԳՈՐԾԱՏՈՍ

ՀԱՄԱՆԱՐԲ· Հայր· Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ· անդամական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 7 Պուլար տ'Ալթէն : Պար տը Կլոսի սրահը : Օրակարգ, Յուլիս 12 դաշտահանդէսի պատրաստութիւն : Ընթացիկ հարցեր :

GARDEN - PARTY

Այս կիրակի, ժամը 16 – 24

Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մելիոնեանի հովանաւորութեան ներքեւ :

41, RUE AVIATEUR - LE BRIX· MARSEILLE

Կազմակերպուած Հ· Բ· Ը· Միութեան Հայրենեաց մասնախումբին, տեղական մասնաժողովին եւ երիտասարդութեան կողմէ :

Հովանաւորութեամբ

Պ· Պ· Ա· Թէրզիպաշեանի, Մ· Ձիէր – ձեանի եւ Ա· Զրբաշեանի :

Կը նախագահէ Պ· Վ· ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ՝

Պարարուեստի աստղ՝ Օր· Ա·ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ

Թաւխթ՝ Պ· Մ· ԱԶՆԱՒՈՒՐԻ

Մարսիլիահայ սիրուած արուեստագէտներու :

Ութ հոլինոյ բնտիր նուագախումբ :

Մատչելի պիւֆէ :

Արժէքաւոր պարգեւներով բախտաւորում : Ոչ մէկ հանդանակութիւն :

Մուտք 700 ֆրանք

Դարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերաճորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի

ՆՈՐ ԳՈՅՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)

Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԲՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ ՍԷՆ-ԹՔԻԻՔ եւ ՎԻՆԻԼԻՔ նորոյթ իւղաներկներու, գեղարուեստական պատի թուղթերու, ԼԻՆՈԼԷՈՄՆերու եւ ՄԻՒՆԵՎԻԼՆերու տեսակները, նաեւ ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)

64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)

166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)

4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)

18, Rue Brézin (Paris (14e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
26
ՅՈՒՆԻՍ
VENDREDI
26 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8428 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4329

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵ՛ՆՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ըէնոիի աղջկանց վարժարանն եւս այս կիրակի կը փակէ իր դպրոցական տարեշրջանը՝ դաչտահան – ղէսով մը, կազմակերպուած խնամակա – լութեան եւ ծնողքներու կողմէ :

Բախտաւոր են Փարիզի Հայերը, որ իրենց տրամադրութեան տակ ունին զոյգ վարժարաններ, անոնց չնորհիւ Հայերէի դաստիարակութիւն տալու համար իրենց մանչ թէ աղջիկ զաւակներուն :

Երկու դպրոցներն ալ հիմնուած են դուրսէն Ֆրանսա եկած ուժերով : Առանց Վէնետիկի Մխիթարեանց եւ Պոլսոյ Դպրոցասէր Տիկնանց նախաձեռնութեան՝ այսօր փարիզեան շրջանին մէջ մենք չէ – ինք ունենար զանոնք :

Տարագրի մեր ներկայ կեանքին մէջ Սեւրն ու Ըէնոին փոքրիկ ովասիսներ են : Պէտք է զուրգուրանք անոնց վրայ, որ – պէսզի անոնք ո՛չ միայն չցամքին, այլ եւ աճին ու բարգաւաճին :

Ուրիշներ մեծ զոհողութիւններ ընելով Փարիզահայերուն տուած են կազմ ու պատրաստ երկու դպրոցներ : Մեզի կը մնայ կանգնուն պահել կրթական այդ հաստատութիւնները, որոնք բարերար դեր կը կատարեն նոր սերունդի հայեցի դաստիարակութեան եւ ազգապահպան – ման մարզին մէջ :

Շատ աւելի կարեւոր դեր մըն է վերա – պահուած աղջկանց վարժարանին : Հոն է որ կը պատրաստուին ութսար Հայուհի – ներ՝ իբրեւ ապագայ մայրեր :

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան ութսունամեակն է այս տարի , հիմնուած ըլալով 1879ին Պոլսոյ մէջ :

Մեծ ծառայութիւն է մատուցած ազ – գին Դպրոցասիրաց վարժարանը անցեա – լին՝ հարիւրաւոր անձնուէր ուսուցչուհի – ներ հայթայթելով Պոլսոյ ու գաւառի հայկական դպրոցներուն :

Մեծ փոթորիկը արմատախիլ ըրաւ նա – եւ Պոլսոյ վարժարանը, որ 1923ին իր հազար որբուհիներով փոխադրուեցաւ Սելանիկ, անկէ Մարսէյլ, հուսկ ուրեմն վերջնապէս հաստատուելու համար Ըէնո – սի :

Դիւրին չէր Փարիզի պէս քաղաքի մը մէջ բազմաճախս դպրոց մը պահել՝ ա – ռանց հաստատուն եւ ապահով եկամուտ – ներու :

Դպրոցի տեսչուհին պարտաւորուեցաւ երկու անգամ դիմել արտասահմանի Հա – յերու նիւթական աջակցութեան, 1936ին Իրաք եւ Պարսկաստան, 1938ին Ամերի – կա :

Դպրոցի չէնքը գնած էր Տիգրան Խան Քէլէկեան եւ կեդրոնական ջեռուցման ծախքերը հոգացած Պ. Արմենակ Համ – բարձումեան : Զոյգ հանգանակութեանց գումարը՝ չուրջ 15·000 տոլար՝ յատ – կացուեցաւ չէնքի հիմնական նորոգու – թեան :

Դպրոցի վերակազմութեան թուակա – նէն՝ 1948էն մինչեւ այսօր, 11 տարինե – րու ընթացքին վարժարանն ունեցած է 631 դիւերօթիկ աշակերտուհիներ , մինչեւ հաշուով տարեկան 57 հոգի : Տիկնանց որբանոցի ընկերութիւնը տասը, իսկ հարեզործականը 13 աշակերտուհիներ կը պահէ : Տարեկան կրթաթոշակն է 160·000 Ֆրանք :

1957ին վարժարանը կրթական նախա – րարութեան կողմէ վաւերացուած է իբ – րեւ լիսէ եւ կը կիրարկէ Ֆրանս. ծրա – գիրը : Տասը տարուան մէջ 23 սանուհի – ներ յաջողած են պրեվէի եւ 40՝ սէրթի – ֆիքայի քննութեանց մէջ :

Շատ քիչ աշակերտուհիներ միայն ու – ղած ըլլալով շարունակել իրենց ուսումը մինչեւ պաֆալորէա, ցարդ կարելի չէ ե – ղած պրեվէէն վեր դասարաններ բանալ : Փափաքողները կը ղրկուին լիսէ Շառլը – մաններ՝ միշտ դիւերօթիկ մնալով եւ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԵԼՎԻՆ ԼՈՅՏԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ Արտաքին Նախարար Սելվին Լոյտ կարճ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Խորհրդարանին մէջ, անդրադառնալով Ժընեւի ժողովին եւ միջազգային հրա – տապ հարցերու :

Յայտարարելէ ետք թէ սպիտակ գիրք մը պիտի հրատարակուի՝ ուր պիտի դր – ուին բոլոր հակառաջարկները, անգլիացի նախարարը յոյս յայտնեց որ Յուլիս 13ի ժողովը ապարդիւն պիտի չանցնի եւ կա – րելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն մը պոյացնել Մեծերու ժողովին չուրջ :

Ընդդիմադիրներու կողմէ՝ Պեւան հար – ցուց թէ արդեօք չորս նախարարները մե – ծերու ժողովի մասին որեւէ բանաձեւ մը սեղան դրա՞ծ են : Լոյտ պատասխանելով ըսաւ թէ Ժընեւի աննչան յաջողութիւն – ները թոյլ չէին տուած որ լուրջ խօսակ – ցութիւններ տեղի ունենան :

Այնուհետեւ Արտաքին Նախարարը խօ – սեցաւ կողմերու միջեւ գոյութիւն ունե – ցող անհամաձայնութեանց մասին, բայց չպատասխանեց Պեւանի երկրորդ հար – ցումին : Աշխատաւորական պարագլուխը կ'ուզէր գիտնալ թէ Արեւմտեաններուն չո՞ւ թոյլ չեն տար Փանքովի կառավարու – թեան՝ Պոնի ներկայացուցիչներուն հա – ւատար թիւով յանձնախումբ մը ունենալ Համագործական խառն կոմիտէին մէջ :

Սելվին Լոյտ թէեւ ուղղակի պատաս – խան մը չտուաւ, բայց հետեւեալ ձեւով արտայայտուած էր Պերլինի մասին .— Դաշնակիցները բարոյական պատասխա – նատուութիւն ունին երկու միլիոն Գեր – մանացիներու նկատմամբ եւ պէտք է ա – պահովեն Արեւմտեան Պերլինի ազատ հա – ղորդակցութիւնը՝ Արեւմտեան Գերմա – նիոյ հետ. բրիտանական կառավարու – թիւնը Գերմանիոյ նախկին մայրաքաղա – քին մէջ դինուորական խարիսխ կամ քա – ղաքական – լրտեսական ցանցեր պահե – լու տրամադրութիւն չունի :

Միւս կողմէ, հիւլէական զինաթափու – թեան հարցը լրջօրէն կը հետաքրքրէ աշ – խատաւորական կուսակցութիւնը :

Ինչպէս ծանօթ է, Աշխատաւորական – ները տարիներէ ի վեր կը պայքարին հիւլէական – ջրածին զէնքերու պատրաս – տութեան դէմ : Բայց վերջերս այս խնդ – րին չուրջ վերջնական դիրքորոշում մը ե – ղաւ եւ Պեւանի համաձայնութեամբ կէց – քըլ յայտարարեց .— Եթէ աշխատաւո – րական կառավարութիւն մը կազմուի՝ Ջրածին փորձերուն վերջ պիտի դրուի :

Պարզ է , թէ այդ պարագային Ատլան – տեան Ուխտը պիտի լուծուի : Աշխատա – ւորականները կը մտածեն կազմել « ոչ հիւլէական խմբակցութիւն » մը, Միաց – եալ Նահանգներն ու Ֆ. Միութիւնը կը – լուխ – զլխի ձգելով, իբրեւ «հիւլէական ակումբ»ի անդամներ :

Այս առիթով կը յիշուի նաեւ որ Անգ – լիա հիւլէական չրջապիծին մէջ մտած էր 1948ին, էթլիի աշխատաւորական կառա – վարութեան որոշումով :

Աւելին կայ սակայն : Զախ աշխատա – ւորականները կը պահանջեն որ ապագայ աշխատաւորական կառավարութիւնը չար – ժի պայմաններու համաձայն : Արդարեւ , Անգլիացիներու 61 առ հարիւրին կարծի – քը այն է , որ Մեծն Բրիտանիա պէտք է չարունակէ հիւլէական իր զէնքերուն ար – տադրութիւնը՝ այնքան առեն որ Միաց – եալ Նահանգներն ու Ֆ. Միութիւնը չեն

հայերէնի դասերը չարունակելով Դպրո – ցասէրի մէջ :

Օգնե՛նք Դպրոցասէրին, որպէսզի ու – նենանք տիպար հայ մայրեր :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

Օր ը Օրի ն

« Դուիք Հոիմ Լիք...»

— Կ'ուզես բարկացիր , կ'ուզես մի՛ բարկանար, ըսելիքս ըսեմ, որպէսզի չճաքիմ ....

— Ըսէ՛ տեսնեմ ...

— Դուք, Դաշնակցականներդ, ձեր աղէկ կողմերը ունիք, բայց ձեր գէշ կող – մերն ալ ունիք ...

— Կրնայ ըլլալ ...

— Կրնայ ըլլա՞ւ ինչ է, ատանկ է ... Լուրջ չէք, ծանր չէք, դիւանագէտ չէք..

— Այդ մասին, հետդ, ուրիշ անգամ խօսած ենք ... Նորէն չսկսիս ... Մտիկ չեմ կրնար ընել :

— Կ'ընես, կ'ընես... Նստէ որ ըսեմ .. Եղբայր, դուք ինչո՞ւ սա միւսներուն պէս համպագուրիւն չէք ըներ՝ յանուն մեր ազգին շահերուն... Անոնց լրագիր – ներն ալ կը կարդամ , ձեր լրագիրներն ալ կը կարդամ... Ցետոյ, իրարու հետ կը բաղդատեմ ... Եղբայր, ատ մարդիկը դիւանագիտութեան մէջ շա՜տ յառաջ գա – ցեր են... Դուք հանի մը փուռ հաց ու – տելու էք՝ անոնց ետեւէն հասնելու հա – մար ...

— Փաստեր ունի՞ս ...

— Ուզածի՜դ չափ... Շատ գէշ, շատ յիմար սովորութիւն մը ունիք — գոյներ – նիդ երեսէն կը հանէք ... Ձեր հրատա – րակած լրագիրներուն առջի մէկ տողէն յայտնի է որ Մոսկոփին դէմ էք...

— Ներողութի՛ւն, մենք Մոսկոփ ազգին դէմ չենք, Բոլշեւիկ Մոսկոփին դէմ ենք:

— Թող ըսածիդ պէս ըլլայ... Բայց , եղբայր, ի՞նչ պէտք ունիք Աստծուն օրը, ատիկա մեր ազգին եւ միւս ազգերուն հասկցնելու ... Քիչ մը վրայէն անցէք... Աշխարհիի բոլոր ճշմարտութիւնները դո՞ւք պիտի ըսէք... Զբաւականաս, գի – տեմ, ինչ մը շատ յառաջ կ'երթաս կոր..

— Ուզածիդ չափ յառաջ գնա՛, մեր ին – քէն արիւն չես կրնար բերել տալ ... Բայց սա փաստերդ իմանամ ...

— Եղբայր պատուական , ինչո՞ւ հա – մար երբ Խրուշչեւը քերնէն էւէլ – պակաս բաներ կը փախցնէ, կ'ելլէք թոռանս տա – տիկին չափ մեծ գիրերով թերթին ճակա – տը կը դնէք աւնոր ըսածները ...

— Հապա ի՞նչ ընէինք ...

— Աղէկ որ հարցուցիր — դաս առէք ձեր դրացիէն եւ աւնոր Կարմիր աղբարիկ – ներէն ... Նայէ՛, մարդիկը Խրուշչեւի կամ միջազգային համայնավարութեան աննպաստ լուրի մը հանդիպեցա՞ն, այդ լուրը կը դնեն աչէէ հեռու տեղ մը ... Եւ ձեզի պէս ալ շառլաթանութիւն չեն ըներ — երկու , երեք տողով լուրը կուտան կ'անցնին ... Ուրիշ բաներ ալ աչէին գարկած են... Օրինակ, մեծ Ռուս մը կծիկը կը դնէ եւ այս կողմերը կուգայ.. Դուք, ուորէն, այդ լուրը պարտապանաց տառերով կուտաք, աւնոնք ճանճի տոտիկ գիրերով,... Ամերիկեան, ֆրանսական թերթերէն կը հաւաքէք — ուրտեղէ՞ն ալ աչէերնուդ կը գարնեն — աւնանկ լուրեր, որոնցմէ յայտնի կ'ըլլայ որ կացութիւնը շատ ալ աղէկ չէ Ռուսաստանի մէջ ուտե – լիք չկայ, աս չկայ, ան չկայ ... Աւո՞նք ինչ կ'ընեն — ատանկ լուրեր չեն տար ... Ուրիշ օրինակ — ամերիկեան կառավա – րութիւնը փաստաթուղթերով կը հաստա – տէ թէ սա պաղ պատերազմ ըսուածը, ա – մէնէն առաջ, Սթալինը սկսեր է ... Դուք կ'ելլէք մաքրամասնօրէն կը հրատարա – կէք աւնոնք ըսես, չորս ու կէս տող կը յատկացնեն այդ լուրին, Խրուշչեւի ջի – դերը ոտքի չհանելու համար... Ձերկրը – ցնեմ — աւնոնք դիւանագէտ են , դուք չէք: Աւնոնք ճամպազ են, դուք չէք ... Աեւնոնք երկու չուանի վրայ կը խաղան, դուք ունիք, չունի՞ք մէկ հատ չուան ու – նիք... Աւնոնք, պէտք եղած ատեն հիւ – սիս, հարաւ, արեւելք կամ արեւմուտք կը դառնան, դուք ձեր դիրքէն մազաչափ չէք շեղիր... Աւնոնք Բոլշեւիկը չեն կատ – ղեցներ, դուք կը կատղեցնէք : Աւնոնք ...

— Եզրակացութի՞ւնդ ...

— Քանի՞ անգամ պիտի ըսեմ — աւնոնք եփած են դիւանագիտութիւն կոչուած արհեստին մէջ, դուք հում էք ... Աւնոնք եփա՜ծ հաւկիթ են, դուք՝ հում հաւկիթ:

— Բարեկամ հում հաւկիթէն, օր մը ձագ մը դուրս կուգայ ... Եփածէ՞ն ինչ դուրս կուգայ ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Հանրապետութեան Նախա – գահ Տը Կոլ Սոլֆերինօ այցելելէ ետք, Նախագահ Կրոնքիի հետ վնաց Հոմ , ուր հասաւ կէս գիշերին: Երկու Նախա – գահները չոգեկառքին մէջ ութ ժամ ըլ – լուխ – զլխի խորհրդակցութիւն մը ունե – ցան երկու երկիրները եւ ընդհանրապէս Եւրոպան չահադրգռող հրատապ հարցե – րու չուրջ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ մէջ համայնավար կու – սակցութեան Կ. Կոմիտէն ժողով մը գու – մարեց : Առաջին ժողովն է Ի.Ա. համա – գումարէն ի վեր :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ համայնավար կուսակցու – թեան ԺԵ. համագումարը բացուեցաւ առջի օր Իվրիի մէջ: Երեսուն քոյր կու – սակցութեանց պատուիրակութիւններ կը մասնակցին ժողովին: Մորիս Թորէզ իր տեղեկագրին մէջ կոչ ըրաւ միասնաբար գործելու :

ՄՈՒՍՈՒԼԻ մէջ (Իրաք) ազգայնական – ներու եւ համայնավարներու միջեւ բա – խում մը տեղի ունեցած է առջի օր. երեք համայնավարներ սպաննուած են: Այս ա –

դագրեցուցած իրենց փորձերը:

Այս բոլորին արդիւնքը այն եղաւ , որ Անգլիա առանձին պէտք չէ դադրեցնէ իր փորձերը :

Հիւլէական միւս երկու ուժերը պէտք է ընդունին զինաթափութիւնը, այլապէս՝ Անգլիոյ մէջ նոյնիսկ աշխատաւորական կառավարութիւն մը պիտի չարունակէ հիւլէական փորձերը :

ութով Մուսուլի հրամանատար Զօր. Ա – պուտ 20 այլ սպաներու հետ իր հրաժա – րականը տուած է Վարչապետ Քասըմի՝ « բողոքելու համար բանակին մէջ կա – տարուող համայնավար միջամտութեան դէմ»: Քասըմ մերժած է ընդունիլ այդ հրաժարականը եւ հրահանգած է որ պատրաստուի համայնավար սպաներու ցանկը: Երիտասարդ համայնավարներու կազմակերպութիւնը բողոքած է կառա – վարութեան այս քաղաքականութեան դէմ :

ԱԼՃԵՐԻՈՑ մէջ Թունուզէն եկած խումբ մը ըմբոստներ բախում ունեցան բանա – կին հետ: Հրացանաձգութիւնները ութ ժամ անդադար չարունակուեցան. ըմ – բոստները զինուած էին ինքնաձգրծ զէն – քերով: Օդուժը միջամտեց եւ կռիւը վերջացաւ ըմբոստներու ջախջախումով: 40 ապստամբներ սպաննուեցան եւ ուրիշ մը գերի ինկաւ: Մեծ քանակութեամբ զի – նամթերք գրաւուեցաւ: Վեց զինուորներ սպաննուած եւ 15 ուրիշներ վիրաւորուած են :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ Վարչապետ Քարամէ յայ – տարարեց թէ Ֆրանսայի եւ Լիբանանի միջեւ զրամական համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ. այս ձեւով Ֆրանսական դրա – մին կապուած լիբանանեան ինչքերը կա – րելի պիտի ընէ իրենց՝ Ֆրանքի արժէզրկման դէմ :

ԼՈՆՏՈՆի մէջ Ռիւպէնսի նկանաւոր « Մոգերու պաշտամունքը » ծախուեցաւ 770·000 տոլարի: Առաջին անգամ ըլլալով պատառ մը կը ծախուի այսքան մեծ գինով :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ՆՈՐ ԵՕԹՆԱՄԵԱԿԻՆ

(Ր. եւ վերջին մաս)

ՄԵՔԵՆԱՇԻՆՈՒԹԻԻՆ

Հայաստանի էլեկտրական մեքենաներու գործարանը յայտնի է երկրի սահմաններէն դուրս: Մեծ է պահանջը, որ գրոշմը (մարք) կրող ժեներատորներու, տրանսֆորմատորներու եւ թեթեւ էլեկտրական ապարիչներու: Եօթնամեակին գործարանի ընդարձակումը պիտի հասնի այնպիսի ծաւալի, որ, օրինակ, անոր արտադրած տրանսֆորմատորները կարողանան ընդունիլ ու բաշխել աւելի էլեկտրուժ, քան կարող է արտադրել Վոլգայի Լենին Ջրէլեկտրակայանը, որ աշխարհի մեծագոյնն է:

Հայաստանի մէջ կը հիմնուին նոր գործարաններ չարժանիւներու (մոտոր) եւ էլեկտրասարքաւորումներ:

Շատ աւելի զօրաւոր պիտի դառնայ նաեւ Երեւանի էլեկտրաթելի եւ ճըպաղներու գործարանը:

Գիւղական վայրերու էլեկտրականացումը օր առաջ ամբողջացնելու համար հայ ճարտարագէտները լծուած են աշխատանքի՝ հնարելու նուազուժ ինքնագործ էլեկտրակայաններ:

Մեքենաշինութեան միւս ճիւղերն եւս կը հասցուին բարձր մակարդակի: Լուսաւան գիւղին մէջ, որ քանի մը տարիէն կը դառնայ քաղաք, արդէն կը բարձրանան վիթխարի չէնքերը մեծաղտահատ եւ տաշող դազգահներուն ու անոնց անհրաժեշտ մասնիկներն արտադրող գործարաններուն, որոնց արտադրութիւնը քանի մը տարիէն եօթնապատիկ կ'աւելնայ:

Էլեկտրամեքենաները, դազգահները, կոմպրեսորները եւ այլք ինչքան ալ կատարեալ ըլլան, չեն կրող ցանկալի արդիւնքը տալ՝ առանց վարող, ստուգող եւ ուղղութիւն տուող ինքնագործ բարիթեքնիկ եւ այլ տեսակի սարքաւորում՝ ների: Արագ կը զարգանայ Հայաստանի մէջ մեքենաշինութեան այս նոր ճիւղը: Եօթնամեակին անիկա պիտի ընդարձակուի 9 անգամ:

Երեւանի դիտահետազօտական ճեմարանը, դէմքաւորութեամբ նշանաւոր ԹԸ-ադէտ և Ակադեմիայի ամէնէն երիտասարդ անդամ Ս. Մերզելեանի, կը հնարէ նոր եւ ինքնայատուկ էլեկտրոն մեքենաներ, որոնք պիտի օգտագործուին արդիւնաբերութեան մէջ՝ աշխատանքն ինքնագործ դարձնելու համար: Նոյն նպատակին պիտի ծառայեն նաեւ Սեւանի եւ Կիրովականի մէջ կառուցուող «Աւտոմատիկ» գործարանները:

Ա. ՓԱՂԱՓԱՑՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հայաստանի եօթնամեայ ծրագրով նախատեսուած «Մեծ քիմիայի» արագ զարգացումը լայն հորիզոններ կը բանայ հանրութեան կարիքը բաւարարող ապրանքներու արտադրութեան համար: Միայն Կիրովականի արհեստական մետաքսի գործարանը կուտայ քանի մը անգամ աւելի մանուածք, քան երկրի հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստը ներկայիս: Կեանքի կը կոչուին նաեւ նոր ձեռնարկներ՝ ապակեթելի, բլուրեղի, հայելիի եւայլն:

Հայաստանի գորգերը Պրիւսէլի մի քանի ոսկի չքանչանով: 18 նոր արհեստանոցներ կը հիմնուին ընդարձակելու գորգահիւսումը, որմնարտադրութիւնը կ'աւելնայ վեց անգամ: Իջեւանի մէջ կը կառուցուի գործարաններու խումբ՝ մեքենահիւս գորգերու համար:

Ինչ կը վերաբերի անդանիւթերուն, կը նախատեսուի անոնց արտադրութիւնը մօտաւորապէս կրկնապատկել: Իսկ պահածոներու, քաղցրեղէնի, չոր միրգերու եւ պանիրինը — աւելցնել քանի մը անգամ:

Ծրագիրը կը նախատեսէ Հայաստանի անդարդիւնաբերութիւնն օժտել 50 նոր ձեռնարկներով: 11 նոր գործարաններ պիտի եւ գոնեակի կ'աւելանան անոնց վրայ: Զգալիօրէն կ'ընդարձակուի «Հանքաւան», «Արդնի» եւ «Ջերմուկ» բուժիչ ջուրերու վաճառումը:

ՀՈՂԻ ՆՈՐՈԳՈՒՄ

Հայաստանի դիւղատնտեսութիւնն ա-ւելի եւ աւելի պիտի մասնագիտանայ: Զարկ պիտի տրուի անասնապահութեան, խաղողի, պտուղներու, ծխախոտի եւ այլ թէքնիկ բոյսերու մշակման: Բայց գիւղի աշխատաւորը հարկադրուած է ժուռերին պայքար մղել ընդդէմ բնական դժուարութիւններու, արդիւնք հանրապետու-թեան հողամասի հրաբխային ու լեռնային կազմաւորման: Ահա թէ ինչու յառաջիկայ եօթնամեակին մեծ ճիգ պիտի թափուի մշակելի դարձնել խոպան տարածութիւններ: Ջուր հասցնել անջրդի հողերու: Արդէն կը փորուի Հրազդանի ձախ ափէն Գեղամայ լեռներուն ստորոտով, դէպի հարաւ անցնող Կոտայքի ջրանցքը, աջ ափէն սկիզբ կ'առնէ Արզնի-Շամիրամեան ջրանցքը: վերջինս, քանի մը տասնեակ քիլոմեթր մխրճուելով կի-սանապատ լեռնադաշտի մէջ, կը հասնի Թալինի ջրացանցին: Այս երեք ջրանցքները կ'աւարտին 1962ին եւ կը յաղեցնեն երեսուն հազար հեկտար երաշտ հողի ծարաւը: Բազմաթիւ գիւղացիներ լեռներէն կը փոխադրուին այստեղ եւ հազարաւոր մեքենաներ կը դրուին անոնց տրամադրութեան տակ:

Եօթնամեակին կը տնկուին 44 հազար հեկտար նոր այգիներ — խաղողի եւ պտուղներու, — այսինքն այնքան, որքան այժմ կայ Հայաստանի մէջ:

Որթատունկը, յատուկ միայն Արարատեան դաշտին, կը բարձրանայ սարահարթերուն վրայ. եւ 1965ին, երբ այսօրուան տունկերը կը սկսին պտուղ տալ, խաղողի եւ միրգի արտադրութիւնը կը կրկնապատկուի եւ կը հասնի 3,2 միլիոն կենդինարի:

Հայաստանի գիւղատնտեսութեան ապագայ լուսաբեան մէջ, եւ հաւանաբար պաշտօնապէս երբեք չծանուցուի:

« Իրարու հետ ոչ մէկ կապ ունեցող եւ մասնակի նկարագիր մը կրող իմ քերթուածներս չատ ջնջին միջոցներ են՝ խորհրդածելու այդքան լայնածաւալ, դժուարին եւ նոր խնդիրներու վրայ: Մի միայն արձակն ու փիլիսոփայութիւնն են, որ թոյլ կուտան փորձ մը կատարելու այդ ուղղութեամբ: Այս պատճառով ալ, լինչ որ յաջողած եմ ընել լաւագոյն՝ կեանքիս մէջ, մինչեւ այսօր, այս վէպն է, Տոքթ. Ժիվակօն... եւն.»:

Հակառակ այս յայտարարութեան, փորձենք ուսումնասիրել բանաստեղծ Փասթերնաքը, ամփոփ կերպով: Ոչ միայն անոր համար որ հետաքրքրական է այս աշխատանքը, աւելի լաւ հասկնալու համար վիպագիրը, այլ որովհետեւ արժէքաւոր բանաստեղծ մըն է Փասթերնաք: Ցետոյ, չատ ալ հաւատք պէտք չէ ընծայել մանաւանդ երկու տեսակ մարդոց երդումին .., գինովին եւ բանաստեղծին:

Պորիս Փասթերնաք բանաստեղծը չունի Ալեքսանդր Պլոքի փայլակնային թռիչքը, Մայաքովսքիի բնածին զօրութենականութիւնը, կանդ չէ առած Ալեքսիքովի, Եսենինի լեզուական, երաժշտական խաղերուն վրայ:

Ամէնէն օժտուածներէն է սակայն:

Ցամենայն դէպս ամէնէն հաւասարակշռուածն ու դասականը, արեւմտեան իմաստով:

Ունի խոր եւ լայնածաւալ եւրոպական կրթութիւն: Կէօթէ, Շիլլէր, Շէյքսփիր դաղտնիք չունին իրեն համար: Կարդացած է եւ կը սիրէ Սէնթ Էքզիւպէրին, Գլոտէլը, Ռընէ Շարը, Սէն-Ճօն Փերսը, նորագոյններէն: Ծանօթ է Վէրլէնին, Պոտլէրին, զոր տեղ տեղ կը յիշեցնէ:

Իր քերթուածները նուիրուած են սիրոյ, կեանքին ու մահուան, ուր մեծ տեղ կը գրաւէ բնութիւնը:

Փասթերնաքի հիմնական տեսակէտն է թէ մարդը գործօն մէկ մասն է տիեզերքին, չարունակական յարաբերութեան մէջ իր չուրջը տեղի ունեցող երեւոյթներուն, թէ իւրաքանչիւր տեսարան հոգեկան պահ մըն է: Ֆրանսայի քննադատ մը քով քովի դրած է Լըքոնթ տը Լիլի նշանաւոր «Միջօրէ»ն եւ Փասթերնաքի նոյնանիւթին նուիրուած մէկ քերթուածը եւ ցոյց կուտայ այն հիմնական տարբերութիւնը որ կայ Պառնասեան դպրոցին եւ Փասթերնաքի միջեւ: Մինչ առաջինը զուտ նկարագրական է, պերճ բայց չոր ու ցամաք, ոուս բանաստեղծին քերթուածը կը չնչէ, կը բաբախէ: Մարդը միշտ ներկայ Փասթերնաքի մօտ, իր մտածումներով, իր խոր յուզումներով, ոռոնք, եթէ ճիչեր չեն ինչպէս վիպասպաններուն մօտ, հաղորդութիւն մըն է միշտ, տիեզերքին եւ մարդուն միջեւ: Սովով, արդիական է Փասթերնաքի քերթուածը, ուր մտածումն ու զգացումը կ'ընդելուզուին դեղեցկօրէն, հարկ եղած չափերով միայն, թոյլ չտալով մէկուն ճչալ, միւսին՝ փիլիսոփայել:

Ուրիշ հիմնական միտք մը կ'ինչնէ Փասթերնաքի ստեղծագործական աշխատանքներուն վրայ: Ուուս քերթողին համար, բանաստեղծութիւնը եզակի եւ հազուագիւտ վիճակ մըն է:

Բանաստեղծը բանաստեղծ չէ ամէն ժամ, ամէն օր: Բանաստեղծական պահեր կան կեանքին մէջ: Քերթողը պէտք է օգտուի այդ բացառիկ առիթներէն:

Բանաստեղծութեան մէջ իր սիրած եւ կիրարկած ձեւը այլաբանութիւնն է (ալլեկոռի): Պատկերը ամէն ինչ է քերթուածին մէջ:

Ահա թէ ինչպէս կը բանաձեւէ այս բոլորը, այնքան դեղեցկօրէն.

« Զգացումին ուղիղ ճամբան այլաբանական է եւ ոչինչ կրնայ զայն փոխարինել »:

Ուրիչ տեղ մը կ'ըսէ.

« Մարդը համր է, պատկերն է որ կը խօսի: Որովհետեւ չատ որոշ է թէ մի-միայն պատկերն է որ կրնայ քայլ պահել բնութեան հետ»:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(3 Շար.)

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԱՂՕԹԱՐԱՆ"Ը

(ԲԷՅՐՈՒԹ, 1957 Թ.)

—o—

(Ր. եւ վերջին մաս)

Աղօթքներէ մէջ չօչափուած են ընդհանրապէս կենսական մեծ նշանակութիւն ունեցող չատ հարցեր, արտայայտուած են հոգու բարձրագոյն վիճակները, ճիշդ մտքեր, սակայն այդ վիճակները չունեն ներշնչող ուժ, որովհետեւ բացակայում է այն տարերքը, որն այդ բոլորը պիտի կենդանացնէր, վերածէր միաճոյլ յոյզի եւ ապրումի: Ամէն ինչ մտքով է միայն ընկալուած, պարուրուած բանականութեան թաղանթով: Հեղինակը աւելի նկարագրում է, վերլուծում եւ թարգմանում իր խոհերը, քան հրճուում, յուզուում, տառապում:

Ինչո՞վ է պայմանաւորուած մեր ամենաւաւերական, միստիկ բանաստեղծի՝ աղօթասաց Նարեկացու աղօթքներէ հրմայքն ու վարակիչ ներգործութիւնը. նրբանով, որ Նարեկացին զգում է Ամենակատարեալի անհասանելի իրական գոյութիւնը եւ զգալով անկատարութիւնը իր անձի ու ողբերգութիւնն իր կեանքի, աւելկոծւում է սարսափազդու տեսիլքներով եւ մի վերջին յոյսով խենթացած՝ ուզում է մօտենալ ու խօսել Աստուծոյ հետ երգելով, արտասուելով, այրուելով սուրբ ապրումների ,րոցերի մէջ:

Համաստեղը չատ հանգիստ է, գրեթէ տառապանք չունի. ընդհակառակն, նա Աստուծուն զգում իր «մարմնին բջիջներուն եւ զգայարանքներուն մէջ», նա իր « մարմնէն եւ զգայարանքներէն դուրս » չի ուզում « փնտռել իր Աստուածը »: Զկայ հեռաւորութիւն, չկայ բարձրութիւն իր եւ Աստուծոյ միջեւ:

Այնուամենայնիւ, հակառակ մեր բոլոր նկատողութիւններուն, կարելի՞ է արդեօք եզրակացնել, որ « Աղօթարան »ը հեղինակի ստեղծագործութիւնների մէջ ձախողուած գործ է: Ի հարկէ՝ ոչ: Ինչպէս յօդուածի սկզբում նշեցինք, « Աղօթարան»ում կան զգայուն եւ դեղեցիկ էջեր, որոնք վկայում են հեղինակի հասուն, նուրբ ճաշակի, հոգեկան ամի եւ ընկալչական կարողութիւնների ընդարձակման մասին: Բարձրարուեստ ընթերցումների ազդեցութեան, ինչպէս նաեւ, ինչո՞ւ չէ, իր անձնական փորձառութեան շնորհիւ, Համաստեղը հասել է մի այնպիսի հոգեկան զարգացման աստիճանի, որ նրան հաղորդակից է դարձնում բարձրագոյն ճշմարտութիւնների եւ դեղեցկութիւնների:

Արուեստագէտ Համաստեղի յատկութիւնները այս գործում նոյնպէս զգացնել են տալիս իրենց: Վերացական, անչօշափելի, նուրբ ու խուսափուկ վիճակներն ու մտքերը Համաստեղը դիտէ թանձրացնել ու մատչելի ընծայել՝ բնութիւնից, կեանքից վերցրած դեղեցիկ, ցայտուն պատկերներով եւ դիպուկ համեմատութիւններով: Աղօթքները դրուած են ընտիր արեւմտահայ չափական արձակով, որի մէջ զգացւում է բանաստեղծական նուրբ ճաշակ: Լեզուն մշակուած է, ողորկ, անսեթեւեթ եւ իր պարզութեան մէջ դեղեցիկ: Պատկերաւորութիւնը նրա լեզուի առաջին յատկանիշն է: Ամէն էջի մէջ հանդիպում ենք բազմաթիւ դեղեցիկ, բնորոշ մակդիրների, փոխաբերութիւնների եւ այլ պատկերաւոր արտայայտութիւնների, ինչպէս, օրինակ՝ « կենարար արցունք», «մարմնեղէն ժպիտ», «գունաւոր երազներ» եւ այլն, որոնք միշտ հրապուրիչ են իրենց թարմութեամբ, ինքնատիպ եւ մեզ ընտանի զգայնութեամբ ու դրեթէ միշտ համապատասխան արտայատած զաղափարին ու զգացման: Կան նաեւ վրիպումներ, անարտայայտիչ ձեւեր ու բառակապակցութիւններ. այսպէս՝ « ծաղիկներու եւ մեղուներու իմացական խոովքը», «մարմարի իմացակատնութիւն», «ծաղիկները կը ժպտէին իմացական ժպիտով »եւայլն:

Ուշադրաւ է այս գործի մէջ նոյնպէս Համաստեղի ոճը, որը դուսպ է, պայծառ, կարճաբան եւ յիշեցնում է աստուածաշնչական ոճի պարզութիւնը:

Մենք սիրով ենք ողջունում սիփիւրքահայ լաւագոյն գրագէտներից Համաստեղի « Աղօթարան»ի հրատարակութիւնը եւ նրա վաւերական տաղանդից սպասում ենք մօտենալ ու խօսել Աստուծոյ հետ երգելով, արտասուելով, այրուելով սուրբ ապրումների ,րոցերի մէջ:

Համաստեղը չատ հանգիստ է, գրեթէ տառապանք չունի. ընդհակառակն, նա Աստուծուն զգում իր «մարմնին բջիջներուն եւ զգայարանքներուն մէջ», նա իր « մարմնէն եւ զգայարանքներէն դուրս » չի ուզում « փնտռել իր Աստուածը »: Զկայ հեռաւորութիւն, չկայ բարձրութիւն իր եւ Աստուծոյ միջեւ:

Այնուամենայնիւ, հակառակ մեր բոլոր նկատողութիւններուն, կարելի՞ է արդեօք եզրակացնել, որ « Աղօթարան »ը հեղինակի ստեղծագործութիւնների մէջ ձախողուած գործ է: Ի հարկէ՝ ոչ: Ինչպէս յօդուածի սկզբում նշեցինք, « Աղօթարան»ում կան զգայուն եւ դեղեցիկ էջեր, որոնք վկայում են հեղինակի հասուն, նուրբ ճաշակի, հոգեկան ամի եւ ընկալչական կարողութիւնների ընդարձակման մասին: Բարձրարուեստ ընթերցումների ազդեցութեան, ինչպէս նաեւ, ինչո՞ւ չէ, իր անձնական փորձառութեան շնորհիւ, Համաստեղը հասել է մի այնպիսի հոգեկան զարգացման աստիճանի, որ նրան հաղորդակից է դարձնում բարձրագոյն ճշմարտութիւնների եւ դեղեցկութիւնների:

Արուեստագէտ Համաստեղի յատկութիւնները այս գործում նոյնպէս զգացնել են տալիս իրենց: Վերացական, անչօշափելի, նուրբ ու խուսափուկ վիճակներն ու մտքերը Համաստեղը դիտէ թանձրացնել ու մատչելի ընծայել՝ բնութիւնից, կեանքից վերցրած դեղեցիկ, ցայտուն պատկերներով եւ դիպուկ համեմատութիւններով: Աղօթքները դրուած են ընտիր արեւմտահայ չափական արձակով, որի մէջ զգացւում է բանաստեղծական նուրբ ճաշակ: Լեզուն մշակուած է, ողորկ, անսեթեւեթ եւ իր պարզութեան մէջ դեղեցիկ: Պատկերաւորութիւնը նրա լեզուի առաջին յատկանիշն է: Ամէն էջի մէջ հանդիպում ենք բազմաթիւ դեղեցիկ, բնորոշ մակդիրների, փոխաբերութիւնների եւ այլ պատկերաւոր արտայայտութիւնների, ինչպէս, օրինակ՝ « կենարար արցունք», «մարմնեղէն ժպիտ», «գունաւոր երազներ» եւ այլն, որոնք միշտ հրապուրիչ են իրենց թարմութեամբ, ինքնատիպ եւ մեզ ընտանի զգայնութեամբ ու դրեթէ միշտ համապատասխան արտայատած զաղափարին ու զգացման: Կան նաեւ վրիպումներ, անարտայայտիչ ձեւեր ու բառակապակցութիւններ. այսպէս՝ « ծաղիկներու եւ մեղուներու իմացական խոովքը», «մարմարի իմացակատնութիւն», «ծաղիկները կը ժպտէին իմացական ժպիտով »եւայլն:

Ուշադրաւ է այս գործի մէջ նոյնպէս Համաստեղի ոճը, որը դուսպ է, պայծառ, կարճաբան եւ յիշեցնում է աստուածաշնչական ոճի պարզութիւնը:

Մենք սիրով ենք ողջունում սիփիւրքահայ լաւագոյն գրագէտներից Համաստեղի « Աղօթարան»ի հրատարակութիւնը եւ նրա վաւերական տաղանդից սպասում

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԱՐԶ

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ

ՄԱՐԴԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԸԸ ԵՒ ԻՐ ՎԷՊԸ՝ ՏՈՔԹ. ԺԻՎԱԿՕ

Իսկ տասը տարի յետոյ կը ժխտէ զայն: Զեմ դիտեր թէ Հայաստանի մէջ թարգմանուած է Փասթերնաքը:

×

Ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէ Փասթերնաքը, իբրեւ բանաստեղծ:

Քանի մը ամիս առաջ, Տոքթ. Ժիվակոյի հեղինակը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է Իրրուկուէյեան դրական հանդէսի մը տնօրինուհիին, իր բանաստեղծութեան մասին.

« Քերթուածներս, կ'ըսէ Փասթերնաք, պարապ բաներ են: Ես այն զգացումն ունիմ թէ մեր աչքերուն առջեւ, բոլորովին նոր ժամանակաշրջան մը ծնելու վրայ է, եւ թէ ան պիտի յեղաշրջուի չարունակ, հակառակ մեզի:

«Այդ ժամանակաշրջանը նոր է պարտաւորութեանց տեսակէտով, զորս մենք պիտի դիմագրաւենք: Նոր՝ մարդկային արտէն եւ արժանապատուութենէն իր պահանջքներովը: Այդ ժամանակը կը յա-

ՀԱՍՆ ՋԱՒԱԼՆԵՐԸ

ՃԻ.

Մարկ Բրէյֆ, ձնծնիդու ճակատը ձեռքերուն մէջ՝ կը մտածէր... Յեսոյ ան կ՚ելլայ, կ՚երթայ պատուհանին առջեւ, կը նայի դուրս, ու կը մրմնջէ.

— Ո՛չ, ո՛չ, ես չեմ ուզեր...

Ան կը դառնայ ու կը նայի Ժիլիաթին որ կանգնած է սեղանին առջեւ, ձեռքերը ետեւ, ու կը կրկնէ.

— Ո՛չ, ո՛չ, ես չեմ ուզեր...

Ժիլիաթ կը ժպտի ու կը պատասխանէ.

— Ինչո՞ւ չուզես, սիրելի Մարկ, երբ ես ալ կ՚ուզեմ...

Մարկ կը մօտենայ անոր, կը բռնէ անոր ձեռքերը, կը համբուրէ զանոնք ու կ՚ըսէ.

— Ժիլիաթ, ես քեզ կը սիրեմ, ես քեզ կը պաշտեմ, ես քեզ կը պատուեմ, ես քեզ կը յարգեմ, ես քեզ կ՚ամբողջացնեմ, ես քեզ կը հաւատամ, ես քեզ կը հաւատամ, ես քեզ կը հաւատամ...

Ժիլիաթ կը ժպտի, կը գլխարկէ, կը հագնի իր վերարկուն, կը վերցնէ իր ձեռնոցները, կը վերցնէ իր անձրեւանոցը, կը մօտենայ Մարկին, կը համբուրէ զայն ու կ՚ըսէ.

— Ես կ՚երթամ, սիրելի Մարկ, ես կ՚երթամ, ես կ՚երթամ...

Մարկ կը ժպտի ու կ՚ըսէ.

— Ես կը հաւատամ, ես կը հաւատամ, ես կը հաւատամ...

Ժիլիաթ կը բացէ դուռը, կը դուրս գայ, կը փակէ զայն ետեւէն, կը վազէ սանդուխներէն վար, կը հասնի փողոց, կը կանչէ կառք մը, կը նստի անոր մէջ, կը տալ հասցէ մը, կառքը կը սկսի վազել, ան կը նայի ետեւ, կը տեսնէ որ Մարկ կը վազէ կառքին ետեւէն, կառքը կը կանգնի, Մարկ կը հասնի կառքին, կառքին դուռը կը բացուի, Մարկ կը նստի կառքին մէջ, կառքը կը սկսի վազել, Ժիլիաթ կը նայի ետեւ, կը տեսնէ որ Մարկ կառքին ետեւէն կը վազէ

ՆՈՒԻՐ

Այրի Տիկին Վերժին Քէչիչեան իր ա – մուսնոյն Գաբրիէլ Քէչիչեանի յիշատա – կին, փոխան հոգեհանգիստի, հազար Ֆր· կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր Վարդանեան եւ Գալայճեան ըն – տանիքները, Սիրուն Բագուճեանի մահ – ուան առթիւ կը նուիրեն Ալֆորվիլի հայ զպրոցին երկու հազար Ֆր·, Ֆ· Կ·Յաչի մասնաճիւղին երկու հազար, կարմիր Յաչի մասնաճիւղին երկու հազար, եւ «Յառաջ»ի բարգաւաճման երկու հազար :

(Կարմիր եւ Կապոյտ Յաչերու զումար – ները ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կապ· Յաչի Լիոնի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուէրները, Տիկին Ի· Փափազեանէ քսան հազար Ֆրանք, Տիկին Սարայտարեանէ հինգ հազար, Պ· Յ· Եապուճեանէ երեք հազար, Պ· Յ· Տիւմճեանէ հազար, Տէր եւ Տիկին Կարապետեանէ հազար Ֆր· :

×

Ֆ· Կ· Յաչի Փարիզի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացած է Պ· Մու – շեղ Պետրոսեանէ տասը հազար Ֆր· իր վերջին պարահանդէսին առթիւ, ձեռամբ Տիկին Գ· Փափազեանի :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ժանին Թաշճեան, Հէքիմ – եան, Տէօքմէճեան, Պարսամեան, Թաշ – ճեան, Մանճոնի, Թէրզեան, Մազման – եան, Ապիտեան, Ղեւոնդեան, ինչպէս նաեւ Մարսէյլի Համազգայինը, կը ծա – նուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, ողբացեալ՝

ՇԱԻԱՐՇ ԹՈՇճԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կի – րակի, Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, 339 Աւընիւ տիւ Փրատօ :

Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգողնե – րէն ներկայ ըլլալ :

×

Տոքթ· Մ· Գարագեան եւ որդիք՝ Նար – պէյ, Նուպար Գարագեան եղբարք, Տէր եւ Տիկին Ժորժ Գալէմքէրեան (Հալէպ) կը ծանուցանեն թէ՝ այս կիրակի 28 Յու – նիս, յաւարտ պատարագի, Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ, իրենց կը – նոջ եւ մօր յաւէտ սիրելի՝

ՏԻԿԻՆ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ԳԱՐԱԳԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, հանդուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՊԱԼԱՓԵԱՆ Ս·Ի ՇԻՐԻՄԻՆ

Ի նպաստ, Պոմոնի Թաղականութեան յանձնուած նուէրները ։—

Տիկիններ Հրաչեան, Կիւլեանէ Գաս – պարեան, Կուտրէթ Յովնանեան, Փնջոյ – եան, Գուլումճեան, Պ· Կէչուտեան, Հայ պինուոր մը, Տիկիններ՝ Վերժին Զալըղ – եան, Վարագեան, Մաքրուհի Կորկոտ – եան, Քէչեեան, Փանոսեան, Լուսնթագ Աբգարեան, Վիքթոր Մինասեան, Մէլէ – մէչեան, Ինճէ Թէրզեան, Անոյշ Գաս – գասեան, Պ· Պ· Յովհ· Յակոբեան, Պօ – ղոս Օհանեան, Ղազար Տէրտէրեան, Յ· Նիկողոսեան, Բիւզանդ Վարդերեսեան, Մեսրոպ Գասգասեան, Մինասեան, Յար· Գարագէշեեան, Տալատեան, Կիւլէսէր – եան, Հապօղեան, Մկրտիչ Բաթրիչեան, Գէորգ Քիւրտօղլուեան, Գրիգոր Տօ – ռումեան, Վռամ Գրիգորեան, Յակոբ Գէմիրեան, Մինաս Երամեան, Յովհ· Յակոբեան (կրկին), Մանուկ Մարկոս – եան, Յարութիւն Ղազարեան, Երուանդ Մէհթէրեան, Արամ Քիթապճեան, Թորոս Աբրահամեան, Տիկիններ Անիճա Գուր – պանեան, Սիրանոյշ Վարեմմէղեան, Եւա Սասունցի, Արաքսի Ալթունեան, Ովաննա Փանոսեան, Խաղնէճեան, Աշնիւ Ղազարեան, Մարի Մէհլէմմէճեան, Կա – լիոբի Մարզուանեան, Սաթենիկ Տէր Ղու – կասեան, Արամ Հիւսեան, Յակոբ Մկր – եան հազարական Ֆրանք :

(Շար·)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ օրը Վալանսի մէջ, Յու – լիս 26ին :

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ Հերոսներու օրը կը տօնուի Յուլիս 21ին :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբին կողմէ :

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ

Ժամը 16էն 23, Ագգ· Տան մէջ :

32 Բիւ տը Թրէվիզ

Ընկերական ջերմ մթնոլորտ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ

Եղանակի լաւագոյն դաշտահանդէսը Մէստոնի Պաղ Աղբիւրին մօտ, Յուլիս 5ին, կազմակերպուած միասնաբար Հ· Յ· Դ· Իսկի Զաւարեան կոմիտէի եւ Պէլվիլի Ռոստոմ խումբի կողմէ :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

«Ֆ· Կապ· Յաչի Օրուան» առթիւ կազ – մակերպուած տեղւոյն մասնաճիւղին կող – մէ : Կը մասնակցի Հ· Յ· Դ· Նոր Սե – րունդը :

Այս կիրակի ամբողջ օրը, Սէն Բէրթէլի ծանօթ ծառաստանը :

Օրուան պատշաճ գեղարուեստական բաժին : Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Հայրենակիցները կը հրաւիրուին ան – խտիր :

ԵՂԱՆԱԿԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կապոյտ Յաչի Վիէնի մասնաճիւղին կողմէ :

Այս կիրակի Թապուրէի սովորական դաշտին վրայ – Էսթրապլէն :

Կը խօսի ընկ· Մ· ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն) :

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդը եւ սիրողները :

Առատ կերուխում, մուտքը ազատ է :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի Յուլիս 5ին ; կիրակի, նոյն վայրը :

Ուշադրութիւն ։— Ժամակարգ օթօպու – սի, ժամը 10, 11 եւ 14 տասնըհինգ վայրկեան անցած : Էսթրէսէնի թաղէն մեկնում ժամը 12·10 անցած :

Իսկ վերադարձ՝ երեկոյեան ժամը 20·30ին :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐՔՆՈՊԼԸ

Կապոյտ Յաչի տարեկան դաշտահան – դէսը այս կիրակի Սէն Նիզիէ ճամբուն վրայ, Պօրըկատի դղեակի պաղ ջուրին մօտ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, զպրոցի աշակերտութեան կողմէ :

Մրցանակաբաշխութիւն յաջողակ աշա – կերտներուն :

Բարձրախօս՝ հայերէն եւ ֆրանսերէն սալեր :

Ճոխ պիւֆէ զովացուցիչ ըմպելիներով :

Օթօքառի մեկնումի ժամերը ։—

Ժամը 8·30ին Շըմէն տը լա Փլէճ, ժամը 8·45 զպրոցին առջեւ, ժամը 9ին Փլաս Վէնտոմ, ժամը 9·15ին Սինեմա Փաքսին առջեւ :

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ յաջորդ կիրակի :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ· Կ· Յաչի Տէսինի Ազգային վար – ժարանի : Հովանաւորութեամբ՝ Ֆ· Կ· Յաչի մասնաճիւղին եւ նախաճեռնու – թեամբ՝ զպրոցին կրթ· մարմնին :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ· Յ· Դ· Տան մէջ :

Կը ներկայացուին ։—

1·— ԿՈՑՐ ԱՂՋԻԿԸ թատերգութիւնը :

2·— ՈՒԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ պատկերը : Ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ· Թրագոլի եւ մասնակցութեամբ զպրոցին ամբողջ աշակերտութեան :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու Տէսինա – հայութիւնը անխտիր :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաճեռնութեամբ Կապոյտ Յաչի Մարսէյլի մասնաճիւղին :

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 5

Ամբողջ օրը : Մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին :

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարե – կամները :

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամա – կալութեան եւ ծնողմիութեան կողմէ :

28 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժա – մը 3 – 10, վարժարանին օդասուն պար – տէզին մէջ,

I, BLD DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անա – կընկալներ :

Կը նուագէ ՎԱՐԴԵՎԱՆԵԱՆ խումբը :

Պիւֆէ մատչելի գիներով,— շիշ fէ – պապ :

Մուտքի գին 250 ֆրանք :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ· ՄԻՋՈՑՆԵՐ ։— Էկլիզ տը Փանթէնէն առնել 146 բիւ օրօպիւսը եւ իջնել Բէնսի Փավիյօն :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԵՐԳ

Կիրակի, Յունիս 28, Սորպոնի Ռիչը – լիէօ ամփիթատրոնին մէջ, ժամը 15·30 – ին :

ՆԱՅԻՐԻ ԵՐԳԱԽԱԽՄԲ

Ղեկավար

ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԼԿԵԱՆ

Յայտագիր՝ ֆրանսերէն եւ հայերէն երգեր, մեներգներ, թաւջութակ, դաշ – նակ :

Տոմսերու գին՝ 800, 500 եւ 300 ֆր· :

Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն եւ Հրանտ Սամուէլ, Պարսամեան, Բալու – եան զրատուներէն :

Դուռները կը բացուին ժամը ճիշդ 15ին :

GARDEN - PARTY

Այս կիրակի, ժամը 16 – 24

Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մելիոնեաններ

Հովասուն պարտէզին լուսաւոր ծառե – րուն ներքեւ :

41, RUE AVIATEUR-LE BRIX· MARSEILLE

Կազմակերպուած Հ· Բ· Ը· Միութեան Հայուհեաց մասնախումբին, տեղական մասնաժողովին եւ երիտասարդութեան կողմէ :

Հովանաւորութեամբ

Պ· Պ· Ա· ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ, Մ· ՃԻԷՐ – ՃԵԱՆԻ եւ Ա· ՋՐԲԱՇԵԱՆԻ :

Կը նախագահէ Պ· Վ· ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին մաս – նակցութեամբ՝

Պարարուեստի աստղ՝ Օր· Ա·ՊՕՅԱՃԵԱՆի

Թաւխիթ՝ Պ· Մ· ԱԶՆԱՒՈՒՐԻ

Մարսիլահայ սիրուած արուեստա – դէտներու :

Ութ հոգինոց ընտիր նուագախումբ :

Մատչելի պիւֆէ :

Աբժէքաւոր պարգեւներով բախտաւո – րում : Ոչ մէկ հանդանակութիւն :

Մուտք 700 ֆրանք

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցա – նէ թէ՝ այս Շաբաթ օր, ժամը 21ին, Սալ Մաղընոյի մէջ, 88, Րիւ տ'Օպանը, տեղի կ'ունենայ եկեղեցիին հայերէնի դասըն – թացքին տարեվերջին զպրոցական հանդէսը, ամբողջ աշակերտութեան եր – գի, պարի, արուեստանոցի, ներկայա – ցումի դերակատարութեամբ եւ ղեկավա – րութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Ս· Թորոս – եանի : Կանուխէն ապահովել մուտքի տոմսերը Պ· Զ· Ալեքսանեանէն, 18 Րիւ տ'Էֆու :

×

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցա – նէ թէ՝ այս կիրակի մասնաւոր հանդի – սաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի եկե – ղեցիին հիմնադիր – բարերար Ասպետ Վահան Խօրասանճեանի եւ իր զերդաս – տանի ննջեցեալներուն յիշատակին : Մա – րմնոյ հայ զաղութը կը հրաւիրուի իր յարգանքը մատուցանել մեծանուն բա – րեգործին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ

Համաճարսանճաղի Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի տարեկան դաշտա – հանդէսը 12 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օ – րը, Տէսին Պ· Նազարի սրճարանին պար – տէզին մէջ :

Մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ :

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

★

ՓԱՐԻԶ ։— Հ· Յ· Դ· «Րաֆֆի» խում – բի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ ե – րեկոյ ժամը 9ին, «Ռէժան»ի վերնայար – կը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ ։— Հ· Յ· Դ· «Վարանդեան» կո – միտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բո – լոր ընկերները, այս Ուրբաթ ժամը 20·30 – ին Յոյներու սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼԱՆՍ ։— Հ· Յ· Դ· Վալանսի Շրջ· կոմիտէի ընդհ· ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահը : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է :

ՓԱՐԻԶ ։— Հ· Յ·Դ· Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 4 Րիւ Քոմփան, Փլաս տէ Ֆէք : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՇԱՒԻԼ ։— Հ· Յ· Դ· «Արշալոյս» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ· կոմիտէի ներկայա – ցուցիչը : Օրակարգ՝ զեկուցում Շրջ· ժո – ղովի :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՄԱՅԱՐՔ· Հայր· Միութեան Մար – սէյլի մասնաճիւղի ընդհ· անդամական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 7 Պուվար տ'Ալթէն : Պար տը կլոպի սրա – հը : Օրակարգ, Յուլիս 12 դաշտահանդէսի պատրաստութիւն : Ընթացիկ հարցեր :

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Իսկի Խրիմեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը այս կիրակի ժամը 15·30ին, վարժարանին մէջ :

Աշակերտութեան կողմէ պիտի ըլլան, արտասանութիւններ, տրամախօսութիւն – ներ, երգեր, կատակերգութիւն մը, (ԿԻ – ՐԱԿՈՍ ԱՂԱՑԻՆ ՃԱՇԸՐԱՆԸ) եւ հաճելի անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Իսկի զաղութը եւ ծը – նողքները :

Կը խնդրուի ճղռապահ ըլլալ :

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

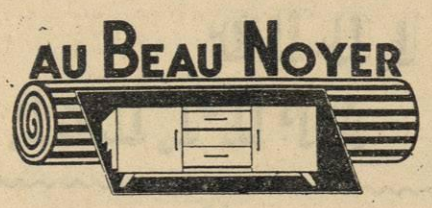
Լուսաւորչի զպրոցին աշակերտութիւ – նը սիրով կը հրաւիրէ Լիոնի եւ Տէսինի Հայութիւնը իր տարեկան դաշտահանդէ – սին, որ տեղի պիտի ունենայ Այս կիրակի Տէսինի Կապիւտնի բացօթեայ սրճարա – նը, Ջրանցքին եղերքը, 23 Էռնէսթ Ռընան փողոցը, առաւօտեան ժամը 10էն իրիկ – ուան ժամը տասը :

Այս զպրոցը որ քանի տարիէ ի վեր հայ մանուկներուն ձրի կ'աւանդէ հայ լեզուն, պատմութիւնը եւ երգը, իր տարեկան ծախքերը դոցելու համար կը կազմակեր – պէ այդ դաշտահանդէսը :

Անձրեւի պարագային պատսպարուելիք տեղ :

Նոյն օրը, ժամը 10ին Տէսինի մէջ հա – յածէս պատարագ :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆԶՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD· J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200
Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Յատը 20 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
27
ՅՈՒՆԻՍ
SAMEDI
27 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8429 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4330

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔ

Շատ բան գրուած է մայր երկրի եւ Սփիւռքի փոխ – յարաբերութեանց մա – սին:

Տարիներով «երկաթեայ վարագոյր» մը բաժնած էր Հայութեան երկու հատուած – ները :

Բաժանումը նիւթական չէր միայն , այլ նաեւ հոգեկան :

Բոլշեւիկեան վարչաձեւը ամբօրէն փա – կած էր Հայաստանի դուռները ո՛չ միայն ներս մտնողներուն, այլ դուրս ելլողնե – րուն առջեւ :

Զորս – հինգ տարին անդամ մը «աւե – տարեր աղաւնի»ները կուգային արտասահ – ման, որոշ առաքելութեամբ :

Անոնց ժամանումը առիթ կ'ընծայէր « յառաջդիմական» տարրերուն՝ «երկ – փեղկում» առած բերելու զաղթահայու – թեան տարրեր հոսանքներուն մէջեւ :

Հ. Օ. Կ.ը, որուն կազմութեան նա – խաձեռնարկ էր եղած Ֆրանսայի մէջ յայտնի դաշնակցական գործիչ Տոքթ. Արմենակ Բարսեղեան, ի վերջոյ չեղեցաւ իր բուն նպատակէն: Ու փոխանակ դառ – նալու Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէ , ինչպէս ծրագրած էին հիմնադիրները , իր գործունէութեան գլխաւոր նպատակ դարձուց Դաշնակցութեան դէմ պայքարը:

Բարեսիրական այդ կազմակերպութիւ – նը լծուեցաւ քաղաքական աչխատանքի : Բան – գործ ըրաւ խանգարել մեր ազգա – յին ոտները, մասնաւորապէս Ապրիլեան Սպասոնն ու « Մայիս 28»ը, որոնց դէմ թուրքիկներ հրատարակեց ամէն տարի , հաճելի ըլլալու համար Խորհրդային Մի – ութեան, որ բարեկամ էր Թուրքիոյ :

Այդ խանգարումներուն զոհ գացին եր – կու երիտասարդներ, մէկը Լիոնի մէջ՝ 1926 Մայիս 2ին՝ Աւետիս Ահարոնեանի բանախօսութեան առեն, միւսը Կրընոպլի մէջ 1933ին՝ «Փետրուար 18»ի ոճնակա – տարութեան ընթացքին :

Երկրորդ դէպքէն ետք Հ. Օ. Կ.ի Կեդր. վարչութիւնը խիստ ազդարարու – թիւն ուղղեց ու վերջ դրաւ խանգա – րումներուն :

Ներքին երկպառակութիւնները ի վերջոյ ընդմիշտ թաղեցին Հ. Օ. Կ.ը որ տխուր յիշատակները միայն ձգած էր: Անիկա չէր կրցած դառնալ կենդանի կապ մը՝ հայ – րենիքի եւ սփիւռքի միջեւ :

Նոյն բախտին արժանացաւ հանդուգնօրէն « Ազգային Ճակատ »ը, որ պահ մը կը յաւակնէր վարել զաղթահայութեան ճա – կատագիրը՝ ազատագրութեան յաջորդող խանդավառ օրերուն :

1945 Յունիսին Գէորգ Զ. Կաթողիկոսի ընտրութեան առիթ էջմիածին զացող պատգամաւորները յուսադրիչ լուրեր կը բերէին, Հայաստանի սահմաններու ըն – դարձակման մասին:

Փարիզի խորհրդային դեսպանատունը խորհրդաւոր մարդոց միջոցաւ կը թելա – դրէր հանրագրութիւն կատարել՝ պա – հանջելու համար ղործադրութիւնը Սեւ – րի դաշնագրին, որուն դէմ ամբողջ քա – ոորդ դար պայքար էին մղած՝ հակադաշ – նակցական բոլոր տարրերը :

Այդ յոյսերն ալ ի դերեւ ելան :

Վիշինսկի, Խորհրդային Միութեան ա – ռաջին պատուիրակը, 1947 Հոկտեմբեր 24ին Միացեալ Ազգերու Ժողովին առջեւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ կար – ծն ու Արտահանը Վրաստանի կը պատ – կանին եւ եկած է ժամանակը, որ այդ երկու նահանգները վերադարձուին իրենց բուն տիրոջ :

Մոսկուայի ներկայացուցիչն էր, որ մահացու հարուածը տուաւ բոլոր տեսա – կի «ազգ· ճակատ»ներուն, «Ազգային Խորհուրդ»ներուն եւ «Թրքահայ Դատի պաշտպան յանձնախումբ»երուն :

Մայր հայրենիքի եւ սփիւռքի միջեւ կրկին խրամատ մը բացուեցաւ :

Այս անդամ Երեւանի մէջ կեանքի կոչ – ուեցաւ «Արտասահմանի հետ Մշակութա – յին կապի յանձնախումբ» մը, որ յոդ – ուածները ղրկեց սփիւռքի «յառաջդիմա – կան» թերթերուն :

Եւ սակայն կապը Հայաստանի եւ դա – դութներու միջեւ կարելի չեղաւ սերտա – գնել :

Ինչո՞ւ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԵՑՑԷ՛ ՀՌՈՄ, ԿԷՑՑԷ՛ ԻՏԱԼԻԱ

Կ'ԸՍԷ ՏԸ ԿՈՂ.

★

Պաշտօնական այցելութեան երրորդ օ – րը՝ Հռոմ: Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին մեծադիր լուսանկարները կը զարդարեն «յաւիտենական քաղաք»ին բոլոր ցուցափեղկերը: Զօր· Տը Կոլ խան – դավառութեամբ կը դիմաւորուի Իտա – լացի ժողովուրդին կողմէ :

Հռոմի մէջ, Նախագահ Տը Կոլ առաջին այցելութիւնը տուաւ Անծանօթ Զինուորի յուշարձանին, եւ ծաղկեպսակ մը դրաւ:

Երկրորդ այցելութիւնը՝ Մոնթէ Մա – րիո, Հռոմի հօթը բլուրներէն մէկը, ուր կը հանդչին 1943 – 45ի իտալական պա – տերազմին մէջ ինկած Ֆրանսացի զին – ուորներու աճիւնները: Անոնք Ֆրանսացի եւ մահմետական 2·245 զինուորներն են, որոնք դաշնակիցներու կողքին մասնակ – ցեցան Նափոլիի, Սիեննայի , Էլզասի , Կարիկլիանոյի եւ Վոլթիւրնոյի արիւնալի կռիւներուն, եւ ինկան զէն ի ձեռին :

Զօրավարը յուզուած էր այդ զինուոր – ներու զերեզմաններուն առջեւ: Ցարդան – քի իր տուրքը մատուցանելէ ետք անոնց՝ որոնք «լաւագոյնները եղան» , Նախա – գահը զնաց Քիրինալի Պալատը, ուր մօտ մէկ ժամ խորհրդակցեցաւ Նախագահ Կրոնքիի հետ :

Մտերիմ ճաշէ մը յետոյ, Նախագահ Տը Կոլ ուղղուեցաւ դէպի Քափիթոլի հրապարակը, ուր հաղարաւոր Իտալացի – ներ հաւաքուած կը պոռային· «Լիվիա Տը Կոլ»:

Այստեղ, առաջին անդամ ըլլալով Զօր· Տը Կոլ խօսեցաւ Հռոմի ժողովուրդին· ուշադրաւ էր ճառը՝ մասնաւորապէս զը – րական իր կուռ բովանդակութեամբ :— Ինչպէ՞ս պիտի կարենայի արտայայտել այն՝ ինչ որ կը զգամ... Անգամ մը եւս Հռոմ գաս մը կուտայ մեզի··ան կ'ըսէ « ես եղայ ամէն բան եւ այդ բոլորը ո – չինչ են», բայց՝ ես եղայ ամէն բան եւ հիմա կեանքը ի՛մս է: Քաղաքը կը վկայէ նաեւ համաչխարհային այն զործը՝ ո – րուն մայրը եղաւ ինք :

Նախագահը իր խօսքը վերջացուց, յայ – տարարելով :— Ո՛չ մէկ տեղ՝ որքան Հռոմի մէջ, կրնամ յայտարարել թէ Ֆր – անսա, հաւատարիմ նոյն զաղափարին, կը զտնուի Իտալիոյ կողքին, իբրեւ բա – րեկամ եւ դաշնակից· կեցցէ Հռոմ, կեց – ցէ Իտալիա :

Այնուհետեւ, Հռոմի քաղաքապետ Զիոչեթի Զօր· Տը Կոլի նուիրեց պղինձէ արձանիկ մը՝ որ կը ներկայացնէ էգ զայ – լը՝ Ռոմիւլիան ու Ռէմիւսը դիեցուցած պահուն: Իսկ Տիկին Տը Կոլ ստացաւ Հռոմի նուիրուած ղեղեցիկ ալպոմ մը :

Իրիկուան՝ մեծ հացկերոյթ մը տուե – ցաւ Քիրինալի պալատին մէջ, բարձրաս – տիճան անձնաւորութեանց ներկայու – թեան :

Մինչ այս մինչ այն, իտալական Խոր – հրդարանին մէջ համայնավար պարա – գլուխ Թոլեաթի ծանր յարձակումներ զործեց Նախագահ Տը Կոլի վրայ, բայց Արտաքին Նախարար Փելլա պատասխա – նելով իր յարդանքը յայտնեց «Ֆրանսայի աղնուական ժողովուրդին», աւելցնելով թէ համայնավար պարագլուխը քաղաքա – վարութեան տարրական պայմաններն ան – զամ յարգել չի զիտեր :

ԾԵՐԱԿՈՅՏԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

★

Ծերակոյտի մէջ փոթորկոտ նիստ մը զումարուեցաւ՝ Մայր Երկրի եւ Ալժէ – րիոյ զրամական միութեան հարցին չուրջ: Առաջին խօսողն էր ընկերվարա – կան Շամփէքս , որ չեչտեց թէ երկրին ա – պագան կախում ունի եզմական այս հարցերէն: Տիւչէ հարց տուաւ·— Կը հա – մարձակի՞ք ժխտել Հանրապետութեան Նախագահին այն հաստատումը, որ ժո – ղովրդավարութիւնը զոյութիւն ունի ներ – կայիս Ալժերիոյ մէջ :

Վարչապետ Տըպրէ՝ չեչտե – լով թէ ինչ մեծ կարեւորութիւն ունին Ալժերիոյ ընտրութիւնները· անոնք որ կը հակաճառեն այս իրողութեան՝ «ի՛նդի – տանան այն վտանգը որ ընտրողները աչ – քի առջեւ ունին երբ քուէատուփ կը դի – մեն: Անկողմնակալ մարդիկը հաստատե – ցին այդ ընտրութեանց օրինաւորութիւ – նը· ասիկա, աննախընթաց երեւոյթ մըն է խաղամ պատմութեան մէջ»:

Ընկերվարական Շամփէքս բողոքեց , զժգոհութիւններու տեղի տալով :

Երկու մահմետականներէ ետք խօսք ա – ռաւ Տէֆէռ: Ընկերվար· ծերակուտակա – նը անդրադարձաւ նաեւ «Լա Կանկրէնն» զրքին զրաման· այդ զրքին մէջ ալժե – րիացիները կը պատմէին թէ չարչարանք – ներու ենթարկուած են ոստիկանութեան կողմէ :

Վարչապետ Տըպրէ·— Այդ զիրքը կեղծ փաստաթուղթերով կազմուած է, հա – մոյնավարներու կողմէ :

Խօսք առին նաեւ Միթրան, Տիւչէ եւ Տիւքօ :

Ընկերվարականները բարեփոխութիւն մը առաջարկեցին Ալժերիոյ եւ Մայր Երկրի զրամական միութեան ծրագրին մէջ, բայց 91ի դէմ 158 ձայնով մեր – ժուեցան: Այնուհետեւ ծրագիրը քուէար – կուեցաւ 67ի դէմ 155 ձայնով եւ 34 ձե – ռնպահութեամբ :

Երկրորդ ծրագիրը մը՝ զարձեալ եզմա – տական, քուէարկուեցաւ 65ի դէմ 153 ձայնով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔԻ համայնավար թերթը՝ «Իթթի – հատ էլ Շաապ» կը զրէ թէ բոլոր հա – մայնավար զեկավարները կը ձերբակալ – ուին երկրին մէջ: Թերթը կը բողոքէ ձեռք առնուած այն միջոցներուն համար որոնք զէմ են «Ազգային Միութեան»: Առաջին անդամն է որ համայնավար թերթ մը, Ի – րաքի մէջ, արձագանգ կը հանդիսանայ հակահամայնավար պաշտօնական քաղա – քականութեան մը: Յատկանշական է զի – տել թէ Պաղտատի ձայնասփիւռը ամբողջ օրը Քասըմի մէկ ճառը կը ձայնասփռէ , կանոնաւոր ձեւով ուր վարչապետը կը կրկնէ ·— « Բանակը կատակցութիւններէն վէր կը դասուի »:

ԳԱՀԻՐԻի լատինեղեակ չրջանակներու համաձայն Ա. Միացեալ Հանրապետու – թիւնը որոշած է ընդունիլ խորհրդային նոր ծրագիրը Աւստրիի ամբարտակին հա – մար: Խորհրդային մասնագէտները կարգ մը փոփոխութիւններ առաջարկած էին :

ԺԱՆ ԱՒԼԱՐի, ընդհանուր տնօրէն Ֆը – րանսական Ֆրանս Փրէս զործակալու – թեան քաղաքական եւ դիւանագիտական բաժնին, մեռաւ, իր կնոջը հետ, օդանա – ւային արկածի մը մէջ :

ՀԱՒԱՐԻՄԸՆ որ միշտ Մոսկուա կը դտ – նուի, մամուլին յայտարարեց թէ հա – մոզուած է որ ներկայ կացութիւնը նը – ւազ լարուած է քան առաջ :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Արտաքին Նախարարը նոր յուշագիր մը յանձնեց Մոսկուայի արեւմտեան երեք դեսպաններուն, ինչ – պէս նաեւ Իտալիոյ, Թուրքիոյ եւ Պալ – քանեան երկիրներուն ներկայացնող դիւա – նագիտական մարմիններուն: Խ. Միու – թիւնը կը հաղորդէ այդ յուշագրով թէ յայտարարութիւն մը պիտի ընէ ապահիւ – լէացուած չրջանի մը ստեղծման մասին Պալքաններու եւ Ադրիականի մէջ :

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը առաջար – կեց իր դաշնակիցներուն որ Ատլանտեան Ուխտը Արտաքին Նախարարներու ժողով մը զումարէ, Յուլիս 13ի Ժընեւի հան – դիպումէն առաջ: Լոնտոնի կառավարու – թիւնը համաձայն չէ սակայն նման ժողո – վի մը զումարման: Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը անհրաժեշտ չի դտներ նոր հանդիպումը Ժընեւէն առաջ :

ՄԱՔՄԻԼԸՆ յայտարարեց թէ Ժընեւի ժողովը ժխտական արդիւնք չէ տուած :

ԼԻԲԱՆԱՆի ներքին նախարարը՝ Րէյ – մոն Խուէ հրաժարեցաւ: Նախարարը յայտարարեց մամուլին թէ ինչպէս հան – րապետութեաննախագահը խնդրած է իր – մէ, կառավարութեան մէջ պիտի մնայ պաշտպանելու համար հրովարտակները եւ օրէնքները խորհրդարանին առջեւ :

ԱՐԺԱՆթինի կացութիւնը բարելաւ – ուած չէ հակառակ ներքին նախարար Վիթոլոյի յայտարարութեան թէ ամէն ինչ իր բնականոն ընթացքին մէջ մը – տած է :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆի քաղաքապետ Պրանտ անդամ մը եւս քննադատեց Պեր – լինի հարցը առանձին ուսումնասիրելու եւ լուծելու առաջարկը (խորհրդային) : Քա – ղաքապետը ծանր յարձակումներ զործեց Խ. Միութեան Արտաքին Նախարար Կրո – միքոյի վրայ, չեչտելով թէ ան առա – ջարկ կը ներկայացնէ «վերջնագրի» մը ձեւով·Պրանտ զէմ է Արեւմտեան ուժերը պակսեցնելու զաղափարին: Նախկին մայրաքաղաքի քաղաքապետը մտահոգ – ուած է նաեւ ուրիչ հարցով մը·— Ժը – նեւի համաձայնութիւններու ընթացքին նկատի պէտք է առնուի այն պարագան՝ որ Արեւմտեան Գերմանիա եւ Արեւմտեան Պերլին նոյն զրամը պէտք է ունենան, ինչպէս նաեւ ենթակայ՝ նոյն Արզարա – զատութեան :

ՊԱՂՏԱՏի ձայնասփիւռէն խօսելով , Ի – րաքի Զինուորական Ատեանի նախագահ գնդապետ Ֆասիլ Ազատ էլ Մատաուի յայտարարեց թէ իրաքեան բանակը զին – ուած է ամէնէն արդիական, մասնաւորա – պէս՝ հելիկոպտերով, ռատարով եւ Միկ օդանաւերով: Գնդապետը աւելցուց թէ բանակը ունի նաեւ զաղտնի զէնքեր , որոնք ստացած է «աչխարհակալութեան չղթաներու խորտակումէն ի վեր »:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՋԱՐԵՀ Ա. ՊՔԷՐՔԷԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Յունիս 20ին , առաւօտեան ժամը 10ին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհ· Կաթողիկոս Զարեհ Ա., ընկերակցու – թեամբ Գերչ· Տաճատ, Արտակ եւ Հրանդ Ս. Եպիսկոպոսներու, այցելեց Պքէրքէ , բարիզալուստ մաղթելու Մարոնի Պատ – րիարք Փոլ Մէուշիի:

Վեհ· Հայրապետն ու Պատրիարքը ող – ջագուրուեցան եւ ունեցան շատ սիրալիր տեսակցութիւն մը :

Անցեալ Կիրակի, Գերչ· Մէուշիի ժա – մանումին, օդակայան դիմաւորելու զա – ցած էր, Գերչ· Տ. Արտակ Ս. Եպիսկ·, որ յանուն Վեհ· Կաթողիկոսին բարիգա – լուստ մաղթեց Պատրիարքին:

Միւս կողմէ, նոյն օրը, Պքէրքէ երթա – լու ճամբուն վրայ, Պատրիարքը, երբ Պուրճ – Համուտի զլխաւոր պողոտայէն կ'անցնէր, չերմ եւ սրտագին ընդունե – լութեան մը արժանացաւ Անդր – Նահրի Հայութեան կողմէ, որ այս առթիւ, յաղթական կամար մը բարձրացուցած էր: Պատրիարքը , որուն կ'ընկերակցէր Հան· բապետութեան Նախագահի ներկայացու – ցիչ՝ Արտաքին նախարար Պ. Հիւսէյն Ուէյնի, կանգ առաւ եւ պատասխանեց ժողովուրդի սրտագին մաղթանքներուն , ողջագուրուելով Պուրճ – Համուտի քա – ղաքապետ Հայր Պօղոս Արխի հետ :

ՅՈՒՇԵՐ Վ. ՇԱՀՊԱԶԻՆ

(ՊԱՆՔ ՕԹՕՄԱՆԻ ԳՐԱՒՄԱՆ ԻՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ, ԱՊԱ՝ ՄԵԿՆՈՒՄԸ ՊՈԼՍԷՆ)

★

Վարդան Շահպազի անձնական վկայութիւններէն՝ Պաճի Օթոմանի գրաւման մասին՝ կ'արտագրեմ հանի մը հատուածներ միայն, իբր իսկ լեզուով, առանց որեւէ փոփոխութիւն կատարելու, ուղղագրութեան թէ շարահիւսութեան մէջ :

Ահա՛ թէ ինչպէս կը ներկայացնէ մեր ողբացեալ հայդուկը՝ իր մասնակցութեան պարագան :

« *Երբ հասայ Պոլիս, 1890ին, մեր դիւղացիներէն չատեր կային այնտեղ : Հոն նաեւ իմ ամենամտերիմ բնկերս՝ Սարդիս Զօփուրեանը, որ ինձմէ աւելի կար նուիս եկած ըլլալով Պոլիս, ծանօթացեր էր Ազգասէրներու հետ : Անցաւ բաւական ատեն, անիկա օր մը իմ մօտ գալով բաւ թէ կ'ուզէ դիս մէկու... մը ծանօթացնել : Կիրակի օր մ'էր, երբ միասին գացինք Սամաթիա տուն մը : Տանտէրը մեզ առաջնորդեց սենեակ մը, ու քիչ յետոյ ներս մտաւ պեխերը սրած դեղեցիկ մարդ մը, Զարմայրը : Բաւական քարոզ մտիկ ընելէ յետոյ, «մնաս բարով»ով մը մեկնեցաւ :*

« *Անցաւ երկար ատեն : Օր մ'ալ, 1896ին Զարմայր կանչեց զիս եւ ըսաւ թէ՝ կոմիտաէրպուԹիւնը եթէ մարդու պէտք ունենայ, կ'երթա՞ս :*

— *Կ'երթամ, պատասխանեցի :*

— *Լաւ մտածէ յետոյ չզղջաս, յարեց անիկա :*

— *Ո՛չ, աւելցուցի ես :*

— *Քանի՞ ընկեր կարող ես բերել հետդ, աւելցուց Զարմայր :*

— *Այդ մասին ուէ խօսք չեմ կրնար ասել, ըսի :*

« *Զարմայր ինձ մէկ չաբաթ ժամանակ տուաւ : Ես տեսնուեցայ ընկերներուս հետ· բայց ինձ որոշ բան չէր ըսուած գործի բնոյթի մասին, միայն պիտէինք թէ յեղափոխական նպատակի մը ծառայելու է որ կը կոչուինք : Ով որ ինքզինքը պիտի տրամադրէր, պատրաստ պիտի ըլլար կանչուած ժամանակը ներկայանալու :*

« *Պատրաստակամութիւն յայտնեցին երեք հոգի, Յակոբ Խոդիկեան, Սարդիս Եղիկեան եւ Առաքել Գղերեան : Կիրակի օր Զարմայրը կրկին եկաւ· իրեն յայտնեցի չորս հոգու պատրաստ ըլլալը : Օր մ'ալ եկաւ ըսելու թէ Սեւ Աչոտը պիտի գայ զիս տեսնելու : Աչոտը եկաւ : Իրաւական մ'ալ ան կարգաց, յետոյ ժամադրուեցանք Գուլէի տակը սրճարան մը : Ըսի որ տեղեկութիւն տայ մեր ընելիքի մասին : — Ես ձեզ պիտի առաջնորդեմ ըսաւ, ուր որ երթամ ինձի կը հետեւիք : Ժամադրութեան գացի : Ցետոյ այդ տեղի նեղ փողոցներէն մէկուն մէջ ինձի յանձնեց ծրար մը :*

— *Այս գէնքերը կը բաժնես տղաներուն եւ վաղը կուգաք Պանք Օթօմանի մօտ այսինչ սրճարանը, յանձնարարեց ինձ՝ ու բաժնուեցանք :*

« *Հինգ ատրճանակներ էին 200ական փամփուշտներով : Բաժնեցի զանոնք տը – ղոց » :*

Ահա, նաեւ, դէպքէն ետք Պոլսէն իր մեկնումը՝ կարգ մը ընկերներու հետ :

« *Հեռու ենք այլեւս Սթամպուլէն : Հրաչէը եւ Գարօն տակաւ մօտիկութիւն կը ստեղծեն նաւապետին հետ եւ մեր դիրքը նաւուն պաշտօնէութեան առջեւ կը բարուոքի, աւելի ազատ կը զգանք ինքզինք – նիս :*

« *Կը հասնինք Փերէ : Մենէ չատերը դէմարկ ժաքէթ չունին, ուստի քաղքէն կը հայթայթենք : Գիշեր մըն ալ արդէն մեր նաւը կը խարսխէ Մարսէյլի առջեւ : Քարափը լեցուած են Հայեր : Նշաններ կ'ընեն ու կը կանչեն մեզ, կը սպասեն որ դուրս ելլենք : Ձամբորդները բոլորն ալ կը մեկնին, միայն մենք ենք որ կը մնանք դեռ : Քիչ վերջ մենք ալ նաւակ կը նստինք քաղաքացիական տարազով ոստիկանական պաշտօնեաներու հետ ու դուրս կ'ելլենք : Կը փոխադրուինք Թը – բամվէյ, անկէ ալ կանդ կ'առնենք բարձր պարիսպներով չէնքի մը մեծ դրան առջեւ :*

« *Բանտարկուած ենք : Տանեւուրը օր կը մնանք այնտեղ : Մենէ մէկ մասը կը փոխադրեն չէնքին վերի յարկը : Օր մ'ալ Գարօն ու Հրաչը կը յայտնեն, թէ որոշուած է որ իրենք երթան Փլնեւ, իսկ մնացեալներս՝ Ամերիկա : Ցաջորդ օրը Գարօն ու Հրաչը մեկնեցան :*

« *Մնացածներս 15 հոգի էինք եւ մենէ ոչ ոք ֆրանսերէն գիտէր : Մեզի յայտնեցին, թէ չուտով պիտի մեկնինք, ըսին որ հագուստ դնենք մեզ համար, կառավարութեան մօտ մեզի յատկացուած դրամ կար, զգեստի փոխարժէքը վար գրին, նաւի տոմսակի գիներն ալ կէս արժէքով հաշուելով մնացած դումարը մեզի յանձնեցին :*

« *Ցայտնի եղաւ որ նաւը պիտի մեկնի Հարաւային Ամերիկա : Այսպէս 28 օրէն հասանք Պուէնոս – Այրէս : Նաւը խարսխեց, մենք ալ դուրս ելանք ճամբորդներու հետ եւ պատի մը տակ նստանք չը – ւարած :*

« *Կառապան մը մօտեցաւ մեզի, չը հասկցանք բայց պարզ էր, որ մեզ կ'ուզէր տանիլ : Հայկական վէճը ծայր առաւ· մենք մաս մը կազք նստաւ, միւսները հակառակ ուղղութեամբ իրենց ճամբան չարունակեցին ոտով : Կառքը չուկայի մը փողոցին մէջ կանգ առաւ : Կառապանը դրամ կը պահանջէր : Դեռ չէինք վճա – րած՝ երբ մարդ մը մօտեցաւ մեզ եւ թուրքերէն լեզուով բարեւեց : Կարծէք լոյս աշխարհ տեսանք, վերջապէս մեր լեզուէն հասկցող մը կար : Վճարեցինք կառքին հաշիւը : Մարդը առաջնորդեց մեզ իր խանութը : Լրագրիներէրէն իմացած էր թէ մենք Պուէնոս – Այրէս պիտի գանք եւ ուզած էր մեզ դիմաւորել, բայց մեր նաւը ուշացած ըլլալով չէր կրցած որո – շել նաւին ժամանած ճիշդ թուականը՝ մեզ քարափին վրայ դիմաւորելու հա – մար :*

« *Անձանօթ այդ մարդը մեզ առաջնորդեց ճաշարան մը եւ լաւ մը կերակրեց : Հանդիպեցանք մեր միւս ընկերներուն, վճարեց անոնց կառքին դրամն ալ եւ յետոյ բոլորս մէկ տարաւ Արաբի մը պանդոկ ճաշարանը : Ճաշարանապետին ներկայացուց մեզ, ըսելով որ, ատոնք այստեղ 15 օր իմ հաշուիս պիտի ճաշեն ու ղիչե – րեն : Այս կարդադրութենէն յետոյ, մէկ երկու չաբաթուայ ընթացքին բոլորիս ալ գործ ճարեց, արհեստաւորները տեղա – տորելով արհեստանոցներու մէջ, իսկ ուէ արհեստ չունեցողներուն ալ իր սեփական խանութէն մանր մունր ապրանքներ տը – ւաւ ծախելու : Երբ 15 օրը լրացաւ, վճարեց պանդոկին ու ճաշարանին ծախքե – րը եւ մեզ փոխադրեց Արաբներու թաղը, այնտեղ վարձելով մեզի սենեակ մը :*

« *Այս մարդը նախախնամութեան մէկ աչքը եղաւ մեզի համար, եւ ըրաւ այն բոլորը, ինչ որ մարդկօրէն հնարաւոր էր, մեզ օգնելու համար :*

« *Այս անձանօթը Թուրքիայէն եկած հաստատուած Սուրիացի քրիստոնեայ Արաբ մ'էր ...*

« *Մեր նոր թաղին մէջ ծանօթացանք նաեւ երկու Հայերու, մին Խարբերդցի՝ որ ծխախոտի գործ կ'ընէր, իսկ միւսը Մշեցի՝ որ զետը մաքրող նաւու մը մէջ մեքենագործ էր :*

« *Օր մը երբ տուն դարձայ, մեր ընկերները ըսին թէ՝ Լոնտոն գացող նաւ մը կայ, որ աշխատաւորներ կ'ուզէ եւ եր – կաւական ոսկի ալ ամսական կը վճարէ : Նոյն լուրը հաղորդեց նաեւ մեր արաբ բարեկամը :*

« *Որոշեցինք երթալ : Ամբողջ յետոյ օր մնացեր էինք Պուէնոս – Այրէս : Այս նաւը որ արջառ կը փոխադրէր, 40 օրէն մեզ հասցուց Լոնտոն :*

« *Նաւը երբ քարափին մօտեցաւ, պաշտօնական համազգեստով մէկը եկաւ ու մեզ պահանջեց : Մտածեցինք թէ բաներնիս բուրդ է· երեւի նորէն պիտի բանտարկեն մեզի : Անզլերէն չգիտնալով չէինք կրնար ուէ լուսաբանութիւն տալ : Մեր ընկերներէն Դաւիթը քիչ մը անգլերէն գիտէր, որով կարելի եղաւ հասկցնել թէ նաւէն առնելիք ունինք, մարդը մեզ ա – ռաջնորդեց նաւային ընկերութեան գրա – սենեակը եւ մեր պահանջքը դանձեցինք :*

« *Բաւական երկար քալելէ յետոյ մը – տանք չէնքի մը ներքնայարկերէն ներս :*

Շէնքը մեզի յիշեցուց Մարսիլիոյ Ֆը – րանսական բանտը : Մտանք սենեակ մը, ուր տեսանք որ բազմաթիւ մարդիկ խը – ճողուած են այնտեղ : Հայեր էին : Զար – մացանք թէ ի՞նչ կը փնտռեն այդքան Հա – յեր՝ Լոնտոնի մէջ : Քիչ յետոյ իրողու – թիւնը պարզուեցաւ : Փախստականներ է – ին : Կը խօսէին բարձրաձայն, կը հայհո – յէին անոնց, որ Պանքան կոխեր էին ու պատճառ եղեր կոտորածի ու ղաղթի : Այս տխուր լուրը առաջին անգամ լսելով շատ դէշ տպաւորուեցանք :

« *Այդ երեկոյ քնեցինք նոյն չէնքին մէջ, սեւ ներկուած, դազաղի նման փայ – տէ մահճակալներու մէջ :*

« *Առաւօտուն ելանք, թէյերնիս խմե – ցինք ու աննպատակ կը սպասէինք՝ երբ մէկը ներս մտաւ ու «Պանքայի տղաքը» հարցուց :*

« *Մենք ենք ըսինք : Բոլորը զարմացան :*

« *Նորեկը յայտարարեց, թէ յատկապէս մեզ համար է եկած Փարիզէն, եւ թէ ինք կը կոչուի Տօքթ· Զարիֆեան : Ինդրեցինք որ, ուէէ կերպով հաստատէ, թէ յատ – կապէս մեզ համար է եկած : Ցայտնեց, թէ այդ մտօք ուէէ փաստաթուղթ չունի, բայց կրնայ ցոյց տալ Հրաչի նամակը :*

« *Տեսանք դրութիւնը, իսկապէս Հրա – չին դիրն էր : Առաւ մեր անունները, ցու – ցակազրեց մեր կարիքները եւ մեր մօտ գտնուած դրամը առայժմ բաւարար սե – պելով մեկնեցաւ, յայտնելով թէ յետոյ դրամ պիտի ուղարկէ : Իսկապէս անցաւ քիչ ժամանակ ու մեզի դումար մը ու – ղարկեցին :*

« *Ամբողջ երեք ամիս մնացինք Լոնտոն : « Փրկութեան Բանակ»ի կազմակերպու – թիւնը շաբաթ եւ կիրակի օրերը մեզ կը ցուցադրէր հրապարակային ժողովներու մէջ, կը խօսէր մարդկութեան թշուառու – թեան մասին ու դրամ կը հաւաքէր : Նոյնպէս կիրակի օրերը նուագով կը պատուհասէին մեզի, ու իրենց գործին փրո – փականտը կ'ընէին :*

« *Ժողովուրդը մեծ բազմութեամբ կու – գար ու կը դիտէր մեզ, երբ մարդկային թշուառութեան կենդանի վկաները :*

« *Լոնտոն երեք ամիս մնալէ յետոյ, ամբողջ հայ փախստականները ցրուեցին Ամերիկա եւ Ցունաստան :*

« *Մենք ուզեցինք երթալ Պուլկարիա, բայց մերժեցին ու յայտնեցին, թէ Ամե – րիկա պէտք է երթանք : Մենք չամառե – ցանք մեր Ամերիկա չերթալու որոշումին վրայ, ու նամակով խնդիրը տեղեկացու – ցինք Տօքթ· Զարիֆեանին, որ յաջորդ – ցաւ մաս առ մաս ուղարկել մեզ Պուլկա – րիա, ուրկէ ժամանակի ընթացքին ամէն մարդ ընտրեց իր ճամբան :*

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱ

Ֆ· Մխիթեան վարիչը Ալպանիայէն անցաւ Աքանթինաւիա, Ադրիականէն Պալթիկ ծով· մինչ Փրնեւի հանդիպումը վերջաբանին կը մերձենար :

Գրեցինք արդէն, թէ Ռուսիա երկու դարէ ի վեր ելք կը փնտռէ բաց ծովերու վրայ, հետեւելով կայսրութեան հիմնա – դրին անվաւեր կտակին, որուն բովան – դակութիւնը սակայն կը բացատրէ ռուս երկդարեան քաղաքականութիւնը :

Քարէ Մարքս, որուն անունը կը յեղ – յեղուի միշտ համայնավար երկրին մէջ, հակասեալ մը, համադերման մըն էր : Բրիտանական թանգարանին մէջ դատ էր փաստաթուղթեր եւ պարսաւագրեր, ո – րոնք ռուս վտանգը կը նախատեսէին եւ անգլիական ռուսասէր քաղաքականու – թիւնը կը քննադատէին :

Մարքս հրատարակեց ցայտնութիւններ անունով դրքոյկ մը, ցոյց տալու համար Անգլիոյ պատասխանատուութիւնը Ռու – սիոյ զօրացման մէջ, ինչ որ վտանգ մըն էր բովանդակ Եւրոպայի համար : Ակէ դատ հրատարակած էր բազմաթիւ յօդ – ուածներ անգլիացի դիւանագէտ Ըրըք – հերթի ազդեցութեան տակ :

Մարքս 1850էն ի վեր կը մատնանշէր ռուս վտանգը՝ Եւրոպայի : Ցօդուածներու հրատարակութեան հարիւրամեակին ա – ռիթով, երկու ամերիկացի դիտուններ Պլեքսթոք եւ Հոպկից հրատարակեցին 21 յօդուածներու հաւաքածոն՝ «Ռուս սպառ – նալիքը Եւրոպայի» (1952) : Մարքս կը դրէ, թէ Ռուսիա Պոլսոյ տիրանալով, Ալպանիան իւրացնելով պիտի գրաւէ Ադ – րիականի կեդրոնը, պիտի սեղմէ Աւրս – տրեւհունգարիան, այն ատեն Ռուսիոյ բնական սահմանը պիտի երկարի Տանցի – կէն, կամ թերեւս Շթեթթինէն Թրիէս – թէ : Այն ատեն պիտի կազմուի համասը – լաւ իմաստասէրներու երազած սլաւ կայսրութիւնը :

Մարքս համակիր չէր օսմ· կայսրու – թեան ալ որովհետեւ « զառամած եւ փը – տած » էր, բայց թուրք խնդիրը կը լուծ – ուէր միայն եւրոպական յեղափոխու –

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՓ

ՄԱՐԴԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ ԵՒ ԻՐ ՎԷՊԸ՝

ՏՕՔԹ. ԺԻՎԱԿՕ

Պատկերը բնական արդիւնքն է մարդ – կային կեանքին կարճութեան եւ այն հա – կայ աշխատանքին, զոր ան կ'ուզէ զլուխ հանել : Երկու եղերու այս անհաշտու – թիւնն է որ կը ստիպէ մարդը ամէն ինչ տեսնել արծիւի պարփակող նայուածքով, արտայայտելու կարճ փայլակներով, իր ամիլական ըմբռնումը :

Այս է բանաստեղծութեան իսկութիւնը : (Այս է իբրեւ բանաստեղծութիւնը, պիտի ըսէր Օշական) :

Նկարչութեամբ անած բանաստեղծ, փասթերնաք կ'արտայայտէ նոյն այս միտքը, մեր նկարիչներուն օրինակով :

« Ռամպրանտի մը, Միքէլ Անճէլոյի մը, Թիճիանոյի մը վրձինին մըրիկը կանխամտածուած չէ երբեք : Այն ան – կշտում քաղցը, որ կը մղէ զանոնք նկա – րելու տիեզերքը ժամանակ չի ձգեր իրենց ուրիչ ձեւով չարժելու :

Տպաւորութիւն, արտայայտութիւն, անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր գոյու – թիւն ունեցող այս հարաւորութիւնը, որ կը լեցնէ մարդուն կեանքը, կը յորդեցնէ զայն :

Ահաւասիկ ուրիշ մտածում մըն ալ, որ կը չօշափէ նոյն խնդիրը :

« Բնաղդը ,որուն օգնութեամբ, ինչպէս ծիծեռնակը ,կը կառուցանենք աշխարհը — հսկայ բոյն մը, հողի եւ երկնքի խառ – նուրդ, մահուան ու կեանքի —, եւ այս, երկու ժամանակով, այն որ տրամադրելի է, եւ այն որ կը պակսի մեզի :

Հասկցայ թէ անոր տեւականութիւնը կը պարտինք չղթային օդակներուն ուժին, այն ուժին, որ կայ օդակներէն իւրաքան – չիւրին մէջ : Անոնցմէ ամէն մէկուն պատ – կերացումին եւ թափանցկութեան մէջ » :

Պզտիկ քերթուած մը այստեղ թարգ – մանենք, ցոյց տալու համար թէ որքան մեծ տեղ կը գրաւեն հոն այլաբանական պատկերներն ու գոյները :

ԹԱՐՄ ՆԵՐԿ

«Թա՛րմ ներկը զգո՛յշ, չհպիլ···»
Հոգի՛ս, ուշադրութիւն չընիր դուն,
Ու ահա, յիշողութիւնս լեցուն՝
Իր սրունքներուն արատներով, իր այ – տերուն,
Թեւերուն, իր շրթներուն, աչքերուն :

Իմ բոլոր ուրախութիւններէս աւելի,
Իմ բոլոր դժբախտութիւններէս աւելի,
Կը սիրէի ֆեզ, դո՛ւն, որ կ'ընես
Ցերեկուան դեղին լոյսը
Աւելի ճերմակ ֆաճ սպիտակադեղը :
Ու կ'երդնում ֆեզի, բարեկամուհիս,
Ո՛վ իմ մշուշս,
Որ ամգամ մը գէթ ան պիտ' դառնայ,
Աւելի ճերմակ ֆաճ զառանցանքը,
Լուսամփոփը ֆաճ,
Աւելի սպիտակ ֆաճ
Ճերմակ վիրակապ մը՝ ճակտի մը վրան :

Ահա եւ ուրիշ մը : Նոյն լոյսի խաղերն են, զոյներուն բոլոր նրբերանգները, այ – լարանական ամէնէն անսպասելի պատ – կերներով :

ԳԱՐՈՒՆԸ

Տեսէ՛ք, գարունն է : Փողոցէն կուգամ,
Ուր բարտին կեցած է զարմացած,
Ուր հեռական կը վախնայ,
Ուր տունը կը վախնայ, որ չըլլա՛յ թէ փլի,
Ուր օդը կապոյտ է,
Լաթի ծրարի մը նման՝
Մէկու մը, որ հիւանդանոցէն կ'ելլէ :

Ուր երեկոն դատարկ է,
Ընդմիջուած պատմութեան մը պէս,
Անհետեւանք ձգուած աստղին կողմէ,
Ապշահար՝ հազար ու հազար
Կապոյտ նայուածքներու դիմաց,
Անթափանցելի, անարտայայտ :

Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(4 Շար·)

թեամբ : Կը կարծէր թէ Պալքաններու մէջ Թուրքիոյ ժառանգորդ պիտի ըլլան հարաւ սլաւները :Կը նախատեսէր, որ Անգլիա պիտի նպաստէր սլաւ, անկախ կայսրութեան մը կազմութեան՝ Եւրոպայի մահմետական պետութեան աւե – րակներուն վրայ՝ ցարին հակառակորդ– ներուն հետ միանալով :

Պետրոս Մեծ կ'աշխատէր Անգլիոյ բա – րեկամութիւնն ապահովել, Անգլիա կը վարանէր : Փոլթաւայի յաղթութիւնը , 8 Յուլիս1709ին, փոխեց կացութիւնը :Անգ– լիոյ ներկայացուցիչը ողջունեց Պետրոսը կայսր տիտղոսով՝ երբ յաղթականօրէն Մոսկուա վերադարձաւ :

Լեհաստանի, Հանովրի, Փրուսիոյ , Դանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ կը կնքուի դա– շինք մը՝ 1715ին, չուետական կայսրու – թեան բաժանումին համար : Այս բաժա – նումը պիտի կազմէ Լեհաստանի բաժա – նումին նախաբանը, միջազգային քաղա – քականութեան նոր դարաշրջանը : Լե – հաստանի Օգոստոս երկրորդ թագաւորն ալ գաւաղիրներուն մէջ դանուեցաւ, ա – ռանց անդրադառնալու ,որ կարզը իր երկրին պիտի դար : Շուէտի դժբախտ թագաւորը Կարոլոս աքսորավայրէն պատգամ մը ուղարկելով Օգոստոսի եւ ցարին, 28 Յունուար 1711ին, նախատե – սած էր Լեհաստանի ճակատագիրը :

Անգլիա հետեւեցաւ դաշնակիցներուն , թէեւ 1700ին կնքուած պաշտպանողական դաշինքով կապուած էր Շուէտի :

1715ին դաշնակիցները խլեցին Շուէտի գերմանական նահանգները: Անգլիական նաւատորմը միացաւ դանիական նաւա – տորմին: Ցարը խոստացած էր 30·000 Մոսկովներ· 15·000 միայն տրամադրեց , ինչ որ կ'անդամալուծէր ռազմական ծր– ագիրը· սպառնալիք մըն էր Դանիոյ ա– պահովութեան, քանի որ ռուս բանակին մեծ մասը կը մնար Քոփենհակ՝ ռուս նա– ւատորմին հետ: Դանիոյ թագաւորը հր – աւիրեց ցարը՝ բանակը քաշել սանիա – կան հողէն: Պետրոս ստիպուեցաւ տեղի տալ եւ վերադառնալ Ռուսիա: Պետրոս կը խարէր Դանիոյ թագաւորը առանձին բա– նակցելով Շուէտի հետ :

1717ին հրատարակուած «Սէաճտիճաւ– հաճ Տագնապը» գործին հեղինակը կը նախատեսէր օր «Ցարը կը ներկայացնէ վտանգ մը՝ ոչ միայն իր զրացիներուն համար, այլ նաեւ՝ ամբողջ Եւրոպայի : Շուէտի դէմ պատերազմ յայտարարեց ա– ռանց պատճառի: Ցարին պայքարը բո – զոքական պետութեանց դէմ է: Ցարը դիտէ, թէ իմաստութիւնը կը կայանայ պարադաներու համաձայն գործելուն մէջ եւ ոչ թէ արարողութեանց համար կանգ առնելուն: Իմաստութիւն է պարագանե– րուն հետ վազել : Եթէ ցարը զրաւէ Շուէտը, Անգլիոյ զրացի պիտի ըլլայ եւ վտանգաւոր զրացի մը: Մինչդեռ մենք կուսակցական սադրանքներով կը զբա – ղինք, Ռուսիոյ միապետը երկիրը կը կազմակերպէ, Պալթիկի վրայ կը հաս – տատուի, Շուէտի կը սպառնայ : Մեր պարտականութիւնն է ամէն օժանդակու–

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԲԱՂԱՔՆԵՐԸ

ՄԵՂՐԻ

•

Կիրճերու խճուղիներէն անցնող անձա– նօթը ակամայ կը մտածէ·

— Մարդիկ ինչո՞ւ հարթավայրերը ձգ– ած՝ այս ապառաժին վրայ հիմնած են իրենց բնակավայրը :

Իրօք, ահաւի քարաժայռի մը նմանող լեռը ծանր տպաւորութիւն կը ձգէ ուղե– ւորին վրայ :

Բուսականութենէ եւ դեղեցկու– թենէ զուրկ այս քարքարոտ սարին միւս կողմը հրապուրիչ բան չի կրնար ըլլալ :

թիւն տալ Շուէտի, որպէսզի կարող ըլ– լայ պաշտպանելու իր անկախութիւնը »:

Մարքս կը քննադատէ Անգլիոյ ռուս– ակէր քաղաքականութիւնը, ցոյց տալով միանգամայն անգլիական առեւտուրին կրած վնասները: Երբ Ռուսիա հաստատ– ուեցաւ Պալթիկի վրայ, անգլիական ա – ռեւտուրը՝ Ռուսիոյ հետ նուաճեցաւ 5347 սթերլինով : 1760ին Անգլիոյ ար – տածումը դէպի Ռուսիա 39761 սթերլինի կը հասնէր, Ռուսիայէն ներածումը 536– 504 սթերլին, նոյն տարին արտաքին ա – ռեւտուրը կը հասնէր 26·361·760 սթեր – լինի: Կէս դար յետոյ Ռուսիոյ հետ ա – ռեւտուրը աւելցած էր միայն 265·841 սթերլինի խեղճ դումարով մը: «Ոչ Պետ– րոսի ժամանակակից, ոչ ալ անգլիական յաջորդ սերունդը չհետեան Ռուսերու Պալթիկի վրայ հաստատուելով »: Սթեն– հոփ կը զրէր Թաունլէնտի 16 Հոկտեմբեր 1716ին· « Որոշ է, որ եթէ ցարը երեք տարի ալ աշխատի, Պալթիկ ծովու բա – ցարձակ տէրը պիտի ըլլայ »:

Շուէտի դէմ եւ Ռուսիոյ համակիր էին « Ռուս Առեւտրական Ընկերութեան » մարդիկը ,որոնք երեսփոխանական ժո – ղովին դիմելով , կը յայտնէին թէ աւելի դիւրին էր առեւտրական շահարեր յարա– բերութիւններ ունենալ Ռուսիոյ կայսեր նահանգներուն հետ՝ քան Շուէտի, որ տէրն է Պալթիկ ծովուն: Ռուսիոյ հետ ա– ռեւտուր ընող վաճառականներուն ազդե– ցութիւնը տեսնուեցաւ 1765ին ալ:

Մարքս կը յիշէ Զօր· Մերոսլաւսքիի գործը ,ուր կը քննադատուի Անգլիան՝ Կար– սը Ռուսին ձգելուն համար :

« Մոսկուայի իշխանները խորագիտու– թեամբ ձերբազատուեցան թաթար լու – ծէն, միեւնոյն մեթոտները գործածեցին ուրիշ ազգեր ստրկացնելու համար , յա– րերը միեւնոյն միջոցներով կը ձգտին աշ– խարհի տիրապետութեան հասնիլ » : Մարքս կը յիշէ գերման պատմաբանՖալ– մերկյըսը որ գրած է Մերձ· Արեւելքի եւ Պալքաններու պատմութիւնները, ո – րուն համաձայն ռուս սուուերը զոյութիւն ունէր արդէն իններորդ դարուն :

ԽՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

(1 Շար·)

Բաւական է սակայն որ անցորդը հասնի սարագոգը եւ իր աչքերուն առջեւ կը բացուի տարբեր աշխարհ մը, հիասքանչ տեսարանով: Անդնդախոր կիրճ, կանա– չախիտ այղիներ, փարթամ բուսականու– թիւն, արծաթափայլ գետակ եւ անոր ա – փերուն բարձրացող բազմայարկ չէնքեր , գործարաններ, առանձին տուներ: Մեր Հանրապետութեան հեռաւոր չրջաններէն մէկն է ան՝ Մեղրի :

Պարզ երկնքի կապոյտին վրայ գծա – գրուող սլացիկ բարաւիները հեռուէն նը– կատելի կը դարձնեն, որ Մեղրի կը գտ– նուի այղիներու մէջ, իսկ հոն տանող ճամբան փնտռելու պէտք չկայ . նռնե – նիի , թզենիի, սերկեւիլենիի ճամբեզրե– րու չարքերը անձանօթին կ'ուղեկցին մինչեւ քաղաք: Այցելուի ուշադրութիւնը կը գրաւեն նախ գործարանային թաղա – մասի վարդագոյն չէնքերը: Հոն՝ ամէն ինչ նոր է : Հինը յիշեցնողը միայն չրջա– պատի քարաժայռերուն կռնգուն մնացած ամրոցներն են ,որոնք կառուցուած են 1700ական թուականներուն՝ օտար հոր – դոներու դէմ պաշտպանուելու համար :

Ժամանակ մը ամայի այս վայրին մըշ– տնջենական լուսթիւնը կը խանգարէր չրաղացպանի տխուր երգը, կամ լեռնե – րէն դէպի ձոր իջնելու առեն՝ որսորդի դնդակէն տապալած եղնիկի յուսահատ կանչը : Բայց ան չատ առաջ էր ... ան – ցան տարիներ եւ երբեմն ամայի այդ վայրերուն մէջ չինուեցաւ պահածոներու գործարան: Կարճ ժամանակի ընթացքին անոր արտադրութիւնները յայտնի դար – ձան ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ար – տասահմանի մէջ:

Մեղրիի պահածոներու գործարանը տա– րեկան կը պատրաստէ երեք միլիոն 700 հազար տուփ :

Ընդամէնը չորս տարուան պատմութիւն ունի դինիի գործարանը, որ տարեկան կ'արտադրէ հարիւր հազար տեքալիտր «Արեւիկ» եւ «Մեղրաձոր» տեսակի դինի– ներ, որոնք հռչակաւոր են իրենց բարձր որակով :

Վերջին տարիներու ընթացքին այս չր– ջանին մէջ կառուցուած են նաեւ բազմա– թիւ բնակարաններ՝ զանազան ձեռնար – կութեան մասնաղիտներուն համար :

Նոր չինուած է Ա.յգեստան թաղամասը, չրջապատուած խաղողի եւ պտղատու այ– գիներով: Աւելի քան 250 ընտանիքներ կառուցած են իրենց երկյարկանի բնա – կարանները: Նորաբնակ պտուներու բա – կերը կը զարդարեն արդէն նռնենին, թզե– նին եւ այլ ծառեր, իսկ պատչգամներէն կը տեսնուին կիսրոնի մշտադալար ծա – ռերը:

« Հին Մեղրի» կը կոչուի աւանի թա– զամասերէն մէկը: Բայց նորը զգալի է նաեւ այստեղ, նորը՝ կանաչազարդ տա– րածութիւնն է Հին Մեղրիին մէջ: Եր – բեմն չոր թաղամասը կանաչազարդելու համար չինուած է չրհան կայան մը, որ առաւօտէն չուր կը մատակարարէ զար – դածառերուն, որոնք կը զեղեցկացնեն եւ կ'երկտասարդացնեն հին թաղամասը :

Բնակարաններու չինութենէն զուրկ հեռ, աւանին մէջ կը կառուցուին նաեւ զպրոց, տպարան, չարժանկարի սրահ եւն.: Մեղ– րիի մէջ կան վեց զրադարան, մչակոյթի տուն, չորս ակումբ, բուժարան եւն.: Ա– ւանի իւրաքանչիւր վեց բնակիչներէն մէ– կը բարձրագոյն կրթութիւն ունի :

Ա. Դ.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԺԸՆԵՒ, (Յատուկ)·— 14 Յունիս, կի – րակի օր Ժընեւի եւ չրջակայքի հայ գա – ղութը կազմակերպած էր ընտանեկան քն– ջոյք մը, քաղքէն տասը քիլոմեթր հեռու գեղածիծաղ եւ օդառատ վայրի մը մէջ : Ներկայ էին հարիւրէ աւելի հայրենա – կիցներ, հետերնին բերած իրենց կերա – կուրները, ղորս Հայու աւանդական հիւ– րասիրութեամբ կը տրամադրէին ամէ – նուն :

Գաղութը չատ լաւ կազմակերպուած ընկերակցութիւն մը ունի : Նախագահն է Պ· Շ· Փիլիպպոսեան, որ չանք չի խնա – յեր բարոյական եւ նիւթական օգնութիւն հասցնելու կարօտ հայրենակիցներուն : Նմանապէս Պ· Պ· Կ· Փափազեան՝ փոխ նախագահ եւ Ս· Գանթար՝ գանձապահ , անխոնջ աշխատողներ են գաղութին հա – մար :

Պ· Պալեան երգեց հայրենի մելամոյչ երգեր :

Ցայտնութիւն մը եղաւ փոքրիկն Ա– ւետեան՝ Պէյրութի Մխիթարեան վար – ժարանէն, որ ինքնաբերաբար ցատկեց նստարանի մը վրայ եւ արտասանեց առ – նականօրէն Մուշեղ Իշխանէն եւ Զարեհ – ցէն· Հոգի կուտար իր արտասանութեան մէկ նախադասութեան, վառեց հայրենի– քի սէրը ամէնուն սրտերուն մէջ: Շատ մը հայրենակիցներ խանդավառ եւ թրջուած աչքերով համբուրեցին այս Հայորդին :

Փափաքելի էր, որ յաճախ տեղի ունե– նային նման հաւաքոյթներ, որոնց ներ – կայ ըլլային աւելի թիւով երիտասարդ – ներ եւ ուսանողներ, վառ պահելու հա – մար ազգային զգացումը : Հ·

×

Ճ· ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ ԿԸ ՍՏԱՆԱՑ

Ինչպէս գրած էինք, Ճ· Մարտիկեան վերջերս մասնակցած էր Միացեալ Նա– հանգներու պօլ սկաուտներու ղեկավար – ներու համագումարին: Այս առիթով Հա– մազգային Գործադիր Մարհուրդը Մար – տիկեանը պատուած է կազմակերպու – թեան ամէնէն բարձր արծաթէ չքանչա – նով :

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՉԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (29)

ԼՌԱԾ ԶՐԱՊԱՑԸ

Ժ.Զ.

— Կը տեսնես, որ չուղեր .

— Ես , չե՞մ ուզեր, պոռաց միւսը խն– դալով .

— Այն ատեն, ինչո՞ւ համար անմիջա– պէս չես ըսեր, պատասխանեց անիկա , ջանալով միանալ անոր հետ, իր դուարթ չեչտովը .

Ասոր վրայ, կէրթրուտ առաւ այն դիր– քը, զոր սովոր էր առնել երգելու համար· ձեռքերը խաչաձեւեց ծունկերուն վրայ , եւ աչքերը սեւեռեց հեռուն, աղաւնոյի ուղղութեամբ .

—Ի՞նչ պիտի երգենք, հարցուց անիկա·

— « Աստ՛ղ, ինչպէ՞ս կարելի էր »··· երգը, առաջարկեց Ժան .

Կէրթրուտ գլուխը երերցուց .

— Սիրոյ մասին խօսող ոչ մէկ երգ, ը– սաւ ան, քիչ մը չոր կերպով··· միշտ այնքան ապուշ է որ ···

Ժան ապշած ակնարկ մը ձգեց անոր վրայ: Վայրկեան մը խորհրդածելէ ետք,

որսի եղանակ մը սկսաւ: Ժան ուժգնօրէն սկսաւ իր բաժինը, եւ իրենց երկու ձայ – նները ձուլուեցան մէկի մէջ, ինչպէս եր – կու ալիքներ ծովուն մէջ: Այս ներդաշ – նակութենէն զարմացած, իրարու նայե – ցան անոնք· դեռ երբեք այսքան դեղեցիկ չէին երգած :

Բայց չուտով աւարտեցին . մենք Գեր– մաններս չունինք չատ ժողովրդական երգեր որ միեւնոյն ատեն սիրուն երգեր չըլլային·

Վերջապէս կէրթրուտ վճռեց .

Գեղեցիկ վարդենի ,
Ծաղկած այնճան յորդ,
Երբ սէրըս կը տեսնեմ ···

Սկսաւ ան տեսակ մը ուրախութեան ճիչով :

Ժան ժպտելով անոր նայեցաւ, եւ կէր– թրուտ կարմրելով, գլուխն անդին դար – ձուց: Ինքզինք մատնած էր:

Անոնց ձայները ողեւորուեցան արտա – կարգ կեանքով մը, կը թուէր թէ իրենց սրտերու զարկերը չափ կուտային իրենց չեչտերուն: Անոնք կ'ուռէին եւ կը բարձ– րանային, որպէս թէ իրենց արիւնին ալի– քէն քշուած ըլլային· յետոյ կ'իջնային՝ կարծես ցամքած ըլլար կեանքի աղբիւրը իրենց մէջ, ներքին եւ խոր վշտով մը·

Եւ ճաճի որ չքսուիր ամէն բան ,
Եւ ճաճի որ սէրն է անսահման ,

Դուն կրնաս հարցնել աչքերուս
Թէ որքան սիրելի՛ ես սրտիս :

Ինչո՞ւ յանկարծ իրենց ակնարկները պիրար կորեցին, ինչու կը զողզղան եր– կուքն ալ, որպէս թէ էլեկտրական բա – խում մը ցնցէր իրենց անդամները:

Զանցնիր ժամ մը գիշերուան մէջ,
Որ սիրտըս իմ չը զարթնու
Եւ ֆու վրայ չը մտածէ .
Զը մտածէ, որ դուն հազար անգամ
սիրտըդ ինծի ես տուած ···

Կիրքի ինչ պինդութիւն իրենց անդոտ չէչտին մէջ, ինչպէս պիրար կը փնտռէին իրենց ձայները· կը թուէր թէ կ'ուզէին պրկել պիրար .

Եգերքն հեղեղին, ուռիները կը կախուին ,
Հովիտներուն մէջ ձիւնը կը փոուի ,
Ո՛վ իմ սիրեցեալս, հարկ է բաժնուիլ ,
Կրնուի կ'երթամ ես, մահուան դէմ պիտ'
երթամ
Բաժանումը, սիրելի՛ս, շա՛տ է անողոք :

Անոնց ձայները կը կորսուին սարսռա – յող մրմունջի մը մէջ: Ալ պարզ է· բար– ձանքն ու յոյսը, բաժանումի տխրութիւն– ները եւ մահուան վիշտը, այս բոլորը կը մատնուին այն հնչիւններուն մէջ որոնք կը թուէին իրենց չրթունքներէն .

Կէրթրուտի դէմքը կը պրկուէր կար – ծես արցունքը զսպելու համար· բայց իր աչքերը կը փայլէին, եւ յանկարծ, սա մելամաղձոտ երգը, երգը ոսկեզօծ տու – նին՝ որ կը կանգնի հոն «վերը լերան վրայ »:

Վարն՝ այս հովտին մէջը ահա,
Ջուրն անիւ մը կը դարձնէ
Որ միայն սէրը կ'աղայ
Ամբողջ գիշերն ու ցորեկ .
Եւ անիւը ջաղացքին կոտրած է ···

Ժան սարսռաց եւ իր ձայնը դողդղաց երբ ինքն ալ սկսաւ երգել: Աւարտեցին առաջին տունը եւ սկսան երկրորդը :

Եւ ահա··· ճիչ մը··· անկում մը··· կէրթրուտ կքեցաւ նստարանին առջեւ, եւ, ճակատը միջնորմին յենած , հեծկլ– տաց անյուսօրէն :

Երկու եղբայրները ոտքի ցատկեցին · Մատիէն երկու ձեռքերուն մէջ առաւ ա– նոր գլուխը եւ անյայտ բառեր կակա – զեց, ընդհատ եւ չփոթ, բայց աւելի քու– րէն կերպով հեծկլտաց :

Եւ ինքը, վշտացած , ոտքը դետինը զարկաւ, զարձաւ դէպի Ժանը որ մահա – տիպ դէմք մը ունէր·

Անիկա պոռաց ·

— Ի՞նչ ունի·

Հ. ԶՈՒՏԻՄԱՆ

(Շար·)

Պ. Էմիլ Ժաղլաը, Պ. Պետրոս Շմաւոնեան, Գայիչեան, Լիւսիէն Ժաղլաը, Շմաւոնեան, Քէլապճեան, Ժաղլաը եւ Թիւիլօ ընտանիքները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, զաւկին, քրոջ, հարսին, թոռան եւ աղգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԷՄԻԼ ԺԱՂԼԱՐԻ

(Ծնեալ Մարի Շմաւոնեան, 27 տարեկան)

դառնապէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ Յունիս 20ին։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս երկուշաբթի, ժամը 16ին։

Հանգուցեալ բնակարանը՝ 13 Րիւ տը լ'Էնտիւսթրի, Փարիզ 13։

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԸՆՈՂԸ

Կապոյտ Խաչի տարեկան դաշտահանդէսը այս կիրակի Սէն Նիզիէ ճամբուն վրայ, Պօրըկատի դղեակի պարտէզը մօտ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, դպրոցի աշակերտութեան կողմէ։

Մրցանակարաշխութիւն յաջողակ աշակերտներուն։

Բարձրախօս՝ հայերէն եւ ֆրանսերէն սալերը։

Ճոխ պիւֆէ զովացուցիչ ըմպելիներով։

Օթօքառի մեկնումի ժամերը.—

Ժամը 8·30ին Շըմէն տը լա Փլէն, ժամը 8·45 դպրոցին առջեւ, ժամը 9ին Փլաս Վէրտէօն, ժամը 9·15ին Սինեմա Փաքսին առջեւ։

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ յաջորդ կիրակի։

ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

LE PECQ

3, AVENUE GRANCHAMP

ՆՈՐԱԲԱՑ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ԾԱՒԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 5

Առաւօտուն, ժամը 10·30ին, բացօթեայ Վարդավառի Ս. Պատարագ կը մատուցանէ Գերպ. Ամատունի։

●

Կէսօրուան ճաշ, պիւֆէ, «չիչ քէպապ» եւ գեղարուեստական բաժին։

Սեղանները կանխաւ ապահովել՝ Ընկերակցութեան հասցէով՝

10 BIS, RUE THOUIN, PARIS - 5e

TÉL. ODE. 02-12

Երթուդարձի ամէնէն յարմար միջոցը, Փոն տը Նէօյիէն առնել թիւ 258 հանրակառքը եւ իջնել կը Փէֆ – Էրմիթաժ կայարանը։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՏ

Ուսումնասիրաց Միութիւնը կը կազմակերպէ

ՀԱՅ ԼԵՋՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, կիրակի 5 Յուլիս, կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22։

Գեղարուեստական ընտրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մրցումները, որոնք երկու դասակարգի բաժնուած են։

Ա. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու։

Բ. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու։

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին փարիզեան չրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ։

Իւրաքանչիւր դասակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանողի» տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ արժէքաւոր պարգեւ մը։

Միութիւնս կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ, այժմէն իսկ դիմել՝

Տիկին Զ. Փէչիմալճեանի՝

165, RUE DE JAVEL, PARIS 15e, TEL. BLO. 19-60

թեկնածուներու արձանագրութեան համար։

Մուտքը ազատ է։

Օր. ՆՈՒԱՐԴ ՓԷՀԼԻՎԱՆԵԱՆ
Պ. ԿԱՄԷՍ (ԺՕԺՕ) ՏԷՐ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ
Նշանուած

20 Յունիս, 1959, Իսի լէ Մուլիճօ, *կնքահայրութեամբ՝* Պ. Անտրէ Մա – նիգեանի։

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Կապոյտ Խաչի Ա. խումբը կը մեկնի 2 Յուլիս, Հինգշաբթի դիշեր։ Կառ տը Լիոն դանուիլ ժամը ճիշդ 22ին, դուբսի կողմը Փլաս տը լ'Օռլօժ։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը Փարիզի Ահարոնեան խումբին կողմէ։

ԱՅՑ ԿԻՐԱԿԻ

ժամը 16էն 23, Ազգ. Տան մէջ։

32 Րիւ տը Թրէվիզ

Ընկերական ջերմ մթնոլորտ։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՅԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է

ԵՂԱՆԱԿԻ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Վիէնի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի Թապուրէի սովորական դաշտին վրայ – Խոթրապլէն։

Կը խօսի ընկ. Մ. ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն)։

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը եւ սիրողներ։

Առատ կերուխում, մուտքը ազատ է։

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի Յուլիս 5ին, կիրակի, նոյն վայրը։

Ուշադրութիւն.— Ժամակարգ օթօպուսի, ժամը 10, 11 եւ 14 տասնըհինգ վայրկեան անցած։ Խոթրէսէնի Թաղէն մեկնում ժամը 12·10 անցած։

Իսկ վերադարձ՝ երեկոյեան ժամը 20·30ին։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Պոմոնի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի դպրոցական ամավերջի հանդէսը 4 Յուլիս, Շաբաթ դիշեր ժամը 20·30ին, ճոխ յայտագիրով։

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ քաջալերելու համար աշակերտութիւնը։

Մուտքը ազատ է։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒՈՒԶ

ԴԷՊԻ ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Փարիզէն՝ Ուրբաթ 24 Յուլիս 1959։

Նագեցաւ. *Իտալիայէն՝ ԱՆԴՈՆԱ, ԻԹԷԱ, ՏԷԼՃ, ԲԻՐՄ – ԱՒԷՆՕ, ՕՏՏՍԱ, ԵԱԼԹԱ, ՍՈՉԻ, ՍՈՒՈՒՄ։*

ԱՅՑԵՐ ԵՒ ԶԲՕՍԱՇՐՋՈՒՄ

Երկաթուղի. *Սոխուռմէն Երեւան։*

16 ՕՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ.— Երեւանէն Մոսկուա՝ օդանաւ։ Մոսկուայէն Փարիզ՝ երկաթուղի։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Փարիզ՝ Շորեքշաբթի 26 Օգոստոս։

ԳԻՆ — 215·000 — ԳԻՆ

Ֆրանճէն սկսեալ

ԴԻՄԵԼ

TRANSTOURS

49, AVENUE DE L'OPÉRA

TÉL. OPE. 61-15 & 35-18 PARIS-2e

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

EXPERTISE GRATUITE

Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը։

J. TORANIAN

18, AVENUE DE L'OPÉRA

OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի Ազգային վարժարանի։ Հովանաւորութեամբ՝ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին եւ Նախաձեռնութեամբ՝ դպրոցին կրթ. մարմնին։

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8·30ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Կը ներկայացուին.—

1.— ԿՈՑՐ ԱՂՋԻԿԸ Թատերգութիւնը։

2.— ՈՒՐՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ պատկերը։

Ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ. Թրազոյի եւ մասնակցութեամբ դպրոցին ամբողջ աշակերտութեան։

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու Տէսինահայութիւնը անխտիր։

Մուտքը ազատ է։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տարեվերջի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը՝

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 28

ժամը 16ին։

Կը հրաւիրուին ծնողքներն ու բարեկամները։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Դպրոցասէրի խնամակալութեան եւ ծնողիներու կողմէ։

28 Յունիս, կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը 3 – 10, վարժարանին օգտասէր պարտէզին մէջ,

I, BLD. DU NORD, LE RAINCY

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Երգ, պար, մարզանք եւ հաճելի անակնկալներ։

Կը նուագէ ՎԱՐԴԵՎԱՆԵԱՆ խումբը։

Պիւֆէ մատչելի գիներով,— շիշ էֆ – պապ։

Մուտքի դին 250 ֆրանք։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑ. ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Էկլիզ տը Փանքրէնէն առնել 146 թիւ օրօպիւսը եւ իջնել Րէնսի Փավիյօն։

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

★

ՎԱՂԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահը։ Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, 4 Րիւ Քոմփան, Փլաս տէ Ֆէթ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Արշալոյս» խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Օրակարգ՝ դեկուցում Շրջ. ժողովի։

ՊԱՆԵՒՕ – ՔԱՇԱՆ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՑԻՑ

ՀԱՄԱՀԱՒԱՐ. Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 7 Պուլեար տ'Ալճիէն։ Պար տը Կլոպի սրահը։ Օրակարգ, Յուլիս 12 դաշտահանդէսի պատրաստութիւն։ Ընթացիկ հարցեր։

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԿՐՏՋ. ԵԿԵՂԵՑԻ

20, RUE JEMMAPES

Պաշտամունք՝ այս կիրակի, Սէն Ժերմէն, ժամը 9·30ին, Մարսէյլ, Ռիւ Ժէմմար, ժամը 10·45ին։ Պիտի քարոզէ՝ Վեր. Ց. ՀԵԼՎԱՃԵԱՆ։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ՔՆԶՈՑՔ **Château du Bois** ՀԱՅԿԵՐՈՑՔ

ՊԱՐ

PAR ENTRAINS-SUR-NOHAIN (NIÈVRE)

ՓԱՐԻԶԷՆ 200 ԿԻԼՈՄԵԹՐ ՓԱՐԻԶԷՆ

ՀԱՆԳԻՍՏ

Auberge "Les Castors" et Annexe

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԺԱՔ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

35 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ

ՕԹՕՔԱՌՈՒԹԻՒՆ

Բացում 1 Յուլիս 1959

Բաց է ամբողջ տարին

ՏԵՂԱԿԱՆ – ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ – ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԱՇԵՐ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

PENSION, DEMI-PENSION ET LOCATION MEUBLÉE

ՄԱՍՆԱՃՈՒՂԻՆ

Հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ

R. N. 6 & 7 - CHEMIN DE FER - CARS

GARAGE - ESSENCE - PARKING

Մանրամասնութեանց համար գրել Տնօրէնին

BAL BAL

JEUX JEUX

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – Հայկական եւ Կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

TÉL. : BAL. 31 21

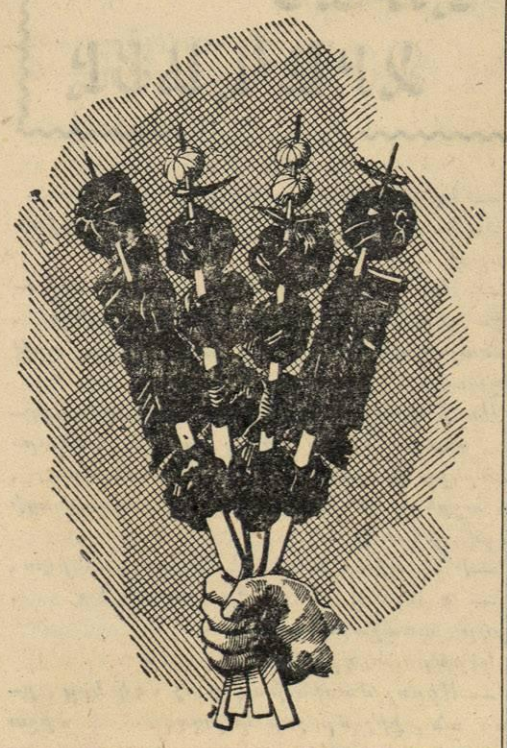
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար· 4000 ֆր·վեց·2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒՆԻՍ DIMANCHE 28 JUIN 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8430 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4331

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԵՆ ՍԻՐԱՇԱՀԻԼ

Ինչո՞ւ կարելի չեղաւ սերտ կապ հաստատել Հայրենիքի եւ Սփիւռքի միջեւ :

Բազմաթիւ պատճառներու կարգին յիշենք ամէնէն կարեւորներէն մէկը,— ուղղաղրութեան ցաւոտ խնդիրը :

Չէր բաւեր որ ունէինք երկու բարբառ, —արեւելահայերէնն ու արեւմտահայերէնը՝ իրարու լեզու լաւ չկարենալ հասկնալու համար, բոլշեւիկեան իշխանութիւնը Հայաստանի ժողովուրդին պարտադրեց նոր ուղղաղրութիւնը :

Հինը քանդելու, անցեալի յիշատակները անհետացնելու եւ «յեղափոխական» դործ կատարելու իրենց մոլուցքին մէջ Երեւանի նորելուկ իշխանաւորները կապինի հարուածը տուին Մեսրոպեան ոսկեդինիկ լեզուին եւ Մանուկ Աբեղեանի հեղինակութիւնը իրը վահան դործածելով աղճատեցին իր 1500 տարուան փառաւոր անցեալով պանծացող մեր մեծասքանչը :

4 Մարտ 1922ի «դեկրետ»ը բոլշեւիկեան ուղղաղրութիւնը հաստատելով, անանցանելի խրամատ մը բացաւ Հայաստանի եւ սփիւռքի Հայութեան միջեւ :

Նիւթական դումարները փակուած էին արդէն : Հոդեկան դուռներն ալ փակուեցան : Կապը բոլորովին թուլցաւ հայութեան երկու հատուածներուն միջեւ :

Երկրի մտաւորականները անզօր կատարդութեամբ լռելեայն համակերպեցան բռնակալ իշխանութեան անմիտ ու աղդա-վնաս կարդադրութեան :

Իսկ արտասահմանի գրողներն ու հրապարակադիրները — նոյնիսկ Թունդ «Հայաստանասէր»ները միահամուռ ընդվզեցան այս վանդալականութեան դէմ :

Նոր ուղղաղրութիւնը կատարեալ բաբելոնեան աշտարակի վերածեց հայերէնը : Օրինակ, հանրածանօթ Երուանդ Օտեանը գարձաւ մի ոմն անծանօթ Յերվանդ Ոտյան :

Արտասահմանի Հայութեան բողոքները ո՛չ մէկ արժէք ունեցան : Երեւանի կառավարութիւնը չպոռնկեց կիրարկել այդ բարբարոս ուղղաղրութիւնը :

Ի վերջոյ, օրին մէկը — չուրջ քսան տարի առաջ —բարեհաճեցաւ որոշ սրբագրութիւններ մտցնել չարափոխուած ուղղադրութեան մէջ :

Յերեվանը գարձաւ Երեվան (ե՞րբ պիտի դառնայ Երեւան), Եղմիածինը՝ Էջմիածին, որաթերթը՝ օրաթերթ, վորովհետեվը՝ որովհետեւ :

Սակայն տակաւին բազմաթիւ բարբարոսութիւններ պահուած են խորհրդային հայերէնին մէջ եւ յոյս ալ չկայ որ մօտ ատենէն սրբադրուին անոնք, վերադառնալով մեր աւանդական ու դիտական մաքուր ուղղադրութեան :

Երկու մեծ հայադէտներ, Հրաչեայ Ա-ճառեան եւ Ստեփան Մալխասեանց յանդգնութիւնն ունեցան դլուխ չծռելու բոլշեւիկեան իշխանութեան : Եւ արտօնուեցան մեր դասական, ճշմարիտ ուղդադրութեամբ հրատարակելու՝ առաջինը իր Հայերէն Արմատական Բառարանը , 7 հատոր (1932 — 1935) եւ երկրորդը՝ Հայերէն Բացատրական Բառարանը, 4 հատոր (1943 – 45) :

« Բառարանը մնայուն յատկութիւն ունեցող գրուածք է եւ սահմանուած է երկար տարիներ ու ամէնուրեք գործածուելու· ուրեմն նա պէտք է ունենայ նաեւ մնայուն եւ ամէնիին մատչելի ուղդադրութիւն, որ ընդհանուր է թէ գրաբարում եւ թէ աշխարհաբարում » կը գրէ Մալխասեանց իր Բառարանի «Առաջաբան»ին մէջ : Ու կ'աւելցնէ .

« Կարո՞ղ էր արդեօք բառարանը դրել հանդուգն, վորպես եւն., երբ այդ բառերը 1500 տարի չարունակ գրուել են « յանդուգն », «որպէս» եւն. :

Մալխասեանց բառարանին մնայուն արժէք ըլլալը չհետեւելով, ըսել կ'ուզէ թէ անիկա ժամանակաւոր չէ քաղաքական վարչաձեւերուն նման :

Եթէ կ'ուզեն սիրաշահիլ սփիւռքը, Թո՛ղ վերահաստատեն հին ուղղադրութիւնը :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՔԵԻԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ուրբաթ կէսօրէ ետք Տը Կոլ – Կրոնքի խօսակցութիւնները վերջացան : Իտալիոյ կողմէ, Նախագահ Կրոնքիի հետ բանակցութիւններուն կը մասնակցէին Վարչապետ Սենեի, Արտաքին նախարար Փելա , Փարիզի իտալական դեսպան Վիթեթի եւ Կրացի : Ֆրանսայի կողմէ՝ Քուվ Տը Միւրվիլ, Տը Քուրսել եւ Փալեւսքի :

Ամբաղրութեան զեկոյց մը, որ չարաթ առաւ պիտի հրապարակուէր, բայց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը ընթացքին խօսք առնելով, Զօր· Տը Կոլ հաստատեց երկու երկիրներու որդեդրած քաղաքականութեան գլխաւոր դիծերը՝ որոնց մասին կը խօսուէր արդէն :

Նշեալէ ետք թէ Ֆրանսա եւ Իտալիա իրարու կապուած են պատմութեամբ եւ մշակոյթով, Ֆրանսայի Նախագահը աւելցուց·— Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կապերը կը սերտանան՝ դիւանադիտական յարաբերութիւններով, Հասարակաց Շուկայով, զինուորական դաշնակցութեամբ :

Ինչպէս ծանօթ է, վերջին չարաթներու ընթացքին չատ խօսուեցաւ Միջերկրական երկիրներու մասին : Հանրապետութեան Նախագահը այս ուղղութեամբ հետեւեալը բսաւ·— Միջերկրականի մէջ լատին երկիրներու ներկայութիւնը անփոխարինելի է : Գործունէութիւն ցոյց պէտք է տալ : Երկու երկիրներու տնտեսական բարդաւաճումը արդէն կախում ունի Հիւս· Ափրիկէի մէջ դտնուած քարիւղէն :

Վերջապէս, եղրակացուց Տը Կոլ, Ֆրանսա եւ Իտալիա յառաջապահ պէտք է ըլլան՝ թերաճ երկիրներու օդնելու համար :

Այս առիթով մամուլին ուշադրութիւնը դրաւած է այն պարադան թէ երկու եր-կիրներու կամ միջերկրականեան դաշնակցութեան մը մասին խօսք չկայ Նախագահին յայտարարութեանց մէջ, թէեւ անհատականօրէն չէ որ պաշտօնական զեկոյցին մէջ նման հարց մը զոյութիւն ունենայ :

Ցամենայն դէպս, եթէ «Միջերկրականեան Դաշնակցութիւն» արտայայտութիւն չկայ՝ դաղափարը միշտ զոյութիւն ունի եւ բազմաթիւ առիթներով խօսուեցաւ այդ մասին :

Հոմ այցելութեան իր երկրորդ օրը՝ Նախագահ Տը Կոլ յատկացուցած էր Ֆրանսացիներուն : Առտուան ժամը 9ին դնաց Լիսէ Շաթոպրիան, ուր խանդավառ ընդունելութեան մը արժանացաւ ուսանողներու կողմէ եւ կարճ ճառ մը խօսեցաւ, անդամ մը եւս չեչտելով թէ «իտալացի եւ Ֆրանսացի մեծ ժողովուրդները եղած են միասին ապրելու, դործակցելու եւ իրարու դաշնակից ապրելու համար » :

Նոյն օրը Հոմի Ֆրանսական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Նախագահ Կրոնքիի :

Շաբաթ եւ Կիրակի, Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահը Վատիկանի հիւրն է : Բազմաթիւ խորհրդակցութիւններ պիտի ունենար Յովհաննէս ԻԳ· Պապին հետ : Կիրակի օր ներկայ պիտի ըլլար նաեւ եկեղեցական արարողութեանց :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Նիւ Եորքի նախկին կառավարիչ Հաոիմըն ,որ վեց չաբաթէ ի վեր Ա· Մ· ուղեւիւն կը պտուէր, առջի օր Փարիզ հասաւ, ուր չորս օր պիտի մնայ՝ տեսակցութիւններ ունենալով «Ֆրանսացի քաղաքական իր բարեկամներուն հետ , որոնց կապուած է սերտօրէն»: Հաոիմըն այնուհետեւ պիտի երթայ Գերմանիա եւ Անգլիա՝ Միացեալ Նահանդներ վերադառնալէ առաջ :

Ա· Մ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ փոխ վարչապետ Քրոլ կողովի, որուն ատաղը սկսած է փայլիլ կրեմլինի մէջ եւ արդէն կը կոչուի « Պ· Խրուչչեւ Թիւ 2», այսօր՝ կիրակի, կը հասնի Նիւ Եորք, ուր բացումը պիտի կատարէ խորհրդային ցուցահանդէսին : Ամերիկեան ոստիկանութիւնը յատուկ միջոցներ ձեռք առած է՝ կողովի այցելութեան համար :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՐլԻՆԻ քաղաքապետ Պրանտի հրաւէրով Ամերիկայի Արտաքին նախարար Հերթըը մօտ ատենէն Գերմանիա պիտի երթայ :

ՕԴԱՆԱՒԻ չատ ծանր արկած մը պատահած է Միլանոյի վերեւ, պատճառ դառնալով 68 հոգիի մահուան : Օդանաւը ամերիկեան Թի – Տպլըեու – էյ ընկերութեան Սըփեր – Քոնսթելասիոն մը· որ Աթէնքէն Շիքակօ կ'երթար Միլանոյի Մալփինսա օդակայանէն ճամբայ ելած էր դէպի Փարիզ, փոթորիկի մը բռնուեցաւ եւ կարճակնհար եղաւ , երկուքի բաժնուելով բոցերու մէջ ինկաւ ապարակի մը վրայ :

ՊԱՂՏԱՏԻՆ հասած լուրերը կը հաստատեն որ համայնավարներու դէմ չարժումը կը ծաւալի երկրին մէջ: 23 բարձրաստիճան սպաներ ներկայիս բանտարկուած են: Պաղտատ գտնուող դէտեր կը յայտնեն նաեւ թէ «Ազդային ճակատը» որ կազմուած էր ազդայնական հին կուսակցութենէն (Բաթիքըլ), ընկերվարական ժողովրդավար կուսակցութենէն, քիւրտ եւ համայնավար կուսակցութիւն – ներէն միայն յիշատակ մըն է այլեւս: Քասըմ այժմ հսկողութեան տակ առած ոչ թէ համայնավարները այլ զանգուածային 13 չարժումները որոնք համայնավարներու դաղափարները կ'արտայայտեն :

Միւս կողմէ Դամասկոսի Ալ ձամահիր թերթը կը գրէ թէ Պաղտատի մէջ ձերբակալութիւնները օրէ օր նոր թափ մը կը ստանան համայնավար չրջանակներու մէջ: Նոյն ազբիւրին համաձայն Զինուրական վարժարանին 160 աշակերտները որ ձերբակալուած էին համայնավարներու կողմէ ազատ արձակուեցան եւ Քասըմ ներողութիւն խնդրեց անոնց արդեւլափակման համար: Վերջապէս սուրիական թերթը կը գրէ թէ Պաղտատի ճայ – նատփուրը Քասըմի մէկ յայտարարութիւնը կը հաղորդէ որուն համաձայն ներում չնորհուած է բոլոր անոնց որոնք Յուլիս 14ի յեղափոխութեան վաղորդային հեռացած են երկրէն եւ արտօնած անոնց՝ որ մինչեւ Յուլիսի վերջ Իրաք վերադառնան :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ կուսակցութեան համագումարը կը չարունակուի: Կարդացուած տեղադրերէն յայտնի կ'ըլլայ որ կուսակցութիւնը «կը ծերանայ»: Արդարեւ 25 տարեկանէն վար անդամներու աւելի քան կէսը հեռացած է չարքերէն :

ՔԱՆԱՏԱՑԻ մէջ, Անգլիոյ Թագուհին եւ Նախագահ Այդընհաուըր բացումը կատարեցին Սէն – Լօռանի Ջրանցքին: Միացեալ Նահանդներու Նախագահը Ֆրանսերէն ճառ մը խօսեցաւ, իսկ Թագուհին կէս – Ֆրանսերէն, կէս – անգլերէն ճառով մը յայտարարեց թէ Քանատան եւ Ամերիկան մեծ յաղթանակ մը կը տօնեն այսօր :

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԷՆ

Դերաշնորհ Տէր Սերովբէ Եպիսկ· Մաճուկեան ստացած է էջմիածնէն հետեւեալ հաղորդագրութիւնը :

12 Յունիս, 1959

Ս· Էջմիածնի Մայր Տաճարի աւագ վերակառուցման, ինչպէս եւ Հոիփսիմէի վանքի վերանորոգման առիթով Հայաստանի Գիտութիւնների Ակադեմիայի կողմից Ս· Սեղանի տակ եւ Ս· Հոիփսիմէի վանքում կատարուող պեղումները ներկայիս լրիւ աւարտած են :

Սոյն թուի Յունիսի 10ին Մայր Աթոռում հրաւիրուած հնադէտների եւ ճարտարապետների Յանձնաժողովը տեղում քննելով պեղման արդիւնքները, այլեւ պեղման աշխատանքները դեկավարող ճարտարապետ Ալ· Սահինեանի դեկուցումը· լրացուցիչ կերպով հաստատեց ·

1·— Ե· դարում Վահան Մամիկոնեանի կողմից կառուցուած Աւագ Սեղանի կենդրոնում յայտնաբերուեց Թոնրաձեւ մի կրակարան, մէջը մոխիր, յատկանշական է, որ Ե· դարի Վէմ քարը դրուած է եղել ուղիղ կրակարանի վրայ, որպիսի հանդամանք, հատնաբար, հանդիսացել է հեթանոսական պաշտամունքի նկատմամբ քրիստոնէական կրօնի յաղթանակի խորհրդանշումը :

Պեղումների արդիւնքների յետագայ առաւել հանդամանօրէն մշակման ընթացքում կը պարզուի, թէ երբ է կառուցուել յիշեալ կրակարանը – քրիստոնէութիւնը Հայաստանում պետական կրօն հռչակուելուց առաջ, թէ Ե· դարի կէսերին , պարսկական կրօնը բռնի կերպով Հայաստանում մոցնելու փորձերի ժամանակ :

Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ համաձայնութեամբ որոշուեց կրակարանը , Ե· դարի Ս· Սեղանի ամբողջ կառուցուածքի հետ միասին, պահպանել ընդհանուր դիտման համար, իբրեւ պատմական յուշարձան :

2·— Ս· Հոիփսիմէի տաճարի նորոգման առիթիւ Գիտութիւնների Ակադեմիայի կողմից տաճարի ներսում կատարուած մասնակի պեղումները պարզեցին հետեւեալը .

Ա) Կոմիտաս Կաթողիկոսի կողմից 613 թ· կառուցուած տաճարի դմբէթակիր որմնամոյթերից երեքի տակ յայտնաբերուեցին առաւել հնադոյն չինքի զարդա-քանդակուած քիւի բեկորները (130 80 32 սմ·) որոնք հար եւ նման են Գառնիի հեթանոսական տաճարի (Ա· դար) համանման մանրամասների մշակմանը եւ, անկասկած, պատկանել են հեթանոսական հելլենիստական չրջանում տեղծուած մի խոշորադոյն, հատնաբար պաշտամունքային, չինքի, որը դտնուելիս է եղել Ս· Հոիփսիմէի տաճարի չրջապատում :

Ա.յսպիսով Ս· Հոիփսիմէի տաճարում յայտնաբերուած այդ քարերը, Գառնի ամրոցի ճարտարապետական նչանաւոր յուշարձաններից յետոյ, Հայաստանի Հելլենիստական չրջանի ճարտարապետութեան մի նոր օճախի զոյութեան իրեղէն վկայութիւններն են :

Բ) Տաճարի այժմեան յատակից 40 սմ· դած յայտնաբերուեց չինքի սկզբնական յատակը :

Գ) Յայտնաբերուեց Ս· Հոիփսիմէի կոյտի դամբարանի սկզբնական մուտքի քարաչէն աստիճանը, որ դամբարանի հետ մէկտեղ, ամենայն հաւանականութեամբ հանդիսանում է Ս· Գրիգոր Լուսաւորչի ժամանակաչրջանի 301թ· դործ :

Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ համաձայնութեամբ, որոշուեց ինչպէս հեթանոսական չրջանի ճարտարապետական բեկորները, այնպէս էլ Ս· Հոիփսիմէի կոյտի դամբարանի սկզբնական մուտքի աստիճանը առնել ապակեպատ յատուկ յարմարանքի տակ :

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՊԱՀ ՈՎԻՍ

ՊԱՏՄԱԼ, ԲՈՒՆԱՏՆԵՐՆ ԵՒ ԻՐ ՎԱՐՔԸ,

ՏՈՒԲ. ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Այս երիտասարդին պիտի ճանչնան ամբողջ Կանայի և Տոգոլենդի մէջ իբրեւ ֆութպոլի մեծ խաղացող, իսկ Ակրայի մէջ՝ իբրեւ ուսուցիչ և մարզիչ։ Ան ծնած է Ակրա, 1908 թուականին։ Իր հայրը Ակրայի մէջ ունի մեծ առեւտրական գործ։ Ան ուսանած է Ակրայի Ուեսլեան վարժարանին մէջ։ Ուսման տարիներուն ան սկսած է խաղալ ֆութպոլ։ Ան ունի ուրիշ սիրոյ մը ևս, որ է՝ ատլետիկան

ՀԱՍԿ ՋԱՒԱԼՆԵՐԸ

Ա.

Ան առիթը ունէր բաւական ա – մեղնդեսիկ եղած ըլլալու, բայց ինչպէ՞ս կրնար ան ենթադրել, որ ամէն ինչ պիտի վերջանար այդպէս արագ եւ ապրումներով հագեցած։ Ան ոչ միայն չէր սպասած, որ Տիկին Մելքոնեան իր ամուսնոյն հետ պիտի գար Ամերիկա, այլ եւ չէր կրնար երեւակայել, որ Տիկին Մելքոնեան պիտի ընդունէր զինք իր տունը, ինչպէս որ ընդունած էր Տիկին Մելքոնեան։ Ան ամէն ինչ կը կարծէր, որ ինքը պիտի ըլլար Տիկին Մելքոնեանի հիւրը, ինչպէս որ ինքը եղած էր Տիկին Մելքոնեանի հիւրը Պոսթընի մէջ։ Ան կարծէր, որ Տիկին Մելքոնեան պիտի ընդունէր զինք իր տունը, ինչպէս որ ինքը ընդունած էր Տիկին Մելքոնեան

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՋԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Մեր բաժանորդները որ կը փափաքին առժամապէս, նոր հասցէի մը ստանալ թերթը պէտք է ղրկուր ղիմեն վարչու – թեան։ Փոխելի թուականէն գոնէ երկու օր առաջ, պէտք է տան ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐԸ, վճարեն հարիւր ֆրանք փոխոխութեան համար եւ նորոգած ըլ – լան իրենց ընթացիկ բաժանորդագրու – թիւնը։

Այս պայմանները չկրացնող ղիմումնե – րուն ղոհացում պիտի չտրուի. նոյնպէս՝ նկատի պիտի չառնուին միայն հեռաձայ – նով կատարուած հաղորդումները, որոնք կրնան անունի եւ հասցէի սխալներ ըս – տեղծել։

Մեր հատաղնորդ ընթերցողներուն հա – մար, արձակուրդի բացառիկ միամսեայ բաժանորդագրութեան գինն է 600 ֆր.։

×

Անգամ մը եւս կը խնդրենք մեր հատ – տարիմ բաժանորդներէն որ փութան կա – տարել իրենց վճարումները, դիւրացնե – լու համար վարչութեան գործը։

Շնորհակալութիւն այն բոլոր բաժա – նորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ պարտաճանաչ վճարումներով կ'օժանդա – կեն թերթին կանոնաւոր հրատարակու – թեան։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Մարսէյլէն ընկեր Սահակ Աւետեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյ – թի Տան։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Պոմոնի Կ. Խաչի վարչութիւնը չնո – հակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Կարապետ Կարապետեանէ հազար ֆրանք Պ. Մկրտիչ Յարութիւնեանի թաղման առթիւ, Պ. Յակոբ Վարդանեանէ հինգ հարիւր ֆրանք ողբացեալ Օննիկ Կարա – պետեանի տխուր մահուան առիթով։

Նոյնպէս Պ. Շաւարշ Թաշճեանի մահ – ուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի չնո – հակալութեամբ ստացած է Պ. Ազամ Թէզզիպաշեանէ, Պ. Նշան Դարբինեանէ եւ Պ. Տէր Ղուկասեանէ հազարական ֆր։

Ազատ Ազարեանի մահուան առթիւ Պ. Նշան Դարբինեանէ հազար ֆրանք եւ Պ. Գարեգին Ազարեանէ նոյնպէս հազար ֆր. իր մօր մահուան առիթով։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Նուարդ Բապուճեան, զա – ւակները եւ ընտանեկան բոլոր պարագա – ները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, ղրկուր, ծաղկե – պսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նը – ւէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին ի – րենց ամուսնոյն, հօր եւ աղգականին՝

ՍԻՐՈՒԻՆ ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ

կսկծալի մահուան առթիւ։

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ալֆորվիլէն Պ. Սիրուն Բապուճեանի դառնադէտ մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կը նուիրեն.—

Աբշակ Մարգարեան հինգ հազար ֆր., Տէր եւ Տիկին Նաւարեան երկու հազար, բարեկամներէ հաւաքուած հինգ հազար ֆրանք։

Աչոտ Նշանեանի մահուան առթիւ Ա – բաքսի Թէնէքէճեան հինգ հարիւր ֆր.։

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կրընոպլի Կապ. Խաչը, Պ. Նշան Մու – րատեանի մահուան տխուր առիթով, կը յայտնէ իր ցաւակցութիւնները ընկերու – հի Պ. Մուրատեանի եւ իր զաւակներուն, եւ փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Յ. Օն – պաշեան սրահին։

×

Նոյն տխուր առիթով եւ նոյն նպատա – կին՝ փոխան ծաղկեպսակի, Տէր եւ Տիկ. Ուզուրլեան կը նուիրեն հինգ հարիւր ֆր։ Տիկին Օնպաշեան 2000 ֆրանք։

Կ'ՈՒԶՈՒՄ

Ձեռնարկուներ երախայի հիւսուածե – ղէնի համար, որոնք կարենան մեծաքա – նակ հայթայթել։ Դիմել՝

La Maille Parisienne

19, RUE DU CAIRE CEN. 10.84

"ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ"Ի ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Լաբրանին հերթական հաւաքոյթը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան մէջ։

Դասախօս ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒՋԱՆԴ։

Նիւթը՝ Գրագիտուհի Ադաւնիի Շերակ վէպը, (տպուած Երեւան, 1954ին)։

Մուտքը ազատ է։

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլալ։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Մար – էյլի մասնաճիւղի։

Կիրակի ամբողջ օրը, 5 Յուլիս

Bar «Charles» Bourdonnière

Ծառաչուք եւ օղասուն ընդարձակ պար – տէզին մէջ։

Կը խօսի Պ. ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ,

Կապոյտ Խաչի աշակերտներու կողմէ։

Կ'արտասանէ Օր. Սեդա Թիւթէլեան, կ'երգէ Պ. Կասեան։

Պիտի ներկայացուին

ԱՐՏԱՇԷՍԲ. ԵԻ ՍԱԹԵՆԻԿ ԵԻ ՋԱԻԵՇՏ ՄԸ

Հայկական եւ եւրոպական պարեր։

Ճոխ պիւֆէ եւ համեղ շիշ ֆէպապ մատչելի գիներով։

Մուտքը ազատ է։

ԾԱՆՕԹ.— Հանդիսավայրը երթալու համար Շափիթրէն առնել Պուրտոնիէր Լա Ֆէվ տանող օթօքառը եւ իջնել վերջնա – րուքեան, ճիշդ հանդիսավայրին առջեւ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՏ

Ուսումնասիրաց Միութիւնը կը կազ – մակերպէ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ, կիրակի 5 Յուլիս, կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22։

Գեղարուեստական ընտրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մր – ցումներ, որոնք երկու դասակարգի բաժ – նուած են։

Ա. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու։

Բ. ԲԱԺԻՆ.— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու։

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին փարիզեան շրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ։

Իւրաքանչիւր դասակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանողի» տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ ար – ժէքաւոր պարգեւ մը։

Միութիւնս կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ, այժմէն իսկ դիմել՝

Տիկին Զ. Փէչտիմալճեանի՝

165, RUE DE JAVEL, PARIS 15e, TEL. BLO. 19-60

թեկնածուներու արձանագրութեան հա – մար։

Մուտքը ազատ է։

ՊԱԼԱՓԵԱՆ Ս.Ի ՇԻՐԻՄԻՆ

ի նպաստ, Պոմոնի Թաղականութեան յանձնուած նուէրներ.—

Տիկիններ՝ Բարունակեան 700, Սօֆի Ոսկեան 600, Աննա Վարպետեան, Տէմիր – ճեան, Նաճարեան, Ա. Սվաճեան, Հեր – մինէ Միսքէրճեան, Մարինոս Սարգիս – եան, Հնազանդ Փափազեան, Վարդուհի Ն. Դարբինեան, Փարաւոնեան, Պ. Սու – րէն Քիւֆէլեան հինգ հարիւրական ֆր.։ Տիկիններ Սրբուհի Մաղաքեան 200, Զօ – հրէկեան հարիւր, Մարգուանլեան հա – րիւր, Ոմն հարիւր։

(Շար.)

Société France-Cameroun

ԽԱՐԲՈՒԹԼԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

24, RUE D'ENGHIEN

Կը փնտռեն հայ երիտասարդներ Փարի – զի գրասենեակին եւ Քամըրունի իրենց քոնթուարներուն համար, որոնք գերծ ըլ – լան զինուորական պարտականութենէ։

Դիմել անձամբ կամ գրաւոր։

PRO. 82-38

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Կապոյտ Խաչի Ա. խումբը կը մեկնի 2 Յուլիս, Հինգշաբթի գիշեր։ Կառ տը Լիոն գտնուիլ ժամը ճիշդ 22ին, գուրսի կողմը Փլաս տը լ'Օռլօժ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Պոմոնի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի դպրոցական ամավերջի հանդէսը 4 Յու – լիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 20·30ին, ճոխ յայտագիրով։

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներ – կայ գտնուիլ քաջալերելու համար աշա – կերտութիւնը։

Մուտքը ազատ է։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

★

Նախաձեռնութեամբ Համա – Զարսան – ճոպի Հայր. Միութեան, վերակազմու – թեան 10րդ տարեվիժին առթիւ։

5 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օրը, Ռես – թօրան տէ Կրոթ Մոնար, Թրուա Լիւֆ զովասուն, զալարաղարդ պարտէզին մէջ։

Կը նախագահէ Մ. ԹԱՄՃԵԱՆ։

Կը խօսի Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ։

Առատօրէն Պուլի մրգում, պուլ ունե – ցողներէն կը խնդրուի միասին բերել։

Գեղարուեստական խնամուած ու ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, անակնկալներ, հայկական, եւրոպական պար։

Ճոխ պիւֆէ, չամփուրով խորոված։

Մուտքը ազատ է։

ԾԱՆՕԹ.— Առնել 7 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջնաւորութեան Շէ Մարէն, Ռութ տէ զ'Օլիվ։

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

★

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրի – կուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ օրը վաղանսի մէջ, Յու – լիս 26ին։

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ Հերոսներու օրը կը տօնուի Յուլիս 21ին։

×

Համաճարսանճաղի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի տարեկան դաշտա – հանդէսը 12 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օ – րը, Տէսին Պ. Նազարի սրճարանին պար – տէզին մէջ։

Մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ։

ՏԱՐՕՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐՔԸ

Ամենուն ծանօթ է որ Տարօնի Պատմու – թեան դիրքը կարօ Սասունիի խմբա – գրութեամբ եւ Տարօն – Տուրուբերանի Ամերիկայի Կեդրոն. վարչութեան ծախ – քով լոյս տեսաւ 1956ին, Պէյրութ «Սե – ան» տպարանէն։

Ֆրանսա տպրողներուս համար բաժին ինկած էր հարիւր օրինակ՝ անմի – ջապէս սպառած։ Մարսէյլէն եւ ու – րիշներէն պահանջներ եւ բողոքներ լսե – ցինք։ Հարկադրուեցանք խնդրել կեդր. վարչութենէն որ մեզ յատկացնէ մաս մը եւս, եւ գոհացում ստացանք։ Այժմ տրա – մադրելի ունինք սակաւաթիւ օրինակներ։ Բայց մաքսատուրքի բերմամբ հարկադ – րուած ենք գանձել 750 ֆրանք աւելի։ Դի – մել Լ. Տօնիկեանին, 52 Րիւ Կիւսթաւ – Քուրպէ, Պանեէօ (Սէն)։

Գարունը կը վերսկսի գեղազարդել բնութիւնը, տերեւաթափ ծառերը կը գունաւորուին դալարով եւ ծաղիկներով, կեանքը կը վերանորոգուի

Ձեր բնակարանն ալ պէտք է որ վերանորոգուի

ՆՈՐ ԳՈՑՆԵՐՈՎ ԵՒ ՆՈՐ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

Նոր կենսունակութիւն ստանալու համար

PEINTURES THOMLAC

16 bis, BOULEVARD SEBASTOPOL, PARIS (4e)

Tél. : ARC. 26-61 (Métro : Châtelet - Halles)

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իր սեփական արտադրութիւնը եղող արդիական գոյներով առաջնակարգ Սին – թետիք եւ Վինիլիք նորոյթ իւղաներկներու, գեղարուեստական պատի թուղթերու, Լինոլէումներու եւ Միինեվիլներու տեսակները, նաեւ ձեր բը – նակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը պիտի հայթայթէ ձեզի, ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝

52, Rue de Chalon - Paris (12e)
64, Boulevard de Belleville - Paris (20e)
166, Av. Aristide Briand - Pavillons-sous-Bois (S.)
4bis, Rue Paul Vaillant-Couturier - Argenteuil (S.O.)
18, Rue Brézin (Paris (14e)

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴՆԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՅՑ՝Ը Խորհրդային Միութեան մէջ ապրող ձեր ազգականներն ու բարեկամները, ԾՐԱՐՆԵՐ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ։

Ձեր առաքումներուն համար ունինք առաջնորակ ապրանքներ, ամէնէն նը – պաստաւոր գիներով. *Զուտ բուրդէ կերպասներ, ճերմակեղէն, կօշիկ, դուլ – պայ, ժամացոյց*, եւայլն ...

Մահմի, ապահովագրութեան, ծրարումի եւ որեւէ ուրիշ ծախք նշանակ – ուած գիներուն մէջ են։

ՍՏԱՑՈՂԸ ՎՃԱՐԵԼԻՔ ՉՈՒՆԻ։

ԱՌԱՔՈՒՄ. մինչեւ 20 քիլօ կշռող ծրարներուն համար՝ 2·500 ֆրանք։

ՑԱՆՁՆՈՒՄ. երեք չորս շաբաթէն ծրարները, ապահով, իրենց ակրեռուն ձեռքը կը հասնին։

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒ ՁՐԻ ՑՈՒՑԱԿ

SICOMEX

20, Rue Royale,
Tél. : OPE. 67-77 PARIS 8e Métro : Madeleine

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ ԱՊՐԱՆՔ ՓՆՏՐԵԼՒ ԱՌԱՋ, ՄԵՋԻ ԱՅՑԵԼԵՑԻՔ ԵՒ ՏԵՍԻՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետութիւն, տար. 4000 ֆր. վեց. 2200

Արտասահման՝ տարեկան 5000 ֆրանք: Հատը 20 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ՅՈՒՆԻՍ
MARDI
30 JUIN
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8431 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4332

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ ՏԱՐԻ

Համաչխարհային առաջին պատերազմը իր ործած բազմաթիւ աւերներու կար – ղին ստեղծած էր նաեւ «գաղթականական խնդիր» մը :

Միջազգային դիւանագիտութիւնը տա – րիներով զբաղեցաւ այս ցաւոտ հարցով եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ի վերջոյ ժընեւի մէջ կեանքի կոչեց «Գաղթական – ներու մարզպանութիւն» (Բարձր – Կոմի – սարութիւն) մը՝ նախագահութեամբ տիե – զերահռչակ մարդասէր Ֆ. Նանսէնի :

Այն ատեն «գաղթական» ըսելով կը հասկցուէին միայն Հայերն ու Ռուսերը, զոհ Թրքական բռնակալութեան եւ բոլ – շեւիկեան յեղափոխութեան : Կային նաեւ սակաւաթիւ Կովկասցիներ, — Վրացի, Ադրբէջանցի — եւ Ուկրանացիներ :

Տարիներու ընթացքին Սպանիացի, Լեհ ու Զեխ «գաղթական»ներ եւեան ե – կան՝ Հայերուն պէս դառնալով «Նան – սէնեան հպատակ» :

Բոլորովին չէր վերջացած դեռ հինե – րուն տեղաւորումը, երբ երկրորդ աշ – խարհամարտը՝ իր խոր տակնուվրայու – թիւններով նոր գաղթականներ նետեց Միջազգային հրապարակին վրայ :

Կարմիր զրահէն փախած հազարաւոր ընտանիքներ եւ զինուորներ կազմեցին նոր դասակարգ մը՝ Տիսփլէյստ Փըրսընզ (Տի–Փի, տեղափոխուած անձեր), մեծ մա – սամբ համախմբուած Գերմանիոյ մէջ :

Աւոնց չարքին կային նաեւ քանի մը 1000 Հայեր, որոնք Ամերիկա փոխադրուելնուն հաչիւնան Անչա կազմակերպութեան ջանքերով եւ Մ. Նահանգներու կառա – վարութեան օժանդակութեամբ :

Զանազան աղգութեանց պատկանող տասնեակ հազարաւոր գաղթականներ, —որոնց չարքին մեծ թիւով Հրեաներ — տեղաւորուած են արդէն Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկայի մէջ :

Եւ տակաւին տակաւին ներկայիս Գեր – մանիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ եւ Յու – նոստանի գաղթականներուն մէջ կ'ապ – րին չուրջ քառասուն հազար հոգի, նը – պատակ տասնամեակ մը միջազգային մնոտուկէն :

1956ի աշնան ապստամբութեան օրե – րուն Աւստրիա ապաստանող Հունգարա – ցիներէն չորս հազար հոգի տուն – տեղ չունին դեռ :

Զինաստանի համայնավար վարչաձեւին չհանդուրժելով փախչող մէկ միլիոն Չի – նացիներ Հոնկ Քոնկի մէջ թշուառութեան մատնուած են :

Մարոքի եւ Թունուզի մէջ 185·000 գաղթականներ կան :

Իսկ 900·000 պաղեստինցի Արաբներ 1948էն ի վեր կ'ապրին իրենց հայրենի տուներէն հեռու՝ գաղթականներու մէջ, Միացեալ Ազգերու կազմակերպու – թեան հոգատարութեան տակ :

ՄԱԿի ընդհանուր ժողովը անցեալ Դեկ – տեմբերին որոչեց կազմակերպել գաղթ – կանաց համաշխարհային տարի մը, որ պիտի տեւէ 1959 Յուլիս 1էն մինչեւ 1960 Յուլիս մէկ եւ որուն պիտի մասնակցին աւելի քան երեսուն երկիրներ :

Պապը, Այզընհաուըը, Էլիզապէթ Թա – զուհին եւ ուրիշներ կոչ պիտի ուղղեն ամբողջ աշխարհին՝ որպէսզի նիւթապէս օժանդակեն գաղթականներու տեղաւոր – ման գործին :

Ֆրանսական Ցանճնախումբը, որուն նախագահն է Վէննան Օրիոլ, ծրագրած է 500 միլիոնէն մինչեւ մէկ միլիառ Ֆր. հանդանակել :

Շուրջ 40·000 գաղթականներ պիտի տեղաւորուին Ֆրանսայի մէջ, որ միշտ առաջին դիրքն է զրաւած՝ իրրեւ հիւ – րընկալ երկիր :

Հայերը ուրիշ բոլոր ազգերէ աւելի կը դնահատեն ներկայ ձեռնարկը, որ կոչ – ուած է սրբելու հազարաւոր հայրենազուրկ մարդոց արցունքը :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՕՐ. ՏԸ ԿՈԼ ՓԱՐԻԶ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Ինչպէս զրած էինք, Շաբաթ օր Ջօր· Տը Կոլ Նախագահ Կրոնքիէ կը բաժնուէր, Վատիկան երթալու համար : Երկու օր Վատիկանի հիւրը եղաւ՝ կարեւոր խո – սակցութիւններ ունենալով : Նախագահ Տը Կոլ եւ Յովհաննէս ԻԳ. մասնաւորա – պէս խորհրդակցեցան քաղաքական հար – ցերու չուրջ· Ժընեւի Արտաքին նախա – բարներու ժողովն ու թերաճ երկիրներու ըլլալիք օգնութիւնը օրակարգի գլխաւոր հարցերն էին :

Շաբաթ առաւօտ, Հանրապետութեան Նախագահը Վատիկանի մէջ ողջունուե – ցաւ «Մարսէյէզ»ով, զոր նուագախում – բը սկսաւ հնչեցնել՝ երբ Նախագահական չքախումբը ժամանեց :

25 վայրկեան պապն ու նախագահը զր – ուցին – գլխի խօսակցութիւն մը ունեցան, որմէ ետք սրահ մտան Տիկին Տը Կոլ եւ Արտաքին Նախարար Քուվ Տը Միւրվիլ :

Ետք խօսուեցաւ Ջօր· Տը Կոլի այս այ – ցելութեան մասին : Ոմանք նոյնիսկ ըսին թէ փրօթօքօլը չի թոյլատրեր, մինչդեռ Հռոմի, Վատիկանի եւ Փարիզի մէջեւ յաւուկ համաձայնութիւն մը կը ճշդէ որ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ մը չի կրնար այցելութիւն տալ Իտալիոյ Հանրապետութեան Նախագահին առանց այցելելու նաեւ Կաթոլիկէ Եկե – ղեցւոյ պետին : Ուրիշ յատկանշական կէտ մը, Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նա – խագահը կրնայ Վատիկան երթալ միայն Ֆրանսական հողմամասէ, այդ պատճառով Նախագահ Տը Կոլ Հռոմէն գնաց Վատի – կանի Ֆրանսական դեսպանատունը (Վիլ – լա Պօնափարթ) որ Ֆրանսական հող կը նկատուի եւ անկէ մեկնեցաւ Ս. Պետրոս :

Պաշտօնական այցելութեան ընթացքին Յովհաննէս ԻԳ. Ֆրանսերէն ճառով մը չեչտեց թէ ինչ որ Ֆրանսա է մասնա – ւոր արձագանգ մը գտնէ իր սրտին մէջ : Յովհաննէս ԻԳ– որ Փարիզի նախկին պա – պական նուիրակն է երկար տարիներ ան – ցուցած է Ֆրանսա, որուն մօտէն կապ – ուած է :Ջօր· Տը Կոլ պատասխանելով Պապին ճառին ըսաւ :— «Յանուն Ֆրան – սայի մեր յարգանքները կը ներկայացը – նենք ձեզի եւ մեր ղժուարին պաշտօնին մէջ կը խնդրենք ձեր աջակցութիւնը : Այս է որ կ'ուզէի ըսել, նոյն ժամանակ առողջութեան ջերմ մաղթանքներ ընելով Ս. Հայրապետին մեր կաթոլիկէ եւ – կեղեցւոյ փառքին եւ բարգաւաճման հա – մար» :

Վատիկանը այցելելէ ետք, Կիրակի օր, Ջօր· Տը Կոլ այցելեց Հռոմի Մայր եկե – ղեցին, Սէն – Ժան – Տը Լաթրան, ուր, համաձայն հին աւանդութեան մը, չնոր – հուած՝ Ֆրանսայի թագաւորներուն՝ կանո – նիկոսի պաշտօն կատարեց : Ապա, ներ – կայ եղաւ Ֆրանսական եկեղեցւոյ (Սէն – Լուի տէ Ֆրանսէ) պատարագին ուր ճաշի հիւրը եղաւ միաբանութեան :

Անմիջապէս յետոյ, Նախագահ Տը Կոլ մեկնեցաւ դէպի օդակայան եւ Կիրակի իրիկուն հասաւ Փարիզ :

Օդանաւէն իսկ, Ջօր· Տը Կոլ երկու հե – ռագիրներ ղրկեց՝ մէկը Պապին, միւսը Նախագահ Կրոնքիի, որոնց մէջ Տը Կոլ կը յայտնէր իր գոհունակութիւնը :

Առաջին առթիւ մեծ արդիւնք մը կա – րելի չէ սպասել այս ճամբորդութենէն : Եթէ երկու երկիրներու եղբայրական ըզ – գացումները սերտացան, ոչ մէկ ձեւով տակայն միջերկրականեան համաձայնու – թեան մը խօսք չէ եղած, ինչպէս չեչտեց Արտաքին նախարար Փելլա, այլ փափաք մը՝ զօրացնելու համար վեցերու Եւրո – պան :

ԿՐՕՄԻՔՈՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԺԸՆԵՒԻ ՄԱՍԻՆ

★

«ԱՐԵՒՄՏԵԱՆՆԵՐԸ ԶԱՐԱՓՈԽԵՑԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ »

—o—

Ա· Միւթեան Արտաքին նախարար Կրոմիքօ օտար լրագրողներուն յանձնեց 15 էջերէ բազկացած յայտարարութիւն մը՝ ժընեւի ժողովին մասին :

Շեչտելէ ետք թէ միշտ արդիւնքի մը կարելի է սպասել ժընեւի ժողովէն, կրո – միքօ կ'ուզեցնէ թէ իր կառավարութիւնը կը բաժնէ Սելվին Լոյտի կարծիքները : Խորհրդային նախարարը հետեւեալ ձեւով կը բացատրէ վեց չաբթուան բանակցու – թիւնները·— « Թէեւ ժողովին առաջին մասը ժողովուրդներու սպասած արդիւն – քը չտուաւ, բայց կարծիքի փոխանակու – թիւնները օգտակար եղան եւ դիրքերը ճշդուեցան : Տարակարծութիւնները յստ – ակօրէն ի յայտ եկան եւ երկու կող – մերու միջեւ մերձեցում մը ընելու հա – մար փորձեր կատարուեցան » :

Ուշադրաւ է նաեւ կրոմիքոյի այն յայ – տարարութիւնը, որուն համաձայն բա – նակցութիւններու ընդհատումը նախա – տեսած էր Արեւմտեաններու կողմէ, որոնք «պատճառ մը կը փնտռէին խօսակ – ցութիւնները չեւտաձգելու համար » :

Այնուհետեւ, կրոմիքօ կը բացատրէ իր առաջարկները՝ յայտնելով թէ Ա· Միու – թիւնը Արեւմտեաններու իրաւունքները ջնջելու նպատակ չունի՝ Արեւմտեան Պեր – լինի մէջ· անհմին կը դնէ նաեւ Հեր – թերի այն բացատրութիւնը՝ թէ Մոս – կուայի կառավարութիւնը կը մտածէ Փանքովի կապել Արեւմտեան Պերլինը :

Եթէ այդպիսի ծրագիր մը ըլլար՝ հարցը միասին քննելու առաջարկ մը ը – նելու կարիք չէր կ'ըսէ կրոմիքօ, ա – ւելցնելով·— Պիտի չառաջարկէինք նաեւ որ Պերլինի հարցը միասին քննենք՝ եթէ Արեւելեան եւ Արեւմտեան Գերմանիանե – րը համագերմանական կոմիտէի մը մէջ համաձայնութեան մը չյանդէին :

Խորհրդային նախարարը այս բացատ – րութիւնները կը վերագրէ ամերիկեան պաղ պատերազմի քաղաքականութեան՝ որ կ'ուզէ հանրային կարծիքը սիրաշա – հել·— Արեւմտեան Պերլինի մասին հա – մաձայնագիրը : Այսօր, ինչպէս երէկ, այդ համաձայնութիւնը կախում ունի Միացեալ Նահանգներու եւ Անգլիոյ րո – նելիք դիրքէն » :

Այզընհաուըը եւ Մաքմիլըն տակաւին չեն պատասխանած Եւրոպայի Հակահիւ – լէական Դաշնակցութեան նամակին :

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՅԵՐԸ ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՄԷՋ

(Սեփական թղթակցութիւն ՅԱՌԱՋԻ)

ՄԻԼԱՆՕ, 25 Յունիս·— Ֆրանսայի Հան – րապետութեան Նախագահ Շ· Տը Կոլի Իտալիա այցելութեան առթիւ, Միլանոյի քաղաքապետարանին հրաւէրով, ամսոյս 23ի առաւօտ քաղաքս հասան Ս· Ղազա – րոս զարաւոր Մխիթարեան ընդհ· Աբ – բայ Գերապայծառ Հ· Սրապիոն Վրդ· Ուլուհոճեան եւ ընդհ· քարոզուղար Հ· Եղիա Վրդ· Փէչիկեան, մեծ հիւրին ի պատիւ սարքուած ընծուորական տողանց – քին (Քորսոյ Սէմփիոնէի վրայ), ներկայ գտնուելու համար, ինչպէս յետ միջօրէի հիւրամեծարութեան :

Վեր· Հայրերը, տեղւոյս հոգեւոր հօր եւ մի քանի ազգայիններու ընկերակցու – թեամբ՝ այցելեցին մեր նորակերտ եկե – ղեցին :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ մէջ, պէն Կուրիոն նեղ զբ – րութեան մատնուած է : Արդարեւ երբ զերմանականՏէռ Շիփկըլ թերթը երեւան հանեց որ դաշնակցային Գերմանիան զէնք գնած է Իսրայէլէն, Թել – Ավիւ ազգայնական ընդդիմադրութեան պաշ – տօնաթերթը՝ «Հեռուէ» մեծ աղմուկ բարձրացուց եւ բուռն յօդուած մը հրա – տարակեց որուն խորագիրն է՝ «Իսրա – յէլեան զէնքեր հրեայ ժողովուրդին մար – դասպաններուն» : Պէն Կուրիոն տեսակ – ցութիւն մը տալով «Տավառ» թերթին կը չեչտէ թէ զղացումը տարբեր բան է եւ Իսրայէլեան ճարտարարուեստի պահանջ – ները՝ տարբեր : Վարչապետը սպառնաց որ եթէ խորհրդարանը իր կոզքին չմնայ այս հարցին մէջ, պիտի հրաժարի :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ համամայնավար կուսակցու – թեան համագումարը վերջացաւ կիրակի օր : Ինչպէս ամէն անգամ, կուսակցու – թիւնը նոր կոչ մը ըրաւ Ֆրանսայի ժո – ղովուրդին որպէսզի միանայ, որովհե – տեւ «Հանրապետութիւնը չղթայուած է, խորհրդարանը՝ զրկուած իր իրաւունք – ներէն ազգը չի ներկայացներ : Գործա – դուլի իրաւունքը եւ մամուլի ազատու – թիւնը ոտնահարուած են : Դպրոցին եւ պետութեան աշխարհականութիւնը ծաղ – րուած է բայէ ի բայ » : Քաղաքական Բիւրօն եւ Կեդրոնական Կոմիտէն վեր – ընտրուած են զրեթէ նոյնութեամբ :

ԿՈԶԼՈՎ Նիւ – Եորք հասաւ Կիրակի օր Թուփոլեվ 114 օդանաւով որ Մոսկուայէն Նիւ – Եորք 11 ժամ զրաւ : Խորհրդային փոխ – վարչապետը այսօր երեքշաբթի բացումը պիտի կատարէ Նիւ Եորքի խոր – հրդային ցուցահանդէսին :

Ա· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ բողոքագիր մը յանձ – նեց Պոնի կառավարութեան՝ որ որոշած է Արեւմտեան Գերմանիոյ Հանրապետու – թեան Նախագահի ընտրութիւնը կատարել Պերլինի մէջ : Խորհրդային այն միջամտ – ութիւնը սակայն ոչ մէկ ազդեցութիւն կը գործէ Պոնի կառավարութեան որոշ – ման վրայ, ընդհակառակն, դիւանագէտ – ական շրջանակները կը յայտարարեն թէ այս ձեւով Մոսկուա կը զրգռէ «Քիզերու պատերազմը» :

ՀԱՒԱՅԵԱՆՆԵՐՈՒ մէջ հանրաքուէ մը եղաւ Շաբաթ օր եւ ժողովուրդը, չախ – չախիչ մեծամասնութեամբ յայտ – նեց որ Հաւայեանները Ամերիկայի 50րդ նահանգը ըլլան : Յուլիս 28ին տեղի պի – տի ունենան առաջին ընտրութիւնները՝ ծերակուտական մը եւ երկու ներկայա – ցուցիչներ զրկելու համար Միացեալ Նա – հանգներու Խորհրդարանը :

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ մամուլի դաշնակցու – թեան նախագահին հարցումին պատաս – խանելով Նասը վճռապէս յայտարարեց թէ Իսրայէլեան նաւերը Սուէզի ջրանց – քէն պիտի չանցնին :

ԱՐՁԱԿԻ ՎԱՐՊԵՏԸ

Ա. ԲԱԿՈՒՆՑԻ ԾՆՆԴԵԱՆ

ՀՕԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Ճշմարիտ արուեստագէտին Զարենցը իրաւամբ համեմատել է խիզախ ճանա – պարհորդի հետ, որի ուղին ձգւում է դժուարանց առապարներով, միշտ առաջ եւ դէպի վեր, դէպի արուեստի չոլչո – ղուն գագաթները:

Հօսքի այդպիսի արուեստագէտ էր նա– եւ բանաստեղծի զրչակից ընկերն ու մը– տերիմ բարեկամը, տաղանդաւոր արձա – կագիր Ակսել Բակունցը:

Բակունցի ստեղծագործական կեանքը թէեւ եղաւ կարճատեւ, բայց այն լի էր դեղարուեստական խիզախումներով ու խոյացումներով: չուրջ մէկ տասնամեա– կի ընթացքում նա ստեղծեց այնպիսի ար– ժէքները, որոնք նշանակալից ներդրում են հայ գրականութեան մէջ եւ որոնցով նա գարձաւ այդ գրականութեան ճանաչուած ու սիրուած վարպետներից մէկը:

Գրական ասպարէզ իջնելով քսանական թուականների կէսերին, երբ մեզանում ո– րոշ գրողներ, միալար հնչեղնում էին « Երկաթէ երգեր » եւ կամ մշակում վե– րացական նիւթեր, Բակունցը չկորցրեց ճշմարիտ արուեստի ուղին: Նա հեռու մնաց այդ մոլորութիւններից եւ, առաջ– նորդուելով կենսական փաստերը գե – ղարուեստօրէն ընդհանրացնելու իրա – պաչա սկզբունքով, սուզուեց ժողովրդա– կան կեանքի խորքերը յափշտակուեց պարզ հոգիների բանաստեղծութիւնով: Աչխատասէր մարդն իր կենցաղով ու տք– նութեամբ, հայրենի երկիրն իր անցեա – լով ու ներկայով, յեղափոխութենէն յե– տոյ կեանքում տեղի ունեցած փոփոխու– թիւնները գարձան նրա երկերի բովան – դակութիւնը: Այդ իմաստով միանդամայն բնորոշ են Բակունցի առաջին պատմակցու– թիւնները, որոնք « գաւառական նամա – կանի » ընդհանուր խորագրով լոյս տե – սան 1924 թ. « Մարտակոչ » թերթի է – ջերում: Իրերի բերումով նա այն ժա – մանակ չէր ապրում էր հայրենի բնաշ– խարհում որպէս դիւղատնտես, մօտիկից դիտում եւ ուսումնասիրում կեանքը, յա– ճախ հիւրընկալւում հողի աչխատաւոր – ների մօտ եւ անմիջականօրէն հաղորդա – կից լինում նրանց ապրումներին, խօսք ու գրոյցին: Ընթերցողին հասցնել իր տե – սածն ու լսածը. այս էր նրա նպատակը, երբ հրապարակեց իր առաջին ակնարկ – ները, որոնց չուտով յաջորդեցին պատ – մուածքները:

Յատկանչական է, որ հէնց սկզբից Բա– կունցի նախասիրած սեռը գարձաւ խտա– ցած եւ կենտրոնացած բովանդակու – թեամբ իրապաչա կարճ պատմուածքը՝ յագեցած հոգեբանական վերլուծութիւն– ներով ու սեղմ նկարագրութիւններով: Դա բխում էր ոչ միայն նրա խառնուած– քից, այլեւ այն նիւթից ու միջավայրից, ո՛ւ ուսումնասիրել էր նա: Կեանքի պատ– կերներ, առանձին իրադարձութիւններ, տարբեր հոգեվիճակներ, երբեմն կենցա – ղային սովորական պահեր. ահա այն յենքը, որի վրայ հիւսուած են ակսելեան մանրանկարները: Դրանց միջոցով նա հարազատօրէն վերակենդանացրեց մինչ այդ գրեթէ անծանօթ մի ուրոյն աչ – խարհ, ուր մարդիկ ապրում են մի տե – սակ բնական կեանքով եւ իւրովի ըն – կալում շրջապատը:

Ո՞րն է այդ աչխարհը. հեղինակի ծնընդավայրը՝ հայրենի Զանգեզուրն իր խո– տաչունչ բնանկարով ու ժրաչան մարդ – կանցով, վարք ու բարքով, խաւարի ու յետամնացութեան մէջ խարխափող նա – հապետական հայ գիւղը, որտեղ անց է ցացրել նա իր մանկութիւնն ու պատանե– կութիւնը, ճաչակել սեփականատիրական կեանքի գառնութիւնը եւ կուտակել կեն– սական տպաւորութիւններ: Կենսապատ – մական այդ տուեալները, որոնք յետա – գայում հարստացան նոր դիտողութիւն– ներով ու լուսաւորուեցին մարդու բար– ձրը գիտակցութեամբ, արդասաւորեցին Բակունցի ստեղծագործական միտքը եւ պարզեւեցին նրան չխամրող ներկեր իր տեսածն ու լսածը դեղարուեստօրէն հա – մադրելու համար:

Դրա լաւագոյն ապացոյցն է նրա պատ– մուածքների անդրանիկ ժողովածուն (« Մթնաձոր »), որով հեղինակը միանգա– մից նուաճեց ընթերցողի սէրը եւ հռչակ– ուեց որպէս առաջնակարգ արձակագիր: Եւ այդ ոչ միայն այն պատճառով, որ նա օժտուած էր ճշմարիտ ձիրքով, ունէր խոհերի ու ապրումների իր ոլորտը եւ դրականութիւն էր գալիս կեանքից, այլ եւ իր պատմելաձեւով, նիւթի մատուց – ման եղանակով: Նա բերեց դեղարուես – տական ընկալման ու պատկերման նոր ձեւ, նոր ոճ, որը թէեւ իր ակունքներն ունէր մեր դասական դրականութեան մէջ, բայց եւ նոր էր ու ինքնայատուկ եւ արտայայտում էր մեր դարաշրջանի չունչը, նոր մարդու դեղարուեստական մտա– ծողութիւնը:

Բակունցի պատմուածքների դլխաւոր աղբիւրը հայ գիւղն էր իր անցեալով ու ներկայով, ժողովրդական կեանքի երէկն ու այսօրը: Առօրեայ դէմքերի ու դէպ – քերի դեղարուեստական տիպականաց – ման ճանապարհով նա ներթարտադրել է մեր գիւղի կեանքը, քարքարոտ ու արե – ւախանձ հողի հետ կռուող, քարից հաց քամող աչխատասէր մարդկանց խառ – նուածքն ու հոգեբանութիւնը, նրանց ապ– րած ողբերդութիւնը, սեփականատէրա – կան հասարակարգի պայմաններում: Նրա նկարագրած գիւղում ապրող մարդիկ՝ տղամարդ թէ կին, մեծ թէ փոքր քարշ են տալիս ողորմելի գոյութիւն: Անասելի ծանր է նրանց կեցութիւնը, յետամնաց ու դաժան միջավայրը, որին զոհ են դառնում աղնիւ հոգիները՝ որսորդ Աւէն, նախրապան Պետին եւ շատ ուրիշներ: Հեղինակը խոր կարեկցանքով, երբեմն ներքին կսկիծով է նկարագրում իր սի – րած այդ մարդկանց հոգեկան ու ֆիզի – քական տանջանքները, նրանց անձնական ու հասարակական վիշտը, որ արդիւնք էր ընկերային անարդար պայմանների:

Հայ գիւղի եւ գիւղացիութեան անցեա– լը պատկերող իր պատմուածքներում Բա– կունցը միաժամանակ բացայայտել է ժո– ղովրդի ծոցից ելած մարդկանց կենսա – սիրութիւնն ու տոկունութիւնը, ապրելու եւ ստեղծագործելու բուռն ձգտումը, նը– րանց հոգու վեհութիւնն ու բանաստեղ – ծութիւնը: Միայն ժողովրդասէր ու ճըշ– մարտախոս գրողը կարող էր ստեղծել այնպիսի հոյակապ դիւցազներգական կերպար, ինչպիսին էր Աբթին Պապը (« Նամակ Ռուսաց Թագաւորին »), որն իր մէջ մարմնաւորում է մարդկային հոգու ազնուութիւնն ու վեհութիւնը, նրա մարդկայնութիւնն ու համբերատարու – թիւնը: Ջնայած իր ապրած ցաւերին, խարուած ծերունին չի կորցնում իր հա– ւատը եւ, ինչպէս յատուկ է ժողովրդա – կան խառնուածքին, դեռ փայփայում է արդարութեան հասնելու յոյսը: Նոյն այդ ազօտ յոյսի ցոլքերին է ապաւինել նաեւ Մուքել ամին (« Սպիտակ ձին »), որը, տրտնջալով առաջին համաչխարհային պատերազմի ծանր հարուածների տակ տնքացող աչխատաւոր գիւղացիութեան դառն վիճակից, բարեմաղթում է. « բարի լոյս բացուի մեզ վրայ եւ մեզ նման չար– քաչ մշակների վրայ ... բարով տեսնենք մեր զաւակների ազատութիւնը սրի բե – րանից: Ողջութիւն լինի եւ արդար լիու– թիւն ...»:

Ազատութիւն, արդարութիւն, խաղաղ աչխատանք եւ լիութիւն. ահա ժողովրդի բազմափորձ կեանքի երազանքը, որ տար– բեր ձեւերով ու երանդներով մարմնաւո– րւել է Բակունցը իր քանդակած կերպար – ների մէջ: Նրանցից ոմանք անցողակի, իսկ ոմանք գործօն կերպով պաչտպան – ւում են չրջապատի աղտեղութիւններից եւ երազում են մի այլ լուսաւոր կեանք, որին հասնելու ուղիները, սակայն, իրեն– ցից դեռ քչերը գիտեն: Եւ եթէ Աբթին Պապի սերնդին պատկանող մարդիկ ի– րենց վիճակից դժգոհ միայն տրտնջում էն եւ փափաքում այդպիսի կեանք, ապա այդ տրտունջը նրանց որդիների մօտ փոխւում է տեւելութեան եւ վճռական մարտի մղում տիրող անարդարութիւն – ների դէմ: Ցիչենք Վանդուից Բադին, Բրուտի տղան, Սեւ Ցելերի սերմնացանը եւ էլի ուրիչ գործեր, որոնց մէջ հեղի– նակը համոզիչ կերպով բացայայտել է հասունացող յեղափոխական ուժերի աղ – դեցութեամբ աչխատաւոր գիւղացիու – թեան մտայնութեան մէջ կատարուող խոր բեկումը: Ըստ որում ինչպէս միչտ, այս դէպքում եւս նա խուսափել է ընկե – րաբանական նախապատաստութիւններից եւ հաւատարիմ մնացել ճշմարտութեանը: Նրան գրաղեցրել է ոչ այնքան այդ չրջա– դարձի արտաքին, փաստական կողմը, որքան նրա ներքին իմաստը, ընկերային հոգեբանական այդ բարդոյթը, որի ըն – թացքում ծնւում են նոր կեանքի համար իսկական մարտնչողները: Այդպիսիք են Հարուդը, Անդոն, Սեթը, որոնցով պատ– կերուած են զանգուածների յեղափոխա – կան գիտակցութեան աճն ու հասունա – ցումը, նրանց պայքարը ժողովրդի ազա– տագրութեան համար:

Որպէս իրապաչտ արուեստագէտ Բա – կունց չի անտեսել եւ մանաւանդ չի չր– ջանցել կեանքի հակասութիւնները, այլ համարձակօրէն ներթափանցել է նրա խորքերը եւ բացայայտել հնի ու նորի բուռն պայքարը մարդկանց պիտակցու – թեան եւ հոգեբանութեան մէջ:

Մեծ է Բակունցի ստեղծագործութեան ճանաչողական ու դեղարուեստական նչա– նակութիւնը: Արձակը նա հարստացրել է ակնարկի, պատմուածքի, երկիծական վիպակի այնպիսի դասական նմուչներով, որոնցից չատերն ունեն ստուարահատոր երկի բովանդակութիւն: Խտացումն ու նկարագրական կենդանութիւնը դրանց մէջ հասնում են զարմանալի վարպետու– թեան:

Իր ստեղծագործական կեանքի յետա – գայ չրջանում Բակունցը մեծապէս ընդ– լայնեց իր տեսադաչտը եւ ձեռնամուխ ե – դաւ համեմատաբար ծաւալուն կտաւնե – րի, որոնցից յայտնի են « կարմրաքար » եւ « Աբովեան » անաւարտ վէպերը: Մեզ հասած էջերը վկայում են, թէ որքան էր– ին աճել նրա ստեղծագործական կարո – ղութիւնները եւ ինչպիսի խիզախ մտայ– չացումներ է ունեցել նա իր դրական գործունէութեան վերջին տարիներին: Դրանց մէջ առաւել բարձր աստիճանի են հասել նրա ստեղծագործական խառնը – ւածքի բնորոչ գծերը՝ պարզութիւն ու անմիջականութիւն, իմաստի ու քնարա – կանութեան հիւսուածք, հակիրճութիւն ու հոգեթափանցութիւն, մտապաչարի հարստութիւն ու առողջ կենսապզաց – ղութիւն: Ու թէեւ նրան չվիճակուեց ա – ւարտել իր սկսած այդ լայնակտաւ եր – կերը, բայց եւ այնպէս դրանց հատուած– ները որոչակիօրէն ցոյց են տալիս հե– նակի ստեղծագործական անկանխ վերել– քը, նրա նորարար սլացքը:

Պահանջկոտութիւն գրական աչխատան– քում եւ յարգանք դէպի ընթերցողը, նը– ւիրուածութիւն ժողովրդին, սերտ կապ իր ապրած ժամանակի հետ եւ յարաթափ մղում դէպի կատարելութիւն. ահա թէ ինչով է բնութագրւում Բակունցի դիմա– նկարը կեանքում եւ գրականութեան մէջ: Իր չողչողուն տաղանդի, զօրեղ մտքի եւ ստեղծագործական վարպետութեան չը – նորհիւ նա խոր հետք է թողել հայ ար – ձակի պատմութեան մէջ, եւ նրա փայլն ու հեռազդեցութիւնը հետզհետէ աւելի ու աւելի խոր է դիտակցում:

ԳՐ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

«Ս. Հայաստան» օրաթերթ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ՄԸ՝

ՅԱՌԱՋԴԻՄԵԼ

★

(Փիճէի ճառը)

Ազգ. ժողովին առջեւ, Յունիս 23ին, Ելմտական նախարար Պ. Անթուան Փինէի խօսած ճառը կրնանք ուղղիծը նկատել Ֆրանսայի ելմտական – անտեսական քա– ղաքականութեան:

Պիւտճէի գործադրութիւնը, ըսած է Պ. Փինէ, կ'ընթանայ զոհացուցիչ կերպով: Երկար տարիներէ ի վեր, բացառաբար, այսինքն նախատեսուած սահմաններուն մէջ՝ յաջորդ տարուան 1960ի պիւտճէին նախագիծը արդէն պատրաստութեան մէջ է: Պիտի նմանի այս տարուանին, նոյն բացով՝ վեց հարիւր միլիառ ֆրանք եւ հարկատուներուն նոր զոհողութիւններ պիտի չպարտադրուին:

ԳԻՆԵՐՈՒ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ արուեստա – կան չէ: Զայն պիտի պաչտպանենք խըս– տապահանջ կարգապահութեամբ, որով – հետեւ անկէ կախում ունի մեր տնտե – սութեան վճռական յաջողութիւնը:

ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ.— Ֆրանսայի պարտքը՝ օտար երկիրներու, չուրջ երեք միլիառ տոլարի ժառանգ մը՝ որ ստացանք մեր նախորդներէն: Որքան ալ փայլուն ըլլան վեց ամիսներէ ի վեր ձեռք ձգուած ար – դիւնքները՝ ոսկիի զանձին յաւելման եւ տարադրամներու (տրվիզ) պահեստի (1 միլիառ տոլարէ աւելի) մարդին մէջ՝ ըս– տիպուած ենք աչալուրջ հսկել այս խիստ կարեւոր կէտին վրայ: Ցառաջդիմել, յա–

ՊՈՐԻՍ ՓԱՍԹԵՐՆԱՔ

ՄԱՐԴԸ, ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ ԵՒ ԻՐ ՎԷՊԸ՝

ՏՈՔԹ. ԺԻՎԱԿՈ

Եթէ ան գրած չըլլար Տոքթ. Ժիվա – կօն, Սթոքհոլմի քննիչ յանձնախումբը Նոպէլեան մրցանակը պիտի ուզէ՞ր տալ բանաստեղծ Փասթերնաքին:

Զենք կարծեր: Քանի որ նոյն այդ քննիչ յանձնախումբը կը հասկցնէ մեզի թէ իր մրցանակը կուտայ մասնաւորապէս Տոքթ. Ժիվակոյի հեղինակին:

Միւս կողմէ դիտենք թէ Նոպէլեան մր– ցանակը չի տրուիր միակ գործի մը հա – մար, այլ գրողի մը, իր ամբողջական գործը նկատի առած:

Նոյնպէս դիտենք թէ այդ քննիչ յանձ– նախումբը գրողի մը մէջէն կը պատուէ միշտ ազգի մը գրականութիւնը: Կը պատուէ Ֆրանսան, Անգլիան, Ամերի – կան, սպանական լեզուով գրուած գրա – կանութիւնը եւայլն:

Արդ, եթէ կարգը արդի ռուս գրակա – նութեանն էր, գարձեալ պէտք էր, ըստ մեզի, մրցանակը տալ բանաստեղծ Փաս– թերնաքին: Ոչ միայն անոր համար որ ե– ղածներուն մէջ լաւագոյնն էր ան, այլ նաեւ ու մանաւանդ, Փասթերնաքի գոր – ծը ամէնէն աւելի կը համապատասխանէր Նոպէլեան մրցանակի ոգիին:

«ՏՈՔԹ. ԺԻՎԱԿՈ»Ն

Վէպին սկիզբները, Փասթերնաք հե – տեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ իր հերոսին՝ Տոքթ. Ժիվակոյի մասին.

« Եուրան (Տոքթ. Ժիվակօն) դիտէր մտածել եւ զրել: Երկրորդական վարժա– րանէն սկսեալ ան կ'երազէր արդէն ար – ձակ գործի մը մասին, « կենսագրու – թիւններ »ու զրքի մը, ուր կրնային տեղ գտնել մտածումներ, զազտնօրէն գետե– ղուած պայթուցիկներու նման. ու նաեւ պատկերներ, որոնք ամէնէն աւելի ազ – դած էին իր վրայ: Բայց դեռ շատ երի– տասարդ էր, այդ գիրքը գրելու համար, ուստի կը զոհանար ոտանաւորներով, նկարիչի մը պէս, որ իր ժամանակը կ'անցընէ ուրուագծեր (fրոfի) ընելով, ապագայ մեծ պատառի մը ի խնդիր »:

Փասթերնաքի վէպը շատ ճիշդ բնորոշ– ուած է այս քանի մը տողերուն մէջ: Ու– շադրութիւն ընենք մասնաւորապէս դոր – ծածուած հետեւեալ բառերուն — պայ – թուցիկ, ուրուագիծ, մեծ պատառ:

« Տոքթ. Ժիվակօ » ընդարձակ վէպը, ե– րիտասարդ ուսանողին, երազած այդ մեծ պատառն է ահա՛: Ցիսուն տարուան իր քրոնիկները, այսինքն՝ իր քեր– թուածները, իր վէպին մէջն են: Ա – ռաւել՝ այդ ապրուած յիսուն տարուան ժամանակագրութիւնը, մանրամասնօ – րէն: Դիտուած բանաստեղծի մը կողմէ, առանց կիրքի, առանց տեւելութեան, նկարագրելով ամէն դէմք ու դէպք, ըստ իր տեսածին, ըստ իր ըմբռնումին: Տա– լով այդ հսկայ մարդկութիւնը, արուես– տագէտի բծախնդրութեամբ, սիրով, յամառ խանդաղատանքով: Միչտ նախ – ընտրելով եւ վեր հանելով մարդկայինը իւրաքանչիւր անձի մէջ: Նկարագրելով նաեւ այդ հսկայ երկիրը, որ կը փռուի Եւրոպայի դաշտերէն մինչեւ Սիպերիոյ սառնամանիքները, նկարագրելով մեծ ու զգայուն նկարիչի մը վրձինով:

Տոքթ. Ժիվակոյի մասին՝ ամէնէն բու– րըն վիճաբանութեանց ընթացքին, Փաս– թերնաք կը յայտարարէր անվախօրէն — « Ամէն սերունդի մէջ պէտք է գտնուի անմեղ մը, որ ըսէ ճշմարտութիւնը, ըստ իր տեսածին, ըստ իր դիտցածին »:

Ահա այդ ճշմարտութիւնն է զոր կ'ըսէ Փասթերնաք իր վէպին մէջ: Ռուս յեղա– փոխութեան մասին մինչեւ այսօր գրուած ամէնէն մարդկային վաւերագիրը այս վէպն է:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

(6 Շար.)

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՀԱՐՍՆՈՒԹԻՆ

ԺԹ.

Մի՛, թեև ասիկա ընկալ: Սիրելի բարեկամ, չէ՞ որ ինձի մեր ամուսնութիւնը, որուն համար ես ալ կը ցանկամ, որ շուտով կատարուի, ինչպէ՞ս կրնայ ուրիշ մարդու մը հետ կապուիլ, երբ ես ալ կը սիրեմ զայն, եւ ան ալ ինձմէ կը սիրուի: Ես եթէ ուրիշ մը ունենայի, ան ալ ուրիշ մը ունենար, ես ալ ուրիշ մը ունենայի եւ այսպէս անվերջ: Ես ինչպէ՞ս կրնամ ինքզինքս ուրիշ մարդու մը տալ, երբ սիրտս ու հոգիս ամբողջովին ուրիշ մարդու մը պատկանին

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ – ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

Տարօն – Տուրուբերանի Հայր· Մխու – թիւնը կը հաղորդէ թէ այս կիրակի , հոգեհանգիստ – պատարագ պիտի մա – տուցուի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, ի յիշատակ այն բիւրաւոր նահատակներու – րուն, որոնք ինկան ազգին ու հաւատքի համար : Նահատակներու յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գըտ – նուիլ :

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկու – թեան կողմէ, Աղքատախնամի տրամա – դրութեան տակ դրուած մասնաւոր դու – մարէն՝ հետեւեալ բացառիկ օգնութիւն – ները կատարուած են , մինչեւ Մայիսի վերջը :

Փարիզ· օգնութիւն ստացած են ութ հոգի, որոնցմէ երեքը՝ 15·000 ֆրանք իւրաքանչիւրը, երկուքը՝ 8000ական ֆր· եւ միւս երեքը՝ 12·000 , 10·000, 9·681 ֆրանք ամէն մէկը :

Ֆրէնիօն՝ մէկ հոգի, 5000 ֆր·:

Անիէռ՝ մէկ հոգի, 5000 ֆրանք :

Սէն – Սաթիւռնէն – լէ զ'Ավինիոն՝ մէկ հոգի, 12·000 ֆրանք :

Լա Սիոթա՝ մէկ հոգի, 7240 ֆրանք :

Նկատի առնուած են ուրեմն 12 պարա – գայ, կատարուած օգնութիւններուն ընդ – հանուր դումարն է՝ 121·921 ֆրանք :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ԱՌԹԻԻ ՔԱՌԱՋԱՅՆ Ս· ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ եկե – ղեցւոյն մէջ վարդավառի տօնին առթիւ պիտի մատուցուի հանդիսաւոր քառա – ձայն Ս· Պատարագ , այս կիրակի , ժամը 10ին, ղեկավարութեամբ Պ· ԱՐԱ ՊԱՐ – ԹԵԻԵԱՆի :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :

×

ՇԱՒԻՒԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի առաւօտ, վարդավառի տօնին առթիւ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը Տէր եւ Տի – կին Միքայէլեանէ շնորհակալու – թեամբ ստացած է երեք հազար ֆրանք , ողբ· Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Պապաեանի մահուան առիթով, փոխան ծաղկեպսակի :

ԱՒԱԶԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

LE PECQ

3, AVENUE GRANCHAMP

ՆՈՐԱԲԱՑ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՇԱՒԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՅՈՒԼԻՍ 5

Առաւօտուն , ժամը 10·30ին, բացօթեայ Վարդավառի Ս· Պատարագ կը մատու – ցանէ Գերպ· Ամատունի :

●

Կէսօրուան ճաշ, պիւֆէ , «չիչ քէպապ» եւ զեղարուեստական բաժին :

Սեղանները կանխաւ ապահովել՝ Ընկե – րակցութեան հասցէով՝

10 BIS, RUE THOUIN, PARIS - 5·

TÉL· ODE. 02-12

Երթուղարձի ամէնէն յարմար միջոցը, Փոն տը Նէօյիէն առնել թիւ 258 հանրա – կառքը եւ իջնել Լը Փէֆ – էրմիթաժ կա – յարանը :

ԴՊՐՈՑ· ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1959 – 1960ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են: Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել Հաստատութեան Տնօրէնու – թեան :

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լի – սէներու պաշտօնական ծրագրին, աշա – կերտուհիները կը պատրաստէ պրեվէի եւ պաքալօրէայի քննութիւններուն , տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն , հայերէնի, գրականութեան, պատմու – թեան եւ կրօնի ծանօթութիւններով :

Դիմել՝ 1 Պուլվ– տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

Հեռաձայն՝ Լը Րէնսի 172:

"ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ"Ի ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

Լսարանին հերթական հաւաքոյթը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին, Մչակոյթի Տան մէջ:

Դասախօս ՏԻԿ· ԼԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Նիւթը՝ Գրագիտուհի Աղաւնիի Շերակ վէպը , (տպուած Երեւան, 1954ին):

Մուտքը ազատ է :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլալ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչէ Մար – ճէլլի մասնաճիւղի :

Կիրակի ամբողջ օրը, 5 Յուլիս

Bar «Charles» Bourdonnière

Ծառաչուք եւ օդասուն ընդարձակ պար – տէղին մէջ:

Կը խօսի Պ· ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին , երգ , արտասանութիւն եւ անակնկալներ ,

Կապոյտ Խաչի աշակերտներու կողմէ:

Կ'արտասանէ Օր· Սեդա Թիւրէլեան , Կ'երգէ Պ· Կասեան :

Պիտի ներկայացուին

ԱՐՏԱՇԷՍ Բ. ԵՒ ՍԱԹԵՆԻԿ ԵՒ ԶԱՒԵՇՏ ՄԸ

Հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Ճոխ պիւֆէ եւ համեղ շիշ fէպապ մատչելի գիներով :

Մուտքը ազատ է :

ԾԱՆՕԹ·— Հանդիսաւոր երթալու համար Շաֆիթերէն առնել Պուրտոնիէր Լա Ֆէվ տանող օթօբասը եւ իջնել վերջաւո – րութեան, ճիշդ հանդիսավայրին առջեւ:

ՍԵՓԱՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄՈՒՐԱՏ

Ուսումնասիրաց Միութիւնը կը կազ – մակերպէ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ՕՐԸ

Սեւրի Մխիթարեան վարժարանին մէջ , կիրակի 5 Յուլիս, կէսօրէ յետոյ ժամը 15·30էն 22 :

Գեղարուեստական ընթրուած եւ ճոխ բաժինի մը հետ համընթաց, տեղի պիտի ունենան՝ հայերէն արտասանութեան մր – ցումները, որոնք երկու դասակարգի բաժ – նուած են :

Ա· ԲԱԺԻՆ·— Վերապահուած 10էն 14 տարեկան երկսեռ դեռահասներու :

Բ· ԲԱԺԻՆ·— Վերապահուած 15էն 18 տարեկան երկսեռ պատանիներու :

Այս հանդիսաւորութեան ընթացքին պիտի ընտրուին վարիղեան շրջանի 1959 տարուան լաւագոյն արտասանողները հինգ քննիչ դատաւորներու որոշմամբ :

Իւրաքանչիւր դասակարգի առաջին հանդիսացողը «լաւագոյն արտասանող» տիտղոսէն զատ, պիտի ստանայ նաեւ ար – ժէքաւոր պարգեւ մը :

Միութիւնս կը խնդրէ բոլոր թաղային վարժարաններու տեսուչներէն ինչպէս նաեւ ծնողքներէ , այժմէն իսկ դիմել՝

Տիկին Զ· Փէչտիմալճեանի՝

165, RUE DE JAVEL, PARIS 15e, TEL· BLO. 19-60

Թեկնածուներու արձանագրութեան համար :

Մուտքը ազատ է :

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆՆԵՏԻԿ

ՓԱՐԻԶԻ ԽՈՒՄԲ

Ս· ՂԱԶԱՐ, ՎԵՆՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 8:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31:

Ճամբորդներու թիւը սահմանափակ է:

Արձանագրուիլ մինչեւ Յուլիս 5 :

Պ· ՉՊՈՒՒՔՃԵԱՆ

7, Rue de la Grange Batelière, Paris - 9· Tél. PRO. 56-31

Պ· ԹԱՐՈՆ

58, Bd. Serrurier, Paris 19· - métro Pré-St-Gervais

Յ· ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11, Ave. Béranger, Arnouville-les-Genesses (S. et O.)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ Տէսիլի Համախարբերդցիական Միութեան :

Այս կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ 9–10: Տէսէն Կապիոնի (Շէ Կապիօն) զետեղը եւ զովասուն պարտէզին մէջ:

Առատ կեր ու խում :

Զովացուցիչ ըմպելիներ :

Նշանաւոր «Չիկ Խըլյմա», *ինչպէս նաեւ «շիշ fէպապ»:*

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Մեր բաժանորդները որ կը փափաքին առժամապէս , նոր հասցէի մը ստանալ թերթը պէտք է գրաւոր դիմեն վարչու – թեան :Փոխելի թուականէն գոնէ երկու օր առաջ, պէտք է տան ԻՐԵՆՑ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆԵՐԸ, վճարեն հարիւր ֆրանք փոփոխութեան համար եւ նորոգած ըլ – լան իրենց ընթացիկ բաժանորդագրու – թիւնը :

Այս պայմանները չկատարող դիմումնե – րուն գոհացում պիտի չտրուի· Նոյնպէս՝ նկատի պիտի չառնուին միայն հեռաձայ – նով կատարուած հաղորդումները, որոնք կրնան անունի եւ հասցէի սխալներ ըս – տեղծել :

Մեր հատաղնորդ ընթերցողներուն հա – մար, արձակուրդի բացառիկ միամսեայ բաժանորդագրութեան գինն է 600 ֆր·:

×

Անդամ մը եւս կը խնդրենք մեր հաւա – տարիմ բաժանորդներէն որ փութան կա – տարել իրենց վճարումները , դիւրացնե – լու համար վարչութեան գործը:

Շնորհակալութիւն այն բոլոր բաժա – նորդներուն որոնք իրենց կանխիկ եւ պարտաճանաչ վճարումներով կ'օժանդա – կեն թերթին կանոնաւոր հրատարակու – թեան :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՂԱՆԱԿԻ ԼԱԻԱԳՈՅՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Զարեան – ճապի Հայր· Միութեան , վերակազմու – թեան 10րդ տարելիցին առթիւ :

5 Յուլիս, կիրակի ամբողջ օրը, Ռես – թօրան տէ Կրոք Մոնար , Թրուա Լիւֆ զովասուն, զալարազարդ պարտէզին մէջ:

Կը նախագահէ Մ· ԹԱՄՃԵԱՆ :

Կը խօսի Ա· ՓՒՕՒԼԷԵԱՆ :

Առաւօտուն Պուլի մրցում , պուլ ունե – ցողներէն կը խնդրուի միասին բերել :

Գեղարուեստական խնամուած ու ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն , անակնկալներ , հայկական, եւրոպական պար :

Ճոխ պիւֆէ , չամփուրով խորոված :

Մուտքը ազատ է :

ԾԱՆՕԹ·— Առնել 7 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջաւորութեան Շէ Մարէճ , Ռուտ տէ զ'Օլիվ :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Արձանագրութիւնները բացուած են 1959 – 1960 ուսումնական տարեշրջանի համար :

Իրենց զաւակները արձանագրել վա – փաքող ծնողքները փութան դիմել տես – չութեան, ղրաւոր կամ հեռաձայնով, ա – մէն օր :

26, RUE TROYON, SEVRES

TEL· OBS 18-28

Վարժարանին մէջ լրիւ կ'ապահովուին աղգային դիտութիւնները եւ ֆրանսական երկրորդական ուսմանց ամբողջական ծ – րագիրը, մինչեւ Պաքալօրէայի առաջին մասը :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍ

Կեդր· Կրթ· Յանձնաժողովի հովանա – ւորութեան տակ բացուած Ալֆորվիլի դպրոցի ամավերջի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ դիշեր ժամը 9ին:

Գերաշնորհ Տէր ՍԵՐՈՎԲԻ Եպիսկ· ՄԱ – ՆՈՒԿԵԱՆի հովանաւորութեան տակ, Ալ – ֆորվիլի Վալթէռ Սալ տէ Ֆէթի մէջ , դպրոցի աշակերտութիւնը պիտի երգէ , արտասանէ ուսուցիչներու դեկավարու – թեան տակ :

Տեղւոյն քաղաքապետը Պ· ՊԼԻՕՋ ներ – կայ պիտի ըլլայ հանդէսին:

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի, 7 Յուլիս, ժամը 20·30ին, Սինեմա «լէ Վարիէթէ»ի մէջ, 37, Րիւ տը լ'Արբրը (Լա Քաճրպիէր):

Հայկական դաշնաւոր երկու ժապաւէն – ներ : Հայկական երաժշտութիւն : Կ'երգէ Իրիս Պիւպիւլեան :

Դասախօսութիւն՝ Պ· ժեռար Սքեֆա – նեսոյի կողմէ,

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

★

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Հ· Յ· Դ· «Արծիւ» Ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս երեքշաբթի իրի – կուն ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Յ· Դ· Սարգիս Մի – նասեան Ենթակոմիտէի ժողովը, այս Ուրբաթ իրիկուն, սովորական հաւաքա – տեղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլ – լայ Շրջ· Կոմիտէի ներկայացու – ցիչը : Ընկերներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԵՐՈՄՆԵՐՈՒ օրը Վալանսի մէջ, Յու – լիս 26ին :

×

ՄԱՐՍԻԼՅԻ ՄԷՋ Հերոսներու օրը կը տօնուի Յուլիս 21ին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Հո – րեքշաբթի երեկոյ, ժամը 21ին, Քառէի սրահը: Կը խօսի Պ· ԱՐՇԱԻԻՐ ԽԱՆՋ – ՏԱՆՑԱՆ: Նիւթ՝ «Մանկավարժական խորհրդածութիւններ »: Կը խնդրուի ըլ – լալ ճշդապահ :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Կապոյտ Խաչի Ա· խումբը կը մեկնի 2 Յուլիս, Հինգշաբթի գիշեր: Կառ տը Լիոն գոնուիլ ժամը ճիշդ 22ին, դուրսի կողմը Փլաս տը լ'Օռլօժ :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի Օդա – փոխութեան կայանի մանուկներու Ա· խումբը կը մեկնի Ուրբաթ, Յուլիս 3 , ժամը 14ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիէն: Կը խնդրուի ծնողքներէն ճշդապահ ըլ – լալ :

ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Գլխի Հայր· Միութեան :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Պ· Հայկպէի տպարակը, Սէն – Լու կան – վէնի մէջ (նախկին եօթնեղբայրեան):

Ամերիկայէն նոր ժամանած միութեան պատգամաւորը պիտի ղեկուցէ 30 Մա – յիս 1959ին Սէնթ Լուիզի մէջ դումարուած Գլեցիներու Պատմ· ժողովի մասին:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Արեւելեան նուագ Թորգում եւ որդի, Բարձրախօս ԱԼԳԱՋ :

Հայկական եւ եւրոպական պարերով, շիշ fէպապով եւ զովացուցիչ խմիչքնե – րով :

Մուտքը ազատ է :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Պոմոնի կապոյտ Խաչի մասնաճիւղի դպրոցական ամավերջի հանդէսը 4 Յու – լիս, Շաբաթ գիշեր ժամը 20·30ին, ճոխ յայտագիրով:

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի ներ – կայ գտնուիլ քաջալերելու համար աշա – կերտութիւնը :

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՕԹՕԲԱՐՈՎ ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Վարագայ Ս· Խաչ Եկեղեցւոյ Օժանդակ Տիկնանց Միութեան կողմէ : Առաւօտուն, այցե – լութիւն Փիէրֆոնի դղեակը կէս օրին Ֆոմփինեիի անտառի մէջ էթան Սէն փիէռի եզերքը տեղի կ'ունենայ դաշտա – հանդէսը :

Օթօբարները կը մեկնին առաւօտուն ժամը ութին, Պ· Ն· Նիկողոսեանին խա – նութին առջեւէն 121 Ավընիւ Հանրիպար – պիւս, Առնուվիլ '

Երթ ու դարձի ծախք 800 ֆրանք, ար – ձանագրուելու համար դիմել Պ· Ն· Նի – կողոսեանին՝ հեռ· 446 ա կոնէս:

Imprimerie Spéciale
du Journal « Haratch »